

Handwritten text, possibly a signature or date, in the upper right corner of the page.

Sanoto M. Giacomo

Classe

Warr

• 218 •

• 219 •

• 220 •

Letri Antonij Ucelli.

Defecerunt.

A No. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000.
et al. 1000. 1000. 1000. 1000. 1000.
: 15

Bezeichnet

1872

Incipit sumula cōfessiona
lis vtilissima: in qua agit quo
modo se habere debeat con-
fessor erga penitentem in cō-
fessionibus audiendis: quam
edidit reuerendissimus vir ac
in Christo pater domin⁹ fra-
ter Antonin⁹ archiep⁹ flo-
ren. ordinis fratrum p̄dicatoꝝ.

Sfecerūt
scrutātes
scrutinio
Psal. lx
iij. Scru-
tiniū qdē
ē cōfessio
vel inq̄sitio in quo ⁊ penitēs.
scrutatur conscientiā suam: ⁊
confessor cū eo. Scrutans er-
go est cōfessor qui in hoc pōt
tripliciter deficere: qz vel per
malitiam absoluēdo. quē scit
nō posse: vel per ignorantiaꝝ.
nesciendo discernere inter le-
p̄am ⁊ leprā: ⁊ quē possit vel
nō possit absoluere: vel per in-
firmitatē conscientie inde su-
mendo occasiones maloz ex
auditu duꝝ in caute se habet.
Vnde Aug. de peni. di. vi. c. j.
Caneat spiritualis iudex: vt si-
cut nō cōmisit crimen nequi-
tic: ita nō careat munere sciē-

tie. Ex quibus verbis innuit:
qz confessor siue sacerdos. de-
bet habere ista tria ex auctori-
tate Aug. p̄allegata. Primo
potestatē in foro cōscientie: vt
s. sit iudex spiritualis. Secūdo
cōseruare puritatem vite suę:
ne cōmittat crimen nequitię.
Tertio habere sufficientē sci-
entie claritatem: vt nō careat
munere scientie.

De potestate seu auctori-
tate cōfessoris: ⁊ qz possit vel nō
possit audire cōfessiones. Cap. j.

Quanduz primo est qz
nō sacerdos: ⁊ si pos-
sit audire cōfessiones in
casu mortis. nō tamen absol-
uere pōt: alias si absoluit vt. sa-
cerdos indicatiue: secundum
quosdā incurrit irregularita-
tes: sicut si celebraret. Hoc ta-
men est dubiū: qz nō est in iu-
re expressuz sicut de celebra-
te: vnde nō videt̄ irregularis.
Extra de sen. excō. c. Is qui.
li. vi. Ibi. n. dicit̄: qz nō incur-
rit quis irregularitatē p̄pter
aliquod delictuz: qñ nō est in
iure expressum: ⁊ cōfessus tali
nō sacerdoti tenetur itez cōfi-
teri: ratio est qz solis sacerdo-
tibus dictum est: quoz remi-
seritis p̄ctā: ⁊c. Jo. xx. Nec tñ

Prima pars

a quolibet sacerdote potest quis absolui: sed a proprio aut altero de licentia eius. Unde dicit de pe. et remis. in. c. Dis: quod quilibet semel in anno confiteatur omnia peccata sua proprio sacerdoti: et de pe. di. vi. c. Placuit: ratio est: quod non potest quis solvere vel ligare eum: qui sibi confitetur: nisi habeat iurisdictionem super eum. Si autem sit proprius prelatus et non sacerdos: sicut curatus: et episcopus non sacerdos: potest absolvere per alium committendo hoc alteri. Sed nota quod proprius sacerdos aliter intelligitur cum dicitur: quod quilibet debet confiteri proprio sacerdoti: et aliter cum dicitur: quod de licentia proprii sacerdotis potest alteri confiteri. Nam in primo casu dicitur proprius sacerdos: quicumque habet potestatem absolventi ordinariam vel delegatam: siue sit comis: siue sit singularis: quod actor sequitur fori rei: sed est in electione eius que fori de multis sequatur: nisi sit actio realis in qua sequitur fori rei de qua agit. Et quod in foro pnie idem est actor et reus: inde est quod idem seipsum potest accusare coram quocumque confesore de omnibus qui illum possit absolvere de crimine ubicumque com-

missio: quod huiusmodi absolutio non respicit territorium: sicut alia: ratione rei vel delicti. propter quod dicit Hosti. quod quilibet habet tres sacerdotes proprios ordinarie. scilicet curatum de cuius parochia est: episcopum suum et papam. Sed in secundo casu proprius sacerdos de cuius licentia potest alteri confiteri: intelligitur strictius ille qui de iure suo ordinario hoc habet: non ex commissione: et sic intelligitur. c. Dis utriusque serus equo ce loqui: de proprio sacerdote secundum omnes. Et magis constat quod ad implendum illud preceptum de confitendo semel in anno omnia peccata sua proprio sacerdoti: ita sufficit confiteri vicario curati: sicut ipsimet curato: et tamen ad confitendum alteri non sufficeret accipere licentiam ab eius vicario: sicut sufficeret ab ipsomet curato. Unde respectu primi vicarius est proprius sacerdos: sed non respectu secundi. unde et si possit quis confiteri vicario curati: tamen ipse vicarius non potest dare licentiam illi quod alteri confiteatur. Nec de. de pal. in. iij. distin. xvij. questione. iij. ar. ij.

De ordinario confesore quoad ecclesiasticas personas. cap. ii.

Licendū est q̄ papa. q̄a non habet superiorem a xp̄o: nec a d̄cilio quo usq̄: h̄t ppriuz confessorē quē duxerit eligendū: qui auctoritate xp̄i potest euz absoluerē vel ligare in foro penitētiāli: non aut̄ in foro exteriori q̄ ipse non potest ligari vinculo excoicationis a quo indigeat absolui: et pp hoc non oportet a xp̄o sibi committi. Quia tamē potest ligari vinculo peccati sicut et alij. p̄p̄rea indiget remedio sicut et alij: quia nec xp̄s dimisit euz sine remedio: ideo hoc d̄cessit ut sicut a principio q̄libet poterat quēlibet volentē se sibi subijcere absoluerē: ita et nūc quo ad illū q̄ nulli ē subiect⁹ sic papa. ¶ Si vero excoicat⁹ eligatur in papā. anteq̄ consentiat supiorē h̄t a quo absolui potest: sed si prius assentiat: absolui postea non potest s̄ nec indiget: q̄a nulli legi subest. Unde lex positiva: q̄ arceat excoicatū a cōione fidelium et p̄ceptione et collatiōe sacramentoz ipsuz non ligat: propter qd̄ excoicatio non impedit electū nec electionē ipsā. Qui vero sunt de familia pape: ha-

bent summū penitētiariū propriū sacerdotē cū papa: quia nulli alii subsunt. Secus ē autē de capellanis eius: qui per mundū sunt disp̄si: qui p̄pter hoc non sunt ab aliis exēpti. ¶ De cardinalibus autē qui sunt ep̄scopi. ipsi non minus habēt q̄ alii ep̄i: q̄. s. libet p̄nt eligere. Idē si sunt legati: q̄a sunt prelati vel exēpti. Si vero sunt simplices cardinales nec ep̄i: nec legati: d̄c̄. Hosti. eos non habere nisi papaz et summū penitētiariū. Et quāuis imediate sint sub papa. et p̄ consequēs exēpti. nō tamē possunt sibi eligere confessorē sine ipsi⁹ aut summi penitētiariū licētia. q̄ non sunt prelati. s̄ coadiutores prelati et pastozis. licet sint presbyteri cardinales. ideo tuti⁹ est q̄ habeant licentiā a papa. Familia vero commensalis eoz. de licentia eozūdem cardinalium possunt sibi eligere p̄fessozes quia de cōsuetudine sunt subditi eis siue sacerdotes sint siue nō: vel forte summus penitētiari⁹: est quasi curatus respectu omnium mansionarioz curie pape: quoz ipse papa est quasi ep̄us ppri⁹. ¶ Dec. ¶ De.

Prima pars

de pal. i. iij. di. xvij. q. iij. ar. ii.
Patriarche: archiepi: cpi:
 habent pprios sacerdotes su-
 os imediate supiores: vt epi-
 scopus archiepum: ille prima-
 tem: ille patriarcha: ille papa:
 z hoc nisi sint exēpti. Nihil-
 ominus oēs isti pnt sibi elige-
 re cōfessores. Extra de peni. z
 remis. c. fi. qui pnt eos absol-
 uere nō soluz de occultis: sed
 etiā de manifestis: z notorijs
 etiā archiepo inuito: z etiā a
 vinculo excōicationis maio-
 ris z minoris: z mutare vora:
 z relaxare iuramēta: z omnia
 alia ppter que nō esset consu-
 lenda sedes aplica: licet Do-
 stien. dicat cōtrarium: z illud
 cōtrariū tenet frater Barto.
 in pisanella: cōfessio. iij. di. xvj.
 Nec obstat q̄ in illo. c. fi. non
 fit mētio nisi de absolutiōe a
 peccatis: qz cuz intentio pape
 fit. ipsis epis qbus esset gra-
 uc semp ad archiep̄m recur-
 rere z graui⁹ ad papā: ita pro-
 uidere eis per confessores ab
 eis electū. sicut p̄sum est in
 feriorib⁹ episcopoz: per ipsos
 ep̄os: Ideo de omni peccato
 z vinculo de quo potest ep̄us
 absolvere inferiores: z electus
 ab eo pōt ip̄m absolvere z in

omni casu in quo potest ep̄s
 dispēsare cū inferiori: z ille cū
 ep̄o: qz vbi eadē ratio z idem
 ius. Et sicut bene dicit Hosti.
 Istud priuilegium nō perdit
 per hoc q̄ venit Roman: qz
 ibi nō distinguitur vbiunqz
 fit: sed si definit esse ep̄s: puta
 qz cedit loco z dignitati de li-
 centia pape forte pdit priuile-
 gium datum ep̄is: qz ipse nō
 plus habet ep̄i dignitatē. Si
 vero cedit loco z nō dignita-
 ti: non pdit. Ratio qua aliqui
 probant. q̄ cōfessor ab ep̄o ele-
 ctus nō potest eū absolvere a
 vinculo excōicationis ē: qz nō
 habet potestatē nisi ex electio-
 ne ep̄i. Sed ad hoc responde-
 tur: q̄ nō ab ep̄o eligente: sed
 a iure cōmittente. habet pote-
 statem iste sicut qui eliguntur
 ab illis: qui per litteras peni-
 tentiariorū habent: q̄ possint
 sibi eligere cōfessore ab ip̄is
 penitentiarijs: z nō ab eligenti-
 bus habet auctoritatem. sicut
 cū ep̄us committit fratribus
 quos prior eligit: ip̄i sunt com-
 missarij prelatorū nō eligenti-
 um. Et qd̄ etiā dicunt. q̄ si il-
 le electus ab ep̄o in cōfessore
 eēt excōicatus minori nunq̄
 cum eligeretur ad hoc: posset

absolueret: quia ligatus minori licet possit conferre sacramenta non tamen eligi. Respondetur quod non valet istud: quia intelligitur de electione iuris ad dignitates: Immo et si quando ab episcopo eligatur confessor: essent tunc ambo ipse et electus ligati maiori: adhuc non impediret factum: dum modo electus ille qui absoluit: non sit ligatus maiori nec suspensus. **Dec. Pet. de pal. in iij. di. xvij. q. iij. ar. ij.** ¶ **Prelati etiam exempti.** habent simile privilegium cum episcopis in eligendo libere confessorem: Max ex quo sunt exempti et prelati: sicut multi sunt abbates: ex hoc ipso habent istud privilegium: quia grane esset eis semper adire papam novum: pro licentia confitendi. Si autem sic sunt exempti quod non prelati: non habent istud privilegium. **Verbigratia** Quos subditi collegij exempti. seculares vel regulares. quod est exemptum in capite et in membris. **Si. n.** immediate suis prelatibus confiteri possunt: non alijs nisi de licentia ipsorum. Si autem sic sunt exempti quod citra papam. nec decanum nec propositum habent: qui habeat curam ipsorum: et ad hoc non possunt sibi eligere: sed petant hoc ipsum a papa vel eius penitentiario: cum alias nullus possit eos absolueret. **¶ Similiter** abbatissa quavis iura episcopalia exerceat ponendo officiales. nisi in hoc habeat speciale privilegium alias quantumcumque exempta non potest hoc habere: quia non est prelatum nec prelatum cum non habeat claves iurisdictionis. **Et** quod eius officialis excoicatur. quod per se ipsa non potest: non est auctoritas ipsius: sed pape. Similiter quicumque preest quibuscumque ex commissione alterius: et est delegatus: non potest dici prelatum. Unde quantumcumque exemptus quia tamen non est prelatum: non habet hoc privilegium: puta superior in religione: vel prior non conventualis: aut conventualis sub abbate: non per electionem: sed ab ipso abbate ex consilio seniorum positus vel institutus. nisi forte quando mortuo abbate vel priore ipsi fuerint quasi ordinarii: quia tunc actio subrogata. habet privilegium eius in loco cuius subrogatur. Sed prior qui per electionem canonicam instituitur prelatum est: et ideo si est exemptus habet idem privilegium: pro quod non oportet quod confirmas det sibi potestatem eligendi confessorem

Prima pars

sicut nec confirmans vel con-
secrans ep̄m. Nec obstat de
cretalis. Nec pro dilatione. ex-
tra de pe. z re. Istud. n. privile-
giū de eligendo confessorem:
equaliter concedit episcopis
z minoribus prelatis exēptis
Vnde cū ep̄scopi licet ime-
diate subsint archiep̄is: nihil
ominus sine eorum licentia
hoc p̄nt etiā qui sunt non exē-
pti: ergo z p̄ores hoc possunt
licet subsint abbatib⁹ vel ma-
ioribus sine licētia eorū cum
sint ordinarii. Si aut̄ sunt in
dignitate constituti: nō tamē
prelati: sicut cantor: thesaura-
rius: sacrista: z h̄mōi persone
nō h̄nt p̄uilegiū q̄uis exēpti.
¶ Si vero eēt̄ p̄lati: sed nō
eēt̄ p̄lati in foro p̄niali: sicut
sunt archidiaconi de pari cō-
currētes cū ep̄is in foro cārū
adhuc nō puto eos hēre hoc
privilegiū: s̄z solos p̄latos. hoc
dico qui h̄nt curas aīaz. Sic
āt̄ dixi de ep̄is: q̄ q̄diu sunt
ep̄i: quo ad dignitatē retinēt
hoc privilegium: ita z de istis
q̄diu sunt in prelacione: z si-
militer electus ab eis potest
agere cū eis absoluendo z di-
spensando q̄cqd̄ posset ep̄isco-
pus si ei subessent. Sic elect⁹
ab ep̄scopo potest tantū quā-
tū archiep̄s: excepto in snia la-
ta a superiori contra eos: puta
ab archiep̄scopo contra suf-
fraganeū suū: ab abbate con-
tra priorē conuentualem sibi
subditū. ab huiusmodi. n. non
potest absolvere electus talis
confessor. Quicūqz enī p̄t
eligere vno electo siue mor-
tuo: siue non mortuo: potest
aliū mutare ad placitum: z
eo ip̄so q̄ talis q̄ potest elige-
re confitēt̄ alicui: v̄r̄ ipsum eli-
gere: q̄a plus ē factis z mēt̄is
intentione eligere: q̄ verbis
iii. q. 6. c. i. z de ma. z de obe.
c. legebat̄. Nec pe. de pal. vbi
supra di. i. 7. ¶ Inferiores p̄-
lati nō exēpti si subsunt ime-
diate ep̄o: ipsum soluz habēt
cū superioribus ei⁹ pro p̄prio
sacerdote sicut abbates: deca-
ni: p̄positi: z archip̄sbyteri ru-
rales. Curati vero decanos
rurales: z ep̄m. q̄n̄ ille deca-
nat⁹ est annexus cure: Simi-
liter priores qui sunt sub ab-
batibus: illis subsunt z ep̄is:
Nō prelati vero z nō curati
subsunt immediate suis cura-
tis: siue abbatib⁹: siue priori-
bus: siue decanis. q̄n̄ sunt de
collegio vel simplicib⁹ cura-

tis: qñ in parrochiis suis cō-
moratur Clerici vero chora-
les subsunt ei: qui p̄est choro
siue sit cātor, siue succētor in
exteriorib⁹. Sed q̄tū ad for-
p̄sciētie solus decanus videt̄
curat⁹ eorū. Dec. de pal.
vbi. s. di. xvii. q. iii. ar. ii.

¶ Cui debeāt laici ordinarie
confiteri. Capl̄m tertiu.

¶ Adperator fm Mos.
i de antiquissima cōsuetu-
dine p̄fitei capellanis
suis: Sed sicut dicit̄ extra de
pe. 7 re. c. ii. li. vi. Nulla p̄sue-
tudinē introduci p̄ōt: vt p̄ter
ppriū sacerdotis licētiā aliq̄s
possit sibi eligere p̄fessorē. ni-
si de licētiā pape. ¶ Rex hēt
ep̄m siue archiep̄m: in cui⁹ ci-
uitate ē sedes regni. Dicit̄ at̄
sedes vel metropolis regni:
nō in qua plus morat̄ s; in q̄
iungit̄ 7 coronat̄. ¶ Principes
minores si hñt sub se ciuita-
tes plures: similit̄ a sede prin-
cipali ducat⁹ vel comitat⁹: do-
miciliū sortiūt. S; si nō hñt
vnā ciuitatē. alia p̄cipaliorē
ab vtroq; ep̄o vel metropoli-
tano licētiā p̄fitei capiāt s; Mosi. S; h nō est vez q̄tū
ad metropolitanū: q; nullus
subdit⁹ suffraganeorū: ē ei sub-

ditus imediate: nisi qñ visitat̄
s; soluz ipsi suffraganei. Dñ
cū dñs duarū ciuitatū in t̄pali
b⁹: ita suberit ep̄is i spūalib⁹
ac si esset seru⁹: sicut dñs ca-
stri subest in spūalib⁹ curato.
Nō sic metropolitan⁹ nō pos-
set dare licētiā p̄fitei hoi ha-
bēti domos in diocesi suffra-
ganeorū: ita nec p̄cipi. De il-
lo vero p̄cipi qui hēt dñiuz
in diuersis diocesibus: s; nō
sup ciuitate videt̄ q; ipse mul-
tomagis ab ip̄is ep̄is petere
debeat hoc ab illo. s. i cui⁹ dio-
cesi hēt p̄cipalr dñiuz: vt ab
vtrōq; si eq̄lit̄ i duab⁹. Mā
absurdū eēt q; a tot curat̄ hē-
ret hoc petē q̄t in suo dñio in-
cludūt. ¶ Dñi vero q; in eadē
diocesi in diuersis villis hñt
dñiuz: si in vna hñt p̄cipale
dñiuz in q̄ nō sit nisi vna par-
rochia tm̄: siue vn⁹ curat⁹: tm̄
illividet̄ subesse. S; qñ nullū
h; dñiuz in illa villa q; sub se
nō p̄tincat plures prochias:
marie si vna nō ē p̄cipalior
altera: tūc nulli curato subest:
sed imediate ep̄o. Si vero in
vna villa sit p̄cipale dñiuz: i
q̄ nō ē nisi vna prochia tm̄: vt
sunt mlte 7 vna p̄cipalis: cu-
rat⁹ illi⁹ est sibi p̄pri⁹ sacerdos

citra ep̄s. **C**Balliui z senescal
 chi si nullibi hēret mansionē
 nisi s̄m q̄ assistere regruntur:
 modo huc modo illuc discor
 rendo vbiq̄z confiteri p̄nt: vel
 ep̄is ciuitatum: vel curatis in
 quoz parrochijs hospitium cli
 gūt. Si vero principaliter ali
 cubi degūt: ibi curatus h̄nt il
 luz: in cuius parrochia hospi
 tiuz suū sitū est: Et sic de pre
 positis: licet habeant domos
 parentū extra balliuā z senes
 cialiā vel prepositurā: qz per
 hoc officium: quasi cōtrahendo
 sortiuntur for. **C**eteri vero
 burgēses z alij laici nō in po
 testatibus cōstituti: illis cura
 tis subsunt: in quoz parro
 chijs degūt principaliter: vel
 si in duabus equaliter: in qua
 tunc manent q̄n cōfiteri volūt
 illi parrochie sūt. **D**ec **P**et.
 de pal. vbi supra dis. xvii. q. iii.
 Regulariter ergo cōfessio fi
 enda est pprio sacerdote. **D**n̄
 dicit **Inno. i. c. Dis** extra de
 pe. z re. Si q̄s alieno sacerdo
 ti. iusta de causa cōfiteri pecca
 ta sua voluerit: licentiā prius
 postulet. z obtineat a pprio sa
 cerdote: cū aliter ipse nō pos
 set soluere vel ligare: **D**ec ibi.
Casus octo in q̄bus q̄s po

test alteri cōfiteri q̄s pprio sa
 cerdori sine ei⁹ licētia. cap. iiii.
Et nota s̄z **P**et. de pal.
 vbi supra ar. iii. casus
 octo in q̄b⁹ quis pōt al
 teri cōfiteri q̄s pprio sacerdo
 ti sine eius licētia: quos ponit
Mosti. in summa. **C**Prim⁹
 propter indiscretionē sacerdo
 tis pprii. Et sub hoc casu cō
 prebenditur q̄n ipse sacerdos
 ppri⁹ est sollicitator ad ma
 lum: vel reuelator cōfessionis:
 vel est talis q̄ ex cōfessione im
 minet periculum cōfidenti vel
 confessori. **I**n hoc igitur casu
 dicit **M**osti. q̄ eo ipso hēt licē
 tiam a iure aliū adeundi. **D**e
 pe. di. vi. c. **P**lacuit. Sed alij
 dicūt q̄ tūc debet petere licē
 tiam ab eo vel a superiori: qz. c.
 ois dicit q̄ qui ex iuxta cā vo
 luerit alteri cōfiteri petat licē
 tiam a proprio sacerdote. Et
 q̄uis quidā hoc intelligāt nī
 si ex culpa sua hoc pcedat: vi
 detur t̄n melius etiā si hoc fit
 ex culpa sua: qz culpa sua non
 debet alteri nocere: puta supe
 riori: sic pprio sacerdote mor
 tuo: vel excoicato: nō eo ipso li
 cet ire ad aliū sed oportet re
 currere ad episcopū. **S**z si su
 perior adiri nō pōt: vel etiā si

potest esse eque defectuosus: tunc
 quod ad papam non est facilis re-
 cursus: coipso ad alium ire potest.
¶ Quando ergo proprius sacer-
 dos oio indiscretus et ineptus
 est pro tunc potest adiri sine licen-
 tia petita: vel saltim cum licentia
 petita et si non obtenta potest ire
 ad alium: dico autem petita: quod et si
 sit indignus per se audire: non
 est tamen ipotens committere: et in
 hoc. s. q. debet petere licentiam
 ab ipso: vel ire ad superiores:
 recordat. Tho. De Al. Inno.
 et Dul. q. si negatur ab eis li-
 centia: tunc dicunt predicti q. idem
 iudicium est de eo quod et de illo
 qui non habet copiam confessoris
¶ Non magis debet eligere laic-
 eo confiteri: nec in hoc transgre-
 ditur precepta ecclesie: quod pre-
 cepta iuris non se extendunt ul-
 tra caritatem: nec est fit iniuria
 sacerdoti: quod privilegium mercedis
 amittere qui concessa sibi abu-
 sit potestate. **¶** Dec Tho. in. iiii. dis.
 xvii. q. iii. ar. iii. Item dicit ibi
 Tho. q. peccaret sacerdos si
 non esset facilis ad prebendam li-
 centiam alteri confiteri. **¶** Sed
 de pal. dicit q. tunc potest libe-
 re ire ad alium ut patet supra. **¶** Et
 si non posset alium habere et neces-
 sitas imineat: dicunt predicti

doctores q. confiteatur peccata
 sua in genere. sine eo de quo
 posset malum provenire.

¶ Secundus casus est: quando par-
 rochianus transiit domiciliu-
 suum: quod tunc definit esse parrochi-
 anus primi sacerdotis. et fit par-
 rochianus illi ad cuius parro-
 chiam se transiit. **¶** Sed si in dua-
 bus parrochiis habet domum:
 et in una maneret tempore estivali:
 in alia vero tempore hyemali: utro-
 biusque sortitur forum non simul: sed
 successive secundum quod habitat mo-
 do hic: modo illic: et hic tunc re-
 cipiat sacramenta ubi tunc ha-
 bitat alias alibi.

¶ Tertius casus est cum est va-
 gabundus nec habens nec petens
 domiciliu: tunc iste potest con-
 fiteri cuilibet curato: vel episcopo in
 cuius parrochia est: imo etiam
 non curato videtur: quod nulli sub-
 ditus: subdit se cui vult. **¶** Nam
 omnis sacerdos potestate habet or-
 dinis et iurisdictionis ex sua or-
 dinatione: sed subditos habet so-
 lum eos: qui se ei submittunt:
 nisi quod secundum iura: qui se semel
 alicui submisit: factus est eius
 parrochianus: nec potest se aliis
 submittere quousque de primo
 se subtrahat simpliciter: nisi
 de voluntate illius: unde dicit

extra de pe. 2 re. c. si. permittimus eligere. q. d. iure diuino licebat eis eligere: s; electioe eis subtracta: pmittimus. relaxates retentione q; possint eligere. **¶** In dicto. c. placuit de peni. di. vi. dr. sine consensu ei? cui prio se comisit: et postea cui penites confessus e. **¶** Quartus casus est si qrit domiciliu quo se pferat quo usq; se alicui subdat. Et de peregrinis quide dicenduz est q; si sine licentia curatoruz et epoz pfecti sunt. nil priuilegij hnt in hoc. Concor. in hoc s. q; peregrini et negociatores et alii viatores: si no hnt licentiam a suis curatis vel epis: vlt sine licentia eoz iter arripiunt no pnt ab aliis absolui. **¶** Inno. Hosti. et Duil. Si at de licentia epoz et curatoruz pfecti sunt: eo ipso hnt licentia interpretatiua pfitendi. cu sine confessione digne pegrinari nequeat. Si et superueniat pascha: coicare pnt pp eandem licentia implicita et de casu epa li absolui: q; eps no retinendo sibi auctoritate licentia do peregrinos: ex hoc ipso vlt eis dare licentia pfitendi de casib; epalibus: sic curat de parro-

chialib;. **¶** De mercatorib; aut si nusq; herent domiciliu nisi semp sequedo nudinas: idem iudiciu est qd de vagabundis: et idem si in loco suo tenet hospitium: s; no declinat illuc in Pascha coiter. **¶** Non tuc vident ibi here domiciliu quo ad sacrameta. Et idem de familia picipis vel baliui qui nusq; in eodem statu pmanet: ex quo licet ipi teneat hospitium alibi. nec tm ad illud declinat nisi ad hora. isti vagabundi censent. **¶** Idem de familia epi laica. q; no sic het ius in ea sic cardinales. S; si eent de diocesi ipsa: de ei? licentia pfitent. Si aut de alia ex q; ei? hospitium dimiserunt. q; per diocesim vagant respectu illius diocesis vagabundi reputantur. vt de licentia epi illi? vel cuiuslibet curati. ad cui? parrochiam veniunt cofiteri pnt. **¶** Quintus casus est rone delicti. vi. q. iii. c. placuit. qd qda dicunt esse vex tuc solu. qn pp hoc est excoicat. q; si eet excoicatus a plato loci illi? pp illud pctm: sicut consuevit fieri vt in futuris et huiusmodi quoru ignorant actores: mittendus est talis ad excoicatores

absoluendus ab eo. Sed si peccatum est occultum. et propter hoc non sit excommunicatus: potest de hoc confiteri proprio sacerdoti. ut dicitur in summa pisana. *Grā. zaba.* refert *Laudē.* tenere quod curati. et et fratres admissi ad audiendum confessiones secundum formam cle. dudum potest audire et absolvere peccata commissa: non solum in dioecesi: sed etiam extra territorium dioecesis dummodo tamen contententes se possint illis confiteri. id est quod sint illius dioecesis: vel parrochie quo ad curatos.

Sextus ratio studij ut scholares et si non sint moraturi nisi per annum in studio: vel quod non habent plus de spatio vel ab episcopo: vel capitulo: de cuius licentia ibi sunt: vel quod sic disponunt vel de parrochia in parrochias mutant. De illis vero scholaribus qui veniunt de omni parte regni ad parlamentum parisiense cum rex reputet se fiscus: non recognoscens superiorē in toto orbe: videtur quod ibi possint confiteri episcopo et curato. in quorum parrochijs domos conducunt: sicut olim in tempore imperatorum Rome: erat ibi civitas patria: et quicumque illuc veniebat habebat iudicem suum. scilicet pretorem pe-

regrinum. Sed verum est verum. scilicet quod non potest absolvi ratione parliamenti si non habent licentiam a suis prelatibus: quia rex Parisius non habet potestatem in spiritualibus: nec in ceteris partibus regni. Episcopus autem potest in spiritualibus soli sue dioecesi: Solus. n. Rome ubi est sedes pape: in spiritualibus omnibus est patria civis: sicut ecclesia cathedralis omnibus de dioecesi: Unde in curia romana sicut curato suo: summo penitentiario de omni loco mundi potest confiteri: et penitentiariis simplicibus sicut vicariis sui curati.

Septimus casus est ratione necessitatis: quando esset in mortis articulo: tunc omnis sacerdos ab ecclesia non precipisus: auctoritate iuris. fit proprius sacerdos. Extra de officio. c. pastoralis. Ex hoc quod habetur de consecratione. di. iiii. c. Sanctum: videtur quod etiam laicus in huiusmodi necessitate. possit et excommunicatum reconciliare ecclesie: si non est ipse precipisus non tamen potest absolvere a peccatis audiendo confessiones.

Octavus casus quem ponit Hostiensis. est si sacerdos non proprius: ponat spiritum in ratihabi-

dione proprii sacerdotis. S; vt dicitur in summa pisana r bene: iste casus cõiter nõ tenc tur: cuius rationem assignat **De. de pal. Nulla. n. ratihab** bitio confirmat sacramentũ qd nullũ fuit: quia in non sa- cramentis ratihabitio: saltem pape valere potest: qñ ille so- lènitatè; mutare potest: sicut de ecclesia per non epm dedi- cata solũ ratihabitio pape: dedicata vel reconciliata re- putatur. **Extra de conse. ec. vel al. c. Aqua:** tamẽ in sacris valere non potest: quia illa pa- pa mutare nõ potest: quia re- gula iuris est q ratihabitio retrahitur: r mandato cõ- parat: quãdo solo mãdato r a principio res agi potest. In ta- libus aut locũ non habet quã do. s. essentia sacri deficit: ga- tunc totũ iterandũ est. De es- sentia at absolutionis est po- testas iurisdictionis: quã pote- statẽ erga talẽ nõ hẽt. ex hoc q ponit spem i ratihabitioe. **Quis possit committere: r quis non audientiam confes- sionum.** **Caplm quintũ.**

Nota secundũ **De. de pal. in. iiii. di. xvii. q. iiii.** q ois sacerdos ppi?

qui iure ordinario potest au- dire confessionem: potest hoc ipsum alteri cõmittere: quia habet cam meri imperij. Et quia qcuq; p electionẽ habet curã aiarũ ẽ ordinari?. Ideo ois talis potest licentiare quẽ libet subditum cure sue alteri confiteri. Item ordinarius est qcuq; ex officio sibi anexo hoc habet: licet nõ sit per ele- ctionẽ. Itẽ gerens vicẽ cu- rati p legẽ vel consuetudinez sicut fact? prior p abbatem: q viuente abbate erat delegat? non potens subdelegare: co- mortuo vel amoto eius vices in omnibus obtinẽs: ẽ quasi ordinarius delegatus qstun- ad hoc vnde licentiare põt si- bi subditos de cõfessioe. Idẽ videtur de superiore amoto priore: vel vicario cũ conuen- tus non habet priorem.

Archipresbyter civitatis d quo iura loquuntur: vñ q fit ordinarius. sicut si ẽt prebẽ- da sacerdotalis cui ex officio esset annexũ offm audiẽdi cõ- fessiones illoz de diocesi ex- tra civitatẽ r multomagis si de civitate. Sed si penitẽtia- rius nõ habet officiu ex sua p- benda sed ex cõmissioe viue

vocis ep̄i: qui reuocat quādo
vult: quia iudiciū soluit. vetā
te eo qui iudicare iussit: talis
est delegatus ⁊ nō ordinari⁹.
¶ Archidiaconus licet sit iu-
dex ordinarius de consuetu-
dine: non tamē in foro cōsciē-
tie nisi sit sacerdos: ⁊ tunc au-
dit ex commissione: vnde nō
poteſt ſubdelegare. ¶ Legat⁹
eſt ordinarius in vtroq; foro:
vnde ſicut in exterioribus ad
iudices delegatos: ita ⁊ ha-
bet ſuos penitentiarios.
¶ Sūmus penitentiarius: ē or-
dinarius in ſpūalibus tantū
Vnde hēt penitentiarios ſu-
os: ⁊ concedit ēt licentiā eli-
gendi cōfessorē. Sed ſimpli-
ces penitentiarij pape: quibus
ſint delegati pape: qui ſolus
eos ponit non ſūmus penitē-
tarius: p̄nt quidē eos audire
de toto mundo, ſed non p̄nt
ſumere adiutores: nec etiam
dare licentiā eligēdi cōfessorē.
¶ Decanus ruralis qui etiā
archipreſbyter vocatur: ſi iſte
decanatus eſt annexus alicui
cure ſpeciali: reputatur ordi-
narius in parrochijs ſui de-
canatus poſt ep̄iscopū. ſupra
curatus: ⁊ videtur etiā ordina-
rius curatorū: ⁊ ſic curati de

licentia eius nō ſolū ep̄i: poſ-
ſunt confiteri. ¶ Si autē ep̄i-
ſcopus ſeu archidiaconus cō-
fert illū decanātū modo huic
modo illi curato: videt dele-
gatio: ⁊ hoc reſpectu cōmuni-
um caſuum. Nam reſpectu
caſuum ep̄iscopaliū tam de
curato q̄ de decano qbus de
ſpeciali gratia cōmittit abſol-
uere: de illis videt diſtinguē-
dum: an ſit retenti de iure vel
conſuetudie: ⁊ tūc in illis nul-
lum ius habet de ſe inferior
ep̄iſcopo. Vnde cuiq; il-
los committit auctoritate de-
legata: illos abſoluit. ¶ Item
nota. q; quādo. poteſtas. iuris-
ditionis eſt vna apud plures
⁊ non apud quēlibet inſolidū
tunc non poteſt quilibet p̄ ſe
eam cōmittere ſine conſenſu
alioꝝ. Sed quod oēs tangit
ab omnibus d̄bet approbari
Vnde ſi capitulū ſede vacan-
te. gerat vices ep̄iſcopi in tem-
poralibus: nullus de capitulo
etiā decanus pōt ponere offi-
cialē ſine conſenſu alioꝝ: ſed
capitulū de cōſenſu maioris
partis. ¶ Poteſtas autē abſol-
uendi a pctis vna ⁊ eadē pōt
eē apud plures vt ſunt vnū ⁊
nō penes vnū: ſicut penes ca-

pitulū sede vacante:quādo ha-
 bet potestātē eius in spiritua-
 libus:dico quantū ad cōmis-
 sionē non quantū ad execu-
 tionē:quia confessio soli est fi-
 enda:vnde totū capitulū non
 vnus canonicus:ponet peni-
 tentiariū. Sed quando iuris-
 dicitio perfecte insolidū rema-
 net apud quēlibet eorū: ita q̄
 vnus sine alio pōt p̄ seipsum
 de causa cognoscere:tūc vn⁹
 sine alio cui vult potest com-
 mittere:z minor sine maiore
 multomagis ecōuerso. ¶ Et
 quia potestas absoluendi que
 est apud curatū:papam:z epi-
 scopū:non ē vna:sed quilibet
 potest per se audire sine con-
 sensu alterius:ita etiā quilibet
 eorū sine consensu alterius:
 potest cōmittere alteri. Vñ
 vicarius curati. sine licentia
 episcopi:potest audire confes-
 sionē illorū.s. qui sunt subditi
 curatorū z non aliorū: z mul-
 tomagis ecōuerso.s. de licē-
 tia episcopi:audiri eorū confes-
 siones qui sunt subditi cura-
 torum sine licētia vel consen-
 su eorū. ¶ De hoc extat bulla
 declaratio. Clementis z
 Alexan. post cuius bullationē
 nullus parisius dixit contra

rium. Qui autem ex cōmis-
 sione solum audit confessio-
 nes: nō potest alteri commit-
 tere audientiam confessionū
 Nec p. vbi. s. ar. iij. ¶ Quo-
 modo z quā curatus vel pres-
 byter parrochialis possit da-
 re vel negare licentiaz alteri
 confitendi subdito si petat il-
 lam.

Capitulum sextū.

De sūm. De. de pal.

n in. iij. di. xvij. q. vbi. s.

q̄ si parrochian⁹ pe-

tat licentiā alteri cōfitendi in-
 determinate:nō det curatus
 nisi sit verisimile q̄ penitens
 nō eligeret nisi eque bonum
 vel meliorē. Si vero noiat si-
 bi aliū de quo verisimile ē q̄
 sit eque bonus vel melior ad
 cōfessionē audiendā:nō neget
 qz forte hēt peccatum qd̄ eru-
 bescit cōfiteri sibi:z pri⁹ more-
 retur sine cōfessione q̄z sibi cō-
 fiteretur. Si vero apparet q̄
 nō est eque bon⁹: aut per fa-
 mā:aut per visum sue p̄sone:
 per cōuersationē p̄sonarū sibi
 cōfientiū: que min⁹ religiose
 cōuersant: tūc simpliciter dēt
 negare:innotescēdo q̄ ille nō
 pōt cū absoluere:qd̄ tñ intel-
 lige cū ille ad quē vult acce-
 dere parrochianus:nō habet

auctoritatez nisi ex commissi-
one ipsius curati: declarādo
etiā q̄ ipse paratus est eū au-
dire. si tñ ē talis q̄ ad hoc sit
sufficiens: vel etiā q̄ est para-
tus sibi dare vnū alium loco
sui: in quo casu bene videat vt
det sibi ad hoc sufficientem.

Ma; si insufficientē daret
sibi imputaret detrimentum
qđ ide sequeretur oui sue: qz
sm iura: qui paz diligēti so-
cio suā rem custodiendā cō-
misit: facilitati sue iputari de-
bet si perit. Si aut ille petit⁹
a parochiano: vel diffamat⁹
habet potestātē superioris: pu-
ta qz est vicarius cpi: vel cō-
fessor deputat⁹ in ordine mi-
noꝝ vel pdicatoꝝ z huiusmo-
di: nō pp hoc p̄hibendus est
simpliciter: qa iudex malus:
ordinari⁹: vel delegatus: non
perdit iurisdictionē suā: sed de-
bet dicere petenti: nō expedit
tibi vt tu vadas ad illum: vel
ad aliū: nec ibis de volūtate
mea: nec assensu: nec licentia:
sed ipse hēt potestātē ab alio
maioꝝ: vñ nō possū; tibi pro-
hibere: s; paratus sum te au-
dire vel per vicariū: vel exne-
um idoneū: z sm hoc soluit
instātia illius regule. s. q̄ non

pōt eē pastoris excusatio si lu-
pus oues cōedit. z pastor ne-
scit. qz hoc verū est qñ pastor
scire d̄bet. Et licet aliqs sem-
per debeat reputare aliū me-
liore se simpliciter: nō tñ q̄tū
ad oia: puta q̄tū ad officium
hoc: vel illud. Itē suspitiones
hēre possumus: nō ad iudicā-
dum p̄ximū: s; ad cauendū;
nobis. Mā si video pauperē
nō iudicabo furez: tñ ne forte
sit fur: custodiaz rem meā ab
eo. Et sic in p̄posito. Tamen
si p̄xiū nō apparet: plus debz
homo p̄sumere de his quos
papa: vel ep̄s per totā dioce-
sim p̄fecit: q̄ de se qui depu-
tat⁹ ad vnā parua parochiā.

**De religiosis qui nō pos-
sunt audire cōfessiones sine li-
centia p̄lati sui. Caplm. vii.**

Qua q̄ religiosus nō
debet audire cōfessi-
ones etiam illoꝝ qui
hēt licentiā sibi eligendi con-
fessorē quēcūq;: etiā si habe-
rent a papa: sine licētia z au-
toritate sui superioris: qz sine
suo superiori velle z nolle non
hēt. Datet hoc per simile eē
de elec. c. Si religiosus li. vi.
ad huiusmodi offm: vbi dicit⁹
q̄ electiōi de se facte nō de-

bet nec potest assentire sine licentia superioris sui. S; ubi papa nominatim eligit religiosum ad aliquod officium: presumit noscere persone industria; unde non requiritur alterius licentia: siue pro inquisitione: siue pro predicatione: siue pro audientia confessionum: siue pro plantatione siue alio quocumque officio. Sed ex hoc quod papa daret alicui licentiam quod posset sibi eligere quemcumque etiam religiosum. pro audiendo confessiones: vel pro predicatione: ex ista tali licentia non debet religiosus audire confessiones: vel predicare siue licentia sui superioris vel prelati vel abbatis. Ar. ad hoc ex de iude. c. q; sit laudabile. Si tamen in dicto casu audiret religiosus sine licentia sui superioris vel prelati: teneret absolute ita quod non esset reiteranda talis confessio: quoniam si male faceret talis sic audiendo. De. de pal. ubi. s. q. iij. ar. iij.

De potestate audiendi confessiones tributa fratribus predicatoribus et minoribus a iure per tertium cle. dudum. §. ij. de sepul. quomodo fieri possit et quomodo exponitur. Caplm. viij.

Nota textum cle. dudum §. ij. de sepul. ubi dicitur

Statuimus et ordinamus ut in singulis civitatibus et diocesis. in quibus loca fratrum ordinis predicatorum et minorum consistere dignoscunt: et in civitatibus: non diocesis: et locis ipsis vicinis in quibus loca huiusmodi non habent: magister: priores provinciales ordinis predicatorum: aut eorum vicarii: et generales provinciales: ministri et custodes minorum: ad presentiam prelatorum eorundem locorum: se offerant per se vel per fratres quos ad hoc idoneos fore putaverit humiliter petaturi: ut fratres qui ad hoc electi fuerint in eorum civitatibus et diocesis confessiones suorum subditorum offerenti sibi volentium audire libere valeant: et huiusmodi offerentibus prout secundum deum expedire cognoverint prius imponere salutares: atque eisdem absolutionis beneficium impedere de licentia gratia et beneplacito eorundem. Deinde prefati magistri: provinciales et ministri ordinum predictorum eligere studeant personas idoneas et sufficientes: vita probatas: discretas: modestas: atque peritas ad tam salubrem ministerium exequendum: quas sic ab ipsis electas representent: vel

faciant representari p̄latis: vt de ipsoꝝ licentia: gr̄a ⁊ bñpla cito: in eorūde ciuitatib⁹ ⁊ diocēsis h̄mōi p̄sone sic electe cōfessiones audiāt sibi cōfiteri volentiū: ⁊ iponāt p̄nias saluantes ⁊ bñficiū absolutiōnis impēdāt p̄ut superi⁹ est exp̄ssus. Extra ciuitates ⁊ diocēses in q̄bus fuerint deputate: per q̄s eas ⁊ nō per p̄uincias volum⁹ deputari: cōfessiones nullaten⁹ audire. Numerus aut̄ p̄sonaz assumendaꝝ ad huiusmōi officii exercendū: esse debet p̄ut diuersitas cleri ac populi multitudo vel paucitas exigit eorūdem. Et si ijdē p̄latis petita licentiā cōfessionū audiendaꝝ cōcesserint: illā p̄fati magistri ⁊ alij recipiāt cū gratiaꝝ actione. Q̄d si forte dicti p̄latis quēcūq; ex huiusmōi fratrib⁹ p̄ntatis eisdeꝝ: ad huiusmodi officii nollent habere: vel nō ducerēt admittendū esse: quo amoto vel subtracto loco ipsius. similiter eisdeꝝ p̄ntatus possit ali⁹ subrogari. Si vero ijdē p̄latis: p̄fatis fratrib⁹ ad cōfessiones: vt p̄mittitur audiendas electis h̄mōi exhibere licentiāꝝ recusauerint. nos ex

nunc ipsis: vt cōfessiones sibi cōfiteri volentiū libere liciteq; audire valeāt: ⁊ bñficiū absolutiōnis impēdere gr̄atose cōcedimus de aplice plenitudine potestatis. **C.** Per h̄mōi aut̄ cōfessionē. nequaquā intēdim⁹ personis seu fratrib⁹ ipsis ad id taliter deputatis: potestati in hoc impēdere ampliorē: q̄ in eo curatis seu parochialibus sacerdotib⁹ est a iure cōcessa: nisi forsan eis ecclesiaz p̄latis: vberiorē in hac parte gratiā sp̄ales ducerēt faciendā. **P.** Petitori. **P.** Dau. **P.** Dōt peti hec licētia a p̄latis cū suū territorii: q̄ est volūtarie iurisdictionis Custodes. **Glo.** **C.** P̄iores ergo cōuentuales quo ad p̄dicatores ⁊ guardiani quo ad minores: hoc non p̄nt. **P.** Dumiliter. **P.** Dau. Si petatur ista licētia a p̄latis: nō v̄ satisfactū cōstitutioni: ⁊ iō iterū esse repetēda p̄pter omissionē forme. **A.** d. in i. **Glo.**

Nota q̄ de vicariis p̄iorū p̄uicialiū ⁊ de custodib⁹: nō repetit de qb⁹ p̄misit. licet q̄ illi petitionē possint facere: de qua p̄misit: nō t̄n electioneꝝ: de q̄ hic loq̄r. **P.** d. in i. **Glo.** Ergo p̄sonal p̄ntatio fieri de

bet. **M**az dicitur p̄ns: qui prebetur sensibus corporis. **F**acit de peni. di. i. in p̄n. **I**dē dicit **D**au. sup verbo representent. **E**rigit **G**lo. **E**t si vero ep̄s p̄tendat cū fratribus dicens: minorē numerū sufficere: recipiat ep̄us numerū. qui sibi videt de reliq̄s recurratur ad arbitriū boni viri. i. iudicis. ff. de verbo. obli. p̄tinu⁹ **C**ōcesserūt **G**lo. **Q**uā licentiam sine cā reuocare nō p̄nt c. decet. de re. iur. li. vi. **S**ubro gari. glo. **S**i nō recipitur iusta de causa: qz. s. nō est talis qualis supra d̄scribit. sibi imputent qui malū elegerunt: z sic posset oēs recusare. cū nō sint apti sed si sine cā hoc facit: succedit licētia pape. **R**ecusauerint. glo. **S**i nō recusat expresse: s; nō dat nec negat. videt q; locum hēret hoc priuilegiū post trinā monitionē vel requisitionez. per. c. i. ext. de suple. ne. p̄cla. **V**olentū. glo. **F**orte nō intellexit de religiosis: qui sed; statuta suozū ordinū: prelati suis p̄fiteri debēt. **L**ibere. glo. **D**enotat q; nō est necesse hēre licētia; sacerdotis parrochialis: cuius p̄riū dicit **J**o. mo. s; ei

nō statur. **I**mpartiri. glo. **A**bsoluti ergo nō habēt necesse vltius p̄fiteri p̄prio sacerdoti. **N**ec obstat. c. ois in p̄ri. de pe. z re. qz illud itelligit de eo qui alteri nō est p̄fessus legitime. **J**o. mo. dicebat p̄rius s; male dixit. **I**dē **D**au. s. q; absq; licētia parrochialis sacerdotis: p̄t q; alteri p̄fiteri nec tñ ex hoc sequitur q; sint curati isti: rō est fm glo. quia nec ipsi fratres sūt astricti ad executionē: vel exercitiū istorū actuū: nec fideles sunt astricti: vt in his ad eos recurrant. **E**t itez nota vt dicit in summa pisana z bñ: q; potest ep̄s acceptare fratres ad audientia; p̄fessionū: z hoc sine solēnitate p̄dicta presentationis. si vult: cōmittendo eis iurisdictionē suā: qz etiā sine isto priuilegio posset eis dare licentiam audiendi.

De effectib; qui sequuntur et cōmissione audientie p̄fessionis alteri facte. **C**ap̄m. ix. **A** cōmissione aut̄ alteri facta de audientia p̄fessionū siue p̄dicto modo: siue per aliū modū sequuntur isti effectus: vt dicit **D**e. de pal. in. iiii. distin. xvii.

Cōmissarius quidem: qz talis cōmissarius pōt audire et ab solueret: alteri⁹ licentia minime requisita: nec ille qui vult cōfiteri tenetur petere licentia⁹ a p̄prio sacerdote: ar. efficac̄ de procur. c. Is qui. lib. vi. Nec obstat q̄ curatus d̄bet cognoscere vultū pecoris sui. Max vultū exteriorē poterit cognoscere sicut p̄ri⁹: et etiam itueri et corrigere fraterna correctione et paterna admonitione. sicut p̄rius. Et quātū ad exteriorē vultū attinet nō minus honeste viuūt: qui cōfite⁹ tur fratribus: q̄z qui cōfite⁹ tur secularib⁹ curatis. Quātū vero ad interiorē vultū: melius poterūt reddere rōnē de confessis fratribus et hmōi: q̄z de cōfessis sibi vel suo vicario: qz de interiori vultu parrochiano⁹ qui seip̄z respuerūt: et sine licentia sui: vicarius pape vel ep̄i elegerūt: non h̄nt reddere rōnē: qz per eū nō stetit quomin⁹ eos audiret et instrueret: s̄z per superiores qui eis coadiutores dedit et per parrochianū qui eum elegit. Nec **De. de pal. vbi. s̄. Dicit̄ Tho. in. iij. dist. xvij. q. iij. ar. iij. q. v. q̄ si alicui cōcedat**

potestas a superiori iudice cōfessiones audiēdi parrochiano⁹ alicui⁹ curati: ex hoc nō fit illi p̄iudiciū: qz potestas iurisdictionis nō est cōmissa alicui in fauorē sui: s̄z ad utilitatem p̄mi et populorū et dei honorē. Idem etiā tenet. **Jo. an. i. c. si ep̄s. de pe. et re. li. vi. in prima glo. Idē etiā tenet Jo. an. in cle. duduz de sepul. ut supra patuit. s̄z nō teneat petere licentiam a suo curato qui vult ipsis fratrib⁹ cōfiteri. Idē tenet expresse **Idu. vii. glo. Ber. que hoc dicebat: dā nata fuit tanq̄ falsa per Clementē. iij. in quoddā priuilegio qd̄ incipit Quidā temere. C. Secundus effectus hui⁹ cōmissionis s̄m dictuz **Idē. est. qz cōmissarius pōt audire cōtra p̄hibitiones alterius prelati: in quo est d̄ria iter superiorē et inferiorē. Mā inferior cōtra inhibitionē superioris nō pōt alicui cōmittere sicut nec per seip̄m audire cū ita sit qz posset eū suspendere ab audiētia cōfessionū per alium. sicut pōt per semetipsuz et ecōuerso aut cōtra inhibitionē inferioris superior pōt ita cōmittere sicut pōt audire eo******

inuito. Similiter si eēnt duo curati de pari: et vterq; insolidum: vnus contra inhibitionem alteri. pōt audire et cōmittere: q; par in parē nō hēt imperiū. Quādo ergo inferior prohibet ne subditus confiteatur cuiuscūq; sine sui licētia debet excipere: nisi superiori vel eius vicario: alias temere agit: nisi loqueret talibus: qui bene sciunt q; nō intēdit: vel nō pōt prohibere qn confiteantur tales: superiori suo sicut in religionibus: cū prior prohibet. ne quis confiteatur de tali peccato sine licētia sui Tertū est oibus: q; nō intēdit quin possit confiteri magro ordinis: vel puinciali: vel eorū vicariis: q; si prohiberet speremus ei in faciē: et multo magis superior qui nō pōt dare licētia alteri confitendi: cuz sit vicarius hoīs quādiu prior vivit: si inhiberet neq; sine sui licētia confiteret. et derideret. S; mortuo vel amoto priore vices eius gerit per substitutiones: vñ reputat ordinarius curatus: ergo prohibēs subdito suo: ne alij confiteatur: debet excipere ep̄m: papā: legatū: summū penitentiariū et archiep̄m duz visitat: et habētes ab eis

potestatem. Ep̄s vero debet excipere oēs p̄dictos: nisi seipsum: et sic qlibet excipiat suos superiores a tali prohibitione. Tertius effectus huius cōmissionis est: q; tenet curatus ei eucharistiā ministrare et etiā alia sacramēta ex quo dicit se confessus illi qui potuit eū absoluerē. Nec est absurdus q; det eucharistiā illi: cuius tñ cōscientiā ignorat: sed cū eque bona et tuta cōscientia: immo tutiori: pōt eū cōficare: qui confessus est sine sui licētia habēti potestē: sicut illū qui cōfessus est de licētia sua: vel sibi: q; nec etiā vicarius curati reuelat sibi confessionē: cū idē curatus dat illi cōfessionē. Quā equaliter scire debet cōfessionē cōfessi vicario superioris: sicut scit cōfessionē talis cōfessi vicario suo. et debet curatus p̄sumere q; melius confessus est: qui confessus est ei: quē papa vel ep̄us elegit in cōfessores per totum mundū: vel diocesim suam: quā qui cōfessus est illi. quē elegit ipse p̄uidendo de ipso suis subditis: cum ep̄us nō debeat hoc cōmittere nisi viris potētibus opere et sermone vt de offi. ordi. c. inter

cetera. vel etiam quod ei qui confessus est illi: quem elegit ipse proprio arbitrio de licentia curati generalis: et hoc nisi curatus esset excommunicatus vel notorius peccator: nam tunc antequam det eucharistiam: debet eiclare constare de absolutione ab huiusmodi. **Quartus effectus** est quod peccata confessi habenti talem commissionem non tenetur iterum confiteri proprio sacerdoti: ut declarat Jo. xxii. in extrauagana. que incipit *Das electionis*. **Quintus effectus** est quod per hanc commissionem fit iudex qui prius non erat. Cum enim ad absoluendum requiratur potestas ordinis et iurisdictionis: licet ab habente ordinem et iurisdictionem vel iurisdictionem tantum: possit hec audientia committi habenti ordinem: licet non habeat iurisdictionem: puta simplici sacerdoti: ita non curato sicut curato: non tamen e converso. Sacerdos non curatus potest hoc committere: vel curato: vel sacerdoti et ratio diuersitatis est: quia non equaliter he due potestates transfunduntur. Habens enim ordinem ex sola commissione. non transfert ordinem sed solum ordinatio sacramen-

talis transfert: siue sit iudex siue non: Sed iurisditio ab habente eam ordinarie sola commissione transferretur indifferenter privato qui nullam habebat: et ei qui habebat aliquam: sed non istam respectu ipsius. **Sextus effectus** est quod qui audit confessionem non iure suo: perdit potestatem suam: delegante mortuo vel amoto et idem forte est ipso excommunicato vel suspensio: nisi in confessione iam inchoata quae audit ex tunc quasi iure suo: sicut etiam perdit potestatem illo reuocante: quia soluitur iudicium: prohibente illo qui iudicare iussit. **Unde** sicut episcopo mortuo vel translato: officialis cessat in causis: sic debet cessare penitentiarius in confessionibus audiendis: nisi quod absolueret potestatem de peccatis iam auditis glo. c. gratum. et c. relatum de off. et po. iudi. dele. quia mandatum expirat per mortem mandatoris. Similiter si dedit confessoris monialibus expirat potestas: nisi esset rector earum cui ex officio quasi prioratus vel rectorie esset audientia annexa: et tunc esset quasi ordinarius. Videretur tamen quod non similiter ita expiraret potestas de

legati delegāte excōicato: vel
 suspenso. sic mortuo vel amo
 to. qz in pmo casu retinet de
 legans iurisdictionē licet non
 vsum: in scdo aut neutrū reti
 net. Ad hoc autē qz delegat⁹
 vtatur iurisdictionē: requiritur qz
 delegatus in delegādo qdez
 habeat iurisdictionē z vsuz ei⁹
 qz delegare est vsus iurisditi
 onis. Sed postqz delegavit
 nō requiritur qz hēat vsum: qz
 vsus eius nihil facit ergo zc.
 Possēt tñ dici pbabiliter qz
 si ep̄s nō existens excōicat⁹:
 vel suspēsus instituit officialē
 vel penitentiariū z postea ex
 cōicetur: nihilominus vterqz
 pōt pcedere in officio suo: qz
 vtit vice ei⁹ qui iurisdictionēz
 habet licet nō vsuz per se. Si
 aut iam erat excōicatus: offi
 cialis nil agit: qz institutio vel
 cōmissio nō tenuit. ¶ De pe
 nitentiario vero videt secus:
 qz etiam nō sacerdos vel nō
 psecratus qui minus hēt q̄
 excōicatus cōmittere pōt: qz
 nō minus est cōmissio q̄ per
 missio: qz iure suo sacerdos
 audit p̄fessionem. z cōmittēs
 tñ est cā sine qua non ppter
 parochiaz distinctionē z ec
 clecic p̄hibitionē. Quādo au

tem cōmittēs moris vel amo
 uetur nō est differētia iter cō
 missariū in foro penitentiali
 aut iudiciali: qz vtriusqz ptās
 expirat quātū ad negocia nō
 incepta. ¶ Dec pe. de palu. dis.
 xvij. qōc. iij. ar. iij.

¶ Differētia iter fratres pre
 sentatos fm formā cle. dudū
 z sacerdotes curatos. cap. x.

¶ Fratres predicatorēf
 hnt p̄uilegiūz qz ep̄is
 mortuis: qui ipsis su
 am dederunt auctoritatē vel
 cōmiserunt p̄nt vti ea aucto
 ritate. quousqz fuerit p̄uisum
 ecclesie de pastore. ¶ Itē no
 ta qd per istos effect⁹: nō hēt
 cōmissio effectū. in p̄sonis or
 dinum reprobatoz: de quib⁹
 dicitur in. c. i. de reli. do. c. i. li.
 vi. ¶ Dec. de pal. vbi sup.
 ¶ Nota vlteri⁹ differētiā in
 ter p̄dictos fratres sic p̄sen
 tatos z curatos. Mas p̄dicti
 fratres ex tali presentatiōe z
 commissione: p̄nt audire oēs
 parochianos omniū curato
 ruz illi⁹ dioecsis vbi sunt pre
 sentati: s; nō aliaz diocesum
 z non p̄nt hoc cōmittere ali
 cui. Sed curati: nō p̄nt audi
 re inquātū curati: nisi parro
 chianos suos tantū: alios nō.

nisi cū licentia ep̄i vel cura-
toꝝ eoz: & possunt hoc cōmit-
tere alteri. s. audire suos par-
rochianos. ¶ Nota etiā aliā
dīāz s̄m Lan. & Fran. zaba.
in cle. dudū. Nam curati p̄nt
audire cōfessiones & eoz vica-
rij sibi subditorum in diocesi
sui ep̄i: & etiā ex diocesim: sed
fratres electi & p̄sentati sc̄bz
formaz cle. dudū. de sepul. de
qua supra nō p̄nt audire seu
absolvere extra diocesim: vbi
sunt p̄sentati: & si secus fieret
c̄quis cōfessi possent ex ignorā-
tia excusari: t̄n quo ad ecclesi-
am nō essent absoluti. S; si
cōstaret eis: deberēt itez con-
fiteri eis & infra diocesim ab-
soluti a p̄dictis. S; si sine pre-
dicta solēnitate cōmitteretur
fratrib⁹ ab ep̄o vel a curatis
auctoritas audiēdi cōfessiones
simpliciter: tūc possent etiā ex
diocesim audire sicut alij vi-
carij eozūdem. ¶ De casibus
ep̄is resuatis: nec curati nec
dicti fratres p̄ntati: p̄nt absol-
uere. nisi inc̄stū fuerit a dio-
cesanis concessuz.

¶ De casibus multiplicibus
ep̄is resuatis. Cap. xi.
d ¶ De casibus ep̄iscopis
res. de quib⁹ dicit in

sine cle. dudū varie sunt opi-
niones doctoꝝ. Aliqui. n. po-
nūt plures: aliqui pauciores.
Vnde materia ipsoꝝ casuz
nō est bene clara. Et in sum-
ma pisana dicit q̄ B̄ndict⁹
papa. xi. in c̄uagā. inter cun-
ctas declarauit q̄ttuoz eē ca-
sus ep̄ales de iure. ¶ Prim⁹
s. p̄ctm̄ clerici: per qd̄ incurris-
set irregularitatē. ¶ Secun-
dus de incēdiarijs. ¶ Tertī⁹
de peccato: p̄pter qd̄ indicē-
da eēt solēnis p̄nia. Quar-
tus de excoīcatis maiore ex-
cōmunicatione. Itē declara-
uit quinqz esse casus ep̄is. re-
seruatos: de approbata cōsue-
tudine. ¶ Prim⁹ est peccatū
homicide volūtarij. Secū-
dus est peccatū falsariorum.

Tertī⁹ est p̄ctm̄ violantiuz
ecclesiasticā libertatē. Quar-
tus est peccatū violantiū ec-
clesiasticā immunitatē. Qui-
tus est p̄ctm̄ sortilegoꝝ diui-
natoꝝ & incantatoꝝ: Quāuis
autē dicta extrauagās fuerit
reuocata per cle. duduz ex de
sepul. t̄n quātū ad dictos ca-
sus nil innouatū fuit: & si alia
ibi p̄tēta sint & sic videtur q̄
adhuc illi remaneāt: & addit
in pisanella q̄ p̄nt nihilomi-

nua episcopi in suis episcopa
 tib⁹ casus eis reservare put
 videt eis expedire: sic pnt cō-
 stitutiōes facere: et multoma
 gis concilium synodale vel pro
 vinciale: a quoz sentētijs: re-
 ligiosi nō valēt absolue. Jo.
 an. in. c. si ep̄s de pe. et remis.
 in glo. iij. li. vi. p̄dicti casibus
 addit post crimen enorme: et
 publicū homicidiū: et sortile-
 giuz: oppressionē pueroz etiā
 ex casu: incestū: corruptionez
 monialiū: coitum cū brutis:
 matrimoniū clādestine p̄ctū
 vel cōtra interdictū ecclesie:
 periuriū: falsum testimoniū:
 blasphemā dei et sanctoruz.
Hostie. vero in sūma po-
 nit oēs predictos casus et ad-
 dit pctm cōtra naturā: et etiā
 quodlibet enorme. qd̄ parti-
 cularis vel generalis p̄suetu-
 do reservat ipsis ep̄is: in qb⁹
 aliqui ep̄i remittunt peccato-
 res ad sedē apostolicā p̄pter
 enormitatē criminū: et ad ter-
 rorez alioz. hec Hostie. Ego
 tñ non legi adhuc esse aliqd̄
 peccatū precise ita enorme: a
 quo nō possit absolue ep̄s
 subditū: duz tñ nō habeat ali-
 quā sniam excoicationis an-
 nera. Quāvis at possint ab-

solvere: si aliqui ad curiaz mit-
 tar: bñ faciūt. **S**uul. durā.
 Speculator in reptoio suo
 vltra p̄dictos casus: addit ali-
 os. s. deflorantes virgines vi-
 opp̄ssas vel seductas. Cōtra-
 hentes post votum castitatis
 emissum. Fornicationē cū iu-
 dea vel sarracena. Cōcipiētē
 prolez per adulteriū: quā vir
 credit suā. Procurantē aboz-
 sum vel sterilitatem in se vel
 alio. Cōtrahentes matrimo-
 niū post sp̄salia iuramento
 firmata. Cognoscētē carnali-
 ter baptizatā ab eo: vel cuius
 p̄fessionē audiuit. Tenētē ad
 baptismū vel cōfirmationē fi-
 lios vel filias extra necessita-
 tē. Verberātez patrē vel ma-
 trē: et usurarios. Et tādē sic
 concludit: Tot casus ponere:
 nihil aliud est: q̄ sacerdotum
 ptatē restringere: que eis ple-
 narie data est a xp̄o. Dñ bre-
 uiter dico: sacerdotes oia pos-
 se i occultis quo ad for̄ p̄nia-
 le que non sunt sp̄aliter in iu-
 re ep̄is reservata: et que non
 sunt ipsis sacerdotib⁹ directe
 vel p̄ aliquā cōsequētiā inter-
 dicta: ar. ex de iudi. c. Et si cle-
 rici et c. nup̄ d̄ sen. excoi. Hoc
 tñ fateor. q̄ vbiq̄ fuerit ali

quod graue delictū vel enor-
me: superioris iudiciū req̄rēdū
est: et idē dico i oib⁹ casib⁹ i q̄
bus ē generalis cōsuetudo ec-
clesie: q̄ sint ip̄is. ep̄is reserua-
ti. Et Jo. de lig. i declaratione
quā facit sup. c. ois d̄ pe. et re.
pbat et cōcludit ex dictis im-
mediate per Buil. Spe. et ex
cle. dudū fratres p̄dicatores
et miores p̄natos p̄ audiētia
p̄fessionū: posse absoluere ab
oib⁹ casib⁹ pctōy: exceptis p̄-
cise illis q̄ i iure reseruat̄ ep̄is.
S; a casib⁹ quos ep̄i sibi re-
seruat̄: v̄l d̄ p̄suetudie sue dio-
cesis: vel ex suo b̄nplacito vel
p̄ p̄stitutiones suas synodales
v̄l p̄uiciales posse absoluere:
Et si ep̄i dictos casus nō p̄ce-
dāt: Et pbat sic cle. dudū: de
sepul. Statuit q̄ dicti fr̄es n̄
possint absoluere: nisi a casib⁹
b⁹ a qb⁹ p̄nt curati absoluere:
q̄ eis p̄mittunt̄ i iure: nisi ip̄si
ep̄i vellēt aliqd plus cōferre
eis. S; Buil. dicit q̄ nō ob-
stāte q̄ doctores ponāt mul-
tos casus ep̄is reseruat̄os cu-
rati. n. p̄nt absoluere ab oib⁹
occultis que nō sūt i iure ep̄is
reseruat̄a et nō sunt ip̄sis sacer-
dotib⁹ directe vel p̄ aliquā cō-
sequētiā iterdicta. Licet et

ep̄is possint reseruare
certos casus: qui de iure cō-
petunt inferioribus: non ta-
men hoc possunt simpliciter
nisi in duobus casibus secun-
dum Buil. s. directe vt cum
aliqd fuerit legitime i crimine
dephēsi. q̄ merito fuerit tali
p̄tate priuadi. Secūdo indire-
cte. s. p̄ aliquā p̄sequētiā: vt cū
aligs casus euenerit in quo
ad utilitatē cōem expediat: q̄
talē casum retineat: et nō ali-
ter. xv. q. ij. c. d̄ ecclesiasticis.
Nō aut̄ expedit utilitati cōi
reseruare tot casus sed hoc est
ponere laqueos i via salutis.
S; si aligs pur velit defende-
re plures casus posse ep̄os ra-
tionabiliter reseruare quo ad
sacerdotes parrochiales: cū
sint de foro ep̄ox et eorū cōsti-
tutionib⁹ subiecti: tñ hoc nō
possunt facere ep̄i erga predi-
ctos fr̄es: q̄ exēpti sūt nec eorū
ordinatiōib⁹ subiecti vt c̄
d̄ excess. prela. c. nimis praua.
Cū ergo nō possint dicti fr̄es
absoluere a casibus reserua-
tis in iure ep̄is vt d̄r in dicta
cle. dudū q̄ p̄nt ab oibus alijs
absoluere: videlicet reseruat̄is
de consuetudine particularis
loci: vel synodali p̄stitutione:

unum negando: aliud tacendo
 cessit. di. xxv. c. qualis. Nec
 pnt prelati dicta cessione re
 uocare vel defalcare: nō dire
 cte negādo licentiā audiendi:
 qz nihilomin⁹ hnt eā pro cle.
 duduz nec indirecte phiben
 do parrochianis ne cōfiteant
 eis ex de pūile. c. cōto: nec per
 retentionē multozū casuū: qz
 fieret in fraude legis qz fieri
 nō debet: vt. c. cōstitutus ex de
 cēs. p. bē. Silcat ergo Jo.
 mo. hic qui dicit: qz si ep̄s po
 test artare potestātē ordinari
 az curatoz: pōt multo magis
 artare potestātē exordinariā
 ipsoz fratruū: qz qd per superi
 orem cedit per inferiorē ar
 tari vel reuocari nō p̄t: vt di.
 xxi. c. inferior. ¶ Ad cōstituti
 onē aut cle. de priuile. religio
 si. vbi dicit qz casibus ordina
 rijs reseruatis: quēcūqz absolue
 re nō p̄sumant: r̄ndendū est.
 qz hoc intelligēdū est de casu
 bus in iure reseruatis: sic intē
 dit cle. dudū: nō autē per con
 suetudinē vel statuta alioz
 prelatoz: qz illa remouet pa
 pa in dicta cle. dudū. a quib⁹
 pnt dicti fratres absoluerē: z
 per cōsequēs videt quicqd di
 catur per modernos vel anti

quos de talibus casibus per
 ep̄os reseruatis: totū reuoca
 tur per cle. dudū. sp̄aliter cōtū
 ad dictos fratres. Si. n. cōsti
 tutio posterior: licet nō faciat
 mentionē de priori ipsam re
 uocare noscant. c. licet de cōsti
 tu. li. vi. multo magis reuoca
 re debet dicta doctoruz si in
 prium pmulgent hec. Jo. de
 ligna. S; frā. zaba. post Lā.
 dicit: qz de casibus ep̄alibus
 nō pōt dari doctrina: cū de
 pendeat ex cōstitutionib⁹ ipso
 rum ep̄ozum z doctrinis. Et
 quīs Lan. dicit: qz hīs irre
 gularitatē quam solus papa
 tollere pōt: non pōt absolui a
 pctō an dispensationē fran.
 zaba. dicit prius. s. qz pōt ab
 solui a peccato remanēte ma
 cula irregularitatis. ¶ Quia
 ergo nō est clax qui sunt ca
 sus ep̄is reseruati in iure cō
 muni: ideo tutior via ē in hu
 iusmodi: qz fratres si pnt sci
 ant ab ep̄o: quos casus vult
 sibi reseruare: z de illis nō se
 impedire: oēs vero alios casus
 faciant sibi cēdi. ¶ Certum
 est autē fm oēs: qz absolutio
 ab excōicatione maiori. reser
 uatur ep̄is. Item dispensatio
 vel cōmutatio votoz. Itē re

laratio quorūdam iuramentorum.
 Dispensatio vero in certorum
 an ptineat ad ep̄m vel ad ali
 um hēs. supra in sc̄da parte
 summe. ti. ij. de resti. c. quarto
 ⁊ ibi diffuse. ¶ Fran. zaba. in
 cle. dudū. in glo. sup verbo cō
 cessa dic̄ glo. Jo. an. Lā. ¶ Da.
 Stepha. ⁊ zēze. tenere q̄ ep̄s
 possit reseruare casus de qb̄
 curati poterāt ante hāc cōsti
 tutionē dudum absoluere. ita
 q̄ reseruatō p̄iudicet fratri
 bus. i. q̄ etiā nō poterūt tunc
 ab ipsis reseruatis casib̄ ab
 soluere: q̄ est cōtra hoc quod
 hic dicit Jo. de ligna. Et itel
 ligit̄ ista reseruatō casuū ep̄a
 lium de actib̄ exteriorib̄ cuz
 effectū: ⁊ nō de interiorib̄: vi
 delicet siqs̄ d̄siderauit: vel c̄t
 quesuit alium occidere: istud
 homicidiū cordis: non est de
 casib̄ reseruatis ep̄is. ¶ Di
 cit etiā ¶ De. de pal. q̄ iustus
 qui cōmittit a pueris qui nō
 hnt̄ vsus rōnis: nō est de res
 uatis ep̄is: q̄ nec p̄ hoc tollit̄
 uirginitas nec catur̄ affinitas.
 ¶ De sacerdote qui absoluit
 aliquē a casu a q̄ nō p̄t. c. xij.

¶ Nota q̄ si cōfessor
 e quicūq̄: aliquē absol
 uerit de aliquo pctō

a quo nō p̄t: siue q̄ est reser
 uatis ep̄o siue q̄ nullam hēt
 auctoritatem. c̄uis grauer
 peccet: p̄cipue q̄n̄ absoluit sci
 enter vel ex ignorantia iuris
 crassa: t̄n̄ ex hoc nō icurrit ali
 quā censurā vel excoicationē
 siue sit clericus secularis: siue
 religiosus talis absoluc̄s fm̄
 Fran. zaba. ⁊ zēze. s̄z tenet̄ il
 lū: quē sic absoluit auisare de
 errore suo: si cognoscit vel p̄t
 inuenire: Ille t̄n̄ quo ad deū
 excusatur: dū hoc ignorat. Et
 q̄ dictū est q̄ cōfessor debet il
 lum auisare quē absoluit cuz
 nō posset intelligitur q̄n̄ fieri
 potest sine scandalo notabili.

¶ Vnde in cōcilio Basileñ.
 quidā multū periti habita su
 per hoc collatione: dixerūt q̄
 talis cōfessor petat auctorita
 tem a sup̄iori sup̄ hoc casu a
 quo nō potuit absoluere: ⁊ t̄n̄
 absoluit: qua habita: vocet il
 lum quē absoluetat cum nō
 posset: ⁊ per aliquē modū co
 opertū interroget de aliquibus
 que sibi est cōfessus. quasi vo
 lens se meli⁹ informare: ac si
 plene nō intellerisset: ⁊ si qua
 alia crimina postea cōmiserit
 ⁊ sic ab oibus itex̄ absol
 uat: de tūc alias audiat ⁊ pri

us. Vel si magnū scandaluz ex hoc timeret: sic q̄ predict⁹ modus seruari nō posset: absoluat absentem: si ab vltima confessione credit p̄seuerasse tales in gr̄a aut vt alijs placuit si ex hoc timeret nōbile scandalum eueniri: cōmittat xp̄o summo sacerdoti p̄sertim quā multitudo est sic neglecta: vel multū distat a loco vbi est cōfessor. Sed si religiosus absolueret aliquē ab aliq̄ snia ex cōicationis: suspētionis: v̄ interditi in iure posita: icideret in excōicationē: a qua nō posset absolui citra sedē ap̄licaz ex de priu. religiosi. i. cl. Secus si absolueret a snia hoīs: qz tūc nō icurreret s̄z p̄dan. q̄uis grauit̄ peccaret. Sed clerici seculares absoluēdo a sentētijs iuris: q̄uis et ip̄i male faciant: non tamen aliquaz incurrunt censuram.

¶ An in generali cōcessione p̄tineat specialis. Capl̄z. xiiij.

Nota etiaz q̄ vt dicit n̄ Jo. an. sup. c. Tua nobis. in glo. ex de offi. vica. Si ep̄s dedit vicariū generalē: et in mādato aliqd̄ expressit de his que regrūt speciale mādatū: secuta generali

clausula: et oīa alia que p̄ nos possumus: et si mandatū exigant sp̄ale: s̄m̄ Hostiē. satis videt̄ q̄ talis ēt possit sp̄alia ad instar p̄curatoris. Secus si aliqd̄ de sp̄alibus nō fuisset ibi exp̄ssum: hec Jo. an. qd̄ videtur itelligendū. quantum est de virtute verborū: et i foro cōtentioso. Mā si in foro p̄sciētie alicui p̄staret de intētionē p̄ferētis auctoritatē: q̄ ille itēderit hoc: et si nō expressisset aliqd̄ in generali p̄cessiōe: intelligerētur sp̄alia. xxij. q. v. c. humane: et hoc idē dici potest de auctate data ab ep̄o p̄fessorib⁹: qz. s. dicendo: do vobis auctatē meā in p̄fessionē: nō intelligit̄ p̄pter hoc cōcessisse casus suos nisi alicui p̄staret q̄ per hec verba generalia intēdit casus suos p̄cedere: sed dicendo istū et illuz et omnes alios meos casus: tunc intelligitur totum dedisse.

¶ Quid possint penitentiarij curie romane. Capl̄m. xiiij.

Nota q̄ p̄narij minores in curia. p̄nt absoluerē vndecūqz veniētes ab oībus casib⁹ p̄ctōz et sententijs ep̄is reseruatis. Habent. n. auctoritatē quasi

episcopalem in foro penitētie
 ⁊ maiorē: quo ad quosdā ca-
 sus excōicationis ⁊ dispēsati-
 onis. Sūmus vero penitētia-
 rius: adhuc habet maiorē. in
 pluribus aliis casibus excōi-
 cationis ⁊ dispensationis.

¶ Quid hēdū qñ p̄fessor nō
 intelligit penitētiā. Cap. xv.

Nota vero q̄ cū p̄fes-
 sor nō intelligit peni-
 tentē: aut ex impitā
 lingue: aut ex dormitione: aut
 ex distractione mētis ad alia
 applicate: v̄l ex alia cā fz Jo.
 de neap. in q̄libet: q̄ cū sacra-
 lis p̄fessio p̄erigat p̄fessionē
 p̄fessio vero importat reuela-
 tionē: que nō pōt esse sine re-
 latione vni⁹. s. p̄fidentis ⁊ p̄ce-
 ptione alteri⁹. s. p̄fessoris: q̄ si
 alter⁹ istoz deficit in p̄fato ca-
 su: credo de illo peccato nō ef-
 se factā p̄fessionē: ⁊ per conse-
 quēs nō impēdi absolutionē
 hęc ille. Et fm hoc tenet̄ di-
 cere illi: q̄ iteret cōfessionem.
 Si tñ nō hoc facit: ⁊ cōfessus
 quidē de hoc nō p̄pendit. ab-
 solutus est corā deo: nec tene-
 tur iterare quousq; sciat illuz
 nō p̄cepisse seu itellēxisse pec-
 cata sua ⁊ h̄ vera sunt de pec-
 catis grauib⁹. i. moralib⁹: que

sunt de necessitate p̄fitenda:
 nō autē de venialib⁹: ad que
 quis nō tenet̄ de necessitate:
 ⁊ vbi talia modica raro ob-
 audiuntur ab eo qui alias co-
 gnoscit personam.

¶ Explicit prima pars q̄ fuit
 d̄ p̄tate seu auctate p̄fessoris.

¶ Incipit sc̄da pars que erit
 de scia ipsi⁹: ⁊ hēt. v. s. primus
 s. s. q̄ duplex est claus ordinis.
 s. sciētie ⁊ potētie.

Acto de p̄tate con-
 fessorū nūc vidēdū
 est de ipsoz sciētia
 Est. n. duplex cla-
 uis ordinis. s. claus sciētie: ⁊
 claus potētie. Dñ xp̄s p̄e-
 tro dixit. Tibi dabo claus
 regni celorum. Matth. xvi.

Nota tamē q̄ ista sciētia
 nō dicitur claus: sed ipsa po-
 testas discernēdi atq; exami-
 nādi siue cognoscēdi in foro
 p̄sciētie ⁊ potēstas: determi-
 nandi: seu diffiniēdi cām. i. li-
 gādi ⁊ soluēdi: dicitur claus
 potētie. Ista vero duplex po-
 testas est vna in essentia: sed
 duplex in effectū. Sciētia au-
 tem acquisita non est claus:
 sed bene iunat vti claus: ⁊ de
 his claus habes distin. xx.
 per totum.

Quanta scientia requiratur in confessione. §. ij.

E quantitate scientie confessoris quātam. s. oporteat cū hēre peritiā: dicit Aug. de pe. di. vi. c. i. Oportet vt spūalis iudex sci at cognoscere qcqd debet iudicare. Dicit Tho. in. iij. dis. xvij. q. iij. ar. v. in fine in expositione littere. Nec sciētia et si nō sit maior: tñ debet eē tāta: vt sciat discernere iter peccatū et nō peccatū: et peccatū mortale et veniale: et si in aliquo esset dubitatio sciat dubitare: vt possit ad peritiores recurrere. Alb. sūt in. iij. dicit qd nō tenet sacerdos scire discernere: nisi i cōi. que sint capitalia: et que mortalia cōmunia: et que venialia ex genere. S; hec nesciēs dicē idē: puto qd peccat mortaliter talis audiēdo p̄fessiones: et euz instituēs: plus peccat q̄ ipse: et eū permittens institutū ministrare. si sua interest talē prohibere. **D**icit etiā qd in per pleris casib⁹ sacerdos ecclesie parrochialis: d̄bet esse ita discretus: vt talia difficilia eē sciat: nec esse p̄cedēdū in eis. sine superioris p̄silio vel aucto

ritate. **N**ec Alb. i. iij. **D**urādus ordinis minorū in sua summa cōfessorū. li. i. pte. j. d. j. dicit: qd quotiēs p̄fessor se ingerit ad cōfessiones audiendas: totiēs se offert ad r̄ndendū de quolibet. et interdū de casib⁹ inopinatis: et alias in auditis: et q̄nibus seu casib⁹ valde per pleris **D**ēt ergo cōfessor scire discernē: inter peccata et differētias peccatorū. **U**nde scire dēt cōfessor: si ea que exprimit sibi penitēs: sint pctā vel nō: puta an bella principū et ipsoꝝ exactiones sint licita vel ne: et vtrū p̄ctus qui sunt sint liciti vel illiciti. et qñ ad restitutionē teneat. et qñ nō: et an ei debeat p̄hibere cōmunionē: vel cōcedere: qd si p̄fessor iudicat licitū: qd est illicitū: tā p̄fessor q̄ penitens in foueā cadūt: nisi forte p̄babilis ignorātia eū excuset: puta si hēt aliquēz doctorē autētici et famosuz: cui⁹ opinioni imittitur: **U**n si cōfessor nō est expertus in casibus: ita qd nec nouit dubitare: nec per se iudicare: cū periculo aīe sue audit p̄fessiones. **N**ec Durādus. **I**de. de pal. in. iij. di. xix. ostendit maiore

scientiam requiri in eo qui se ingerit: quod in eo qui ponit ad hoc a superioribus suis ex obedientie iniunctione. De de primo potest intelligi dictum rigorosum Duran. de scdo dictum Tho. et Alb. Dicit. n. ipse pe. disti. xix. q. i. ar. i. Omnis sacerdos habet clauem scie et potentie. i. auctoritatem discernendi: et potentiam ligandi: et soluendi: licet multi non habent sciam de bita. Et e converso. Multi non sacerdotes habent sciam: qui non habent auctoritatem discernendi. Secundi quidem sine peccato. scilicet primi cum peccato suo: si hoc procurarent: alias si inuiti ponerent excusati sunt: si proposuerunt impedimentum nec sunt auditi. Adunus. i. officium iudicandi necessarium est. Et potest ad hoc compelli. scilicet ad officium iudicandi et ad prelationem: carere scientia: et tunc non peccat: sicut in religionibus consuetum est fieri. Et quod dicit Greg. quod si indignus est: non debet obedire: et si dignus vir debet obedire: intelligendum est de illo qui habet defectus: qui sunt iuris: videlicet irregularitatis: et tunc non debet obedire nisi ab eo per dispensationem amoveatur: alias tenet

religiosus obedire aliqui gliebet religiosus bonus: qui reputaret se indignum refugeret: et sic soli indigni promouerentur et ponerentur. Qui vero non coactus: sed sponte accipit potestatem siue prelationis: siue audiendi confessiones: non habens sufficientem scientiam: peccat. Sed qui inuitus et coactus non accipit: sed suscipit: non peccat. Non sine peccato ab inscio haberi et suscipi potest. sed accipi non potest potestas iudicandi ubi. scilicet. hec pe. Si tamen in eo esset tanta ignorantia: quod oino ineptus esset quod nec etiam scit: que Tho. et Alb. dicunt supra: credo quod non excusaretur a peccato: etiam si ex obedientia iniuncta poneret se ad id. ad quod omnino ineptus est cum periculo animarum.

Quoniam confessor teneatur scire an peccata in confessione audita sint mortalia vel venialia. §. iij.

Trum autem confessor teneatur scire de omnibus que sibi dicuntur in confessione: an sint mortalia vel venialia? Henricus in quolibet sic respondendo distinguit. Peccata sunt in duplici genere. Que dam sunt peccata: quod prohibita: quod si non essent prohibita non essent

Secunda pars

peccata: ut sunt oia que sunt
 mere de iure positivo: ut au-
 dire missam die dñico: semel
 in año pñteri z cōicare z hu-
 insmodi. Et talia tenet quilibet
 pñessor scire: nisi hēat cām ra-
 tionabilē que eū excuset: ut si
 forte tēpore pñhibitionis: erat
 in terra longinqua vel in car-
 cere. Alia sunt pctā: nō qz ab
 hoie pñhibita: s; qz de natura
 sui mala sunt: et si nō pñhibe-
 antur z hoz quedā sunt capi-
 talia: z ista tenet quilibet pñes-
 sor scire: saltē in generali. s. qz
 sunt septem pctā capitalia: ut
 supbia luxuria zc. Nec enim
 sunt quasi elemēta z pñcipia
 que de necessitate quemlibet
 pñessorē scire opz. Quedā ve-
 ro sunt pctā que sunt species
 pctōz capitaliū: ut illa que re-
 cipiant hoz pñdicationem: ut
 fornicatio z ebrietas z hñmōi.
 Fornicatio vero luxuria qdā
 est. z ebrietas: quedā gula. Et
 hoz peccatoz que sunt spēs:
 quedā sunt que iportāt malū
 de substātia sui act⁹: eo qz sta-
 tim noiata habeāt annexum
 malū: ut fornicatio: z de tali-
 bus etiā pñessor scire tenetur
 vtrum sint mortalia vel non.
 Quedam vero de substantia

sui actus non habent defor-
 mitatē: s; ex libidine faciētis:
 sicut cognoscere vrozē ppriā
 nō est peccatū de se: tñ posset
 quis vrozē cū tanta libidine
 cognoscere qz esset pctm mor-
 tale: ut si eaz cognosceret etiā
 si nō esset vroz ei⁹ z de talib⁹
 nō opz qz pñessor. sciat vtrum
 sint mortalia vel venialia: qz
 nec pñitentē frequenter scire
 oportet. ¶ Alia sunt pctā que
 sunt filie peccatoz capitaliū:
 ut illa pctā quoz fines termi-
 nant z ordinātur ad fines ca-
 pitaliū: sicut dolus z acqñitio
 rei iniuste. z de talib⁹ peccat⁹
 frequēter opiniones sunt cō-
 trarie inter doctores: z de tali-
 bus nō tenet simplex curatus
 nō ordinari⁹ scire vtrum sint
 mortalia vel nō. ¶ Curat⁹ autē
 ordinari⁹: ut ep̄s z archiep̄s:
 z ceteri alij supiores plati: te-
 net scire: qz ipsi sunt purgato-
 res z tenēt alios purgare: pñ-
 cere z illuminare. z ideo tenē-
 tur scire nonnūz z vetus testm̄
 hec ille. ¶ Caneat autē pñessor
 ne sit p̄ceps ad dandū sniam
 de mortali: qñ non est cert⁹ z
 clarus. Et vbi in aliqua ma-
 teria varie opiniones sunt qñ
 pluriūst solēniū doctoz: vtrū

fit licitum vel illicitum: sicut de
 non soluendo decimas ubi non
 est consuetudo: parati tamen sunt
 ad dandum si ecclesia peteret:
 quod quidam dicunt eos esse in sta-
 tu damnationis: ut Inno. Alii
 vero dicit quod non: ut Tho. Jo.
 an. Archi. et de emptioe iurium
 montis florentie: vel ipsestis
 venetorum quod quidam dicit esse usu-
 rarium. alii licitum dicit et in multis
 huiusmodi: consulat tamen spiritus quod tu-
 tius est. scilicet a talibus abstinere: et
 de spon. c. Juuenis. Non tamen
 condemnent prium facientes: seu
 priam opinionem tenentes: nec
 propter hoc denegent absoluti-
 onem. Sed ut dicit Bui. dicat
 confessor quod illud faciendo non est
 tutum: sed dubium: et ideo bene sibi
 provideat. ¶ Si autem omnino
 conscientia confessoris dictaret il-
 lud esse mortale: et non posset con-
 scientiam deponere: quod tamen de-
 beret ad consilium sapientium: nul-
 lo modo debet facere contra con-
 scientiam: quia peccaret mortaliter
 xxviii. q. i. c. deinceps. §. vli. ex
 his iuncta glo. Sed cum illud ta-
 le esset contra communem opinionem
 doctorum: et contra sic seruetur
 a sapientioribus: quibus aliquem
 doctorem audiret prium tenere:
 non debet illi de leui adherere.

Quo vero quod debeat depo-
 nere in hoc conscientiam errone-
 am vel scrupulosam habes in
 i. parte summe ti. iij. c. de conscia.
 ¶ Quid iteranda est confessio
 in sex casibus. §. iij.

¶ Certe etiam tenet confes-
 sor: qui sunt illi casus
 in quibus tenet quod ite-
 rare confessionem: qui sunt quattuor
 secundum Pet. de pal. in. iij. di.
 xvij. q. v. ar. iij. Duo vero sunt
 ex parte confitentis. ¶ Primus est
 secundum Tho. Ray. Hosti. et omnes
 alios. scilicet quod advertenter tacet
 aliquid quod est mortale. vel cre-
 dit. vel probabiliter dubitat es-
 se mortale ex verecundia vel
 alia causa iniusta: tunc etiam
 mortaliter peccat: committendo
 fictionem in sacramento et no-
 tabilem irreuerentiam. et itera-
 re tenetur talem confessionem.
 Si tamen talis confitetur ei-
 dem cui et prius: et ille habet in
 memoria peccata eius: suffi-
 cit dicere illud occultatum et
 illam fictionem secundum Du-
 ran. ordi. minorum immo etiam
 si non haberet in memoria
 ut patet in si. quintus casus.
 Sed si dimitteret ex aliqua
 iusta causa: puta: quia probabi-
 liter dubitat eius sollicitatem

ad malum de quo cōfitef: vel reuelatorē cōfessionis: vel dicēdo id cū sit cōfessor māifestaret pctm: qd̄ audiuit: puta: si i iuste absoluit cū nō debeat ⁊ in his casib⁹ nō habēdo copiam: nisi talis cōfessoris: cui cōfitendo. aliqd̄ p̄dictoz seque- retur: tūc satis videt q̄ sit excusatus. Dicit et̄ p̄dict⁹ Duran. q̄ si ex ignorātia crassa ⁊ supina aliqd̄ retinuit mortale: qz noluit cogitare de suis peccatis: tenet̄ totū iterare: secus si ex ignorantia pbabili: qz tūc soluz illud qd̄ dimisit. ¶ Secundus est. fm̄ Tho. ⁊ ¶ De. quādo nō impleuit p̄niam seu satisfactionē iniunctā pro mortalibus: ex p̄ceptu: vel ex negligētia ⁊ est oblitus eius. Si. n. eius recordaret̄ adhuc posset p̄ficere: ⁊ tūc perficiendo iterare nō tenet̄: ⁊ p̄cipue qm̄ nō est sibi p̄fixus termin⁹ quē uō possit trāsgredi: q̄uis sibi sit declaratum in quo ipsam debeat facere. vel in alio spe ipsam supplere. Eo ipso aut̄ q̄ facit sibi p̄positum nō implendi p̄niam sibi iunctā: pro mortalib⁹ ex negligentia: vel p̄ceptu: peccat mortaliter qz tenet̄ ad illā sub p̄cepto.

Secus vero est: de p̄niam iniuncta pro venialib⁹: ad quaz nō tenet̄ de necessitate fm̄ tho. Idem si p̄niam iniunctā pro mortalib⁹ dimitteret ex impossibilitate: puta infirmitate ⁊ huiusmodi. Posset tñ p̄niam iniuncta ab vno cōfessore. mutari ab alio cui cōfitef: etiaz sine audientia cōfessionis pctoz illoz pro quib⁹ erat imposita: fm̄ ¶ De. de pal. De hoc vide in. iij. p. summe. t. 14. c. 18. §. fi. ¶ Tertius casus fm̄ ¶ De. tho. Ray. ⁊ Hosti. est ex pte cōfessoris: videlicet qm̄ notabiliter est ignorās sacerdos: ita q̄ ne scit discernere iter mortale ⁊ veniale de cōmunib⁹ peccatis ⁊ p̄cipue cū penitens hēt casus intricatos ⁊ difficiles Concor. Durā. ⁊ addit. ⁊ hoc nisi penitens sit peritus ⁊ instruat cōfessorē. Cum autē vadit ad euz: quem scit idiotā ⁊ ignorantē: tenet̄ iterare. Nec Durā. qd̄ videt̄ intelligendū qm̄ pōt hēre aliū sufficientez. Nam si aliū hēre non pōt: ⁊ multo magis qm̄ est in piculo mortis: pōt ⁊ dēt confiteri ei quē hēt. Dñ Aug. dic̄ de pe. di. vi. c. cui at. Qui vult cōfiteri vt inueniat grāz: sacerdotē

querat scienter solvere et ligare. Quartus casus est ex parte confessoris. Est autem ex in potentia absolventi secundum Theodorum. Ray. et hosti. quod potest esse dupliciter scilicet de pal. et Durandus. vel quod habet potestatem artatam ab soluendi: quod scilicet ab aliquibus peccatis non potest absolvere. superiore reservate sibi illos: et tamen ab illis de facto absoluit. Et confessus illi cum ei hoc constat: tenetur iterum confiteri: non quidem omnia secundum de pal. sed illa tamen de quibus non potuit absolvi. Aut hoc est quod nullam habuit potestatem: et hoc quod non erat sacerdos quousque reputaretur: vel quod non subditus: vel quod intrusus: aut quod excommunicatus vel suspensus ab officio huiusmodi: et absolutus a tali. cum illi hoc constat tenetur iterum confiteri: quod realiter: non est absolutus: quousque ignorantia facti excuset eum in conspectu dei ac si esset absolutus: dum nescit secundum Theodorem in quolibet. i. q. ix. ad. iij. Sed de pal. in. iij. di. xvii. q. vi. sic distinguit et notabitur. Quia aut impedimentum quod habet absolvens: est iuris divini vel humani: si iuris divini: videlicet quod non fuit baptizatus talis: vel

non ordinatus: et in hoc casu absolutus a tali: tenetur iterum confiteri: hoc scito: nec papa posset de contrario dispensare. Si vero impedimentum est iuris humani: puta quod suspensus est vel excommunicatus et huiusmodi: tunc impedimentum aut est notorium: aut occultum. Si notorium puta quod manifeste vel publice verberavit clericum: propter quod est excommunicatus notorie: aut manifeste intrusus. scilicet propter consecrationem secularium positum in ecclesia curata et non per canonicam consecrationem: propter quod titulum non habet nec potestatem super parochianos illius ecclesie: talis confessus illi. tenetur iterum confiteri hoc scito. Si vero impedimentum est occultum: tunc autem confitens scit illud impedimentum: aut nescit. Si scit: confitendo illi tenetur iterum confiteri: et peccat mortaliter comunicando illi in divinis. Sed si nescit impedimentum quod etiam aliis occultum est et hoc ignorantia facti: puta percussit clericum nullo vidente: tunc non tenetur iterum confiteri. Argumentum ad hoc. de sententia servi: qui liber putabatur publice que rata est. Sed si hoc nesciret. ignorantia iu-

Secunda pars

ris: puta qz scit illum percus-
 sisse clericū s; credit nihilomi-
 nus ipm posse audire. *Confessi-*
ones: nō excusat propter hoc
 quin teneat iterare *Confessionē*
fm De. de pal. Quintus ca-
 sus in quo quis tenet iterare
Confessionē fm De. de pal. vbi
supra: est impedimētuz ex pte
Confitentis scitū vel oblituz: vel
 ignoratū. *pbabiliter:* puta: qz
 erat excōicat^o maiori vel mi-
 nori excōicatione: licet nesci-
 ret: z cū postea sciuit: tenet ite-
 rā *Confiteri* sic absolutus: qz li-
 gat^o excōicatione absoluti nō
 potuit a peccatis. z *pbabilis*
 ignorātia p̄seruat a culpa z a
 pena irregularitatis: s; nō fa-
 cit eū nō esse excōicatum: pp
 qd si tūc eligeret: vel sibi be-
 neficiū cōferet ignorantia nō
 faceret: qz sibi aliqd ius acq-
 retur. c. aplice. eē de cle. excō.
 mi. in glo. Est aut minus ca-
 par sacramētuz: a quozū par-
 ticipatiōe directe excludit: qz
 quozūcūq; alioz. z ideo abso-
 lutio nulla. *Et dicit idem*
De. qz in hoc casu ē in alijs
 in qbus quis tenet iterare cō-
 fessionē: si *Confiteretur* eidē: nō
 oportet iterare peccata ex-
 plicite s; soluz implicite: dicē

do: peccavi in illis que alias
 vobis dixi: sicut si nulla fuisset
 absolutio de facto. *Dilata. n.*
 absolutio per multos dies fi-
 eri pōt: et si ipse oblit^o fuerit:
 dum tñ pnia ei pri^o innotue-
 rit: qz si nō taxasset pniaz: tūc
 oportet ad memoriā redu-
 cere: vt moderetur iuste: pp
 qd remittens ad ep̄m si non
 absoluat: debet pniato inote-
 scere qz post reditū absolūes
 iniunget: dicēs facias qd tibi
 dixi: qz ligare nō dz antequā
 absolueret: ita z in proposito.
Dec De. d. xvij. q. v. ar. iij.
Quil. et dicit qz pnia nō re-
 quirat tantā *Continuitatē* agen-
 doz z dicendozū sicut alia sa-
 cramēta. Sed in vna die po-
 test fieri pars *Confessionis* z in
 alia die altera: vel in vna die
Confessio audiri: z in alia impē-
 di absolutio: z iniungi penitē-
 tia peccatoruz. *Sextus* ca-
 sus est quādo quis facit con-
 fessionem in mortali sine pro-
 posito abstinendi. Sed quia
 iste casus habet varias opini-
 ones z est satis difficilis: de-
 clarabitur in sequēti. §.
Can valcat confessio ab in-
 contrito facta: vt eam iterare
 non oporteat. §. v.

Ma ex cōditionibus confessionis est q̄ sit lachrymabilis. i. cum dolore seu displicētia de peccatis: saltē fm rōnez. ¶ Unde querunt doctores: utrū cōfessio facta a nō cōtrito: qz. s. nō dolet sufficienter: vel non proponit se abstinere a peccatis: valeat ita q̄ nō teneat eā iterare. Et rñdet ¶ De. de pal. in. iij. di. xvij. q. viij. q̄ ad hāc questionē est triplex modus dicendi. ¶ Prim⁹ est: q̄ non valet ad remissionem culpe nec pene. nec tūc nec recedēte fictione vnde tūc tenetur iterare: et hec est opinio. Gof. in quolibet. Ray. et Hosti. in summa. Bonauē. in. iij. Duran. Rob. Olchot. et Vincē. in speculo histori. ¶ Secundus modus dicendi est: q̄ talis cōfessio valeat ad remissionē culpe: qñ impenitens cōfiteatur et absoluitur: licet tunc nō recipiat fructū cōfessionis tñ recedente fictione recipiet sicut dicitur de baptismo. Et ratio hui⁹ opinionis forte est: qz sicut in baptismo imprimitur character ad quez recedēte fictione: sequitur gratia: ita in penitentia imprimitur quidam

ornatus ad quez recedente fictione sequitur gratia. Et hec est opinio ¶ De. Tho. Ricar. in. iij. disti. xvij. Jo. et Ber. in glo. videt etiā esse Gratiani de pe. di. i. c. mēsurā. In. S. sequenti dicit. n. q̄ nō est necesse q̄ p̄ctā que semel sacerdoti cōfessi sumus: eadez denuo cōfiteamur. ¶ Est et tertius modus dicendi cōcordans ambas. Aut. n. talis nō habet intentionē cōfiteendi sacramentaliter et absoluēdi: s; deridendi: aut habet intentionē cōfiteendi. In primo casu nō liberatur a p̄cepto diuino de cōfessione: qz sine intentione nō pōt suscipi essentia sacramēti qd̄ cōsistit in usu: vñ tenet iterum cōfiteri. Si autē intēdit: tunc distinguēdū est: qz intēdens implere p̄ceptū et suscipere veruz sacramentum quod ecclesia confert. aut nullam habet penitētiā de suo peccato: aut aliquam: si nullam tunc penitentie sacramentuz non suscipit: quia potestas huius sacramenti essentialis que consistit in actu suspicientis est actus interior: vnde sine eo non est: sicut nō esset matrimoniu; si quis intēde-

ret vtz sacramētū suscipere: nō tñ cōsentire nisi in carnalē copulā ⁊ ad tēpus. Sed si aliquā habet penitētiā de peccatis suis: tūc itez distinguēdū est: qā aut talē habet penitētiā q̄ sufficit cū sacramēto: puta attritus accedit ad cōfessionē ex quo fit ibi cōtritus vi clauū: vñ fugat fictio: ⁊ sic nō habet dubiū qā ⁊ sacramētuz suscepit ⁊ effectum ei⁹. s. remissionē peccatorū. vnde nō tenet iterare: ⁊ similiter imo fort⁹: si accedit cōtritus. Si vero habet talē penitētiā: q̄ nō sufficiat cū sacramēto ad gratiā: qā nec etiam attritus accedit: tunc est vera opinio. Tho. s. q̄ recedēte fictione tūc incipit valere cōfessio: ⁊ nō tenet cōfiteri nisi fictionē suā: puta si habuit quēdā dolorē imperfectū sed qā nō sufficiēter discussisset cōscientiā suā: putabat autē discussisse quātū sufficiebat: vel si dolebat de pctō p̄terito nō p̄ponēs cauere in futuro: aut cōuerso: vel dolor nō erat marim⁹ sicut debebat: ipse tñ secūdū cōscientiā suā nō erat fictus licet secūdū veritatē esset ⁊ sic nihil celauit: q̄ crederet mor

rale: per consequēs secūdum suum iudiciū cōcurrerāt oīa que erāt necessaria: postea autē certificatus de errore sue cōscientie: penitet de illo defectu. ¶ Potest igitur opinio Tho. multis modis saluari. ¶ Vno modo loquēdo d̄ eo qui fictus est priuatiue non posituiue: qā. s. habet dolorē: s̄ ita imperfectuz q̄ nec cū sacramēto actu suscepto sufficit ad cōtritionē: nihilominus tamē hāc imperfectionē que est fictio nō cōfiteretur: quia credit eē sufficiēter dispositus: ⁊ sic nō sciēter celat peccatum: q̄ fuit in hoc qā. s. nō examinauit cōscientiā suam sicut debuit: ⁊ sic qā erat error iuris diuini nō tollit fictionē respectu vltimi effectus sacramēti: qā improbabilis vnde non excusat: sed eo ipso quo error tollit fictionē que excludit essentiam sacramēti: vnde vtz sacramētū fuit. Tali ergo qui verū sacramētuz suscipit: ornatus imprimī: s̄ grā nō datur: sed postea quādo redit ad cor ⁊ recolit se nō bene fecisse debitum suū ⁊ ex negligētia sua aliqua oblitū: tunc incipit valere cōfessio: ⁊ nō tene

tur confiteri illa que prius cō-
 fessus fuit sic fictus : quia nō
 fuit dimidiata ex intētionē: s;
 solum illā fictionem tenetur
 iterum confiteri. Si autē fuis-
 set fictio positivē : quia. s. non
 dolet: et sciēter celat. fuisset cō-
 fessio nulla: vel si cōfessus fu-
 isset: nō debuisset sibi dari ab-
 solutio: S; si data ei fuit : du-
 biū est vtrum ornatus sit im-
 pressus: in quo casu tho. non
 pōt intelligi. ¶ Secūdo mo-
 do pōt intelligi opi. Tho. quā-
 do est positivus fictio q̄tuz ad
 hoc qd nō dolet: nec pponit
 abstinere: tunc ista fictio non
 occurrit sibi, vt cōfitenda nec
 actu cogitavit: q̄ teneat eā cō-
 fiteri: tūc. n. est sicut de pecca-
 to qd occurrit quidē: sed non
 credit q̄ sit peccatū: aut q̄ sit
 mortale et de necessitate cōfi-
 tendum p̄inde est ac si fuisset
 oblitus per negligētiā : nec fe-
 cisset debitū suū de scrutādo
 cōscientiā suā in quo casu so-
 lū illud cōfitēdū est: et est verū
 sacramētū: licet sit hic ignorā-
 tia iuris divini ibi facti et hoc
 mō pōt sustineri dictū tho. i.
 iij. di. xxi. q. ij. ar. ij. in solutio-
 ne vltimi ar. vbi dicit q̄ igno-
 rātia iuris divini nō excusat

a fictione: et sic talem vocat fi-
 ctū. ¶ Tertio modo pōt susti-
 neri opinio tho. loquēdo d̄ il-
 lo qui cōfiteretur eidem cui pri-
 us: et tunc nō oportet iterare
 cōfessionē primā factam ei: li-
 cet fictā ēt si ipse sacerdos nō
 recoleret petā pri⁹ sibi dicta:
 qa nec qm cōfessio integra est:
 oportet q̄ recolat actu a p̄ci-
 pio vsq; ad finem: et maxime
 qa hoc sufficit. s. absolucere ab
 oibus et iniūgere p̄niam pro
 fictione: et p̄ alijs q̄ faciat pe-
 nitētiā sibi iniūctā. Itē pau-
 lopost dicit idē. ¶ De. d̄ pal. q̄
 cū cōfitens exprimit fictionē
 suā: puta dicit se nō posse: vel
 nō velle pponere abstinere i
 futuz quē absoluit sacerdos:
 q̄uis nullo mō debeat absol-
 uer: alias peccaret abutēs cla-
 ui nec valeret sibi tūc illa ab-
 solutio: tñ ex quo itēdit absol-
 vere: et sac̄m vcz cōferre: vi-
 det q̄ cōferat: et si tūc nō ha-
 bet effectū pp̄ illi⁹ idispositio-
 nē: hēbit tñ postea qm cōteret
 vel ex pactione v̄l dispositiōe
 ornatus manēte. Et si di-
 cat: q̄ q̄uis sit ibi forma nō
 tñ materia: ergo nō est sacra-
 mētū: materia. n. est peccator
 cōtritus. Dicendū q̄ quādo

sibi sua fictio non occurrit: vt
 cōfitenda: tunc non est cōfes-
 sio dimidiata: et quādo suam
 dicit fictionez cuz alijs pecca-
 tis est confessio integra: et sic
 materia perfecta cui materie
 pōt imprimi forma. Quod si
 fiat verū sacramētuz erit: q̄-
 uis fieri non debeat: sicut sa-
 cerdos habens hostiaz super
 altare pollutum non deberet
 quidez celebrare: Si tñ cele-
 brādo verba pferret: eucharī-
 stia vera esset. Peccator. n. est
 materia: sed imūda: nisi sit sal-
 tē attritus: vcl cōfessio sine at-
 tritione est materia immū-
 da: hec ¶ De. d. pal. i. iij. d. xvij.
 q. viij. ar. ij. r. iij.

De attritione et contritiōe.

Et qz dictuz est de cō-
 tritione et attritione
 quō penitēs sup ipis
 debeat instrui a p̄fessore. Ideo
 de ea clarius dicēdum est.

Nota ergo scdm̄ tho. in. iij.
 di. xvij. q. differentia est inter
 attritionez et cōtritionē. Nam
 attritio iportat quandam di-
 splicentiā de peccatis: sed im-
 perfectā. Vnde attritus. i. ali-
 quo modo tritū: sed contritio
 importat perfectam displicē-
 tiam de peccatis: vnde con-

tritus. i. simul totum tritū et i-
 puluerem redactus. ¶ Est at
 cōtritio secunduz ¶ De. in. iij.
 di. xvij. dolor volūtarie assum-
 ptus pro peccatis cum p̄po-
 sito confitendi et satisfaciendi:
 et secūduz eundez ea. di. oportet
 qz cōtritio habeatur de oī
 peccato mortali: et rō est qz in
 oī peccato mortali est actua-
 lis auersio volūtatis a deo. Et
 qz cōtraria cōtrariis curant:
 iō oportet qz in omni remissi-
 one peccatorū sit actualis cō-
 uersio ad deū et auersio a pec-
 cato et hoc dicitur contritio.
 De peccatis aut oblitis suffi-
 cit cōtritio generalis cum co-
 natu ad recordandū et dolen-
 duz. Dolere etiam debet de
 obliuione peccatorū: que cō-
 tingit ex negligentia. Si at
 querat si specialis cōtritio de
 quolibet peccato requiratur: v̄
 sufficiat vna generalis pro oī-
 bus: sicut respōdet tho. in. iij.
 di. xvij. q. quantum ad princi-
 pium cōtritionis. s. cum quis
 de peccatis suis cogitans do-
 let: et si non dolere contritio-
 nis saltez dolore attritionis:
 oportet qz sit specialis dolor
 de peccatis que quis habet
 in memoria: sed quantum ad

terminum qui est dolor iam gratia informatus: sufficit q̄ sit vna cōis cōtritiō de omnibus: tūc enim motus ille agit virtute omnium dispositionum precedentium. Et quia nemo scit vtrum habeat gratiam: que requiritur ad cōtritiōem: iō nemo potest esse certus de sua contritione: nec per cōsequēs de remissione. Et dicit Ricar. i. iiii. di. xvii. q̄ si cōfiteus in peccato mortali est attritus de suo peccato vt p̄babiliter possit presumere se esse dispositum: non peccat absolute recipiendo: immo frequenter virtute clauium per susceptionem absolutionis: formatur sua attritiō: et fit cōtritiō. Et itez nota q̄ duplex est contritionis dolor secundum Tho. et De. in. iiii. di. xvii. s. intellectualis: qui est quedā perfecta detestatio peccati secundum rationem: et dolor sensibilis: qui est dolor excitatus in parte sensitiva cū alteratione et afflictione corporis. Et primus dolor requiritur de necessitate ad remissionem peccati: et ille est solus est sufficiens: q̄ sicut peccatū mortale sufficenter comitrit per solū actū

volūtatis et per cōplacētiam deliberatā rōnis: ita sufficienter destrui pōt per detestatiōem volūtatis et displicentiam rōnis: et hoc est et in p̄tate n̄ra p̄supposita gratia. Et secundus dolor. i. sensibilis est valet ad remissionem peccati: s̄ nō ē necessarius: s̄ d̄ p̄fectione cōtritiōnis: nec est in p̄tate n̄ra et p̄supposita gr̄a. Item dolor intellectualis nō pōt esse nimis sic nec charitas aqua p̄cedit pōt eē nimia: s̄ sensibilis p̄t eē nimis: et iō oportet q̄ sumat p̄mēsurā debitā ad cōseruationem subiecti: sic ex ieiuniis et aliis corporis afflictionibus. Item no. secundum Tho. i. iiii. di. xvii. q̄ vera attritiō semp debet remanere in habitu. i. q̄ semp d̄z habere istā dispositionem q̄ q̄n recordat̄ d̄ peccatis commissis hēat displicentiā: saltē s̄ rōnem. Et item scdm De. in. iiii. di. xvii. dolor maior. intellectualis debet esse de maiori peccato habitualiter non actualiter: si considerentur peccata in cōmuni in quantum sunt offensa dei: sed etiam in speciali dolor debet esse maior de maiori peccato: quia maiorem rationem doloris habet

maius peccatum. Dolor vero sensibilis ueniens etiam est ut sit maior de maiori: quibus non fit de necessitate. ¶ Item fm Tho. in q̄libet. i. q. v. ar. i. Idem ¶ De. de pal. in. iiii. dis. xvii. q. i. ar. vi. et Inno. Cōtrit⁹ d̄z magis diligere deū quā seipm culpa aut est p̄tra deū pena vero est cōtra seipsum. Ideo d̄z p̄tritus eligere potius oēm penā sustinere: q̄ de um offendere. Descēdere aut ad hāc penā vel ad aliam nō tenetur: imo faceret fatue descendēdo ad ista particularia vel alius sup hoc sollicitādo. ¶ Sexdecim p̄ditiones q̄ requirūt in oī bona cōfessione. ¶ Onit at Tho. in. iiii. p̄ di. xvij. q. vlt. ar. iiii. q. iij. ad. iiii. q̄ confessio bona d̄z hēre sexdecim p̄ditiones que his p̄tinēt versib⁹. ¶ Sit simplex humilis: p̄fessio: pura: fidelis. Atq̄ frequens: nuda: discreta: libēs: verecunda. Integra: secreta: lachrymabilis: accelerata. Fortis et accusans et sit parere parata. ¶ Sit simplex. i. nō recitet in p̄fessione nisi id quod p̄tinet ad declarationē sui peccati: et etiam quantitatem et nō alie

historie misceantur. ¶ Sit hūilis: ut se miserū ac pctōrē cognoscat sine fictiōe. ¶ P̄dura idest recta intentione non ut reputetur bonus: vel laudetur ab hominib⁹. ¶ Fidelis idest vera et sine vlla falsitate: ut non dicat que nō fecit: vel etiā habeat fides de remissione peccatorū suorum si vere ipsum penitet. ¶ Atq̄ frequens. i. sepe p̄fiteatur. istud t̄m est de bene esse p̄fessiōis et nō de necessitate. ¶ Nuda: ut. s. nō inuoluat obscuritate verborū: s̄ dicat verba ut intelligat pctm suū: cuz circūstātijs saltē necessarijs. ¶ Discreta: ut maiora cū maiori pōderositate dicat: ut nō plura simul: s̄ distincte loqn̄do et dicendo numex si fieri vel scire pōt: vel et ut discreto et sufficienti. ac perito confessori cōfiteatur peccata sua. ¶ Libēs idest voluntaria nō coacta timore verberū: ut pueri: vel timore penarū t̄paliū vel infernaliūz principaliter. ¶ Verecūda: ut erubescat et nō se iactet: vel mente gloriēz propter seculi vanitatem aliquam: et precipue ibi confundatur in ratione respectu di-

vine maiestatis offense.

Integra: ut nihil retineat de his que commisit precipue de mortalibus.

Secreta: ut non publice sed occulte sacerdoti dicat peccata sua quae eum possit absolueret.

Lachrimabilis: ut doleat de peccatis commissis: et detestetur ea. salutem intellectu rationis.

Accelerata: ut quam citius potest commisso peccato. hoc ad bene esse est.

Fortis: ut nihil dimittat pro verecundia. Et accusans. id est accusans se et non alios: nec in confessione se excuset et alios inculpet.

Et sit parere parata. id est adimplere penitentiam sibi iniunctam: et facere ea que habet necessario facere: ut aliena restituere si habet: et huiusmodi.

Explicit secunda pars: que est de scientia: que requiritur in confessore.

Incipit tertia pars de bonitate Confessoris. Et primo qualem ipsum oporteat esse in exercitio talis officii. §. primus.

De bonitate Confessoris in se: et in exercitio talis officii. Dicit Augustinus. de penitentia. vi. c. Qui vult confiteri. Sa-

cerdos ante quem statuitur omnis languor: in nullo illorum sit iudicandus: que in alio iudicare est proptus. Judicans. n. alium qui est iudicandus: condemnat seipsum cognoscat igitur se: et purget in se: quod videt alios sibi offerre. Curet ut a se precipiat: quicquid in alio danosum reperit. Animadvertat quidem quod dicitur. Qui sine peccato est vestrum etc. ideo. n. liberauit peccatricem: quia non erat qui proiceret lapidem. Quomodo lapidaret qui se lapidandum cognosceret. Nullus. n. erat sine peccato: in quo intelligitur omnes fuisse reos. Nam venialia peccata semper remittebantur per ceremonias. Si quod ergo peccatum in eis erat: criminale erat. Deteriores ergo in hoc sunt sacerdotes (se prius non edificantes) illis qui dominum observabant in fidiis hec Augustinus. Secundum enim Thoma. in. iiii. et Alb. audiens confessionem cum conscientia mortalis peccati: mortaliter peccat. Tamen effectum sacramenti confert cum sacramento: si non est precisus vel suspensus quantumcumque alias malus. Unde Augustinus. i. q. i. c. dictum. Dictum est a domino in Numeris ad Baro-

Deos ponite nomen meū su-
per filios israel: et ego dñs be-
nedicam eos: ut gratiā tradi-
tam per ministeriū ordinati:
transfundat hominib⁹ nec vo-
luntas sacerdotis pdesse vel
obesse possit: s; meritū bene-
dictionē poscentis. Quia autē
dicit ea. q. Remissionem pec-
catorū nō dāt auari et similia
intelligit fm glo. vel simplici-
ter de p̄cis: vel si intelliga-
tur de tolleratiōe: tales nō dāt
ex merito vite: scilicet nō sunt
digni dare.

Quo que d; hēre cōfessor.

Ebet autē cōfessor. pre-
cipue hēre duo scili-
cet timorē vñ fiat cir-
cumspectus: et celum animarū
vñ sit sollicit⁹ circa ea que ne-
cessaria sunt. **Q**uantū ad
primū cōfiderare debet q; ip-
se est vt mare encuz in tēplo
dñi: vbi lauabant sacerdotes
et leuite animalia offerēda in
sacrificiū. Vñ ex imundicijs
a quib⁹ illa abluebātur: efficie-
batur immūdū. Vñ Greg.
in pastoralī dicit: q; fit plerun-
q; vt anim⁹ pastoris audita
tentatione ouis et ipse tentet:
et iō cū timore et tremore dēt
poni: et nō se ingerere: et cū le-

uitate et cum risibus ibi stare

Vnde in figurā Moyses vt
dicit Exod. xxxviii. fecit labiū
eneum de speculis mulierū in
quo lauarent sacerdotes san-
cta sanctorū ingressuri: et signi-
ficat scripturā: vbi sunt exem-
pla sanctarū animarū ad quas
debet sepe inspicere ad vidē-
duz maculas suas et intelligē-
dum insidias diaboli. Vnde
subdit grego. vbi supra. Nec
nequaquā sunt timēda pastori
q; deo pensante cūcta subtili-
ter: tanto facili⁹ liberat quis a
sua: quātomagis tentatione
fatigatus aliena. Quantū
vero ad celum dicit grego. q;
nullum sacrificiū ita deo ac-
ceptum est: vt celus animarū.
Et fructū huiusmodi ostēdit
Jaco. c. v. vbi post p̄mulgati-
onē cōfessionis dicit. Qui cō-
uerti fecerit peccatorē ab er-
rore vie sue: saluabit animarū
eius a morte: et charitas ope-
rit multitudinē peccatorum.
Non autē minus trahūtur
ad deū per cōfessionē anime
quādo diligēter fit q; per pre-
dicationem: moderno tēpore
vt experientia docet. Debet
ergo non tardare: qui voca-
tur ad huiusmodi.

¶ Quomodo se habere debeat confessor erga penitentem. §.ii.

dicit Augu. de pe. di. vi. c. i. post mediū. Diligens inquisitor: subtilis inuestigator: sapiēter et q̄si astute interroget a peccatore que forsitan ignorat: vel pre uerccūdia uelit occultare. Cognito aut̄ crimine: varietates eius inuestigare nō dubitet et locū et tēpus et c. quib⁹ cognitio adsit beniuolus parat⁹ erigere: et secum onus portare. Habeat dulcedinē in affectione: pietatē in alteri⁹ crimine discretionē in varietate. Adiuuet cōfitentē orando. et alia pro eo bona faciēdo. Semp̄ iuuēt: leniēdo: solando: spem promittēdo: et cuz opus fuerit etiā increpādo. Doleat loq̄ndo: instruat operādo: sit particeps laboris: si uult esse particeps gaudij doceat p̄seuerantiam. **¶** Dec Augu. **¶** Ex uerbis Augu. patet q̄ nō sufficit audire que sibi dicuntur a peccatore et ip̄m nō interrogare nisi esset p̄sona in his bñ perita et conscientia: que sufficienter scit dicere que op̄z. Sicut cum p̄sona cōiter sint. grosse

in istis: et ille que sunt in aliis negociis mundi uel scientiis acuti: ideo permittēdū est dicere unicuiq̄ id qd̄ uult: et eo ordine quouult: et de peccatis que per se sufficiēter dicit: nō est iterum interrogandus: ne molestus euz in quo nō oportet. Sed si aliquod non bene intellexerit. precipue de mortalibus: faciat sibi iterum declarare ut melius intelligat. De his uero que non plene dicit: puta quia non dicit circūstantias necessarias: vel numerum: interroga eum: ut plene dicat quantum est necessarium. De illis uero peccatis que non dicit: nec scit per se dicere: interroga eum. **¶** Quo ordine fieri debeant interrogatiōes et de quibus. Ray. et Hosti. in summa dicunt: q̄ interrogatiōes fieri debent de septem uitiis capitalibus et eorum speciebus et filiabus de quibus habes infra diffuse in . secunda parte interrogatoriū et in . scda parte summe per totum. Non tamen est interrogādū de omnibus: sed plus et minus p̄ conditionem personarū. Sicut autē qui p̄sistēt nō habet

necesse tenere magis vnum ordinē q̄ aliū dicēdo peccata sua: ita nec cōfessor interrogādo. Tñ ad melius memorie cōmendādū: de quibus debet iterrogare ⁊ de q̄bus iaz iterrogauit ne amplius habeat triplicare: cōgruū est tenere aliquē ordinē: Et si plz iterrogaret d̄ decē p̄ceptis: q̄ cōtinentur in istis versibus.

¶ Vnū cole deū: ne iures vana per ipsuz. Sabbata scifices: habeas in honore parentes: Nō occisor eris: fur: mechus: testis iniquus: Nō vlli nuptā: nec rē cupies alienaz. Declarationē horū versuuz hēs infra. Post vero interrogationē super decē p̄ceptis: cōueniēs erit iterrogare super septē vitijs capitalib⁹: que in hoc versu cōtinet. Ut tibi fit vita semper saliggia vitta.

In ista dictiōe Saligia sunt septē littere: a quib⁹ incipiūt nomina septē capitaliū vitiorū.

¶ Per **S** vero intelligit superbia sub qua cōprehēditur vana gloria: **¶** Per **A** auaritia: **¶** Per **L** scitida luxuria: **¶** Per **I** inuidia: **¶** Per **G** gula: **¶** Per **I** ira: **¶** Per **A** accidia. Sed anteq̄ iterroget d̄

peccatis: prius querat de ex-cōmunicatione. maiori. Et si iucnit eū aliqua sentētia irrituz: si habet auctoritatē sup hoc: absoluat prius. Si vero non hēt auctoritatē: remittat ad eū qui pōt eū absoluerē.

¶ In interrogationibus fiendis: tria debent obseruari.

¶ Tho. in. iij. di. xviii. l. fi. diē q̄ cōfessor tria debet obsuare in interrogationibus fiendis.

¶ Primū est: q̄ nō iterroget oēs de oibus: sed iterrogētur p̄sonē de peccatis: que cōsueuerūt reperiri in hominibus illi⁹ cōditionis ⁊ status: vt stupēdarij de rapinis ⁊ incēdijs. Clerici de simonia ⁊ horis omissis. Adolēscētes d̄ luxurijs ⁊ huiusmodi. Vnde a principio cōfessionis decēs est: iterrogare cōfitentē de conditione sua: de exercitio ⁊ statu: an clericus: an laicus: an solutus: vel coniugatus: ⁊ huiusmodi vt prudētius inde possit formare interrogationes: ⁊ q̄stum est t̄pis q̄ fecerit vltimā cōfessionē: ⁊ si fecit penitētiā sibi iniūctaz ⁊ vtrū i statu gratie vel peccati mortali.

¶ Scdm q̄ debet obseruare cōfessor est: vt iterrogent

ipſi peccatores a remotis de peccatis. & in genere: nō in vltima ſpecie & modo pcti ſubito: vt ſi nesciebat tale peccatū committere. illd̄ adſcat: & ſic ducatur int̄tationē: Verbi gr̄a. Si fateſ ſe cōmiſſiſſe vitium luxurie: nō ſtatim interroget cōfeſſor. ſi ſeiſpuz manib⁹ polluit & huiuſmōi: ſ; ita paulatim interroget de modo & circumſtantijs talis pcti cōmiſſi & huiuſmodi. Tertiuū eſt. q̄ in peccatis carnalib⁹ nō deſcendatur nimis ad particulares circumſtantijs nō neceſſarias q̄ hoc eſt ſeiſpm̄ int̄tationez inducere & ad inuētionē peccatorū docere eos: qui ignorant: & aliquñ poſtea talia referunt in plateis in deriſum & ſcandaluz ſacerdotū: Verbi gr̄a. Si vir fateſ polluiſſe mulierem eſt vas debitū: nō vltius querāt cōfeſſores in qua parte corporis & quō. Iaz. n. hēt vltimā ſpēm peccati: Alias vero turpitudines: q̄s miſeri hoies inueniunt: ipſimet ſi volunt. exprimant.

De circumſtantijs peccatorum & ibi verſus earum: & q̄ circumſtantie ſunt in quintuplici ſpecie. §. iij.

Ad nota q̄ cōfeſſor nō ſoluz dēt interrogare de mortalib⁹: ſ; etiā de circumſtantijs que aggrauant vel alleuiāt. Vñ Inno. in. c. ois de pen. & re. dicit. Sit diſcret⁹ ſacerdos & cautus: vt more periti medici ſuperinfundat vinū & oleuz vulneribus ſauciati: diligēter inquirens peccata & eoz circumſtantijs: quib⁹ diligēter & prudenter inſp̄tis: itelligat quale ei debeat p̄bere cōſilium: & cuiuſmodi remediū debeat adhibere. diuerſis vtēdo experēmentis ad ſanandū egrotuz. hec ibi. Ad illud facit qd̄ dicit Aug. de circumſtantijs pctōz: de pe. di. v. c. Conſideret. Cōſideret qualitātē criminis: in loco: in tpe: in pſeuerantia: in pſone varietate: quali hoc fecerit int̄tatione: & ipſi⁹ vitii multiplici executione. Dis iſta varietas cōſitēda eſt & dicenda. Dolendū eſt nō ſoluz q̄ peccauit: ſ; q̄ ſe virtute & gr̄a priuauit. Doleat alioz vitam in ſuā fuiſſe corruptā. ſ. ſuo exēplo: & cōmodum qd̄ dedisset primo: ſuo exēplo bono. Doleat de triſtitia quā intulit bonis peccado: & de letitia quaz

eis nō adhibuit. Nec Augu. que oia intellige scdm q̄ declarant hic. Illas aut̄ circūstantias: que trahunt pctm̄ in alterā sp̄m: oportet necessario cōfiteri secūdū tho. Alb. et alios doctores. Alias. n. circūstantias p̄fiteri: cū sint peccata venialia: perfectioris est virtutis: nō tñ ē necessariū. **De.** de pal. in. iiii. di. xvi. q. iiii. ar. i. dicit q̄ numerus circūstantiarū cōprehenditur hoc versu. **Quis:** qd̄: vbi: qb̄ auxilijs cur: quō: qñ: Ray. vero addit octauū. s. qñ. Et vbi i versu d̄ qb̄ auxilijs: ip̄e d̄c̄ p̄ quos dicit ergo q̄s: p̄varietate p̄sonarū et status: etatis: sapientie et ordinis: et sic fuit grauissimū peccatū. Ade: qz qñ gradus altior: tanto casus grauior: et ingratitudo maior.

Quid Vtrū malū qz p̄hibētū: v̄l ex genē suo: Vtrū mortale v̄l veniale: an occultū vel manifestū: et quātū ad hāc cōditionē: graui⁹ fuit pctm̄. **La.** in q̄ Ade. **Quantitas.** n. generis homicidij: grauior est pctō gale v̄l sup̄bie. **Vbi:** qz i loco sacro graui⁹ peccat. **Per quos:** quia trahit alios ad peccādum: qd̄ ē p̄p̄uū di-

aboli: v̄l quos posuit mediatores ad malū p̄petradū: qz peccatorū illoꝝ ē p̄iceps: v̄l cū q̄ b̄: p̄ qb̄ et p̄ quos. **Quoti** ens: nō solū quātū ad p̄suetudinē: s; et quātū ad numerū: q̄ nūerus refert̄ ad actionē: nō ad obiectū actōis: **Verbi** gra. Si hō. i. iniusta p̄tractatione accipiat saccū plenū mille florenis: ē tātū vnū furtū si at̄ tres floꝝos accipiat diuersis t̄p̄ibus et actibus successiue: erunt tria furta: qz in ip̄o actu est peccatū semp̄ essenti aliter: et iō nō pōt esse vnū in pluribus actibus. **Cur:** an ex infirmitate: vel ignorātia: v̄l electione: vel q̄li intētionē fecerit: qz mortalia peccata trahunt sp̄m a fine. **Id̄** hoc diligēter est explicandū. **Qui.** n. furat̄ vt mech̄: magis dicēdus est mech̄: q̄ fur: Tamē vnū peccatū est in vno actu: s; habens plures deformitates. **Quomō:** naturali mō vel innaturali: qz semp̄ ē graui⁹ i eodē genere. s. agēdo q̄ patiēdo. **Quā:** si i sacro t̄p̄e. puta diebus festiuis: vel alio t̄p̄e: et d̄ p̄seuerātia i peccato. **Circūstantie** peccatorū p̄fite de sunt in q̄ntuplici genere.

De declaratione hu-
iusmodi. s. qñ circūstā-
tie peccatorū sunt cō-
fite de sic dicit **De. de pal. in**
iiij. di. xvi. q. iij. Circūstantie
sunt in quintuplici genere.
Prime sunt que nō alleui-
ant nec aggrauāt: sicut ille q̄
nullā important cōuenientiā
vel disconuenientiā ad rōnē:
nec ex se nec ex suppositione:
vt furari cū manu dextra vel
sinistra: et istas cōfiteri est su-
perfluz. **Secūde** sunt: que
alleuiant. s. q̄ ipōrtāt cōueniē-
tiam: vt facere malū ex bona
intentione vel ignorantia: et
istas cōfiteri est imperfectuz:
nisi timeret scandalū cōfesso-
rū. **Tertie** sunt que impor-
tant disconuenientiā ex sup-
positione: vt furari multum et
istas cōfiteri est perfectū: quia
aggrauāt peccatū: nisi immi-
neret periculū sui vel cōfesso-
ris: vel alterius tertij. Sed qz
nō mutāt speciem nec aggra-
uāt in infinitū: nō est necessari-
um eas cōfiteri secūdū **Tho.**
in. iij. di. xvi. q. iij. ar. ij. ad. iij.
q. Sed De. dicit qz quāuis
ista sit cōmunis opinio: tuti-
or tñ est alia. s. vt confiteatur
eas. s. cum notabiliter aggra-

uāt: vt furari cētū: multo gra-
ui⁹ ē q̄ furari vnū. **Quar-**
te sūt: q̄ aggrauāt et mutāt spe-
ciē: nō tñ in infinitum grauat et
mutāt vt qñ vtrūqz ē venia-
le: vel qñ primum ē mortale
scd̄z veniale: vt in speciebus gu-
le: q̄rum vna aduenit alteri: et
sūt qñqz veniales et qñqz mor-
tales et istas cōfiteri nō est ne-
cessariū. Nec illd̄ ē p̄tra hoc
qđ dicit **Tho.** et cōiter alij. s. qz
q̄ mutāt spēs necessario sunt
cōfite de: qz loquūtur de illis
que sūt mortalia. Ratio autē
q̄re nō est necessariū eas cōfi-
teri est ista: qz circūstātia ē cō-
fitenda necessario. nō qz mu-
tat spēm: vt patet in veniali: s;
qz mutat in infinitū vt patet in
mortali. Sed circūstātia non
mutās in infinitū: nuncqz ag-
grauat in infinitū: qz itēdit pe-
nas et nō extēdit. **Extensio. n.**
est infinita nec pōt crescere: s;
intēfio est infinita: et semp̄ pōt
crescere. Nulla ergo talis q̄
non mutat seu aggrauat in
infinitum: est necessario con-
fitenda. **Quinte** mutant et
qñqz aggrauant in infinitū:
vt quādo veniali actui: puta
laute et studiose p̄paratiōi ad-
dit ebrietas vt notabil̄ anticipa-

tio horc. in ieiunio sine causa.

Sed utrum in religioso sit mortale qd alteri est veniale dicendum qd nō: puta dicendo verbuz ociosum ⁊ hmōi nisi specie mutaret: qz nubere vel velle nubere: qd secularibus nō est peccatū: si hoc fiat causa prolis generāde: vel veniale ppter voluptatē: est mortale religioso pfecto: clerico vel ordinato: qz sacrilegiū: nō autem primi mot⁹ luxurie: furti: vel inuidie: qz nullus vouet se non habiturum primos motus qui nō sunt in nostra potestate: hec *De. de pal. vbi. s.*

Circūstātie q̄ trahūt pctm̄ ad aliud genus: sunt q̄ntēde.

Et nota s̄m *Tho. opusculo. xij. in quadā epi stola:* q̄ ille circūstātie dicuntur trahere pctm̄ ad aliud genus (⁊ ideo de necessitate q̄ntēde) que h̄nt spālez repugnantia ad aliqd̄ p̄ceptoz diuine legis: sicut furtū simplex repugnat huic p̄cepto: nō furtuz facies. Si vero fiat furtū in loco sacro circūstātia loci: iam repugnantia h̄t ad aliqd̄ p̄ceptoz qd̄ est de veneratōe sacroz: ⁊ sic addit noua species pcti: ⁊ sic de alijs.

CPeccatū cōmissum die festo trahit ad circūstātia aliā.

Sicut *Mic. de lyra super Exo. q̄ peccatum mortale cōmissuz die festo* habet spālem repugnantia ad illud p̄ceptū de sanctificatione festoz ⁊ sabbati: q̄a magis est opus seruile opus pcti: q̄ opus manuale. Opus autē seruile ibi prohibet: ⁊ sic mortale vltra p̄p̄iam deformitatē sue materie: ex hoc q̄ cōmittitur in die festo: h̄t aliam deformitatē ex ista circūstātia quā opz q̄ntēri. Et in fine illi⁹ opusculi dicit idem *Tho. q̄ illud qd̄ dicit circūstāntias nō trahētes peccatū ad aliud gen⁹ siue specie: non esse de necessitate q̄ntēdas: nō esse referendū ad numerū pctoz ⁊ eiusdē speciei: qz numer⁹ tenetur q̄ntēri si potest: qz nō est vnum sed multa: ⁊ hoc nota diligenter.*

CNota tertio q̄ cuz cogitatio cū deliberatione rōnis in actuz peccati mortalis. s. desiderandi illuz actū agere: etiā absqz opere sit pctm̄ mortale ideo ad singulas pctozū species post pctā operis: interroga ēt de peccatū cogitationuz

illius peccati tantū: et de peccatis. Et cū opus alicui peccati: et deliberatio mētis: ad illud agendū absq; ope sit eius dē speciei specialissime: s; diffe-
 rentiā mai⁹ et min⁹: vel perfectum et imperfectū: qz. s. maius peccatū est in opere q̄m in sola cogitatione: ideo et de circumstantiis huiusmodi cogitationū interrogādū est: puta: si dicit penitēs se cōsensisse cogitationib⁹ luxuriosis: qz pōt hoc esse multipliciter. et in diuersis speciebus: ideo iterrogetur de qualitate: ipsarū cogitationum: vt si deliberauit tale peccatū cōmittere cuz soluta: qz tūc fornicatio est: si ipse solus est: aut cū coniugata: qz tūc adulteriū est: aut cū sanguinea: qz tunc incestus est: et sic de alijs luxurie speciebus et aliorum vitiorum.

C Peccatus diuidit in tria. **R**atio aliqua declaratione p̄dictorū nota qz dicitur Tho. p̄ia sc̄de. q. lxxii. ar. vii. qz peccatū diuidit per hec tria. s. peccatū cordis: oris: et opis: nō sic per diuersas spēs cōpletas: sicut differunt specie bos et leo et capra: sed per diuersos gradus pcti

sicut domus in fundamentis diuiditur: in parietē et rectum: sicut in spēs incōpletas. Consumatio igit̄ pcti est in opere. **Q**uā peccatū operis: hēt spēs cōpletam: s; prima incubatio ei⁹ est quasi fundatio i corde. **S**ecūndus gradus ei⁹ est in ore: s; qz homo p̄cipit facile ad manifestādū conceptū cordis. **T**erti⁹ gradus est in cōfirmatione opis. **P**atet ergo qz hec tria p̄tinēt ad vnā perfectā peccati spēm: cū ab eodem motiuo p̄cedant. **P**rim⁹ gradus. n. ex eo qz appetit vindictā: p̄io turbat in corde: sc̄do in verba cōtumeliosa p̄cipit. tertio p̄cedit ad facta iniuriosa: vt percussione et hui⁹: et sic de alijs qbuslibet. et de luxuria. **N**ec tū sic intelligēdū est pctā cordis esse spēs incōpletas q̄m nō sint mortalia: imo qm̄ in eis est cōsensus deliberatiuus ad act⁹ qui de se sunt pctā mortalia: tales cogitationes sunt pctā mortalia: et si non ita graua sicut peccata operis: vt dictū est. **E**t quando sunt simul cogitatio cū locutione et opere. vnū est peccatum: vt patet de luxuria et alijs peccatis. **E**t quādo ve-

ro quoddam tempore delibe-
rat fornicari: et alio tpe diuer-
so et distanti fornicat: sunt duo
peccata mortalia. De delectati-
one vero inordinata aliquid di-
cetur suo loco.

¶ Regule quinque cognoscen-
di peccatum mortale a veniali.

¶ Cognoscendum vero
quomodo peccatum est mor-
tale vel veniale: nota
quinque regulas. **¶** Prima est
quod amor vel affectio ad ali-
quam creaturam. scilicet se vel aliam tan-
tum crescitur: vel est tam magnus
quod in eo constituitur ultimus
finis. id est quod nec actu nec habitu
ordinat illam creaturam: aut eius
dilectionem: aut est seipsum secun-
dum deum et vellet cum tali creatu-
ra contentari: et non curaret de-
um offendere: aut eius prece-
pta transgredi propter illam creatu-
ram: ita quod ibi est aliquis com-
munitus dei: et si non est formalis:
tamen interpretatur et est fruitio
creature: quod preponitur crea-
tura deo. Unde cum aliquis
vellet hic cum creatura semper
manere non curando de eterna
beatitudine: licet non sint sem-
per rudes de hoc interrogan-
di vel tentandi: tamen talis
amor creature semper est pec-

catum mortale. Quando autem
aliquis diligit aliquam creatu-
ram plus quam debet: sed
propter hoc nollet deum offendere:
aut eo carere nec eius amici-
tiam perdere: talis amor crea-
ture non semper est peccatum
mortale. **¶** Secunda regula sa-
tis concordat cum precedenti. scilicet
cum notabiliter contra dilecti-
onem primi aliquid committit:
tunc est mortale peccatum.
Quod vero non: tunc est veniale.
Quod vero aliquid fit contra di-
lectionem dei: potest attendi penes
hoc quod repugnat charitati vel
amicitie: quam debemus ad deum
habere super omnia. Quod autem aliquid
fit contra dilectionem primi: potest
attendi penes ista precepta legis
nature. scilicet quod tibi non vis fieri:
alteri ne facias: et quod tibi ratio-
nabiliter et ex debito vis fieri: al-
teri facias et potest etiam attendi
penes scandalum actuum quod ego
infero proximo meo per mala
exempla. Sed in quantum importat
aliquid contra dilectionem: vel
quantum fit illud scandalum: ad
hoc quod fit mortale: non precise
determinatum est: quod in modico
facere contra proximum non est mor-
tale: aut in parvo scandalizare:
Unde quilibet attendat ad se

ipsum quod sibi vellet fieri: et quod sibi nollet fieri: et per quod factum et non factum soluerit inter se et amicum suum amicitiam quam simul habent. **Tertia regula:** quando omittuntur contra preceptum dei et ecclesie vel legis nature vel superioris: que precepta sunt de necessitate salutis: vel contra votum publicum vel privatum: vel contra iuramentum licitum: et tunc est mortale peccatum: quando vero contra: tunc non est mortale. **Quarta regula:** cum aliquid fit vel committitur vel omittitur contra conscientiam vere vel false dictantem aliquod peccatum mortale vel contra conscientiam formidantem probabiliter vel dubitative: an aliquod peccatum sit mortale: tunc semper est mortale: si conscientia non sit sufficienter instructa. **Quinta regula est de actibus intus manentibus.** Quando quidam habet solam cogitationem de aliquo quantumcumque turpem vel malam absque consensu seu delectatione vel consensu tunc nunquam est peccatum mortale vel nullum vel veniale. Quando vero est consensus in actum qui esset peccatum mortale: tunc semper est peccatum mortale: quia deus voluntatem pro facto ac-

ceptat. Quando autem cum cogitatione aut consensu est delectatio morosa in aliquo turpi: specialiter in libidinosis: tunc est mortale. scilicet dicitur Augustinus. Esto quod non sit consensus in actum secundum hoc dicitur Augustinus. iudicium est de peccatis interioribus ad quod est facit distinctio superposita de sensualitate: et actione: et de peccatis preuenientibus et sequentibus deliberationem. Applicando igitur septem vitia capitalia que non semper sunt mortalia: sed sunt male radices in homine ex quibus oriuntur septem venialia. **Que debeat obsequare et scire confessor utilia et necessaria in ipso exercitio confessionis. §. iiii.**

Extra excoicationem iuris communis: sciat confessor si penitens incidisset in sententiam constitutionis synodalis. Non debet investigare de constitutionibus illius diocesis si quis haberet: vel et provincie vel legationis: ut melius possit penitentibus providere. **Diligenter querat de numero peccati.** quotiens incidit in id vel illud: quia homines sepe transeunt illud leuiter. **Et de circumstantiis non necessariis: et de peccato quod alteri iam rite confessus**

est non querat cum nō tenea-
tur nisi in casu i quo tenetur
cōfessionē iterare: de quo ple-
ne supra i p̄ce. p̄te. §. iij. ⁊ nō
soluz de peccatis opere perpe-
tratis: sed et de peccatis cor-
dis ⁊ de numero eoz que p̄-
sone p̄uipendūt interrogādū
est. ¶ Et qz fm tho. p̄ia. ij. q.
lxxij. p̄ctm̄ cogitationis ⁊ ope-
ris in eadē materia sunt sp̄ei:
sed differunt scdm̄ magis ⁊
min⁹: qz. s. p̄ctm̄ operis ē gra-
uius p̄ctō cordis: iō et interro-
gandū est de sp̄e ⁊ circumstan-
tijs necessarijs peccatorū cor-
dis. *Verbigratia.* Si dicit se
in mēte soluz deliberasse mu-
lierē cognoscere: interrogan-
dū est vtruz solutā vel nuptā:
virginē vel aliam: ⁊ qua dic:
⁊ hoc qz ista faciunt illud pec-
catū esse diuerse sp̄ei. ¶ Et si
mulier est facias eaz et trans-
uerso stare: nec in faciez eius
aspicias: qz facies earū: vētus
est vrēs ait propheta. ¶ Sed
nec virū decet frequēter aspi-
cere in faciē: ne cuz erubescere
facias vltra q̄z opz. *Virōs*
qz graues ⁊ sapiētes dulcius
⁊ vrbanius oportet reprehen-
dere. *Rusticos grossos ac*
ēdiotas duri⁹: ne peccata sua

paruipendant ex leuitate ser-
monis. *Stimulatos vera ex*
dolore: ⁊ desperatione: quātū
cunqz peccata commissa sint
grauia cōfortare: ⁊ animare
expedit: inducēdo exēpla
Danid. Magdalene. Dau. De.
Latrōis: ⁊ hmōi. Induratos
⁊ se excusantes: aggrauat pec-
cata eoz: oñdendo pericula:
exēplo Ade: Saulis: Jude ⁊
hmōi que seipos desperaue-
rūt. Nota scdm̄. m. Ober.
in li. d. of. or. qz illoruz cōfessio-
nes prius sunt audiende ⁊ li-
bentius: qui magis indigere
putant: vel qz raro venire so-
lent: vel qz sunt extranci: vel
qz sunt in maiori statu: vel de
quozum confessione speratur
maior vtilitas futura.

¶ *Quomodo se h̄re deat cō-*
fessor audiendo mulieres.

Dez dicit de audiētī
i b⁹ mulieres. Cauēat
ne nisi i publico audi-
ant: ⁊ nisi ab aliquo videant:
nec multū imorent: nisi quā-
tū necessitas cōfessionis requi-
rit. Et eis que nimis frequē-
ter cōfiteri volūt: assignēt cer-
tū tps. extra qd̄ ipsas nō au-
diant: nec alijs colloquijs se
eis exponūt: ⁊ semper duris

verbis et rigidis vrant circa
 illas potius quam molibus: hec ille
 Et hoc est contra illos: qui quo-
 tidie audiunt mulierculas et fa-
 ciunt eis longas predicaciones: unde
 amittunt multum tempus et scandalum
 sequitur contra ipsas et in populis.
¶ Qualis et quanta debeat in-
 iungi satisfactio seu poenitentia a con-
 fessore penitentibus et qualiter se-
 bre debeat penitentias iniungendo.
¶ Ita quod pro quolibet
 in peccato mortali esset re-
 gulariter septenis pe-
 nitentia iniungenda: seu imponen-
 da ut habetur. xxii. q. i. c. predican-
 da in glo. et xxiii. q. ii. c. hoc ipsum
 et. s. se. quod servabat antiquus:
 et ista septenis poenitentia magis vel
 minus aspera secundum varietatem
 criminum maiorum vel minorum et
 circumstantiarum et copunctiones
 erat: quia ut dicit ibi Hieronimus.
 apud deum non tantum valet tempus
 mensura: quam doloris: nec tantum ab-
 stinentia ciborum quam mortificatio
 criminum. de pe. di. i. c. mensura.
 Sed hodie poenitentia omnes sunt ar-
 bitrio confessoris taxande: consi-
 deratis circumstantiis criminum
 et personarum: et hominum: extra de
 pe. et re. c. de quibus. Dicit etiam
 Leo papa. xxvi. q. vii. c. tem-
 pora. Tempus penitendinis: tue

moderacionis arbitrio sunt con-
 stituenda: prout conversorum animos
 prospexeris esse devotos.

Ray. Suil. et spe. in suo rep-
 torio hoc tenent et generalis
 consuetudo sic: se habet. Nec est
 contra id quod dicit Gregorius. de pe.
 d. v. c. falsas. Falsas poenitentias di-
 cimus: que non sunt in auctori-
 tate sanctorum patrum pro qua-
 litate criminum imponunt. Hoc
 enim intellige secundum Ray. cum
 sine necessitate rationabili dimit-
 terent poenitentiam antiquam taxate. Nam
 ultra illam communem poenitentiam septenem
 pro quolibet peccato mortali in genere:
 ponunt alie poenitentie maiores vel
 minores pro certis peccatis: pro
 ut habetur in diversis capitulis
 decretalium et decretorum: que
 contra non datur: hic non po-
 no. que plene habentur in sum-
 ma confessorum li. iij. ti. xxiiii. q.
 cxxv. ti. de penit. et re. ubi ponuntur
 casus. clvi. de hominum. Est
 autem satis rationalis causa non
 dandi huiusmodi poenitentias in di-
 spositione penitentium: et etiam
 aliquando non sufficeret tempus vi-
 te. Nam ut Ray. et Hostius. di-
 cunt: debet confessor tale dare peni-
 tentiam: quam verisimiliter credat il-
 lum implere: ne ipsam violando dete-
 ri sibi contingat. Quod si ma-

gna peccata commisit et dicit se
 penitere: sed non posse aliquam
 duram penitentiam facere: animet eum
 ad hoc confessor. cum ostendendo gra-
 uitate peccatorum: et per consequens
 penitentiam et penarum sibi propter hoc
 debitarum et sic tandem iniungat
 ei penitentiam: quam libenter suscipi-
 at. Et si sacerdos non potest gau-
 dere de omni modo purgatione
 eius: saltem gaudeat. quod libera-
 tus a gehenna: transmittit ad
 purgatorium. Itaque ut dicit
 Hosti. confessor nullo modo debet
 permittere peccatorem desperatum
 a se recedendum: ar. xxvi. q. vi. c. pres-
 byter: sed potius imponat ei unum
 pater noster: vel aliud leue: et
 alia bona que fecerit vel mala
 que tolerauerit sint ei in penitentiam
 loco. Tho. in hoc. Hoc tamen
 sane intellige: videlicet si ipsius
 alias penitet: et dicit se paratum
 facere quod debet sed hoc onus pe-
 nitentie sufferre non posse: tunc
 propter hoc quantumcumque delique-
 rit non debet dimitti sine absolu-
 tione. ne se desperet. Sed si di-
 cit se non posse dimittere odiu-
 vel caste viuere: vel alienum non
 velle restituere: vel artem di-
 mittere quam sine mortali pec-
 cato exercere non potest: vel aliud
 bonum cum possit: nullo modo debet

absolui sed Tho. De. de pal.
 et Alb. q. ut dicit Greg. ca. xi.
 q. iij. c. Tunc vera est absolutio
 sacerdotis: cum interu sequitur
 arbitrius iudicis. i. dei: quod nunc
 absoluit impenitentem: de pe. di.
 i. c. Perfecta. s. neminem. Sa-
 cerdos autem nullam debet com-
 mittere falsitatem in sacramen-
 tis veritatis. Unde de pe. di. v.
 c. fratres. Fratres nostros ad-
 monemus: ut falsis penitentis
 animas laicorum decipi non pa-
 tiantur: Falsas penitentias dicimus
 cum sic agitur de uno. ut non re-
 cedat ab altero. Verum et si
 talis peccatum purum vult profiteri
 debet audiri eius confessio: ut di-
 citur et de pe. et re. c. q. quidam:
 et sic aliquid debet iniungi: non tamen
 absolvendo eum: sed ei declarando
 quod propter hoc non est absolutus:
 sed tamen satisfacet precepto eccle-
 sie annualis confessionis fidei:
 et hortetur eum quod faciat omne
 bonum quod potest: ut de cor eius
 illustret ad penitentiam: ut dicit de
 pe. di. v. c. falsas. et sic non est
 dimittendus sine confessione ne
 desperet. Quod si instet pro ab-
 solutione: ostendendo scandala-
 lum et desperationem si non ab-
 soluat: nullo modo debet ei as-
 sentire. Licet tamen ei declara-

re: q̄ fieri nō potest: nec iuuaret euz. Et si permanet in scandalum: nō est curanduz: q̄ est scandalum phariseorū. xi. q. iij. c. Inter verba.

Qualiter se habere debeat confessor penitentias iniungendo penitentibus.

N imponēdo penitē-
tias ne vilescat aucto-
ritas ecclesie: arbitre-
tur p̄fessor. et ne potestas cla-
uicium cōtemnat: de pe. di. j. c.
Multiplex. S. sunt qui arbi-
trant. 50. di. c. absit et c. si quis
prepostera. **A**d inus malū est
si pur p̄tingat errare. q̄ erret
dādo nimis parua: q̄ nimis
magna: vt dicit Chryso. xxvi.
q. vij. c. alligant: q̄ vt ibi dicit
Ad aliū est deo reddere rōnez
de nimia misericordia: q̄ de
nimia seueritate. Si. n. beni-
gnus est deus: vt qd sacerdos
vult esse austerus. Exēplū
habemus a xp̄o vt dicit Ray.
qui nulli vnq̄s grauez iposuit
pniam: s; dixit: Dade et am-
plius nolli peccare: et ad hoc
maxime d; attēdere p̄fessor.
excidere ab eo causas et occa-
siones pctōz: puta si p̄uersa-
tio eius cū aliquo vel aliqua
est occasio ei alicuius ruine: d;

imponere sibi quod dimittat
si p̄t: et h̄mōi de pe. dist. iij. c.
satisfactio. Aliq̄n iponere po-
test ei loci mutationez: qui ei
est ad scandalum: si fieri po-
test. di. lxxi. c. valet. Aliquan-
do tamen res sic se habēt: qd
fieri non potest.

Contraria penitētia debet
imponi delicto.

Tē iponēda est p̄nia
i p̄nia ad malū qd cō-
misit s̄m Ray. videlicet
supbo opera humilia: gu-
loso ieiuniuz: auaro elemosy-
ne et h̄mōi: q̄ p̄nia contrariis
curant: de pe. di. ij. c. ij. Qd in-
telligit si creditur illuz velle et
posse perficere. Hoc. n. est ad
bñ esse: iponere magis istā q̄
illaz. **I**te si est negligēs ad
audiendū verbū dei: sibi p̄t
iniungere s̄m Jo. q̄ audiat
certum numerum predicati-
onum. Dēt tamē cauere con-
fessor: ne det talem p̄niaz. per
quā fiat alteri p̄iudiciū: puta
si suo iniungat peregrinatio
vel ieiuniū pluz ita q̄ eius
dñs reciperet detrimētuz de
seruitio suo: si etiā imposeret
vroz vt daret multas clemo-
synas: dabit de bonis viri si
parafrenalia nō habet.

Item pro peccato occulto non est manifesta poenitentia iniungenda. scilicet talis: ut possit inde oriri alius suspitio peccati commissi.

Item nota secundum Joannem an. super cle. dudum de sepul. super verbo audire: quod prius debet sacerdos imponere poenitentiam quam facere ab solutionem a peccatis: quod probat ex ipso textu: clemen. que prius loquitur de poenitentia iniungenda: postea de absolutione: tunc etiam ex ratione probat: quod cum absolutio sit completiva et forma in poenitentia: prius debet esse satisfactio que est ut pars materialis poenitentie: saltem in proposito actuali: ut expressa satisfactio que debet imponi per sacerdotem acceptet eam penitens sicut confessus est et doluit: et inde sequitur absolutio. Sed prius dicitur esse de cens. c. finali ubi dicitur quod archiepiscopi possunt in visitatione absolvere. et poenitentias imponere: ergo de necessitate non procedit.

Quia tamen contra fit prius: ut scilicet prius absoluat et postea iniungatur poenitentia: quocumque fiat vel ante vel post. sufficit. Presupponit. n. confessor illum habere propositum faciendi quod sibi iniunget: cum ipse peniteat.

Secundum Joannem si penitentem absol-

vis. cuius generalem confessionem audivisti absolves eum: et a penitentibus oblitis: iniunctis ab alijs sacerdotibus. Et si aliqua poenitentia iniunctarum memor sit quod non impleverit eas: si iudicaveris expediens. committes eas: nisi ceterum in casu a quo non posses absolvere.

De permutatione poenitentie habes in iij. pte summe ti. riiij. c. xviii. et xix. ubi est infra de satisfactioe.

Ad memoriale dicendum penitenti circa penitentiam faciendam.

Autum est et sibi declarare et permittere quod si aliqua die ex oblivione vel negligentia dimitteret poenitentiam impositam: puta ieiunium vel orationes et huiusmodi: quod possit alia die remittere.

Et secundum pe. de pal. in. iiii. di. xx. q. iiii. ar. iij. et. iiii. Presulendum est divitibus et nobilibus quod querant participationem honorum que sunt in religionibus: in quibus sunt et plures penalitates quam alibi: et magis deo accepte et quod in poenitentia imponatur eis quod non solum bona que faciunt per seipsos: sed etiam que per alios procurabunt. et ab alijs: et omnia quorum specialiter sunt participes.

Dicit et pe. de pal.

iii. di. xx. q. ii. ar. i. qd dēt confessor cū minorē penam debito imponit: innorescere ei q̄ illa penia sibi imposita nō est digna: ne decipiat putans sufficere: s; q̄ dberet pro quolibet mortali septēnem agere penitentiā: quā si hic nō pficiat: in purgatorio luet. Si tñ per illam declarationem crederet euz incidere in desperationē: non dēt sibi hoc dicere.

Quid fiendū qñ penitens: nō confiteat peccatū aliqd mortale qd confessor scit esse in eo.

E confitente aut qui nō confitetur aliquod mortale: qd nouit de eo confessor. ex eo q̄ nō reputat illud peccatum: dicit. **S**of. in quolibet. ix. q̄ si est certuz illd esse mortale: tūc quicūq; confessor dēt ei facere conscientia de eo: cū confessor ordinet ad utilitatem ei: sed utilitas eius est q̄ sciat statū suuz: nec dēt eū absoluerē: s; reputare eū indignum et indispositū ad recipiendū absolutionē: dū manet in tali statu. **S**ed si dubiuz est utrū sit mortale: et opiniones doctorū sunt diuerse: videlicet utrū sit licitum emere redditus ad vitā: tūc aut con

fessor est ordinari⁹ eius: ita q̄ tenet confessionē eius audire: et tunc si sit opinionis illi⁹ q̄ illud nō sit peccatuz: debet euz absoluerē simpliciter. Si autē credit q̄ sit peccatū: d; ei facere conscientia q̄ cōfiteas se diligēter informet de illo facto utrū sit peccatū. Sed dato q̄ ille nō vellet recognoscere illud esse peccatū: nihilominus ex quo est ordinari⁹ tenetur euz absoluerē: nec d; eū reputare inhabilem ad absolutionē: qz hoc ex errore et nō proterua opinione pcedit. **O**rdinari⁹ us autē absoluēdo: debet seq̄ comune iudiciū ecclesie non suū. Si autē sit confessor delegatus qui in nullo tenet cōfiteati nisi velit: si credit illud esse mortale nō dēt eū absoluerē qz ex mera voluntate depēdet vt absoluat vel dimittat. **D**ebet. n. sequi propriū iudiciū in absoluendo: et peccaret si absolueret. **H**ec Boff.

Sacerdos dicitur soluerē vel ligare tripliciter et de modo et forma absoluendi. §. vi.

Dta tādē fm Ray. q̄ sacerdos d; soluerē vel ligare tripliciter. **O**no mō per ostensionē

id est ostendendo solutum vel ligatū. Dico ligatū cum non absoluit. Licet. n. sit peccator per contritionē a deo absolutus: tñ in facie ecclesie adhuc manet ligatus et sic intelligitur. c. Multiplex. §. quātuilibet. de pe. di. j. ¶ Alio modo ligat sacerdos dando penā ad quā obligat peccatōrē. et soluit eū quā de penā sibi debita dimittit: vel per eaz purgatū ad sacra admittit. de pe. dist. j. c. multiplex. ¶ Tertio modo per excoicationē et absolutionē ab ea. ij. q. j. c. nemo. Tñ fit etiam de. absolutio a peccatis realiter: per ministeriū sacerdotis: nō quidē principalit̄ et auctoritative: quia hoc est propriū dei: de pe. di. j. c. Multiplex. §. verbū nec solū ostēsiue: quia et hoc faciēbant sacra veteris legis siue testamēti: nec solū de peccatiue quia sic magis absolueret bonus laicus: quā malus clericus: nec solum per contritionē contritōis: quia tunc nūquā quod efficiet ibi de attrito contritus. Sed opatur instrumentaliter absolutio ad remissionē: disponēdo ad gratiaz: et nisi ponat̄ obstaculum. fit de attrito contritū: et iam contritio adauget

gratiaz. Hec de. de pal. cui 2 cor. Tho. i. iij. di. xvij. q. iij. ar. v. ad primū. et fit hoc virtute clauis que dñr plures in effectu quia vna ē potēs: discernēdi: alia diffiniēdi. Vna tñ est essentialit̄. s. potēs iudicandi in foro aie collata a deo et in anima imp̄ssa indelebiter: per susceptionem sacerdotij. Hec de. Scōz vero Ray. nota quod triplex est iudiciū. s. dei: Petri: et celi. ¶ In primo absoluitur peccatōr per contritionē. ¶ In scōdo. s. iudicio Petri. i. confessionis: per absolutionē si tñ prius fit absolutus a deo saltē ordine: aliōquin nō: Unde dicitur. xliij. q. i. c. manet. Manet Petri privilegium: quā ex equitate fert̄ iudiciū. ¶ In tertio. i. iudicio celi. i. curie celestis absoluitur per approbationē: de pen. di. i. nūquā d. cain. ¶ Alio modo et alijs verbis dicit̄ triplex iudiciū. Primum dei. Scōm Petri in ecclesia militanti. Tertium sursum in ecclesia triumphanti. Primum est quo deus mandat animā in contritione: et hoc precedit reliqua duo. scilicet tempore: dignitate et effectu. Est enim ille qui claudit et nemo

aperit et nemo claudit. **S**ecundū q̄ sequitur post illum: ē iudiciū sacerdotis: qui auctoritate clauū ligat v̄ soluit eomō quo pauloante dictū est. **T**ertiu qd̄ sequitur: est iudiciū approbationis. s. celestis curie et angelorum. **M**ora ē scdm̄ **D**e. de pal. in. iij. disti. xviii. q. i. ar. i. q̄ ē triplex clauis regni celoz. **P**rima ē auctoritatis et hanc habet solus deus: q̄ cū clauis sit potestas aperiendi celū et deus qui solus principaliter pōt remittere peccata q̄bus celum clauditur et gratiam infundere qua aperiū: ideo habet hanc ipse solus. **S**ecunda est excellentie. **H**anc habet solus christus in quātū homo. **I**pse enim merito passionis aperuit celū: tollēs impedimētū nature: qd̄ nullus tollere potuit. **T**ertia ē clauis ministerialis: hanc hnt̄ sacerdotes qui ministerialiter et dispositiue agūt ad ammotionē obstaculi. i. vectis seu peccati: et apertionē idest collationē gratie. **C**lauis aut̄ ministerialis est duplex: vna dicit̄ ordinis: alia iurisdictionis: et forte sunt realiter distincte: q̄ licet clauis

iurisdictionis nō sit aliqd̄ reale tam̄ clauis ordinis ē aliqd̄ reale et indelebile: et clauis ordinis hēt ois sacerdos s; clauē iurisdictionis nō hēt nisi habeat subditū: vñ et curat̄ nō sacerdos: hēt clauē iurisdictionis et nō clauē ordinis. **I**te clauis ē duplex. s. clauis sciētie et clauis potētie: vna tñ ē cōnstr. **F**orma verborū absoluedi penitentem.

Icit **D**e. de pal. disti. xxi. q. ij. ar. ij. it. iij. q̄ hō q̄ ignorat vtrum vnq̄ fecerit vnā p̄fectā p̄fessionē: expedit q̄ in oī cōfessionē sacrali. post oia sua p̄ctā sp̄aliter enumerata: sequatur generalis clausula. s. de oib; alijs mortalib; et venialibus cōfessis et nō cōfessis ac oblitis dico meā culpā: et sic sequitur absolutio: et sic valebit ad remissionē culpe et pene etiā mortalis et scite ac etiā oblitae: ad quā tamē non tenebat̄ alias in speciali confiteri iterū q̄. s. sufficiēter p̄fessus est. **D**e forma et vi verborū que regunt̄ in absolute.

Forma aut̄ absolute
s; tho. i opus. i tractatus
de forma absolute

est hec: quantū ad substantiā
 Absoluo te. et consuevit addi
 ego et a peccatis tuis et si nō di-
 ceret subintelligeret: quod n. in sa-
 cramentis verba hnt efficaciam
 ex institutione diuina. Tenē-
 da sunt determinata verba:
 consonantia institutioni diuine
 dicenti. Quocūq; solueritis: et
 cetera. Ista verba conueniunt:
 ego te absoluo. Idez Inno. et
 Host. et meli⁹ addit fin⁹ *De*
de pal. i. 4. di. xxi. q. ii. ar. ii. ab
 oibus peccatis tuis: q̄ dice-
 re a peccatis tuis confessis: et obli-
 tis et meli⁹ dicit ab oibus pec-
 catis que confessus in generali
 vel spali de quibus intendis.
De ista et aliis formis di-
 uersis absolutionis ab excoi-
 catione et peccatis: dicit infra in
 fine interrogatorii. Solet at
 papa aliquā tantā facere grāz
 quibusdam. vt ab oib⁹ cēsuris
 et penis simpliciter iuris. et ab
 hoie lat⁹ possint absolui in fo-
 ro saltē consciētie: et tūc confessor
 pōt ista forma vti: quaz a cu-
 ria romana habui et vsus suz.
Forma absolutionis ab om-
 nib⁹ cēsuris et penis: tā a iure
 q̄ ab homine latis.
¶ plenitudine pratis
 apostolice: cui⁹ aucto

ritatem pro presenti gero: ab-
 soluo te ab oibus cēsuris ec-
 clestasticis: sententiis: et vincu-
 lis excoicationū: suspensionū
 et interdicti: tā ab hoie q̄ a iu-
 re latis: nec nō ab oib⁹ negli-
 gētiis et defectib⁹ cōmissis in
 sacramētoꝝ administratione
 officiis et actib⁹ tuis: vel noie
 tuo factis supplēdo de solita
 aplice sedis clemētia: oēs de-
 fectus eorūde. Aboleo et oēs
 maculā infamie et inhabilita-
 tis vndeūq; p̄ctā: dispēsoq;
 tecū: sup omni irregularitate
 simonia i ordine et beneficio
 actiue vel passiue q̄cūq; occa-
 sione vel cā: et circa te in col-
 latione ordinū et alioꝝ sacra-
 mentoꝝ p̄ctis seu cōmissis.
Restituo te et habilito te ad
 statū: famaz: honozē et execu-
 tionem officioꝝ ecclesiasticoꝝ
 quorūcūq; ac ad omnes gra-
 dus dignitatum et honozū: ad
 bñficia ecclesiastica habita et
 habēda: et tibi de his que ha-
 bes. de nono pūdeo: relatan-
 do tibi fruct⁹ quos male pce-
 pisti seu lesa consciētia ex eisde:
 ac alia que in ludo ex succes-
 sione ac alias ad te supuene-
 rūt: que subiacēt restitutioni
 vage i forma plenissima. **In**

nomine patris et filii et spiritus
 sancti amen. ¶ Si autem aliquis
 dubitat: an pro istis specialis
 crigat forma absoluendi necess
 saria: qui a sede apostolica habent
 privilegium quod in articulo mor
 tis duntaxat semel possunt ab
 solui et habere plenam remissi
 onem omnium suorum peccaminum
 id est a culpa et a pena ut alij
 exprimunt: respondet scilicet quod a ma
 gistris tam in concilio constantiensi
 quam basilienensi dictum fuit: quod non
 sed sufficit quod ea omnia et singula
 faciat pro quibus prefata indul
 gentia datur: puta in bullis vel
 privilegiis taliter exprimitur.
 Nec putet aliquis quod quando in
 articulo mortis fuit semel ab
 solutus plenarie: et usus est se
 mel illo privilegio: quod postea in
 alio articulo mortis uti illo ite
 rum valeat: nisi papa latiore
 auctoritate daret quam datur: quando
 ponit quod in articulo mortis duntaxat
 semel: et ita responsus est
 in concilio constantiensi a clarissi
 mis viris pluribus de hoc requisitis.
 Nec mirum quod privilegium
 de indulgentiis tantum valet
 vel datur: quantum sonat: non
 autem extendi debet ultra.
 ¶ Quid sciendum quando con
 fessor absoluit penitentem de

quo non debuit.

¶ Sed quid de confessore
 qui absoluit penitentem:
 de quo non debuit: aut
 ex ignorantia: vel verecundia
 vel festinatione vel huiusmodi
 et confessor postea experit se er
 rasse: nunquam tenetur confitenti
 hoc dicere. Respondet scilicet omnes:
 quod confessus excusatus est: et co
 ram deo absolutus interim quod
 nescit: sed confessor non. Quid er
 go faciet. Collatio sancta fuit de
 hoc cum multis notabilibus do
 ctoribus theologie in concilio ba
 siliensi. Nam quidam dixerunt
 quod confessor debet auctoritate a
 superiore impetrare absoluendi
 eum: et si sine magno scandalo
 fieri potest vocare non absolutum:
 et sibi dicere ac eum absolvere
 post auditam confessionem. Vel si
 magnum scandalum timeret: ab
 soluat eum absentem: si ab ulti
 ma confessione adhuc speratur
 esse in gratia. Adhuc autem et alijs
 placuit: si notabile scandalum ti
 meret: summo sacerdoti deo
 committat: et solam condignam
 penitentiam pro eius negligentia
 per agat confessor: praesertim
 quando multitudo sic est neglecta
 vel multi eorum distant a lo
 co ubi est confessor.

Quid de p̄fessore qui non intelligit penitentem.

Vid etiam sentiendū q̄ est de eo qui p̄fiteretur et p̄fessor nō intelligit eus: aut ex dormitione aut ex imperitia lingue vel distractiōe nimia mentis vel similit̄: R̄ndet Jo. de barthebergis antiquus doctor in quolibet suis. Sacramentalis absolutio preerigit p̄fessionē. Omnis vero p̄fessio importat revelationē: que nō p̄t esse sine relatione vni⁹ et p̄ceptione alterius. Cum ergo alter istoz deficiat. s. p̄ceptio sacerdotis: in p̄fato casu de illo pctō nō credo esse p̄fessionē: et per cōsequens nec impendi absolutiōē. Nec ille. S; illud videtur debere intelligi: vbi obaudita sunt pctā graua: q̄ sunt de necessitate salutis p̄fiterēda nō de alijs que cadūt sub cōfilio vt v̄c̄ialia: et vbi talia modica obaudiunt raro ab eo q̄ alias nōscit p̄sonā. Debet ergo p̄fessor facere iterare ea q̄ ex somno nō intellerit. **A**n penitēs teneatur iterare penitentiā ei iniunctā in peccato mortali factam in toto vel in parte: et an dicta p̄nia taliter

facta ei valeat in foro militantis ecclesie. §. vij.

Truz vero p̄nia seu satisfactiōē impositam per absolutiōē debitā in pctō mortali factā: vel in toto vel in parte teneatur hō iterare. Sup hoc sunt varie opiniones. In hoc tamen oēs p̄cordant: q̄ satisfactio facta in mortali nō valet sic nec alia opa facta in mortali valent in foro dei ad tollendū vel minuendū debituz pene pro pctis ad qd̄ ordinat̄ ois satisfactio: qz cū nō sit in amicitia cū deo: non p̄t esse acceptū tale opus ipi deo sic factuz. **S**ed utrū valeat in foro ecclesie militantis: ita q̄ nō teneat̄ eaz iterare. In hoc est varietas opinionū. Aliqui dicūt: q̄ tenetur iterare: qz cū non potuerit satisfacere deo: nec ēt potuit satisfacere sacerdoti: qui in p̄sona dei: illud sibi iniunxit. Sed **I**de. tarā. et Jo. peri. videntur simpliciter dicere sine distinctione: q̄ talis nō tenet̄ iterare tales satisfactiōes qz satisfecit in foro ecclesie militantis in quodate sunt: et vbi nō iudicatur de dispositione interiori. **I**dē

videtur sentire Dincē. in spe-
culo historiali li. ix. 7. d. Ani-
bal. in. iij. ¶ Et pro ista opini-
one vñ satisfaccere iposicio se-
ptēnis penitētie: que regulari-
ter fiebat pro quolibet morta-
li antiquus vt. xxij. q. i. c. p̄dicā-
dū. Et verifumile est q̄ in tā-
to iternallo aliqd̄ mortale cō-
mittebāt: vñ si oportuisset ite-
rare fuisset laqueū imponere
animabus. Tho. vero cum
Alb. i. iij. distinguūt de satis-
facciones in qb̄ remanet ali-
quis effectus in satisfaciētib̄
etiā postq̄ actus satisfacciōis
trāsiit: vt ex ieiunio remanet
corporis maceratio: vel debi-
litatio: et ex elemosyna substā-
tie dīminutio: et tales satisfac-
ciones in pctō nō opz itera-
re: qz cōstuz ad illud qd̄ ex eis
remanet: per p̄niam sequētē
accepte sunt. Alie vero satis-
facciones sunt: que nō relin-
quunt effectū in satisfacciente
postq̄ trāsiit act⁹ sicut in ora-
tione et hmōi. Actus. n. interi-
or qui tollit: transit nullo mō
vuiificat: vnde opz q̄ tales sa-
tisfacciones iterent. Tandē
opiniones tenet ¶ De. de pal. i.
iij. d. xv. q. j. ar. iij. magis de-
clarans. Dicit. n. q̄ in satisfac-

tionib̄ habētibus effectū de-
relictū post opus: vt elemosy-
na priuationē eris. ieiunium
corporis debilitationē et hu-
iusmodi: si postea penitēat et
perseueret: sicut baptismalis
character hēt effectū recedē-
te fictiōe: sic et istud derelictū
ex sacramēto qd̄ operatur ex
opere opato: incipit valere ex
sequēti ei⁹ approbatione et sa-
cerdotis ratihabitione: cū illū
verē penitet et nō ex simplici
vuiificatione: quia opus ope-
rans mortuū nūq̄ vuiificat:
et sic illa p̄nia satisfaccit: nō so-
lum in foro ecclesie: sed et in
foro dei q̄stū ad illud dereli-
ctū: vt nō oporteat iterare si-
cut ieiunium: elemosyna et hu-
iusmodi. Sed si nō hēt effe-
ctum derelictuz vt orō: talis
p̄nia scā in mortali nullo mo-
do satisfaccit: qn̄ hic vel alibi
oporteat satisfaccere: qd̄ vñ in-
telligenduz in foro dei: qz nec
rōe ipsi⁹ opis cū faciat: nec ra-
tiōe derelicti cū postea penitet
euz cū nō hēat effectū dereli-
ctū: s; i foro ecclesie satisfaccit:
qz nō est necesse eā iterare si
vult eē in statu salutis: postea
penitēdo: sicut necesse hēbat
ipsam implere cū fuit sibi im-

posita. Unde idem *De. di-*
cit paulo superi^o: q^o q^o homo
 est de oibus *stritus* & cōfes-
 sus. & accipit p^onam cū abso-
 lutione: si recidit^o pagat eā
 in mortali: ipse quidē se libe-
 rat ab iniūctione sacerdotis
 nec incurrit pctm̄ inobedi-
 tie: q^o d^o incurreret si eā nō per-
 fecisset q^o nō est forti^o vincu-
 lum *pfessoris* cū dei vel eccle-
 sie. S; in mortali existēs im-
 plendo preceptū dei. s. de ho-
 nore parentū vel preceptū ec-
 clesie: vt de ieiunio quadrage-
 simale & de elemosyna ab il-
 lo absolute se liberat: ergo rē.
 hec *De. vbi. s.* Cū ergo p^ona
 iniuncta ordinē ad tollendū
 vel diminuendū debitū pene-
 t^opalis: talis qui p^ona; sibi im-
 positam nō habentē effectuz
 derelictū. vt orationes: p^ofecit
 in mortali: si reuertit ad peni-
 tentiā & tandē moritur in sta-
 tu gratie: ex quo illā nō itera-
 uit: cū per ipsam nil sit solutū
 de debito pene tēporalis: sol-
 uet eā in purgatorio: nisi per
 alia bona hic satisficiat. Q^o
 si nō reuertat ad p^onam: qui
 p^onam p^oficit in mortali quā-
 cūq;: siue habentē effectū si-
 ue nō habentē derelictuz: sol-

uet ill^o debitū in inferno sem-
 per: sic ille qui morit cū mor-
 talib^o & venialibus: de vtrifq;
 soluet penā ceteriaz in inferno.

Quāuis. n. pro veniali de-
 beat pena tēporalis: que finē
 hēt: tñ per accidēs est q^o veni-
 ale puniatur in inferno pena
 cetera. s. rōne stat^o: q^o in infer-
 no nulla est redēptio: Mō. n.
 est ille statu^o expiandi culpa;:
 ad quā sequit^o pena & iō sem-
 per. remanente culpa veniali
 durat & pēa. Ita tenet Tho.
 in. iij. di. xij. Sed de pena tē-
 porali d^obita pro mortali post
 stritionē *De. de pal. sic de-*
clarat i. iij. vbi. s. ar. iij. ad pri-
mū. Peccator post quā est
 deo recōciliat^o est debitor pe-
 ne finite: nō qualitercūq; sol-
 uēde: s; in statu grē in quo so-
 lus est deo accepta. aliogn est
 debitor pene tātē: quantā me-
 retur culpa: & illa est infinita.
 Quā peccatori per se debeba-
 tur quidē pena infinita si erat
 in mortali: sed mutata fuit. in
 tēporalem: supposito q^o per-
 seueraret i amicitia. Accepta
 uit: enim de^o absolutionē a pe-
 na cetera: & impositionē pe-
 ne finite sub d^oditōe: si in grā
 fieret. Et si queratur. quare

De⁹ magis acceptavit absolu-
tionē a culpa sine cōditione: q̄
absolutionē a pena: dicendū
est q̄ culpa transit & macula
transit: & gr̄a in momēto ad-
uenit: s; satisfactio futura est.
Futuris autē solet cōditio ap-
poni: nō autē presentibus nec
preteritis: vel si apponatur: cer-
ta est: qz sic est in gr̄a pro tūc
nō pōt esse sine gr̄a. Ideo re-
missio culpe fit sine cōditione:
vel fit simpliciter: qz conditio
nō existit. Dñ sicut per sacra-
mētū nō remitteret culpa ni-
si adesset gr̄a: sic nec postea p̄
satisfactionē remittit pena ni-
si ad sit gr̄a. Talis ergo di-
missa culpa puniet in ierno
pena infinita: nō p̄pter com-
mutationē finite in infinita:
s; qz debitor est pene infinite:
ex quo nō soluit penā finitā
sub cōditione qua debuit: Si-
cut perdēs priuilegiū clerice
incidit de foro mīi ad forum
sanguinis: sic qui declinat for-
ecclesie incidēs in mortale: ad
forū iusticie exterminātis in-
uenit penā eternā. Hoc qd̄
dicit *De. v̄* intelligendū de
eo qui penā iniunctā nō ha-
bentē effectū derelictū factā
in mortali: scito ab eo: vel de

quo dubitat: cōtēnit iterare,
vel etiā credit vel dubitat se
debere iterare: ex negligētia
dimittit & ex labore recusans
hoc: & in purgatorio faciet e-
mendā de eo. ¶ Sed si quis di-
mittit iterationem talis p̄nie
ex impossibilitate: qz ei d̄ficit tē-
pus: vel credit se eā fecisse in
statu gr̄e: vel si fuerit in mor-
tali in cognito tñ ab eo: vel ē
si scit se eā fecisse in mortali:
iterare facit per aliū quē cre-
dit bonū: vel etiā si nec per se
nec per aliū iterat: credit sibi
sufficere ad salutē q̄ impleuit si-
bi iniunctā: intēdēs q̄ hic mi-
nus fecit: satisfacere in purga-
torio: & sic de eo facere emen-
dā per hmōi omissionē: talis
nō dānat. ¶ Dñ & ipse *De.*
dic̄ di. xlv. q. ij. ar. ij. cōclusionē
iij. q̄ qui facit p̄niaz iniunctā
in mortali pro se: pro tāto nō
tenet iterare: qz pōt in purga-
torio satisfacere. Et si dicatur
q̄ videt̄ incōueniens qd̄ tan-
tum q̄s puniatur pro pctō di-
misso: sicut pro nō dimisso qz
pena eterna: & sic nō videt̄ in
aliquo pro fuisse cōfessio & cō-
fessio. Rñdet *De.* q̄ licet tñ
puniat̄ extensiuē: nō tñ inten-
siuē: sic pro vno pctō: ita dix

punitur q̄ pro mille: sed non tam acerbē. Si etiā partes penitentie fecit. s. in statu gr̄e: et vnus dies remāsit: pro illa die: eternā luet penā: si nō penitet: tñ nō tā acerbē: ac si nū q̄ strit̄ nec confessus eēt: nec i aliquo satisfecisset alias pctm̄ rediret. **Dec Tho. d. xv. q. j.**

Remediū tutius siue pfiliū dandū penitenti qualiter perficere debeat penitentiā sibi iniunctā: et que penitētia debeat sibi dari securior.

Qta tñ q̄ dū qs facit p̄nias sibi iniunctas: si labat in mortale: q̄uis bonū sit q̄ citi⁹ pfiteri: tñ cuz p̄ solā stritionē pctm̄ dimittat et gr̄a restituat: q̄ cito ipse pfiteritur: etiā anteq̄ cōfiteat̄ prosequēdo dictā p̄niam: etiā si sit talis p̄nia que nō relinquat effectū post se i foro dei realiter. satisfaciāt qz in statu gratie est vñ in nullo tenetur iterare. Ad tollendū at̄ omne dubiū: tutius vñ q̄ pfessor et si dat p̄nias diutinas: det penitētiās vt ieiunior: elemosinaz: peregrinationum et huiusmodi: put requirūt peccata: nō tñ iniungat diuturnas penitentiās orationū: et prec.

pue his: de quibus potest dubitari de reciduo celeri.

De celatione confessionis: et de penitentiā sacerdotis confessionem reuelantis. §. viij.

Qta **Tho. in. iij. di. xxi. q. iij. ar. p̄io q̄ audiens confessionē: tenet celare audita in ipsa: qz in sacramētis: id qd gerit exteri⁹ est signū eius qd gerit interi⁹: vñ sicut deus homini pfiterenti tegit peccatū interi⁹: ita et sacerdos dēt celare exteri⁹ vñ tāq̄ violator est sacramēti: reuelator confessionis. **Est et alia rō: qz. s. per hoc hoies magis trahunt ad confessionē: et simplicius pfitent. Vñ et si ex hoc aliqd periculū futurū immineret: et hoc soluz sciret per cōfessionē: vt de heretico qui corrumpit fideles: vel de matrimonio illicito: qd aliq volūt p̄here: vel de pditione ciuitatis fēda: nō p̄pter hoc dēt reuelari confessio ad impediendū maluz: vt quidā dixerunt: s; falsuz est. **Debet autem mouere eos qui cōfitent vt obuiant vel desistat: et p̄lato dicere q̄ vigilet sup gregē suū et huiusmodi: sine vlla reuelatiōe. **Dec Tho. in. iij. d.********

xxi. q. vbi. s. Quid si iudex in-
 quireret ab aliq: an sciat ali-
 quid de illa materia per cōfes-
 sionē: vel per aliū modū: dicit
 S. uil. q. si nō p̄t alio modo
 declinare iniquū iudicē: pōt
 rēdere nihil inde scio: qd̄ sub
 intelligit̄ vt hō: vel etiā nihil
 scio per cōfessionē qz subintel-
 ligitur tibi reuelandū. Sic ex-
 ponit̄ illud Math. xxiij. c. de
 die illo z hora nemo scit: nec
 filius hoīs: z subintelligit̄ re-
 uelādū nobis. Id̄ōt z hoc iu-
 rare. Homo. n. nō adducitur
 in testimoniu: nisi vt hō. Et
 ideo absqz lesione cōfessionē: p̄t
 iurare se nescire id qd̄ scit tm̄
 vt de. ¶ Sed neqz etiā fm̄
 De. de pal. i. iij. di. xxi. per li-
 centiā vel preceptū cuiuscūqz
 superioris factū: etiā pape sub
 pena excoicationis: licet reue-
 lare cōfessionē: qz sigillum cō-
 fessionis est de iure diuino z
 de necessitate sacri. ¶ Papa
 aut̄ licet aliquā dispēset in pre-
 ceptis diuinis: vt i votis: quo-
 rum redditio est de iure diui-
 no: nō tm̄ pōt dispensare in sa-
 cramentis. s. vt qd̄ nō baptizet̄
 vel cōfirmet̄: vel nō cōfiteatur.
 Et qd̄ dictū est celationē cō-
 fessionis esse de necessitate sa-

cramenti: nō sic intelligit̄ qn̄
 sit vey sacm̄: et si ipsa cōfes-
 sio nō celaret̄: qz vtiqz eēt sa-
 cramentū et si sacerdos reue-
 laret̄: qz nec sic est de necessi-
 tate qz de⁹ tegat̄: qz si nō satis-
 faciat de⁹ nō tegit̄: s; reuelat
 ad penā: aut si accedat fictus
 deus nō tegit̄: z nihilominus
 sacerdos tenet̄ celare. S; di-
 citur celatio cōfessionis de ne-
 cessitate sacri qz natura sacri
 necessitat̄ eū ad celandū. na-
 tura dico z quantū ad id qd̄
 est sacm̄: qd̄ fit in occulto so-
 lus cū solo: z quantū ad id qd̄
 sacm̄ z res. scilicet pnia iteri-
 or que eēt est occulta z quantū
 ad rē tm̄: que est remissio pec-
 catorū: per que tecta sunt pctā
 ¶ Mo. fm̄ De. de pal. in. iij.
 di. xxi. q. iij. qz qd̄ dicit̄ Tho. qz
 occultatio cōfessionis est de es-
 sētia sacri: nō sic est intelligēdū
 qz sit ei⁹ mā vel forma: s; qz ē
 de essentia. i. nā ei⁹ obligatio
 ad occultationē: sic si dicere-
 m⁹ de eētia m̄imonij ē red-
 dere d̄bitū. i. obligatio ad ip̄z.
 z de eētia leuis ferri sursum.
 ¶ Est aut̄ pctm̄ mortale reue-
 lare cōfessionē: qz est cō ius di-
 uinum z positiuū: vñ z graui-
 ter ponitur ab ecclesia.

Penitentia confessoris confessionem reuelantis.

Acerdos reuelans confessionem: de iure antiquo dēt deponi et toto tpe vite sue ignominiosus peregrinari: de pe. di. vi. c. sacerdos. S; scd; c. ois. de pe. et re. dēt deponi et ad agēdā perpetuā pniām in monasterio arto detrudi. S; h; Docti. faciet primāz pniām certo tpe: et crinde aliā: S; hec penitentia imponēda est: qñ qñ in iudicio quincit de hoc: vel fateat de iure: nā alias in foro pnie: vñ esse arbitraria sic pro alijs peccatis. **Q**uāuis aut possit confessor de licētia penitentis manifestare ei peccatū alteri s; in Tho. et pe. vbi. s. nō tñ dēt vti licētia talis: nisi ad evitandū aliqd malū. Tenet tñ ille cui aliqd reuelat de licētia penitentis: illud celare: nisi forte pctōr velit q; ille ab solute et libere sciat. Licentia tñ quā dat penitens confessori de reuelatione pcti qñtūcūq; generalis: nō itelligit nisi ad bonū cōfitentis s; in De. de pal. **S**ed nota s; in eūdē: q; si iudex diceret alicui capto pro maleficio: da licentiā cō-

confessori q; dicat: si tu es confessor de hoc vel de illo: nō tenet dare: nec et hoc q; tra euz dēt haberi suspitio de dīcto: q; forte hoc facit ppter vitandū scādaliū. Sed et si daret licentiā: sic licētiatus nō dēt dicere peccatū illud si est commissus. **I**te si p; ciperet prelat; alicui confessori q; diceret sibi peccatū alicui; qd est omnino occultū: etiā si confessus dedisset licētiā illi q; diceret: nō tenet dicere neq; obedire vt reuelet illud: q; platus nō est iudex occultoz: imo etiā si confessus esset diffamar; de illo pctō: et per infamiaz pueniret illud ad cognitionez iudicis: q; quis ipse confessus iterrogat; a iudice siue plato tenetur se manifestare: tñ confessor ei etiā habita licētia ab eo dicendi: nō tenet dicere iudici sibi precipiēti vt dicat si scit: nec debet dicere: q; fori nō sunt cōmiscēdi. s. penitēntialis et pntiosus. Sed si confessor scit peccatū alicui; nō solū per confessionē s; etiā per aliū modū. puta q; vidit vel audiuit: per talem et talem modū: pōt dicere q; illud vidit vel audiuit: dūmodo nō dicat se scire illud

per confessionem. Nec refert
 utrum prius per confessionem au-
 diuerit: et postea per alium mo-
 dum sciuerit: et econuerso. In
 quo casu. scilicet si prius sciuit pecca-
 tum ante confessionem: non oportet quod
 protestetur se non recipere illud in
 confessione: quia sine preestimatione
 potest dicere in quantum scit ex con-
 fessione: nec tamen debet hoc di-
 cere sine magna causa et rationabi-
 li. ¶ Item per eundem. Item. cum
 confessio non auferat confessori
 ius suum: nec transferat ei ius no-
 uum in alio foro: quicquid vide-
 tur confessori faciendum vel omit-
 tendum pro bono ipsius confite-
 ris: vel pro bono communi: potest face-
 re vel omittere: dummodo pro-
 pter hoc non reueletur confessio
 ad quod solum obligatur: licet alias
 illud non esset facturus. Vnde si
 per confessionem prioris vel alte-
 rius: scit abbas quod non expedit
 priori tenere monasterium: et sit
 talis qui alias ad libitum potest
 amoueri: expectet quousque si-
 ne nota reuelationis possit eum
 amouere: et tunc statim amoue-
 at. Cum enim ex audientia confessionis
 non obligetur ad aliquid nisi ad ce-
 landum: et si obligaretur ad aliquid
 hoc esset ad medendum anime pe-
 nitentis: sicut medicus: absque

tamen reuelatione confessionis:
 ex quo aliquem in cura suscipit:
 tenetur sibi dare remedium contra
 reciduum. et sic in proposito: quod ci-
 to potest amouere: amoueat:
 quem est sine hoc amouere po-
 terat. Si autem talis erat. qui non
 sine iusta causa amoueri pote-
 rat: cum audientia confessionis
 nullum ius sibi prebeat in alio
 foro in quo non constat sibi ut
 iudicium: amoueri non potest. Item
 Tho. ¶ Item quod prelatus licen-
 tia intrandi ciuitatem siue vilam
 subdito dare potest ad libitum vel
 negare: licet alias non esset ne-
 garurus: propter periculum quod ex
 sola confessione nouit: negare
 potest: dum tamen ex hoc suspitio non
 oriat. In occulto tamen: semper
 monere potest illum qui confessus
 est: quod hoc non est reuelare con-
 fessionem. ¶ Similiter cura-
 tus: propter confessionem non potest ne-
 gare communionem: confessio quam eam
 dare alias tenetur: ut in pascha-
 te: alias sic dicens. Tibi non te-
 neor nunc dare et non obijciens
 de crimine confessio: non pro-
 pter hoc dicit reuelare confessio-
 nem. Sed si alicui commo-
 ranti contra suum parrochiale sa-
 cerdotes: quod non vult sibi dare
 eucharistiam: ipse sacerdos co-

Paz alijs diceret q̄ hoc facit: qz hēt peccatū a quo nō pōt absoluerē: z ipse non vult ire ad ep̄m: hoc esset reuelare cōfessionē: q̄uis ipse nō intēderet hoc: qz gravitatē pcti exp̄s sit. **¶** Dec. **¶** Petr. d. xxi. q. iij. ar. j. Et idē est cū dicit se audiuisse quēdā nominādo eū: z nō absoluisse. **¶** Similr de ep̄o qui per cōfessionē nouit corruptionē monialis: que petit benedictionē: qz aut ē casus in quo tenetur: z tūc negare nō debet: qz si per cōfessionē eiusdem sibi p̄stat tū sibi nō constat vt iudici in illo foro: in q̄ sicut ab ordinario: mōasteriū petit monialib⁹ bñdictionē: z qualibet pro se ipsa. Si autē hoc scit per cōfessionē ei⁹ qui vidit: vel qui eaz corrupit: nō sufficienter p̄stat: et si ex cōfessionem dicat: vñ negare non debet. Si autē aliter scit: nō tenet benedictionē impartiri: z p̄t sine reuelatione cōfessionis negare. **¶** Dōt p̄senti negare sicut nō p̄senti. **¶** Et qd̄ dictū est de bñdictione monialiu⁹. s. virginū: idē est de benedictione abbatissaz: vbi virgines cōiter benedicuntur: s̄m quosdā qui dicūt q̄ licet ali-

qua possit eē abbatissa vidua sic Paula mater Eustachi. Tamen absurdū eis videtur q̄ monialib⁹ bñdictis pōt abbatissa p̄cesse carēs illa bñdictione: sic ēt s̄m iura: p̄fessis nō d̄bet nouitia p̄ferri in abbatissam: imo nec p̄fessa tacite nō exp̄sse. de ele. c. indēnitibus. in pri. li. vi. Quia tamē qd̄ nō est p̄hibitum: p̄cessus est: ideo videt q̄ bñdictio abbatissaz quarūcunqz: nō requirat virginatē magis q̄ abbatū: cū nō sit ita inre cautus sicut de bñdictione virginū. **¶** Petr⁹ de pal. d. xxi. Similiter: qz hō hēt liberaz electionem: licet per solā cōfessionē sciat aliquē indignus ad prelacionē ad quā eligit: quez alias p̄tabat dignus: nō debet eligere ex cōsciētia sibi sic dictante: qz eligēdo sciēter dignū vel indignū: negociuz geritur inter ip̄m z deū. Vnde potest etiaz ex his que scit vt deus iudicare: ita z in p̄posito. Sed hoc bñ putarē: q̄ nō pateret penas iuris: puta q̄ esset priuat⁹ iure eligendi: z a fructibus per trienniū suspēsus: qui eligeret illuz quē scit: vt de⁹ indignū: s̄z nescit vt hō

mo: quia de his que scit homo
 ut deus: solum deum habet ulto-
 rem: non hominem: et huiusmodi
 Ideo. Quavis autem dimidi-
 ando confessionem non sit ibi sa-
 cramentum: tenetur tamen sacer-
 dos celare: quia pars est sacra-
 menti. Ideo. ¶ Qui teneatur
 ad sigillum confessionis. §. viij.

¶ Scit Ideo. de pal. dis.
 d. xxi. q. vbi supra: quod ad
 celandum confessiones
 tenetur is ad quem confessio per-
 venit licite vel illicite media-
 te: vel immediate. Vnde et non
 sacerdos qui in casu necessi-
 tatis audit confessionem: de mor-
 talibus et venialibus. Item in-
 terpres: quem pro se penitens
 adhibet. Item qui casum audit.

Item cui de licentia peniten-
 tis reuelatur. Item qui se con-
 fessorum fingit. Item qui laten-
 ter absconditur confessiones au-
 dit: quod est sacrilegium: et iniuriam
 facit sacramento. Item confes-
 sor antequam absoluat: et etiam quando
 non absoluit tenetur celare. Item
 nota quod cum quis recipit aliquid
 sub sigillo confessionis: quibus ei
 non fuerit confessus dicens illud
 tamen debet ita secretum tenere: ac
 si haberet in confessione: non qui-
 dez ratione sacramenti quod ibi

non est: sed ratione promissi. si
 promissit illud sic celare. Nec
 sicut Tho. d. xxi. q. iij. ar. primo. et
 Ideo. de pal. Dicunt tamen Tho.
 et Ideo. quod homo non debet aliquid
 de facili recipere in con-
 fessione. Addit quoque Ideo. de
 pal. quod qui tradit vel accipit in
 confessione aliquid quod non est
 confessio: videtur facere irreue-
 rentiam sacramento: cum nil sit
 eque celandum eo quod scitur in
 confessione. Similiter cum
 quis accipit ab aliquo consili-
 um: recomendans vel illud teneat
 secretum: tenetur ad celandum: et
 frangens quodlibet istorum si-
 gillorum siue secreti siue con-
 fessionis: peccat mortaliter.

¶ Ea tamen que quis recipit
 sub sigillo confessionis et non
 in confessione: non plus obli-
 gat quam si quis iurat tenere se-
 cretum aliquid. ¶ Vnde cum
 aliquis quando iurat celare
 aliquod malum: quod mani-
 festando (cum alias non pos-
 sit impediri) illud malum aufer-
 tur: vel perditio aliqua et homini:
 tenetur manifestare non ob-
 stante iuramento. xxi. q. i. c.
 Inter cetera. Ita et quod ac-
 cipit sub sigillo confessionis
 et non in confessione.

Ad que se extendat sigilluz
confessionis. §. fi.

Scit Tho. in. iiii. dis.
d. xxi. q. iij. q. directe nō
se extendit nisi ad illa
que cadunt sub sacrali p̄fessi
one. Indirecte aut. nō solum
se extendit ad ea que audiuit
sub cōfessione vt pctā: sed oia
alia per q̄ possit peccator vel
peccatū dep̄hendi: vt si dice
ret q̄ nō absolui eū: vel talis
(cuius impedimentū cognouit
per p̄fessionē soluz) nō est tali
vroz. Mihilominus alia etiā
que in p̄fessione dicūtur non
pertinētia ad p̄fessionē: sum
mopere sunt celanda: tuz pp̄
scandalū: tum p̄pter pronita
tez que ex p̄suetudine segtur.
ad dicēdū audita in cōfessio
ne. Tho. vbi. s. ¶ De. de pal.
melius p̄segur istā materiā
dicēs: q̄ directe ⁊ principali
ter pctā p̄fessa ⁊ circūstantie
inquātū huiusmodi: vñ ⁊ p̄so
na tertia cū qua qs̄ cōfiteatur
se peccasse: cadit sub sigillo cō
fessionis: licet quidā hoc ne
gēt de p̄sona cū qua quis p̄fi
tetur se peccasse: qđ tñ ipse re
probat. Et qñ per locutionez
de peccatis p̄fessis pōt deue
niri per se: vel per accūs: dire

cte vel indirecte: vel per quē
cunq; aliū modū in aliquam
cognitionē: vel dubitationē:
vel opinationē: vel suspitionē
de confesso: vel inquantū per
hoc pōt ei euenire detrimen
tuz: in anima: siue in corpore:
siue in fama: possessionib⁹: vñ
amicis: vel pōt p̄pter hoc: scā
daluz in populo generari: vel
p̄fessio magis odiosa vel mi
nus dilecta: vel magis onero
sa: vel minus p̄ciosa reputari
d̄bet p̄fessor ab huiusmodi lo
cutionib⁹ abstinere. Et qz ra
ro vel nūq; pōt cōtingere: qñ
ex reuelatione pctōz in p̄fes
sione scitor: ⁊ nō per aliā vi
am: possit sequi aliqđ de p̄di
ctis in cōuenientib⁹ q̄uis for
te qñq; nullū cōtingat: debet
multū cauere q̄ nō dicat pec
cata audita in p̄fessione: quā
tūcūq; generaliter loquat: vñ
quō dicat. ¶ De. d. xxi. q.
iij. Et magister Umberto
dicit q̄ cauenduz est: ne vnq;̄
dicat qs̄: in s̄mone vñ alia lo
cutione: ego audiui hūc casuz
in p̄fessione: nec vnq;̄ etiā de
bet dicē: q̄ in illa abbacia: vel
castro: vel vila: vel ciuitate in
quib⁹ audiui p̄fessiones: sunt
multa pctā ⁊ huiusmodi: qz

propter hoc credunt simplices
 quod hoc sit reuelare confessiones:
 quibus non reuelat per talia ver-
 ba sed. *¶* De. nisi ex huiusmodi
 locutione posset peccatus alicu-
 ius deprehendi. *¶* Dicendo autem:
 iste est mihi Confessus sua peccata
 non est reuelare: quia nihil ponit
 in palam: quia si dixerim: quia pec-
 catum non habemus etc. sed dice-
 do sibi fuisse Confessum de ma-
 gnis et multis peccatis: hoc est re-
 uelare confessionem secundum *¶* De.

Bona autem alicuius opera
 que quis scit ex confessione: puta
 quia est virgo: vel quia nunquam pec-
 cauit mortaliter et huiusmodi:
 licet dicere: nisi quia ex hoc quod vnus
 laudat de huiusmodi: quasi alte-
 rius peccatum reuelatur: cum non
 laudat de code: quia quod de vno
 dicit de alio negat: di. xxv. c.
 qualis. Unde si de duobus con-
 fitentibus dicit confessor de vno
 quod est virgo: est statim suspicio
 contra alium: si idem non diceret
 hec *¶* De. de pal. *¶* Dicit et ma-
 gister *¶* Umberto dicit: simpli-
 citer abstinendum ab huiusmo-
 di locutionibus: addens et quod con-
 fessor debet caute: ne vnquam per
 aliquod genus peccati: ostendat Con-
 fessum minorem familiaritatem: vel
 signum minoris dilectionis.

Alia que dicuntur in Confes-
 sione nec peccata nec valentia du-
 cere in manifestationem confi-
 tetis: puta: quia in tali terra sunt
 bona vina: non cadunt sub si-
 gillo confessionis.

¶ Quid sciendum quando confessor
 indiget consilio super vno casu.

Nota etiam quod quando confes-
 sor indiget consilio alte-
 rius: nisi habeat licen-
 tiam a Confessante de persona ma-
 nifestanda: debet loqui ita ob-
 scure et caute et a remotis: ut
 nullo modo consulens vnquam
 possit imaginari de persona

Non debet confidere personam
 et tempus idoneum. *¶* Nam si quis au-
 dierit vnum clericum aduenientem:
 si confessor vadat subito ad in-
 terrogandum de aliquo simonia
 et huiusmodi nonne satis proba-
 biliter et quasi violenter habet
 ille suspicari de illo clerico: et
 ideo in huiusmodi magna cau-
 tela est adhibenda. *¶* Quod si con-
 fessor nesciret vel non posset
 casum exprimere super quo in-
 diget consilio: quin ille consul-
 tor intelligeret personam: et illa
 non vult sciri: debet ire ad ali-
 um pro consilio: quia si alium suf-
 ficientem habere non potest: non
 se intromittat. *¶* Dicit *¶* De. de

pal. di. xxi. q. iij. dicit si nō posset cōfiteri pctm̄ ppriū nisi dicēdo aliquod pctm̄ per quod manifestat cōfessio alteri? nō debet illud cōfiteri et si esset mortale: qz sufficit tūc p̄tritto cū p̄posito cōfitendi: qm̄ ipse habebit copias talis sacerdotis: cui illud pctm̄ suū cōfitendo: nō manifestet alteri? p̄fessio. Ratio ē: qz fortior est obligatio ad cellādū: q̄ ad cōfitēdū. ¶ Si quis aut̄ releuat in cōfessione debita sua z credita sua z huiusmodi utrū z quā e an sacerdos possit alias reuelare: vide de hac materia plene i tertia pte summe. i. c. de cōfessione ti. xiiij. §. qui incipit decima.

¶ Explicit tertia pars de bonitate p̄fessoris.

¶ Incipiunt xxxvi. excoicationes reseruate sedi apostolice tā a iure q̄ per p̄cessus. siue p̄ extrayagantes: z breuiter recollecte. Deinde sequunt̄ excoicationes reseruate episcopis vniuscuiusqz diocesis.

¶ Inijciētibus manus violētas vel reuerarias in clericis vel religiosum vel monialē v̄ alterā religio

sam p̄sonā: papalis est absolutio si iniuria ē enormis. ¶ Dūms tñ declarationez vide in tertia parte in. ti. xxv. de excoicationibus: z. xvij. q. iij. c. sigs suadēte diabolo in decretis. ¶ De icēdiariis ecclesiarū: v̄ alioz locoꝝ sacroꝝ: v̄ religiofoꝝ: v̄ cimiterioꝝ. est papalis excoicatio: postq̄ sūt denūciati: s; p̄ ep̄m p̄nt absolui añ denūciationez de hac vide in. c. cōquesti z in. c. tua nos. extra de sen. excom. ¶ De effractorib; p̄dictoꝝ locoꝝ sacroꝝ q̄ et postq̄ fuerint denūciati: ē absolutio papalis: sed añ denūciationē cp̄alis est absolutio extra de sen. excom. ca. cōquesti. ¶ De incēdiariis aliorū locoꝝ nō sacroꝝ. de cōsulētib; aut fautorib;. qui tales nō sunt excoicati aliquo iure cōi. sed sunt excoicādi. Si tñ fuerit excoicati aliquo iure p̄ticulari: puta excoicatione synodali v̄ cōstitutione: vel ab hoīe: z si fuerūt denūciati est casus papalis extra d̄ sen. excoi. c. tua. ¶ De falsantib; literas papales: vel falsis scienter vrentibus extra de crimine falsi. c. durāte. ¶ De apponentibus manum ad corrigē

dum etiam minimā litterarū: vel punctū minimum. in his litteris exceptis his quib⁹ est commissum: est papalis absolutio s̄m *Destiē*. per sententiā curie latam. ¶ De hereticis fingentibus nouā heresim vel iam dānatam sequētib⁹. *xxiii. q. i. c. j. z. ij. extra d. here. c. ad abolēdū: z nunc est casus papalis per extrauagantē. Martini quiti vt patet in processu ipsius annuali vide in prima parte in. c. d. hereti.* ¶ De scismaticis z precipue de sequētib⁹ scisma *Petri de luna. z successorum eius z fautorū ipsi⁹ scismatis: est papalis absolutio per p̄cessum curie.* ¶ De credētib⁹: receptorib⁹: defensoribus z fautoribus hereticorū: est papalis absolutio: z quō intelligātur ista nomina: vide *ti. xxv. d. excommunicationib⁹ in tertia parte sum.* ¶ De cōmittentibus simoniā siue pro ordinib⁹ siue pro beneficijs: vel p̄laturis ecclesiasticis: vel pro ingressu i religionē vel pro alijs spūalib⁹: ē absolutio papalis per extrauagantē *Martini quiti: Vide de hac i. ij. pte sum. n. d. simonia.* ¶ De faciētib⁹

pactū vel p̄missionē vel receptib⁹ ex pacto vel p̄missione occulta v̄l manifesta aliqd: ēt p̄nū pro aliqua iusticia vel gr̄a pro alio v̄l pro se i causis iudicialib⁹: seu pro litteris obtinēdis ab apostolica sede: ē papalis absolutio p̄ extrauagantē *Bonifacij octauī.* ¶ De sciēter vtētib⁹ talibus gratijs vel litteris sic obtētis: ē absolutio papalis p̄ extrauagantē *Bonifacij.* ¶ De piratis z quibuscūq; alijs in mari depredātib⁹: ē papalis absolutio p̄ p̄cessu curie. ¶ De ipediētib⁹: depredātib⁹: vel inuadētib⁹ adducētes victualia seu alia ad vsu romāe curie necessaria: v̄l ne talia d̄ferant aut adducant ad curiā z d̄ defendētib⁹ talia faciētes: ē absolutio papalis per processum curie. ¶ De capiētib⁹: detinētib⁹: depredātib⁹ romi petas z peregrinos ad urbē romā accedētes tā cā deuotiōis cū peregrinatiōis: z similt̄ i ea morātes z recedētes ab ip̄a: ē absolutio papalis p̄ p̄cessu annuālē qui fit i curia. Et similiter de dātib⁹ cōsilij z fauorē ad talia supradicta faciēduz: est papalis absolutio p̄ p̄cessu

Excommunicationes papales

sum. **¶** De portantibus arma equos et alia necessaria ad impugnandum christianos vel transmittentibus: seu galeas et naues vedentibus: vel in piraticis sarracenorum nauibus gubernatione exercitibus: vel dantibus auxilium consilium et fauorem in dispendium terre sancte extra de iudeis capitulo ad liberandam: et est casus papalis per extrauagantem Clemētis: et per processum curie. **¶** De portantibus et victualia: et alia quecumque mercemonia in Alexandriam vel in alia loca sarracenorum terre egypti: vel mittentibus ipsa vel de suis portibus: ut eis deferant extrahentibus: vel extra hi permittentibus aut dantibus auxilium et fauorem et est papalis per processum curie. **¶** Mora transitus sicurveneti in hoc habent licentiam. i. ij. p. iij. t. xxv. c. xxx. **¶** De portantibus predicta: vel aliquo modo predictorum: et ad hoc operantibus ad omnes terras soldano subiectas: est papalis absolutio per extrauagantem Clemē. **¶** De cunctibus ad terram sanctam est causa deuotionis seu voti sine licentia sedis apostolice: et est absolutio papalis: pro ut reperit in libro penitentiarie

summi penitentiarii: qui et ipse hoc potest. **¶** De infecutoribus cardinalium hostiliter: et est excoicatio papalis: per c. felicis d. penis li. vi. **¶** De banimentibus episcopos: vel capiētibus, et infecutoribus: vel hoc fieri mandantibus aut facta ab alijs rata habitibus: vel in his datibus consilium: et fauorem vel scienter tales defendentibus est papalis absolutio: per c. si quis: d. penis i. cle. **¶** De exēterantibus: vel in frustra cōcidētibus: seu decoquere vel incidere: aut ossa de carnibus euellere presumētib⁹ cuiuscūq; defuncti: ut eius ossa ad partes alias deferantur: est papalis absolutio: per extrauagantem Bonifacij. **¶** De occupantibus vel detinentibus: vel hostiliter discurrentibus per se vel per alium. directe vel indirecte sub quocumque titulo vel colore ciuitates: terras: loca: vel iura ad romanam ecclesiam pertinentia: et adherentibus: fautoribus ac defensoribus eorum: est absolutio papalis per processum curie. **¶** De his qui occasione sententie excoicationis: suspensionis vel interdicti late: dant licentiam eos grauandi: qui eas tulerunt vel suos imper-

sonis: rebus: vel bonis illorum
 quorum occasione late sunt: vel
 qui eos obseruat vel qui tali
 ter excoicatis coicare volunt
 nisi licentiam ipsam integre re
 uocet. ¶ Similiter qui dicta
 licentia vti fuerint vel et sine
 licentia hoc fecerint suo motu
 excoicatione incurrunt in qua
 si permanserint per duos me
 ses: est papalis absolutio. Vi
 de de hac in capitulo de do
 minis in secunda parte tertie ti.
 xxv. c. xliij. ¶ De his qui co
 gunt aliquem celebrare in loco
 interdicto: vel ad audiendum di
 uina conuocant excoicatos: vel
 interdictos: vel prohibent eis
 ne moniti exeant: et de his qui
 moniti non exeunt cle. c. grauis
 de snia excom. ¶ De his qui
 imponunt in terris suis noua
 pedagia vel augent antiqua: et
 est excoicatio papalis per pro
 cessum curie. ¶ De laicis re
 cipientibus in romana curia lit
 teras domini pape de manu ali
 cuius: nisi de manu domini pape
 vel bullatorum: vel nuncij non
 recipientes de manu predicto
 rum incidunt in eandem.

¶ Excommunicationes pa
 pales concernentes religio
 sos religiosasque.

¶ De clericis et religio
 sis inducentibus ad vo
 uendum: inrandum: vel
 promittendum de eligendo apud
 eos sepulturam: vel ut eas ulte
 rius non mutent iam electam: ex
 coicatio est papalis per
 cle. cupientes de pe. ¶ De reli
 giosis qui absque speciali licen
 tia proprii sacerdotis solenniza
 rent matrimonia: aut ministra
 rent sacramentum eucharistie: vel ex
 treme unctionis: est excoica
 tio papalis et de priuile. reli
 giosorum in cle. ¶ De religiosis
 qui excoicatos a canone ab
 soluunt a casibus non processis:
 aut qui absoluunt a sententijs
 per statuta synodalia vel pro
 uincialia promulgata: aut ab
 soluunt a pena et a culpa: est ex
 coicatio papalis. per cle.
 j. de priuile. ¶ De inquisitoribus
 hereticorum: qui odio: gratia: vel
 lucro: et amore contra iustitiam et
 conscientiam omiserint contra que
 piam procedere: vel ipsas here
 sim alicui imponerent: quod impedi
 rent officium suum: est excoicatio
 papalis: per cle. multorum de
 here. ¶ De medicantibus pro
 fessis qui transeunt ad aliquam
 religionem monachalem excepto
 ordine cartusiensium et recipi

Excommunicationes episcopales

entibus tales scienter: est excommunicationis papalis per constitutionem Adartini factam Constantie. De clericis scienter et sponte concantibus excommunicatis a papa in divinis: est excommunicationis papalis secundum Hostien. Ista excommunicatio tamen habet dubium: ex de sen. exco. c. si significasti. De participatibus in crimine propter quod aliquis est excommunicatus aliqua predictarum excommunicationum: est excommunicatio papalis: per. c. si concubine ex de sen. exco. De his qui absoluntur ab aliqua predictarum excommunicationum citra sedem apostolicam: preterquam in articulo mortis: qui taliter absoluntur si non representant se quam citius possunt ei a quo potest absolvi: vel mittant pro absolutioe: reincident in eadem. scilicet papalem excommunicationem: per. c. eos de sen. excom. l. vj.

Excommunicationes episcopis ex iure reseruate.

De verberatibus clericos: religiosos vel moniales: seu talibus manus violentas iniicientibus seu temerariis: est episcopalis excommunicatio: si fiat levis iniuria talibus: per. c. pervenit ex de sen.

exco. De his qui inveniuntur ordinationibus seu alienationibus a scismaticis factis: est episcopalis per. c. ex de scisma. De his qui usurpant de nono vacantiis ecclesiarum: monasteriorum vel aliorum priorum locorum custodiam: seu guardiam: titulum aduocationis: seu defensionis que proprie sunt nomina patronatus: vel ipsorum locorum vacantium bona occupant: vel regalia. id est collectam que fit ratione regis vel imperatorum: seu tributum regi debitum: vt. c. generali. de elec. l. vj. De clericis vel monachis ipsorum locorum vacantium qui hoc fieri procurant: et hec excommunicatio cum priori habet: excommunicatio est episcopalis: per. c. generali. de ele. in. vj. De his qui ab ecclesiis et vel personis ecclesiasticis per se vel per alium suo nomine vel alieno pro personis vel rebus quas non cum negotiationis deferunt vel deferri faciunt seu transmittunt: erigunt aliquod pedagiū vel guidagiū: est excommunicatio episcopalis: per. c. quibus de censi. l. vj. De his qui fecerunt statuta contra libertatem ecclesie: et qui scripserunt ea qui sunt potestates: consules: rectores et consiliarii locorum

vbi dicta statuta seu etiā con-
suetudines edite sunt vel sua-
te et qui seruare ea fecerint: et
sū ea iudicauerit: et vī qui in
publicā formā redegerint iu-
dicata: est excoīcatio ep̄alis:
per. c. nouerit. ex de sen. excō.
¶ De rectorib⁹ ciuitatū faci-
entib⁹ exactiones indebitas
clericis: religiosis: vel eccle-
sijs eorū: si postq̄ fuerint mo-
niti nō desistāt: est ep̄alis ex-
coīcatio: per. c. nō min⁹
extra de imu. eccle. et. c. aduer-
sus vsules. ¶ De his qui ab-
solutionē ab aliqua excoīcati-
one: vel renocatione ei⁹ suspē-
sionis vel interditi extorquet
per viz vel per metū: neq̄ va-
let absolutio: s; incurrunt no-
uam excoīcationē: est episco-
palis excoīcatio p. c. j. de his
que vi metu siue cā fiūt. li. vj.
¶ De his qui per assassinos
i. quosdā infideles qui ex falsis
suis opinionib⁹ de facili mit-
tebant ad occidendū christia-
nos et qui iterfici fecerint: vel
mādauerint aliquem christia-
nū: etiā si mors nō fuerit sub-
secuta: et de receptatoribus et
defensorib⁹ et occultorib⁹ eorū:
est excoīcatio ep̄alis per. c. p-
hūani de homici. li. vj. ¶ De

potestatib⁹: capitaneis: recto-
ribus: vsulibus: iudicib⁹: con-
siliarijs: et alijs officialib⁹ qui
statuta faciūt: scribunt vel di-
ctant: per que q̄s cōpellat sol-
uere vsuras vel solutas non
repetere: est ep̄alis excoīcā-
tio i cle. ex graui. de vsuris.
¶ De his qui occasione snie
excoīcationis vel interditi la-
te: dant licentiā grauandi il-
los qui tulerūt eas: vel suos
in personis vel rebus. Dic-
tū casus est episcopalis vsq̄
ad duos menses ab incurfi-
one sentētie: ab inde vero est
papalis excoīcatio: per
c. quicumq̄ de sen. excō. li. vj.
¶ De his qui iudicāt sū sta-
tuta edita in fauorē vsurario-
rum: et qui habent super hoc
potestatē: nisi statuta ipsa de-
leuerint. aut si ea pmisserint
obseruari ex de vsuris. c. Ex
gravi in clemētinis. Vñ il-
li qui faciūt capitula cū iude-
is: vt domini in communita-
tes et cōtinentia q̄ possint fe-
nerari: et q̄ non possint repe-
ti in iudicio vsure extorte ab
eis et huiusmodi: videntur in-
cidere in hāc excoīcationem:
et domini qui ea faciunt et ci-
ues qui vsulūt: in cle. c. ex gra

Excoicationes epales

ni. deysuris. **¶** De his qui cōcedunt represalias cōtra psonas ecclesiasticas specialiter aut generaliter: est epalis excoīcatio per. c. Et si pignozatiōes: de in iuris 7 dā. da. li. vj. **¶** De rectorib⁹ secularibus: vel quibuscūq; offici alibus eoz: qui cognoscerent de crimie heresis: aut captos liberarēt: vel dioccsanoz vel inquisitoz officium impedirēt: est epalis per. c. **¶** Et inq; sitio nis: de here. li. vj. **¶** De his q sciēter p̄bunt matrimonia in casibus nō cōcessis 7 p̄hibi tis: p̄sanguinitatis 7 affinita tis: 7 de p̄bentibus cū moni alibus: est epalis: vt in cle. c. eos de p̄san. 7 affi. **¶** De do minis tēporalib⁹ qui subditis interdiciūt: ne prelatis vel pso nis ecclesiasticis quicquā vē dant. vel emant ab eis: bladū molant: panē coquāt: 7 hmōi obsequia exhibere p̄sumant: est epalis excoīcatio: per ca. eos de imm. eccle. li. vj. **¶** De his qui impediūt quin coraz iudicib⁹ ecclesiasticis vel lega tis: vel ordinarijs: in causis q̄ ad eos pertinēt. illi qui p̄que runtur: iustitiā possint obtine re: excoīcatio est epalis per. c.

quonia; de immu. eccle. li. vj. **¶** De his qui cōpellunt im petratores litterarū apostoli carū: vel alios recurrentes ad for̄ ecclesiasticum in causis: que de iure: vel antiqua p̄sue tudine ad ipsum p̄tinent: vel ad desistendū vel litigādū de cis in foro suo seculari: grauā do iudices ecclesiasticos: vel impetrātes seu litigantes: seu volentes corā eis litigare: vel grauādo p̄pinquos eozū: vel capiētes res vel ecclesias ta lium: vel quocūq; alio modo vt in dicto. c. qm̄ est epalis 7 similiter de dantib⁹ p̄siliuz 7 fauorē: 7 auxiliū ad oia p̄redi cta in duob⁹ paraphis p̄cedē tibus. **¶** De his qui prelatos capitula: seu alias psonas ec clesiasticas cōpellunt ad sub mittēdū laicis: vel ad alienā dum bona imobilia seu iura ecclesiaz: 7 similiter laici qui usurpant sibi illicite hmōi: et si nō distiterint postq̄ fuerit admoniti: est epalis excoīmu nicatio per. c. hoc p̄sultissimo de re. eccle. nō alic. li. vj. **¶** De his qui fingūt fraudulēter ali quem casum per quē aliquis iudex mittat ad aliquā mulie rē pro testimonio: est excoīca

tio epalis per. c. mulieres de iudi. li. vi. **¶** De his qui vocantur ad dirigendas moniales in electionibus: nisi abstineant ab his per que possit discordia nutriri: est excoicatio epalis: per. c. indēnatis de elec. li. vi. **¶** De his qui grauat clericos vel alias psonas ecclesiasticas ad q̄s spectat aliqua electio: p̄ eo q̄ rogati seu alias inducti: eū pro quo rogabant seu inducebāt noluerūt eligere: vel sanguineos eorū aut ip̄as ecclesias seu loca beneficij seu alijs bonis spoliando: seu alias iniuste persequēdo. c. sciāt: de elec. in. vi. et est epalis excommunicatio. **¶** De his qui loquuntur secreta: vel mittunt scripturas vel nuncium alicui cardinali qm̄ sunt reclusi occasione electionis pape: est epalis excoicatio per. c. vbi periculum ex de cle. li. vi. **¶** De dominis et rectoribus et officialibus: qui imminente dicta electione nō seruant ipsaz constitutionē: per. c. vbi periculum. **¶** De his qui procurāt q̄ p̄seruatores datis itromittāt de his que nō licent. i. de alijs q̄ de manifestis iniurijs et violētis: est ex

cōmunicatio epalis: per. c. statum de offi. dele. li. vi. **¶** De dominis: rectoribus ad regimē vrbis romē et electis et fauoribus: qui fecerit contra cōstitutionē sup hoc factā: est epalis excoicatio per. c. fundamenta: de elec. li. vi. **¶** De electis magistris: doctoribus: vel scholaribus tractantibus cū aliquo ciue Bononiēsi de aducēdo hospitium irrequisitis inclinibus nisi tēpus cōductionis fuerit elapsus: est epalis excoicatio: per. c. ex rescripto: ex de locato. **¶** De doctoribus seu magistris qui sciēter illos religiosos qui dimiserūt habitū docent litteras. s. legē vel phisicaz est excoicatio epalis: per. c. vt periculosa. ne. cle. vlt. mo. li. vi. **¶** De dominis vlt̄ rectoribus tēporalibus qui nō fecerint obfuarī ea que statuuntur contra i secutores cardinalium seu alicui de familia eorum vel pape: est excoicatio epalis per. c. felicis: de pe. lib. vi. **¶** De his qui impediunt v̄sitatores monialium vel canonicorū: si moniri nō desistant est epalis excoicatio per. c. attēdētes de statu mo. **¶** De impugnatibus litteras pape

Excommunicationes epales

ante in coronationem eius: et est benedicti pape. xi. **De** quibusdam mulieribus que beghine dicuntur et de religiosis fanctibus eis in illo statu: et erat iste certum habitum assumentes nulli obedientiam promittentes nec renunciates propriis nec regulas habentes: licet quibusdam religiosis spiritualiter ibereant: de her. c. ad nostrum in cle.

Nec intelliguntur sub hoc nomine ille que etiam beghine vel vestite dicuntur de penitentia beati Domini: ut patet in declaratione. Jo. xxij. et idem dicitur de tertio ordine beati Francisci: immo ex illa cle. videntur dici beghine: ille excommunicatione que habent illos errores ibi positos: qui cum sapiant heresis est hodie forte casus papalis et contra tales beghinas. **De** his qui absoluti ab excommunicatione in articulo mortis: vel propter aliud impedimentum non presentant se quam citius commode possunt ei a quo debeant absolvi: quod reincident in eandem: de sen. exco. li. vj. c. eos qui a sententia. **De** participatibus cum excommunicatione in crimine propter quod est excommunicatus: dando ei consilium et fauorem. c. si concubine

extra de sen. exco. **De** his qui absoluuntur a sede apostolica vel legatis et iniungitur eis quod se representent ordinariis vel alijs suscepturi penam et passis iniuriarum seu alias obligati eis quibus scienter satisfaciunt: si hoc non faciunt cum primum commode potuerunt: vel non curauerint adimplere reincident in eandem sententiam: ut patet in di. c. eos. **De** his qui contumaciter asserunt romanam ecclesiam non esse caput omnium ecclesiarum nec ei tanquam capiti esse obediendum di. xix. c. nulli fas. **De** his qui sepeliunt corpora in cimiterijs tunc interditi in casibus non concessis in iure. in cle. c. eos de sepul. **De** his qui excommunicatos publice: aut nominatim interdictos. vel usurarios manifestos scienter sepeliunt in cimiterijs in die sepulture. dicta cle. c. i. eos qui. **De** clericis qui manifestis usurariis ad exercendum senus domos locant. vel alio titulo procedunt: est excommunicatio episcopalis: propter usuram de usu. li. vj. **De** eo qui non est electus a duabus partibus cardinalium et se gerit pro papa. c. l3 ex de cle. **De** monachis et canonicis regularibus: archidiaconis: deca-

nis: prepositis: plebanis: can-
toribus et alijs clericis persona-
rum habentibus: aut etiam qui-
buscumque presbyteris qui audi-
unt leges vel physica: est episcopalis
excoicatio: per. c. non ma-
gnopere extra ne. cle. vel mo.
¶ De religiosis qui temera-
rie ubicumque habitum sue religi-
onis dimittunt: excoicatio est
episcopalis: per. c. ut periculosa: ne
cle. vel mo. li. vi. ¶ De religio-
sis qui accedunt ad studia nisi
a suo prelato cum consilio maio-
ris partis conventus licentia sibi
sit concessa. in di. c. ut periculo-
sa li. vi. ¶ De religiosis qui
decimas debitas ecclesijs si-
bi appropriant vel usurpant: si-
ue qui non permittunt solui ec-
clesijs decimas de aialibus fa-
miliarium: et pastorum suorum: vel
aliorum immiscentium ipsa aialia
gregibus eorum: tales si non habent
administrationes et beneficia
sunt excoicati: si habent sunt sus-
pensi nisi requisiti destiterint in-
tra mensem. in cle. c. religiosi:
de deci. Et est episcopalis excoica-
tio. ¶ De monachis et cano-
nicis regularibus non habentibus
aliquam administrationem: qui
se transferunt ad curias principum
sine licentia suorum prelatorum: ut

danum aliquid inferant suis pla-
tis aut monasterijs: et qui si-
ne licentia arma tenent infra se-
pta monasterij: est episcopalis ex-
coicatio per cle. c. ne in agro
de sta. mo. ¶ De religiosis vel
monialibus professis et cle. i. sacr.
ordinibus constitutis: qui contrahunt
matrimonium: de facto est excoi-
catio episcopalis: cle. eos de consan.
et affi. ¶ De inquisitoribus hereti-
corum qui preter officium inquisi-
tionis quibusvis modis illicitè
pecuniam extorquet. vel scien-
ter bona ecclesiarum ob delicta
clericorum fisco ecclesie appli-
cant nec possunt absolvi nisi qui-
bus extorserint plene satisfac-
erint de pecunia sic extorta est
episcopalis excommunicatione
in cle. cap. nolentes de here.
¶ De religiosis qui non ser-
vant interdictum quod suae
matris ecclesie siue catedra-
lis: ut in cle. c. et frequentibus
de sen. excom. ¶ De religio-
sis qui conscientibus sibi non fa-
ciunt conscientiam scienter de deci-
mis soluendis: tales ab officio
predicationis sunt suspensi: do-
nec commode possint: faciant
eis conscientiam: et si interim pre-
dicant: sunt excommunicati episco-
pali excommunicatione: et similiter

Excōicationes episcopales

De religiosis qui dicunt aliqua verba vt retrahāt audiētes a solutione decimarū: est ep̄alis excōicatio: per cle. c. cupientes de penis. ¶ De religiosis medicantibus qui domos ad habitādum vel loca de nouo recipiūt aut de nouo recepta mutāt: vel alienāt c. i. de exces. pla. lib. vi. De fratrib⁹ minoribus qui tēpore interdicti: recipiūt ad diuina. fratres vel sorores de tertio ordine sancti Fr̄acisci: est episcopalis excōicatio. c. cum ex eo: de sen. excō. i. cle. ¶ Ingređiētes monasteria monialiu⁹ ordinis predicatorū eē casus necessarios qui declarāt in ʒstitutionib⁹ suis: puta ad dandū sacramēta infirmis: ad medendū eis. ad reparanduz edificia: ⁊ h̄mōi: nō habita licentia a papa vel a magistro ordinis: sūt excōicati: nec possunt absolui nisi a papa vel a magistro ordinis vel ab alio cui fuerit ʒcessa talis absolutio: vt patet in bulla ipsi⁹ ordinis: cuius bulle tr̄sumptum vidi ego. ¶ Ingređiētes monasteria monialiu⁹ ordinis minorū eē casus necessarios cōcessos in ʒstitutionib⁹ suis si

ne licentia pape vel ministri ordinis: excōicationē diocesanis reseruatā incurrunt put audiui a qbusdā fide dignis. ¶ Nota q̄ ab excōicationibus que fiūt ab hoie siue a iudice: regulariter nō pōt quis absolui nisi a suo excōicatore vel ab h̄nte plenariā iurisdictionem sup eum a supiori suo: nisi in articulo mortis. ¶ Itē nota q̄ fratres p̄dicatores et volētes igredi eorū religionē: pōt absolui a p̄latis ipsius ordinis: a sentētis excōicationis: suspētionis ⁊ interdicti latis ab hoie vel a iure: saltē ab illis quorū absolutio reseruat ep̄o. ¶ De materia oium supradictarū excōicationū tam p̄tifici summo q̄ ep̄is vniuscuiusq̄ dioecesis reseruatuz: tam a iure q̄ per extrauagātes ⁊ p̄cessus curie: vide pleni⁹ ⁊ clari⁹ ac diffusius si vis videre in titulo. xxv. de cēsuris ecclesiasticis in tertia pte summe: siue cōpilate per me fratres Antoninū archiep̄m florētinz. Et sic est finis omnium casuū taz summo pontifici q̄ ep̄is reseruatorum. ¶ Itē notanduz q̄ sunt due species excōicationis. s. maio

ris & minoris: Excomunica-
tio maior sp est peccatū mor-
tale: & talis primo est separa-
tus a deo ideo nō pōt cōica-
re pro aliqua utilitate aie sue
Secūdo est separat⁹ a sancta
ecclesia. i. a cōione & p̄cipati-
one fidelīū exceptis his casti-
bus qui. s̄. in. iij. parte summe
ti. xxv. specificati sūt. Et sunt
quinq; in qbus ipse excōica-
tus nō p̄t participare qui p̄ti-
nent in hoc versu. Pro de-
lictis anathema q̄s efficiat.
Os orare vale commūio
mensa negat. Qui sic intelli-
gunt. Os. i. locutio. Orare. i.
oratio cū alijs in ecclesia. Cō-
mūio. i. cōmunicatio sacra-
mētoꝝ. Vale. i. saluatio. Adē-
sa. i. cibus & potus. Excōi-
catio vero minor: aliquādo ē
mortale peccatū aliqñ venia-
le. Sed anteq̄ dicatur qñ fit
mortale vel veniale: nota pri-
us q̄ nouē modis homo pōt
incurrere excōicationē mino-
rem. Primo qñ quis par-
ticipat cū excōicato excōicati-
one maiori aliquo illoꝝ mo-
doꝝ superius dictoꝝ. Se-
cundo qñ quis cōmittit sacri-
legiū: sicut qui furat in eccle-
sia: vel in ea illicituz qd facit.

Tertio qñ q̄s est publicus
cōcubinaris vel fornicator.
Quarto qñ quis acceptat
aliquā ecclesiā a laico & illaz
sic tenet vt. xvj. q. vij. c. Sigs
deinceps. Quinto qñ quis
est simoniacus qui est ēt ex-
cōicatus excōicatione maio-
ri. Sexto fm quosdā cuz in
bello iniusto p̄tra christianos
exercet q̄s artē balistarū aut
sagittaz. Septio opp̄ssores
inopū: & paup̄ez: publici p̄do-
nes: publici vsurarij: meretri-
ces: q̄ oēs largo mō loq̄ndo
p̄nt dici excōicati pro quāto
taliū oblatiōes nō debēt ad-
mitti ad altare sanctum dñi.
Octauo illoꝝ quib⁹ dene-
gatur ecclesiastica sepultura:
sicut sunt illi qui moriunt in
torneamētis: qui dato q̄ pe-
nitētes moriant nō ponūtur
in cimiterio: Similiter ēt di-
citur de illis qui nō cōicant
semel in āno sine necessitate
& cā: vt. c. ois. d̄. pe. & re. No-
no oēs publici pctōres. Q̄s
autē casus supradictos ponit
Inno. Ray. & hosti. & in q̄li-
bet predictoꝝ casuū p̄t absol-
uere simplex sacerdos ep̄us
preter q̄s forte in simonia &
excōicatione maiori. In pri

Excommunicationes ep̄ales

mo ergo casu. s. in participati-
one cū excoicatis maiori ex-
coicatione p̄t homo peccat
mortaliter ⁊ venialiter. Ador-
taliter tripliciter. Primo qñ
p̄ticipat in eodē crimine p̄-
pter qđ ip̄e ē excoicatus: dā-
do cōsiliū: auxiliū ⁊ fauore ra-
tione cui⁹ peccatus cōmittit.

Secūdo qñ p̄ticipat cū ex-
coicato in aliquo alio crimine
mortalis ab illo p̄p qđ ip̄e est
excoicatus: S; in primo casu
nō. q; participas cum excoi-
cato in eodē crimine. vt dictū
est: incurrit excoicationē maio-
rē. sed in secūdo mō cadit tā-
tū i minorē excoicationē et si
mortaliter peccat. Tertio
qñ cōmunicaret cuz excoicato
maiori excoicatione in sacra-
mētis: puta accipere corpus
xp̄i cuz eo vl̄ sacros ordines:
incurrit excoicationē mino-
rem. peccat tñ mortaliter. In
alijs at casib⁹ supradictis: nō
peccat q; p̄ticipādo cū excoi-
catis. nisi pro quanto aliquis
in cōtēptū p̄cepti: ⁊ p̄hibitio-
nis facte audacter cū excoica-
to ⁊ ad libitū p̄uersaret aut i
salutādo vel i comedēdo: aut
in loquendo sine necessitate:
aut i orādo vel cōicādo. S;

nota q; sacerdos recipiēs al-
quē excoicatus maiori excoi-
catiōe ad officiu; ecclesie: aut
ad sacra: aut ad ecclesiasticas
sepulturā nō solū mortaliter
peccat: s; subito est suspensus
ab administratiōe ⁊ sibi est i-
terdictus itroitus cclē quo-
usq; sit absolutus: ⁊ efficitur
q̄si irregularis. Et si taliter
interdictus moriat nō debet
poni in cimiterio: nec debet
p̄p timorē sacerdos desistere
qñ talē excoicatū expellat de
ecclesia: qā nō excusat: rōe ti-
moris: nisi talis esset timor q
posset cadere in cōstantē viz-
tūc. n. fm quosdam excusatur
ab iterdicto. Post. aut di-
cit q; beatus erit talis sacer-
dos si se p̄paret ad martyri-
um. Nota igit quō habuisti
q; in nouē casib⁹ homo cadit
in excoimunicationē minorez
rōne cuius separatus est ab
effectu sacramētorū ⁊ quātuz
ad deū. Nā peccatū mortis
le animā separat a deo: ⁊ ex-
coicatus quocunq; est in pec-
cato mortali: preterq; p̄ticipā-
do cū excoicato maiori exco-
municatione in loquēdo salu-
tādo: ⁊ orādo cōicando: ⁊ co-
medendo: in quibus casibus

S^m Tho. in. iiii. disti. xviii. q. ij. ar. iiii. hō nō peccat mortaliter nisi pp cōtemptum dato q̄ excōicationē incurrat: iō qui est i peccato mortali quō cumq; aliter est excōicatus: et quātū; ad ecclesiā est separatus ab effectu. i. a gratia ⁊ sacramētis: qz nullus qui est in peccato mortali: cuz fit in dispositus pōt psequi gratiam sp̄itus sancti. Pōtest tamē intrare ecclesiā stare in officio diuino: ⁊ etiā cū alijs in alijs picipare. s; nō pōt pacē in ecclesia recipere: cū par ipsa fit loco cōionis sed hec oīa plenus habent i decretis: ⁊ decretalib; ⁊ i sūmis: iō cū expe dit videre q̄re diligētī; i ipis.

C Postq̄ ille qui vult cōfiteri dixit ex se ea que voluit de peccatis suis: si nō dixit suffi ciēter: qd̄ quasi sp̄ accidit: interrogandus est plene de his que nō dixit p̄ut videbit̄ fore expediēs. Si vero modicū vel minus dixit: potes interrogare s^m ordinē infra positū: videlicet primo de decē pceptis: postea de vicijs capitalib; nō at oēs de omnib; sed de illis que solēt in talib; reperiri: ⁊ nō solū d̄ istis pec

catis interrogādi sunt: sed et d̄ oib; circūstātijs peccatorū p̄ut supra satis ostēsum est. Nō tū ē necesse d̄ q̄libet peccato mortali oēs circūstātijs p̄dictas p̄fiteri s; solū illas: q̄ trahūt peccatū i aliā speciē q̄ s. hēt specialē deformitatē oppositā alicui pcepto. Sed ⁊ de numero peccatorū mortaliū. s. quotiēs mortale peccatum cōmissum est in qualibet peccatorum specie: diligēter interrogandum est.

C Incipit prima pars d̄ modo interrogandi penitētes a confessore secundum decem pcepta legis.

C Primum pceptum continet tria capitula.

C Unū cole deuz. Circa hoc primū pceptū sic potes interrogare: ⁊ primo de votis.

C De votis primū capitulū.

Q̄ta secundum magistrū s^miaruz in. iiii. dī. xvii. q. votū ē testificatio q̄daz pmissiōis spōtanee q̄ fit deo: ⁊ d̄ his q̄ dei sūt: ⁊ fieri d; . Del breui; s; Tho. 2a 2e. q. lxxxviii. ar. 1. Votū ē pmissio deo scā de aliq̄ qd̄ fit deo acceptū ad qd̄ redeūt tria. s. deliberatio volūtatis:

Prima pars Interrogatorij

propofitum: z promiffio. **Q**uotidinum ort ex scdo: fm ex primo. ¶ Si trasgressus est seu omisit implere aliqd votu licitu: z si adverteter cu posset est semper mortale: z totiens quotiens fragit. Secus si ex obliuione: vel qz no poterat: vt ifirmus ieiunare z hmoi. ¶ Si vouit se aliqd mali factuz vt vindicta: vel maioris boni impeditiuu: vt no ingredi religionē: hoc est mortale: z sine aliqua dispensatione dz illud infringere. ¶ Si nimis tardauit iplere ppter quod a memoria excidit oino: vel venit ad statū no valendi iplere. cu prius potuisset: mortale videt. Idē qn dimisit pposituz implendi cu tū posset: alias mora implendi votuz qn sibi no pfixit tpus non videt mortale: nisi mora eet valde nimia: z nisi ex hoc ei imineret periculū no valendi iplere: vt de voto ingrediēdi religionē: cuz tū no haberet causam legitimā. cogentē dilationis: tūc eet mortale. ¶ Si fecit votum de re licita: vt de elemosina: ieiunio z hmoi: sz ob maluz finē: puta vt possit facere vindictā: adulterium z

huiusmodi: mortale pctm est nec tenet illud implere. ¶ Si fecit votuz abstinētie z hmoi z dubitat vtrū possit implere vel no: z sine dispensatione vel cōmutatione supioris cu posset facilliter recurrere ad cuz: vel ad pessorē suū pro pfilio frangit: mortale videt. ¶ Nota tū qz viri pnt irritare vota vxoz. s. abstinētie: peregrinationis: elemosine: z accessus ad talem locū: z maxime votuz elemosinaz si no hnt nisi dotē: absqz alia supiorz dispensatione: z si fiat talis irritatio etiaz sine cā rōnabili a viro: ammodo no tenet vxoz iplere talia vota. ¶ Dubiū est de voto hierosolimitano: qz hoc in fauorē fidei emittit. De irritatione votozū impuberū z filiozū familias z religiosoz vide in scda parte summe t. xi. c. ij. §. vi. ¶ Si habēs votū castitatis vel religionē intrādi: z matrimoniū pxit: mortale est z no pōt psumare illud absqz mortali pctō: qz adhuc pōt illud iplere. z det ante cōsumationē mrimonii. Post psumationē vero reddere tenetur debituz et interpretatiue petenti. Sed erigēdo sp pec-

eat mortaliter. Unde consulendum esset ei petere super hoc dispensationem a papa sed sicut

Sicut posset etiam episcopus dispensare nisi esset talis continens et obseruans ipsum. ¶ Si fecit votum stultum et irrationabile: ut ieiunare in diebus dominicis: vel non pectinare caput vel lauare in sabbato: et huiusmodi mortale non est: sed prohibendus est illud implere.

¶ De transgressione voti.

¶ Et nota quod a transgressione votorum potest de iure communi et consuetudine confessio absolueri quod non est de casibus reservatis. Sed de dispensatione et commutatione votorum: non potest se introumittere sine speciali commissione diocesano: vel alterius qui possit illam dare. Episcopi autem in omnibus potest commutare vel dispensare nisi in voto castitatis vel religionis et tribus votis peregrinationis. scilicet hierosolymitani: ad sanctum Iacobum: et ad limina apostolorum. id est Romam: in quibus votis papa vel summus pontifex soli dispensant: vel commutant.

¶ De votis habes in secunda parte. summe. tit. xi. per totum ibi vide.

¶ De superstitionibus. c. ij.

¶ Si fecit ipse vel fieri fecit aliquod maleficium:

seu iuxta vulgare magias. id est facturas in quibus semper sunt occulte vel manifeste demonum iuocationes: quod semper est mortale et dignum morte corporali. ij. p. summe. t. xij. c. i. §. xij.

¶ De incantationibus.

¶ Si fecit vel fieri fecit vel procurauit aliquam incantationem cum sacramentis vel sacramentalibus ecclesie: ut aqua baptismali: vel oleo sancto et huiusmodi ob sanitatem vel aliam causam: est mortale et grauissimum. in. ij. p. summe. t. xij. c. i. §. fi. in fine.

¶ De adoratione creaturarum.

¶ Si adorauit aliquam creaturam faciendum orationem ad eam: ut ad lunam: solem: et stellas cum primo appareret et huiusmodi: est mortale peccatum.

¶ De diuinationibus.

¶ Si fecit vel fieri fecit aliquam diuinationem ad inueniendum furta: vel ad sciendum occulta: vel futurum quod sibi contingere potest: est mortale.

¶ De arte notoria.

¶ Si didicit artem notoriam: vel usus est ad sciendum aliqua vel si usus est arte nigromantica: mortale est: et si habet librum

Prima ps Interrogatorij

in ducendus est: vt eum comburat: alias nō est absolendus: sicut est liber Almades Scriforas et alij libri cōburēdi sunt qz mortale est vti eis vide in.ij.p.sūme.t.rij. c.j. §.x.

De constellationibus.

Si ex cōstellationibus vel planetis sub qb^o natus est aliqd iudicauit determinate de cōuersatione ei⁹. Idez si ex pbisonomia. Credere. n. hominē ex fato: vel p^ostellatione vel cōplexione cogi ad bonū vel ad malum: est hereticuz.

De sortibus.

Si vsus est sortib⁹ diuinatorijs qd est mortale: ex leuitate autē veniale. Si dedit aliqd turpe vxor viro ad comedēdū vel alteri: vt amaret eas vel fecit: vel dixit aliquid turpe ad huiusmodi ē mortale. Et interrogandū est qd fit illud.

De incantationib⁹.
Si fecit vel fieri fecit aliquā incantationē ob sanitatē psequendaz: et qn hoc fit sciendo esse pbibitū: est mortale cōiter. Qn vero ex simplicitate fieret putādo esse bonas orationes: dicitur veniale. Sz si nollet in futurz abstinere: negāda est ei absolutio: qz ex ob

stinatione et malicia videtur esse mortale: et interrogandū est de verbis quibus vtunt: et de obseruantijs q̄s addūt.

De breuib⁹.

Si fecit vel fieri fecit vel vsus est breuib⁹: que cōiter sunt supstitiosa ex verbis: vel carta in qua fiūt: vel mō iponendi: vel portādi: vel tpe scribendi: et inuēta supstitutione earum: imponendū est qz cōburāt et si nollent: nō sunt absoluedi: qz tūc est mortale. Si vero putabāt talia esse licita tāqz orationes veniale videt.

De obseruationib⁹ tēporz.

Si obseruauit vnā diē magis q̄s aliam: in nō incipiēdo aliqd tanqz malum: vt dies egyptiaticos: vel diēz in quo occurrit dcapitatio scti Joā. baptiste: vel diē assensiois in colligēdis herbis et huiusmodi: veniale videt qn ex simplicitate hoc fit: siue scribēdo aliqua vel portādo ad suspēdendum in aliquo loco. Si vero hoc crederet anio obstinato: tūc mortale eēt talia obseruar.

De somnijs.

Si obseruauit somnia faciēs aliquas orationes et obseruationes et postea ex his q̄

somniat volēdo de futuris et occultis iudicare: et pronunciarē mortale est alias autē sine observatione adiuncta: nimis adhibere fidei somnijs: p̄ctm̄ est et si ex se nō sit mortale. tñ periculosum est: qz sic dyabolus multos decipit. ¶ Si ex effusione olei de lucerna vel cratitatione aliquarū auū: vel ululatu canū: vel magnitudine et continuitate ventorū: et huiusmodi existimauit aliquid mali euenturū qd̄ fatuum est. ¶ Si existimauit mulieres uerti in gattas: vel alia aialia: et ire de nocte et suger sanguinē pueroꝝ et hmōi: qd̄ est impossibile: nisi deo: et iō fatuum ē credere. ¶ De hac materia. s. diuinationū: incantationum et omniū superstitionum vide luce clarius in decrete. xxvi. c. i. per totum.

De blasphemia multiplici dei et sanctorum. c. iij.

¶ Blasphemauit deū videlicet dicendo eū nō esse iustū et oia iniuste disponere: et eē acceptatorē personarū: vel nō videre que fiūt vel nō curare de actibus hominū: vel p̄ditorez: vel sine merito, punire et fla-

gellare euz: vel nō posse istud vel illud facere: et hmōi: qd̄ libet hoꝝ est mortale: cū aduertit: qd̄ dicit et intelligit. ¶ Si blasphemauit deū vel aliquē sanctum: que p̄prie dicit maledictio: vt maledictus sit. et c. vt sit ex ira: sp̄ est mortale: si aduertit ipsa verba.

¶ Scōz p̄ceptū de iuramētis et piurijs. et hēt. c. duo. La. j.

¶ Iures vana per ipz

¶ Prius de piurio: si

iurauit i aliqua curia corā iudice mēdaciōse: mortale est q̄tūcūqz alias haberet iustas cām. Et qui iducit ad hoc aduertenter: vt iudex: aduocat⁹: p̄curator: et huiusmodi: mortaliter peccat. ¶ Si iurauit etiā eē iudicium in cōfessione quacūqz ex cā vel leuitate: vel vtilitate: vel iocositate: vel qualicūqz mō. nō solum ad sancta dei euāgelia: et per corpus christi et sanctorū: sed eē per fidē: per deū: si deus me adiuuet: per virginem Mariā: per crucē: per animā suā: et huiusmodi: hoc semp̄ est mortale qñ aduertit se iurare: et falsum dicere: et torrens quotiens sic iurando aduertit. ¶ Si iurauit aliqd̄ pro

certo: de quo dubitat vtrum
 sic fit: mortale est: et precipue iu-
 rando in iudicio. ¶ Si iura-
 uit perpetrare aliquid quod est mor-
 tale: vt facere vindictam: non di-
 mittere. Scubinam: seruare in-
 iusta statuta: tenere secretam
 iniquam diuinationem: mortali-
 ter peccauit: nec debet illud
 seruare. ¶ Si iurauit tenere
 secretum aliquid quod est tractatum
 in consilio: vel aliud quod nulli
 est nocuum: si aduertenter ma-
 nifestat: peccat mortaliter ipse
 et qui stimulat eum ad manife-
 standum: sciens illud esse secre-
 tum. ¶ Si iurauit seruare statu-
 ta alicuius ciuitatis: vel vniuer-
 sitatis: aliquid scienter ex illis
 statutis transgrediendo: peccat
 mortaliter. Si tamen aliquid statu-
 tum est abrogatum per priam con-
 suetudinem: quia quotidie per oes
 fit prius et diu: non videtur per-
 iurus: si non seruat illud: eo quod
 non habet vim statuti. di. iiii. §.
 leges. ¶ Si iurauit per aliquem
 modum opprobriosum per dei
 membra: vel sanctorum: vt faciunt
 ribaldi: mortaliter peccauit:
 quia blasphemia reputatur. xiiij.
 q. i. c. si quis per capillum. ¶ Si
 promisit se aliquid facturum lici-
 tum: si non intendebat obserua-

re: mortaliter peccauit. Si au-
 tem intendebat obseruare: sed
 veniente termino quo debet imple-
 re non seruat promissum: cum tamen
 posset: licet cum incommoditate
 sua: peccauit mortaliter: nisi
 ille cui promisit: ante terminum
 relaxet iuramentum: quod facere
 potest si promissum: in illius utili-
 tate tamen cedat. Nam si in utri-
 litate aliorum: vel in honore dei
 et sanctorum: non potest ille relaxa-
 re: sed ad episcopum vel papam pertinet
 relaxatio vel commutatio. Si
 autem non potest implere: excusatur
 a peccato pro tunc: cum non potest.
 ¶ Si quis est promittat cum iu-
 rameto se aliquid facturum quod
 non est alicuius importantie bo-
 ni vel mali: vt mater de ver-
 berando filium. vel de bibendo:
 vel non et huiusmodi vix venia-
 le. iuratio et periuratio. ¶ Si iu-
 rauit sine causa rationabili pro qui-
 buscumque minimis: dicendo est
 veritate: veniale est: nisi face-
 ret in contemptum: et inducendus
 est vt abstineat: propter pericu-
 lum periurij. ¶ Si induxit a-
 liquem ad iurandum: quem om-
 nino credebat falsum iuraturum
 mortaliter peccauit. nisi esset
 iudex hoc faciens ex officio
 suo: secundum iuris ordinem.

De adiuratione. c. ij.

E adiuratio: que est ad inducere aliquem ad aliqd faciendū: ob invocationeꝝ alicuius rei sacre vel diuini nois. Et si est per modū coactionis intēdēs euz obligare per modū iuramēti ad aliqd faciendū: vt ad superiores ⁊ alios in quibꝰ nō hēt potestātē: est mortale. sicut ad iuratio Laiphe ꝑtra dñz. Ad sibi subditos vero ē licita: co casu quo liceret eis ꝑcipere. aliter nō ⁊ tūc adiuratus tenet illud facere: vel dicere: alias eēt mortale: sicut trāsgressio precepti. **C** Si adiurauit prelatos: vel socios: vel iseriores per modūꝝ deꝑcationis: intēdēs inducere adiuratū per reuerētiā diuini nois vel alicuius rei sacre ad aliqd boni faciendū: nō est maluz: vel vēiale. Si leuiter fit: ⁊ sine cā ⁊ adiuratꝰ nō faciēs illud: nō peccat Tho. ꝑa ꝑe. q. xc. ad primū. **C** Si adiurauit demōes per modū ꝑecis: vel ad sciendū aliqd ab eis: vel aliqd obtinēdū auxiliꝝ: est mortale: nisi ꝑs faceret ex familiari ꝑsilio spūs sancti: vel nisi ex quadā simplicitate: querēs ab ob-

fessis a dyabolo. Sꝫ per modum coactionis: licet eos ad iurare ne nobis noceāt. **C** Si adiurauit creaturas irratiōales ne dyabolus eis vratur in nostrū nocumentuz: licet. Si autē fit vt demō operetur in eis: mortale est: vt incātatioes serpentū. **C** Si in cantilenis ⁊ turpibꝰ fabulis miscuit deū ⁊ sanctos: ⁊ in narrationibꝰ turpibꝰ ⁊ amatorijs: est mortale. alias veniale nisi faceret in contemptum dei.

C Tertiuꝝ preceptū de obseruatione festozū continet duo capitula primum. c.

Abbata scitifices. Qꝫ quantū ad determinationem dieꝝ: istud preceptū est de iure positiuo. ideo hic annectere pōt de ieiunijs ecclesie: ⁊ de auditiōe misse. **C** Primo ergo si fecit aliqd manuale opus diebus dñicis ⁊ alijs festis preceptis ab ecclesia ex casuz necessitatibus: qꝫ mortaliter peccauit: si per notabile spatū. Secus si fueret aliqua ꝑūcta. **C** Si vero ex necessitate: videlꝫ qꝫ hostes expectant: vel veniūt inūdationes aquarū: ⁊ hmōi: tūc liceret remouere blada ⁊ su-

pfectilia & huiusmodi Ray. & debent obseruari de vespere ad vespere. i. de sero ad serum: de p̄se. di. iij. c. p̄nūcian dum. Sic requiritur magna prudētia in p̄sulēdo. ¶ Si vēdidit vel emit dieb⁹ festiuis nisi comestibilia de die in die: vt panē: vinū caseum: carnes & hmōi mortaliter peccauit: si per modū negociationis: nisi in cāu magne necessitatis. In nūdinis tñ ex quo prelati ecclesiaz tolerant: si nō dimittunt audire missas s; ¶ De. de pal. vidēt posse excusari: qui mercatur in dieb⁹ festiuis. s. a peccato mortali. ¶ Si fieri fecerit aliquid p̄dictorū a suis filiis: discipulis: suis: laboratorib⁹ sine necessitate: peccat mortaliter mandans & exequēs. ¶ Si tñ mandās seu magister: vel patronus nō hēt necessitatē ipse sed discipulus ei⁹: vel seruus: vel rusticus hēt necessitatem: ita q̄ aliter non posset viuere: vel q̄ si discipulus nō obedit aliqui magro in hmōi diebus vendēdo: vel faciēdo aliquod exercitiū ei⁹ artis pro quo tpe nec iste nec alius de illa arte vult p̄ducere euz secū: & aliud exercitiū nescit facere. videtur

ipse excusari. Mā si in obsequio ecclesiaz pauperularū aliquādo licet aliqd laborare dieb⁹ festiuis s; m̄ doctores: quāto magis licet pro sustentatiōe vite ei⁹ in necessitate. Tutius tñ esset eligere aliquā artē si posset. Similiter de scriptorib⁹ pro p̄cio & p̄ficiētib⁹ instrumenta t̄paliū & iudiciātib⁹ & faciētib⁹ longas dietas nō cā cupiditatis: s; necessitatis q̄ nō bene aliter pōt fieri Barbitoniorib⁹: chirurgicis: & huiusmodi: medicinalia autē semp licet facere & medicari: & talia vēdere ¶ Papa Eugenius dispēsauit cū barbitōsoribus vt laborare possint per duas horas noctes in vigilijs magnorū festorū. ij. parte sume ti. r. c. vij. §. iij. in fine. ¶ Si p̄ totum diē festum vacauit ludis: venationibus: aucupijs: choreis: & alijs vanitatib⁹ mūdi. Frequēter. n. in his occurrunt mortalia pctā: & si de se ista non sint mortalia. ¶ Qd etiā mortale peccatū dieb⁹ festiuis cōmissum sit graui⁹ p̄: & iō de hmōi p̄tendum est. ¶ De auditiōe misse diebus dominicis & festiuis.

¶ Si nō audiuit totā mis-

sam diebus illis: s; dimisit vel
 ex contemptu: vel ex cupiditate
 lucrandi: vel cā eūdi ad solatiū
 vel ad cōiuiā: seu ex negligē
 tia: vel ignorātia crassa mor
 taliter peccauit: et toties quo
 tiens dimisit. Idē si audiuit:
 s; nō totā dimittēdo notabi
 lez partē: de p̄se. di. j. c. missas
 Secus vero est si modicam
 partē misse dimisit. **¶** Quid au
 tem quis audiat in parrochia
 sua vel alibi missas ppriā de
 die: vel aliā audiēdo: vel non
 intelligēdo verba: vel nō au
 diendo: q; submisit dicit: vel
 audiat alibi seu a scubinario
 vel symoniaco: et huiusmodi:
 vel nō symoniaco: et scubina
 rio: ex quo plati nō puidēt su
 per hmōi: nō vidēt simplices
 sollicitandi: s; dimittēdū sci
 entijs cor: vbi talia abūdant
 s; **¶** De. de pal. et **¶** Buil. durā.
¶ Dimittētes vero auditio
 nem misse ex infirmitate: vel
 ex tali occupatiōe quā nō pnt
 dimittere vt fuisse infirmo: vel
 alia iusta de cā: puta q; ma
 nēt in castris: excusant. **¶** Ex
 cusant etiā puella: que dimit
 tuntur a parētib; domi: nō in
 cuntes ad chorcas. Vidue et
 que manēt in domo clause p

menses nō excusatur. Secus
 si per dies quindecim: vel per
 mensem et huiusmodi.

¶ De obseruatione ieiunio
 rum. c. ij.

¶ Quis dimittit ieiu
 nia ecclesie: vt q̄dra
 gesime. iiii. t̄por: et vi
 giliis festoz christi: ac sc̄torā
 que de p̄cepto sunt. post. xxi.
 ānum: peccat mortaliter: nisi
 habeat cām legitime eū excu
 santē: vel saltē existimet se ha
 bere: puta cū est satis debilis
 vel videtur sibi eē: pp qd̄ cre
 dit nō posse ieiunare sine no
 tabili corporis detrimento: s;
 sc̄dm veritatē possit: talis nō
 videtur de facili sc̄denandus
 de mortali: ex quo parat⁹ erat
 obedire p̄cepto: si credidiss;
 se posse: aliter ē mortale: et to
 tiens quoties dimisit aliquē
 diem ieiunij: quia quilibet. n.
 dies: est sub vno p̄cepto. Sed
 ante. xxi. annuz inducēdi sunt
 iuuenes ad ieiunanduz. Etā
 interrogādū est hic de nume
 ro dierū: quos dimisit: et qua
 de cā. **¶** Si vero notabiliter
 anticipauit horā comedēdi: pu
 ta circa horam tertiam: sine
 causa legitima: non est ieiuni
 uz. vñ et mortale. Hora autē cō

grua: est circa nonam. Tarda
re autē post nonā nō est viti-
um: nisi fiat ex superstitione.
¶ Si cū ieiunauit ex statuto
ecclesie vel ex voto: vel ex in-
iūctione confessoris: comedit
de sero frustum panis: vel de
plurib⁹ fructib⁹: aut cōfectioni-
b⁹ vel de vno genere tñ: s; in
magna quātitate: ieiuniū fre-
git. in. ij. p. summe. ti. vj. c. ij. §.
viij. ¶ Si vero aliqd cōfecti-
onū sumit in pua quantitate
nō soluit ieiuniū: nisi fieret in
fraudē ad nutriēduz. Sed su-
mēdo aliquid fructuū p mo-
dū medicine. ne. s. vinū lauet
stomachū: nō videtur eē ma-
lū. ¶ Dōt aut q̄s in die plu-
ries bibere sumpto p̄adio: z
nō frangit ieiuniū nisi fiat in
fraudem: vt dictuz est. ¶ De
biles z multum laborantes:
itinerantes: peregrinantes:
nutrientes: pauperes: z huius
modi quomodo z quando a
ieiunio excusentur: vide pleni-
us i. ij. p. summe ti. vj. c. ij. §. vj.
¶ Quartum p̄ceptū de ho-
nore parentū: z habet duo ca-
pitula. Capl̄m primum.

Ab eas in honore pa-
rētes. Quere p̄rio. si
dixit verba contume-

liosa: vel obprobriosa parenti-
b⁹: mortaliter peccauit: z mul-
to magis si verberauit: ēt le-
uiter. Idem si parētes irrisit.
¶ Si blaphemauit: vel male
dixit ipsis defunctis z viuis.
¶ Si nō obediuit eis i licitis
ex cōtēptu: peccauit mortali-
ter: ēt i puis reb⁹. Sec⁹ si ex
negligētia i reb⁹ nō multi pō-
deris. Si nō puidit necessita-
tib⁹ eoz: cū posset: mortale ē.
¶ Si nō impleuit legata facta
ab eis ad pias cās: s; multuz
distulit pp icōmoditatē: cū tñ
posset: peccauit mortaliter vi-
de i. ij. p. ti. j. c. xxi. §. iij. ¶ Si n̄
reuerēter se hūit: sed cōtēpsit:
vl̄ dure locut⁹ ē. vl̄ puocauit
ad irā: vl̄ nō supportauit eos:
vl̄ diligēter n̄ puidit: vēiale ē.
¶ De gubernatiōe fāilie. c. ij.
¶ Nō puidit magnis
necessitatib⁹ victus: z
vestit⁹ filioz: vxoris:
fuoꝝ cum posset ex auaritia:
vel crudelitate: mortale ē. iij.
d. c. si q̄s. Idē si pp hoc illegi-
timos filios misit ad hospi-
tale: vl̄ suos q̄ sibi bñ seruiē-
bāt. ¶ Si nō adhibuit diligē-
tiā ad hoc vt boni eēnt: z mā-
data dei z ecclesie obsruēt:
vt d̄ p̄fessiōe: cōiōne: auditio

ne misse: de honestate et hmoi
 et si notabile in hoc comisit ne
 gligentia: non curado vel non cor
 rigendo mortale est vel veniale
 graue. ¶ Si dixit uxori verba
 contumeliosa: vocado scortu et
 hmoi: vel verberauit aspere si
 ne causa rationabili sed ex iniuria
 mortale est. Secus si alias ei du
 ra et aspera verba loquitur. ¶ Si
 uxor preterit cum viro in licitis re
 bus nollens obedire et ex hoc pro
 uocans eum ad blasphemandum
 deum vel sanctos: vel ad aliud
 grade inconueniens mortale. com
 mittit si est occasio data ad
 hoc. Si vir permittit uxorem
 facere plurimas vanitates aut
 ornatu vel tripudiatu et hmoi:
 et alia multu prociatua ad la
 sciuiam: mortale videtur. Si
 vero non fit multus exces
 sus veniale videtur. ¶ Adater
 que mittit filias ad choreas
 et alias mundi vanitates: et non
 ducit ad missas: confessiones: et
 conuersione: non videtur posse excu
 sari a mortali. ¶ Si dominus vel
 domina non prouidit necessitatibus
 corporalibus suorum et ancillarum: et in
 firmos mittit ad hospitale et
 non curat de necessitate vel ho
 nestate vite eorum vel non dat
 eis habilitate ad prestandu com

cadu: audiendu missas cum pos
 sit: vel faciat in festis laborare
 mortale est in quolibet horum. ¶ Si
 nimis dure: vel nimis: remis
 se alias se hant in gubernatione
 familie: in quo omnes delin
 quunt et preteriti: coniter venia
 le est di. xxv. c. qualis.

¶ Quintum preceptu de ho
 micidio. Cap. vnicum.

¶ Non occisor eris. Et
 non pro gre: si occidit ex
 tra ordinem iuris ali
 que volutarie: vel propter intencio
 ne a casu: dando opera rei illi
 cite: ut in ludo norio: sic ad sa
 xa: vel et rei licite: sed non adhi
 bendo debita diligentia: ut pro
 ciendo regulas de recto morta
 le est: et casus episcopi refuat. Idem
 si ex necessitate evitabili et et
 inevitabili ad quas puenit ex
 culpa: puta quod adulter est iue
 nus a viro mulieris adultere:
 quod ut morte euaderet eum occi
 dit. Interrogandu est de causa ho
 micidij. ¶ Si iudex occidit
 aliquem innocente secundum iura: vel
 aliquem nocente: sed propter ordi
 ne iuris: vel secundum processum
 ordinarium sed non hinc le
 gitimu dominium vel hinc po
 testate: sed non ex iusticia: sed
 ex vindicta: vel auaricia: vel

crudelitate: et est casus episcopalis nisi in ultimo puncto i. ij. pte sum. ti. vij. c. viij. §. i. ¶ Si mulier grauida quesuit aborsum per medicinas vel labores vel per aliū modū: etiā si nō sequatur effectus est mortale in ea: et in quocūq; consulente et operante ad hoc: nō tñ est casus episcopalis. Si vero sequatur effectus: et puerperium erat formatum in utero: homicidium est in ea et cooperante et consulente: unde casus episcopalis est. In aliquibus etiā locis si nō sequitur effectus per synodales constitutiones: est episcopalis: et alicubi est excoicatio. ¶ Si occidit mater filium vel filiam sponte ad occultandum crimen suū: grauissimum est: et multo plus si nō baptizatum. ¶ Si pater filiam vel frater sororem fornicantem: si vir uxorem: propter adulterium si uxor uir propter odium vel amorem ad aliquē aliū: si filius patrem vel matrem ex ira vel auaricia: vel frater frater: grauissima sunt et digna magna penitentia et episcopo reseruata. Et nota quod episcopi solent coiciter eosmittere qui ire possunt pro casu homicidij ad penitentiarios curie ad terrorem incutiendum.

Si tñ nolunt: possunt absolueretales per se. vel per alios. idē pape nō reseruatur. ¶ Si mater: vel nutrix suffocat filium vel filiam quē tenet iuxta se: in aduertēter opprimēs: mortale ē propter negligentiam et est episcopalis. ¶ Si mulier grauida preter intentionē abortitur: si commisisset ibi notabilem negligentiam: puta quod nimis saltauit: vel quod nimis inordinate laborauit: vel propter inordinatas lasciuias nō esset absque peccato mortali. Idē in viro vel alio percutiente eam vñ hoc sequitur. Secus vero si nō esset in causa. ¶ Siquis ēt nō occidit. tñ mutilat aliquō membrum: vel reddit inutile alteri ex ordine iuris: vel vulnerat: vel alias percutit aliquē ex iniuria: peccat mortaliter. Idē si iniuste icarcerat: vel tenet per violentiam: ne liber possit abire. nisi si faceret per punctum temporis ad impediendum malum ei. Si clericus ēt habentē tantum primam tonsuram: est excoicatus. ¶ Siquis verbo vel mandato. s. mandando: persuadendo: consulendo: ratificando vel incitando: cooperatur aliqui predictorum vel mortem: vel corporalem le-

tionem: peccat mortaliter. etiam si non sequatur effectus. Sed si sequitur effectus grauius est et si percussus vel incarceratus et homini esset clericus: vel religiosus: in quolibet predictorum casuum percussus: vel includens: est excommunicatus: nisi esset prelatus eius: qui hoc faceret causa correctionis. Et ubi in predictis. scilicet mandato: consilio: cooperatione vel facto: si esset enormis iniuria facta clerico vel religioso: non potest absolui contra sedem apostolicam: vel legatum vel summum penitentiarium. Secus vero si non esset enormis iniuria.

De huiusmodi materia habes diffuse in tertia parte summi. tit. xxv. c. j. Enormis iniuria dicitur quando ad mutilationem membri: seu effusionem sanguinis magna. scilicet per vulnus illatum: processus fuerit. Aut si in episcopum: vel in abbatem proprius manus violenta iniecta sit ut. c. cum illorum. extra de sen. exco. Aut. n. dicitur enormis arbitrio boni viri ex circumstantiis locorum: temporum: personarum: ut in summi. de iure naturali. §. atrox. Del si est facta religioso: quia non absoluitur talis contra sedem apostolicam vel legatum eius: vel eius summum pe-

nitentiarium: secus vero est si non esset enormis. Et si quis interfecerit vel mandauerit: vel fecerit interfici aliquem christianum per assassinos: etiam si non sequatur effectus: est excommunicatus et depositus omni gradu: ordine et dignitate seculari: vel ecclesiastica. Similiter receptor et defensor huiusmodi assassinatorum. c. pro humani: de homi. li. vi. Dicuntur assassini quidam heretici: vide de hoc in. iij. parte summi. tit. xxv. cap. xxxvj. Et si quis desiderat mortem alterius deliberata ratione. in malum alterius: siue ex odio siue inuidia siue ex auaricia. ut habeat eius bona: vel ex luxuria: ut alias accipiat. vel ex superbia: ut in prelatione succedat: vel ex accidia: ne habeat curam siue laborem gubernandi eum: vel ut sit magis liber: et non habeat corripientem in quolibet horum est mortale. Secus autem si hoc desiderat ne ipsemet vel ille deum apostolice offenderet: vel ne peior efficeretur aut ne bonis personis vel ecclesie dei noceat. sicut tyranni. Et si vero quis ex impatiencia et ira percutit seipsum iniuriose: peccat mortaliter: et si clericus sit: est

Prima ps Interro. De Sexto pcepto

excommunicatus. Secus si ex zelo deuotionis ad reprimendam carnem vel rētationes: Nō tñ licet abscindere aliqd membrū: alias peccaret mortaliter & essicere irregularis: & si eēt clericus esset excoīcatus. ¶ Si occidisset vel vulne rasset aliquē in loco sacro: eēt sacrilegius & ecclesia violata. ¶ Si per violentiā: etiā si sit officialis eduxerit malefactorē vel debitorē de loco sacro: vel fecerit capi eū: peccauit mortaliter. ¶ Si fecit vel fieri fecit torneamētū: vel aliud spectaculū vbi sit periculū vite: mortale peccatū est. ¶ Sextū pceptū de luxuria actuali & speciebus ci. c. vnicū. **Non mechaberis.** Luxuria actualis que cōmittit extra matrimoniu: semp est mortale peccatum in oib⁹ spēbus suis: que oēs hic ponūtur: qz distīcte oportet eas pñtēri: vel interrogare pñtentes si a seipsis nō dicūt. Nullo tñ mō necesse est interrogare de his oibus: nisi necessitas cogat: ne quis adiscat qd nescit: sed put conuenit personis que pñtentur Et cuz habet vltima species:

non est vltra descendendum ad alias particulares circūstātiās nō necessarias: & cauto & honesto modo interrogāduz est. ¶ Si cognouit solut⁹ solutaz que dicit fornicatio: & si est meretrix. vel sua sua vel alterius: vel vidua: & eēt si tales induit ad peccatū. ¶ Si tenuit p̄cubinā & quanto tpe: qz vltra fornicationez: est ibi scandalum p̄mox qz publicum: licet sit fornicatio. ¶ Si virginē deflorauit eēt matrimoniu: qd dicitur stuprū. & si seduxit eaz p̄mittendo ducere in vxorē: cogēdus est in foro p̄scientie. vel ducere eā in vxorem sibi: vel eaz dotare si pōt: & iniuriatus est parētibus eiusdē: si hoc nescierūt. ¶ Si ipse solutus cognouit vxorē alterius: vel ipse vxoratus cognouit solutā. qd dicit adulteriu: & est duplex qñ vterqz est p̄iugatus. ¶ Si intulit violētiam alicui qd dī raptus: & si p̄tra voluntatē parentū: grauius est. ¶ Si intulit violētiam nupte vel virgini: vlt moniali: grauissimū est. ¶ Si cognouit p̄sanguineā suā: vel p̄sanguineam vxoris sue vsqz ad quartū gradum: p̄sanguinitā

nis vel affinitatis. et dicitur in
cestus. ¶ Idē de muliere: que
permittit se cognosci a cōsan-
guineo viri sui. ¶ Si cū mo-
niali scelus est opatus: vel cū
habēte p̄fessionem castitatis
et dicit̄ sacrilegiū. Idem si
mulier cuz clerico: religioso:
prelato ordinato: et huiusmōi.
¶ Si cognouit cōmatres vel
quā tenuit ad baptismū filiaz
spiritualē v̄l chrisma: vel quā
audiuit in p̄fessione: et d̄r ice-
stus vel sacrilegiuz. Idem de
muliere que cū cōpatre se mi-
scuit voluntarie. ¶ Si per se
metipsum vigilans et volūta-
rius se polluit: et d̄r moliciēs.
sue manib⁹ pprijs vel alijs
modis. De modo nō est iter
roganduz. ¶ Si cum mascu-
lis opatus est turpitudinē: v̄l
femina cū femina: vel vir cuz
muliere extravas debitum: et
dicit̄ vitium sodomiticū. Si
cū brutis operat⁹ est nephāe:
et cū quib⁹: et dicit̄ vitium bestia-
litatis. ¶ Si dieb⁹ festiuis ali-
quod horū opatus est qz gra-
uis est. Scdm aliquos vero
necesse est p̄fiteri hmōi circū-
stantiā: qz mutat speciē pecca-
ti. Si in ecclesia vel in loco
sacro aliqđ predictorū cōmi-

fit qđ d̄r sacrilegiū: et per hoc
violat̄ eccl̄a: et si istud cēt ma-
nifestū esset recōcilianda ec-
clesia. ¶ De peccatis vero q̄
cōmittunt̄ in cōiugio. s. tacti-
b⁹ et actib⁹ in honestis et oscu-
lis ac verbis et hmōi dicitur
ifra in. c. de luxuria. ¶ Mō. tñ
q̄ de iure cōi p̄ctā luxurie nō
sunt resuata ep̄is: nec p̄o ali-
quo illoꝝ est lata snia excōica-
tionis a iure: s; cōiter per si-
nodales p̄stitutionēs ep̄orū: ali-
quos ex dictis casib⁹ sibi ma-
gis reseruāt: vt incestū: sacri-
legiū scilicet cuz monialibus
Aliqui vero ep̄i: vitium bestia-
litatis. Alij etiā: vitium sodomi-
ticuz: et quedā alia in quib⁹ est
lata snia excōicationis per sy-
nodales p̄stitutionēs. Et ideo
quere in diocesibus in quib⁹
audis confessiones.

¶ Septimū p̄ceptuz de furto
nō faciēdo: et d̄ vsura q̄ diuer-
sis modis fit: et hēt. c. viij. c. i.

¶ Vrtū nō facies. De
f vsurpatione rei aliene
que in hoc p̄cepto p̄-
hibet. Nota q̄ in oibus ifra
scriptis sp̄eb⁹ est mortale pec-
catū: et tenet ad restitutionem
ei a quo res capta est. Qđ si
ille ignorat vel nō iuenit: pan-

peribus eroganda est: et non solum qui accipit. sed et heres eius si tamen de bonis eius ad eum pervenit. ca. michael ex de usuris.

Circavsuram quere primo: si mutuavit pecuniam numeratam vel aliquid eorum quod usu consumuntur: ut frumentum: vinum et oleum et huiusmodi: intentione aliquid recipiendi ultra suum capitale: et istud plus quod accepit tenetur restituere.

CSi mutuavit super pignus rei mobilis puta vestis: equum et huiusmodi: vel immobilis: ut domus: agri et huiusmodi: et iterum accipit usu fructum pignoris. dum alius tenuit pecuniam suam: usura est.

CExcipit tamen casus quando gener accepit possessionem in pignus a socero suo quousque dat sibi dotem: et sustinet onera matrimonij nutriendo uxorem suam. extra de usuris. c. salubriter.

CSi posuit pecuniam penes mercatorem vel artificem: cum intentione aliquid percipiendi utilitatis. licet non fiat pactus de hoc: sed ponit in discretione eius volens in omni casu capitale suum saluum: usura est sed si vult ita participare de damno sicut de lucro: tunc licet etiam cum pacto: et in hoc solent etiam offendere mulieres de dotibus

suis: et dicuntur vulgariter de posita. sed usura est causa. plerique ruij. q. iij. in tex. et glo.

CDe soccedis animalium.

CSi in soccedis animalium pecorum: bouum et huiusmodi ita paciscitur ut capitale sit saluum. est usura: sed si non est saluum: sed nimis gravatur una pars: non est usura: sed iniusticia.

CSi in emptione fructuum terre vel aliarum rerum ex eo quod ante per aliquos menses quam recipiet fructus: vel alias res soluit precium: et pro hoc emit minus iusto precio: ut si valebat decem emit pro novem usura est.

Secundo si faceret hoc: quod verisimiliter potest etiam minus valere. quam illud quod soluit videlicet octo.

CDe venditione ad terminum.

CSi vendidit ad credentiam seu terminum pannos laneos: lineos: de serico: vel alia quecumque: maiori precio quam ad contantos: quia si vendidit sic plus iusto precio ratione dilationis: usura est. Si vero non vendidit plus iusto precio: sed non vult facere ita bonum foris ei sicut illi qui dat pecuniam numeratam sibi: non est usura. Tho. in opuscu-

lo. lxxvij. z extra de usuris. c. naviganti z. c. in ciuitate tua.

De cambijs.

¶ Si fecit cambia z si minuta: puta de vno floreno aureo ad moneta: vel e conuerso accipiendo aliquid fm communem cursu: non est illicitum.

¶ Si fecit cambia realia p lras de loco ad locu z n ficta: e licita. moderatu lucru.

¶ Si fecit cambia q vulgariter dnr sicca: p venetos a libre d grossi vsura e: qz realiter ibi e mutuū z sub spe lucri. Nec frequētāt florentie.

¶ Si tutor vel curator pupilloz: vl pcurator z factor cuiuscūqz: pecuniā pupilloz vl patronoz dedit ad vsurā i utilitatē illoz. vltra pctm mortale commissuz i casu quo illi nolit vel nequeāt restituere: qz illi q habuerūt utilitatez pncipaliter tenēt: s; nō restituentib⁹ illis: tenetur pcurator: tutor. z curator z huiusmodi.

¶ Si quis emit agrum vel domum multo maiori precio q̄ valeat. intendens q̄ veditoz reemat ab eo deducens hoc in pactum z ipse interum fruct⁹ recipiat: vsura paliata est.

De mutuantibus sub spe.

¶ Si quis propter pecuniaz mutuataam aliquando petit: vel sperat principaliter habere ab eo aliqd obsequz vl vtilitatē: q̄ p̄cio possit estimari: vt opa laboratoz. vl bouū ad collēdū terras: vel mutuatiōnē iumētoz: vel aliqd donuz vel vt pcuret ei officiū: vl bñficiū ccclesiasticū vl seculare: vl q̄ dei sibi pp hoc plus de fructib⁹ terre eius quā colit: vsura e. Et qñ pp hoc nō ab eo cui mutuauit: s; ab alio vt a dño vel a cōitate recepit vtilitatez erinde debet illud pauperibus erogare.

De accipientibus ad vsurā.

¶ Si quis accipit mutuo ad vsuram non ad prouidendū sue necessitati: sed vt det ipse ad vsuram: vel ludat: vel alias male vtatur: peccat mortaliter. hec vide in. ij. parte summe ti. j. c. viiij. §. vltimo. Adem si eum inducit: qui alias nō erat feneratorus. **De de pal.**

De facientib⁹ statuta in fauorem vsurariozum.

¶ Si fieret statutum in aliqua ciuitate vel castro vel loco q̄ vsure soluātur: vel q̄ solute non possint repeti: aut re

petite non debeant restitui: ex-
coicati sunt qui faciunt huius
modi statuta et qui iudicant se-
cundum ipsa. Unde illi qui
faciunt capitula cum iude-
is. ut domini et civitates con-
tinencia que possint fenerari: vel
que non possint repeti in iudi-
cio usure extorere ab eis et hu-
iusmodi videntur incidere in
hanc excommunicationem: do-
mini vero qui hoc faciunt et ci-
vites qui hoc consulunt extra
de usuris in cle. c. ex gravi.

Capitulum. ij.

De emptione vero de
d narioz mortis ut flore
tic: vel iprestitoruz ut
Venetijs: vel loco ut ianue:
que alij ponunt tractum esse usu-
rarium: alij vero non. s. prius tenen-
tes idem nemini consulas ut faci-
at contractum: factum vero si po-
tes inducere ut post mortem ip-
sus vel unius alterius finiat:
vel satisfaciat civitati: vel det
pauperibus: bonum erit. Si vero
non vult adherere opinioni con-
trarie: non facile condemnas: quia
in huiusmodi scilicet doctores.
non est precipitanda senten-
tia. De his et alijs supradi-
ctis habes in secunda parte summe.
et. j. c. xj. de usuris.

De fraudulentia que mul-
tis modis committitur. c. iij.

De fraudulentia que fit: ut
d i rei suba. vendendo nam
re pro alia ut vinum li-
phatum pro puro: carnes pecu-
dinas pro castratis: cera et aro-
mata cum alijs mixturis vel in
quantitate. dando mensuras et po-
dera dimiuta: puta uncias non
unde pro libra: vel in qualitate: ut res
prava pro bona: ut panum: fer-
rum corium: aromata: aialia defe-
ctuosa: fructus et huiusmodi: et in his
si notabiliter damnificavit proxi-
mum. peccavit mortaliter et te-
netur ad restitutionem. Si pa-
rum nec plus intendens: veniali-
ter: et pauperibus eroget. Si
vendidit rem aliquam multo ma-
iori pretio quam valebat secundum com-
munem estimationem illi tempore
advertenter. peccavit mortali-
ter: et tenetur ad restitutionem: si
proximum notabiliter ledit. secus
si parum. Idem si emit minori
pretio quam valeat ex ignorantia ven-
ditoris. Si fraudavit iustas
gabellas et pedagias. tenetur civi-
tati restituere: si multum vel esse
parum sed tamen intendens multum:
mortale est de hac materia vi-
de in. ij. parte. summe. et. j. c. xij.
§. vi. et vij. Deum qui gravat

subditos in collectis iniustis. tenent ad restitutionem: et qui distribuunt prestantias scienter grauantes aliquem ultra debitum: tenentur pro danis. Et de hoc habes in tertia parte. tit. iij. c. iij.

De falsificatione. c. iij.

¶ Si quis falsificauit aliquod instrumentum: vel falso scienter utitur: ultra mortale tenetur ad omne danum quod inde sequitur. **¶** Si quis falsificauit litteras papales: vel falsificatis scienter utitur: est excommunicatus: cuius absolutio pape reseruat. **¶** Si quis ex falsa causa suggesta qua expressa non obtinisset beneficium quod recepit: licet non sit excommunicatus: tamen tenetur ad restitutionem eius quod sic recepit seu ad renunciationem beneficii vel resignationem et huiusmodi.

¶ Si quis falsificauit monetas ultra peccatum. tenetur ad restitutionem. Idem si falsis scienter utitur et est ipse qui huiusmodi fuit deceptor. **¶** Si quis falsat mensuras vel pondera ciuitatis vel comitatus: vel falsis scienter utitur: ultra mortale tenetur ad restitutionem et omnium danorum inde sequentium. **¶** Si quis falsat litteras platorum vel sigilla vel aliorum: ultra mortale tenetur ad satisfactio-

ne omnium danorum inde sequentium. Idem de falsificatione librorum vel alias scripturas in danum aliorum. Et non quod falsificantes instrumenta vel litteras vel alia in aliquibus locis lata est sententia excommunicationis. per constitutiones synodales.

¶ Excommunicatio papalis.

¶ Si quis in bullis papalibus apponit: vel remouet unam litteram vel punctum secundum Hostium. est excommunicatus excommunicatione papali que fit in curia (nam in iure communi non habetur) et hoc si bulle habent vigorem. Nam si expirasset earum valor: puta quod erat gratia ad tempus et expirasset. si totum raderet non incurreret quod excommunicatio: nec in aliquibus pena Ricardi.

De iniusticia que fit in iudicio. Cap. quintum.

¶ Iniusticia vero que fit a iudicibus assessoris: aduocatis, procuratoribus et notariis et de quibus dicit iterrogari. dicitur infra. **¶** Si officialis quicumque dat iniustam sententiam scienter vel ex ignorantia crassa et supbia: tenetur prius lese ad satisfactionem omnis damni: nisi satisfaciat ille: pro quo est lata sententia: et similiter assessor vel alius qui ad hoc cooperatur: et peccat omnes mortaliter. aduocatus et procurator:

qui scienter defendit iniustaz
cām. ¶ Si obtineāt similit̄ te
net̄ p̄ri lese ad satisfactionē iso
lidū. si nō satisfaciāt cliētulus.
Idē si pdidit iustā cāz ex igno
rantia crassa vel negligentia.
¶ Accusator z testis sciēt̄ p̄
cedētes q̄ aliquē falso tenet̄ d̄
oi dāno ipsi accusato z pec
cant mortaliter.

¶ De furto. c. vi.

¶ Iqs rē aliquā occulte
fivito dño: nō solū si ab
stulit ab extraneo: s; ēt
fili⁹ parētib⁹: vxoz viro: seru⁹
dño: discipulus magro: soci⁹
socio: sanguine⁹ consangu
ineo. furtū est: si ē qd notabile
dānū: vñ z mortale. z tenetur
ad restitutionez. Secus si qd
minimuz: vt aliquos fruct⁹: z
q̄trinū z hmōi. ¶ Si rez sibi
mutuatā retinuit: vñ aliā rē al
teri⁹: veniētē ad man⁹ ei⁹ nō
restituīt furtū fecit: nisi ille tm̄
dē hēret d̄ suo certitudinali
ter: qd nō vult restituēt. ¶ Si
inēta. q̄ nō habēt p̄ d̄ relicto
nō restituūt: s; sibi retinuit. Et
si post igsitionē nō repiat̄ cu
ius sunt inēta: dēt pauperib⁹
errogare: alias eēt pctm̄ mor
tale: nisi ipsi vt i digēti darēt.
¶ De thesauris inētis: multū

statut̄ cōsuetudini. de hac mā
vide i. ij. pte sūme. t. j. c. xv. §. ij.
¶ Si vsus est pignore: ad sui
utilitatē. q̄ dñi rei volūtatez.
¶ Si vsus ē re cōmodata ad
alium vsum q̄ fuerat cōmo
data: vñ re deposita sine licen
tia d̄ponētis: nisi p̄sumat dñz
rei esse p̄tētuz: tenet̄ de hmōi
utilitate. ¶ Si religiosus de
dit de bonis monasterij sine
lnia supioz: habita vel p̄sum
pta. Idē si aliqd occulte rece
pit vñ retinet qd ē mortale z
pprietari⁹. ¶ Si p̄lat⁹ expen
dit bōa eccle i turpes vsus de
putata reparationi eccle vel
pauperib⁹: vñ bōa mōasterio
rum: peccat mortaliter. ¶ Si
aligs icipit a religiosis aliqd
sine cā rōnabili: vñ p̄ turpitu
dine: vel lucri acq̄sitiōe: vñ cā
amicitie z parentele sine ali
qua indigentia.

¶ De sacrilegio quod com
mittit̄ circa res sacras. c. vij.

¶ De sacrilegio qd est cir
ca res sacras. ¶ Si ipo
suit vel dedit sup hoc
cōsiliū: vt iponerētur collecte
clericis siue ecclesiasticis p̄so
nis nō habita lnia a romāo
pōtifice: z si secutus ē effect⁹
vltra mortale: tenet̄ ad restitu

tionem. & nisi post admonitionem desistat: est excommunicatus. ¶ Si fecit vel fieri fecit statuta contra libertatē ecclesiasticam: vel consuluit fieri. ultra mortale tenetur de damnis factis: estq; excommunicatus ipse: necnon scriptores & iudicantes scdm ea. ¶ Si usurpauit patronatus de nouo alicuꝝ eccle vacantis vel mōasterij: vel locorū piōrū: vel bōa ipsoꝝ locorū vacātiū: est excoīcat⁹. ¶ Si abstulit res sacras vel calices & paramēta d̄ loco sacro aut rē sacra d̄ loco nō sacro & furās i ecclesia res nō sacras. ¶ Si effregit locum sacrum vt portas ecclesie: vel locum religiosum. vel portas cōuentus: ultra peccatū & obligatiōē ad restitutionē. tenet̄ de iniuria & de dāno: & est excoīcatus: & ante denūciatiōē pōt absolui a diocesano. Post denūciatiōē vtro. solū a papa vel penitentiario. c. conquesti. extra de senten. excoī. ¶ Si fecit incendiū studiose in loco sacro vel religioso: idē iudiciū est sicut de effractorē vbi supra per idē. c. puenit. Incendia tñ autē aliorū locorū: de iu

re cōi non sunt excoīcati. In aliquibus aut locis sic: per synodales cōstitutiones. ¶ Si legata facta ecclesijs vel alijs pijs locis aut pauperib⁹ non soluit itegre. & si nimis differet ex negligētia vel auaricia qz ē et icomodū: peccat mortaliter: nisi impossibilitas euz excuset: & alicubi est excoīcatio synodalis vide in. ij. pte. summe ti. j. c. xxj. §. iij. ¶ Si clericus recipit beneficium simoniace: ultra vitium simonie. omnes fructus illius beneficij: furtiue accipit & tenetur ad restitutionem. ¶ Si prelat⁹ ecclesie ex dolo vel lata culpa amittit bona ecclesie: tenet̄ ad restitutionem. ¶ Si non dedit laicus decimas vbi consuetum est dare: tenet̄ ad restitutionē. ¶ De rapina violenta. c. viij. Rapina est quando res iniuste auferitur & per violentiam. Si reus alterius rapuit: ultra mortale & restitutionem ad quam tenetur: debet etiam petere veniaz si commode potest de iniuria violenter illata. ¶ Si qz est pirrata p̄dās in mari quoscūq; indifferenter: ultra mortale & restitutionē ad quā

Prima pars Interrogatorij

tenetur. est excommunicatus papali excoicatione: vt pz per processum qui fit annuatim in curia tra huiusmodi. Secus vero e de illis: qui faciunt hoc precise: tra illos cu qbus habent bellu. ¶ Si qs est depre- dar? romipetas vel ciues vel redcuntes ab vrbe roma vel depdatus est portates neces- saria ad vsum curie est excoi- cat? a papa. ¶ Si in bello iu- sto depdatus est et inimicos vltra mortale z restitutionez: no det absolui: nisi disponat in illo z in omni alio iniusto nuqz se reperire. ¶ Si in bel- lo iusto abstulit ab amicis sic faciunt stipendiarij: vel ab eccle- sijs inimicor. tenetur restitu- ere. ¶ Si iuasit hostiliter: vel discurrat per terras eccle: vl- tra pctm z restitutione: est et- coicatus excoicatione papa- li: per pcessuz curie annuales.

Nota q oēs dātes consiliū ad aggrēdiēdū. siue summen- dum aliqō bellū iniustū: sine quorū cōsilio nō fuisset factuz vel fieri nō poterat: tenentur insoliduz de oib? dānis inde secutis. hec Ray. z alij. ¶ Si participauit in crīe rapine vl' furti vel alteri? iniuste dānifi-

cationis in aliquo infra scri- ptoꝝ modor: qui tenetur in his versib? Jussio: consiliū: cō- sensus: palpo: recursus. Par- ticipās: mutus: nō obstās: nō manifestās tenetur insoliduz idest in totuz de omni dāno secuto quousqz isti. qui passus est: satisfactus sit. Intellige tñ hoc cū distinctione: videlz ad primū versuz de tali iussione vel consilio: vel consensu coopari- onis. vel palpo. i. adulatione vl' recursu. i. receptione latronuz vel reꝝ ablatar: tali dico adu- latione z recursu q sine huius- modi nō fuisset facta rapine vel dānū: alias nō tenetur ni- si inquātū peruenisset ad euz de re rapta: vel de quāto dā- no fecisset cū suis: vel quātuz plus fuisset factū pp aliqō p- dictorū ab eo factorū. ¶ Quātū ad fm versum nota q nō obstans nō manifestans: z et mutus: tenetur qñ sunt offici- ales z pnt ipedire dānū z nō faciūt: alias nō tenetur ad re- stitutionē: licet peccent si pnt impedire dānū z nō faciunt Tho. i. iij. di. xv. q. i. ar. v. q. iij. Item fa fe. q. lxiij. vij. ¶ De. z Alber. ¶ Itē etiā plura dicit: vel plura de his referunt sup

c. sicut dignus de homicidio. **Q**uantum ad participationem istud fieri potest multipliciter.

Uno modo cooperando cum alijs ad rapiendum. et tunc ad illud tenetur quod recepit: vel damnificavit si non fuit in causa principali vel quasi. Secundo modo recipiendo per viam doni de rapina: et ad illud tenetur quod recepit. Tertio modo per consumptionem rapine: ut victus vel stit? et huiusmodi: sicut famuli raptorum: et famuli usurariorum qui habent omnia de rapina vel usura et tenentur ad illud quod sumunt. Quarto modo per dotationem ut maritus qui sciebat socerum non habere nisi bona rapta et usuraria: non potest recipere dotem: et si recipit tenetur restituere. Si autem filia remanet vidua tenetur restituere dotem quia de alieno est: sed si nesciebat esse: tunc diversa est opinio inter doctores. utrum teneatur maritus eius vel filia: sed filia videtur teneri. Quinto per emptionem rei rapte vel furate et si scienter fecit ob sui utilitatem ultra mortale. tenetur ad restitutionem si invenit dominum rei: si vero non reperit pauperibus erogare tenetur: vel precium eius est

si iam consumpsisset. Si vero ignoranter siue ignorantia iuris siue facti: a peccato potest excusari sed quando scit: tenetur ad restitutionem si nondum distraxit etiam sine pretio petito a domino rei sed repetat a venditore si potest.

Item de omnibus qui successively emerent res habere nisi prius distraxerint illam rem: quia bona fide distraxerunt. vendendo: non tenentur ipsi: sed emens eam. De hac materia vide in. ij. p. sum. ti. j. cap. xij. §. xi. et xij. Item ti. ij. c. j. §. viij. **Q**ui impedit alium iniuste a prosecutione alicuius officij: vel beneficii vel officij ecclesiastici vel secularis: ubi sibi erat iam ius acquisitum: tenetur ad satisfactionem talis damni. Si autem nondum erat sibi ius acquisitum sed erat in via acquirendi: tenetur ad arbitrium boni viri quantum potest illud damnum in ipso dubio estimari. Similiter et qui deiecit iniuste aliquem ab obtento iuste: vel aliter procurat eijci. Secus cum iniuste procedit **Th. Sa. se. q. lxxij. ar. ij. ad. iij.** **Q**ui infert damnum quod in spe restitui non potest: ut mutilatio membri cum quo ille lucrabat: videlicet manus in scribendo: virginitatem alteri

auferēdo precipue per violen-
 tiam ⁊ seductionē: mortē infe-
 rēdo alicui qui suo labore nu-
 triebat familiā: tenetur satis-
 facere ad arbitriūz boni viri.
¶ Qui sciēter dādo ad vectu-
 ram: vel vendēdo equū clau-
 dicantem: vel aliter nociuū ⁊
 nō illi indicādo: vnde empto-
 ri vel cōductori sequit̄ nocu-
 mentū: tenetur satisfacere de
 hmōi ad arbitr: uꝫ boni viri.
¶ Si mulier suppoit sibi ali-
 enū partū: vel ꝓcepit de adul-
 terio nesciēte viro: tenet̄ viro
 de oibus expensis factis filio
 putatiuo ⁊ ꝓsanguineis. idest
 filiis vel alijs heredibꝫ de his
 bonis que puenērūt ad eam
 Non tñ tenet̄ mulier illa: ma-
 nifestare factū cū periculo vi-
 te sue Ray. sed quō agēñ. fit:
 vide in scda parte sūme. ti. ij.
 de restitutionibꝫ. c. vij. §. iij.
¶ Si existens camerariꝫ siue
 thesaurarius cōitatis: qui vul-
 gariter dicitur camerlēgus:
 seu notarius seu aliqꝫ habēs
 officiūz pro quo est sufficiēter
 salariatus: ⁊ nihilominus ab
 his personis cū quibꝫ exequi-
 tur officiū suū: puta facien-
 do cedulas ⁊ hmōi aliqd exi-
 git: vsurpatio est: nec puto ꝫ

excuset cum consuetudo sicut
 nec a rapina: ꝓpter hoc
 enim statuūtur salariā: ne pe-
 tat ab illis: vñ ⁊ peccat ⁊ de-
 bet pauperibꝫ erogare. Hoc
 dico qꝫ difficile esset dare ta-
 le quid ꝓprijs personis cum
 quid modicū sit: ar. xiiij. q. v. c.
 non sane. **¶** Si cuz pecunijs
 cōitatis quas hēt in deposti-
 to negociatur: ⁊ si qd cuz eis
 lucratur per ꝓctus vsurarios
 tenetur restituere vsuras ei a
 quo accipit. Si vero per cō-
 tractū licitū videt̄ teneri cōi-
 tati: saltē pro parte. vel parteꝫ
 paupibus erogare. **¶** Si qꝫ
 ingressum in religionē bonā
 educit: vel per violentiaz. vel
 per ꝓsuasiones: vltra peccatū
 mortale cōmissum: est excōi-
 catus cū violentiā infert ꝓso-
 ne. ⁊ tenetur illū vel aliū idu-
 cere ad religionē in satisfacti-
 onem. vel tenet̄ ipse ingredi si
 nō habet impedimentūz sꝫ
¶ De. ⁊ Jo. De eo vero qꝫ om-
 nino intēdit igredi religionē
 sꝫ nōduꝫ ingressus reuocatur
 per aliquē ab illo ꝓpōsito.
 idem dicūt quidā: qñ. s. nō est
 cā iusta: puta qꝫ in illa religio-
 ne male viuitur: sꝫ ex cā irra-
 tionabili. hec in. scda ꝓte sūmꝫ.

Me ti. ij. c. ij. §. primo.
Octavum preceptū. **M**on-
 eris testis iniquus. c. j.
E mendacio. Si di-
 xit mendaciū pñicio
 sum. i. q. sit p̄ honore
 dei: vt in his que sunt fidei: v̄
 dānum notabile p̄imi sp̄ua
 le: vel rēporale: mortale est s̄z
 Tho. 2a 2e. q. cx. ar. iij. **D**er-
 bigratia. Si dixit fornicatio-
 nē vel vsurā nō esse peccatuz
 mortale. Si negat qd̄ ip̄e vel
 alius dēt dare p̄imo suo q
 ip̄e nouit: z huiusmōi. Si di-
 xit mendaciū in iudicio inter-
 rogatus a iudice piurus est: z
 mortaliter peccauit s̄m b̄rūz
 Thomā. 2a 2e. q. cx. **S**i di-
 xit mendaciū in p̄fessione de
 necessario p̄fitendis: mortale
 est. Idē si in p̄dicatione studi-
 ose mortale ē: nisi ex surrepti-
 one vel subita locutione imp̄-
 meditate. **S**i p̄sona que di-
 cit mendaciū etiā officiosum
 est p̄sona auctoritatis z ma-
 gne reputationis seu p̄fectio-
 nis: posset per accidens tale
 mēdaciū esse mortale. si inde
 sequerēt graue scandalum in
 mentib̄ hominuz. **S**i dixit
 mendaciū iocosum. i. cā sola-
 cij: vel officiosum. i. ad utilita-

tem aliquam p̄sequendā spi-
 ritualem aut t̄palem sine no-
 cumento alterius: semper est
 veniale peccatum. Tho. sc̄da
 sc̄de. q. cx. **S**i dixit falsuz te-
 stimonium cōtra aliquem in
 iudicio: vel accusauit iniuste:
 vltra mortale peccatum tene-
 tur de omni dāno leso z eti-
 am ad restitutionem fame vt
 scilicet dicat se falsum dixisse
 s̄z postq̄z ille ē punit̄ nō tenet̄
 p̄ periculuz qd̄ ei imineret.
De detractioe. c. ij.

Etractio est per quā
 aufertur fama alteri-
 us z multipl̄. **S**i
 quis imponit alteri aliqd̄ fal-
 sum quod fit notabile: morta-
 liter peccat: z tenetur ad resti-
 tutionez fame: nisi ex hoc im-
 mineret ei magnū periculum
 Thomas sc̄da sc̄de. q. lxxij.
 arti. ij. z. q. lxxij. ar. ij. **S**i ad
 peccatum alterius quod nar-
 rat: addit aliquid notabile: vl-
 tra peccatum tenetur ad resti-
 tutionem fame: si illud dictuz
 ip̄ortat ifamiaz. **S**i pct̄n̄ al-
 teri mortale cū esset occultuz
 ad diffamandū manifestauit
 alijs: peccauit mortaliter: z te-
 net̄ ad restitutionem fame in-
 quantuz potest: nisi illud cri-

men postea per aliā viāz esset publicatum. ¶ Si peccatū alteri occultū manifestavit nō intendēs diffamare: vel alias nocere: s; ex quadā loquacitate non videt mortale: nisi per accūs videlicz. si ex hoc sequetur diffamatio illi: puta qz audientes publicāt. ¶ Si accusavit in iudicio vel denunciavit prelato: crimē alteri non celo iustitie. sed maliuolentia: peccavit mortaliter: s; ad restitutionē fame non tenet seruato ordine iuris. ¶ Si fecit libellos famosos. i. cedulas siue scripta in detractiōē alterius ponēs in loco publico vt legant: aut cantiones: z hmoi mortaliter peccavit z tenetur ad restitutionē fame. Si peccatum alteri etiā manifestuz narrat ex odio. z intētiōe nocendi: peccat mortaliter: s; ad restitutionē fame nō tenetur. ¶ Si autē ex loquacitate narrat: peccat venialiter. ¶ Si de defectus alioz qui sunt peccata venialia cōiter recitavit ex loquacitate: vel aliqua indignatione: nō est mortale peccatū: nisi ex hoc intēderet etiā diffamare. ¶ Si significavit peccatum alteri mortale z occul-

tum prelato: vel parentibus: p̄fessori: vel alijs qui sunt persone nature vt possit melius prouideri: qd̄ precipue hēt locum: cū timetur de recidiuo: nō est peccatum sed caritas. ¶ Nota tñ euz quis tenet ad restitutionē fame: si falsuz dixit. dēt dicere his quib; dixit se falsum dixisse nec excusat: qz fit ei verecūdia magna. Si autē dixit vex: nō debet dicere illis se falsum dixisse: qz cēt mendaciuz: s; iniuste z male dixisse. Si quis narrat crimen alteri prout audiuit: dicens se audiuisse sic ab alio dici: licet occultū. ex loquacitate vel leuitate. nō videtur mortale: nec tenet ad restitutionē fame: vl' si est: dubiū est de restitutione. ¶ Siquis bona facta ab alio: dixit mala intētiōe cō facta: videlicz ppter hypocrisim z superbiaz z hmoi intēdens eum diffamare: peccat mortaliter. Adēz si negat bona facta ab aliquo. Si etiā tacet bona que scit: cū est necessariū ad liberandū primū. ¶ Si audiuit ifamations z diffamations alioz. Mas si hoc facit qz delectat de infamia eozuz: peccat mortaliter

Si autem hoc facit: quod delectatur de loquacitate: sed displicet ei infamatio aliorum: non videtur mortale. In prelati autem qui possunt hominibus prohibere, et non faciunt: mortale videtur: di. xxv. §. alias demum in glo. De hac materia vide ad plenum in secunda parte summe ti. ij. c. ij. §. iij. item ti. viij. c. iij. de detractione.

¶ **M**onus preceptum de luxuria mentali et eius speciebus. c. vnicum.

¶ **N**ota quod cogitationes committendi peccatum luxurie: que sunt cum consensu rationis: semper sunt peccata mortalia: et contra hoc preceptum. **M**on' desiderabis uxorem proximi tui: et sunt diuersarum specierum: sicut sunt opera carnalia: licet non ita graua mortalia. sicut opus exterius commissum.

¶ **E**t cum dicit penitens se habuisse cogitationes quibus ex ratione consensit: interroget confessor erga quas personas et cum quibus habuerit: quod si erga coniugatas est adulterium. ¶ **S**i ad soluta et ipse sit solutus: est fornicatio.

¶ **S**i cum sanguinea: est incestus. Si cum masculino: est sodomiticum. Si cum virgine extra matrimonium: est stuprum.

¶ **S**i cum religiosa: est sacri

legium. Si per violentiam: est raptus. Interrogandum est est quoties habuit homini cogitationes ad aliquam: quod totiens peccauit mortaliter. ¶ **S**i per interualla temporum hoc fecit: videlicet ratione confidit fornicari cum aliqua: postea vero se occupat in aliquo negotio: vel cogitat de gubernatione domus et hominum: et exinde iterum de liberat fornicari: peccat diuino mortaliter: et sic deinceps. Sed si continue versatur in tali cogitatione per horas: unum tantum peccatum est. sed tanto grauius quanto diutius perseuerat cogitando.

¶ **I**tem si mutat cogitationes de vna persona ad alias: vel ad diuersam speciem cum eadem persona deliberans de per se. de qualibet: semper de nouo peccat mortaliter. Non si centum mulieres videret unam post alias: et ad quamlibet specialiter animum determinat: ceterum mortalia committit. Secus si vna cogitatione hoc appetit: quod unum est: habens de fornicatione tot peccatorum. ¶ **I**nterrogandum est si diebus festiuis discurret per ecclesias peccando mulieres: et si philocaptus ex aliqua secutus est eam et quanto tempore vide in. ij.

parte sum. ti. j. c. xxi. §. vi. **Q**uod dicit de viro idēz dicendū est de muliere erga virūz. **D**e delectatione morosa in cogitatione: infra dicit in capitulo de luxuria: et plenius hētur in ij. parte sum. ti. v. c. i. §. v. **E**t si mulier p̄tatur habere amatores: et cū perpendit aliquēz vel aliquos procari vel eam amare carnaliter. ponit se ad fenestram vel vadit per aliquē locum vt videat ab eo: vel ponit se in ecclesia: vel alio loco publico vbi discurrūt iuuenes ad procandū. mortale est: etiā si nō appetat peccare cū talibus: qz occasionē ruine p̄stat extra de iniurijs et dā. da. c. fi. **D**ecimū p̄ceptū de desiderio habēdi res alienas. c. i.

Non concupisces rē proximi tui. **U**ltra p̄ceptū opis iniuste usurpationis diuersarū specierū de quib⁹ dictū est: et interrogandū est de desiderio habito circa res alienas habendas seu acqrendas iniusto mō: qd̄ desiderii siue cogitatio si est cū consensu ratiōis et alicui⁹ rei notabilis: semp est peccatū mortale eiusdem sp̄ei cui⁹ est opus illius iniuste acquisitionis: sicut

verbigra desiderans habere per vsuras: est sp̄es vsure. Si per rapinas: ē rapina. Si per viam occultā: est furtū. Si rē sacrā est sacrilegium: et sic de alijs. Ideo interrogandū est quō desideravit rē alienaz: vt habeatur species pcti que necessaria est p̄fiteri. In his tñ peccatis cordis nō tenetur ad restitutionē. Nota etiā cuz quis dānificat primū in minimo: si hēt p̄positum dānificādi in multo si posset: peccat mortaliter. **N**ō emētes et vēdētes quicūqz parati sunt decipere proximi in multo si possunt cōmode: mortaliter peccāt: lz actu i modico decipiāt. **D**e auaricia que est primū vitium capitale.

Incipit scda pars interrogatorij in qua tractat de modo interrogādi penitētes a cōfessore de septēz vitijs capitalibus et eorū specieb⁹: et primo de auaricia et habet. c. ix.

Auaricia tripliciter p̄petratur. s. iniuste acquirēdo: tenaciter retinēdo: et in ordinate amādo. **H**abetqz multas sp̄es: et filias. **P**rimus modus. s. iniuste acqren

di est de quo supra dictum est in precepto. Non furtum facies. Restant tamē aliqua. de quibus nunc dicemus.

¶ Secundus modus. s. retinēdi tenaciter et terti^o. s. amandi inordinate. postea inferi^o ponēt.

¶ De simonia. c. i.

Simonia que est circa spiritualia et est semp peccatū mortale in oī casu. Nota q̄ pecunia que recipitur simoniace: nō debet restitui ei qui dedit: s; de necessitate dēt pauperib⁹ erogari: vel illi ecclesie in cuius iūria data est. ¶ Si dedit pecuniam vel aliqd aliud qd̄ p̄cio possit existimari pro habendo aliquo sacramento vt baptismo: eucharistia benedictione nuptiar⁹: penitencia: ordinacione: chrismate: et extrema vnctione quasi precū huius sacramēti: cuius signum est qn̄ datur vt precū et fit pactio cū dante. Idē presumitur qn̄ negatur sacramētū si nō datur pecunia simonia est: nec excusat vsuetudo. Secus vero est si dat vt elemosinaz et gratis nō coactus: s; sponte et ad seruandū vsuetudinem. non excusatus extra de simonia. c. tua.

¶ Si clericus existēs: accipit aliquid tēporale pro aliquo sacramēto dato vel dando: vt precū eius: vel q; aliter nō dedisset: simonia est. ¶ Si dedit aliquid: qd̄ precio possit existimari pro aliquo bñficio ecclesiastico simplici: vel curato obtinēdo: simoniā cōmisit sed soluendo taxā curie et bullas nō reputat simonia. ¶ Si pro aliquo bñficio ecclesiastico vel dignitate habenda aliquid tēporale dedit simoniā cōmisit et idē de p̄ferentibus beneficiis et officia h̄mōi. pro tēporalibus. ¶ Si emit vel vendidit aliquā capellaz ecclesie: simonia est. ¶ Si emit vel vendidit sepulturā ecclesiasticam siue sepulchrū vbi ponit cadauer: siue officiū ecclesiasticū. si moniam cōmisit. ¶ Si patronus existens. pro pecunia elegit vel p̄ntauit instituendū in ecclesia sua simoniā cōmisit. ¶ Si emit vel vendidit aliqd̄ ius patronat⁹ alicui⁹ capelle vlt eccle: simonia est. ¶ Si porrexit p̄ces carnales. i. p̄ aliq̄ indigno ordinādo: vlt bñficiādo simonia est: si itēdebat q; prelat⁹ rōne precū principalr assentiret. ¶ Si fuit mediator

Secunda pars Interrogatorij

ad procurandum alteri aliqđ spirituale: vt beneficiũ ordinẽ & hmõĩ pro aliquo tẽporali simoniaz cõmisit. Si cõduxit aliquẽ ad predicãdũ pactiõne pecunie & huiusmodi: simoniaz cõmisit: & similiter p̄dicator qui hoc mō acceptauit. simoniã cõmisit. ¶ Si filiam: vel cõsanguineã: vel seruã misit ad monasteriũ pactiõne facta de certa quantitate pro ingressu monasterij: simoniã cõmisit: nec non moniales: nisi forte monasteriũ eẽt a deo tenue q̄ nõ sufficeret illi pro videre. De simonijs clericorũ vide in tertia parte interrogatorij. c. de clericis.

De hac vero materia simonie: babes pleni⁹ in secunda parte ti. primo. c. v. de simonia per totum.

¶ De proditiõne. c. ij.

Proditio frequẽter ex p̄ avaritia fit. ¶ Si pdidit ciuitatẽ: vel castrũ. vel p̄sonã inimicis: ultra mortale: tenet de omni dãno inde secuto. ¶ Si pdidit res alterius: iniuste auferẽtib⁹: idẽ. ¶ Si pdidit secreta alterius iniuste: ultra mortale tenetur de dãnis inde secutis. Sec⁹

si essent secreta iniqua vt cõiurationes: & tractatus. cõtra ciuitatẽ: vel nocumẽta personaz iniusta manifestat: qz tũc benefacit & facere tenetur de hac materia vide pleni⁹ in. ij. pte sũme. t. j. c. xxiij. §. v. ¶ Si recipit aliqđ sub sigillo cõfessionis: sed nõ in confessione: si reuelat. peccat mortaliter: nisi illud esset quid iniquũ cui posset obuiari manifestando: & si de hoc perpendit: qñ p̄misit peccauit mortaliter: s; nec debet tenere secretuz: qz eẽt tunc peccaret. ¶ Si legit litteras alterius clausas vt mortales: nisi poneret spẽ in ratihabitiõne mittẽtis: vel ei⁹ cui mittitur. hec vide in. ij. p. vbi supra.

¶ De acceptiõne p̄sonaz. c. iij.

¶ Accepit personã i iudicio: videlicet qz magis audit vnã personã q̄ aliaz: vel credit vni magis q̄ alteri nõ seruato ordine iuris: vt magis declinat ad vnã partẽ q̄ ad alterã rõne amicitie & hmõĩ: posset esse mortale. ¶ Si in distribuẽdis beneficijs vel officijs ecclesiasticis vel secularib⁹ admittit indignos: peccat mortaliter & tenet de dãnis inde secutis per-

sonis. ¶ Si in faciendis cedulis que vulgariter dicuntur scrutinia officialium sciēter admittit indignū: vel qui prohibetur admitti: vel excludit dignū: peccat mortaliter. ¶ Si in distribuendis oneribus: vel in ponendis collectis ciuitatis: sciēter grauat aliquē cōtra vel ultra debitū: vel alleuat: peccat mortaliter: et si solū ex eius determinatione fieret talis distributio: tenet dānificatis dō dāno secus vero est si ponūtur cū eo plures alij. Et sic cū haberet distribuere elemosynas alicuius societatis vel testamenti et huiusmodi nō fideliter distribuit: et si dedisset nō indigentibus: ultra mortale tenet ad restitutionē. in. ij. pte sūme. ti. j. c. ij. §. ij. in fine.

¶ De turpi lucro. c. iij.

¶ Si iudex accepit pecuniā ut iudicaret: aut bene iudicaret: aut nō iudicaret: aut iniuste iudicaret: peccat mortaliter et tenet illā restituere danti: nisi dedisset ut magis iudicaret: quia tūc tenetur dare pauperibus. Ideo de reſte pro testimonio falso ferēdo: quia peccat mortaliter et tenet restituere. ¶ Si fecit instru-

mentum in fraude: vsurarium: ut notarius: peccauit mortaliter et mercedē quā accepit. debet pauperibus erogare. ¶ Si seruiuit vsurario in arte vsuraria: peccauit mortaliter. Et si omnia bona vsurarij essent obligata restitutioni. nō posset retinere salariū: sed dēt restituere creditoribus vsurarij: alias aut posset: sed illud dēt dare pauperibus de honestate tantum: nō de necessitate. nisi ipse esset pauper. ¶ Si recepit pecuniā pro turpitudine: ut meretrix vel alia mala mulier. dēt illā pauperibus erogare: nō tantum de necessitate sed de consilio et honesto. ¶ Si quis facit aliquā artē: vel artificium cuius vsus ut plurimum est ad mortale: ut facere taxillos vel chartas et huiusmodi: peccat mortaliter: nec dēt absolui nisi disponat illud dimittere. Lucrum vero ex hoc factum: dēt pauperibus dare: ex consilio nō precepto. vide hanc materiā in. ij. pte sūme ti. j. c. xiiij. §. xiiij. ¶ Si diebus festiuis emit vel vendit negociando nisi forte in nūdinis: vel fecit contractus alias non necessarios tunc vel scripsit vel fecit aliquid manuale

pro lucro: ultra peccatum secundū aliquos debet illud lucrū pauperib⁹ dare: et hoc potius videt de honestate quā de necessitate. ¶ Si tpe messiu⁹ vel vindemiaru⁹ emit bladū: vel vinum: vel fructus: vt alio tpe vendat carius nō crīstēs talis rei negociator: neq; propter aliquē honestū finem s; propter cupiditatē: turpe lucrū est: non tamen tenetur in aliquo de hoc vide i. ij. pte sum. ti. i. c. xiiij. §. xvj. ¶ Si accepit aliquid vt aliquē eligeret ad dignitatē aliquā; temporalē: vel officiū seculare: vel vēdit hmoi officia secularia: turpe lucrū est: nō tamē tenetur ad restitutionē aliquā; ¶ Si mercator vel ali⁹ portauit vt portari fecit ferrū: ligna et que cūq; mercimonia ad terras infidelīū non habēs Iniam a sede apostolica est excoicatus excoicatione papali: incurritq; alias penas vt habes i. iij. pte ti. xv. c. xxx. per totū. Idē de dātib⁹ in hoc auxiliū et cōsiliū. ¶ Si negociator exercet negociationes nō ad aliquē finē honestum: videlicet gubernationis familie: vtilitatis patrie et huiusmodi: sed prin-

cipaliter ob immensam cupiditatē: cōmittit turpe lucrū. Non tñ tenetur de necessitate dare lucrū pauperibus: sed vnā ptē de consilio et honestate. ¶ De ludo multiplici. c. v. ¶ Si lusit ad tarillos vel chartas: vel ad aliū ludū fortune. Si vicit per fraudem: vel per falsos tarillos: vel mēdaciōse. tenetur illud q; sic vicit restituere amittētī: ultra mortale cōmissum nisi sit quid parū. ¶ Si vicit ab eo qui alienare non potuit: vt seruo: religioso: vxore: filio familias. et hmoi: tenetur restituere his qui habent curā illorū: et est mortale: si est quid notabile: et si ex cupiditate acquirendi ludit. ¶ Si per multā importunitate; traxit aliū qui nō intēdebat ludere: vel retinuit volēte; recedere: ultra mortale tenet illi si est qd notabile. ¶ Si acquisiuit seu vicit per ludū hmoi: in locis vbi phibetur ludus et mādatur fieri restitutio siue legibus iperialibus siue municipalibus: et seruatur quātū ad vtrunq;: debet tūc fieri restitutio illi q; amisit. Secus si leges ille sunt abrogate per cō-

trariam consuetudinē. ¶ Si vicit per ludus in alijs casib⁹ exceptis p̄dictis: nō tenet illi restituere qui amisit: quāuis possit elemosinaliter si scit pauperem elargiri: sed debet pauperibus erogare de honestate et consilio. Et aliquos tenet de necessitate quod tutius est. Nō oportet tamē tales restringere ita ad certam restitutionē: sicut in furtis: usura et hmoi.

Secūm vero Ray. sunt quidam persone quibus indistincte tenet quis restituere quicquid ab eis lucratus fuerit in alce et taxillorum ludo: videlicet furiosi: p̄digi: minores. xv. anno r̄u et maxime pupilli. Item mente capti: surdi: muti: ceci: et qui perpetuo morbo laborant: quia tales rebus suis superesse. a. p̄videre nō p̄nt p̄pter quod dādi sunt eis tutores et curatores. Idē videt̄ dicens. de suis: monachis: et ceteris claustralibus et filiis familias: qui non hnt peculium castrēse vel quasi: et de vxore que nō hēt bona parafrenalia: et et de administratoribus rerū ecclesiasticarū que sunt pauperū: et de similibus personis: tamen tales pecunie non sunt restituē

de perdentibus: sed tutori: curatori: patri: monasterio: domino: marito: ecclesie: et huiusmodi. ¶ De restitutione talium vide pleni⁹ in summa in secūda pte n. j. c. xxij. de restitutione ludi. De alijs vero que cōtingūt in ludis vt fraudes: blasphemie. amissio temporis et huiusmodi habes in alijs capitulis.

¶ De inquietudine circa temporalia acgrēda et p̄suāda. c. vi.

¶ Si habuit immensam sollicitudinē circa huiusmodi temporalia: et p̄ hoc dimisit aliquid necessarium ad salutem: vt missam et huiusmodi mortale est. Si vero nō dimisit necessaria s̄ remissius fuit quo ad spiritualia veniale est. ¶ Si habuit nimiam sollicitudinē circa huiusmodi ex parua confidentia auxiliij dei: in se nō ē mortale: sed videtur veniale: est tamen multum impeditiuū deuotionis et aliorum bonorum spiritualium.

¶ De inhumanitate retinendi tenaciter. c. vij.

¶ Paritia i retinēdo tenacit̄ seu inhumanitas nō faciendi elemosynas:

corporales indigentibus quādo potest hoc versu cōtinet. s. **D**isitio potro cibo redimo rego colligo condo. Si habens superflua quo ad naturā et quo ad decentiaz status sui pro se et familia sua: non subuenit necessitatibus aliorū. et nō extremis: s; magnis quas nouit: mortale est. **¶** Si hñs de supfluo quo ad naturā: et si nō quo ad decentiā status pro se et familia sua. non subuenit patiētib⁹ extremam necessitatē quos nouit: mortale cōiter iudicat: s; hic oportet multa cōsiderare. Ad bene intelligēdū: vide de hoc in secunda pre summe ti. primo c. xliij. §. iij. et v. **¶** Si nō subuenit idigētibus de industria et arte sua cū potuit: ut medicus medēdo: et visitādo infirmos paupes. sine salario: aduocatus in aduocādo: procurator procurādo et hñmōi videtur mortale. **¶** Si q; non subuenit pauperib⁹ nō necessitates extremas patiētib⁹ cū posset: vel tardauit dare: et erasperauit pauperes: veniale ē. **¶** Si parauit paupib⁹ nimis sumptuosa: vel nimia questuantibus sine causa urgente: vel

uentibus male elemosinis: pctm̄ ē poti⁹ q̄ meritū. **¶** Si laborantib⁹ pro eo in quocūq; ministerio. nimis distulit dare eis mercedē ultra conuētionēs factas: cum tñ posset soluere: posset esse mortale si icurreret graue dānū vel scādālū. Idē si aliqd̄ defraudauit. **¶** De auaritia amādi res in ordinate. c. viij.

¶ Ita q; si quis res etiā iniuste acq̄sitas ita inordinate amat ut inhereat ei ut fini: cuius signū est qñ ppter eas nō amittendas esset paratus facere contra aliqd̄ pceptoz dei: peccat mortaliter: q; plus diligit creaturam q̄ deum. **¶** Si at nullo modo vellet facere cōtra salutē suā ppter hñmōi temporalia q̄uis inordinate afficiatur seu amet ea: veniale est.

¶ De prodigalitate. contra-ria auaritie. c. viij.

¶ Si supflue expēdit suaz substantiā: vel in edificijs sumptuosis: vel in equis. vel in cōuiujs delitiosis vel frequētib⁹: vel palestris vel ludis: vel in ornamentis: et p̄cipue mulier⁹: vel turpitudinib⁹ vel in ensentijs: vel hñ

strionibus et huiusmodi peccatum est: et quoniam est notabilis excessus secundum proportionem sui stat: est mortale: alias in modico est veniale. Descendere autem ad particularia: puta de terminare quando est mortale: vel veniale non de facili potest dari iudicium certum a quo cognoscatur.

De inuidia que est secundum vitium capitale et eius speciebus et habet capitula. iij. ca. j.

Inuidia est tristitia de alieno bono in quantum considerat ut diminutum proprie excellentie: et si fit ex sensu rationis mortale est: nisi esset de aliqua re parua: sicut puer: qui inuidet alteri puero quod habeat plures fructus et huiusmodi. Sed si fit secundum motum sensualitatis: et cum displicentia rationis est veniale: vel nullum est de re notabili. Interrogandum est secundum statum de homini inuidia. scilicet si platus alteri plato inuidet de maiori platione vel dignitate. Si est officialis: de maiori et digniori officio. Si doctor: de maiori scientia et concursu. Si scholaris: de a curiori ingenio alteri scholaris. Si ciuis: de maio-

ri honore et reputatione alterius. Si spiritualis: de maiori fama alterius. Si mulier: de alteri marito: filijs: ornamentis: pulchritudine et homini. Si artifex: de artificiis artis sue et lucro: et sic de alijs. **¶** Si quis tamen dolet de bono primi sui: non ex eo quod ille habeat: sed de defectu suo: quod ipse illo caret. **¶** Dicitur tamen quod primus habeat: non pertinet ad inuidiam: et similiter si doleat de bono inimici: ex hoc solum quia timet inde sibi nocumtum: non proprie pertinet ad inuidiam. **¶** Tho. sa se q. xxxvj. ar. ij.

De odio et alijs filiabus inuidie: et primo de odio. c. ij.

¶ Habuit odium ad deum: quod flagellauit eum: vel impediuit mala desideria eius: vel alia de causa: mortale est. **¶** Si habuit odium ad proximum desiderans malum eius ut malum: et si est malum notabile: quod illi appetit ratione deliberata: mortale est. siue malum sit in persona: vel fama: vel substantia vel alio modo: secus autem si non consensit ratione. vel sit quod non multum danosum. Si vero desiderauit malum alterius: ut delictum infirmitatem in bonum

tius: vt. s. bonus efficiatur: vel ne peior: vel ne alijs noceat: non est odium. Interrogādū & inuestigandum est hoc caute. Mā laici omnem displicētiā solent appellare odium: que tamen non est nisi dicto modo. Itē odium cōtra vnū: reputant tm̄ vnū peccatū. S; nō: q̄ sicut in alijs sic in isto: quotiens. n. reuocando iniuriā: mētī de nouo habuit odium ad illū cuz consensu rationis: toties peccauit mortaliter. ¶ Interrogandum est et de tēpore. s. quātuz perseuerauit & quō frequenter odiuit. Itē q̄ dimittat omne odiuz: sed nō oportet imo nō debet illi petere veniā quē odiuit: si peccatum est occultū nisi publice cū verbis vel alijs modis offendisset. in. ij. pte sum. ti. viij. c. iij.

¶ De susurratiōe que est ponere dissensiones inter amicos propter malam intentionem. c. iij.

¶ Quęsiuit ponere discordiā inter amicos: vel cōsanguineos. dicēs malum vni de altero vel eōtra: vel referens studiose que possunt cāre hmōi: qz morta-

le est: & nurus erga soctū: & soctus erga nurū solent his vacare. ¶ Si dixit aliqua verba vnde orta est discordia inter amicos vel cōsanguineos: s; nō hoc intēdens: sed in caute de se nō est: mortale: s; posset esse rōne scādali: ¶ Si qs intēdit dissoluere malas amicitias: vel cōuersationē alicuius cū alijs ne decipiatur. cōgruis remedijs: nō est malū: Vide i. ij. pte sum. ti. viij. c. v. ¶ De exultatione in aduersis. c. iij.

¶ Vidēs dānā euenire & mala his qbus inuidet: vel odiuz habet: letatur deliberato aio de malo illius: mortale est. Secus autē si non deliberato aio. Letari autē de malo inimici: non inquantū malū eius: sed inquantū nō poterit ei nocere: vel alias iniuste cum opprimere: potest esse sine peccato.

¶ De tristitia in p̄speris: que in hoc differt ab inuidia: qz inuidia tristat de bono p̄ximī: & ppter hoc cogitat quō male hēat & desiderat: sed contingit sepe q̄ nō patitur ille dāna que ei appetit: sed magis p̄speratur: & de hoc tristatur:

z est mortale vbi est consensu
sus rationis. Vide in.ij.par-
te sum.ti.viij.c.vi.

**De ira que est tertiu vitium
capitale:z habet.c.duo.c.i.**

**Ira e appetit⁹ vindicte
z vitium capitale: z fre-
queter misce^t cu odio.**

**Si pp aliquem defectu in se vl
i altero commissuz: desiderauit
vindic^{ta} seu punitione quocun-
qz. vt p se vl a deo vl ab alio:
itēdes solu satisfac^{er} aio suo
irato: e mortale qm. s. solu intē-
dit punitione pter ordinē rō-
nis: si notabile malū est: z cū
psensu rōnis: alias veniale: vt
ira qridiana i gubernatiōe fa-
milie. **Si iratus in se ipsuz
pp aliquem defectu turbat cō-
tra se veniale est cōiter.** **Si
irat⁹ p deū pp aliqd flagellū:
murmurat corde vl ore: pati-
enter ferēs. z pōt eē mortale
z veniale fm modū ipatiētie.****

**De indignationibus z alijs
filiabus ire.c.ij.**

**Idignat⁹ aliquem nō
valēs audir eū: vl vide-
re. reputās idignū eo q
sibi displicuerit: cū debuit ser-
uire poti⁹: est veniale cōiter.
Et si ppter hoc retinet sibi lo-
quelā: vel aliud signū ostēdit**

displicentie (que auferendū
sunt) ppter scandaluz proxi-
morum z opinionē odij: pos-
set esse mortale.

De tumore mentis.

**Si excogitauit diuersas vias
z modos ad vindicanduz se:
de iniuria z hic iplicauit mē-
tem cogitationibus altercati-
uis: secundum processum po-
test esse mortale z veniale.**

De clamore.

**Si ex ira clamauit contra ali-
quē iordinate z pfuse: z furio-
se loquēdo: e veniale cōiter.**

De cōtumelia.

**Si dixit alteri verba contu-
meliosa vel iniuriosa impo-
tātia vitia: vel opprobria. ani-
mo iniuriandi notabiliter: vt
vocando eū proditorē: vel in-
honestā psonā: z dicēdo ma-
la de parētib⁹ z hmōi morta-
le est. Si dixit verba oppro-
briosa familie sue vl discipul⁹
vl sibi subditis cā correctiōis:
si fit mō debito z honesto e si-
ne peccato: vel cōiter est ve-
niale: nisi infamatoria dice-
ret z sequerēt scandalum ma-
gnum. Vide in.ij. parte sum.
ti.vij.c.vi. §.ij.**

**De blasphemia z maledi-
ctione creaturarum.**

Secunda ps Interrogatorij

Si blasphemavit animo de-
liberato aliquē: vt percutere-
tur tali maledictione in ma-
lum ei⁹ esset mortale: nisi hoc
affectaret in emēdationē ei⁹.

Si vero hoc nō desideravit
scdm rōnez: sed scdm subituz
motū ire ei⁹: cuius signuz: est
qz si hoc ptingeret: valde do-
leret sicut fit a parentib⁹: cōi-
ter veniale est.

¶ Si maledi-
xit creaturas irracionales: qz
si fecit in detestationē creato-
ris: vel in damnuz dñi eius:
est mortale: alias vēiale ⁊ oci-
osuz.

¶ Si blasphemavit ani-
mas defunctorū suorū paren-
tum vel aliorū hoīum: videtur
mortale: qz vī intēdere nota-
bile malum.

¶ Idē cū seipm
maledixerit ex ipatiētia.

¶ Si
blasphemavit dyaboluz: ma-
lum est: qz ociosuz saltē. vide
de hanc mā in. ij. pte sum. ti.
vij. c. v. §. iij. ⁊. iij.

¶ De maledictiōe dei ⁊ san-
ctorū. dictū ē. s. i pmo pcepto

¶ De rira.

De rira per quā ex ira se in-
uicem hoīes percutiunt. l. cūz
fit animo nocēdi vel iniurian-
di vt in adultis: est mortale in
incipiēte. Idē in prosequente
animo vindicatio. Secus si

animo defendendi se tñi: vel
etiā ad exercitium vt pueri.

¶ De seditione.

De seditione que est qñ vna
pars ciuitatis isurgit ptra ali-
az: ex parte ei⁹ que iniuste mo-
uet. est mortale cū oib⁹ sequa-
cibus ei⁹: ⁊ tenetur de oibus
dānis inde securis alteri par-
ti. Ex parte autē eius qui resi-
stit seditioni iniuste mote cō-
tra se: vel bonū ciuitatis: non
est scd⁹ se peccatū: nisi misce-
antur odia ⁊ vindicationes:
prout cōiter accidit. Quando

ex resistētia alteri parti seque-
rētur multa pericula ⁊ mala:
cedendū esset: alias nō euade-
ret multa peccata que in p-
ctu partiū sequerent.

¶ Sigs
etiā ita partialis est vt guel-
phus ⁊ gebelin⁹: seu aliter par-
tialis. ira obstinato aio q ap-
petit exterminiu alteri⁹ ptis:
seu exiliū per phas ⁊ nephas
paratus etiā in malis se qui
partez suaz: nō est sine morta-
li: ⁊ in malo statu pditionis.

De hac materia vide in scda
parte sum. ti. iij. c. viij. §. iij.

¶ De bello.

Sigs mouet belluz iniustum
mortali peccat: ⁊ ois qui dat
auxiliū: p filiū ⁊ fauorez. simi-

liter peccat mortaliter. De
dānis autē que ibi sunt: et de
restitutionib⁹: et quid sit iustū
vel iniustū bellum. vide in. iij.
parte sum. ti. iij. c. ij. De homi
cidio dictū est. s. in. v. p̄cepto.
De accidia que est. iij. capi
tale vitium: et hēt. c. v. p̄mū. c.

Accidia importat tedi
um bñ operādi. Si
ita tristatus et tedia
tus est q̄ hūit in horrozē bo
na diuina: et in abomiationez
spiritualia et opa bōa ad que
tenetur: vt p̄cepta dei et eccle
et hmōi: qñ adest p̄sensus rō
nis est mortale. S; si hēt ta
lem motū tm̄ scdm̄ sensuali
tatem cū displicētia rōnis: est
veniale. Si ita tristat⁹ est
de morte p̄sanguinei: vel alio
casu q̄ penitet eū bene fecisse
vel p̄ponit amplius nō bene
facere: mortale est. Si ita
tristatur q̄ vellet nūq̄ fuisse
creatus a deo: seu nō esse na
tus in mōdo: vel eē sicut bru
tū animal vel mori quocūq̄:
siue bene siue male disposit⁹
dūmodo hinc exiret: talis tri
stia cū p̄sensu rōnis est mor
tale. Si etiā ita tristat⁹ de
aliquo cāu aduerso. q̄ icurrit
grandē infirmitatē p̄pter ni

miā tristitiā: perdens somnū:
dimittēs cibuz et hmōi: videt
mortale qñ pōt se iunare con
tra hmōi. Si tristatur ex
p̄sideratione bonoz que hñt
alij: quib⁹ ipse est priuatus: vi
lipendēs oia sibi data a deo:
et inde sumens tediū bñ ope
randi scdm̄ p̄sensuz rōnis: illa
accidia est cōiter veniale: et
in p̄sonis spūalib⁹ reperitur.
Si tristatur ex hoc q̄ bo
na p̄posita que fecit sepe frā
git ex hoc incurrit tediū bene
operādi: quasi sibi videat nō
posse p̄ficere: accidia est et in
spūalibus incipiētib⁹ deo ser
uire reperitur. Si ex frequē
tia tētationū attediat⁹ in labo
rādo et resistēdo: veniale est si
tm̄ resistat. In incipiētib⁹ p̄tin
git sepe. Si attediat⁹ in bo
nis operib⁹ vel bene operādo
orando: audiēdo: legēdo lecti
ones: vel p̄dicationes aut di
cendo officiū et hmōi: non tm̄
dimittit de necessitate fienda
cōiter est veniale: et satis ē in
spūalibus reperitur. Si tri
statur de aliquo defectu ma
gis ex eo q̄ apparet defectuo
sus coram hominib⁹ q̄ coram
deo: accidia est et frequēter ve
niale p̄cedens ex superbia.

De filiabus accidie. c. ij.

De filiabus accidie in quibus difficile est cognosceri quoniam ibi fit peccatus mortalis. nisi quoniam miscetur cum aliquo peccato: ut cum committitur aliquod preceptum: nisi deprimat ita mentem quod tollat caritatem dei et proximi.

De desperatione.

Si desperavit de misericordia dei existimans eum non posse vel non velle ei parcere et reuertentem ad penitentiam: vel non posse abstinere a peccatis cum adiutorio dei: est mortale sine deliberatione et consensum. Secus si sine aliquo impulsu temptationis. **Si** desperavit se non posse euadere aliquas miseras mundi: vel pericula propter que decrevit se occidere: est mortale. Et si aliquid ad hoc fecit multo magis.

De malitia.

Si contempsit divina et spiritualia bona ex tristitia aggravate mentem mixta cum accidia: mortale est: hec in .ij. parte sum. ti. ix. c. ij. §. ij. **Si** autem contingeret et refugeret ea per que posset vitare peccatum: quod tunc pertinet ad blasphemiam in spiritum sanctum: ut infra dicetur. in .ij. c. de superbia.

De pusillanimitate.

Si subtraxit se ab illis bonis ad que erat aptus timore deficiendi: ut a ieiuniis: ab ingressu religionis: a plantatione iniuncta: ab officio predicationis et audientia confessionis iniuncte et hominum: est committere veniale. nisi esset preceptum in eo quod dimittit.

De rancore.

Si habuit in displicentiam et tedium corrigentes eum propter correctionem: est veniale: nisi illos odiret et tunc odium est mixtum.

De ociositate que procedit ex tedio.

Si stetit ociosus nihil boni operans corporale vel spirituale: unde amittit tempus irrecuperabile: vel veniale: nisi ex ocio addat aliquod vitium quod frequenter accidit: et quanto tempore stetit ociosus.

De torpore seu pigritia bene operandi.

Si fuit tardus ad bene operandum: licet illud fecerit: ut tardus ad ecclesiam ad orationem. ad elemosinas dandum et hominum committere est veniale: nisi ex tarditate committeretur preceptum: ut quod cito non subvenit patienti extremam necessitatem cum tenetur: ut infirmo: unde sequitur mors et hominum tunc est mortale.

De evagatione mentis.

Si habuit distractionez men-
tis in orōne z fuit in cā: vñ cū
voluntate euagat: vel i audiē-
do p̄dicationē z diuina vñ ēt
extra diuina mente cogitauit
vana z inutilia: est cōiter veni-
ale: nisi addat aliqd sp̄ale pec-
catū vel si hoc faciat per totū
offm̄ ad qd obligatur ex p̄ce-
pro. Si audit noua: vel si loq-
tur inutilia: vel ex tedio mu-
tat loca hinc ide: vel distrahit
sensus z mēbra diuersimode
est veniale cōmuniter.

**De negligētia seu tepidita-
te que est remissio voluntatis
circa ea que d̄z facere. c. iij.**

In hac quotidie oēs
i offendunt: s̄z venialr
nisi omittatur aliqd
necessariū. **¶** Si fuit negligēs
circa opa misericordie sp̄ua-
lia que hoc versu cōtinentur.

¶ Cōsule: castiga: dimitte: so-
lare: ser: ora. **¶** Nō q̄ sub con-
sulo cōprehēditur doctrina. i.
docere ignorātē: p̄cipue ad sa-
lutē vtilia. **¶** Si fuit negligēs
ad adiscēdū necessaria ad sa-
lutē: vt p̄cepta dei z ecclesie
generalia: qz hmōi ignorātia
nō excusat: vel ad cunduz ad
p̄dicationē: z vtile est inuige-
re idiotis. vt p̄dicationes ali-

quas audiāt. **¶** Si fuit negli-
gens ad p̄curandū sacra sibi
z sue familie. Et si ex negligē-
tia z dilatione mortua est pro-
les sine baptismo: ē mortale.

¶ Si infirm⁹ mortu⁹ est sine
p̄fessione z cōione: vel extre-
ma vnctione: cū ex negligētia
crassa p̄cedit: vñ mortale vel
graue veniale fm̄ q̄ plus ille
indigebat. **¶** Si fuit negligēs

ad p̄curandū sacrm̄ p̄firma-
tionis. **¶** Si itē fecisset dare
sacra baptismi: p̄firmationis
vel ordinē sciēter sacrum: est
mortale z p̄bit irregularitas
in suscipiēte. **¶** Si fuit negli-

gens ad fraternā correctionē
cum tenet: videlz de pctō oc-
culto z mortali z inde spera-
bat emendationē illi⁹: tunc es-
set mortale dimittēdo omni-

no illaz: veniale vero retardā-
do: vel de his q̄ nō sunt mor-
talia. **¶** Si nō fuauit ordinez
debitū in fraternā correctiōe:
vel nimis aspe. vel in tpe vel
loco in debito: pctm̄ est. vide
de hac mā in. ij. pte ti. ix. c. iij.

**De negligentia confessio-
nis.** Caplm. iij.

¶ Omisit adminus se-
mel in āno p̄fiteri vñ
ex negligētia vñ iḡrē

Secunda ps Interrogatorij

na: mortaliter peccauit. Sec^o si ex impotētia: videlz qz non hēt copiam cōfessoris. S; si postea cum hēt copiaz cōfessoris nō suppleuit defectū: mortale est vide hāc materiā in. ij. pte sum. t. ix. c. viij. §. ij. ¶ Si fecit cōfessionē fictā: scienter dimitgens aliqđ mortale: v; qđ dubitat: vel credebat esse mortale: etiā si nō esset mortale: mortaliter peccat: et tenet iterare cōfessionē. ¶ Si dixit esse p̄tium de oib; peccatis et dispositum ad abstinendū et satisfaciendū: cū hoc nō intenderet: mortaliter peccauit: et tenetur iterare cōfessionē. ¶ Si p̄niaz sibi iniunctā pro mortalibus ex negligentia omisit facere: peccauit mortaliter et tenetur iterare cōfessiones: si est illius oblitus. ¶ Si sciēter cōfessus est ei quē scinit excōicatu: vel suspensum. vel nō hntem auctoritatez: puta qz simoniace accepit bñficiū: vel qz intrusus est per laicā potestātē: peccauit mortaliter: et tenet iterare cōfessionē. ¶ Si cōfessus est in excōicatione maiori existens: quā nesciuit ipse nec cōfessor eius: absolutus tñ fuit a pctis opz itez p̄tcri. qz nō fuit ca-

par absolutionis tunc: p̄pter excōicationem. ¶ Si cōfessus est ei qui nō hēt sufficientem sciētā: peccat. Et si fuit adeo ignorans qz nesciuit discernere pctā eius p̄cipue cōmunia tenetur iterare cōfessionem. hec vide i. ij. p. s. ti. ix. c. viij. §. iij. ¶ De negligentia circa communionem. c. v.

¶ Commisit cōicicare se
 s. mel in anno. s. in pascha resurrectionis p̄ annos discretionis: peccauit mortaliter: nisi fuisset legitime impedit^o: vt qz alteratus stomacho: vel excōicatus. querēs tñ absolutionē: vel de licentia proprii cōfessoris per aliquot dies differret: et in hmoi casibus dēt supplere defectuz qñ pōt. ¶ Si non cōicauit ieiunus: ita. s. q. post mediā noctē aliqd sumpsit per modū cibi vel pot^o: peccauit mortaliter: nisi esset grauiter infirm^o. qz tunc licet. ¶ Si cōionē sumpsit cum staret cū pposito aliquius pcti mortalis: vel cū esset excōicatus: hoc sciens vel ignorās ignorātia crassa: peccauit mortaliter. ¶ Si nō cōfessus de aliquo mortali pctō cōmissio: vel aduertēter ex ve

recūdia: vel inaduertēter pro
 pter indiscussionē consciētie:
 vel ex ignorātia crassa et supi
 na sumpsit cōionē: peccauit
 mortaliter. ¶ Et nota. q. figs
 omittit cōfessionē vel cōio
 nē in tpe statuto: cōari debet
 cōfessor vt inducat eū ad sup
 plendū defectum: nisi sit oino
 nō bene dispositus. Vide in
 ij. parte sum. ti. ix. c. ix. §. j. et. iij.
 ¶ Item cū reperit aliquē de
 ditū vitijs turpib⁹ et alijs qui
 stat vsq; ad finē qdragesime:
 cautuz vī ne subito admittat
 eum ad cōionē: sed plonget
 sibi tps per alijs hebdoma
 das. ¶ De alijs vero defecti
 bus qui cōmittunt circa cōio
 nē et missaz vide in tertia pte
 interrogatorij in. c. de clericis
 et in. iij. pte sum. ti. xij. c. vi. itez
 scda pte ti. ix. c. x. ¶ Si existēs
 excōicatus maiori: et scienter
 participauit audiēdo diuina
 in ecclesijs aut sacra percipiē
 do: peccauit mortaliter. ¶ Si
 participauit in crimine cū ali
 quo ppter qd ille cū quo pri
 cipauit erat excōicatus. videli
 cet q. verberauit clericū: vt. c.
 Si scubine ex de snia excōi
 cationis. vel si alijs clericus
 subiicit se alicui laico verberā

dum ad placādū euz de iniu
 ria sibi illata: clericus ille effi
 citur excōicatus: q. picipat in
 crie eū verberate: pp q. est ex
 cōicatus et mortale est: vt. c. cō
 tingit de sen. excō. ¶ Si exis
 excōicatus maiori sciēter. pri
 cipauit cū alijs fidelib⁹ etiā ex
 diuina: p̄cipue in his que p̄ti
 nent hoc versu. ¶ Os: orare:
 vale: cōio: mensa negat. Et si
 fecit ex p̄ceptu p̄ prohibitionē
 superiorū: peccauit mortaliter
 alias venialiter et efficit excōi
 catus minori: a qua pōt absol
 uere ois qui hēt eū audire in
 cōfessione. ij. p. ti. iij. c. vi. §. iij.
 Excipiūtur tñ qnq; casus in
 quib⁹ licet picipare cū excōi
 catis: qui p̄tinētur in hoc ver
 su. ¶ Utile: lex: humile: res:
 ignorata: necesse. ¶ Nec ana
 thema quide; faciūt ne possit
 obesse: quos vide i. iij. p. sū. ti.
 xvi. c. i. et. ij. p. ti. iij. c. vi. §. iij.
 ¶ De inanigloria et habet. iij.
 capitula. Primum caplm.

E inanigloria que ē
 v. capitale vitia: ipor
 tās inordinatū appe
 titū laudis hūane: seu inordi
 nata cōplacentiā ei⁹ cū offert.
 Et cū fit aliqd opus p̄ncipali
 ter pp laudē p̄pria: amittitur

eius merces et peccatū incurritur. Et interrogandū est sū statū hoīz de diuersis materijs in q̄b̄ hoīes q̄rūt sibi laudē: videlz a doctore de scia et doctrina: a scholari de ingenio et disputatiōe: a rectore d̄ regimie: a mulierib̄ de ornatu et hmōi. ¶ Si q̄sūt laudē et gloriā de ope pcti mortalis mortaliter peccauit: si sū rōnē deliberatā hoc egit. Secus si sū modū sensualitatis v̄l ēt si de aliquo veniali gloriatur. ¶ Si opa sua de genere bonoz: vt ieiunia: clemosynas: et hmōi: q̄si oia ad laudē humanā fecit: mortale v̄l: cū ibi cōstituit finē puta: qz p̄ncipalis intētiō ei⁹ est vt laudē acgrat humanā et nō pp̄ deuz. Sec⁹ si aliqd̄ hoz̄ aliq̄n facit alio fine bono. Si ita inordinate appetiuit laudes de aliq̄ ope. qz pp̄ eaz̄ p̄sequēdā. paratus erat facē extra aliqd̄ p̄ceptoz̄ peccauit mortaliter. In alijs aut̄ casibus videtur veniale. ¶ De imodestia ornat⁹. c. ij.

Imodestia ornatus que p̄cedit frequēter ex inanigloria: licet ēt ex alijs cāis possit p̄cedere. et p̄cipue mulieres iuuenes de

hoc interrogāde sunt. s. de ornatu capilloz: fucioz: gemarū: vestiu p̄ciosarum: et federaturis et caudis earū: et planellis nimis altis et coronis capitis et hmōi: in q̄b̄ aliq̄n est mortale aliq̄n veniale. ¶ Si v̄sus v̄l v̄sa est fucis: v̄l alijs ornamentis ad ostentationē et inanegloriā: si de hmōi supbiuit v̄l gloriata ē: mortale est: si tātā delectatiōez hūit ad laudē et gloriā illā qz nō curauit trāsgredi mandata dei et eccle. ¶ Si v̄sus v̄l v̄sa est fucis: et alijs ornamentis ad inducēdū hoīes ad sui p̄cupiscētiāz ē m̄rimoniū: mortale ē idubitatū. ¶ Si ita inordinate delectat̄ i hmōi ita qz ēt si sciret hoīes ex sui ornatu scādalizari. i. trahi ad sui p̄cupiscētiāz nō curās de ruina p̄rimi: mortale ē. ¶ Si ad cōplacēdū viro suo: vel ad inueniēdū vix si est inupta: v̄l ne despiciat̄ ab alijs v̄l ex ali qua leuitate v̄sa est fucis: vel alijs ornamentis supfluis de se nō ē mortale: s̄z poti⁹ veniale: nisi hic sit nōbilis excessus in hmōi: vt possit iudicari de occasione data alioz ruine et nō tm̄ accepta qd̄ est difficile iudicare. ¶ Si hūit nimā dili-

gētiā z studiū z tps ad ornā
dū se: vel seē excessus in porta
tura vestīū vltra suū statū vñ
additionez: vel nō fm morem
patric: vel vestibus nimis de
licatis peccatum est.

De filiab⁹ inanis glorie. Et
prio de hipocrisi. c. iij.

Simulavit scitatem
hēre per ieiuniū: orō
nē z hmōi cū malus
eēt: si hoc egit ad psequēdam
laudē hūanā. pstituēs ibi finē
mortale est: al's vciāle: nisi ali
ud vitiū adiūgat. **Si simu
lanit scitatem per hipocresim
itēdēs aliqd qd sit p honorez
dei: vel vtilitatē primi: vt scia
re erroes: adipiscit idign⁹ eccla
sticā dignitatē: decipe. n. pri
mū tpaliter vñ spūalr: morta
le est. **Si simulavit scitatem
eris malus vt dēt ei elemo
syne sic scō viro: vñ pcurato
rib⁹ eccl'ay vt cerretant z simi
lia: mortalr peccavit. **Si si
mulavit maiorē scitatem qz ha
buit: vñ occultavit suū dfectū
ad edificationē primoz: nō ē
pctm: vel leue: vel vciāle ē: aut
si hoc fac ob aliquā vanitatē
vel inanē gloriā: est veniale.******

De iactantia.

Si laudavit seipm de aliquo

opere pcti mortalis: mortal
peccavit. **Si at de ope venia
li: venialiter peccavit quātū ē
de se. **Si laudavit se de ali
quo ope bono: videlz de virtu
te: de scia: de idustria: vel divi
tijs vel potētis z hmōi ex su
pbia z ianis glorie: mortale est:
vñ veniale: fm radicē ipsi⁹ su
perbie vel ianis glorie vñ pce
dit. **Si laudavit se ptenēdo
alios: vt pharise⁹ publicanuz:
mortale est. **Si at ex aliq le
uitate vel vtilitate psequēda:
veniale vel nullum est.********

De ironia.

**Si vilificavit se verbis vñ fa
ctis plus qz sentiat i seipo in
mēte: dicens aliq mala de se:
que in se nō cognoscit: venia
le est z dicitur ironia.**

De cōtentione.

**Si qs pcedit aduersus aliuz
p veritatē sciēter in reb⁹ alicu
ius iporatie: mortale est. Se
cus est in reb⁹ paruis z in ad
uertēter. **Si pcedit pro veri
tate: s; nimis iordinate: cōiter
est veniale: s; posset ibi eē tan
ta inordinatio q; rōne scādali
sequenti: esset ibi mortale.****

De discordia.

**Si hīs tractare aliq cū alijs
in cōi nolit concordare cum**

Secūda pars Interrogatorij

alijs de his que ordinantur ad honorē dei: vel primorū utilitatez. ex eo q̄ male afficit ad eos: vel vt ostēdat se plus scire q̄ alij: mortale est. Secūda aut si nō cōcordat: videlicet qz sibi videtur esse magis scdm deū z rōnez quod ipse intendit: qz tūc vel nō est peccatū. vel leue: nisi sit nimis p̄tinax.

De pertinacia.

Si fuit p̄tinax in sententijs suis: discrepās a cōi ceterorū consilio vel iudicio: cōiter est veniale periculosum tamen. z in ductuum erroris.

De singularitate nouitatū. Si fecit singularitates: v̄l nouitates in conuersatione vite vel vestib⁹: vel cerimonijs: v̄l alijs ad inuentionib⁹: peccatus est: z si ad inuenit aliquā malam consuetudinez omnia ei imputantur.

De inobedientia.

Si nō obediuit superioribus suis spūalib⁹ vel rpalibus: legibus canonicis: vel civilib⁹ rōnabilibus: z si quidē transgredit superiorū ordinationes habētes vim p̄cepti: vt quando mandat seruari verbo vel scripto in virtute sancte obediētie: vel sub pena excōicati

onis vel carceris: vel alijs penis grauib⁹: z h̄mōi equipolentib⁹ peccauit mortaliter.

In alijs vero ordinationib⁹ simpliciter factis transgrediēdo: est veniale: nisi fiat ex conceptu: qz tūc mortale quantum cunqz leuib⁹.

De gula z habet. c. iij. p̄imum. c.

Ma est sextū capitale vitium: z iportat inordinatū appetitū seu delectationē circa cibū z potuz:

Mō. v. spēs seu modos q̄ cōtinent in hoc versu. **Pre-**propere: laute: nimis: ardēter: studiose. **Si** comedit vel bibit ex horā debitā sine rōnabili cā z vrgēte. **Si** est vsus cibis vel potib⁹ lautis nimis i. delicatis vltra cōditionem sui status. **Aliter. n. decet** comedere infirmū q̄ sanū: ciuē q̄ rusticū. **Si** comedit vel bibit in minima quātitate sz exigentiaz sue complexionis. **Quod. n. vni parū** est: nimium est alteri. **Et plus comedere** in die ieiunij q̄ altera die: nō est de se malū pro vna comestione. **Si** comedit vel bibit cū nimio ardore gule: seu cum nimia cōplacētia, contē

tas magis satisfacere delectationi gula: quā necessitati puidere. ¶ Si adhibuit vel adhiberi fecit nimium studium et diligentiam circa cibaria delicata preparanda: ut cum variis saporibus et diversis modis: et huiusmodi. In his omnibus speciebus vel modis gula: tunc est mortale: quando delectatio gula queritur finis. parat facere contra precepta ut satisfaciat delectationi gula: vel cum comedit usque ad crapulam vel vomitum advertenter sicut fit a plerisque in carnis primum: vel utitur aliquo cibo ex quo verisimiliter credit incurrere magnam lesionem persone. In alijs vero casibus contra est veniale. ¶ Si comedit carnes in quadragesima: vel in alijs ieiunijs ecclesie: vel in vigilia aut in sabbato per totum annum nisi urgente causa necessitatis vel infirmitatis: peccavit mortaliter si sine consilio medici. ¶ Si usus est lacticiis tempore quadragesime sine causa infirmitatis: et de consilio medici: peccavit mortaliter. In alijs vero ieiunijs: ecclesie servari potest mos patrie: quantum ad usum lacticioz: qui mos si non appareat tunc est

abstinere. De hac materia vide in. ij. parte sum. ti. vj. c. ij.

De ebrietate. c. ij.

Bibit usque ad ebrietatem

advertens se nimis bibere: vel potentiam vini sufficientem ad inebriandum: vel de hoc dubitans probabiliter: peccavit mortaliter. Secus si ignoravit potentiam vini ut Moyses. ¶ Si fuit causa inebriationis alterius advertenter inducendo ad nimium potum vel ponendo sal in vino: et huiusmodi: mortaliter peccavit. Secus si fecit causa medicine. ¶ Si induxit aliquem ad frangendum ieiunium ecclesie sine causa legitima suis persuasionibus: peccavit mortaliter. ¶ Si induxit pueros: et iuvenes ad labacitates et tabernas et huiusmodi ut pervertat ad turpia. ¶ Si frequentavit tabernam sine causa rationabili: vel convivium dissoluta: peccatum est.

De insensibilitate.

Si abstinit se nimis a cibo et potu et alijs necessarijs vite: propter quod incurrit infirmitatem: contra est veniale: nisi fiat notabilis excessus: et addat obstinatio contra admonitiones in huiusmodi defectibus: quia tunc videtur mortale ratione periculi inde sequentis.

Secunda pars Interrogatorij

De filiabus gulae et primo de ebrietate. c. iij.

I ex fumositatibus inordinate comestiois et potus: incurrit obscuritas seu grossitas intellectus et ex hoc ineptitudinem legendi orandi: est veniale contra.

De loquacitate.

Si nimis locutus est: seu dixit verba ociosa et sine necessitate et rationabilitate: communiter est veniale.

De scurilitate.

Si fecit actus seu gestus inordinatos: et si sint provocantes ad libidinem extra matrimonium: est mortale. Si vero ad dissolutionem vel levitatem versositate et homini: veniale est.

De inepta leticia.

Si habet ineptam leticiam et vanam in ludis et iocis: contra veniale est nisi addatur aliquid vitium.

De choreis.

Choree que sunt cum inordinata letitia: sunt mortalia quinque modis. **P**rimo cum sunt ex libidine. **S**ecundo cum sunt in ecclesiis: quia sacrilegium est. **T**ertio cum sunt a clericis et religiosus cum mulieribus ratione scandalum.

Quarto cum sunt ex inani gloria vel vana letitia: tam inor-

dinata quam ibi constituat finis.

Quinto cum tales chorizantes non curant de scandalo primi: est mortale. In alijs autem casibus: contra est veniale. **P**ossent tamen quandoque esse mortale: nec de facili de huiusmodi potest dari iudicium.

De immundicia.

De immundicia que potest intelligi cum quis imunde comedit et esset veniale: precipue si ex hoc perturbat alios: vel quia vomitum facit. Et si hoc facit quia nimium comedit vel ut avidius comedat: peccatum est. Secus si causa medicine. **N**on potest intelligi de immundicia pollutionis: que cum accidit in somnijs non imputatur ad peccatum: sed peccatum potest esse in causa eius. scilicet si peccet ex crapula: vel turpi cogitatione precedenti: vel ex negligentia: vel est post vigiliam recolens de ipsa immundicia habita in somnijs turpibus. delectatur: et si est consensus rationis de huiusmodi turpi delectatione: est mortale vel veniale: vel nullum si ex alienatione nature.

De immundicia seu pollutione procurata.

Mota quod si quis quid agit hac intentione principaliter. ut pollutionem habeat: siue vigilando siue

Dormiēdo: mortaliter peccat etiam si facit cā sanitatis. Si aut ipsa pollutio etiā cōtingat in vigilia preter voluntatem et sine procuratione: non est mortale.

De luxuria et habet. c. ij.

Primum capitulū.

Luxuria est. vij. capita
le vitiū. Sed qz supra
i pceptis dictū ē satis
de spēbus eius in opere: ac et
in cogitatione ideo illis omī
fis: videndū est de quibusdā
alijs pinentib⁹ ad ipsas luxu
riā et delectationē morosam:
et primo. ¶ Si tetigit aliquē
vel aliquā vel osculatus est li
bidinose extra cōiugiū: morta
liter peccauit: et si non sequit
turpis actus. Mā talia exerci
tia in opere ipso pro vno pec
cato hntur cū opere ipso: sed
tāto grauius quāto in hmōi
ocurrunt plura. Si aut fiāt di
uersis tēporib⁹: diuersa sunt
peccata. ¶ Si scripsit lras vel
portauit: vel misit: vel recepit
cōtinētes amatoria et puocā
tia ad lasciuiam aduertenter
mortaliter peccauit. ¶ Si fe
cit cātationes: vel cātauit vel
legit: vel audiuit verba lasci
uia: vel turpia delectabiliter

ad puocādū se vel alios ad
lasciuia: mortale est. ¶ Si as
sociauit aliquē quē sciuit ire
ad pcādū. vel turpiter agē
dū: vel ad faciēdū serenatas:
vl matutinas: peccauit mor
taliter. ¶ Si fuit mediator in
ter aliquos ad hmōi turpia:
vel posuit aliquos mediato
res inter se et inter alios et hu
iusmodi: peccauit mortaliter.
Itē si recepit enseniū: vel do
num quodcunqz: vel misit ex
amore libidinis.

De delectatione morosa.

De delectatione morosa: qd
vitiū reperitur in tepidis et
multū negligētib⁹. Mā fer
uidi subito cogitationes ex
pellunt noxias: et frigidi: desi
derijs operis acquiescunt.
¶ Si habuit cogitiōes im
mundas et carnales in qui
bus trahit moram postqz ra
tione perpendit propter dele
ctationem ipsam cogitandi
huiusmodi: peccauit mortali
ter. Non solū quando quis
cogitationibus lururie ratio
ne consensit. deliberans face
re malum si adesset comino
ditas: s; etiam nolendo opus
perpetrare: sed non curando
ipās cogitiōes libidinosas ex

Secunda ps Interrogatorij

pellere postq̄ perpendit: sed in eis voluntarie imorando: peccauit mortaliter: Hec vide in.ij. pre sum. ti. v. c. j. §. v.

De filiabus luxurie. c. ij.

De filiabus luxurie de
d quib⁹ nō oportet mul-
tū iterrogare qz diffi-
cile est intelligere nisi cū mix-
tura alioꝝ vitioꝝ, z prima est
cecitas mentis.

De cecitate mētis.

Si fuit ita mēte occupat⁹ cir-
ca mūdana z carnalia: qz ne-
sciuit de deo cogitare vel de
rebus spiritualibus.

De precipitatione.

Si fuit p̄ceps z subitus i opi-
bus suis sine cōsilio z exami-
natione mētis debita: agēs.

De inconsideratione.

Si fuit icantus in factis suis
non bene iudicans circa oc-
currentia.

De inconstantia.

Si in eo qd̄ deliberauit bo-
ni agere: fuit incōstans z mu-
tabilis ex passione.

De amore sui.

Si nimis seipsum dilexit q̄-
rēdo corporis delectationes
z cōmoditatez z huiusmodi.

De odio dei.

Si habuit deū vel legeꝝ eius

in displicentia: quia prohibet
concupiscentias z huiusmōi.

De amore vite p̄ntis.

Si nimis amauit vitā istam
p̄ntem pp voluptates carnis
qbus est deditus: Ita amarē
vitā p̄ntē qz aliquis vellet hic
ppetuari: scd̄z pe. est mortale.

De horrore futuri seculi.

Si horrozē hūit ad vitā futu-
rā. De alijs vero que prinēt
ad vitū luxurie z circa cōiu-
giū: vide infra in. iij. pre inter-
rogatorij in. c. de coniugatis.

De supbia z habet. c. ij. c. f.

Superbia scdm Gre-
goriū: est regina oīum
capitaliū vitioꝝ: z est
vitū multū subtile z difficile
ad cognoscendū: z cōsistit in
appetitu inordinato pprie ex-
cellētie: z hēt q̄ttuor species si-
ue mōs de quib⁹ potes iter-
rogare put videbit̄ expedire
si tñ penitēs intelligat. **Si**
bona naturalia spiritualia: v̄l
tēporalia que hūit. sibi attri-
buit: z a deo nō recognouit.
Si bona ipsa a deo reco-
gnoscēs: meritis suis p̄cipa-
liter se accepisse estimauit: vi-
delicet pp sua ieiunia: orōnes
z hmōi. **Si** ea bōa que nō
hūit sibi attribuit: vel plusq̄

habuit cum existimat se habere multum humilitatis: charitatis: patientie: et humori cum non habet. ¶ Si reputauit se meliorem esse ceteris: alios contemnes: in quolibet horum modorum potest esse mortale vel veniale sed per rationem consentitur vel non. Vide diffusius hanc materiam in .ij. parte summi .iiij. c. j.

¶ De filiabus superbie. c. ij. et primo de derisione.

¶ De derisione que aliquando procedit ex superbia. ¶ Si irrisit sacra et alia diuina. vilipendens ea: aut sanctos viros: aut platos: aut deo seruire volentes: ut sic retrahat eos: peccauit mortaliter. ¶ Si irrisit aliquem intendens ex hoc iuriam vel vilificationem vel notabilem perturbationem eius: mortaliter peccauit: sed si ex leuitate vel causa ioci secus.

¶ De ambitione que procedit ex superbia: et importat inordinatum appetitum honoris: et multum reperit in platis et dominis. ¶ Si desiderauit aliquam dignitatem: vel beneficium curatum: ratione de liberata: principaliter pro honore vel dignitate vel utilitate temporalis: peccauit mortaliter. ¶ Si desiderauit dignitatem

vel beneficium ecclesiasticum vel seculare ad quod est indignus vel ineptus: videlicet quod criminatus et humori peccauit mortaliter. ¶ Si desiderauit vel quasi ad humori peruenire. etiam faciendum contra precepta: mortale est. ¶ Si quasi honorem de quocumque re ita inordinate quod sibi constituat finem: mortale est. In alijs vero casibus vel veniale. ¶ De presumptione.

¶ Presumptio que procedit ex superbia: consistit in hoc quod homo ponit se ad ea que sunt supra vires suas: vel non pertinent ad conditionem suam: ut secularis ad iudicandum clericos: vel eos qui non sunt sibi subiecti vel de his de quibus non habet potestatem: peccauit mortaliter. De presumptione vide in .ij. parte summi .iiij. c. v. et .vi. ¶ Si posuit se ad faciendum ea exercitia ad que non erat aptus: vnde potest sequi spiritualis vel temporalis damnum alteri: ut medicus ignarus medicine vel advocatus ignarus ad advocandum: iudex ad iudicandum: professor ad audiendum confessiones et humori peccauit mortaliter. Secundo autem si competenter in arte illa peritus erat. ¶ Si presumens de virtute sua: exposuit se periculis periculis: ut vadens ad

loca inhonestā: vel frequētās
 ouersationē mulierū leuiū z
 hmōi: vbi de facili pōt labi in
 mortali pctō: mortale videt̃.
¶ Si nimis de se p̃sumens
 nō puidet necessitatibus vel
 periculis occurrentib⁹ spūali
 bus vel t̃palibus expectās ef
 fectū miraculosum a deo. s. vt
 eū sanct ifirmuz sine med: co
 z medicinis: vel ministret ei
 cibū sine labore: est mortale:
 z dicitur tentare deum.

¶ De remeraria iudicatiōe.
 Si facta alterius que dubia
 sunt quo aio fiāt i malā ptē i
 terptatus ē: seu iudicauit: z si
 ne signis sufficiētib⁹ iudicati
 b⁹ maliciam alteri⁹: delibera
 te iudicauit aliquem de pec
 cato mortali: mortāl̃r pecca
 uit. Si vero iudicauit de veni
 ali venialiter peccauit. Idē si
 iudicauit de mortali: s; nō de
 liberato animo.

¶ De curiositate.
 Si fuit curiosus circa cogni
 tionē itellectiua vt q̃redo scir̃
 que sūt supra capacitātē suā.
 videlicet de trinitate: de p̃de
 stinatiōe: vel q̃redo scire a q
 b⁹ nō dēt: vt a demonijs. vel
 p̃ sortes. ṽl q̃redo scire parū
 vtilia: z dimittēdo magis ne

cessaria: vel querēdo scire so
 lū ad sciēdū. z nō ad deū co
 gnoscēdū. vel ad aliquā vtili
 tatē: peccatū est: q̃nq; morta
 le: q̃nq; veniale. **¶** Si fuit cu
 riosus circa vsus sensuum. s.
 oculis aspiciēdo: aurib⁹ audiē
 do: narib⁹ ad odorādū: gustu
 ad gustādū: tactu ad t̃gēduz
 sine necessitate ṽl vtilitate: s;
 solū delectatione sensuali: pec
 catū est cōiter veniale: z q̃nq;
 p̃t eē mortale in. ij. p. sum. t. iij.
 c. vij. §. xij. **¶** Si reperit se in
 spectaculis ad vidēdū. vt tor
 neamēta: palestra: currere ad
 brauiū z hmōi: nam si in hoc
 sit periculū mortis spūalis ṽl
 t̃palis: vt q̃ sūt spectacula re
 p̃ntatiua turpitudinē: vel cuz
 pōt recipere notabilē lesionē
 corporis: est mortale z multo
 magis in exercēte z p̃bēte oc
 casionē in hmōi spectaculis:
 alias est veniale: nisi pp hoc
 aliqs ita delectat̃ q̃ mēs ei⁹
 auerteret a deo: ita videlicet
 q̃ paratus eēt trāsgredi mā
 data dei z ecclesie vt illa asp̃i
 ceret vel faceret: z hoc idē in
 telligo de quocunq; pctō qd̃
 de se est veniale: qz p̃ hūc mo
 dū potest effici mortale.

¶ De ingratitude.

Ingratitudo reperit i oi pctō mortali: sed vt circūstātia ag-
grauās ipsuz: qz vbi hō debz
semp hūire deo: euz offendit.
Est et vnuz speciale pctm̄ in
quātū. s. recipiens beneficia a
deo vel ab hoie: ea non reco-
gnoscat: r̄ cogitat: r̄ regratias r̄
recōpēsat: vel qz pei⁹ ē i mēte
vilipendit: bñficia recepta. vel
murmurat de eis: vel iniuria-
tur bñfactori. Cōiter at̄ repe-
ritur mixtū cū aliquo genere
pcti: qñqz mortali qñqz vciāli.

¶ De scandalo.

De scādalo qz qñqz nō ē pec-
catū spāle: s; circūstātia ag-
grauās pctm̄: iquātū videlicet
ex dicto vel facto alteri⁹ non
recto: dat̄ alteri occasio ruine
spūalis: r̄ hoc ē scādalu: r̄ si h
nō itēdat est circūstantia ag-
grauās pctm̄ r̄ nō mutās spe-
ciē: vñ ē necessaria p̄fiteri qñ
ē tale qd verifimiliter trahēs
ad ruinā peccati mortalis: r̄
p̄cipue cū hoc sequit̄ Tho. sa-
pe. q. xxxiiij. Si at̄ hoc itēdat
s. ducere aliquē ex dicto vl̄ fa-
cto suo ad aliquam ruinā: est
mortale r̄ spāle pctm̄: si intē-
dat iducere ad mortale: alias
veniale. De hoc vide in. ij. p-
te. summe ti. viij. c. iij.

¶ De adulatione.

Adulatio q̄ cōiter est scādali-
zatiua r̄ p̄sistit i h qz qz ver-
bis vel factis suis iordinate q̄-
rit placere alijs ad beniuolēti-
am captādā. Et si i malo adu-
lat⁹ ē criminali: puta laudās
aliquē de vidicta facta: vl̄ tur-
pitudine r̄ hmōi est mortale

¶ Si adulat⁹ vl̄ laudat aliquē
itēdēs eū d̄cipere notabilr̄ in
tēporalib⁹ vel spūalib⁹ ē mor-
tale. Sec⁹ si aliqd iustū itēdit
ab eo hēre vel qd parū reci-
pere p̄ modū doni vt histrio-
nes. ¶ Si nimis laudauit ali-
quē ex quo ille sūpsit occasio-
nē supbie. vel inanis glorie: cōi-
ter ē veniale: pōt eē aliquādo
mortale. ¶ Si vero laudauit
aliquē ad excitādū eum ma-
gis ad virtutē. vel ad cōfortā-
dū eū i tribulationib⁹: r̄ tētati-
onibus r̄ obseruatis debitis
circūstātijs: est virtuosum r̄
meritoriū: alias veniale.

¶ De blasphemia in spirituz
sanctum.

De blasphemia i spiritū san-
ctū q̄ p̄cedit ex malicia: videli-
cet iquātū qz cōtēnit vl̄ resu-
git ea cogitare mēti occurren-
tia: p̄ que possz retrahi a pctō
r̄ habet sex spēs. s. D̄c̄fina-

Secunda ps Interrogatorij

ptio: Desperatio: Inuidētia sine grē: Impugnatio virtutis agnita. Obstinatio. Impenitētia. De his vero iterrogā dū est put videt: et cōiter: nō reperitur nisi in multum sceleratis. ¶ Presumptio autē dicit hic: cū quis presumit de dei misericordia existimās q̄ parcat sibi ab bñplacitū suūz vel q̄ saluet eū persecrantez in pctō. ¶ Desperatio autē cū credit deū nō posse nec velle sibi parcere: et penitēti vel volenti saluari. ¶ Impugnatio veritatis agnita dicit: cū quis p̄dicat veritati fidei quaz nō nit. ¶ Inuidētia sine gratie est: cū dolet quis de grā dei et gloria crescēte in hominibz. ¶ Obstinatio: p̄firmat voluntatem suāz in pctis cōmissis. ¶ Impenitētia autē dicit: cū quis p̄ponit firmiter etiāz in futurum non penitere.

¶ De scismate.

Hoc peccatuz cōmittit̄ cum q̄s recedit ab obediētia Romane ecclesie sumēs sibi aliud caput: vel sequēs aliquem canonice nō electū: et semper est mortale et excōicatio p̄trales: nisi forte cūz essent duo quoz quilibet hētur pro sum

mo pōtifice a suis sequacibz: et nescitur clare q̄s sit canonice electz. In hoc n. vident̄ populi excusari si nō sunt pertinaces s; parati illi adherere quem sciēt vere esse electum canonice. ¶ Si ininit̄ ordinationibz vel alienationibz factis a scismaticis excōicatus est. Extra de scisma. c. i.

¶ De infidelitate paganoruz et hereticorum.

De infidelitate paganoruz: hereticoruz. vel iudeoruz: quoz quōlibet est grauissimū peccatuz: ducens ad dānationē. Non opz hic dicere inter hos. Soli n. heretici sunt excōicati: s; et cū alijs p̄cipue iudeis non debet hēri domestica p̄uersatio: et p̄cipue idiote. ¶ Potes circa h̄mōi iterrogare put tibi v̄. s. si habuit aliq̄d dubiū in his qui sunt fidei: videlz de sacro altaris et h̄mōi. Et si d̄ h̄ hēt displicentiam: nō est curandū. Si autē voluntarie et sponte dubitat: esset mortale. ¶ Hereticus quidē est excōicatus: et nō pōt absolui citra sedem apostolicā: vt p̄z in p̄cessu curie. ¶ Itē receptor: credēs: vel fautor hereticoruz: est excōicatus: et de here. c. quāqz li. vi.

Incipit tertia et ultima pars interrogatorij: in qua tractatur de modo interrogandi status diuersarum personarum: et habet. xvij. capitula.

De coniugatis capitulum primum.

Hinc vero formae de sunt interrogationes pertinentes non ad omnes sed solum ad quosdam status hominum. Et primo ad coniugatos: Interrogandi sunt non omnes de omnibus: sed pro ut videtur. Si de facto praerunt in aliquo casu prohibito: mortale est quod contra prohibitionem: nisi ignorantia facti probabilis eos excusaret. Sed est sciendum quod sunt quaedam impedimenta que impediunt matrimonium prohibendum: et dirimunt iam contractum quod nullum est: quod intelligendum est quoniam dicta impedimenta prius iter eos inveniunt quam sit contractum matrimonium: et ea continentur in istis versibus. Error: Aditio: votum: cognatio: crimine. Cultus disparitas: visio: ordo: ligamen: honestas. Si his affinis si forte coire nequibus Nec associanda verant. Coniugia sancta retractant. Item pro horum aliquam breuissima declaratione. non quod error intelligitur

de persona non de fortuna vel bonitate: cum scilicet quis prohibet cum Berta credens esse Catharinam cum qua scilicet intendebat prohibere. Conditio intelligitur de additione seruitutis. scilicet cum quis prohibet cum serua credens eam esse liberam. Nam si liber: prohibet scienter cum serua tenet matrimonium: et similiter si prohibet suus cum libera credens esse seruam. Idem videtur si seruus cum sua licet crederetur esse libera. Et votum scilicet solenne per professionem tacitam vel expressam alicui religioni approbate: talis etiam esset excommunicatus. Cognatio que est triplex. scilicet naturalis: spiritualis et legalis Naturalis dicitur consanguinitas: et hec habet tres lineas. scilicet ascendenti: ut pater et auus et huiusmodi descendenti: ut filius nepos et huiusmodi: collaterali: ut fratres sorores et huiusmodi: et habet quilibet linea quattuor gradus et exclusiue precipue collaterales. Nam iter ascendentes et descendentes videtur esse perpetua prohibitio. Hic est etiam excommunicatio. Cognatio spiritualis habet etiam tres gradus: et prohibet in baptismo et confirmatione. Item est iter tenentem ad baptismum vel confirmationem et eam personam que tenet que

Tertia pars Interrogatorij

dicitur paternitas vel filiatio.

Secundus est inter patrem et matrem carnalem eius qui tenet et eum qui tenet eum uxore eius: et dicitur copaternitas. Tertius est inter filios naturales eius qui tenet: et illam que tenet: et dicitur fraternitas. Cognatio tertia. scilicet legalis que fit per adoptionem: habet tres lineas vel gradus. Primus est inter ipsum adoptantem et filiam quam adoptavit: ac est filiam ipsius adoptati.

Secundus est inter uxorem adoptantis: et ipsum adoptatum: ac etiam uxorem adoptati: et ipsum adoptantem. Tertius est inter filios naturales et legitimos adoptatis: et ipsum adoptatum: et hoc tamen cum ipsi filii sunt in potestate patris. Crimen Istud quod habet dirimere nuptum et impedire nuptum: intelligitur tamen de duobus criminibus. Primum est quod cum mulier machinatur cum effectu in mortem uxoris alterius: ut habeat illum in virum. vel e contra. vir in mortem alterius viri ut habeat illam in uxorem etc. Secundum: cum quis ducit fidei alicui coniugate ducere eam in uxorem post viri sui mortem: et cum ista promissione sequitur adulterium. Tertius

disperitas: ut si fidelis contra-
bat cum iudea vel pagana per-
manente in infidelitate. Secus
si contraheret cum heretica: nam
tunc tenet: sed cohabitare non
debet si esset ei periculum incur-
rendi in heresim: et peccavit
mortaliter contrahens cum tali.

¶ Vis: violentia. scilicet absoluta i-
pedit et dirimit: et sicut violentia
per metum qui potest cadere in con-
stantem virum. et contrahitur in hoc
versu. ¶ Stuprum: atque statim ver-
beris atque necis: nisi postea
de invito efficiat voluntarium.

¶ Ordo intelligitur de ordine
sacro. id est subdiaconatu et supra:
et talis nuptus esset excoicatus.

¶ Breui in sacris: uti patet contra-
cto. sed non possunt nubere. ¶ Li-
gamen. id est si sit alteri ligatus per
coniugium: et per verba de presentibus
nondum consummatum: nam talis nul-
lo modo potest alteri matrimonialiter
copulari: nisi ille cum quo nup-
erat profiteatur in aliqua religione.

Et si recederet unus coniugum:
ita quod per multos annos alter
nihil audiret de eo: non licet al-
teri nubere. nisi sciret de mor-
te eius. ¶ Honestas. id est publice
honestatis iustitia que oritur ex
sponsalibus nuptiis cum aliqua: cum
qua postea non sequitur mari-

monium propter mortem vel
 aliam causam. Nam cum nulla con-
 sanguinea illi usque ad quar-
 tum gradum habere potest. Et Affi-
 nitas: est primitas que habi-
 tur per eum qui duxit uxorem: et
 omnes sanguineos uxoris us-
 que ad quartum gradum: et uxores
 ipsam et omnes sanguineos vi-
 ri eius usque ad quartum gradum
 nec illa mulier potest habere cum
 aliquo. Et nota quod affinitas
 contrahitur etiam per fornicarium
 coitum: ita quod ille qui fornicatur
 cum aliqua non potest habere ma-
 trimonium cum sanguinea ali-
 qua eius usque ad quartum gradum
 neque illa mulier potest habere cum
 aliquo sanguineo fornicationis
 cum ipsa: usque ad quartum gra-
 dum: et scienter habens in huiusmodi
 gradibus affinitatis ex concubina-
 tus. Item nota sicut dixit Iste.
 de pal. super. fol. xv. in prima
 colum. quod incestus qui committitur
 a pueris non habentibus usus ra-
 tionis: non est de reatu episcopi-
 copis. nec propter hoc tollitur virgi-
 nitas nec causatur affinitas.
 Nec ille in. iiii. di. xxiiij. q. ij.
 ar. i. clone. ij. Et si forte coi-
 re nequebis. Et in potentia eter-
 cendi actum coniugalem que potest
 puenire: vel ex frigiditate na-

turali: vel ex maleficio vel in
 dispositione membri genitalis
 viri: vel mulieris. De his om-
 nibus impedimentis habes plene
 in. iij. pte. sum. ti. j. c. ij. Et nota
 quod non oportet nec expedit in-
 terrogare omnes coniugatos sigil-
 latim de his impedimentis: sed
 de illis tantum de quibus possit
 presumptio haberi: et precipue de
 impedimento criminis: vel cognationis
 vel publice honestatis: sed multo
 magis de affinitate. Et si
 tamen quis cognosceret sanguine-
 am eius cum qua iam prout per ver-
 ba de pnti et multo magis si iam
 consummavit matrimonium: ma-
 trimonium quidem tale non dividit:
 sed amittit ius petendi debitum:
 ita quod petere non potest absque
 mortali peccato. Tenet tamen redde-
 re exactus. Idem de muliere
 que permittit se cognosci a con-
 sanguineo viri sui. Et si vero
 antequam prout per verba de pnti
 cum aliquo cognouit sanguineam
 eius ita quod semen emisit intra clau-
 stra pudoris: non potest habere illam
 et si iam consummasset cum illa. non te-
 net matrimonium: nec in hoc po-
 test dispensari cum illa nisi per
 papam. Unde ante dispensationem
 semper peccat mortaliter
 exigens et reddens debitum sciens

Tertia pars Interrogatorij

dictum impedimentū. Alter vero coniugū nesciens excusat de peccō ex ignorātia facti probabilis. De his et oib⁹ alijs qñ casus occurrūt: vide plen⁹ in summis. ¶ Si contraxit matrimonium clandestine: qz mortale est. ppter prohibitionē ecclesie. ¶ Si habēs votū simplex cōtinētie contraxit matrimonium: peccavit mortaliter: nisi sit dispensatus a papa pri⁹: et tenet adimplere votū vsqz ad consumationē matrimonij. Mas ipso consumato. impotēs fit ad implendū: et contractus oīno tenet reddere exp̄sse vel interpretatiue petēti: s; erigere nō pōt sine dispensatione: aliter peccat mortaliter. ¶ Si contraxit cum aliqua: vel mulier cum aliquo per verba de futuro: et post matrimonium cum aliqua contraxit vel de futuro vel de presenti: mortaliter peccavit p̄ fractā fidē: nisi de cōi consensu mutuo se absoluerint: qd fieri d; per iudicium ecclesie. Vel nisi aliqs septem casuū supuenerit: qb⁹ solui p̄nt sponsalia quos habes in summis: videl; i. iij. p. sum. ti. j. c. xvij. in. iij. colū. Diffusius in summa. Hosti. ti. iij. de spo. et ma. vij. colū. ¶ Si post

matrimonium contractum per verba de presenti: contraxit cum aliqua mortaliter peccavit: nec tenet matrimonium etiā si esset consumatum: et filios genuisset: sed opz redire ad primū nisi ille cum quo prius contractum est ingressus esset religionē ibidez professus: vel nisi cum eo papa dispēssasset in scdo: in quo tñ s̄m theologos dispēssare non pōt. Sed qz difficile est disputare de potestate pape: si sine surreptionē obtēta est: forsitan trāfiri pōt. ¶ Si contraxit matrimonium: vel filios vel filias iunxit matrimonio ante eratē legitimam: qz prohibitū est. ¶ Etas autē legitima s̄m iura. est in duodecimo āno si est femina in quatuordecimo si est masculus s. ad obediū per verba de presenti. et ad consumandū matrimonium. ¶ Si consumauit matrimonium ante bñdictionē nuptiarū: est mortale: vbi. s. consuetud est bñdici nuptias: quia contra prohibitionē ecclesie. Et hic aduertēdū est qm̄s spōsi nō consumēt matrimonium cum sponsis an bñdictionē: in multis tñ locis multas turpitudines et corruptelas faciūt cum eis: illas visitādo: vñ interrogādūz

est de his ubi ista reperiunt
De hoc vide. p. de pal. in. iij.
di. xxij. q. i. ar. iij. in. ij. iij. 7. iij.
conclusio. ¶ Si celebravit nu-
ptias tpe prohibito ab ecclesia: qz
mortale est. ¶ Tēpora at pro-
hibita sunt ista. s. ab aduentu vsqz
ad epiphaniā: 7 a septuagē-
sima vsqz ad octauā pasche:
7 a tribus diebus an ascensionē
vsqz ad octauā pēt. exclusiue.
¶ De actu coniugali 7 pecca-
tis commissis in eodem.

Sciendū est qz in actu
hoc coniugali aliqua fi-
unt ubi ē dubiū vtrū
sint mortalia an venialia. Ali-
qua vero sunt que sunt mani-
feste mortalia. Aliqua in qb⁹
est veniale. Aliqua in quibus
nullū peccatū est. ¶ Primo
quidē mortale est: si exerceat
talis actus ex vas debitū. vel
etiā si intra vas debitū: tñ nō
suscipit semē ad euitandū ge-
nerationē. ¶ Si ex tactib⁹ im-
pudicis ex actū matrimonij
sequit pollutio in altero ipso-
rū. ¶ Si exercēs actū coniuga-
lem: hēt appetitū deliberatū
ad aliā. ¶ Si se hēt ad eaz ita
inordinato affectu in actu cō-
iugali: qz si nō esset vxor eius
etiā opus carnale ageret cū il-

la vel alia. Difficile tñ est hoc
discernere 7 cognoscere. ¶ Si
alter alteri oino exigēti dene-
gat dōbitū sine cā legitima: pp
qz exigēs incurrit incōtinen-
tiā vel graue scandalū. Esset
aut cā legitima: si notabiliter
timeret notabile nocumentū
persone: vel coniugis: vel prolis
in vtero: vel qz ex adulterio cō-
missio pdidit ius petēdi debi-
tum: vel et si in loco sacro pe-
teret: qz sic locus violaret. vel
etiā in publico: qz contra debi-
tam honestatē. Nō est aut le-
gitima cā oino denegādi de-
bitū petēdi in die ieiuniorū vel
festorū solēniū: vel ira quā ha-
bent ad inuicē per paz tēp⁹.
¶ Dubiū de mortali qñ qdē
seruat vas debitū s; modus
indebit⁹: puta si lateraliter: vel
a parte posteriori accedat ad
vas debitū: vel mulier super-
grediat vix: in quib⁹ modis: 7
precipue in vltimo. aliq dicūt
esse mortale vide ¶ De. de pal.
di. xxxi. q. iij. ar. ij. conclusio. v.
Alij vero vt Tho. 7 Alber. di-
cūt qz nō est mortale de se: sed
pōt esse signū mortalis concupi-
scētie: nec per hoc impedit ge-
neratio 7 si nō ita apte pcur-
ret: vñ in bmoī. noli precipitare

Tertia ps Interro.

sententiam: nec denegare ab-
 solutionē p̄seueranti in h̄mōi
 sed detesteris et p̄hibeas quā-
 tum potes. Quando vero hoc
 etiā fieret p̄mo et sc̄do modo
 p̄pter periculi abortus: for-
 te tūc esset sine peccō. ¶ Dubi-
 um etiā de mortali est tēpore
 menstruorū: et p̄cipue in exigē-
 te sciēte talem defectū: quem
 quidā ponūt esse mortale: p̄ci-
 pue quā nō est quasi p̄tinuus
 s̄ p̄suetus vt mensarim. Alij
 dicunt p̄riū: vt ¶ De. de pal. et
 hec opinio est cōior: vnde nec
 p̄pter hoc deneges absoluti-
 onē s̄ p̄hibeas q̄ntum potes
 de exactione: et exactū admo-
 neas: vt nō assentiat exigenti,
 nisi ex hoc timeat de ei⁹ incō-
 tinentia. ¶ Dubiū est etiā de
 exigēte debitū a cōiuge per-
 manēte in adulterio: siue oc-
 culto: siue manifesto qd̄ ipse
 nouit. Hoc quidā dicūt esse
 mortale in exigēte: qz facit cō-
 tra p̄stitutionē eccl̄s̄ie: vt no.
 xxxij. q. i. c. Si q̄s vxorē: et hoc
 firmat in summa pisana. S̄z
 in summa p̄fessorū et archidia-
 conus in rosario: mitigāt hūc
 rigorem excipiētes casum: v̄z
 hoc cū faceret exigēs: ad pui-
 dendū incōtinentie sue. Sed

¶ De. de pal. multo magis mi-
 tigat hunc rigore: vt cū nō spe-
 ratur emēdatio ex hoc p̄ma-
 nentis in adulterio: s̄z potius
 deterioratio: nō peccat exigēs
 saltez mortaliter. ¶ Veniale
 autē est cum erigit actus ōis
 galis: et si d̄bito fuato vase et
 modo: tñ p̄ncipaliter intētio-
 ne delectatiōis p̄sequēde: ita
 tñ q̄ sistat intētio infra limi-
 tes matrimonij. ¶ Si exerce-
 atur actus ōingalis p̄pter sa-
 nitatē corporales: p̄ctm̄ est: qz
 nō ad hunc finē ordinatū est.
 Veniale tñ p̄tō eē peccatū.
 ¶ In solēnitatibus et ieiunijs
 erigere debitū aliqua infirmi-
 tate. s̄. p̄cupiscentie duct⁹: sine
 contēptu tñ sacri sp̄is. vel ec-
 cl̄s̄iastice exhortationis: veni-
 ale est s̄z Tho. in. iij. di. xxxij.
 ar. v. q. iij. o. et Ray. s̄z reddens
 nō peccat: cū timet de incōti-
 nentia vel scādalo coniugis.
 Peccaret autē: si negaret oī-
 no. ¶ In tēpore vero pregna-
 tiōis erigere veniale est: si tñ
 nō est periculū abortus. Red-
 dere vero nullū peccatū est.
 ¶ Ante purificationem post
 partū erigere: fuatis alijs cir-
 cūstantijs: nō videt mortale
 fm̄ S̄uil. Reddere vero nō

voluntarie: nullum. Exigere etiā vel reddere debitū an̄ in gressuꝝ ecclesie post partū: de se non videtur peccatū: & p̄nt mulieres itrare ecclesiā ante quadragesimū diē absq; peccato: in quo t̄n̄ est seruāda cōsuetudo patric. ¶ Actus ipudici qui ibi exercētur: nō p̄tinentes ad opus: s; ad delectationē exercētis: vt tactus & oscula: & h̄mōi iordinate: cōiter sunt venialia: quib; ibi posset esse tanta actū inordinatio: q̄ posset esse peccatū mortale

Sine peccō auteꝝ exercetur actus coniugalis: cuz fit cā prolis suscipiende: vel ēt cum fit causa reddēdi debitū: suatis t̄n̄ alijs debitis circūstantijs. Debet t̄n̄ exactus oino reddere: & p̄cipue vir vxori nō soluz expresse: s; ēt per signa petēti: nec vir debet vxorē auertere ne petat: p̄pter piculuz. ¶ Sit etiā tertio modo s̄m aliquos sine peccō. s. cū fit cā vitāde fornicatiōis i se v̄l in coniuge sua. ¶ Interrogationes fiēde circa statum matrimonij.

Intra predicta sic p̄nt fieri interrogationes. Et primo si vsus est matrimonio c̄ vas debituz.

¶ Si aliquid fecit ad cuitādū plem. ¶ Si mō idebito: s; in vase debito: & quō. ¶ Si v̄tēdo m̄rimonio h̄uit intētiōez ad aliā. ¶ Si tpe mēstruoruz exegit: v̄l reddidit. ¶ Si in dieb; festoz vel ieiunioꝝ. ¶ Si tpe p̄gnationis: p̄cipue p̄te partū: vel an̄ purgationē post partū. ¶ Si exegit: vel reddidit a p̄manente in adulterio. ¶ Si p̄ncipaliter cā delectatiōis: aut alia: & qua cā & circa h̄mōi iudicādū ē de peccō mōtali: v̄l veniali iuxta p̄dicta: vt p; in sūmis. ¶ Si oino negavit d̄bitū petēti. ¶ Si c̄ act; coniugij per tact; secuta est pollutio in altero ipsoꝝ. ¶ Si ex cōicac; aliquo viculo p̄xit matrimonij. s. ex cōicac; maioris: peccauit mortaliter & p̄cipue q̄n̄ sciuit: & hoc: q; p̄cipua vit i diuinis. s. sacramēto matrimonij. Idē videt de minori ex cōmunicatione: si eaz no uit: q; separat a susceptiōe sacramētoꝝ: & matrimonij est vnum ex sacramētis ecclesie. ¶ Si cr̄is in peccō mortali cōtraxit m̄rimoniū: videt mortale. q; sacramētū suscipit in mortali scienter: p̄cipue vero videtur mortale contrahēdo

per verba de presenti: qz ibi est essentia sacramenti. ¶ Si dixit cū aliqua psona p verba de pñti vel de futuro: nō iten dēs hēre illū vel illā in cōiugē: s; tñ copulā carnalē extorquere: mortaliter peccavit: qz nis nō fit ibi realiter m̄rimoniū. Cogēd⁹ tñ est in foro cōsciētie illā ducere: vel aliter illi satisfacere: maxime si est secuta copula: in quo tñ cāu eclesia iudicaret m̄rimoniū: et cogeret illū. cui obedire tenetur. ¶ Si vir nō puidit vrozī et familie d̄ necessarijs: nō tñ supfluis. ¶ Si nimis cā exaspavit verbis vel factis. ¶ Si zelotip⁹: et hoc nimis suspectuosus ē eaz fuit: vel nimis remissus i cura ei⁹. ¶ Si vroz iobediēs et p̄tētiōsa et sui sensus fuit erga virum. ¶ Si nimis inculta et negligēs circa gubernationē domus. ¶ Si irreuerens et discola ad soceros et cognatos. ¶ Si nimis dedit de reb⁹ viri: parētibus suis: v; pauperib⁹ plusqz debuit. ¶ Si dedit licentiā viro cocundi cū alijs mulierib⁹ cū peregrinaret: ē mortale. ¶ Si mulier nō vult seq viz trāsferentē domiciliū: ad qd tenet:

nisi eaz traheret ad peccatus aut dubitaret de morte sua: aut esset vagabundus. ¶ Si vterqz filios educavit i timore dei: et in obedientia mādatōrum eius.

¶ De principibus: rectorib⁹ et baronibus. c. ij.

¶ Irca principes: retores: et barones seculares sic pñt fieri interrogationes: et put fuerit expediēs secūdū d̄ditionē psonarū. ¶ Primo si p vsurpationē: et iusto titulo obtinuit dignitatē: regimen: vel dominiū civitatis vel castri: qz mortaliter peccavit: et semper in ipso manet: dū tenet h̄mōi vsurpationē: nisi postmodū titulū iustificasset: nec ibi ante iustus titulū pōt exercere iudicia sine mortali. ¶ Si ambiciosus fuit ad dignitates et ad regimenē nimis aspirās: et si itēdit negligere iusticiā ad acquirendū amicos: vt sic i dominio p m̄eat mortali peccat. ¶ Si prelatīs ecclesiasticis: v; alijs superiorib⁹ suis nō fuit obediens: et admonitiones: et correctiones ab eis factas non sustinuit paciēter: et si p̄tempfit mortaliter peccavit. ¶ Si sen

tentias excoicationis: vel in-
 terdicti nō curauit. aut sic li-
 gatus: diuinis: se ingessit: qđ
 est mortale. ¶ Si pp crimen
 ei: ciuitas est interdicta: qđ ē
 sibi ad mai⁹ iudiciū. ¶ Si pp
 excoicationem latam in se. iu-
 dices vel actores: vel mini-
 stros grauauit. qz ultra mor-
 tale: est excoicat⁹. ¶ Si de fa-
 ctis: aut defectib⁹ ecclesiasti-
 carū psonarū ad eū nō pti-
 bus se intromisit: vel trahen-
 do ad suū iudiciū: z hmōi: pec-
 cauit mortāl^r. ¶ Et si cepit:
 vel capere fecit: vel percutere:
 vel incarcerare clericos. vel
 religiosos etiam deliquētes:
 est excoicatus: si nō hūit pri-
 licētiā a p̄lato suo. ¶ Si ele-
 ctionē alicui⁹. malitiose impe-
 diuit: vel p violētiā aliquē in-
 trusit: vel si grauauit aliqd
 monasteriū: v^t collegiū: eo q
 nolebat illum eligere: p quo
 rogabat: est excoicatus ultra
 mortale. ¶ Si p̄hibuit subdi-
 tis ne vēderēt clericis necessa-
 ria: vel eis panē coquerēt ex
 quo nō hūit ab eis qđ voluit.
 ¶ Si patronat⁹ ecclesiarū de
 nouo sibi vsurpauit: vel bona
 vacantiū ecclesiarū aut mona-
 steriorū: ultra mortale est ex-
 communicatus. ¶ Si posuit
 talias vel collocans vel alia
 grauamina clericis vel alijs
 psonis ecclesiasticis sine licē-
 tia pape: si nō desistat post ad-
 monitionē est excoimunicat⁹.
 ¶ Si sec⁹ statuta vel leges cō-
 tra libertatē ecclesiasticā: vel
 iudicauit secundū ea: vel de-
 dit cōsiliū ad hmōi: vel nō re-
 mouit si potuit: ultra mortale
 peccatū: est excoicatus. ¶ Si
 noua pedagia instituit nō ha-
 bēs auctoritatē a principe su-
 per hoc: vel ātiqua seu noua
 pedagia augmentauit: excoi-
 catus est. Secus si fecit hoc
 cū licētia principis z cā rōna-
 bili: z nō tenuit stratā publi-
 cā securā: vt debuit: peccauit
 mortaliter: z tenet ad restitu-
 tionē. ¶ Si a clericis: z religi-
 osis theloneū. pedagogiū seu gā-
 bellā accepit pro his que dese-
 rūt: vel deferri faciunt non cā
 negociationis: grauit^r pec-
 cat: z est excoicatus: quāuis
 aliq vt Jo. cal. hāc nō admit-
 tāt: qz non est recepta: z papa
 scit: z tollerat: imo ipse facit ī
 terris suis: s; tutius est vt ob-
 seruet. ¶ Si publicos vsura-
 rios alienigenas: z non inde
 oriundos ad fenus exercēdū

Tertia pars Interrogatorij

In civitatibus suis admittit: vel admissos inde infra certum tempus non expellit: est excommunicatus. Et idem si civis externus dedit ad hoc consilium vel favorem. Hoc verum est si talis est persona ecclesiastica huiusmodi. s. domini temporale. Nam dominus secularis non est excommunicatus sed excommunicandus. c. usurarum: de usu. li. vi. Tam episcopi et supra non incurrunt: sed alij. Et si nauigantes indistincte depredatus est: vel depredari fecit: vel hoc factum nomine suo ratum habuit: quod ut pirata excommunicatus est excommunicatione papali. Et si naufragantes expoliavit: vel res eorum ad portus terrarum suarum a mari delatas sibi appropriavit: quod est rapina: et excommunicatus est secundum aliquos. Et si incendia fecit vel fieri fecit: diruit vel fregit ecclesias vel loca religiosa: est excommunicatus. et si esset denunciatus: esset causa papalis. Et si immunitatem ecclesiarum violavit: videlicet faciendo capere boves in eis pro debita: aut maleficia in ecclesia: vel locis privilegiatis: sacrilegium committit et potest excommunicari: et est mortale. Secus est si combustores ecclesiarum illuc fugientes: vel violatores eccle-

siarum: quod tunc propter hoc non gaudet immunitate ecclesiarum. Et si ecclesias vel personas ecclesiasticas: siue privilegia earum violavit: ut multi tyranni faciunt. Et si fecit repressalias vel permisit fieri aut ab antiquo consuetas extendi fecit contra personas ecclesiasticas: est excommunicatus: nisi illas renouaverit infra menses. Et si pignorationes de iniurijs et danda. li. vi. Vtrum autem liceat facere repressalias contra laicos. Vide in. iij. parte sum. t. iij. c. iij. Et si ad ecclesias in quibus patronus fuit: non posuit idoneos: vel non presentavit: sed ineptos et idiotas: vel concubinos et alios malos presentavit: vel subditos suos ecclesiarum patronos: tales eligere aut presentare persuasit. sic mortaliter peccavit. Et si recepit pecuniam ut aliquid presentaret: cum esset patronus. vel supplicaret pape vel episcopo pro beneficio alicui conferendo: simoniam commisit: vel et absque pecunia si porrerit preces pro indigno: est mortale et simoniacus. Et si fuit fautor: vel defensor hereticorum aut etiam scismaticorum: peccavit mortaliter. et est excommu-

tus. ¶ Si impediunt volentes recurrere ad foruz ecclesiasticū super cās que ad ipm forū p̄tinet: ne. s. corā ecclesiastico iudice hmōi cāe agitētur: v̄l ad hoc dans ꝑ filiū: auxiliū vel fauorē: est excōicatus. ¶ Si bellum assumpsit iniuste: vel fuit adiutor iniuste bellātis: quia oīa mala que inde sequūtur ei reputātur ad culpā: et tenet ad restitutionē oīum dānorū idē sequētū: et hoc nisi ad adiuvādū eū teneretur: et fūiendum: v̄z qz est miles aut eius vassallus. talis. n. adiuās euz est dubiū an bellū sit iustū: excusatur. xxiiij. q. j. c. quid culpatur. Mō aut excusaretur: si sciret bellū eē iustū. ¶ Si cōsuluit exis in officio cōitatis: q̄ s. assumatur iustū bellū: tenet ad oīa mala et dāna: nisi forte p̄poneretur in ꝑsilio mā mō falso tāq̄ eēt iustū. tūc. n. ignoantes vidētur excusari. ¶ De mā belli et qñ iustus dicatur: vide in sum. i. iij. pte. ii. iij. c. j. ¶ Si indiscretos et tyrānos officiales fecit: seu ꝑposuit terris suis: tenet de dānis et malis eoz: si sciebat eos esse tales. Sec⁹ si ignorabat: nisi cū audisset: nō remoueret eos si

potuit. ¶ Si iniustas exactio- nes v̄l collocās iposuit: rapi- nā cōmisit. Et q̄ dicatur iniusta talia: vel collecta: et quō satisfacere debeat: vide i. ij. p. t. j. c. xiiij. et i. iij. pte. ti. iij. c. iij. §. iij. ¶ Si posuit iudeos i officijs publicis: q̄d. ꝑhibet. xvij. q. iij. c. ꝑstituit. ¶ Si ea q̄ sūt cōitatis appropriauit sibi videlicet siluas. s. et cāpos: et hmōi mortali peccauit: et tenetur ad restitutionē. ¶ Si liberos hoies in seruos sibi subiecit. ¶ Christiani. n. nō possunt redigi in seruitutē ratione belli: vel eēt capti. nō p̄nt licite emi i seruos. vel empti. v̄di et emi ab alijs nō possunt: sed infideles bene redigūtur in seruitute: et emi et v̄di p̄nt capti iniusto bello: qui si postea efficiantur xp̄iani: non tñ ex hoc liberātur a seruitute: q̄uis sit piū hoc facere. ¶ Si a decedētib⁹ sine filijs accepit bona ip̄oz nō ꝑmittēs eos testari et legare ad placitū: nisi talis ꝑria hēret talē subiectionē a tpe cui⁹ nō ē mēoria i ꝑriū. ¶ Si nimis v̄dicatiu⁹ fuit. ¶ Si homicidia: mutilatiōes: i carceratiōes: vulnera et hmōi seua: sine iustitia. vel cū iustitia s̄z erodio et

Tertia ps Interrogatorij

vindicta fecit: procuravit: vel permisit et hmoi graua: sunt mortalia. ¶ Si toramenta vel duella fieri fecit: vel permisit: vel ludos: vel spectacula periculosa aie: vel corpori: vt proiecere lapides ad inuicem: vt representatiões turpitudinum fieri fecit: vel permisit: et non prohibuit: si sine graui scādalo potuit remouere: mortalr peccauit di. lxxxiiij. c. error. ¶ Si leges stauit q̄s nō debuit v̄ potuit: qz. s. iniq̄s: mortalr peccauit. ¶ Si nimis durus fuit ad dispēsandū: vel parcēdum in quibus potuit: vel econtra nimis facilis ad parcēdū delinquentibus. in p̄iudiciū iusticie et vtilitatis cōis. ¶ Si feuda vasallis suis absqz iusticia denegauit: vel seruitiū indebitū ab eis exegit: aut fidē non seruauit. ¶ Si ip̄e ex̄ns vasallus alteri nō fuit fidelis domino suo: vt debuit: secūdum q̄ in iuramēto fidelitatis exprimit: vel obsequiū debitū nō p̄stitit: vel aliquā iniuriā fecit domino. s. alienādo feudū. aut dīminuēdo: vel aliq̄d hmoi mortale est: et tenet de dānis. ¶ Si tutelaz alicuius sibi commissam nō fideliter

egit: sed bona illius consumpsit: et dissipauit: mortale est et tenet de dānis. ¶ Si in terra sue iurisdictionis sustinuit iniustas mēsuras: aut iniusta pōdera: aut iniusta p̄cia rerū venialiuꝝ sciēter morale est: et tenet v̄ si cōmode pōt obuiare. ¶ Similiter peccat: si inducit vel sustinet malas consuetudines aut corruptelas. ¶ Si tollerauit aut sustinuit publicos vsurarios: inde propter hoc recipiens certā quotā: vel summā ānuatim mortale est: et tenet illud sic acceptū restituere: nō vsurario: s̄ creditorib⁹ eius: a quib⁹ vsure sunt extorte s̄ Tho. i. opusculo. xxj. ¶ Si pign⁹ aliquod habuit: cuius fructus nō cōputauit in sortē: vsura est. Et de alijs speciebus vsure: si in aliqua offendit: vel fuit particeps: vide in. ij. parte sum. ti. j. c. de vsuris. et hic superius v̄ in. vij. p̄cepto. ¶ Si penas v̄ emēdas: in pecuniā. pp̄ cupiditatē vel odiū: nō p̄pter correctionē delinquentiū accepit: vel vltra debitū extorsit. v̄ penas corporales aut mortis: in pecuniariā p̄pter auaritiam. ¶ Si iusticiā cōmutauit: mor

tale est. ¶ Si permittit in ter-
 ris suis latrones inualescere:
 vel maliciose eis fauēs: vel ex
 auaritia nolens expēdere ad
 securādaꝝ patriā: mortale ē: ⁊
 tenet de dānis ⁊ rapinis fa-
 ctis si cōmode poterat obuia-
 re. ¶ Si iusticiā vendidit: vel
 munera iniqua accepit. s. pro
 administratiōe iustitię: vel ali-
 as iniustitiam fecit in iudicā-
 do vel fieri fecit: mortale est.
 ¶ Si fidē promissā ⁊ violauit:
 ē inimico: nisi prius ille: vio-
 lasset: mortale est. ¶ Si obfi-
 des suos nō liberauit: morta-
 le est. ¶ Si viduas ⁊ pupillos
 contra oppressores nō defen-
 dit: cuz potuit. ¶ Si treugas
 nō seruauit. ¶ Si nimis sum-
 ptuosus fuit ⁊ curiosus in ve-
 stitu: ⁊ apparatu equorū: ⁊ fa-
 milie cū canibus ⁊ auib⁹: edi-
 ficijs: ⁊ diuicijs. Nam vt pos-
 sint facere huiusmodi pōpas:
 emūgūt populos vsq; ad san-
 guinē. faciētes multa iniusta.
 ¶ Si fecit edificari domos
 suas: vñ laborare i agris suis:
 vel vineis vel ligna portari p
 rusticos vel colonos: ⁊ nō sol-
 uit eis plene de labore suo: ni-
 si ad hoc ex debito tenerent:
 vel si diebus festiuis fecit pro

se laborare: mortale est: sicut i
 prio cāu: qđ tñ multi faciūt: ⁊
 male: nec subditi debēt obedi-
 re. ¶ Si nimis se occupauit i
 venationib⁹ ⁊ aucupijs: vñ qđ
 per⁹ ē subditos in his grauā-
 do: iducēs ad hmōi ⁊ qđ pes-
 simuz in dieb⁹ festiuis ⁊ non
 auditis diuinis vt missa: pp
 qđ dñs peccat mortaliter, ⁊
 oēs ⁊ ipse reus ē oium. ¶ Si
 pp discursus i hmōi destru-
 rit segetes aliorū: tenet eis de
 dāno: vel fecit: vel pmisit acci-
 pi de blado ⁊ feno aliorum a
 suis pp equos suos: tenet de
 dāno. Idē ⁊ d alijs fructib⁹.
 ¶ Si histrionib⁹ supflue de-
 dit nūmos: vel nimis turpia
 representātes. i curia nutrit:
 vel cōcubinā: vel ludētes ad
 alcas ⁊ hmōi: q̄ oia sūt dāna
 bilia. ¶ Si de castitate fami-
 lic sue nō curauit: s; inhone-
 ste se hñtes cū feminis ⁊ ma-
 sculis rtinuit. nec correxit eos
 cū possz: mortaliter peccauit.
 ¶ Si vero sit diugat⁹ iterro-
 ga d his q̄ hñtur i. c. pre. put
 videbitur fore expediens.

De iudicibus. c. iij.

Arca iudices seu que-
 cūq; hñtē potestātē or-
 dinariā. vel delegatā:

inquirendum est. Primo si iurisdictionez aut potestatem recepit simoniace: ut si iudex ecclesiasticus, aut usurpativus: quia usurpata potestas non dat auctoritatem: unde iudicando peccaret mortaliter. ¶ Si excessit fines mandati siue potestatis sue: peccat mortaliter si scienter vel ex ignorantia crassa. ¶ Si officialis vel iudex aliquo timore: odio: cupiditate vel amore: vel aliqua causa: iniuste tulit sententiam advertenter: mortale est: et tenetur ad omne interesse parti lese. scilicet si ille pro quo dedit sententiam non vult satisfacere: vel non potest quoniam principaliter ipse tenetur Ray. ¶ Si per ignorantiam crassam ipse tulit iniustam sententiam in iudicio aie tenetur et peccat ut prius: Ray. quia debuit scire se insufficientem: et non iudicare. ¶ Si per negligentiam: quia sufficienter erat: et si laborasset ad inquirendum et legendum: veritatem invenisset: sed neglexit hoc agere: tenetur: ut prius. Aditius tamen agit cum eo qui ex ignorantia crassa: quam cum eo qui ex malitia et hoc habet locus in iudice ordinario non delegato. ¶ Si delegatus iudex iudicavit bona fide: et de consilio peccatorum tulit iniustam sententiam:

non videtur peccare: aut teneri ad restitutionem leso: tamen quia necessitate obediencie iudicavit: tamen quia sepe ex certa scientia delegatus. assumit quod est ignarus iuris: quia bonus vir: quod est verum: nisi ignorando consilium fuisset negligens. aut culpabilis: tunc non peccat et tenetur ad restitutionem. Vul. ¶ Si assessor inducit iudicem ad ferendam iniustam sententiam: excusatur quod iudex: si simplex est et habet bonam conscientiam. scilicet credens sententiam esse iustam: et si non fuit in culpa eligendo assessorem: quia bonus et sufficienter coniter credebat: sed assessor peccat mortaliter: et tenetur ad satisfactionem leso: siue dolose: siue ignoranter inducat iudicem ad iudicandum iniuste Ray. ¶ Si iudex ignarus iuris: secum ducit assessores qui coniter non reputatur sufficientes: vel minus. si de consilio eius fert iniustam sententiam: licet credat iustam: uterque mortaliter peccat: et tenetur ad restitutionem solidam. ¶ Si accepit pecuniam in iudicio quod potest esse. v. modis: et semper videtur mortale. Primum si accepit ut male iudicaret contra iustitiam et contra conscientiam: et tunc illa pecunia debet dari ei in cuius iniuria data est. j. q. j. c. iudicimus.

Secundo si accepit ut bene iudicaret: vel ut iudicaret et daret sententiam: vel si accepit: ut non iudicaret cum deberet iudicare: vel ut non male iudicaret. In his. v. casibus debet restitui ei qui dedit. *Rap. xi. q. iii. c. non licet hec.* Et secundum *Dul. in foro penitentie: potest pauperibus erogari: sic et alia turpia lucra de consilio tamen.* **C** Si iudex nullo modo voluit ferre sententiam cum deberet: propter hoc aliquis amittit ius suum: mortale est: et tenet illi restituere litem estimationem. *Rap. xii. q. v. c. Administratores.* **C** Si iudex accepit aliquid a partibus. **C** Unde non. q. ordinarius nihil potest accipere: et expensas: nisi moderata sententia sponte oblata: ut esculentum: et potulentum. *di. xviii. c. d. eulogij. Delegatus potest recipere moderatas expensas. qm. s. c. paup. vel qm. opz eum erit: et equare per examinationem cause: vel per assessorem s. glo.*

Si autem papa alicui causam delegavit: non videtur quod aliquid possit petere: nec etiam expensas: si sua sibi sufficiunt. nisi oporteat eum curare vel plus quam domi expendere. *Rap. et Dul.* **C** Si iudex ecclesiasticus: ordinarius: vel delegatus contra conscientiam: et contra iu-

ritiam: et in gravamen alterius partis in iudicio quicquid facit per gratiam: vel per pecuniam: incurrit suspensionem ab executione officij per annum: et denotatur ad excommunicationem litem: de qua vide in. iii. pre. sum. ti. ix. c. ij. et i. ij. p. t. j. c. xix. §. iii. **C** Si iudex ecclesiasticus ex coactione sententiam: suspensiois vel interdictionis nimis de facili fulminat: aut sine premissa admonitione vel sine scriptis: vel alias contra ordinem iuris: graviter peccavit: de his i. iii. pre. sum. ti. viii. c. j. **C** Si iudex quicquid: dilaciones aliquas per ius fecit: et si ordinem iudicarium non servavit. **C** Si parte alteram contra iustitiam gravavit. **C** Si reo fecit quoniam: vel ponens seu ignominias ad quos respondere non tenebat. **C** Si appellaciones litem non admisit. **C** Si dolose locum appellandi dedit. **C** Si post appellaciones litem nihilominus in causam processit. **C** Si in dubijs magnis pios non consuluit. **C** Si allegaciones frivolas admisit. **C** Si pauperibus viduis: orphanis non subvenit. et in advocacione non providit: in quolibet istorum videtur esse mortale: cum scienter deliquit. **C** Si iudex illicite relaxavit penas debitam reo: quod fit tripliciter

¶ Uno modo qz non erat sumus iudex. s. princeps: nec ei publica potestas est plenarie commissa: s; vt iudicet s; leges et statuta ciuitatis. **¶** Secundo modo qz et si hēt plenariā potestātē is tñ qui passus est iniuriā nō assentit sibi remitti sed vult reū puniri. **¶** Tertio modo qñ et si iudex hēt plenariā potestātē et lesus vult remittere: tñ nō est cā iusta. reip. vtil s; nociua. s. p̄bēs incētiniū delinquēdi. hec Tho. 2a 2e. q. lxvij. ar. iij. et in quodlibet horū peccat mortaliter. **¶** Nota qz qui fingit fraudulēter casū aliquē per quē iudex aliquis vadat: vel mittat ad aliquā mulierē pro testimonio ferendo est excoīcat⁹. c. mulieres de iudi. li. vi. **¶** Si debitā penā auri: vel minuit cū nō possz: vel deberet. Quādo possit vel nō vide in. iij. parte sum. ti. ix. c. ij. Si ēt mutare possit: vide ibi ti. xxx. c. j. **¶** Si iudicant scd; allegata et pbata condemnans quez nouit innocētē: qui tñ vtrū peccet vel nō: vel excuset vide in. iij. parte sum. ti. ix. c. ij. **¶** Si minister iudicis existēs excur⁹ est iniquā suam et iniustā: si pro certo scit innocen-

tem: nō excusat a pctō. Ray. Secus si dubitat: qz tunc excusatur propter obedientiā. **¶** De pertinentibus vero ad iudiciū hēs in. iij. parte ti. ix. **¶** De aduocatis: procuratoribus et notarijs. c. iij.

¶ Circa aduocatos: procuratores et notarios interrogādū est. **¶** Primo si posuit se ad aduocādū cum p̄hiberet in iure: sciēter hoc faciēs: v̄ peccare. **¶** Prohibetur aut̄ infidelis et excoīcatus excoīca. maio. nec non religiosus nisi pro mōasterio et de mādato sui prelati: sed et clerici in sacris: vel etiā in minorib⁹: s; et bñficiati p̄hibent aduocare in iudicio seculari nisi in cā ppria: et pro ecclesia sua: vel pro diunctis: vel miserabilib⁹ personis. Sūt et alie persone p̄hibite: de quib⁹ h̄. tertia. q. vij. §. iij. Et iter alios prohibet sodomita: p̄cipue notari⁹. de iure vel de facto. Iudex vel assessor ēt nō pōt esse aduocat⁹ in cā in qua ē iudex nec clericus pro cōneis cōtra ecclesiā suam Ray. **¶** Si aduocat⁹ vel curator sciēter defendit cāz iniustā: peccat mortaliter: et tenet alteri parti de

omni dāno inde habito Tho. scda fe. q. lxxi. ar. iij. nisi satisfaciat cliētulus qui principali ter tenet: et scit iniustitiā qm. s. obtinet oēm victoriaz cause. **¶** Si vero ignorāter iniustaz cām defendit. s. putās iustam excusat scdm modū et vsuetudinē regionis: quo ignorātia excusare pōt Tho. vbi. s. Et si ex igrātia crassa: peccat mortaliter. **¶** Si in pncipio credebat iustam: s. in pcessu cause videt iniustā: debet deesse: vel deserere cam: et nō vlteri⁹ prosequi: alias. n. peccaret. Et si obtinet victoriā cause: tenet leso ad satisfactionē. nō tñ debz eam pdere aduersario: vel secreta sue cāe reuellare: s. inducere clientulum suū ad ccedendum: vel componendū cū aduersario suo sine dāno aduersarij. Tho. vbi. s. Dū autē est ei dubia vsqz ad finē licet prosequi semper illam sine pctō. **¶** Vul. **¶** Si in aduocādo vsus est in dōbito modo videlz fm Ray. si pduxit falsos testes: vel pduci fecit. vel corruptos si induxit falsas leges: seu alias pbationes falsas iuris vel facti: si mētitur vel mētiri fecit: vel docet clientuluz suū in

iudicio: si dilationes nō necessarias qrit in grauamē partium: si appellat sciēter ptra iustam sniam in quolibet horū videt mortale. **¶** Itē si nō fideliter cām foueat qrtū iustitia suadet omittendo. de ptingentib⁹ ex negligētia vel notabili ignorātia in quo posset esse mortale. **¶** Si pecciter autē dicēdo puitia: vel vociferādo. **¶** Si pdidit secreta aduersario suo. Et si per pdictū moduz vicit iniustā cām: tenetur leso de omni dāno inde secuto. **¶** Si amittit iustā causam propter suā infidelitatem. vel negligentiam: vel ignorantiam: tenetur cliētulo suo de omni dāno. **¶** Si aduocat⁹ nō prestitit patrocinium iniusta causa pauper⁹ et miserabiliū psonaz. **¶** Mā si nouit talem cām et icit illuz per se nō posse iuuari: qz nō hēt ad soluendū: nec aliuz videt qui velit euz iuuare: pp qd amittit cām tenetur gratis iuuare si pōt. alias videtur mortale. Tho. fa fe. q. lxxi. ar. j. et Ray. **¶** Si imoderatū salarium accipit de sua aduocacione. Māz moderatū petere pōt: et aduocatus et iuriscōsultus vt dic Aug. xiiij. q. v. c. nō

sane: qđ moderatus sumitur
 ex quattuor. scilicet ex quātitate cāe
 et labore aduocandi: ex scia et
 faciētia aduocātis: et ex vsue-
 tudine regionis: et hęc hoc ma-
 gis et minus pōt accipere. s̄m
 Reg. vel ab initio cū facit pa-
 ctū vel ex post facto cōpleto.
 Sed ex quo cā est icepta nec
 dum finita: nullum dicitur facere
 pactū cū litigatore quē acce-
 pit in p̄pria fide: qz posset
 esse occasio magni piculi. iij.
 q. vij. §. preterea. Itē nō licet
 pacisci d̄ quota cū aduocato:
 videlicet decia vel cētesima:
 hęc de quāta licet: moderate tñ
 s̄m iura. De hac materia vi-
 de plene in tertia pte sum. ti.
 vj. c. ij. et in. ij. p. ti. i. c. xix. ¶ Si
 iurisperitus existēs in cā quā
 nouit iniustā. vsuluit quō ob-
 tineret: mortale est: et si vincit
 ex vsilio ei⁹ tenet leso de om-
 ni dāno. ¶ Si ex ignorantia
 crassa male vsuluit. ¶ Si nō
 vsuluit pauperib⁹ nō habenti-
 bus ad soluēdū. ¶ Si nimis
 petijt. idē dicendū est sicut de
 aduocato. ¶ Si pcurator cri-
 stens defendit sciēter iniustā
 cām. ¶ Si nō fideliter et solli-
 cite fouet iustā. ¶ Si pauperi-
 bus nō prestauit patrociniū.

¶ Si nimis petit salariū idē
 dicendū videt sicut de aduo-
 cato. ¶ Si notarius exis ad-
 uertēter falsauit instrā: pecca-
 uit mortaliter et tenet de om-
 ni dāno secuto. ¶ Si malitio-
 se occultauit iura alioꝝ seu in-
 strumēta: et nō assignauit aut
 destruxit vel alijs dedit: ultra
 mortale tenet de omni dāno
 ¶ Si ex ignorantia notabilis
 vel negligētia. male dictauit
 instrā vltēstamēta cū defecti-
 bus: vñ oriunt litigia vel per-
 dūtur bona alioꝝ: peccat mor-
 taliter: et tenet de oi dāno le-
 so exinde. ¶ Si fuit rogat⁹ in
 testamētis eoꝝ qui nō erant
 sui sensus scienter. tāqz vsum
 rōnis libeꝝ habētū: mortale
 est: et tenet de oi dāno leso.
 ¶ Si in instris suis nō ē vsus
 solennitatib⁹ legalib⁹: vñ vali-
 dantur p̄ctus: qz mortale est:
 et tenetur de oi dāno. ¶ Si fe-
 cit instrā in fraudē vsuraz sci-
 enter: mortale est: et est p̄ni⁹.
 ¶ Si notari⁹ in offō est sala-
 riat⁹ sufficiēter a cōitate. et
 accepit et ab his pro quibus
 scribit gr̄as: lras: et hmōi: vel
 nō salariat⁹ a cōitate. accepit
 de vsuetudine pro labore suo
 ultra debitū et equitatē: pecca-

nit et tenetur ad restitutionem.
C Si diebus festiuis sine neces-
 sitate: sed ex cupiditate fecit in-
 strumentum: vel copiauit vel ex-
 tendit scripturas cum possent
 differri: mortale videtur. **C** Si
 fuit rogatus: vel dictauit vel re-
 degit in scriptis statuta contra
 libertatem ecclesiasticam: mortali-
 ter peccauit etque excommunicatus.
C Si notarius ex nomine episcopi pro-
 scribendis nominibus ordinandorum
 vel litteris ordinationum acce-
 pit pecuniam: quia si salariatus
 est ab episcopo: simoniam commisit: si
 vero non salariatus. satis acce-
 pit: ut de lucro participet or-
 dinator: simonia est: de qua vi-
 de plenus in .ii. parte summi .ti. i. c. v.
 §. xvi. Item in .iii. parte .xi. c. ii.
 De doctoribus et scholaribus .c. v.

Circa doctores et scho-
 lares inquirendum est.

Primo si docens pu-
 blice leges vel philosophiam. admi-
 nit ad lectionem suam scienter: reli-
 giosos vel sacerdotes secula-
 res: vel alios clericos non sa-
 cerdotes sed in dignitate ins-
 titutos: quia excommunicatus est. quoniam ali-
 que predictorum aduertenter ad-
 mittit. simul cum illis. c. Super
 spe. ex. ne cle. vel mo. **C** Si do-
 cens aut legens in quocumque facul-

tate est in sacra theologia. ad-
 mittat religiosus excurrentem de
 monasterio cum hitu ad audiendum
 sine licentia prelati sui scienter: est
 excommunicatus cum eo. quia participat in
 crimine. Item si cum licentia prelati sui: sed
 sine hitu ad lectionem recipit
 sine prelati. **C** Si magister vel scho-
 laris ex nomine bononie tractat cum
 aliquo ciue bononiensi de reductio-
 ne hospitij irregularis in gli-
 nis nisi tempus reductiois fuerit
 elapsus: excommunicatus est. ex de lo-
 ca. c. ex rescripto. Et hec excommuni-
 catio non habet locum nisi bononie.
C Si quis ex eo pacto receptus
 est in canonicum ut: scholas tene-
 at. simoniacus est: unde et mortale
 sed vacante prebenda potest ei annecti
 hoc ostendit Hostiensis. **C** Si aliquid exigat vel
 permittat pro licentia docendi: quod
 uis sed Hostiensis. non sit simonia
 est tamen contra iura: unde et mortale: quod
 patet ex premissis per hoc imposita: quia ex
 actu restituitur et debet tractores
 officij et beneficij expoliari: ex
 de Magistris. c. j. **C** Si magister
 habet beneficium vel salariam sufficiens
 pro docendo. si erigit a scholaribus:
 simoniam committit precipue a
 clericis et pauperibus erigendo: quia
 vendit doctrinam et tenetur ad resti-
 tutionem. h. Hostiensis. et Ray. **C** Si sit

Tertia pars Interrogatorij

non sufficit salariuz ei: potest exigere. si tñ sit idone⁹ in docendo. alias nō. A pauperib⁹ autē nō debet exigere. Oblata vero gratis: semp pōt accipere: et multo magis si nulluz habet salariū. pōt recipe collectas pro labore. ¶ Si magister festū colendū de iure: vel de consuetudine. nō vult cedere nisi pro pecunia: vel ecōtra nō colendo cedit colendum pro pecunia: simoniā cōmittit. Ray. ¶ Si magisteriū inde querit inept⁹ et valde ignorans. vel recipit: vñ esse mortale ppter periculum qđ sequitur: qz rōne magisterij datur fides in quib⁹ regitur: vñ nocentū primo sequitur ex cōsilio malo: et hoc p̄cipue in theologica facultate: et admitrens tales sciēter ad magisterium: et vñ mortaliter peccare. ¶ Si q̄rit gradus: vel magisteriuz. nō ad utilitatē aīaz et dei honorē: s̄ ad sui ostentationē et honorē: p̄tinet ad ambitionē. ideo vide de ambitione et qñ mortale est vel veniale. m. ij. parte sum. ti. iij. c. iij. ¶ Si inde q̄rit ex emptione: vel diuitias vel libertatē: totū est dānabile p̄sertim in religi-

osis. ¶ Si docuit publice in theologia: exñs in mortali notorio: peccauit mortalr. Tho. i. iij. di. xix. q. ij. ar. ij. q. ij. ¶ Si sciētiās phibitas legit vel didicit: vt nigromātiā vel artes notorias et hmōi: mortale est: vel si notabiliter ignorans se ad docendū posuit: et errores notabiles docuit: est mortale. ¶ Si nō adhibuit diligentiam ad p̄fectum scholarium in scia et moribus quā debuit: faciēs nimias vacatiōes: vel nō vtilia sed curiosa docens. vel de moribus eoz nō curans: nec cōpescēs in quo potuit: in huiusmodi negligentiam notabiliter committens: mortale est. ¶ Si vniuersitatis iuramēta non impleuit: mortale est p̄ctū. ¶ Si se iactauit de doctrina: vel alijs detraxit se p̄ferendo vel eis inuidit: vel sectas nutrit inter scholares: vñ scholares alterius doctoris ad se traxit iniuste: vel p̄pose indutus est: de qbus vide supra in p̄ctō ianis glorie de hmōi grauitate. ¶ Si scholares nō fuerunt obediētes doctori: in his in quib⁹ tenētur. ¶ Si rixas inter se fecerūt. ¶ Si minus aptū elegerunt ad legendū ex-

causa iniusta. ¶ Si dimiserunt ieiunia ecclesiastica cum ieiunare possent: ut misse auditionem in festis vel alia sacra. ¶ Si contendunt in disputatione contra veritates ne videant succubere. ¶ Si supbiunt ex scientia. ¶ Si aliquem malum finem intendunt ex scia sua ut lucra iniusta: curiositates: ambitiones: et homini. ¶ Si sunt negligentes in studio. ¶ Si prodigi in expedito: et de alijs inquirendi sunt prout videbit expedire de dictis supra in prima parte interrogatorij et in scda. ¶ Si nimis ardentur studuit in libris gentiliu propter ornatu: minus vacans studio utiliori. vel necessario: vel sacre scripture precipue quo ad religiosos: vel in poeticis propter materiam turpem: quia istud est mortale. xxxvij. di. c. ideo prohibetur.

De medicis. c. vi.

A Medico quere si posuit se ad praticam in medicina sine sufficienti peritia: quia si parum vel nihil studuit: videtur mortale: quia exposuit se periculo occidendi homines. ¶ Si peritus et sufficiens existens omisit aliquid de contingentibus circa infirmos

quos habet in cura: et negligentia: quia ex negligentia notabili vni secutu est magnu nocumetu infirmo vel sequi potuit: male potest excusari a mortali. Si vero parua negligentia: est veniale: ut si non visitat infirmos sollicitate et homini ubi tunc non est periculum. ¶ Si dedit medicinam vel consiliu pro salute corporis in periculum tamen anime. propter que veniat quid ad peccatu. i. contra precepta: puta ut fornicet quod. ut euitet certas infirmitates: vel medicinam dat pregnati ad occidendum puerum pro seruatioue matris: vel potius inebriante: et homini mortaliter peccat: et hoc prohibetur in. c. Luz infirmitas est de pe. et re. ¶ Si seruauit preceptum factu medicis. i. quod inducat infirmos quam primo vocatur ad visitandu eos ad confessionem faciendam: quia omittendo hoc. secundum doctores peccat mortaliter: ut di. c. cum infirmitas de pe. et re. ¶ Si pauperes infirmos quos nouit non valentes soluere. non visitauit gratis: quia ad hoc tenet et est soluere pro eis medicinas si potest alio mortale est: di. lxxiiij. c. i. et in glo. sup. verbo iferas. ¶ Si

nimis largus fuit ad inducē-
 duz debiles ad frangendū ie-
 iunia ecclesie sine rōnabili cā
 qđ frequēter faciunt nō est si-
 ne pctō. ¶ Si vero etiā sanis
 dissuadet ieiunia eccle dicēs
 nociua eē. z sic iducūt ad frā-
 gendū ieiuniū sine cā: morta-
 le ē: de pe. di. i. c. noli. ¶ Si de-
 dit medicinā dubiam sanati-
 onis vel mortificationis: vř
 mortale. Et vt dicit. c. cū infir-
 mitas eř de pe. z remissione
 potius dđ dimitti in manib⁹
 dei. qđ exponi periculo medi-
 cine. De emulatiōe vero z de
 tractione quaz faciūt medici:
 interroganduz est. put habes
 supra. in. ij. pte interrogatorij
 videlz in pctō inuidie. Itē in
 scđa parte sum. ti. viij. c. iij.

¶ De aromatarijs.

¶ In cōponendis me-
 dicinis nō ponūt que
 ordinat medicus cuz
 nō hñt: vel ita bona vt est ne-
 cesse. in quo offēdūt medici
 nō facientes añ se cōponi: nā
 si ex hoc sequit̄ graue pericu-
 luz infirmo: vel nō opatur sa-
 nitatē quā fecisset si bñ fecissz
 illaz: mortale est: z etiā in me-
 dico si hoc dissimulauit. ¶ Si
 docēt vel vēdunt ea que pecu-

rant aborsum ad illud facien-
 dum: vel vēdunt venena his
 quos credūt abufuros: morta-
 le peccatū est. ¶ Si sopbisti-
 cant aromata qđ frequenter
 faciunt. ponētes in cis vnum
 pro alio: vel in electuarijs: si-
 rupis: spēbus z pfectionibus
 in ccreis faciētes malas mix-
 turas. z vēdētes pro puris: qz
 vltra pctm tenētur ad restitu-
 tionē illis ad qđ tales res vē-
 dunt: seu erogare paupib⁹ cuz
 incerti sunt. ¶ De nimijs pre-
 cijs: piurijs z mēdacijs z di-
 minutis pōderib⁹ z alijs pec-
 catis que faciūt: interrogādū
 est. put. s. i. c. de fraudulentia,
 in. ij. pte iterrōgatorij. vř i. vij.
 pcepto in. c. de fraudulentia z
 diffus⁹ in. ij. p. sum. tit. i. c. xvi.
 itē in. iij. p. ti. viij. c. iij. §. vi.

¶ De mercatorib⁹ campso-
 ribus z psonetis. c. vij.

¶ Mercatorib⁹ cāpsori-
 bus z psonetis que-
 rendū est: si misit nō
 solū arma z lignamina: s; et
 quecūq; mercimonia ad ale-
 xandriaz vel partē egypti: vel
 terras sarracenoꝝ soldāo sub-
 iectas qz excōicat⁹ est excōica-
 tione papali si nō hñt licētiā
 a papa. Dicitur q veneti hñt.

¶ Si negociantur nō ppter aliquē finē honestū: puta sustentationē familie sue ex lucro moderato: vel pp sustēta tionē pauper. vel pūtionem eoz: pro ciuitate: et hmoi s; ne gociatur pp auaritiā: et ad the saurizādū: est mortale pctm: si in lucro constituit finē: vel si intendūt lucrū per fas et nefas si pnt. Hec vide in. iij. p. sum. ti. viij. c. iij. ¶ Si cōposuit se cū alijs mercatorib⁹ q; nō vē dāt de aliq; minori p̄cio q̄ cō uentū fuit iter eos qd̄ est ex cessiuū: vt sic cogantur p̄sone emere caro p̄cio: pctm̄ est et le gib⁹ phibitū. Hosti. ¶ Si vē dūt merces pro maiori p̄cio q̄ valeant: et ex eo q; nō solū fecit ei terminū s; et mutuat ei pecuniā aliquā: vsurā com mittit. ¶ Si vēdēdo mercātias suas: puta lanā vel pānos recipiēdo pro p̄cio alia merce mōia: puta sericū pro aroma tib⁹ vel alia: q; vulgariter dī barato: multo maiori p̄cio vē dit sic: q; si recipet pecuniam pctm̄ est iustitie et mortale: nisi ille cui vēdit et lōge maiori p̄cio tradat res suas: tūc pōt vn⁹ excessus cōpēsari cū alio si sunt q̄si cōles. ¶ Si vēdēdo

ad terminum: plus iusto p̄cio vendidit: rōne dilationis tm̄. Et de diuersis sp̄eb⁹ cambioꝝ et varijs modis cābioꝝ: vsuraz et fraudulent⁹ in q̄titate: et q̄litate: et substātia rez. Interrogādū est put habes supra in. c. de vsurpatione rei aliene. in. j. pte interrogatoriū videlz in. vij. p̄cepto in principiō: et in. ij. pte sum. ti. j. ¶ Si fraudauit vel fraudari fecit: v̄ ali⁹ pro eo: iusta pedagia seu gabellas: mortale est et tenet ad restitutionē. Sec⁹ de iniustis. vel cū nō tenētur loca illa tuta a latronib⁹ (ppter qd̄ hec solūtur) ppter defectuz dñoz. ¶ Si dedit falsas monetas vel diminutas sciēter pro bonis: v̄ eas diminuit: ē pctm̄ et tenet ad restitutōez. secus si accepit monetas valētes in loco p̄ eo qd̄ valēt ibi et mittēs ad aliū locū vbi pl⁹ valēt plus petit. ¶ Si faciēs societate cū alijs nō fidelr se hūit: aliq; occulta lucra sibi soli retinēs: tē ad satisfactōez tenet: nisi cert⁹ eēt q; socij tūcē occulte subtraxisset. Si fec̄ p alijs securitate cū fraudib⁹. nā si fraude asscurar̄ merces p mar̄ v̄ p̄ irā: et ide q̄rere emō

Tertia ps Interrogatorij

lumentuz plus z minus fm
 quātitatē piculi: nō videt illici
 tū. cuz substat piculo magno.
 Asscuratio vero pecūie per
 modū satisfactiōis: q̄ vulgari
 ter dicit̄ scripta: vbi nullū est
 piculū z damnū nō ē tutum
 quantū ad cōsciētā. Sec⁹ si
 sibi ē piculū ibi. ¶ Si accepit
 pecuniā aliquā sub noīe depo
 siti: rñdēs sex vel octo p cen
 tenario: z cū illis pecunijs lu
 crat̄ ipe mutuādo: v̄ alijs illi
 citis cōtractib⁹ ad rationē. x.
 pro cētenario z hmōi: cōmisit
 duo mortalia: vnū ē accipien
 do: aliud mutuādo: z tenet̄ de
 vsura. ¶ Si se itromisit i ba
 rocholis ritrancolis achasi
 nis q̄ vocabula non de claro
 ob breuitatē s̄ de his vide in
 ij. p. sum. ti. i. c. viij. §. v. qd̄ ma
 licie sit i eis. Achasinū. dicit̄
 qñ q̄s gerit negocia stipendia
 riorū. Idē si dominorū labo
 rans p eis: z cuz mutat eis
 pecunias cū expēdit. recipiēs
 inde certū lucrū vel salarium
 z quantū meretur labor p iu
 stis causis pōt accipere: vnde
 pro bellantib⁹ iniuste nō pōt
 accipere ratione mutui nihil
 plus alias vsura ē. ¶ Si vsus
 est p̄rijs z mendacijs emē

do z vendēdo q̄ solēt eē h̄s
 cidus z potus. Et de his dic
 vt supra i p̄ia parte interroga
 torij. s. in. ij. p̄cepto. c. i. Et cū
 stat i tali p̄posito vtendi mē
 dacijs z periurijs z dolis qñ
 occurreret: semp est in morta
 li: vnde non est absolvendus:
 nisi disponat abstinere ab il
 lis vbi est mortale. ¶ Item si
 emit res raptas vel furatas
 per mare vel per terrā: dic vt
 supra in sc̄da p̄te interrogato
 rij. c. viij. ¶ Si emit vel vēdi
 dit dieb⁹ festiuis absqz necessi
 tate s̄ pro cupiditate: vel fecit
 ratiocinia librorū: vel fecit fie
 ri suis discipulis: dic vt supra
 de obseruatione festoz. ¶ Si
 fuit prosoneta seu mediator:
 qui dicit̄ sensale p̄ctuz frau
 dulentozū sciēter: mortale est
 z tenet̄ lesō satisfaccere. ¶ Si
 fuit mediator p̄ctus vsurarij.
 intendēs vtilitates vsurarij z
 suaz magis q̄ accipiētis sub
 vsura: mortale est: z si ipse in
 duceret ad mutuanduz alios
 ad vsuras qui hoc nō cogita
 bāt: v̄ tenere ad restitutionē.
 ¶ Si mediator extat in alijs
 p̄tractib⁹: vt vēdēdo domos:
 equos: z alia aialia: z male cō
 suluit emptori in ci⁹ dānū: vel

huius utilitate et venditoris: peccat mortaliter et tenetur lesio ad omnem satisfactionem: et e converso tenetur si in dano venditoris consuluit. Et si in fidei matrimonij: vitur mendacis et huiusmodi in notabile damnum phetium: peccat mortaliter. Hec vide in. iij. p. sum. ti. viij. c. iij.
De artificibus et mechanicis. Caplm. viij.

Ifecit arte: cuius opus est cum peccato: vel ad peccatum mortale: ut plurimum: sicut facere tarillos: fuisse usurarijs in illa arte: militi in bello iniusto: nauigio piratorum: lenocinio. in tenendo baratariam et huiusmodi: opus quod dimittat ex toto artem: alias non est absoluendus. Et si artes facit cuius artificium potest esse ad bonum et malum finem et usum. ut gladios: balistas: lanceas. venena: et huiusmodi: si verisimiliter potest estimari quod peccator velit ad malum usum: non potest facere vel vendere facta: ut puta in bello iniusto. secus si dubitat. Et si qua etiam facit: que sunt ad malum usum quasi semper ut facere fucos: et ferta et huiusmodi debet dimittere. Et si mendacis vitur: periurio: dolis: malis men-

suris. vel ponderibus. Et si festiuis diebus laborauit. Et si non ieiunauit cum posset moderando labore: de quibus dicuntur supra in prima parte interrogatorij. videlicet in tertio precepto.

De lanificibus.
 Si vendidit pannum lane minus preciose: pro panno lane magis preciose: et sub isto precio: vel vniuersi tincture pro alia: vel cum aliquo defectu habentem ac si non haberet. nil minuens de precio: vel si in festis fecit lanam tendere sine necessitate. Vel cum non plene soluit laborantibus et huiusmodi: in his. n. maius et minus peccatum secundum materiam.

De setariolo.

Si textoribus serici. precium sui laboris dat non in pecunia sed in rebus diuersis: puta: panno: serico: tritico et huiusmodi: et cum ille non indigeat illis. opus eum vendere minori precio quam ille receperit: peccat mortaliter et tenetur ad restitutionem de dano nisi a principio cum eo sic conuenierit quod daret de huiusmodi talem precio. tunc autem non est deceptio.

De tabernario et hospite.

Si vendit unam speciem vini pro alia: vel limphatum vinum pro puro: vel ad clarificandum

vinum fecit aut misit aliqua nocua corporis vel nō dedit plenas mēsuras: vel in taberna tenuit meretrices et ribaldos: vel lufozes ad raxillos: vñ aduertēter dedit his quos vidit inebriari: peccauit in quibusdā mortaliter. In alijs venenialiter et tenet dō dānis.

De macellario.

Si vēdidit carnes corruptas pro sanis qđ est mortale. Si vnā spēm pro alia: vt capram pro castrono: et hmoi: vel diminutū pondus: vt. xj. vncias pro libra: peccauit mortaliter: et tenetur de damnis.

De pistore.

Si fecit panē nimis pōderosus ex aliqua sophistication ita qđ emētes sint decepti: vñ minoris pōderis qđ debet: vñ farinā bonā alterius accepit cui fecit panē et posuit minus bonā: vel cum nimio furfure peccauit et tenetur satisfacere.

De sutoze pannorum.

Si qđ restat sibi de serico vñ pāno vel tela: vel alijs sibi datis pro hēdis vestib⁹: retinet sibi: furat illud si sit qđ notabile: nisi ille diminue dedisset sibi mercedē laboris et illud capit sibi ad supplēdū tm̄. vel

vbi esset in pacto. **¶ Si nocti b⁹ vel dieb⁹ solēnibus absqz magna necessitate laborat: vñ si facit nouas inuentiones vanitatum.**

De aurificibus.

Si vtitur: vel si vēdidit aurū vel argētuz archimiatus pro vero: vel aurū minus purum pro magis puro: peccat et tenetur de dāno. **¶ Si emit calices sacros non cōflatos pro se: quod prohibetur.**

De cerdonibus.

Si vēdidit vnā spēm corij p alia minus bona i sutularib⁹.

De fabris.

Si ferrum pro calibe vel malum ferrum.

De locatoribus equorum.

Si sciēter locauit equū defectuosuz vel periculosum et huiusmodi: quilibet tenetur vltra peccatū dō dānis: et sic dic scurrēdū est per alias artes.

De histrionibus.

Si histrionis fecit repñtationes et iocos in verbis vel factis turpia stinētes: vel in ecclesijs: vel in diuinis officijs vel tēporibus indebitis: est peccatum plus vel minus graue secundum quantitatem.

De citharizantibus.

Si musicus citharizauit ad
cōgregationes illicitas: vel in
ecclesia in organis pulsauit
ballatas: puto mortale in pul-
sante et procurante.

**De seruatoribus et labora-
toribus.**

Si infideliter operati sunt. i.
nō bono modo ex incuria et
negligētia: vel non tm̄ quātū
cōmode potuerūt. peccatū ē.

**De agricolis et rusticis ca-
pitulum nonum.**

I credit explicite my-
steria q̄ cōiter solēniat
ecclesie: vt incarnationē: passionē
et resurrectionē. **¶** Si scit do-
minicā orōnē. **¶** De observa-
tione festoz et ieiunioz si tm̄
pōt. **¶** De auditione misse in
festis. **¶** De cōfessione et cōio-
ne semel in anno fiēda. **¶** Si
recepit sacramentum confir-
mationis vel non: qz tenetur
si potest. **¶** Si tenuit propri-
os filios ad baptismū vel cō-
firmationem quod est probi-
bitū. **¶** De mendacijs vero
et periurijs et blasphemijs et
ebrietatibus interroga. **¶** Si
ad meretricis accessit: quod
aliqui non credunt esse mor-
tale: nec tamen talis ignoran-
tia excusat eum. **¶** Si deci-

mas non soluit saltem secur-
dum consuetudinem loci illi-
us: quia peccauit et tenetur sa-
tisfacere de preterito: si sacer-
dos non remittit: vel ēt obla-
tiones secūdam psuetudinez
loci nō dedit. **¶** Si de exco-
municacione nō curauit. sed inges-
sit se diuinis: vel contēpsit vi-
tare excommunicatos: quod
est mortale peccatum. **¶** Si
nocuit per se: vel per familiā
suā. vel animalia: puta discor-
rendo per prata aliorum. vel
mittendo vel permittēdo ani-
malia intrare ad pascēdum:
vel si mutauit terminos pos-
sessionum: vel arrando adu-
nat de terra proximi vicini-
agro suo: in his peccauit secū-
dum quātitatem dāni quod
intendit facere: et tenetur sa-
tisfacere. **¶** Si dolum com-
misit in agricultura vel no-
tabilem negligentiam in dā-
num patroni: vt non firmādo
terras vel cultiuando: vel se-
minādo vel recoligendo fru-
ctus debito tēpore pp̄ qd̄ de-
perūt: vel boues nimis fati-
gādo: vnde destruit et p̄cipue
ad lucrū habendū suū: peccat
et tenetur de damno. **¶** Si te-
nēs possessionē ad afflictū ma-

le tractavit: vel si partiarj nō rñdet dominis de quātitate tota debita: fingēs se minus recollectisse: tenet dñis de dānis. ¶ Si animalia tenēs ad socidam nō rñdet ex integro danti de lana. caseo z fetib⁹ z hmōi. In his est pctm mortale vel veniale s̄m quātitatē dāni: z tenet satisfacere. ¶ Si dieb⁹ festiuis laboravit z p̄cipue tpe messius: z vindemiay absq; magna necessitate: vel detulit ligna vel victualia dominis suis: mortale est. ¶ Si vacavit ludis: choreis z alijs vanitatib⁹. ¶ Si gubernavit familiā sc̄dm p̄cepta dei z ecclesie. ¶ De supstitutionibus z falsis opinionibus: que solēt abūdare in eis. ¶ Si hēt vota: que implevit vel nō. De virijs diuersoz artificū: vide diffusius i. iij. p. sum. ti. viij. c. iij. ¶ De pueris z puellis. c. x.

Quærendum est de mendacijs z piurijs. De votis nō impletis: que tñ nō obligant si irritantur a parentib⁹ ante ānos pubertatis. ¶ De missa non audita in festis: de cōfessione z cōione fienda semel in āno. ¶ De irreuerētia ad parētes

z maiores. De riris. ¶ Si verberavit clericum: qz si est doli capax excōicatur est. ¶ De furtis factis de reb⁹ parentū vel magistrorū suorū. ¶ De detractionib⁹ z turpibus verbis auditis vel dictis libēter. ¶ De p̄tinnelijs adinuicē. ¶ De inuidia z alijs put videtur plus z min⁹ s̄m etatē z sensus: p̄cipue de vitijs carnalib⁹ cū masculis z feminis. vel per seipos cōmissis: v̄l adinuicē: que hodie abundat in ipsis p̄pter malas societates z occultāt. ¶ Interrogandi sunt cū magna cautela z a longe vt non addiscāt que ignorāt. Adulto magis hoc seruandū est erga puellas. De oibus p̄dictis si credunt tūc habuisse vsus rōnis: iudicandū est de mortali aut veniali. s̄z regulas datas in prima z sc̄da pte Interrogatorij de illis.

Quærendum est de clericis in cōi. cap. xi. ¶ **I**ntra clericos in cōi. ¶ **A** quolibz clerico pōt interrogari cū v̄l exp̄pedire: vt qñ talis clericus est ignotus: si accepit aliquē ordinem per simonias: qz per hoc peccauit mortāl̄ z est suspensus s̄m iura antiqua: nec pōt

exequi susceptū vel pmoueri
 ulterius: nisi pri^o per papā dis-
 penset: qđ verū est si ipse fuit
 p̄sciū simonic: qz ignorante
 eo: pōt per alium etiāz dispen-
 sari: al's. n. semp peccaret mor-
 taliter exequēdo. nec excusat
 eum iuris ignorantia. *Dec*
Ray. in summa lib. iij. c. xxi.
 de lapsis & dispensationibus.
 ¶ Si accepit aliquē ordinēz
 licet non per simoniā: tū a si-
 moniaco in ordine vel digni-
 tate: siue occulto siue manife-
 sto: est suspēsus & indiget dis-
 pensatione pape. Sz dū igno-
 rat factū. s. eū esse simoniacū:
 excusatur a pctō exequēdo of-
 ficia sua: sz cū certificatur nō
 pōt exequi sine dispēfatione.
 ¶ Si suscepit ordinē a simo-
 niaco in ordine p̄ferendo: vel
 bñficio notorio: similr est sus-
 pensus. Secus si simonia nō
 est notoria. Duz vero nescit.
 excusatur modo p̄dicto: sz nō
 postea qñ certificat: sz indiget
 dispēfatione pape: alias non
 potest exequi. *Ray.* ¶ Si re-
 cepit ordinē hñs aliquā irre-
 gularitatē. vt homicidij: muti-
 lationis: illegitimatōis & bu-
 iusmodi: si absqz dispēfatiōe
 peccauit mortāl'r. nec pōt exe-

qui absqz dispēfatione: alias
 peccaret mortaliter. ¶ Si re-
 cepit ordinēz exñs excōicat^o:
 vel suspēsus: vel interdictus:
 peccauit mortaliter: & non ha-
 bet executionē. ¶ Si crequit
 offm̄ alicuius ordinis. vt can-
 tādo epistolā. vel legēdo euā-
 geliū vt diaconus: in aliqua
 p̄dictaz irretitus snia: pecca-
 uit mortaliter. nisi ignorātia
 facti eū excuset: & ex irregula-
 ris *Ray.* ¶ Si accepit ordi-
 nē in aliquo pctō mortali sci-
 enter peccauit mortāl'r. *Dec*
Ray. in summa li. iij. c. xxi. d
 lapsis & dispen. Et quotiens-
 cūqz crequit officiū alicuius
 ordinis i mortali: vt accolita-
 tū: subdiaconatū. diaconatū:
 mīstrādo aliqđ sacramētū se-
 lenit. vt baptizādo: cōicando:
 p̄fessiones audiendo: & hñōi
 mortale ē *Tho. i. iij. di. xxiij.*
ar. iij. q. v. ad. iij. ¶ Si extitit
 publicus p̄cubinaris: vl' al's
 notorius fornicator: est suspē-
 sus ab executiōe officioꝝ suo-
 rū: p̄cipue a celebratiōe misse
 & si exegtur sic suspensus: effi-
 citur irregularis idigens dis-
 pensatione pape: alias nō pōt
 exequi. *De.* ¶ Si nō portauit
 tonsurā ex lenitate & lasci-

uia: mortale videtur. ¶ Si se exercuit in negocijs secularibus negociando et hmoi: vel si tenuit tabernas ibi ministras vel si lusit ad aleas et taxillos vel se in miscuit enormitatibus vel turpibus: vel tripudijs cum feminis. ¶ Si usus est officio ordinum sine debitis ornamentis: ut faciendo subdiaconatum sine manipulo: diaconatum sine stola: celebrando missas cum defectu alicuius sacre vestis ordinate. s. cassula: amictu: alba et hmoi vel et lapide sacro: aut et sine lumine vel sine adiutorio et sine missali et hmoi: quia in quolibet horum est mortale peccatum: si scienter dimittit nec excusat inris ignorantia. ¶ Si etiam in sacris. s. in subdiaconatu: et supra omisit horas canonicas: quia in quolibet die quomissit aliquam horam: et beate virginis cum posset: peccauit mortaliter: si ex negligentia omisit. Secus si ex oblivione: et tunc tenet dicere quam recordatur: aut omisit ex ipotetia infirmitatis et hmoi de causa. ¶ Si dicendo horas: alijs exercitijs se occupavit manualibus: ut faciendo cognam et hmoi videtur mortale: quia non satisfacit precepto ec-

clesie. Et si mente circa alia vagatur voluntarie: non curas: et sic quasi per totum officium: videtur mortale. Secus si proponit velle attendere: et distrabitur: sed cum aduertit displicet ei. ¶ Det. in. iij. di. xv. ar. ij. q. v. ¶ Si recipit ordinem sacrum ante legitimum. s. subdiaconatus ante xvij. annos. Diaconatum ante xv. et sacerdotium ante xv. (sufficit annus inchoatus) peccauit mortaliter: nec debet exequi ante legitimum: si tamen faciat officium: non efficitur irregularis secundum communem opinionem. sed peccat. ¶ Si sacerdos etiam commisit aliquam simoniam: puta audiendo confessiones pro habendo pecuniam: alias non auditurus: baptizando concicando: unigendo: vendendo sepulturas et hmoi mortale est. ¶ Si in confessione in coniugatione vel in collatione sacrorum omisit debitam manum: vel formam: vel ritum in quolibet horum est mortale: siue ex certa scientia facit. siue ex ignorantia crassa vel notabili negligentia. Nam inde sequitur magnam periculum et irreuerentiam dei. ¶ Interrogandum est. n. de formis. s. baptismi: eucharistie et aliorum sacrorum que sunt maioris potestatis: si sciunt eas: quod

habes infra. c. vlt. ¶ Si noto
 rijs pctōib⁹. ddit eucharistiā
 vel alia sacra. nō penitentib⁹.
 ¶ Si occultis pctōib⁹ quos
 ipse sciuit: denegauit publice
 eucharistiā: vel alia sacra: qz
 in vtroqz videt mortale: licet
 etiā ipi peccēt petēdo ⁊ sumē
 do. ¶ Si celebrauit cū morta
 li nō p̄fesso: licet cōtrit⁹: mor
 taliter peccauit: nisi aliq̄ neces
 sitate instāre: ⁊ sacerdotis co
 piā nō hāte. tunc sufficit p̄tri
 tio: sed si sine hac celebrauit.
 mortalr peccauit. Tho. in. iiii.
 di. xvij. q. ij. ar. v. q. i. ad. iij. itē
 q. iij. ar. i. q. iij. Itē p̄de. de pa.
 di. ix. q. ii. ar. i. ¶ Si celebrauit
 nō dictis matutinis: mortale
 est. ¶ Si dicēdo missā: non
 p̄secrauit putās ex hoc euade
 re pctm̄: mortale est ⁊ grauissi
 mū. ¶ Si celebrauit ad faciē
 dum veneficia seu maleficia.
 ¶ Si nō dixit ex itegro: s; di
 misit notabiles ptes misse ex
 ignorātia seu festinatioe p̄ci
 pue canonis. ¶ Si dicēs ver
 ba nō intēdit p̄secrare. ¶ Si
 nō sumpsit sacrz. ¶ Si nō ie
 iunus. ¶ Si plures missas: in
 vna die dixit in casu nō p̄ces
 so. ¶ Si nō i azimo s; fermē
 tato accipit. ¶ Si cuz hostia
 quasi corrupta: vel vino acce
 toso vel q̄si putrido. ¶ Si sp̄
 in missa occupat⁹ est in varijs
 cogitationib⁹ voluntarie. vel
 nō curās de attētionē. ¶ Si
 nō posuit aquā cū vino inca
 lice ex ignorātia vel certa scia
 in quolibet horuz p̄dictoz est
 mortale. ¶ Si nō diligenter
 seruauit eucharistiā sub serā:
 pp qd̄ aliqd̄ p̄dit: vel a muri
 rib⁹ deuorat. ¶ Si nō defert
 infirmis apte: ⁊ cū lumie. mō
 d̄bito. ¶ Si euomuit sacm̄:
 pp ebrietatē vel ex voracitate.
 ¶ Si nō renouauit vt d; pp
 qd̄ efficit putrida. v̄l marcida
 v̄l vermes generat. ¶ Si ddit
 infirmo patiēti vomitū sciēter.
 ¶ Si stilla sanguinis cadit in
 terrā ⁊ i his frequēter ē mor
 tale: lz nō sp̄. ¶ Si nimis ra
 ro celebrauit: p̄cipue si nō ce
 lebrauit in magnis solēnitati
 b⁹. v̄l mortale s; Tho. i. iij. p.
 sum. q. lxxii. io. itē i. iij. d. xii.
 q. i. ar. ii. q. i. o. ¶ Si p̄misit ali
 cui dicē missas. recipiēs elemo
 synas ⁊ nihil itēdit facere v̄l
 mōtale. ¶ Si h̄ns pollutioez
 nocturnā: die p̄cedēti imedia
 te. ex cā vbi fuit mortale: v̄l du
 bitat fuisse mortale: celebrauit
 etiā p̄fessus: videtur mortale

Tertia pars Interrogatorij

fm Tho. in. iiii. di. ix. ar. iiii. q. ij. ad. ij. Itē ꝑꝑ. de pal. in. iiii. di. ix. q. ij. ar. j. vel. fm eundez ꝑꝑ. de pal. qñ sic in ꝑꝑ. accedit ad celebrādū. Veniale autē si ex eā ubi fuit veniale nisi subsit necessitas ¶ Si audiunt ꝑꝑ. alicuiꝑ: nō habens auctoritatez ab aliquo. ¶ Si absoluit a casibꝑ a quibus nō potuit: vt a reseruatis siue ex certa scia: siue ex ignorantia crassa. ¶ Si intromisit se de dispensatione votoꝝ: vel absoluit ab excoꝑicatione maiori absqꝫ spāli commissione. ¶ Si posuit se ad audienduz ꝑꝑ. oino ignorās z ne sciēs discernere inter mortale z veniale z cōia mortalia: ē mortale. ¶ Si absoluit quē inuenit excoꝑicatū maiori: z a peccatis: qz nō pōt. ¶ Si absoluit eū qui nō vult a peccatis discedere. vel satisfacē quibus dz. ¶ Si revelauit ꝑꝑ. auditū in ꝑꝑ. cognoscēti ꝑꝑ. illum: sine licētia illius: in quolibꝫ ꝑꝑ. videt mortale: nec excusat ignorantia. ¶ Si nimis festinauit in audiēdo: nō sufficienter interrogando. ¶ Si in ꝑꝑ. casibus peritiores nō cōsultuit.

¶ Si incautus in iniūgēdis penitentijs: qz vel nimis graues. vel nimis paruas dedit. ¶ Si interrogauit de his de quibꝑ nō debuit: videlꝫ nomē persone euz qua peccauit: vel in incaute in turpibꝑ. ¶ Si predicauit in ꝑꝑ. mortali crīs: peccauit mortaliter z totiens quotiens sic predicat Tho. in. iiii. dist. xiiii. q. i. ar. iij. q. v. o. ¶ Si ꝑꝑ. aduertēter mendacia mortale est Tho. Itē videt si scandalosa: vñ ꝑꝑ. seditiōes in populo. ¶ Si ꝑꝑ. indulgētijs indiscretas. ¶ Si ꝑꝑ. ꝑꝑ. pecuniā sibi ꝑꝑ. vel dandā: simonia est: vnde z mortale. ¶ Si ꝑꝑ. ꝑꝑ. inanē gloria ibi ꝑꝑ. finē: mortale est. ¶ Si ꝑꝑ. sine licētia. ¶ Si dixit nimis curiosa allegādo ꝑꝑ. z ꝑꝑ. frequēter. ¶ Si fabulosa z ꝑꝑ. cantia ad risum. Si ab hñōi se nō subtraxit cū posset: z peccauit. Itē si subtraxit se a ꝑꝑ. cando cū posset z iniungeret ei: peccauit. ¶ Si nimis familiaris est cū mulieribꝑ ꝑꝑ. visitādo eas ex necessitate: ꝑꝑ. qd multi scādalizant: z ipse nouit: hoc posset

esse mortale. ¶ Si visitauit
 monasteria: et qua de ca. ¶ Si
 cognouit carnaliter illam quam
 audiuit in confessione: vel quam sus-
 cepit ad baptismum. vel confir-
 mationem: vel comatrem quod ma-
 ximum et grauissimum est scelus:
 contra reseruatuz episcopus. ¶ De
 alijs vero inhonestatibus iter-
 roga potest uidebitur expedire.
 ¶ Si uestes sacras: calices: ex-
 teriora et alia pertinentia ad cul-
 tum diuinum non tenuit munda
 et deceter aptata: propter magnam
 irreuerentiam. posset esse morta-
 le. ¶ Si benedictionem mensae et
 gratiarum actiones non dixit: quod
 dicere debet. xliij. di. c. non li-
 ceat. ¶ Si non fuit bene mode-
 stus in aspectu aspiciendo hic
 inde mulieres et uana. quod
 multum scandalizat personas: si-
 militer in icesu: statu: habitu: au-
 ditu et huiusmodi actibus. ¶ Si non
 obediuit mandatis iustis suor-
 um superiorum et inferiorum et si contempsit
 mortale est. ¶ De alijs vero
 peccatis mortalibus de quibus
 habetur supra in prima et secun-
 da parte interrogatorij in-
 terrogandum est prout expedit
 secundum qualitatem personarum.
 ¶ De beneficiatis et canoni-
 cis. Capitulum xij.

Beneficiati et canonici.
 ¶ De omnibus iam dictis in
 c. procedenti: potest interro-
 gari potest credi potest ipsos in il-
 lis esse inuolutos: et et de nota-
 tis in hoc. c. ¶ Si beneficium
 simplex siue curatum obtinuit
 per simoniam: cuius ipse fuit
 conscius. non potest nisi per papam
 dispensari quod retineat. ¶ Si uero
 ignorante eo siue sciente: si-
 moniam commisit: tale oportet renun-
 ciare tali beneficio si non di-
 spensat: aliter furtiue tenet: unde
 continue stat talis in peccato
 mortali: postquam hoc sciuit: quous-
 que renunciet: nec facit fructus
 suos. sed tenet restituere dedu-
 ctis expensis factis in utilita-
 tem beneficii: et hoc maxime de
 simonia per munus manu. ¶ Si
 autem ignorante eo: possit per alium di-
 spensari non tamen per eum cum quo com-
 missa est. ¶ Sed si simonia est
 notoria: est et suspensus quo ad
 executionem ordinum: sed dispense-
 ri potest per episcopum si cum
 eo non est commissa simonia. Si
 autem est occulta: non est suspen-
 sus quo ad ordines: sed dum te-
 net tale beneficium est suspensus
 quo ad se: quod sine mortali pec-
 cato non erequi potest. ¶ Si re-
 cepit beneficium simplex vel cura

Tertia pars Interro.

ruz per preces carnales. i. pro
 idigno porrectas: cū eēt male
 vite z hmōi. vñ p obsequz tpa
 le factū epovl' alij pferēti: pec
 cavit mortalr. ¶ Si bñficiuz
 curatū p pcces suas recepit ēt
 si alias dign' sit: qz tales pces
 estimāt p idigno. tāqz ambiti
 oso z psumptuoso: comisit si
 moniā: vnde mortale est sm
 Tho. 2a 2e. q. centesima ar. v.
 ad tertiū forte tñ nō tenet re
 nunciare. ¶ Pro bñficio autez
 simplsci licet porrigere pces
 pro se: si alias est dignus: vel
 etiā pro bñficio in generali z
 hoc intēdens ad sui sustenta
 tionē nō ad curaz: nec magis
 curatū petens qz aliud. ¶ Si
 querit vel hēt bñficiuz nō in
 tendēs clericari s; vxorari: et
 intēdens gaudere de fructib'
 bñficij: videt' usurpatio rex ec
 clesiaz z tra intētionē dotā
 tiū ecclesiaz: z ideo graue pec
 catū est. ¶ Si nō fuit electus
 a patronis: vñ a collegio: z cō
 firmat' per superiorē ad quē
 spectat: siue per ep̄m institut'
 sed de mādato vel manu dñi
 tpalis. vel per potentiā acce
 pit. z dicit' intrusus: qz fur est
 z latro: nec pōt aliqd dispone
 re in tpalibus vel spūalib': vñ

nec absoluerē nec sacra p̄t da
 re parrochianis illi' ecclesie:
 s; in quolibet hmōi actu: pec
 cat mortaliter. ¶ Si renūcia
 vit alicui beneficio qd hēt: eo
 pacto q' det p sanguineo: vel
 propter pecuniaz sibi pp hoc
 datam: simonia est. z mortale
 in vtroqz: nec pōt ipse sibi re
 tinerē tale bñficiū sic sibi colla
 tū. ¶ Si pmutationē sui bñfi
 cij vñ eccle fecit: cū bñficio al
 teri'. Queniēdo iter se: absqz
 iudicio superiorū ad quos spe
 ctat collatio bñficioz: simonia
 reputat'. De his. vide pleni' i
 ij. pte sum. ti. i. c. iij. z. v. ¶ Si
 recipit bñficiū exis illegitim'
 absqz dispēsatione: qz p iura:
 iō tenere nō pōt. ¶ Pōt: aut cū
 eo dispēsare de simplici bñfi
 cio ep̄s. De curato. vero vel
 dignitate solus papa. ¶ Si fu
 it electus per simoniā: qz non
 valet electio: vel si ipse aliquē
 elegit per simoniā: vel ad ep̄a
 tuz: vel canonicatū: vel ad ali
 am ecclesiā: vt clerici collegia
 taz ecclesiaz: vel si alias indi
 gnū: ignorantē z publice ma
 lum elegit ad platurā ex ami
 citia z hmōi: mortale z grauif
 simuz est z omnia mala que
 sequūt ei imputant'. ¶ Si ma

le tractavit beneficium seu ecclesiam: permittens ecclesiam vel edificia ruere: vel possessiones incultuari: et alias res deperire mortaliter peccavit: et tenetur ad restitutionem: seu satisfactionem si committit notabilem negligentiam. et dandum sit notabile. ¶ Si fructus beneficij non bene expendit videlicet ultra subventionem suam subueniendo pauperibus. scilicet dilapidavit in iuuijs et turpibus: vel et dedit sanguineis non indigentibus mortale est. Secus si sanguineis indigentibus: quia tunc potest dari eis. ¶ Si plura beneficia habentia curam tenet absque dispensatione: fur est et latro. Nam huiusmodi beneficium cum cura: si recipit sine cura: ipso iure vacat primo. c. De multa. extra de prebenda. et hoc postquam habuit pacificam possessionem seculi: vel habere potuit et fructus eius percipit: alias non vacat primo videlicet si fructus seculi beneficij ceduntur alteri per papam: pro illo tempore non vacat primo: et de prebenda. li. vi. c. Si tibi processio. ¶ Si huiusmodi prebendam habentem dignitatem: et si non curam animarum: si recipit secundam: similiter vacat prima. extra de prebenda. c. de multa: et in isto casu

et in priori tenet ad restitutionem fructuum: si recipit. ¶ Si habens beneficium unum: violenter occupat secundum: vel si scienter intendit retinere similiter perdit primum et si aliquid habebat ius in seculo: et perdit et vacat illud secundum: de prebenda. c. cum qui. li. vi. Item non potest quis habere dignitatem cum prebenda absque dispensatione papae. ¶ Quicumque recipit personatum: vel dignitatem vel officium: vel beneficium cui cura animarum sit annexa: si ante obtinebat simile: cum sit priuatus primo ut dictum est: si non dimittit primum absque mora in manus ordinarij in cuius episcopatu est: ipso iure est etiam priuatus seculo: et est inhabilis ad sacros ordines et ad quodcumque aliud beneficium: per extraneam Joannis. xxij. ¶ Item absque dispensatione. non potest quis tenere plures ecclesias vel prebendas. que tamen non habeant curam animarum nisi in quinq; casibus. ¶ Primus quando sunt ita tenues quod neutra illarum sufficiunt ad sustentationem. ¶ Secundus si una dependet ab altera. ¶ Tertius propter raritatem clericorum. ¶ Quartus si ecclesia est annexa prebende

Tertia pars Interrogatorij

vel dignitati. ¶ Quintus si
habet vnā intitulatā ⁊ aliam
cōmendatā. Sed talis cōmē
da de parrochiali ecclesia fie
ri non pōt: nisi ei qui attinge
rit vigesimū quintū annuz ⁊
sit sacerdos. ⁊ tali nō pōt cō
mitti nisi vna ⁊ ex euidēti ne
cessitate vel vtilitate: ⁊ nō du
rat nisi per sex menses: extra
de elec. c. nemo li. vi. ¶ Si ha
bet plures ecclesias vel prebē
das habentes curas animarū
absq; dispensatione pape: sur
est ⁊ latro: ⁊ p̄tine in morta
li: nec ep̄s pōt dispensare in
hoc. ¶ Si ē ⁊ habet p̄ dispen
sationē pape sed surrepticie:
puta q; petēdo vnū: tacuit de
alio qd̄ habebat: vel dixit se
habere legitimā etatē cū nō
haberet ⁊ huiusmodi idez iu
diciū est. ¶ Si per dispēsatio
nē ep̄i habet plura beneficia
sed simplicia: sed ad superflui
tatē. vel etiā per dispēsationē
pape simplicia vel curata cū
vnū sibi sufficeret secūdn̄ sta
tū suū: nō videtur tutus in cō
scientia sua: q; dissipatio ē: ⁊
nō dispensatio. ¶ Si accepit
ecclesiā parrochiale a quocūq;
cū non attingisset. xxv. annum
absq; dispensatione pape. Li-

tra etatē nulla est dispēsatio
⁊ nullū ibi ius hēt. c. licet ca
nō. de elec. li. vi. ¶ Si infra an
nū cōputandū a die assignati
sibi regiminis ecclesie nō fe
cit se ad sacerdotiū pro moue
ri: est ipso iure priuatus. c. c. li
cet canon. Itē tenet p̄sona
liter residere. In residētia: po
test tñ ep̄s cā rationabili di
spēsare ad t̄ps tātū. Sed de
p̄matione ad sacerdotiū in
fra annū: nō extenditur ad ec
clesias collegiatas hñtes cu
rā: nec ad assumptos ad earū
dē regimē de elec. c. statutum
li. vi. Possunt ēt ep̄i dispēsa
re cū ipsis qui habēt vel ha
bebūt ecclesias parrochiales:
vt vsq; ad septeniū litterarū
studio insistentes. p̄moueri nō
teneat: nisi ad ordinē subdia
conatus: quē nisi infra anū su
scipiāt sunt ipso facto priuati
tali bñficio: ⁊ medio tēpore p̄
vicarios illis ecclesijs p̄uide
atur. de electis lib. vi. c. cū ex
eo. ¶ Si habēs quocūq; be
neficiū simplex: ⁊ cōtūcūq;
parnū nisi dicat horas omni
die: peccat mortaliter omittē
do ex negligētia: et si nō sit in
sacris cōstitutus. ¶ Si cano
nicus vel ali⁹ clericus recipit

Quotidianas distributiones q̄
 danſ iterſſentib⁹ horis cum
 nō iterſuerit: furtū cōmittit: &
 tenet ad reſtitationem. ¶ Si
 cū nō poſſit p̄ ſe curā exerce
 re eccleſie: nō poſuit ibi loco
 ſui idoneum qui bene officia
 ret: ſed malū & ignorantē qui
 ex ſuo malo exemplo ſcādali
 zat: vt notor⁹ fornicator & lu
 tor & hmōi: vel qui nescit mi
 niſtrare debite ſacramēta &
 p̄ſſiones audire: peccat mor
 taliter: quoniaz oia mala que
 ſequūtur ei iputāt. ¶ Si ve
 re nō pōt inuenire idoneū. per
 ſe exerceat: vel ſi nō pōt aliter
 p̄uidere: renūciat. ¶ Itē non
 licet p̄lato ſub p̄cio vel anno
 cenſu p̄cedere vices ſuas ſeu
 iurisdictionē: qz ſpūale eſt. Ex
 tra ne p̄lati vices ſuas. c. i. ij. &
 iij. videlicet ſi diceret cōcedo
 q̄ exerceas vices meas vel
 talē iurisdictionē: & totū lucrū
 fit tuū: & dabis inde mihi t̄m:
 illicitū eſt. Sed cōmittēdo pu
 re vices ſuas licet cōſtituere
 ei ſalariū. xij. q. ij. c. charitatez
 tuā. videlicet dicēdo dabo ti
 bi t̄m pro ſalario tuo: & totum
 lucrū erit meū. Dec Anno
 cē. ¶ Si alienauit reſ eccle
 ſiaſticas: videlicet mobilis bo

na vt reſ ſacras: vel imobi
 lia: vt poſſeſſiones ſine neces
 ſitate vel maiori vtilitate: vel
 non ſuata forma iuris: & hu
 iuſmodi grauiter peccauit.
 ¶ Itē de exercitio cure aiaz
 quō ſe hūit in audiētia cōfeſ
 ſionū: in collatione alioruz ſa
 cramētorū: in viſitatione in
 firmoz: p̄cipue ne deficiāt eiſ
 ſacramēta cū expedit. In ad
 monitione ſubditoz: in corre
 ctione vitioz: p̄cipue quo ad
 notorios peccatores: cōcubi
 narios: tenētes inimicitias &
 hmōi. ¶ Si admonuit nō cō
 fitētes & nō cōicātes annua
 tium quātū potuit. ſignificādo
 ep̄o cū nō potuit: & hmōi. Ma
 iores ex negligentia p̄dite: ab
 eo requirētur: de quib⁹ & alijs
 ſupradictis & hmōi habes ſa
 tis in. iij. pte ſumme ti. xv. c. j.
 ¶ Si alienos parrochianos
 audiuit nō habens auctorita
 tē ſpecialē ipſe vel ipſi: qz nō
 pōt eos abſoluere. ¶ Si emit
 aliquas reſ immobiles de fru
 ctib⁹ eccleſie: qz tales debent
 remanere eccleſie: vñ ſi emit
 noie alteri⁹: vt ſic poſſet dare
 & legare cui vellet: fraus eſt &
 furtum. & ad reſtitationē tene
 tur. ¶ Si indulgentias per ſe

dedit cum non posset: vel plu-
 res dixit hēre ecclesiā suā q̄
 hēbat ob questū: est mortale.
C Si religas nouas exhibuit
 populo venerādas: nō appro-
 batas ab ecclesia. **C** Si nimis
 facilis fuit ad dispensandū in
 ieiunijs ecclesie. **C** Si elemo-
 synas extorsit a pplo ⁊ a sub-
 ditis ad quas nō tenebātur.
C Si questores dicere mēda-
 cia in ecclia sua permisit: ⁊ q̄
 peius est si fecit pactū cuz eis
 de quota. **C** Si secūdas nup-
 tias bñdixit. **C** Si pmisit chri-
 stianas nutrices fuisse in do-
 mo iudeorum. **C** Si sustinuit
 sortilegas: ⁊ diuinatrices in
 sua parrochia. **C** Si permisit
 ludos vel malas vsuetudines
 nō obuiando quātum potuit.
C Clerici vero qui māifestis
 vsurarijs alienigenis: aut als
 nō oriundis de terris ipsorū
 ad senus exercēdū domos lo-
 cant: vel alio titulo ꝓcedūt: ip-
 so facto sunt excōmunicati ni-
 si sint ep̄i: de vsuris. c. vsuraz
 li. vi. **C** Clerici: archidiaconi:
 plebani: decani: ꝓpositi: canto-
 res: ⁊ alij clerici ꝓsonatū ha-
 bētes: ac etiā sacerdotes qui
 audiūt in scolis leges vel phy-
 sicam: post duos mēses si nō

dimittūt hmōi lectiones sunt
 excōicati. c. Super specula. ex
 ne cle. vel mo. **C** Clerici ⁊ reli-
 giosi qui inducūt aliquem ad
 vouendū: vel iurādū: vel fide
 interposita seu alias ꝓmittē-
 dum: vt sepulturas apud eos
 eligant: vel iaz electā nō mu-
 tēt: sunt excōicati: nec ꝓnt ab-
 solui nisi per papā: nisi i mor-
 tis articulo. in cle. c. cupiētes
 de penis. Itē de sepul. li. vi. c.
 j. **C** Clerici qui sciēter ⁊ spōte
 participauerūt cuz excōicatis
 a papa: ⁊ ipos in officijs rece-
 perunt sunt excōicati: ⁊ abso-
 lutio pape reseruāt. c. significa-
 uit. ex de sen. excō. **C** Falsan-
 tes litteras pape: vel falsis sci-
 enter vtētes. vel remouentes
 etiā vnaz litterā de bullis pa-
 pe: sunt excōicati. ⁊ absolutio
 pape reseruāt. **C** Clerici sepe-
 lientes in ecclesijs vel cimite-
 rijs coz excōicatos a iure: vel
 vsurarios manifestos: vel no-
 minatim interdictos tpe inter-
 dicti in casib⁹ nō ꝓcessis: sunt
 excōicati. in cle. de sepultu. c. i.
 Eos: ꝓcc vide i. iij. ꝓte sum.
 ti. xv. c. xxxij. **C** Sepelientes
 vero: se occidentes: vel in tor-
 namentis moriētes ⁊ hmōi:
 peccāt mortahter: nec tamen

sunt excommunicati.
¶ De religiosis. Caplm. xiiij.
 Circa religiosos et re-
 ligiosas. Si sunt cle-
 rici vel ordinati. inter-
 rogari pnt de his de quib9 su-
 pra dictuz est in. c. de clericis
 in coi. put erit expediens. Si
 vero sunt beneficiati in eccle-
 sijs curatis: de his habes in
 c. precedeti. Sz etiā ultra pre-
 dicta: et de infrascriptis que
 sunt ppria eoz. dicendū est et
 primo. **¶** Si fuit receptus ad
 monasteriū per simoniā mor-
 tale est. Si vero fuit simonia
 mentalis tm: pnia abolet. Si
 vero pactionalis qz. s. mona-
 steriuz eregit tm: als nolbat
 eum recipere: et ingrediēs vel
 ppinqui eius tm dederūt vel
 minus pro ipso ingressu: nisi
 forte cū monasteriū est ita te-
 nue qz nō sufficit illi puidere
 nā tunc oblati spūalib9 gra-
 tis. i. ingressuz: licet petere et pa-
 cisci de tpalibus de quib9 de-
 beat viuere. vel dicere illi: por-
 ta tecū si vis comedere mecū
 fm Hosti. et aliqs alios. Se-
 cus si monasteriū est pingue
 et pōt illi puidere: nō pōt fieri
 aliq pactio vel tractio abs-
 qz vitio simonie: tūc ultra pec-

catum recipiēs: vel receptus:
 vel recepta: debēt expelli de il-
 lo mōasterio. Extra de simo-
 nia. c. qm. **¶** Pōt tm ep̄s in hu-
 iusmodi dispēsare. s. vt nō ex-
 pellant de monasterio. Ray.
 et Vul. **¶** Recipue reperit ta-
 lis simonia in monialib9 vbi
 qz terraz. Mō sic vero est de
 viris religiosis. **¶** Si ingres-
 sus est religionē nō pura intē-
 tione. s. fviendi deo: sz alia de
 cā: videlz nō laborandi: vel si
 est monialis qz nō potuit nu-
 bere: et qz posuerūt parētes ip-
 sam inuitā licet malefecerint
 tm potest et dz mutare intenti-
 ones. s. vt ibi manere velit ad
 seruiendū deo et sic erit in bo-
 no statu: alias crit in mortali.
 Sed si reperit se in monaste-
 rio dissoluto nō viuēte regu-
 lariter: querat si pōt mutare
 locum cū dispēsatione si in-
 diget: qd tm in mōiali erit dif-
 ficile: qd si nō pōt: non sequat
 turbā. i. alios vel alias in ma-
 lum: sz seruet ipsa ordinē suū:
 si ad bonū non pōt reducere
 alios vel alias. **¶** Si ingredi-
 ens monasteriuz reticuit im-
 pedimēta que hēbat ad illud
 sciēter: videlz qz erat fu9. vel
 habebat occultā infirmitatē:

Tertia pars Interrogatorij

vel alterius religionis profes-
sus: iungatus: debitor in mul-
tis: et huiusmodi peccauit mortali-
ter: precipue si sciebat: tale impe-
dimentum et per illud non posse
recipi ad religionem vel de his
interrogatur mendacium dixit: et
potest et debet de monasterio ex-
pelli si aliter puidere non potest.
¶ Si habet votum religionis ar-
rioris: antequam itret laxiorem. pri-
us debet querere dispensationem si
etiam esset bona: et multo fortius
post professionem in vna religio-
ne non potest ad aliam transire
equalē vel laxiorem: et de medi-
cante ordine ad medicantes:
vel de medicantibus ad mona-
chalem transire non potest sine dis-
pensatione pape: nisi ad chartu-
senses. ¶ Si induxit aliquem
ad religionem per simoniam vel
per fraudes: puta asserendo ibi
obseruari regulam: quod non fit:
vel dicendo se ad nihil obliga-
ri: et reticendo austeritates reli-
gionis quas ille non intendit sua-
re et huiusmodi: peccauit mortaliter.
¶ De his qui etiam volentes in-
gredi religionem aliquam in qua
bene uiuunt auertunt: ut trabant
aquam ad suam molendinum: insu-
mantes illos et crua imponen-
tes: suus autem usque ad tertium ce-

lum extollentes: non cadere
damnationem certum est: quia con-
tra charitatem agunt: contra iu-
sticiam et contra sacra scripturas.
¶ De voto paupertatis.

¶ In religione existens
obseruauit paupertatis
votum nihil retinens
vel retinere deliberans: quia est
mortale proprium habere et retin-
ens quatenus illud proponit. ¶ Di-
citur autem proprium quod celatur su-
periori suo: ut si habeat et teneat
pecuniam vel vestem nesciente pre-
lato: vel si sciat: tamen contra volun-
tatem eius et absque licentia: vel de
licentia eius et voluntate: tamen non
paratus sibi tradere ad petiti-
onem eius: sed recusare si posset
de facto: et multo peius si non so-
lum mobilia: sed etiam de imo-
bilibus ut redditus et possessiones
retinet ut propria: dicitur: ven-
dens: et dissipans ut placet nec
prelatus potest dare licentiam sic
retinendi: nec papa potest in pro-
prio dispensare. et de statu mo-
nachorum. c. cum ad monasterium.
¶ Si dedit bona monasterij
sue uentus: absque superioris
licentia habita. vel presumpta.
¶ Si aliquid occulte recepit
vel tener: mortale est et proprie-
tas. ¶ Si reperies se in loco

ubi non vivitur in communi propter quod opus eum sibi providere de necessariis. hinc aliqua vestimenta vel pecuniam: et aliquid homini: cum bona licentia et beneplacito prelati: advertat diligenter. quod quattuor adhuc observare debet. Primo quidem ut per eum non fiat quin omnia velit ponere in communi: si alii vellent: et ad hoc operetur quantum potest. Secundo si hoc non potest: semper sit paratus simpliciter ponere omnia et dimittere in manibus prelati. Tertio ut de homini necesse: nihil det sine licentia superioris sui: generaliter vel specialiter: et in elemosinis. nisi in extrema necessitate. Quarto ut non thesaurizet nec superflua teneat: nec delitiosa querat: nec multum inquerendo sollicitus: nec habeat inordinatum affectum in homini. et sic poterit transire: si in alijs bene se habeat. Secundo agendo non religiose: sed laicaliter vivit. Sed cum predictis: si possit locum invenire ubi in communi vivitur: melius ei esset.

De voto castitatis.

Si servavit votum castitatis: non solum ab omni carnali opere et tractu venereo se abstinendo: sed et ab

omni locutione turpi et amatoria: et ab omni cogitatione immunda deliberata: et delectatione morosa: quod in quolibet horum est mortale ut dictum est supra circa sextum et nonum preceptum. Est etiam sacrilegium quod gravius est. Et quod ad ista devenitur per conversationem et familiaritatem: ideo inquirendum est si habeat domesticitatem cum aliquo si monialis: vel cum aliqua si religiosus: et si hoc reperit esse ex casu necessitatis prohibendus est: alias non absolvendus: quod quasi impossibile est quod talis non incidat in ruinas: de xxxij. c. hospitium: et de lxxij. per totum. Scandala et multa et oblocutiones sequuntur in populis et homini: et ideo prohibendus est et consanguineorum etiam rarus sit accessus.

De voto obedientie.

Si fecit contra votum obedientie quod est semper mortale. Et nota quod non semper quando quis agit aliquid contra regulam suam: vel transgreditur regulam vel constitutiones: facit contra obedientiam: sed quando facit contra precepta preta in regula et constitutionibus suis superiorum: vel quando aliquid transgre-

Tertia pars Interrogatorij

ditur ex contemptu quantūcū-
 qz illd fit minimū. ¶ Quādo
 vero platus vř plata iniūgit
 aliqd fieri. p̄cipiēdo vel man-
 dādo invirtute sancte obediē-
 tie vel spūs sancti vt facias
 hoc vel sub pena excoicatio-
 nis z hmōi: illd dicit p̄ceptū:
 cui⁹ trasgressio ē mortale pec-
 catū. Idē eēt qñ p̄lat⁹ aliqd
 mādarēt subdito quocūqz lo-
 quereť declarās sibi q̄ inten-
 dit obligare illū sub peccato
 mortali ad faciēdū illud. z in-
 tellige si mādat qđ nō fit illi
 citū: z tale. qđ q̄ teneatur sub-
 ditus ei obedire. Similiter
 qñ in regula vel p̄stitutioni-
 bus est aliquid p̄ceptorie mā-
 datū: vel sub pena excoicatio-
 nis: vel sub pena carceris vel
 sub pena grauioris culpe: vel
 per similit locutionē: cōiter cē-
 set obligare ad mortale. Ali-
 as aut faciēdo p̄tra cerimo-
 nialia: vt frāgere silēnū: tarde
 venire ad chorū. z hmōi: ē ve-
 niale. nisi quis faceret ex con-
 tēptu: qz tunc mortale. ¶ Cō-
 suetudo aut q̄uis non fit ip̄e
 cōtemptus: est tamen indu-
 ctina contemptus: z ideo ca-
 ue ne assuescas alicui trans-
 gressioni.

¶ De officio diuino.

¶ Dixit horas canoni-
 cas z officiū defuncto-
 rū qñ debet dici. ¶ Mag-
 religiosus ē si nō habet ordi-
 nē sacruz: tenet ex p̄cepto ad
 officiū: p̄cipue si est p̄fessus:
 vnde omittēdo aliquā horaz
 peccat mortaliter z omni die
 qua ommittit ex negligētia.
 Nō autē ex p̄cepto tenet di-
 cere istud: vel illud q̄uis nec
 debeat ad placitū suū muta-
 re officiū: sed debet dicere s̄z
 ordinē suū. Si non fuit cum
 alijs in ecclesia: z nimis tar-
 dauit ad dicēdū officiū. ¶ Si
 somnolēter: vel ibi dormiuit:
 redicat vel aliquid loco eius
 dicat. Sed si pro maiori pte
 dormiuit totū reiteret. ¶ Si
 ibi icōpositus fuit: z oculis va-
 gis. ¶ Si risit vel ridere se-
 cit vel aliquā leuitatē vel lo-
 cutionē fecit nō necessariaz.
 ¶ Si mēte distractus: p̄ci-
 pue ē qñ aduertit. ¶ Si ma-
 le legit. vel cātavit: vel inclina-
 uit ex negligētia: in quolibet
 horū est peccatū veniale cōi-
 ter. ¶ Si elegit prelatū per si-
 moniā: vel ē z si nō simonia-
 ce: tñ indignū scienter. ¶ Si
 nō illū quē iudicauit meliorē

ad officiū illud: sed alium rō-
ne amicitie vel alia intētiōe:
mundana: mortale est. ¶ Si
accusauit calūniose prelatus
vel sociū de aliquo crimina-
li: vel testificatus est: vel desi-
stit ab accusatione iniuste: vel
alias infamauit platu vel sub-
ditū dicēdo criminalia d̄ eis:
ēt si essent vera intētiōe ifa-
mādi: mortale ē. ¶ Idē si se-
creta sui ordinis reuelauit sūi
cā iusta et rationabili: et quō-
gs teneat ad restitutionem fa-
me in summa in secunda pre-
diffuse ti. ij. c. ij. §. iij. Itē ibi su-
perius in. x. p̄cepto: et hic infra
in tractatu de restitutione.
¶ Itē si in uisitatione plato-
rū nō reuelauit dicenda: que
sunt p̄ honestatē religiōis: de
platis et socijs: et p̄cipue quā-
do cōiter sic suat: et sit prece-
ptū a uisitatoze: ut dicāt que
idigēt correctione: tūc. n. om-
mittere aduertēter q̄ dicēda
sunt: ē mortale pctm̄. Dēt tñ
intelligi p̄ceptū suato ordine
sine correctiōis: vñ oīo occulta
d̄ qb̄ p̄t p̄sumi emēdatio: di-
ci nō debēt. Vbi at nō spera-
tur emēdatio: et p̄sumit recidi-
uatio: vñ aliqd̄ magnū scāda-
lū: dici debz. nō tñ accusando

si sufficienter pbare nō p̄t:
qz tūc grauiter peccaret: sed
simpliciter denūciādo plato
ut patri: si sperat q̄ inde pui-
debit. ¶ Si fec̄ v̄l cooperat̄ ē
ad aliquā p̄spirationē p̄ pla-
tos: v̄l iuenit: aut sectat̄ ē p̄-
tialitates et sectas i monaste-
rio: aut duētū aut diuisiones:
qz mortale ē: et cria mūdano-
rū v̄l demonioz potiusqz reli-
giosorū. ¶ Interrogādi ēt sūt
de. xij. abusioibz claustrī s̄m
Ray. q̄ s̄z Vgonē sunt iste.
¶ Prelatus negligēs: Discipu-
lus inobediēs: Iuuenis ocio-
sus: Senex obstinatus: Ado-
nach̄ curialis: Adonachus
cauidic̄: Habitus p̄ciosus:
Lib̄ exq̄situs: Rumor i clau-
stro: Is i caplo: Dissolutio i
chozo: Irreuerētia circa alta-
re. In his qñqz ē mortale quā-
qz v̄ciale: s̄m q̄litatē facti et i
tētiōnē. Adagna ēt est abusio
religiosorū turare i cōi locuti-
one: et si dicāt veritatē: et etiā
maledicere et blasphemare: et
si ex leuitate. ¶ Interrogādū
ēt ē p̄cipue de cerimonijs p̄n-
cipalibz: et de esu carnū ex in-
firmitatē. De lineis nō vten-
dis ad carnē: delectis nō plu-
meis de ieiunijs regule v̄l cō

Tertia ps Interrogatorij

stitutionibus: de obseruantia si-
lentij in certis horis et locis.
Ad que oia obligant oēs mo-
nachi: et etiā plures religiosi et
monachi scilicet Bñdicti: ex de
statu mo. c. cū ad monasteriū:
et plures religiosi aliorū ordi-
num ex constitutionibus suis. Et
licet in his placet possit dispen-
sare: non tñ potest dissipare. quod
est h̄z. Ser. quā sit absqz causa
rōnabili et vrgēte: alias peccatū
est dispēsanti et dispēsato: pl^{us}
et minus s̄m transgressionē.
¶ Si in obediēdo. male se ha-
buit: videlz qz obediuit in ma-
lo: puta dicēdo mendaciū: vel
ex negligētia dimisit cōe mā-
datū: vel tardus fuit ad obe-
diendū: vel nō affectuose sed
querulose: vel dissolute et non
euz maturitate. ¶ Si irreue-
rens circa maiores: egre susti-
nendo reprehēnsiones: et cū in-
dignatione: cōiter veniale.

De exercitio.

¶ Inuacuit ocio quod est
sentina oium maloz
et quātū. ¶ Si inutili-
ter expēdit t̄pus: faciendo ea
que sunt nulli^{us} valoris. ¶ Si
fecit exercitia mundanoz: vt
faciendo bursas: vestes opere
polimito: recamationes vel li-

nea reticulata et h̄mōi: vel cō-
fectiones nimis p̄ciosas: vel
alia gulosa qz magnū peccatū:
abusio est ac occasio multozū
maloz: et ideo p̄hibendū est.
¶ Hoc malum etiā reperit in
monialibus modernis. ¶ De
querfando cū alijs. ¶ Si cō-
uerfando fuit nimis leuis: vel
alios inducēs ad leuitatē: vel
risum: verbis: gestibus: vel solis
cūis. que licet aliquā sine peccatō
fieri possint ad recreationē:
vel subleuādū se vel alios ab
accidia: raro tñ d̄cet h̄mōi re-
ligiosos. ¶ Si aliquis irrisit vel
gestiuit: quod simijs congruit et
bistriōibus. nō religiosis. ¶ Si
murmurauit circa victū et ve-
stitum. ¶ Si impatiēter tulit
graues mores aliorū. ¶ Si se
graue alijs reddidit. ¶ Si sin-
gularitatē questuit in cibo: ve-
stitu: dormitu: et alijs vñ frequē-
ter orit in ipsis superbia et in
alijs murmuratio et indigna-
tio. ¶ Si fratrem delinquentē
nō fraterne admonuit: vel de-
fectus aliorū: plato nō signifi-
cavit. vt adhiberet remediū:
seruato tñ ordine fraterne cor-
rectionis: in his cōiter est ve-
niale. ¶ Si murmurauit con-
tra sibi cōmittēte tāqz indis-

cretum. **C** Si impatienter se habuit. dure loquendo cum quibus se non habet intrmittere. **C** Si non diligenter tractauit res monasterij. **C** Si nimis tenax fuit in dando: vel si nimis prodigus vel acceptor personarum sine causa rationabili: dans magis uni quam alteri de rebus communibus. **C** Si dedit quibus non potuit: videlicet quod non habet in se. **C** Si permisit res perire ex negligentia. vel nimis sollicitus fuit. propter hoc parum vacando sibi propter implicationem rebus temporalium: quod vitium hodie multum regnat. **C** Si non fuit sollicitus ad ascendendum ea ad que tenentur secundum regulam et constitutiones peccat. Ex ignorantia vero etiam transgressus non excusatur a peccato. **C** Si est sacerdos debet querere scire: que pertinent ad debite celebrandum. **C** Si confessor que pertinent ad illud officium. **C** Si in his est negligens: precipue cum potest. grauiter peccat. Debet et frequenter et legere scripturas: vel doctores exponentes: vel alios libros deuotos et utiles vbi instruat et confortetur ad bonum. **C** Si legit curiosa et inutilia: propter quod retrahitur a magis necessarijs. vel doctores

gentilium: vel fictiones poeticas et homini quod peccatum est curiositatis. **C** De pertinentibus vero ad religionem habes diffuse in tertia parte sum. si. xvi. c. vi.

C De oratione et confessione.

I non orauit ultra officium diuinum priuatim pro se pro alijs sanguineis: benefactoribus viujs et defunctis: precipue recomendatis vt debet sollicite. **C** Si non frequentauit confessionem et communionem secundum regulam suam et morem.

Adachis vero nigris: preceptum est quod communicet semel in mense. in cle. ne in agro de statu mona. **C** Si non vacauit meditationi: que premaxime inducit deuotionem. **C** Si fuit tepidus in dilectione dei et proximi non ardeat affectans honorem dei: et salutem animarum vt decet. **C** Si ingratus ad recognoscendum et cognoscendum sua beneficia et recompensandum: deuote ipsi deo fruendo. **C** Si non preparauit se ad diuina vt debuit. Hec sunt peccata in quibus quotidie offenditur deus: et impeditur profectus religionis.

C De amore parentum.

I nimis carnaliter dilexit sanguineos: ni-

Tertia pars Interrogatorij

mis affectans eorum prosperitatē: vel gaudēs de ea: aut tristatur nimis de aduersitate. **C** Si nimis eos visitat vel querit vel gaudet visitari. **C** Si cū eis loquit de secularibus que nō expediūt: vel cū cum alijs de guerris et hmoi frequēter interrogat et audit. **C** Si pro eis procurat beneficia ecclesiastica vel tēporalia nō aptis bñficijs in qb⁹ posset esse mortale. De alijs vero vitijs cōibus. s. ira: supbia: iuidia et hmoi vide supra in prima et in secūda pte interrogatorij. De his vero que pti nēt ad regulā suā: ipsemet videat p se et dicat. **C** Si penas aut penitētijs taratas vel in iūctas a regula. vel cōstitutionib⁹: vel a p̄lato nō fecit: peccauit si ex negligentia. **C** Si nullo mō esset paratus facerē. et p̄lato precipiēte: est mortale. **C** Si nō intēdit p̄ficere in vita: sed que fuat. inuitis facit: et male p̄tētus est esse in religione: hypocrita est et in statu dānatiōis. Tho. 2a 2e. q. lxxiiij. ar. v. **C** Qui vocantur ad dirigēdas moniales in electiōnib⁹ nisi abstineāt ab his que posset oriri discordia in-

ter eas: sunt excoīcati. **C** Religiosi et clerici inducētes ad vouēdū: iurādū: vel p̄mittendū de eligendo apud eos sepulturā: vel vt cāvterius nō mutēt iā electā: sunt excoīcati. excoīcatione papali in cle. c. cupiētes de penis. **C** Religiosi qui absqz sp̄ali lnia proprii sacerdotis solemnizarēt matrimoniu: aut ministrarēt sacramētū eucharistic: vel extreme unctionis: excoīcati sūt excoīcatione papali in cle. p̄ma de p̄ui. religiosi. **C** Religiosi qui excoīcatos a canone absoluūt in casib⁹ nō concessis: aut qui absoluūt a sententijs per statuta synodalia. vel p̄uincialia promulgatis: aut absoluūt a pena et a culpa: sunt excoīcati excoīcatiōe papali per. d. cle. p̄mā de p̄ui. religiosi. **C** Inquisitores hereticorū qui odio: gratia v̄ lucro: p̄tra iustitiam et cōsciam omiserint cōtra quēpiā p̄cedere: vel ipsaz heresim alijs imponere. aut imponerēt quod officiū eorū impediret: sunt excoīcati excoīcaione papali in cle. c. multorū de hereti. **C** Religiosi mēdicātes p̄fessi. trāseuntes ad aliquaz religionem

monachalem excepto ordine
 cartusien. & similiter recipien-
 tes sunt excoicati excoicatione
 ne papali per constitutionem
 Martini quinti factam Constā-
 tic. Clerici sciēter & sponte
 coicātes cū excoicatis excoi-
 catione a papa in diuinis sūt
 excoicati excoicatione papali
 secunduz Hosti. Ista excoica-
 tio habet dubiū. Participātes
 i crimine pp qd̄ aliqs
 est excoicatus aliqua p̄dicta-
 rum & aliarū excoicationum:
 sunt excoicati per papam. c. si
 concubine de sen. exco. Ab-
 soluētes aliquē ab aliqua pre-
 dictaz excoicationū citra se-
 dē aplicā p̄terq̄ in mortis ar-
 ticulo: q̄ taliter absoluti si nō
 se representāt ei a quo p̄nt ab-
 solui q̄ citi⁹ possunt: vel mit-
 rāt pro absolutione. reincident
 in eandē. s. excoicationē papa-
 lez. c. eos de sen. excom. in. vj.
 Sepeliētes corpora in ci-
 miterijs tēpore interdicti i ca-
 sibus nō cōcessis a iure: sunt
 excoicati per excoicationem
 epālem in cle. c. eos. de sepul.
 Sepeliētes excoicatos pu-
 blice: aut nominatim interdi-
 ctos. v. usurarios manifestos:
 sciēter in cimiterijs: sunt ex-

communicati: dicta cle. eos.
 Clerici locātes domos ma-
 nifestis usurarijs ad sen⁹ exer-
 cēdum seu alio titulo cōcedē-
 tes: sunt excoicati. c. Usuraz
 de usuris li. vj. Nō electus
 a duabus partibus cardina-
 liū & se gerēs pro papa est ex-
 cōmunicatus. c. licet de elec.
 Monachi & canonici re-
 gulares: archidiaconi: deca-
 ni: p̄positi: plebani: cātores: &
 alij clerici personatū haben-
 tes aut qui vis p̄sbyteri qui
 audiūt leges vel physicā sunt
 excoicati. c. nō magnopere. ne
 cle. vel monachi se reb⁹ secu-
 immisceāt li. vj. c. j. Religio-
 si dimittētes vbicunq̄ habi-
 tū sue religionis & acceden-
 tes ad queuis studia litteraz
 sine licētia p̄lati aut cōuētus
 sui: sunt excoicati. c. vt pericu-
 losa. ne cle. vel monachi li. vj.
 Religiosi q̄ decimas debi-
 tas ecclesijs sibi appropriant
 vel usurpāt: siue qui nō p̄mit-
 tūt solui ecclesijs decimas de
 animalib⁹ familiarium & pa-
 storū suorum tales si non ha-
 bent administrationem & be-
 neficia sunt excommunicati:
 si habent sunt suspēsi: nisi re-
 quisiti destiterint infra men-

sem in cle. c. religiosi. de deci.
 ¶ Monachi & canonici regu-
 lares nō hñtes administrati-
 onē & se pferentes ad curias
 principū: vt daninū monaste-
 rijs inferant: aut prelatis: sine
 licētia suorū prelatoꝝ: siue qui
 tenēt arma infra septa mona-
 sterij: sunt excoīcati. in cle. ne
 in agro de statu monachorū.
 ¶ Religiosi nec nō moniales
 professi p̄bētes matrimoniuꝝ
 & alij clerici p̄stituti in sacris:
 de facto sūt excoīcati: cle. eos
 de san. & affi. ¶ Inquisitores
 hereticorū qui p̄textu officij in
 quisiōnis gbusuis modis il-
 licite pecuniā extorquent: vel
 scienter bona ecclesiarū ob de-
 licta clericorū fisco ecclesie ap-
 plicant. sunt excoīcati: nec ab-
 solui p̄nt nisi plene satisfice-
 rint illis a quibus extorserūt:
 cle. nolētes eē d̄ hereti. ¶ Re-
 ligiosi nō suantes interdictū
 quod suat matrix siue cathe-
 dralis ecclesia: cle. ex frequēti-
 bus de sen. excoīcatio. ¶ Re-
 ligiosi qui p̄sentib⁹ sibi non
 faciunt p̄scientiaz scienter de
 decimis soluēdis: tales ab of-
 ficio p̄dicationis sunt suspēsi
 donec p̄fessis eisdē si cōmo-
 de p̄nt. faciunt eis p̄scientiā: &

si interim p̄dicant sunt excoī-
 cati. ¶ Similr & religiosi qui
 dicūt aliqua verba vt retra-
 hāt audiētes a solutione deci-
 marū sunt excoīcati: in cle. c.
 cupiētes de penis. ¶ Religio-
 si mendicātes qui domos ad
 habitandū vel loca de nouo
 recipiūt aut mutant vel alie-
 nāt de nouo recepta absq; li-
 centia pape: sunt excoīcati. de
 penis. c. cupiētes in cle. ¶ Fra-
 tres minores qui tpe interdi-
 cti recipiūt ad diuina fratres
 vel sorores de tertio ordine
 seti. Frācisici: sunt excoīcati. c.
 cum ex eo. de sen. excoī. in cle.
 ¶ De prelatis in cōi. c. xiiij.

¶ Prelatis in cōi ing-
 a rendū est. ¶ Primo si
 legitime affectus est
 dignitatē seu p̄lationē: an vi-
 delicet aliq̄ irregularitate vel
 snia fuit irretit⁹ cū fuit assum-
 ptus ad prelaturā: in qua nō
 fuit dispēsatus vel absolutus
 videlz si fuit bigamus: si ope-
 rat⁹ est in causa sanguinis: si
 illegitimus: si excoīcatus: vel
 suspensus. vel notori⁹ cōcubi-
 nari⁹ in quolibet horū hoc sci-
 ens: tenet p̄laturā furtiue: vñ
 est p̄tinue in mortali. ¶ Mo-
 ta qđ illegitim⁹ ad dignitates

vel beneficiū curatū: vel prio-
ratū in religione: qui creatur
per electionē: sine dispēratio-
ne pape pmoueri nō pōt. ex
pūilegio tñ magister ordinis
cū his pōt dispēfare ad prela-
turas in ordine p̄dicatoꝝ: de
hoc habes in. iij. pte summe
ti. xxix. c. iij. ¶ Si rite et absqz
vicio simonie fuit elect⁹: cōfir-
matus: et ordinat⁹. ¶ Si inter-
posuit preces pro se: vel pec-
rauit qd ali⁹ porrigeret p̄ces: si
mōia est: et si fuit simonia pa-
ctionalis indiget dispēfatiōe
pape: et anteqz sit dispensatus
tener furtiue dignitatem. De
hoc in scda parte sum. ti. j. c.
v. §. iij. ¶ De simōia et de oi-
bus que habes. s. i. c. de bñfi-
ciatis. et in. c. de clericis in cōi
potes interrogare put expe-
dit. Et si est prelat⁹ religiosoz
interrogāndus est de his que
sunt in. c. p̄cedēti et de alijs
que sequūtur. ¶ Si aliqd ma-
nifestum pctm̄ in subditis dis-
simulauit et nō correxit: aut si
nō manifesta que tñ ad eius
notitiā aliquāliter puenerunt
ulterius nō q̄siuit: si mere ex
negligentiā dimitteret: puto
mortale: quo ad criminali. Si
autē ex aliqua rōne. vt ad ma-

ius scandaluz vitandū secus.
¶ Si in. cap. equus iudex nō
fuit. ¶ Si de reb⁹ monasterij
dilapidator fuit. ¶ Si superiori-
bus suis non obediuit. ¶ Si
causas sibi a superiorib⁹ com-
missas nō scdm d̄silium peri-
toꝝ: sed scdm acceptionē per-
sonaz determinauit. In om-
nib⁹ his est pctm̄ mortale: vel
veniale s̄m quātitatem excē-
sus et maliciā et negligentiaz.
¶ Si indignos et nō ydone-
os in officijs posuit. et maxi-
me ad curā animarū: et male
videtur talis posse excusari a
mortali: si eos quos scit ma-
los: et in mortali p̄seuerare po-
nit ad curam animaz: cū pōt
repellere: nec credo qd excu-
set paucitas. s. qz nō inueniun-
tur alij: et si iste alias sit in-
dustrius multū et bene offi-
ciet ecclesiaz in exterioribus.
¶ Idem cū sustinet tales si il-
los potest iuridice remouere.
¶ Si posuit ad audiētiā con-
fessionuz notabiliter ignoran-
tes et meptos: vel criminosos
mortaliter peccauit per regu-
lam. Qui causas damni dat.
¶ Idem si tales tollerat cum
possit remouere: nisi forte a su-
periori sint ad hoc positi. Sz

Tertia pars Interro.

quam curas de ipsis habebit cum ad sui dānationem exercent tales officium audiēdi p̄fessiones. Quomodo autē dicatur ineptus: vel notabiliter ignorās: hēs hic supra. videlz in sc̄da p̄te de sciētia p̄fessoris. ¶ Si fuit nimis p̄pōsus et curiosus in edificijs ecclesie vel monasterij: in ornamētis et h̄mōi q̄d est contra sniam Hieronymi: et Ambrosij. xij. q. ij. c. aux̄ et c. gloria ep̄i: et etiā Bernar. Et tñ a modernis fiunt hodie multe supfluitates et curiositates: et pallatia p̄tra exempla omniū sanctorū: et in his amittit multū tempus et denotio: ita vt cōpletis edificijs exhaustus videat omnis sp̄s: et pauperes interea moriunt̄ sa:ne. quos de supfluis eorū tenētur sustentare. xij. q. j. c. ep̄us ecclesiasticarū. ¶ Si nimis fuit sollicitus circa tēporalia: et hoc minus debito vacans sp̄ualib⁹ in se et in subditis vt lectioni: orationi: admonitioni: utiqz peccatus est plus et minus sc̄dm quātitasem excessus. ¶ Principalis. n. eius cura debet esse de sp̄ualibus. ¶ Si per curias nimis discurret litigando cū scanda

lo hominū: cum posset per aliū modū magis pacificum sua repetere et si nō tñ. ¶ Si iura et p̄uilegia sue eccle nō seruauit et descendit vt debuit. ¶ Si in dispēsando: indiscrete se habuit: vel qz nimis de facili et sine cā rōnabili in ieiunijs dispēsauit. In esu carnū in retinēdis reb⁹ ad vsum. in penitētijs taratis sc̄dm regulam vel p̄stitutiones et h̄mōi: qz peccauit inducēdo relaxationē et rigore religionis eneruando. Dñ̄ beatus Benedictus in regula dicit q̄ de omni dispēsatiōe hēt reddere rōnē. ¶ Si fuit nimis dur⁹ i dispēsando cum debuit p̄cipue cum debilib⁹ et infirmis et huiusmodi non prouidens eis. ¶ Si fuit exēplaris in incessu moderato: habitu nō p̄ciosos: in modestia gestus. In locutione rara: graui et fructuosa: cauens discordias p̄ceꝝ nutriendus: oēs patiēter videns et tollerans: singularitates vitans cōmunia sequēs cum p̄t: nemini blādus: affabilis cūctis: susurrations: detractiōes: irrisiōes: cōfabulationes: maledictiones: cōtentiones in se et in suis eliminans: circūspe-

etus in omnibus: nō delectatus de presidentia: s; timens de negligentia: cum de singulis hēat reddere rationē sibi commissis. Ita curam aliorū habeant q; sui nō obliuiscant: vt docet Greg. in pastorali. ¶ Si in corrigēdo fuit nimis remissus vel nimis rigidus: vtrūq; cauēdū est vt docet Greg. in moralib; et hī. xlv. di. c. disciplina. Mā facilitas venie icētiū prebet delinquēdi. Ambro. xx. iij. q. iij. c. est iniusta et aspitas nimie increpationis: nec correctionē recipit nec salutē. Leo. di. xlv. c. cum btūs et c. licet plerūq; ea. di. ¶ Precipue vero circa seniores d; p̄lat; in corrigēdo se hī. humanius: vt dī in illo. c. nisi eēt habituati in malo: q; tūc durius s; Greg. vt di. c. disciplina. et c. licet plerūq; et c. cū btūs. et c. penitūdinis tpa. xxvi. q. vij. et c. tanta lxxxvi. di. ¶ Si nō idurit quātum potuit verbo et exēplo ad obseruandū oīa ceremonialia ordinis sui. ¶ Si malas vsuetudines seu corruptelas: regnare permittit. s. p̄tra regulam et decētā religionis: etiā quas inuenit iā inductas nō abstulit quātū potuit. vt vitius pro-

prietatis: discursum fratrum ad placitum: familiaritatē cū mulierib; vel viris si est monacha: collationē rex amicis et consanguineis sine licentia et rationabili causa: esum carnēum vbi nō debēt comedi qd est vniuersale omni mōacho de p̄secra. di. v. c. monacho. et precipue que sunt p̄tra essentialia vota religiōis nullo modo debet permittere: nec etiā ad receptionē simoniacā monialium sicut hodie fit quasi vbiq;. Qd si nō pōt talia remouere: nec est spes in futurū dimittat curā exemplo sancti Bndicti. vij. q. j. c. aduersitas circa. h. m. c. h. ea. q. als ne gentem suā amittat: et tandē cum eis dānationez icurrat: q; q; sit ille abbas. v. abbatissa. p̄ior vel p̄iorissa: vel alias quocūq; noie cēseatur. Nec sufficit q; prelatus corrigat vitia que iā nosce p̄tigerit: sed debet diligēter agnoscere vultū pecoris sui p̄siderādo vias ei;. ¶ Caueat autē ne crimina sibi delata in foro p̄scie vel in secreto p̄dat v. iudicet de illis in foro p̄ctioso: seu i cap. vbi n. tm manifesta sunt puniēda nec foro miscēda sūt iudiciali.

¶ Si habet sub cura monasterium monialium: de qua materia dicit in. c. f. **¶** Si id discrete fecit precepta in quibus multum debet cauere nisi sit res ardua. Et si cogeret per preceptum vel finem ad aliquid faciendum vel dicendum in quo non esset ei subditus: vel non deberet ei obedire: ut reuelando peccatum occultum omnino esset ei mortale. **¶** In inquisitione vero criminum: receptione accusationis: vel denunciationis: vel probatione sententie excommunicationis: et huiusmodi non sit preceptum. Non procedat per suspensiones: sed per probationes et modos iuridicos: alias incurrit graue peccatum: et aliquam sententiam excommunicationis: de his in iij. parte sum. ti. ix. quasi per totum. **¶** Si prelati recipit aliquem in ordine mendicantium ad professionem ante annum completum probationis seu nouitatus: est suspensus a receptione aliorum ad professionem: et debitor pene grauioris culpe: vnde mortaliter peccat. Extra de regulis. c. non solum. li. vi.

¶ De episcopis et prelati superioribus. c. xv.

¶ Circa episcopos et alios superiores prelatos sic

possunt formari interrogationes nisi sit talis litterature et scientie quod per se sciat explicare que debet: ad quod tamen tenet eum habere alios super his informare et dirigere. Nam si bonus contra ab hominibus reputatur et sufficiens: non esset necessarium nisi eum audire. Et si de aliquo negotio non intelligit eum confessor vel dubitat: potest de illo loqui pro sua serenitate. Et si tale quid esset in quo variantur opiniones vel non potest dari certa sententia: relinquendum est sue conscientie. **¶** Idem dicendum circa alios clericos. religiosos: prelatos: et laicos peritos et timoratos: qui sciunt dicere sufficienter facta sua. **¶** Si vero non est talis: sed indiget adiutorio interrogantis: in quantum clericus est inquiri ab eo potest prout expedire videtur de his que habentur supra circa clericos in contra: ut de officio diuino: de celebratione: et administratione sacrorum et morum: et huiusmodi. **¶** Si assumptus est ad episcopatum ex religione: interrogandum est de his que habentur in. c. circa religiosos quo ad multa. Nam adhuc tenet seruare ordinem suum: nisi in his que non patiuntur officium pastorale: ut si

lentiā: sollicitudo et vigilie et hu-
iusmodi. Nec vide in. iij. pre-
sum. ti. xxi. c. ij. Item Thomas
scda scde. q. clxxxv. ar. viij. In
quātū vero bñficiatus seu cu-
ratus est et p̄latus: interrogā-
dus est de his que hēs. supra
in. c. circa bñficiatos. Et si re-
cepit dignitatē seu ep̄atū hñs
aliquā irregularitatē: vel per
simoniā vel per intrusionem
dic vt. in. c. p̄cedēti in p̄n. De
inde interroga de his que se-
quunt: que sunt sp̄alia cure et
officij pastoralis. ¶ Si contulit
ordines sacros idebite: qd̄ est
vnū in quo multū offendunt.
¶ Si contulit per simoniam s̄z
occulte: mortaliter peccauit: non
tñ est suspēsus ex hoc quo ad
alios: s̄z per simoniā notoriā:
est suspensus et quo ad alios.
Sed in vtroq; casu ordinat⁹
ab eo: est suspensus et indiget
dispēfatione. ¶ Si contulit sciē-
ter nō habentib⁹ legitimā eta-
tem: mortale est: nec pōt ipse
dispēfate de etate. ¶ Si contu-
lit ordines per saltum sciēter:
vel duos sacros simul: vel q̄t-
tuor minores cū subdiacona-
tu: peccat mortaliter. ¶ Si cō-
tulit ordines sacros c̄ tēpora
ordinationis: mortale est: nisi

ex dispensatione pape: et ordi-
natus est suspēsus. Ad maiores
autē ordines p̄ferre pōt die-
bus festiuis. ¶ Si in ordina-
tione omisit aliquid faciendū
et si omisit aliquid de substā-
tialibus in quib⁹ imprim̄ ca-
racter: opz totū iterare in alia
ordinatione quattuor tēporū
Si vero est qd̄ nō est substā-
tiale: s̄z de simplici solēnitate:
nō debet iterari: s̄z suppleri tā-
tum omisum in ordinatione
alia: nec pri⁹ ante suppletionē
iste ordinat⁹: d̄z exercere offi-
cium. ¶ Peccat ep̄s in hmōi si
ex certa scia vel crassa ignorā-
tia hoc facit. Idem videt si ex
notabili negligētia. ¶ Si ordi-
nauit aliquē sine licētia sui su-
terioris sciēter: mortale est: et
est suspensus per annū ab or-
dinū collatione. ¶ Si nō fecit
fieri examinationē de ordinā-
dis. de scia: etate et moribus et
hmōi s̄m iura: peccat mortā-
liter. Idē si fec̄ fieri examina-
tionē per ineptos ad hmōi or-
dinādos. Idē si fieri fecit per
tales: quos estimabat pp̄ ma-
lam eorū sciaz q̄ admitterēt
indignos: si ad eū spectat p̄ui-
dere de talib⁹ vel remediare.
¶ Si sciēter admittit indignū

quem iuste repellere potest: ut
 deubinarium: illiteratū & hu-
 iusmodi. ¶ Si nō contulit sa-
 cramentū cōfirmationis quā
 debuit. Soli enim ep̄i p̄nt il-
 lud p̄ferre. Et omni anno se-
 mel deberēt p̄ferre: & ex illud
 tempus solitū: omni tpe anni
 & hora. morituris p̄nt p̄cede-
 re: ne sine hoc moriant̄ quāvis
 sine hoc saluētur. Cōmitten-
 do ergo magnā negligentiaz:
 ut per multos ānos credo eē
 mortale. ¶ Si nō dedit sacra-
 mentū sc̄dm debitā formam
 materiā & locum: mortale est.
 ¶ Quod autē sit ieiunius: nō
 est necesse & si decens & de iu-
 re. ¶ Si bis alicui dedit sciē-
 ter: peccauit mortaliter. Vñ
 in hoc dz eē cautus ne iteret:
 & etiā dz aduertere q̄ aliquis
 chrisimatus teneat chrisiman-
 dum: nō p̄sanguineus s̄ ali⁹.
 ¶ Si in cena dñi nō p̄secre-
 uit chrisma & oleū: sanctū ut
 debuit: qz inouāda sunt talia.
 & si nō seruauit debitā mate-
 riā & formā & ritū ecclie: mor-
 tale est & hmōi. ¶ Si p̄secre-
 tiones ecclesiaz. vel altariū: &
 calicū & patenaz & benedicti-
 ones vestium sacraz: nō fecit
 ut debuit sc̄dm formā & ritū

ecclesie: vel si quid horū fecit
 per simoniā: mortale est. Idē
 de b̄ndictionib⁹ abbatū & ab-
 batissaz. Idē de reconciliati-
 one ecclesie violate. ¶ Adoni-
 aleni quā nouit esse corruptā
 nō de facili debz p̄secrare in
 virginem: nec tñ manifestare
 crimen si est occultū: s̄ muta-
 re nomē virginis in castaz ut
 nō pp̄edatur. ¶ Si p̄tulit be-
 neficia per simoniaz: mortale
 est: & si per notoriā est suspen-
 sus: etiā quo ad alios. Secus
 si per occultā qz nō est suspē-
 sus. ¶ Si p̄tulit sciēter indi-
 gnis beneficia siue simplicia
 siue curata: mortale est. Idē
 si acceptauit a patronis: p̄nta-
 tum ineptū. Idē si p̄firmauit
 indignū. ¶ Si contulit plura
 b̄nficia in casu nō p̄cesso vni:
 vel plura officia aut p̄bēdas.
 aut dignitates: vel si p̄sangui-
 neis minus aptis p̄tulit rōne
 cōsanguinitatis postponēdo
 aptiores: mortale ē. ¶ Si ad-
 mīsit ad b̄nficia habētia curā
 animarū. seu ipsa contulit nō
 agentib⁹ annū. xviij. mortale
 est. ¶ Si ecclesijs de iure va-
 cantib⁹ nō p̄uidit de rectore
 sicut vacāt curata b̄nficia da-
 ta absqz disp̄satiōe pape his

qui non attingunt annū. xxv. vel si infra ānuꝝ nō faciunt se ad sacerdotūꝝ promoueri: nisi cā studij sit ōmissum. de quo vide in. c. circa bñficiatos supra. ¶ Si enim infra sex mēses primo post hoc nō puidit nō p̄t postea se intronittere: alias vsurparet qđ nō pōt: qz mortale ē. z nō tenet talis collatio z sic teneret errorē suūꝝ manifestare. Idēz qñ recepto secōdo bñficio vacauit primū vel secūda p̄bēda vacauit prima: de quo hēs supra sꝫ plene in tertia parte sum. ti. xv. c. j. §. xv. ¶ Si ordinauit aliquē clericum ad ordinē sacrū sine titulo vel bñficio: vel saltē patrimonio sufficienti: qz vltra peccatum. tenet ei expēsas facere quousqꝫ de bñficio sit ei p̄sum: nisi aliqꝫ ep̄s hoc ei cōmisisset determinādo p̄sonaz qz tūc ille cōmittens tenet ad id de h̄mōi de quibꝫ vide in tertia pte sum. ti. xxi. c. ij. ¶ Si in uisitatione non diligenter quesuit de quibꝫ ōbuit z maxime de vita z hōestate sacerdotū officiantū: z quō se habeant in administratione sacramētōꝝ. z de forma corꝫ: si bene p̄nunciāt. precipue ba-

ptisimatis quod est magis necessariū. ¶ De audiētia confessionū quō se habeant: quō populum admoncant z in re bꝫ ecclesie p̄cipue altaris qđ teneat mūdas. Si autē inuenit in h̄mōi norabiliter excedere z periculose: si nō punit z p̄uidet qꝫ illi se emēdēt: vel de alio si iste est icorrigibilis z oīno ineptꝫ: grauius peccat z oīa mala z dāna animarūꝝ que inde sequunt ei imputantur si pōt obuiare: z non facit lxxiiij. di. per totum. ¶ Si nō uisitauit ep̄atū suūꝝ ut debuit. ¶ Si in uisitatione nimis sumptuosus fuit: z cū nimia familia z eqtaturis numijs vltra p̄scriptū numerū: vel si ipse vel familia eiꝫ munera accepit: super quo est sp̄alis penat de quibꝫ plene in. iij. pte sum. ti. xxi. c. iiii. ¶ Si sustinet in officijs z bñficijs. notorios ꝑcubenarios: quos dꝫ post admonitionem: si nō dimittant etiam beneficio priuare: grauius peccat. ¶ Si pro alijs malis z sceleribꝫ manifestis non p̄uit ut vsuris vacātes: ludis: tabernis: aleis: negecijs secularibus: uenationibus: pditionibus z h̄mōi. In his. n. nō

puniendo: videtur male posse excusari a mortali: nisi ex huiusmodi punitionibus sequeret scisma vel magnū scandaluz di. l. c. Ut constitueret. ¶ Si laicos sibi subditos notorios peccatores quos per se nouit: vel sibi per parrochianos eorum denūciatos: vt adulteros: vsurarios: inimicitias manifestas exercētes nō corrigit per censuras et alios modos. grauius peccat: nisi omittat qz nō sperat emēdatio: s; deterioratio eius. Sed tñ hoc nō videt sufficiēter excusare: s; hoc aliud: si timeret graue scandalū in alijs. di. xliij. c. comessationes. ¶ Si malas consuetudines quas reperit in sua diocesi nō nititur auferre quātū pōt: vt vēdere: laborare et hmoi in diebus festiuis: nō cōicari semel in āno: et cōfiteri et hmoi: tripudiare in ecclesijs: pmittere violari ecclesiasticā libertatē: vt q; clerici cōueniantur pro delictis vel pro obitis in iudicio seculari: vel ecclesiasticam imunitatē: vt q; exhātur debitores vel malefactores p violentiā de locis sacris: et huiusmodi in casibus nō cōcessis. Debet. n. prohibere et si post

admonitiones nolunt desistere excōicare: et pro commissis iaz punire: alias peccat grauius ter omittēdo ex timore: v; negligentia. di. xliij. Sit rector vel doctor. De hac imunitate et libertate ecclesiarum: vide diffuse in. iij. pte sum. ti. xij. c. iij. ¶ Si fructus vel redditus episcopus sui male expēdit. dādo sanguineis suis: vel alijs nō indigentibus: peccat grauius: et si distincta sunt ea que deputantur ad mensam eius ab alijs. Et si ea que erogare debet clericis vel ad reparationē ecclesie. vel pauperibus: dat cōsanguineis vel alijs amicis sine pbabili indigentia: tenet restituere illa qz rapinā facit: et similiter recipientes ab eo. Si vero non sunt distincta hec bona (cū intelligant omnia cōmitti fidei sue) ea que supfluit ad vsum sui et familie sue quēuienter. debet pauperibus erogare: aliter nō dando: pauperibus subtrahit. xij. q. ij. c. aux. et c. glia episcopi. Tho. scda se. q. clxxxv. ar. vij. ¶ Si grauat suos subditos in indebitis collectis. ¶ Si fecit clericos suos soluere collectas: talias positas a dño temporalis: vel gabelias ad eius in-

stantiaz. ¶ Si sponte ipse de-
dit absq; licētia romani pōti-
ficis: q; phibetur. ¶ Si deli-
cta clericorū: vt blasphemā-
tium deū. vel sanctos: suffocā-
tiū paruulos ex inaduertētia:
z hmōi puniuit magis pena
pecuniaria ex auaritia: z ma-
gis ppter lucrū q̄ pro salute
eorū z nō magis ad refrenan-
dū. ¶ Si visitauit diocesim vlt
visitari fecit magis ppter lu-
crum: q̄ ppter animarū salu-
tez. ¶ Si alienauit bona epā-
tus sui sine licētia pape in ca-
su indebito: in qlibet horū est
mortale. ¶ Si iura aliarū ec-
clesiarū non seruauit. ¶ Si
bona vacantium ecclesiarū
sibi vsurpauit cum debeant
successori reseruari. ¶ Si iu-
sta debita a predecessoribus
contracta ratione ecclesie nō
soluit. ¶ Si fructus alienius
bñficij ad tempus accepit: vel
partē ab eo cui dedit vult ha-
bere: i quolibet horū ē rapina
¶ Si nō seruauit formā iuris
circa māifestos vsurarios: s;
de certa quātitate p̄tent. nō
facta debita restitutiōe remit-
tit sibi: z ad sacra z ad sepul-
tura; admittit. ¶ Si incerta
pauperib; dispēsanda: in vsu;

suū; p̄uertit sine necessitate.
¶ Si snias excoicationis de
facili ppter lucrū profert: vel
absolutiones. ¶ Si permisit
questuarios vel alios p̄nūci-
are indiscretas indulgētias z
falsas: q̄libet est mortale z
graue. ¶ Si exēptos: vt frēs
p̄dicatores: Adinores: Ere-
mitas sc̄i Aug. Carmelitas:
Seruitas: Listercinēses: z ali-
os hñtes p̄uilegia exēptionis
iniuste molestat nō seruando
eorū p̄uilegia. vel pro audiē-
tia p̄fessionū: nō admittēdo si-
bi p̄sentatos ydoneos: s; cle-
dudū de sepul. vel sibi retinē-
do nimios casus: vel in p̄sue-
tos vt quotidie habeāt ire ad
ipm: vel ad aliū cogēdo ad q̄r-
tam: quātū ad id in quo sunt
p̄uilegiati. vlt eos ad iudiciū
trahēdo: cū in nullo possit eos
cōuenire nisi pro heresi: pec-
cat grauit̄. ¶ Si nō asteria
monachorū vlt monacharū nō
exēpta nō honeste z diligēter
visitauit: z eos vel eas ad ser-
uandū regulam induxit: depo-
nēdo abbates vel abbatissas
pro relatatiōe cū expedit: ha-
bendo curā de honestate earū
z q; nō habeāt familiaritatē
cū clericis: religiosis. vlt laicis

providendo de diligēti clau-
sura ⁊ de p̄fessore securo: do-
cto. ⁊ bone p̄sciētie: p̄hibēdo
īgressus simoniacū: ⁊ p̄uicia
feminarū que ibi sunt: ⁊ festa
vana in cōsecratione earum.
De iudicādo ī foro cōtētioso.

¶ Nō tenuit vicarium
f̄peritū ⁊ bonū: p̄cipue
q̄n̄ ex se nō h̄uit debi-
tā sufficiētā iuris. ¶ Si non
suauit debitū ordinē iudicia-
riū. ¶ Si fuit acceptor p̄sona-
rū. ¶ Si dedit iniquas snias
dic̄ vt supra i. c. circa iudices.
¶ Si nō suauit debitam for-
mā iuris in ferēdo snias ex-
cōicationis: suspēisionis ⁊ iter
idicti: qz vltra pctm̄ mortale: i
currit certā penā de qua i. iij.
p̄te sum. ti. xv. c. lxiij. p̄cipue
in causis m̄rimonialibus oꝝ
esse cautissimū: ⁊ p̄derosum
circa diuortia. ¶ Si dedit li-
cētā dño tpali vel iudici ver-
berādi: vel ponēdi in patibu-
lo: v̄l icarcerādi. vel alias pu-
niēdi clericos suos: nisi in ca-
su i quo eēt icorrigibiles p̄-
cū: qz efficit cū p̄dictis excōi-
cat̄. c. Ut fame. ex̄ de sen. ex-
cō. ¶ Meminē tñ d̄z verbera-
re māib⁹ suis: nec tñ cū expe-
dit p̄ laicū: s̄z p̄ clericū d̄z fa-

cere verberat̄ clericū: s̄z iura:
⁊ a cāis sanguinū d̄z abstinē-
re opere: p̄silio ⁊ mādato. ¶ Si
hereticos diligēter nō īḡsūt
in diocesi sua: ⁊ puniūt s̄z iu-
ra. ¶ Si testamēta ⁊ vltimas
volūtates nō fecit iplere: p̄ci-
pue legata facta ad pias cās.
¶ Si dispēsauit in votis ⁊ iu-
ramētis i qbus nō potuit. vel
si potuit tñ īdiscrete ⁊ sine cū-
rōnabili: pctm̄ ē graue. ¶ Si
absoluit a sentētis a qb⁹ non
potuit: vt pape r̄f̄uatis: v̄l di-
spensauit in irregularitate de
qua nō potuit. ¶ Si exēpla-
ris fuit i hitu nō p̄ciosō v̄l p̄-
posō: sup̄lectilib⁹ nō argēte-
is. ⁊ curiosus i apparatu do-
mus ⁊ ornatu nō seculari: in
victu sobrio nō p̄uuali nisi p̄
pauperib⁹: i visitādo ecclesiaz
iteressendo diuinis: ⁊ p̄cipue
i dieb⁹ festiuis: hec d̄z facere
fm̄ iura: i solēnatib⁹ p̄cipu-
is cātādo missaz: dicēdo offm̄
deuote nō cursim: ordinando
qz dicat̄ in ecclesia sua debite
frequētando orōnes p̄uatas:
vacādo lectioni. d. xxxvi. p̄ to-
tū p̄dicādo si scit: si nescit p̄u-
dēdo gregi sue de p̄dicatori-
bus vtiliorib⁹ non curiosis. ⁊
de p̄fessoribus. tenendo bone

stā & deuotā familiā: sollicitus
 de eius salute: vitādo mulierū
 conuersationem sicut pestē.
¶ In exitu d' domo raro nisi
 ad ecclesiā: sepe offerēdo & q̄-
 rēdo cōsilia a seruis dei quō
 possit suo gregi puidere. Adu-
 lationes vt venenū abhorre-
 at. Pater viduarū: pauperū:
 orphanorū & oppressorum exi-
 stat: & causas eorū sine expen-
 sis expediri faciat. **¶** In iniu-
 rijs pprijs nō sit vindicatiu⁹:
 sed patiētissimus. In verbo
 & gestu nō subitus & iracun-
 dus. Memini multū familia-
 ris nisi seruis dei. Superiori-
 bus obediēs: equalib⁹ nō in-
 uidens: nō gaudēs de digni-
 tate & honore. sed lugens pro
 exteriori occupatione & plebis
 offensione: & si in oibus dili-
 gēter se habuerit nil deo ac-
 ceptabilius. **¶** Si vero pfun-
 ctorie & male nil miser⁹ & dā-
 nibilius episcopi dignitate vt
 dicit Aug. di. xl. c. āte omnia.
¶ De platis hēs multa i. iij.
 parte sum. ti. xx. c. si. per totum
¶ Episcopi & supra cōceden-
 tes aliquā domum vsurarijs
 manifestis alienigenis ad se-
 nus exercēdū: sunt ipso facto
 suspēs: extra de vsur. c. vsura

rū li. vj. **¶** Similiter si pmit-
 tunt q' hmoi vsurarij alieni-
 gene exerceāt fenus in terris
 eorū subiectis iurisdictioni: nisi
 infra tres mēses expullerint
 eos: suspēs sunt: vt in dicto. c.
 vsurarum de vsuris lib. vj.
¶ Qui se gerit p papa elect⁹
 a minori pte q̄ a duabus p-
 tibus cardinali⁹: est ipso fa-
 cto excōicatus. **¶** Et similiter
 cardinalis qui presumpserit
 nominare talē papā: & simili-
 ter oēs alij q' talē reciperēt p
 papa: c̄ d' elec. c. licet. **¶** Om-
 nes clerici & religiosi ac laici
 siue familiares curie siue alij:
 qui aliquod pactū fecerint: vlt
 aliquid magnū vel parū p
 miserint: vel pmissionē rece-
 perint ex pacto: vel pmissio-
 ne occulta vel manifesta: de-
 derint: vel receperint quid ma-
 gnū vel puū: pro aliqua iusti-
 cia vel gratia pro se vel alio ī
 causis iudiciarijs vel litteris
 apostolicis: & quibuscunque
 modis ab apostolica sede ob-
 tinenda: ipso facto sunt excō-
 municati. In extrauaganti
 Bonifacii octau: cuius abso-
 lutio pape reseruatur. Nec
 hnt locū ī curia romana. Jo.
 an. Anto. d' butrio eā allegāt.

De absoluteione & penitentie iniunctione. c. xvi.

Distq̄ vero penitens dixit ex se siue ex interrogatione confessoris interrogatis peccata sua vt debuit: tãdem declinat. In istis peccauit: & i multis alijs cogitatione: delectatione: locutione opere: & omissione. vel aliquod huiusmodi: de quib⁹ dico meã culpã. **C**onfessor vero interroget eũ (nisi sit talis de quo in hoc nõ dubitet q̄ tunc superfluum & irrisibile) si ipse dolet & oib⁹ peccatis venialib⁹ & mortalibus confessis: & si pponit firmiter i futurũ ab illis abstinere: ab oibus mortalib⁹. **I**tem q̄rat si talis hēt aliqua restituere: vel famã vel res: vel pro iniuria satisfacere & hmõ: & si ē patus facere q̄ citi⁹. p̄t absq̄ dilatione aliqua. **Q**ue restitutio quõ faciẽda sit: & quo ordine: quo ad certa & incerta vide hic infra in tractatu de restitutionib⁹ per totũ. **Q**uod si dicat se nolle istud facere vel nõ posse: cũ tñ possit: nõ ē absoluedus **T**ho. i. opusculo. xx. ij. c. iij. in fine. &. xj. q. iij. c. tunc vera. p̄t tñ sibi dici. misereatur tui. &c. sed nullomodo. ego

absoluo te. **P**otest etiaz ei iniungi aliquod bonũ faciẽdũ: nõ tñ in pñiaz: declarãdo sibi hoc q̄ in fructuosa sit talis confessio ei & sine remissione peccatorũ de pe. di. v. c. falsas. **S**ed si paratus est facere omnia ad que tenet: tũc si eēt aliqua excoicationis snia ligatus: si nõ potes eũ absolueri ab illa: remitte eũ ad ep̄: seu ad aliũ qui possit absolueri: vt tu vadas ad pcurandũ absoluteionẽ p̄ eo. **E**t cũ est absolutus ab excoicatione: postea tu eũ absolue a peccatis & nõ pri⁹ **T**ho. i. iij. di. xvij. q. ij. ar. v. q. j. ad. ij. **I**tem di. xix. q. j. ar. iij. q. ij. ad. ij. **S**i at̄ potes eũ absolueri habendo in hoc specialem auctoritatẽ: si non absoluisi eũ in principio quõ decenti⁹ fuit: nec tñ est multa vis si fiat in fine confessionis: dũmõ fiat ante absoluteiores a pctis: absolue eũ p̄ hũc modũ vt infra. **D**e mō absoluedi ab excoicatione maiori. **P**ri⁹ erigẽdũ est ab eo iuramentum vt sit paratus stare mādatis eccl̄e: que illi s̄t p̄ illa cã: quo iuramento p̄sisto: iniungat ei hoc. s. si inciat faciẽdo cõtra aliquẽ easonẽ p̄

ponat nō. amplius facere contra illuz. Si vero pro offensa vñ dāno facto i aliū: pmittat satisfacere q̄tū pōt. Et hoc facto denudatis humeris: p̄fessor seu absoluēs: cū disciplina vel virga p̄cutiat euz dicēdo psal. **A**diferere mei de⁹: vñ alium psalmū penitētialez. dādū ictū pro q̄libz versu: postea vero gloria patri: et sicut erat initis subiūgat **K**ryielcison. x̄p̄eleison. **K**ryielcison. **P**ater nr̄. Et ne nos. vers. Saluū fac suum tuū. respō. **D**e⁹ meus sperantē in te. vers. **E**sto ei dñe turris fortitudinis. respō. **A** facie inimici. ver. **M**ihil p̄ficiat inimicus i eo. resp. Et fili⁹ iniquitatis nō apponat nocere ei. vers. **D**ñe exaudi orationē meā. res. Et clamor meus ad te veniat. ver. **D**ñs vobiscuz. resp. Et cū spiritu tuo. **O**remus. **D**eus cui ppriū ē misereri semp et p̄cere suscipere deprecationē nostraz: et hūc famulū tuū quē snia excōicationis ligatū tenet: miseratio tue pietatis absoluat. p̄ x̄pm do. no. Auctoritate oipotētis dei et beatorū apostolorū **P**etri et pauli et dñi pape. vel archiepi: vel ep̄i mihi concessa.

ego absoluo te ab hoc viculo excōicationis quā incurristi pp̄ iniectiōē manū violētaz in clericū. vel religiosuz. vñ pp̄ ingressuz in monasteriū monialiū in cāu nō p̄cesso et huiusmōi. Et si plurib⁹ sentētijs est ligatus: est dicēdū toties ego absoluo te ab excōicatiōe quā incurristi pp̄ talē et talem cāz: et si pluries pp̄ eandē cāz dicēdū ē toties q̄tiēs incurristi toties ego absoluo te: et restituo te scis sacris ecclesie et cōioni et vnitati fidelium. In nomine patris et filij et spūs sc̄ti amē. Verberādo eum vsqz amē. **C** **M**ō tñ q̄ ista forma q̄uis debeat obseruari: vt ex d̄sen. excō. c. nup. nō tñ ē ita necessaria qn̄ simplici verbo fieri possz: s̄m̄ **I**de. de pal. et Jo. de lig. Sicut ergo excōicatio fieri pōt simplici verbo q̄uis non debeat fieri. sic et absolutio. ex de regu. iur. c. ois res. **S**z qñ fieret hmōi absolutio in publico: vt erga mulieres: forte tūc eēt omittēda hmōi verberatio ne denudet p̄ctm̄. Si vero q̄s pp̄ rē ablata alteri eēt excōicatus q̄uis restituerit: nō tñ ē absolut⁹ nisi iudex qui p̄tulit sniam eū absol

nerit. et hoc declarandum est p
sonis post absolutionem ab hu
iusmodi excommunicatione (vel si non
est aliqua sententia ligatus) si habet
aliquos casus peccatorum episcopo
reservatorum de quibus non potes
absolvere: nihilominus absol
ue cum ab illis a quibus potes
sub hac forma. **C** Si teneris
aliquo vinculo excommunicationis
minoris ego absoluo te et re
stituo te sanctis sacramentis
ecclesie. In nomine patris etc.
Misereatur tui etc. Filius dei per
sua misericordiam te absoluat:
et ego auctoritate que fungor.
absoluo te ab omnibus peccatis
tuis: a quibus possum te absol
vere. In nomine patris etc. **D**ec
cata vero a quibus non potes
absolvere: exprimat. ei imponens
ut habeat recursum ad episcopum
vel eius vicarium pro huiusmodi ab
solutione. et dicat ea sibi in con
fessione. Vel si esset simplex
et nesciret ita bene exprimere fa
ctum suum: scribat confessor in ce
dula illis: vel illa si sunt plura:
ut illam portet penitens episcopo vel
eius vicario sub hac forma vel
simili. **R**atorum vel latricum presen
tium pro homicidio vel incestu ta
li gradu et huiusmodi dimisso absol
vendum vestre penitenti transmittit

to: ut absolutionis beneficium im
pendendo et ei salutare penitentiam
imponendo ipsum: vel ipsam san
cte ecclesie reconcilietur. Quod
si episcopus vel vicarius remittat eum
ad confessorem. ipsum auctoritate
illius iterum absolvat ab omnibus: et
imponat penitentiam pro illo pro quo
nondum imposuerat: et cautum red
dat illum ne illam cedulam alteri le
genda tradat: vel et ipse confessor
si potest vadat pro eo ad episcopum pro
auctoritate. si sibi velit dare.
C Si vero ille non habet casum
de reservatis: vel si habet: et confes
sor potest de omnibus absolvere (pro
missa absolutione ab excommunica
tione minori: et alijs ut supra. s.
Misereatur etc. Filius dei etc.) di
cat ego auctoritate qua fun
gor absoluo te ab omnibus pec
catis tuis. In nomine patris etc.
et faciat tunc signum crucis cum
dicit in nomine super illum. Nec est
necessaria manus impositio su
per penitentem: imo nec decens
secundum **T**ho. in opusculo. xxij. c.
iiij. Item i. iiij. pte. q. lxxiiij. ar.
iiij. **I**dem. de pal. i. iiij. di. xxij. q.
iiij. precipue super mulieres. **A**da
gis. n. decet signatio crucis: et
postea addat. **P**assio domini nostri
iesu christi: et merita beate **M**ar
ie virginis et omnium sanctorum

et sanctarū dei et quicquid boni feceris vel proponis facere et mala que sustines et sustinebis sint tibi in remissionē omniū peccatorū tuorū: quod verba nō sunt omittēda. quod sūt magne utilitatis ut. s. oia hmoi postea habeat vim satisfactiōis ex virtute clauū et sic magis valēt Tho. i. quodlibet. iij. ar. xxviii.

De pnia iniungēda penitenti.
 Iniungēdo vero pniaz penitenti hoc maxime attendēdū ē s; oēs. ut. s. tales des quod credas eū oīno peccare cōtūcūq; sit magnus peccator: et s; m. Chrīst. melius est in hmoi reddere rōnē de nimia misericordia q̄ de nimia iustitia. xxvi. q. vij. c. alligāt: dando et libertatē quod cum vna die omittit. s. orōnē iniunctā vel ieiunū: possit in alia die supplere. **S**ivero dubitat de aliquo: ne faciat pniaz: puta ieiunū: dicas quod faciat loco ieiunij elemosinā vel aliud. **R**ōnes vero psonis que de facili solēt recidiuāt in mortali: raro dāde sunt vel p paucos dies dāde sūt. **I**eiunia vero: elemosyne. et peregrinationes et hmoi pnt dari p plures dies: quod hmoi et si fiat in mortali:

nō sunt reiterāda. quod valēt q̄ tū ad effectū quē post se relinquūt post expletionē in satisfaciēte cum quis reuertit ad gratiā Tho. i. iij. di. xv. ar. iij. q. iij. ad tertiū. **I**tem nō quod hec quotatio valet ad supradicta folio. xxxiiij. i. pnia colū. ad penitentiā iterādā in mortali factā vbi allegat Tho. et Alber. **Q**uerēdū ē et a penitente si pōt vel dubitat facere pniaz sibi datā: quod tūc nō esset dāda: vel dimutāda vel remittēda esset. **D**eclarādū ē et peccatorib; magnis: s; m. Hosti. quod s; m. regulas ecclesie taxatas. xxij. q. j. c. p̄dicādum pro quolibet mortali esset septennis pnia iniungenda: et ideo non credat peccata sua leuia: quia pua dat ei pnia: quod hoc fit ne eas dimittat: quod esset ei mortale: et oporteret ei confessionē iterare si esset oblitus eius. **P**otest etiā admoneri quod faciat aliquod memoriale de penitentiā sibi iniuncta: ut melius illius recorderetur: et si obliuisceretur quod ad te reuertat: vel si non potest benefacere illam: tu commutabis eam sibi. **S**ivero postea recordat de aliquo peccato criminali

quo tunc fuit oblitus: si potest tui habere copiam reuertat ad te. quibus non sit ei necessarium: vel vadat ad alium: nec tenetur nisi tantum illud dicere. ¶ Si habet vota que non potest implere vel dubitat: si tu habes in hoc spatium auctoritatem dispensata: vel potest in aliud pius commuta: si vero non habes auctoritatem: remitte eum ad episcopum vel eius vicarium. ¶ Cave et ne iniungas penam per quam fiat iudicium alieno iure: aut per quam detur occasio ruine spiritualis alicui. aut per quam possit manifestari alterius peccatum occultum. ¶ Confessum autem quod potest studeas ad contritionem inducere verbis: siue ante siue in processu: siue post confessionem. ut non dicat peccata sua quasi fabulas: sed cum detestatione: et ut ait Augustinus. Caute et astute aliquem interrogando que credit illum ex verecundia occultare. ¶ Circa vero turpia et carnalia peccata non descendas nimis ad particulares circumstantias postquam habetur species sufficientes peccati et in homini a remotis interrogando: ne adiscant homines malicias et peccata que nesciunt. ¶ Tho. in. iiii. di. xix. ar. iij. in fine. Admone eum super oia ut

vitet malas societates: frequenter confessionem: audiat sepe verbum dei: gratias orationes et participationes bonorum que sunt in religionibus et indulgentias. ¶ De infirmis. c. xvij.

¶ Circa infirmos sic agendum est. Aut enim talis est in periculo mortis: aut non. Dico autem periculum mortis. non solum quod in extremis constitutus: sed quod frequenter contingit homines mori ex illa infirmitate: et medici dubitant. In tali casu. potest quilibet absolui a quolibet sacerdote: de quolibet peccato. et a quolibet sententia absque alia licentia: cum periculum est in mora. ¶ Talis. n. infirmus aut iam amisit loquelam vel usum rationis (puta quod freneticus) aut non. In primo casu: si bene vivebat: ut bonus fidelis: et frequentabat confessionem: communionem et homini quibus non petierit sacramenta quod ex desperato talia acciderunt. vel etiam si malus et obstinatus. diu perseverans in peccatis: et diu non confessus: si petiit sacerdotem ut interiret et ostendit se velle facere oia que debet: et interea factus est mutus vel freneticus et periculum est in mora: debet presupponi co-

tritus. et faciente aliquo confessi
onē generalez pro eo. sicut fit
in populo: sacerdos faciat ab
solutionē ab omni snia et pec
cato: et pōt inungere circūstā
tibus aliqd pro eo facienduz:
vel hereditib⁹ aut sanguineis
pro ei⁹ aia: si volunt acceptare
Deinde d⁹ dari eucharistia a
proprio sacerdote seculari: q̄
uis nō sit confessus qz nō potu
it: vel ab alio sacerdote secula
ri nō at religioso: si nō habuit
licentiā a pprio sacerdote vel
epo: alias ipse religiosus inci
deret in excoicationē papalez
in hoc casu: et hoc vex est nisi
timeret de exputione vel vo
mitu eius. qz tūc nō deberet
sibi dari eucharistia: s; extre
ma unctio tm: immo etiam si
non potuit coicare. Si ppter
frenchm nō pmitteret se vn
gi: pōt ligari et sibi violēter da
ri. A stantib⁹ autē infirmo: d⁹
credi si peribēt testimoniū q
petierit confessionē et ostenderit
signa contritionis. ¶ Si autē
nō est diu confessus: vel qz no
tor⁹ peccator. incurrit subito
amentia et mutitatē vel infir
mitatē: nec pri⁹ nec post osidit
signa contritionis: nil ei dari
d⁹ nec sacramēta: nec ecclesia

stica sepultura. Si vero nec
loquelaz amisit nec amentiaz
incurrit: d⁹ ab eo erigi pura
confessio peccator⁹ plus et min⁹
scdm q̄ patit tps. Mas si est
in extremis: de principalibus
est interrogādū. per maxime
inducēdo eum ad cōtritionez
cuz spe venie. S; si nō est ita
in extremis: et vellet facere ge
neralem confessionē de tota vi
ta sua sic multi infirmi sancti
fecerūt (q̄uis nō sit necessari
um de his que rite alias confes
sus est iterare confessionem) ad
mittēda est: et tandē absolutio
impendēda ab omni snia ex
coicationis et ab omni pctō:
modo supradicto in. c. pceden
ti: ita tamē q̄ si ligat⁹ esset ali
qua excoicatione a qua
confessor extra illud periculum
nō potuisset absolueret: debet
ei iniungi: q̄ si euadat infirmi
tatez q̄ citius cōmode potest
presentet se ei ad quē ordina
rie spectabat absolutio illius
excoicationis: alias si nō face
ret: reincideret in eandē exco
municationez. c. de sen. exco.
c. eos li. vi. Sed si erat deten
tus aliquo pctō de casib⁹ epo
reservatis: nō opz q̄ iniungat
ei q̄ post sanitatē ad cpm va
o

De Infirmis

dat pro absolutione: qz ad illud nō tenetur: sed sufficit sibi prima absolutio. ¶ Nota tamen qz si talis esset usurarius publicus: non potest talis admitti ad cōfessionem: communionem: et ad alia sacramēta: nisi facta pri⁹ cautione de restitutione usurarū: vel pmissione ab heredib⁹ de huiusmodi in casu qz amisisset ipse loquelam: vel usum rōnis post signa cōtritionis sūm formaz iuris que habet in. c. q̄q̄ de usu. li. vi. His peractis nō est penitētia in summo iniungēda: qz eas facere nō posset: sed in notescēda: vt dicit. xxvi. q. vij. c. Ab infirmis: declarādo sic. Talem tibi darē penitentiaz. *Esse sanus: q̄uis deberes facere multo maiorē scdm regulas ecclesie: sed qz non potes modo: cū eris sanus facies hoc vel illud: vel venies ad me et tibi dabo.* Istud tamen vltimū nō videtur securum: qz raro reuertunt^r pro penitētia. ¶ Si vero de⁹ aliter de te disponderet: dimittas pro aia tua tm̄ pro pnia. ¶ Potest etiā iniungi amicis vel cōsanguineis aliqd pro pnia: si vterqz acceptat et si credat qz satisfi-

ciens pro eo sit in statu gratie. Sup oia. n. auisandus est: vt si d⁹ aliqd alicui: vel rōne maleficij vel p̄ctus: vel depositi: vel aliter: declaret bñ vt non discedat cū alieno ab hoc seculo: ne in eternū damnet. Et de restitutione et legatis ad pias cās: pro aia sua ita disponat qz cito cogant^r executores expedire et nō prolōgare sicut sepe et quotidie faciunt. Qd si nollet sufficiēter disponere de restitutione fēda: nō est absolueudus. ¶ Exortāndus est autē ad contritionez simul et p̄fidentia diuine misericordie: exemplo latronis meritis passionis christi. ¶ Si autē haberi non possit copia sacerdotis: q̄uis bonū sit in hmōi periculis: in mari videlz: bello vel in infirmitate: vel morte violenta: laico p̄fiteri: tm̄ nō est necessarium. Quod si fiat: et qz euadat: tenetur talis itez de oibus illis peccatis cōfiteri: qz nō hēbat ille clauēs ecclesie. ¶ Si vero infirm⁹ nō est in periculo mortis si hēt casuz excōicationis: vel pctā reseruata ep̄o: d⁹ confessor ire vel mittere ad ep̄m si p̄t pro auctoritate hmōi: tm̄ modo tali qz nō p̄dat pecca-

tozem: nisi prius ille sibi dederit licentiam nominandi eum.

C Si vero infirmus habet indulgentiam in articulo mortis a papa: appropinquante morte sic potest fieri absolutio post omnia supradicta pro dicta indulgentia.

C Forma absolutionis in articulo mortis, habentibus tantum indulgentiam plenariam a papa.

Misereatur tui etc. Auctoritate domini nostri Jesu christi et beatorum apostolorum Petri et Pauli et domini nostri pape, M. et sancte romane ecclesie, in hac parte tibi concessa specialiter et mihi commissa: cedo et do tibi plenariam indulgentiam et remissionem omnium peccatorum tuorum de quibus ore confessus es: et corde contritus: que non commisit sub pretextu istius indulgentie in quantum claves ecclesie se extendunt: que quidem plenaria indulgentia sit tibi in augmentum virtutis et gratie et acquisitionis vite eterne. In nomine patris et filii et spiritus sancti Amen.

C Forma absolutionis ab excommunicatione minori.

Ego te absolvo a vinculo ex-

communicationis quam incurristi participando cum excommunicatis in casu non concessio in loquella in cibo: vel potu et huiusmodi: et restitute: sanctis sacramentis ecclesie. In nomine patris et filii et spiritus sancti. Amen. **C** Nota vero quod in absolutione ab excommunicatione maiori debet primo exigi iuramentum ut scilicet iuret stare mandatis ecclesie que scilicet fient ei ab absolvente pro tali materia: quo facto imponi ei debent mandata rationabilia: ut satisfaciat ei que lesit: vel dampnificavit si potest: si tamen prohibitus est excommunicatus. Precipue ei iniungendum est: ne amplius veniat contra illum canonem: vel si fuit excommunicatus propter verberationem clerici: non amplius verberet. Secundo crucis humeris: absolvens debet verberari cum virga dicendo. psalmum. Misere mei deus: vel alium psalmum penitentialem ad quolibet versum dando unum ictum. Postea subiungat. Pater noster Et ne nos. Saluum fac seruum etc. prout paulo ante supra no-

tatum est. Deus cui proprius est misereri: &c. tamē hñs auctoritatē absoluat sic dicēdo. Auctoritate omnipotentis dei: &c. prout supra plene dictum est.

Forma absolutionis excoicationis minoris. & a peccatis.

Si teneris aliquo vinculo excoicationis vel participationis a qua possuz te absoluer ego absoluo te & restituo te sc̄tis sacramētis ecclesie. In noie patris &c. Dominus nr̄. Iesus X̄ps te absoluat: & ego auctoritate qua fungor absoluo te a peccatis tuis. In noie p̄ris. **D**ia bona que feceris vel facies & qcqd pateris. vel patieris sit tibi in remissionē peccatorū tuorū omniū & in augmentum gratie & premiuz vite eterne. Amen.

Forma sacri baptismi.

Ego te baptizo. In noie p̄ris & filij & spirit̄s sc̄ti amē **T**ho. i. iij. di. iij. ar. i. Ego & amē nō sunt de substātia sacri: tñ dici dñt ex statuto & cōsuetudine ecclesie. S; si dubitat tūc sic dicat si es baptizatus non te baptizo. Si nō es baptizatus ego te baptizo. In nomie patris & filij & spiritus sc̄ti amē.

Forma sacri confirmationis

seu chrisimatis dāde per ep̄s. **C**ōsigno te signo crucis & cōfirmo te chrismate salutis. In noie patris & filij & spirit̄s sc̄ti. Amen. In fronte dei. & cū chrismate consecrato ab ep̄o. **T**ho. in. iij. di. vij. q. j. ar. iij.

Absolutio a peccatis.

Ego absoluo te a peccatis tuis. In noie patris & filij & spirit̄s sc̄ti amen. **D**ia vero alia sunt ad bene esse. **T**ho. in opusculo. xxij. c. iij.

Forma sacramēti extreme unctionis: & prio ad oculos.

Per istā unctionē: & suā sanctā ac piissimā misericordiaz indulgeat tibi deus qcqd per visum deliquisti: s̄m ordinez fratrum p̄dicatorū. Vel sic s̄m clericos seculares: qcqd vitiorū oculo deliquisti. **F**orma alia que dicit esse Ambrosiana. **P**rior autē forma Gregoriana est. Inungo oculos tuos isto oleo sanctificato. In noie patris &c. **T**ho. in. iij. di. xxij. q. j. ar. iij. s; suāda est prior. s. gregoriana. & fienda est unctio i ser locis corporis ad min⁹. **P**rimo i vtrisque oculis dicēdo vt supra. **S**ecundo in vtrisque aurib⁹ dicendo: **P**er istā &c. vt supra vsq; ad

illud quicquid: et exinde sic. de
 liquisti per auditum vel aurium
 vitio deliquisti. **T**ertio in na-
 ribus dicendo. **P**er istam rem. quicquid
 deliquisti per odoratum vel na-
 rium vitio deliquisti. **Q**uarto
 in ore clauso dicendo. **P**er
 istam rem. quicquid per gustum deliqui-
 sti: vel quicquid oris vitio deliqui-
 sti. **Q**uinto in utrisque manibus
 ab intro in palmis dicendo.
Per istam rem. quicquid deliqui-
 sti per tactum: vel tactus vitio.
Sexto in pedibus abobus
 in parte superiori dicendo. **P**er
 istam rem. quicquid deliquisti per
 gressum vel incessum. vel recessum
 vel talium vitio deliquisti.
Clerici seculares addunt. vij.
 ad libros et que fieri debent ubi est
 consuetudo: licet non utatur or-
 do predicatorum erga fratres: et
 fit in renibus dicendo. **P**er
 istam rem. quicquid liborum vel
 per carnis vitium deliquisti et dum
 sunt unctiones dicantur hec
 verba semel tantum secundum **P**ro-
 pal. in. iiii. di. xxiiij. q. j. ar. ij. con-
 clusione. iij.
Forma consecrationis cor-
 poris christi.
 Secundum **T**homas in. iiii. di. viij. q.
 ij. **H**oc est. n. corpus meum.
Enim tuum non est de substantia

consecrationis: nihilominus
 non debet omitti alias pec-
 caret mortaliter.
Forma consecrationis san-
 guinis hec est.
Hic est enim calix sanguinis
 mei novi et eterni testamenti myste-
 rium fidei: qui pro vobis et pro
 multis effundetur. in remissione
 peccatorum. **O**mnia. n. verba
 hec sunt de substantia consecratio-
 nis propter. n. secundum **T**homas in. iiii. di.
 viij. q. ij. ar. ij.
Forma ordinum
Qui cum sint. vij. secundum **T**homas in
 iiii. di. xxiiij. q. ij. ar. i. q. ij. o. gli-
 bet habet formam suam. **S**ciendum
 est secundum **T**homas in. iiii. di. xxv. q. i.
 ar. i. q. tunc imprimetur character.
 seu recipitur ordo: cum porre-
 ctum instrumentum illius ordinis
 tantum materia (ab episcopo dicente
 formam illius ordinis) tangit
 manum ordinatum ad illum ordinem.
Forma ostiariatus.
Illis qui ordinantur ad hunc
 ordinem. tradit episcopus claves ec-
 clesie sic dicens. **S**ic agite quasi
 si reddituri deo rationem pro his
 rebus que his clauibus recluduntur.
Archidiaconus vero ostium
 ecclesie facit illis tangere di.
 xxiiij. ostiarius.
Forma lectoratus.

Forme Ordinum

Huic tradit ep̄s codicem de quo lecturus est: ubi. s. sint prophete: vt missale: vel epistolarium dicens. Accipe et esto verbum dei lector: habiturus (si fideliter et deuote impleueris officium tuum) partem cum his qui verbum dei ab initio ministraverunt. di. xiiij. lector.

¶ Forma exorcistatus.

Huic tradit ep̄s libellum in quo scripti sunt exorcismi: vel illum ubi exorcizatur aqua benedicta vel alium dicens. Accipe et commendam memorie: et habeto potestatem imponendi manum super energumenos: siue baptizatos: siue catechuminos: di. xiiij. §. Exorcista.

¶ Forma acolytatus.

Huic tradit ep̄s ceroferarium id est candelabrum dicens. Accipe ceroferarium cum cereo et scias te ad accedenda luminaria ecclesie participari. Accipiat et urceolum vacuum ab archidiacono dicente ep̄o. Accipe urceolum ad effundendum vinum et aquam in eucharistia sanguinis christi. In datione urceoli: imprimitur character s̄m. L. bo. in. iij. di. xiiij. q. ii. ar. iij. i fine di. xiiij. Accolitus.

¶ Forma subdiaconatus.

Huic datur calix vacuum cum patena ab ep̄o: et urceolus cum aqua et manilli. i. bacili et manutergio ab archidiacono: dicente. Vide cuius ministerium tibi tradit: et ideo si usque nunc fuisti tardus ad ecclesiam: amodo debes esse assidus. Si usque nunc fuisti somnolentus: amodo vigiles. Si usque nunc ebriosus amodo sobrius. Si usque nunc inhonestus: amodo castus. Oblationes que veniunt in altari panes propositionis appellantur. De ipsis oblationibus tamen debet poni in altari: quantum possit populo sufficere: ne aliquid putridum in sacrario remaneat. Pallule vero que sunt in substratorio altaris in alio vase debent lenari: in alio corporales palle. Ubi autem corporales palle locute fuerint: nullum aliud lintheamentum debet lauari: De con. di. i. c. Memo per ignorantiam: Ipsa autem aqua debet in baptisterio mergi: Ideo admonco vt vos exhibeatis ita: vt deo placere possitis.

¶ Forma diaconatus.

Huic tradit ep̄s librum euangeliorum dicens: Accipe potestatem legendi euangelium in ecclesia dei tam pro vivis quam pro defun-

etis. In nomine domini: amen. Item fm Tho. in. iiii. di. xv. q. i. ar. i. et dist. xliii. diaconus: episcopus ponit manus solus super caput eius dicens. Emitte in eum quesumus spiritus sanctum etc. Item dat ei stolam dicens: Accipe stolam: ut patet in pontificali. In datione tantum libri euangeliorum fm Tho. in. iiii. di. xliii. q. ii. ar. iij. character imprimitur.

Forma presbyteratus.
Huic episcopus tradit calicem cum patena preparata id est cum vino in calice et hostia in patena (alias non reciperent characterem fm Tho. si non esset preparata) dicens: Accipe potestatem offerre sacrificium deo missamque celebrare tam pro uiuis quam pro defunctis: In nomine domini Amen. Item fm Tho. in. iiii. di. xv. q. i. ar. i. ab episcopo imponitur manus super ordinandum et omnes sacerdotes cum eo ibi presentes: dicente ipso episcopo **Oramus.** Dilectissimi domini: et cetera: ut in pontificali. De. de tarantasio dicit quod in impositione manus imprimatur character: Primum tamen verius est et communius

fm Tho. in. iiii. di. xliii. q. ii. ar. iij. scilicet in porrectioe calicis preparati: Item inunguntur manus sacerdotis cum ordinatur: ab episcopo dicente Consecrare et sanctificare etc. Item aptat sibi stolam super humeros dicens: Accipe iugum domini: etc. Item vestit eum cum casula. id est planeta dicens. Stola innocencie etc. Nota ergo quod si primum fuerit omissum id est porrectio calicis preparati: totum debet iterari quasi nihil sit factum. Si vero istud fuerit obseruatum et aliquid de predictis aliis fuerit omissum nullo modo debet iterari ordinatio: sed quod omissum est debet suppleri ab episcopo in alia ordinatione: et interim non celebret.

Forma sacri matrimonij.
Nō est determinata. Est autem forma illa expressio consensus per verba vnus in alterum coniugum: ut accipio te in uxorem: vel accipio te in uirum: vel cum iterrogat si uult tale in uxorem uel uirum et rñdet quod sic: vel si loq nō potest per scripturam: vel alia signa exprimentia consensu. De sacris et sacris ordinibus: diffuse habes in. iij. p. sum. t. xliii.

ExPLICIT tertia pars: et per
sequens totus tractatus si-
ue summa professionalis cum
interrogationibus sciendis Re-
uerendissimi fratris Antonini
archiepiscopi florentini.

Incipit tractatus eiusdem
de restitutionibus in genere in
quo ponuntur xx. manus rapien-
tium: quarum quilibet habet. v.
digitos seu modos: et sic sunt
centum modi in quibus fit resti-
tutio vel erogatio: ut patet in
secunda parte sum. tit. ij. c. j.

Pri-

ma manu fe-
neratoria po-
test intelligi il-
lud quod habe-
tur. Apoc. x.

vij. Vidi mulieres sedentes su-
per bestiam cocineam. id est diabolus
habentem in manu eius poculum
aureum. Hec mulier est cupidi-
tas: que in manu. id est in opere usu-
re. habet diuitias quas sicit. sed
non extinguit eius sitis: sed solum
delectat in videndo. Hec autem
v. modos sicut manus habet. v.
digitos. Et primus est in pi-
gnoribus quoniam scilicet quis pro mutuo
alteri facto recipit pignus ab
eo rei mobilis: ut vestimentum:

seu lucrum equi et homini aut im-
mobilis ut possessionem. ex qua
capit fructum seu lucrum non com-
putans in sortem: quod usura est:
nisi in casu cum gener a socero
quousque habeat ab eo dotes
sustinentes onera matrimonij ac-
cipit possessionem ab eo in pi-
gnus: ex de usuris. c. salubriter.

Et de hoc diffuse in secunda parte
sum. tit. i. c. vi. §. ij. et tit. ij. c. i. §. iij.
Secundus digitus seu mo-
dus est in depositionibus: cum scilicet
quis deponit pecuniam apud
mercatorum vel capsores: ut utatur
ea: saluo tamen capitali suo: et
cum intentione principaliter alii
quid percipiendi ultra sortem
nulla tamen facta pactione super
hoc. etiam usura est. xiiij. q. iij. si
feneraueris. et de hoc in secunda
parte sum. tit. i. c. vij. §. xxxv.

Tertius modus in empti-
onibus et venditionibus cum scilicet ven-
ditur merces ultra iustum precium
ratione dilationis temporis in soluendo
precium et hoc nisi rem illam intē-
debat suare in futurum quoniam tamen
quantum vendit vel plus spera-
bat valituram. Similiter quoniam rem
emit minus iusto precio eo quod an-
ticipat tempus solutionis precij an-
tequam recipiat mercem ut puta tem-
pore veris triticum recolligen-

dam: et hoc nisi dubium esset
 utrū plus minusue sit res illa
 valitura. De hoc cō de vsuris
 in. c. in ciuitate. et. c. nauiganti.
 Et de hoc diffuse i. ij. p. sum.
 ti. i. c. viij. **Q**uartus in cāpsi
 onib⁹: afflictis et asscuracioni-
 bus: ut in cābijs que dicuntur
 per venetias: et cābijs que fi-
 unt in romana curia pro bul-
 lis: que sunt vere mutua cuz
 vsura et cū ipsemet sit satisfac-
 tor simulatus et verus mutua
 tor est ar. xiiij. q. iij. c. pleriqz.
 Et de hoc in. ij. pte sum. ti. i. c.
 vij. **Q**uint⁹ in mutuis cum
 exp̄ssis lucri pactionibus sine
 in pecūia siue in opib⁹ siue in
 alijs que precio p̄nt estimari
 ar. xiiij. q. iij. c. putat. et de hoc
 in. ij. pte summe. ti. i. c. vi. et. vij.
Manus raptoria ē
 que mani-
 feste rapit aliena. De māu vi-
 olenta. i. raptoria eripit paupe-
 rez. s. de. Thobi. xv. Et hēt. v.
 digitos seu modos. **P**ri-
 m⁹ consistit in vsurpatis domi-
 nijs ciuitatū: castrorū: et vilay:
 et q̄b⁹ omne emolumentū qd
 inde percipit rapina est. **S**e-
 cund⁹ est in tallijs iniustis qñ
 s. dñs ciuitatis iponit collec-
 tas ultra debitū vsuetudinis

vel statuti: seruitia in debita
 operarū erigit: et nō soluit eis
 de labore: vel si ciuitas est li-
 bera qñ nō pro rata imponit
 ciuib⁹: s; nimis aliquos gra-
 uat. Nec vide in. ij. pte sum-
 ti. i. c. xiiij. **T**ert⁹ est in peda-
 gijs et gabellis illicitis: qñ. s.
 imponūt dñi terraz vel ciues
 noua pedagia sine licētia prin-
 cipis: vel ēt si antiqua vel no-
 ua cū licentia: nō suant vias
 ruras cū tñ possent. **Q**uar-
 tus in latrocinijs terrestribus
 vel maritimis. vel piratis: qui
 discurrūt per mare pdando:
 ex naufragio ēt in mare pie-
 cta sibi accipit: ad rapinā p̄ti-
 net. Nec vide in. ij. pte sum-
 ti. i. c. xij. §. v. vel etiā. De repre-
 salijs illicitis: vide in. iij. parte
 ti. iij. c. iij. **Q**uintus in p̄so-
 nis capiēdis et vendēdis que
 libere sunt seu christiane. Mā
 et si pagani vel sarraceni capti
 in bello iusto efficiant̄ sui ca-
 pientiū: vñ et vendi p̄nt vt ser-
 uū et emi: nō tñ christiani. De-
 bēt ergo ista restitui si p̄nt: vt
 dicit Aug. xiiij. q. vi. c. Si res.
 De his hēs in. ij. pte sum. ti. i.
CADAMUS furatoria ē
 cum quis accipit occulte alie-
 na nesciēte dño. ad Ephe. iij.

Qui furabatur iam non furetur: sed magis operetur manibus suis. Fur videtur operari manibus alienis in quantum accipit lucrum de manibus alienis. Et hec manibus hinc v. digitos. **¶** Primum est de inuentorum retentione: quando scilicet res alterius inuentas que non habentur per derelicto sibi retinetur xiiii. q. v. c. Adulti. Et de hoc habes in secunda parte tituli i. c. xv. §. ii. **¶** Secundus est in illicita prescriptione: quoniam scilicet quod prescribitur aliena mala fide: sciens scilicet illa esse aliena: nec aliquo iusto titulo habuisse. c. possessor de re. iu. in. vi. De hoc habes in secunda parte summe tituli i. c. xv. §. vii. **¶** Tertius est in rei pignorate: commodate: vel deposite vsu. Et quoniam dominus rei non consentit et tenetur de utilitate inde habita: et si amitteret ex culpa sua: tenetur reddere. Ray. De hoc vide in secunda parte summe tituli i. c. xv. §. iii. iiii. et v. **¶** Quartus in occulta rerum usurpatione: siue hoc fiat a filiis de rebus parentum siue ab vxore de rebus viri ipso nesciente: siue a seruis de rebus dominorum suorum: siue a dispensatoribus de rebus patronorum suorum: siue a discipulis de rebus magistrorum suorum: siue ab

extraneis de rebus aliorum: et si hoc facerent dando inde elemosinas pauperibus: nisi in extrema necessitate constitutis. xiiii. q. v. c. Forte. De hoc in secunda parte summe tituli i. c. xiiii. §. ii. **¶** Quintus in religiosa appropriatione: quoniam scilicet religiosus aliquid recipit vel nesciente patrono suo: vel alteri dat. pro proprio: vel extraneo. vel cum occultat: et ut propria retinet acqisita per eum: vel data non paratus superiori libere assignare. xii. q. i. c. non dicatis. Et de hoc habes in iii. parte summe tituli xvi. c. i. §. viii. **¶** **CADAMVS** bellatoria est ubi scilicet rapiuntur et furta et rapine et sacrilegia. Adanum suam misit hostis. scilicet bellando ad omnia desiderabilia. Desiderabilia autem sunt blada: pecunie: et edificia: vasa aurea templi: et alia ornamenta: ornamenta ipsum templum ad que misit manum exercitus. Nabuchodonosor. bellans contra hierosolimam rapiendo: incendendo et destruendo. Et hec manus hinc v. digitos seu modos. **¶** Primum est cum dominus vel communitas aliqua assumit iniustum bellum. Nam que ad hoc concurrunt adiuvando: consulendo: cooperando de omnibus damnis illatis aduersa

rijs et si nihil pueniret ad eos tenetur satisfacere. xiiii. q. v. c. nō sane in fi. ¶ Secundus ē q̄ tenetur d̄ oib⁹ dānis. ⁊ expen- sis q̄s patiūtur subditi sui qui iuolūtarij sunt: ⁊ coacti. Ma- z ultra expēsas q̄s faciūt: aliqui ab aduersarijs debellantur ⁊ capiūtur ipsi ⁊ bona eoz. Va- ri⁹ ē. n. belli euētus: vt. c. si cul- pa ē de iniu. ⁊ dā. da. ¶ Ter- ti⁹ est qz qui hz iniustū bellū ea q̄ capit ⁊ destruit: v̄ hoc fa- cere pmittit a suis: sicut cōiter faciūt: satisfacere tenetur. xiiii. q. i. c. militare. Bona at̄ capta iuste ab inimicis q̄ dnt̄ cōdi- uidi: occultādo ⁊ retinēdo si- bi: furantur. xiiii. q. v. c. dicat. ¶ Quartus ē cū iuste bellās rapit bona ecclesiaz nō in ca- stellataz: aut bona clericoz: p̄rie ptis vel ēt viatores: pere- grinos ⁊ alios innocētes: di. lxxxvi. c. In singulis. ¶ Quintus ē qū hns iustū bellum ex sua inertia ⁊ crassa negligē- tia nō defendit suos cū possz: p̄cipue cū est cōductus mer- cede ad bellādū ⁊ similiter cū posset debellāi inimicos: ⁊ sic finē facere guerre: sed vt plus lucretur ex duratiōe prelij: vel qz corruptus ab aduersarijs.

non fideliter gerit negocium: tenetur: extra de iniurijs ⁊ damnis datis. c. Si culpa: ⁊ de his omnibus habes i. iiii. parte. ti. iiii. c. iiii. de bello.

¶ **C**ADAMVS dānicato- ria dicitur puer. xvi. Si ma- nus ad manum fuerit nō erit innocens manus. Et qū vna manus nō sufficit ad vnum opus. alia iuuat: sicut aliquan- do si vnus nō sufficeret ad ra- piendū vel furādum vel dā- nificandum alium: ⁊ tunc ad- hibet adiutorium alter. ⁊ hec est manus ad manum adiuu- cta. Et talis quamuis non sit principalis vel nil proueniat de rapina vel damno ad euz: tamen tenetur: quia nō est in- nocens: sed in cā. Et hec ha- bet quinqz digitos: qui conti- nentur in hoc versu. ¶ Jus- sio: consilium: consensus: pal- po: recursus. ¶ Primum est cum quis mandat fieri rapi- nam: furtum: vsuram: vel ali- ud damnum: ⁊ ex hoc sequi- tur effectus damni: quod ali- as non fuisset factum: talis tenetur insolidum: etiam si nil puenit ad eū. Sic ⁊ tutor: curator: pcurator ⁊ factor: q̄ p̄ pupillis v̄ p̄ alijs faciūt ⁊

ctus usurarios tenent: si illi p quib⁹ fecerunt non satisfaciunt: cum sint principaliores. ¶ Secundus quoniam consilium ita quod ex illo sequitur damnum quod alius non fuisset factum: talis est tenent in solidum. Et si nil puenit ad eum. Si autem fuisset factum est sine illo consilio sed aliquid plus factum est: ad illud plus tenent. Inno. et Hosti. ¶ Tertius est consensus. scilicet cooperationis: non metis tantum: puta quoniam unus vel plures faciunt aliquod furtum vel damnum si mul ita quod unus non faceret sine altero: tenent quilibet in solidum. Secus cum etiam sine illo factum fuisset: tamen cum alijs se reperit ad damnificandum: tunc non tenent solum de damno illato per eum. Qui est mediator scienter alicui⁹ peccat⁹ fraudulenti: ut sensales tenent tales de damnis. ¶ Quartus est palpatus. scilicet cum quis adulando seu laudando aliquem de furto: vel de damno. scilicet quod sit strenuus et ex hoc inducit eum ad faciendum malum quod alias non fecisset: et ideo si detrahendo eum ad hoc inducit ut puta tu es pusillanimis vel nihil vales et timidus et huiusmodi. ¶ Quintus est recursus. id est cum quis receptat fures et damnificantes: et ex hoc sequuntur

damna: vel est raptam rem cuius querit et ipse occultat: propter quod non potest recuperare. Officialis est qui potest sine sue persone periculo obstare ne fiat damnum vel rapina: vel manifestare fures et ablata et non facit: tenent. Hoc Tho. 2a 2e. q. lxxij. ar. vii. Item in. iiii. di. xv. q. i. ar. v. q. iij. Alb. 2o. in. iiii. di. xv. q. ij. ar. iij. Ric. in. iiii. disti. xv. Inno. Ray. et Vul. De his in. ij. parte. summe ti. i. c. xij. §. xij. et xiii. ¶ **CADAM** Principatoria. scilicet de re furata vel usuraria: et de hoc potest intelligi illud Ione. iij. Recedat unus quisque ab iniquitate que in manu sua est. Et hec habet. v. digitos. ¶ **Primus** est participatio de hereditate per donationem. Talis enim cui datur: cum hoc scit: debet reddere domino eius rem ablatam: donum autem datum ab usurario cum omnia bona sua sint obnoxia restitutioni: tenetur et reddere vel sibi vel his potius quibus usurarius habet restituere. ¶ Secundus est per victimationem. Familia. n. raptoris vel usurarii: vel vxor et filij qui non habent nisi de rapinis vel usuris: tenentur satisfacere de consumptis sed habendo et alia bona: come-

dēdo vel v̄tendo rebus male ablati in p̄pria specie. tenetur de eo q̄ p̄sumit. Ray. Tertius est p̄ dotationem. Filia enim que dotatur p̄ eū qui nō hēt nisi de vsuris vel al̄ male ablati: maritus qui hoc nouit nō p̄t recipere dotē. & receptas tenet̄ restituere creditorib⁹ soci: & ip̄a ēt filia mortuo marito tenet̄ restituē dotes. Ray. de hoc in. ij. p̄sum. ti. j. c. xij. Quartus est p̄ncipādo de re raptā vel furata per emptionez. Qui enim emit talia sciēt̄: vel ignorantia facti crassa: tenet̄ restituere cū inuenit dominū rei vel pauperib⁹ errogare si illum ignorat. Si ēt talia emit p̄babiliter estimās esse v̄ditoris: postea sciēs fuisse ablata. tenetur nihilominus dño reddere si cognoscit: vel pauperib⁹: rē: vel p̄ciū errogare. si nō inuenit. Ray. Et de hoc in. ij. p̄sum. ti. j. c. xij. §. xvj. Quintus p̄ legatū vel hereditationez. Intelligitur. n. hereditas deducto p̄re alieno. Heres ergo vel legatarius ei⁹ cuius hōa sunt obnoxia restitutioni: v̄l ex p̄ctu v̄l q̄si ex maleficio furti fraudis: & vsure & h̄mōi

vel q̄si oīa: tenet̄ restituē q̄ recipit v̄ tali hereditate v̄l legato. extra de vsuris. c. michael. **AD AM VS** sacrilega: videlicet vsurpatio circa sacra & ecclesiastica. Job. xv. Tendit aduersus deum manū suā. i. sacrilegā. Nec ē man⁹ sacrilegi. Michanoris quā extēdit p̄ tēplū dei & minatus ip̄us fūdīt̄ destruc̄. s; ip̄so occiso suspēsa est man⁹ & lingua eius a Iuda Adachabeo cōtra templū s̄m Adacha. xv. Et hec hēt. v. digitos. Primus est cū auferunt̄ sacra ut calices & paramēta: cruce: relique & alia h̄mōi. Secundus est q̄n auferuntur aliqua: & si nō sacra: tū de loco sacro: ut i ecclesia: & de vtroq; xvij. q. iij. c. q̄sq; Tertius ē q̄n fit icēdiū v̄l effractio i loco sacro. i. iuri ose: tenet̄ ēt satisfacer̄: v̄l ēt iferūt alia dāna ecclesijs v̄l p̄sonis ecclesiasticis: ut erigēdo gabellas & pedagia: ex de cenfi. c. quāq; in. vj. aut iponētes collectas: ex de imunitate ecclesia. c. aduersus: aut faciēdo rēp̄salias p̄ p̄sonas ecclesiasticas. c. si p̄gnoratiōes. ex de iur. & dāno da. li. vj. Quartus est cū clerici male tractāt

bona ecclesiarum dilapidando. idebitur alienando: in popas et lascivias expendendo: sanguineos ditando. xij. q. ij. c. nulli. et bona decima pauperibus: vel clericis: vel reparationi ecclesie subtrahendo: dicitur restituere. **¶** Quartus cum subtrahunt legata facta ecclesiis. xij. q. ij. c. q. oblationes. vel non solvunt decime ubi consueverunt solvi: vel cum non est legitime in beneficio constitutus: sed per intrusionem vel per simoniam: vel habet aliquod impedimentum irregularitatis: tenetur. n. fructus perceptos restituere: de re. in. li. vi. c. Beneficium dicitur his in ij. parte sum. ti. i. **CASUS** In iuste iudicatoria. Beat⁹ q. excutit manus suas ab omni munere. Isa. xxx. ij. s. obsequij pecunie et laudis. Per munera. n. frequenter pervertitur iudicium. Et hec manus habet. v. digitos. **¶** Prim⁹ est qui iudex seu quicumque officialis dat iniustam sententiam ex certa scia quicumque de causa. siue odio: siue amore: siue corruptione pecunie: et talis tenetur d. omni danno et interesse prelesse. Ray. xj. q. iij. c. quattuor. **¶** Secundus est qui ex ignorantia crassa profert iniustam sententiam. Non. n. debebat se ponere ad iudicandum quod non erat idoneus cum pe-

riculo alterius. Secus si decept⁹ consilio assessoris qui putabatur idoneus ex malicia: vel ex ignorantia crassa male consuleris: tunc tenebitur assessor parti de expensis. fm Ray. **¶** Tertius est qui ex notabili negligentia profert iniustam sententiam: puta quia noluit laborare ad legendum in libris quod potuisset invenire: et videtur esse teneri ut. c. si culpa est de iniur. **¶** Quart⁹ qui accipit pecuniam pro iudicando. vel non iudicando: aut bene: aut male Ray. et talem pecuniam sibi retinere non potest sed pauperibus dare. vel reddere danti. **¶** Quintus cum non vult iudicare et dare sententiam putat potest et dicitur ne displiceat homini iniustitiam: aut ut danielicer ius habeat: et talis tenetur si postea amittat iustam causam: vel si remittat penas: vel diminuat iniuste cum non possit: tenetur coartari. Si auerit penam iniuste: tenetur ei qui soluit. Tho. ba. se. q. lxxij. ar. iij. et Ray. De his in ij. parte sum. ti. i. c. xix. Item in. iij. parte sum. ti. viij. c. ij. et ti. xxx. c. i. **CASUS** In iudicio iniuste assistoria. De hoc ne iuges manum tuam: ut per impio dicas falsum testimonium. Ero.

xxij. et Isa. xxi. Eruite oppres-
sum de manu calūniātis. Et
hec h3. v. digitos s̄m q; qnq;
ḡna hominū ibi p̄currūt. s. ad
uocatus iuriscōsultus: actor: et
p̄curator: testis et reus. ¶ Pri-
mus est ergo aduocatus q; si
sciēter assumit ad defensā. i
iustā cām: obtinēs victoriam
cause. de oī dāno tenetur ad-
uersario si cliētulus nō satisse-
cit Tho. 2a 2e. q. lxxi. ar. iij.
Si vero non obtinet. tenetur
clientulo de expen. qū videli-
cet dixit sibi cām esse iustā:
cū al̄s ille nō litigasset. S; si
assumit cām iustā et ex crassa
ignozantia: vel notabili negli-
gētia p̄dit: videtur teneri cliē-
tulo de dāno suo. c. si culpa ex
de inur. et dam. ¶ Secundus
est iuriscōsultus: si sciēter pre-
stat malū p̄siliū: vel fraudulē-
tū: vnde ius h̄ns. p̄dit cāz: siue
fit ille cui p̄suluī. siue alter: te-
netur de dānis inde secutis.
Si vero fideliter consulit vt
scit: nō tenetur: vt. c. Nullus
ex consilio de regu. iu. lib. vi.
¶ Tertius est actor et p̄curator:
q; accusat aliquē de falso crimine:
vel petit indebitū sciēter: tene-
tur de oī dāno qd̄ inde rece-
pit aduersus et d̄ expen. Tho.

2a 2e. q. lxxij. ar. iij. ¶ Quar-
tus est reus si negat veritatē d̄ q; iu-
ridice interrogat negādo d̄bitū
pecūie: tenet actori. Negādo
āt crimē vñ sequitur accusatori
mors: vñ mutilatio. vñ alia pe-
na: vñ fatigādo sciēter appella-
tiōib; vel dilatiōib; tenet ad
arbitriū hōiviri. ¶ Quintus te-
stis: si ex falso testimonio ei; sci-
enter facto: actor vñ reus iurrūt
aliquō dānū iuste: tenet talis
i solidū. Ex de iur. c. si culpa.
Et si accipit pecuniā p̄ testi-
monio serēdo et vere: tenet il-
lam pauperib; erogare. xiiij.
q. v. c. non sane. et de his om-
nibus in. ij. pte sum. ti. i. c. xix.
¶ **CADAMVS** fraudatoria
Job. xiiij. In manib; meis nō
adhesit macula. s. fraudis. Et
hec h3. v. digitos seu modos.
¶ Primus est in re q; dditate
dū. s. vna s̄stātia vedit p̄ alia:
vt vinūz liphatū p̄ puro: aux
vñ argētū archimiatū p̄ puro
et h̄mōi. ¶ Secundus est i q; dditate:
vt cū datur diminute mēsur
vñ pōdera: puta vncie. xj. p̄ li-
bra: vel i vasis d̄ vino: oleo tri-
tico et h̄mōi: vñ i cānis d̄ pāno
lanceo: lineo: et h̄mōi. ¶ Tertius
est i q; litate: vt cū vedit res de-
fectuosas: vt vinū: vñ caro cor

rupta pro bona: animal vicio-
sus & claudicans pro sano: nō
diminuendo de precio: & mul-
to grauius esset vendēdo rez
nociuas & periculosam homi-
ni. ¶ Quartus est in precij in-
equalitate. vt cū venditur res
plus iusto p̄cio q̄ valeat sciē-
ter: vel cū multo minori p̄cio
emittitur: qz vēditōr nō cogno-
scit rem: vel qz ducit maxima
necessitate. ¶ Quintus est in ga-
belle debite: vel pedagij sub-
tractione: videlz qz occulte in-
troducitur rē ad ciuitatē: vel as-
serit vnū esse pro alio: vel mi-
noris quātitatis vt minus sol-
uat. hi oēs tenētur satisfaccere
fm Tho. sc̄da sc̄de. q. lxxvij. &
Ray. De his omnib⁹ habes
in sc̄da parte sum. ti. i. c. xvij.
¶ **CADAMVS** falsificato-
ria Job. v. Qui dissipat cogi-
tationes malignoz ne possint
manus eoz implere qd̄ cepe-
runt manifestādo. s. falsitates
eoz: & hec hēt. v. digitos vel
modos. ¶ Prim⁹ est in pon-
derib⁹ & mensuris faciēdo vel
vtendo falsis. i. diminutis mē-
suris in vendendo: & emendo
mēsuris excessiuis: tenet etiaz
talis de dānis inde secutis il-
lis talibus. ¶ Secundus est in

falsis monetis: fabricādo eas
falsas: vel incidēdo: aut falsa-
tis & diminutis pro legitimis
sciēter vtendo: vltra pctm̄ te-
netur de dānis lesis. ¶ Tertius
est in bullis apostolicis: fal-
satis. vel per surreptionē ob-
tentis: cū. s. exp̄sum est falsuz
in supplicatione: vel omissum
illud exprimēdo. quo enarra-
to nō obtinuisset. Bñficiuz. n.
vel gratia sic obtēta nō valet
vñ tenetur satisfaccere de emo-
lumento per ipsas obtento.
¶ Quart⁹ est in instrumentis
& scripturis falsificatis vt te-
stamentis in quib⁹ scribuntur
legata: aliter q̄ disponatur a
testatore: vel scriptore vbi ap-
parent debita & cassant & hu-
iusmōi. ¶ Quint⁹ est in falsis
partibus vt cū mulier concipit
per adulteriū vel supponit si-
bi alienū partuz: que tenet de
omnibus que cōsumit fili⁹ pu-
tati⁹ de bonis mariti: & de
his que vt filio legitimo sibi
de hereditate relinquerent. c.
si culpa: ex de iniur. & de his
in sc̄da parte sum. ti. i. c. xvij.
¶ **CADAMVS** proditoria:
de qua Christ⁹ Luce. xx. Ecce
man⁹ tradentis mē mecū est
in mensa. Non. n. sit proditio

nisi per familiares. Et hec hz
v. digitos. ¶ **Primum** est in ca-
stris: populis: z terris. qñ scili-
cet qs aufert a legitimo dño
z dat proditorie alteri qui ibi
ius nō hēt: talis tenet de om-
nib⁹ dānis inde secutis. ¶ **Se-**
cundus est in psonis: qñ quis
tradit dñm suū: vel amicum in
manus inimici occidēdū: vel
redimendū: vel impediendū
a negocijs suis: tenet illis ad
omne interesse. ¶ **Tertius** in
reb⁹ qñ pecunias vel alia bo-
na sui dñi vel amici procurat
devenire ad man⁹ inimicorū:
aut cū associat se cum aliquo
vt ducat ad locūz vbi spoliēt.
¶ **Quartus** est qñ secreta re-
velat sui domini vt dānificet-
tur: vel advocatus secreta cūe
quā defendit: aduersario pan-
dit: vt se possit dñfendere: tenet
de dānis. c. de iniur. c. si cul-
pa: z de his in scda pte sum.
ti. i. c. xxiij. ¶ **Quintus**. i. cū quis
vitur infidels nō seruādo pa-
cta pmissa: etiā si esset hostis:
dñmodo z ipse ei fuit fidem
e nō alias: vt. xxiij. q. i. c. noli.

Adanus ^{simōiaca.}
Et de hac
iiij. Regū. c. xiiij. Quicūqz vo-
lebat implebat manū suāz. s.

pecunia quam dabat z fiebat
sacerdos. Et hec hēt. v. digi-
tos. ¶ **Primum** est accipere
pecuniā vel alia tēporalia pro
sacramētis aut beneficijs cō-
ferendis vel collatis per mo-
dum precij nō per modūz ele-
mosyne: z talem pecuniā reti-
nere nō potest: sed pauperib⁹
debet errogare: vel ecclesie ius
cuius iniuriāz data est. Tho.
scda scde. q. c. ¶ **Secūdus** ac-
cipere pecuniam appreciative
pro alijs reb⁹ sacris: vt eccle-
sijs: altarib⁹ cōsecratis: aqua
baptismali cōsecrata: oleo san-
cto: z reliquijs sanctorū: sepul-
turis loci sacri: iure patrona-
tus: ingressu religionis z hu-
iusmodi: talis pecunia nō po-
test retineri: s; opz eam paupe-
rib⁹ errogare vel ecclesie pro
qua ē cōmissa simōia. ¶ **Ter-**
tius est pro spiritualibus exer-
citijs: vt pro predicādo: orādo
visitando: eligendo: cōfirmā-
do: a correctione desistēdo: cu-
ram animarū excedendo: con-
secrando: z hñmōi alia recipi-
endo pecuniam exactiue: vel
pactionaliter: vel appreciative
tenet pauperib⁹ errogare: vel
ecclesie in cuius iniuria data
est. Sed si per modū elemosy

ne. sibi retinere potest sibi da-
 ta. **¶** Quartus est qñ accipit
 bñficiū simplex: vel curatus
 aut dignitatē simoniace: qz te-
 net resignare: et fruct⁹ inde per-
 ceptos restituere et psumptos
 deductis expen. factis in utili-
 tatem bñficii illi⁹ etiā pro fru-
 ctib⁹ colligendis. **¶** Quintus
 est de mediatorib⁹ ad pcuran-
 dum officiū vel beneficiū ec-
 clestiasticum vel aliqd spūale
 hi tenentur pecuniā ppter hoc
 receptā pauperib⁹ erogare.
 Hec oia Tho. scda scde. q. c.
 Ray. et Inno. De his i scda
 parte sum. ti. i. c. v. per totum.
¶ **IMMUNDS** ipeditoria.
 Eccle. xij. De duplici corde et
 manib⁹ malefacientibus. i. im-
 pedientib⁹ bona alior. Et hec
 habet. v. digitos. **¶** Primus
 est qñ quis impedit aliquem a
 cōsecutione alicui⁹ officij vel
 bñficii: et si iam illud erat p-
 secutus et possidebat: et iniuste pro-
 curavit auferri sibi: tenet satisf-
 facere in totū. Si vero nōdū
 erat psecutus s; in via haben-
 di: tenet ad arbitriū boni viri
 Tho. scda scda. q. lxxij. ar. iij. et
 Richar. in. iij. di. xv. **¶** Secū-
 dus est qñ impedit fruct⁹ pro-
 uenturos alicui⁹ agrī vel vinee

videlz effodiendo semina: de-
 struēdo vineas: arbores et hui-
 iusmodi qui tenebit ad quātū
 estimabūtur fruct⁹ in illo du-
 bio valituri. Tho. scda scde
 vbi supra. Itē in. iij. di. xv. q. i.
 ar. v. q. ij. Tenēdo etiā colum-
 barias et nō sufficienter pasce-
 do colūbos vñ damnuz infe-
 runt seminib⁹ vel fructib⁹: te-
 netur de dānis. De. de palu.
 in. iij. di. xv. q. ij. ar. i. in fine.
¶ Tertius est de his qui faci-
 unt statuta vñ capitula ne vsu-
 re solute possint repeti: vel qz
 possint hoies cogi ad soluēdū
 Et qui iudicat fm ea. vel etiā
 sine statutis dant sniaz qz sol-
 uant vsure vel solute nō repe-
 tant: hi tenentur ad restituēdū
 ea si vsurarij nō restituāt. Im-
 pediūt. n. restitutionē. xi. q. iij.
 c. qui p̄sentit. **¶** Quart⁹ est de
 his qui dāt litteras emunito-
 rias debitorib⁹ iniuste: ne pos-
 sint cogi a creditorib⁹ ad sol-
 uēdū eis cū possint: hi tenen-
 tur illis de illis dānis. **¶** Quī-
 tus est de iniuste impediētib⁹
 ne quis possit exequi negocia
 sua honesta: occultādo instru-
 menta: vel scripturas per que
 manifestat ius suū: vel impediē-
 tes ne quis accedat ad iudicē

ecclesiasticus in causa qua potest ubi sibi fieret iusticia: vel aliter iniuste et malitiose impediens iter suum ad iudicium vel ad negocia sua: unde recipit damnum: et de his tenetur.

CADAMVS lusoria: de qua potest intelligi illud Job. xxxi. Si. i. non osculatus sum manum meam in abscondito. Lusor. n. cum vincit: attribuit manum industrie. Unde aliqui osculant eam ut causam lucris. Et hec habet. v. digitos. **Primus** cum decipit in ludo: videlicet per falsos talillos: aut chartas dicendo mendacium et sic vincit tenetur. n. restituere decepto. **Secundus** est qui vincit alijs qui alienare non possunt: ut sunt serui filij familias precipue pupilli: uxores: religiosi: et homini. Nec oportet restituere illis qui habent curam illorum. **Tertius** qui vincit ei: quem induxit ad ludendum multa inopportunitate: cum non vellet ludere vel volentem a ludo recedere inuitum detinet: tenetur restituere. **Quartus** qui vincit in loco ubi prohibetur ludus et per leges mandatur fieri restitutio: que nec per dissuetudinem sunt abrogate: et tunc est tenetur restituere potestati sicut in **Tho.**

scda scde. q. xxxij. ar. vij. Ric. i. iij. di. xv. circa finem Ray. Inno. et alios. **Quintus** est qui vincit in locis ubi non prohibetur ludus: vel si prohibetur: leges sunt abrogate per contrariam consuetudinem et tunc dicitur pauperibus errigare. **Utrum** vero de necessitate vel de honestate: vide i. ij. p. sum. ti. i. c. xxij. de ludo. ibi plene.

CADAMVS locatiōis et conductiōis vitiosa. De hac deui. xxxij. Videbitur quod ifirmata: fit manum. i. deficientis opus in locando et conducendo. Et hec habet. v. digitos. **Primus** qui quis locat alteri rem vitiosam sciens: ut equum claudicantem: vel domum ruituram: qui tenetur de damno inde secuto illi tali. **Secundus** est qui nimis notabiliter exigit precium de re locata: domo agro et homini vel qui auferit ab eo rem locatam sine causa rationabili ante tempus contractum: tenetur. n. ei de damno Ray. **Tertius** qui conducit quis alium ad operandum nimis paruo precio notabiliter: vel obitam mercedem nimis tardat dare cum potest: unde ille recipit damnum. vel loco pecunie debite: dat sibi res quas oportet eius vendere minori precio quam debet habere. **Quartus** si co-

ductus ad operam ex festinā
tia vel negligētia nō fideliter
est opatus & bene: vnde sequi
tur dānū ei. ¶ Quint⁹ qm̄ ma
le tractauit rem sibi locatā. vt
domū vel agrū: pmittēdo de
struere: vel equos boues ni
mis fatigādo & hmōi tenetur
talis de hmōi dānis ad arbi
trium boni viri Ray. in sum.

¶ Vasallus at̄ qui bona que
hēt in feudū a dño male tra
ctat ex malicia vel negligētia:
tenet de dānis: & de his in se
cūda pte sum. ti. j. c. xvij. §. viij.
& in. iij. parte. ti. viij. c. iij.

¶ **CADAMVS** turpiter lu
cratoria: de qua Isa. primo
dñs ait. Adan⁹ vestre plene
sunt sanguine. i. turpibus lu
cris. Et h̄ habet. v. digitos.

¶ Prim⁹ est lucrū ex opere
carnali: vt meretricio: lenoci
nio: concubinato: adulterio: &
hmōi. ¶ Secūd⁹ est ex arte vl
actu p̄hibito lucrari: vt ex ar
te mutuādi: vl̄ faciēdi taxillos:
chartas: fucos: torneamenta:
histrionatu: turpi: fūiēdo vsu
rario i numerādo pecūiā ad
vsurā. & scribendo & hmōi in
faciēdo indiuationes: incan
tationes: & hmōi in scribēdo
istrumēta in fraudē vsurarū.

¶ Tertius est lucrando tem
pore p̄hibito: vt diebus festi
uis vēdēdo. & emēdo sine ne
cessitate: scribēdo: vel alia ope
ra ob lucrū faciēdo. ¶ Quar
tus est negociari in locis pro
hibitis: vt in ecclesijs vēden
do vel emēdo vel etiā mitten
do ad terras sarraceno: ū: vel
portādo arma vel ligamina:
vel victualia & quecūq; mer
cimonia sine licētia pape: te
netur illud qd̄ lucratus est &
tantūde de suo mittere in sub
sidiū terre sancte. ¶ Quintus
est ex intētionē mere cupidi
tatis vacare negociationi. vel
intētionē introducēdi carissi
am: bi oēs debent acquisita
pauperibus erogare: magis
tamē ex honestate & p̄silio q̄
ex necessitate. xiiij. q. v. c. q̄ ha
betis: & de his in secūda par
te summe ti. j. c. xiiij.

¶ **CADAMVS** detractoria
ps. Erue. s. deus de manu ca
nis. i. detractoris animā meā
i. vita prouer. xvij. Adors &
vita i manib⁹ detractorie lin
gue. Et hēt. v. digitos. ¶ Pri
mus est cū quis accusat ali
quē de falso. & conuictus de
crimine cōdēnatur: talis ei te
netur satisfacere: nō quidem

de regendo falsitatem postq̄
est punitus reus: qz sibi im-
mineret periculū persone: z il-
li iam punito nō satisfaceret:
sed aliter ad arbitriū boni vi-
ri. Anteq̄ punitur: debet de-
tegere falsitatem vel desistere
ab accusatiōe. ¶ Secundus ē
qñ ex iudiciū infamat aliquē
de crimine. sciēs nō esse: verū
vel nesciēs si est verus: qz te-
netur illis quibus dixit. decla-
rare se falsum dixisse: nisi sibi
ex hoc immineret magnū pe-
riculū vite z hmōi. Mā tunc
aliter prout pōt: d̄z satisfaceri:
vel cuz libellos famosos sup
crimine de eo cōponit: vel cā-
tilenas: qd̄ peius est. ¶ Terti-
us qñ aliquod crimē cōmis-
sum vere ab alio: auget aliqd
aliō notabile quod est falsum
vt cū dicit se vel alius turpia
colloquia vel gestus habuisse
cū aliqua. sed et carnalē copu-
lam: vel et cū alij dicūt de eo
turpitudinē cū aliq̄ agere. ta-
cet studiosē: vel aliq̄ signa fa-
cit vt credāt verū esse qd̄ nō
est: z talis tenetur ad declarā-
dū falsus esse. ¶ Quartus est
cū dicit aliquod crimen alte-
rius referens se audisse quod
occultus est: z ignoratur si est

verū: z talis quomodo satisfā-
cere debeat habeas in se. c. pa-
ra. ij. videlicet de tertia dāni-
ficatione. ¶ Quintus est cum
dicit crimen alterius vere p-
petratū: sed occultū z talis de-
bet et fama; restituere pro vt
pōt vel et cū dicit cōtumeliā
in p̄sentia aliorū. z talis debz
petere. veniam vel aliter se-
cum eis reconciliare.

CADAMVS psone lesio-
ria. Adich. vij. Vir fratrem suū
venatur ad mortē: malū ma-
nuū suarū dicūt bonus z hec
bz. v. digitos. ¶ Prim⁹ ē au-
ferēdo vitā: occidēdo aliū in-
iuste. i. ex iudiciū ordinariū: z
talis tenet p̄ vt dicitur in. c.
se para. ij. de dāno inde secu-
to. ¶ Secundus est mutilando
mēbrū iniuriose: z tenet de ex-
pēsis i medicis: z medicinis: z
de lucro pdito si ex mutilatio-
ne nō pōt laborare. ¶ Tertiu⁹
est vulnerādo: v̄l peutiēdo in-
iuste scit vt tollēdo sospitatez
z tenetur ad dāna inde secu-
ta ei. ¶ Quartus in carceran-
do z sic tollēdo ei libertatem:
qd̄ faciēdo absqz rōnabili cā:
tenet de dāno qd̄ ide festur.
Sec⁹ si faciat qz ei debitor vt
sibi cit⁹ soluat. ¶ Quint⁹ cuz

mittit in exilium vel confinia iniuste et per hoc aufert ei patriam: et omne dānū qđ inde recipit qđ cōiter est multum tenetur ei satisfacere.

ADAMVS aiāz predatoria: et d̄ hac sap̄. i. Impij manibus et verbis mortē accersunt. Et hēt. v. digitos seu modos. **P**rimus est qñ volentes ingredi religionē ad seruendum deo alijs reuocat: vel iam ingressuz psuadēdo educit: tenetur hic illuz reducere quātū in eo est: vel se: vel aliū ponere in religionē s̄m **P**et. de palu. in. iij. di. xv. q. ii. ar. ij.

Secūdu qñ quis psuadet alicui aliqđ criminale blandiendo vt decipiat: et multo magis qñ quis aufert alicui virginitatē. et̄ matrimoniū: et d̄z eam ducere in vrozē: vel eam dotare si pōt: de hoc infra in c. sequēti. **T**ertius est qñ qđ suo sermone trahit ad errorē fidei: vt faciunt heretici disseminantes falsam doctrinā: et hi tenētur reuocare. **Q**uartus est cum plati vel patressa milias ex sua negligētia pmitunt suū gregez perire nō corrigentes et admonētes: et multo plus cū suis malis creplis

cos ad mala prouocāt: tenentur. n. eos corrigere. ij. q. i. c. scelus. **Q**uintus cū hoies suis prauis actib⁹. alios scandalizant: vt mulieres suis ornatib⁹: et alijs tripudijs: alij ludis: rixis ac blasphemijs. et hi debent satisfacere pnia et bonis actibus edificando: quos prius scandalizauerant.

Capitulum s̄m de restitutiōib⁹ in quo oñditur quid et quantum sit restituendum.

Intra autē ipsam restitutionē sunt. viij. vidēda que i hoc versu cōtinentur. **Q**uis: quid: vbi: per quos: cui: cur: quō: qñ. **E**t qz de primo dictū est supra in. c. precedēti: iō primo omissio: videndū est de alijs. **Q**uantum igitur ad s̄m. s. quid sit restituendum et quantū. **S**ciendum qđ ablatum si pōt. xiiij. q. vi. c. si res. **E**t si est aliquid fructificans. et̄ fructus ei⁹: vel aliter satisfaciendū qñ id restitui nō potest. **S**ed pro huiusmōi declaratione sciendū qđ damnum pōt quadrupliciter inferri. **P**rimo quo ad animaz. auferendo ei virtutes infusas et morales. **S**ecūdo quo ad corpus. inferendo ei lesiones

corporales. **T**ertio quo ad honore & famam per vituperationes verbales. **Q**uarto quo ad subam: per actiones criminales. **Q**uantum ad primū: notandus est q̄ quāvis nemo possit esse cā sufficiens peccati alteri: nec per consequens ei auferre virtutes directe: & efficaciter (quia voluntas cogi non potest. vbi consistit peccatum. propter quod dicit Ambrosius. Non est q̄ cuiq̄ nostram ascribamus eorumnam. Nemo enim tenetur ad culpam: nisi propria voluntate deflexerit. xv. q. i. c. nō est) potest tñ aliquis esse alteri occasio magna peccati. et decretalis dicit. Qui occasio nē damni dat. dānus dedisse videtur. c. Si culpa. ex de iniur. & dam. da. **P**otest aut aliquis esse occasio dāni alterius quadrupliciter. **P**rimo verbo suo: inducēdo altere ad peccatū secundo a meliori bono retrahendo. tertio malo exemplo scandalizādo. quarto virginem seductorie deflorādo. **Q**uantum ad primum inducit quis alium ad peccatū verbo suadendo: consulendo: precipiendo id qd̄ est mortale

& tūc est occasio pditionis illius qz per hoc auferuntur illi gratia & virtutes ab aia. **U**nde Augu. Si fratri tuo male psuades: occidis. s. illū quo ad animas. **D**e pe. di. i. c. noli. **E**t talis dānificans s̄m Sco. in iiii. di. xv. q. iij. tenetur restituē dānū modo sibi possibili. s. inducēdo cū efficaciter ad penitentia: & ad virtutes siue actus virtuosos. **E**t si sola inductio per verba non sufficit (qz facilius est pervertere q̄ conuertere) tenetur q̄tum potest per orationes suas & ab alijs procuratis: & per aliorum suasiones efficaces: dū tñ illis nō prodat peccatū occultū predicti. **Q**uantū ad s̄m. s. reuocando aliquē a meliori bono fit hoc dānū alteri cū reuocat eū a religione in qua pfecti viuitur q̄ in seculo: & talis dānificans tenet ipm reuocatus ab eo. reducere ad ingressū vel reuersionē ad religionē. **M**ā s̄z **D**e. de pal. i. iiii. di. xv. q. ij. ar. ij. nō solū ille qui inducit pfectum ad egressū religionis tenetur ad inducēdū ipm ad ingressum religionis vel ad reuertendū: sed etiā qui trahit illū q̄ volebat ingredi nec tñ in-

traverat tenetur illum inducere ad ingredendum. Quid si ille nollet intrare: tenetur alium eque idoneum procurare. Quid si non possit: tenetur ipse intrare: quod intelligens Ray. postea magister ordinis predicatorum qui averterat quidam ab ingressu religionis: pro eo intravit. Ratio est quod abstulit domino servum suum novitium vel intraturum. Nec De. ubi supra. Sed Sco. dicit hoc esse verum de obligato ad religionem obligatione professionis non autem de eo qui erat dispositus ad intrandum nec tamen intraverat. Ratio diversitatis est quod interest inter habere et prope esse habere. Unde non tenetur ad tantam restitutionem religioni: ad quam teneretur si fuisset in religionem. sed tenetur ad aliqualem restitutionem. scilicet aliqualem inductionem illius vel alterius equivalentis ad ingressum religionis. Nec Sco. in. iiii. di. xv. q. iij. i. fine. Idem videtur dicendum de eo qui avertit novitium religionem iam ingressum animo permanendi: sicut de professore. Nam talis obligatur religioni saltem in genere. Et hoc intelligendum est: si retraxerit illum intentione damnificandi religionem: tunc. n. tenetur

religioni. Si autem hoc fecit intentione consulendi proprie utilitati sue sine fraude: non tenetur religioni: quo ad eum qui nondum intravit: sed ipsi persone quam retraxit: persuasionibus et alijs bonis spiritualibus ad equivalentiam eorum in quibus damnificavit. Nec Sco. ubi supra. Et si autem quis averteret aliquem a religionis ingressu: non simpliciter sed ab ea ubi dissolute vivit intendens providere salutem illi: in nullo tenetur. ar. xiiij. q. v. c. de occidendis. Et ex his patet sed Jo. de rip. in quodam tractatu de peccatis. Quid dicendum sit de his qui scholares retrahunt et subtrahunt doctoribus cum quibus audiunt: quod aut hoc faciunt in odium doctorum vel volentes sibi providere. vel alijs providere. vel volentes scholaribus providere. Si primo modo: aut subtrahit scholares quia intrabat scholas: et tunc tenetur doctori ad restitutionem salarii et honoris sibi subtracti. Si est doctor cui talis subtrahitur sit melior quam ille cui eum procurat: tenetur tali pro quanto utilitate scie sibi subtraxit. Si autem nondum scholas intravit: sed intrare disponebat: non tenetur: licet obligetur scholarum inducere.

re ut redeat ad primum. Si autem hoc facit volendo sibi puidere: puta est doctor et vult sibi de scholaribus puidere: si hoc sine fraude facit: et scholaris non dicit se dederit alii doctori: non credo eum in aliquo obligari. cum cuilibet sit licitum modo licito et debito procurare utilitatem suam. Aliter non credo sibi licere. Si autem hoc facit volens alii puidere. sicut quando scholaris alicuius doctoris subtrahere conatur scholaribus aliis doctoribus ut intrent cum doctore suo: in hoc solum honorem et utilitatem sui doctoris intendens si subtrahat intrantem eum alio doctore: credo ipsum obligari: nisi forte illius doctoris cui subtrahit. eum in sufficiencia et scholaris alii specialis cura qua sibi tenet excuset. Si autem retrahat intrare volentem eum ex hoc nullum in se doctori fit acquisitum et hoc facit sine fraude: non credo eum doctori in aliquo obligari. Obligatur autem scholaris: si eum retrahat ne audiat meliores. Si autem hoc facit utilitati scholaris volens prevalere: et super hoc a scholare requisitus: sicut quod audiat alium doctorem meliorem: bene facit. Et dicta in his casibus: sunt ceteris paribus intelligenda. Iste enim casus est ita variis modis circumstantialis: quod vix potest dari certa regula. Nec ille. **¶** Quatuor ad tertium. scilicet. damnificando alios suo malo exemplo sicut scandalizant prelati subditos suos: populum et lascivius et aliis malis moribus suis: mulieres suis superfluis ornatibus et fucis: et tripudiis: et alii manifeste peccantes et precipue quando hoc intendunt vel contemnunt seu parvipendunt scandalum aliorum: propter quod alii ruunt in diversa vitia: de quibus in evangelio. De mundo a scandalis: tales tenentur ad satisfaciendum bonis exemplis manifestis. Non autem tenentur ob hoc ad aliquam publicam penam ut dicit Alb. scilicet ad edificandum alios bonis exemplis manifestis sicut scandalizaverunt per mala manifesta. **¶** Quatuor ad iiii. scilicet. de seducendo virginem et corrumpente eam matrimonium dicit **Exo. xxij.** Qui seducit virginem et dormit cum ea dabitur eam: et habebit eam uxorem aut reddet ei iuxta modum dotis que virgines solent accipere. Damnificavit enim talis illam in castitate virginali: auferendo ei

saltez ad restitutionē castita-
tis coniugalis: accipiēdo eam
in vxorē vel dotādo. Et si qui
dē pmisisset eā ducere i vro-
rē: tenet ad hoc ēt rōne pmis-
sionis nisi eēt nimis disparis
cōditionis: vnde fraus potuit
deprehendi: et tūc satisfaciāt ad
arbitriū boni viri. Et idē for-
ti⁹ qñ violētavit eā. Quāuis
autē pceptū legis mosaice al-
legatū: sit iudiciale: et inquātū
ad hoc nō obliget: tñ inq̄stuz
sumptum est p statuto ab ec-
clesia vel aliqua ciuitate obli-
gat: sicut patet ex de iniur. et
dā. da. c. Si culpa. c. j. et c. se.
¶ De secunda dānificatione
que. s. fit corpori p lesionē. Ad
uertēdū ē q̄ q̄ttuor mōis cō-
tingit. s. p occisionē: p mutila-
tionē: p p̄cussionē. et p incarcerationē.
Si ergo fiat dānum
p̄mo mō s̄m Sco. in. iij. di.
xv. q. iij. pōt satisfacere sustinē-
do penā talionis a iudice nō
a se: nec ēt tenet iudici se offer-
re: s̄ captū nō licet se defen-
dere: aut carcerē ifringere. s̄
inuēta opportunitate licet fu-
gere: s̄ Tho. 2a 2e. q. lxx. ar.
iij. et Den. et cōdēnatus de-
bet patiēter morē ferrē. ¶ Est
et ali⁹ modus s̄m Sco. vbi su-

pra sibi vtilis ad satisfaciēdū
quīs ad hoc nō teneat neces-
sario: vt. s. exponat vitā suā in
cā iusti belli: vel p̄ inimicos fī-
dei et ecclesie p restitutionē seu
satisfactionē fīda illi: cui⁹ vi-
tā abstulit. S̄ si nec hoc vult
facere: tenet ad satisfactionē
spiritualē p aia occisi: vt ad sa-
ciēdas elemosynas p eo: vel
ad sumēdā aliquā peregrina-
tionē ad limina apostolorū: vt
sancti Jacobi et h̄mōi p aia
cius: et pcurādo aliorū orōnes
inq̄stū pōt. Nec hoc sufficit.
Sed si interfectus habuisset
aliquos. vt patrē et matrē: fili-
os et h̄mōi: q̄s opib⁹ manūū
suarū sustētabat: tenet interfe-
ctor oib⁹ illis ad tm̄ q̄stū illis
abstulit subsidij. p occisionē
cius. Insuper occisor tenet pla-
care lesos q̄stū p̄t. Nec Sco.
in. iij. di. xv. q. iij. ¶ Quātum
ad s̄m. s. de mutilatione dicit
idē Sco. q̄ p h̄mōi: nō ē sta-
tuta aliq̄ pena in ecclesia nisi
pecuniaria: et ista debz r̄ndere
nō solū dāno qd̄ itulit p mu-
tilationē p toto tēpore futu-
ro q̄ vsur⁹ eēt q̄s mēbro ab-
sciso: s̄ ēt expēsis appositis in
curatione. vt h̄r ex. de iniur. et
dā. da. c. j. Et vltra hoc tenet

ad placationem lesi quantum
 in ipso est. et consolationem ipsius
 afflicti que afflictio perpetua est.
 Plus est ponderanda est muti-
 latio pauperis quam diuitis: si ma-
 gis egebat parte abscessa ad vi-
 ctum necessarium: puta si abscessa
 esset manus dextera scriptori qui
 de illa arte vivebat: tunc non ma-
 gis tenetur. ¶ Quantum ad ter-
 tium: ut deum optime imitasse
 satisfactionem. scilicet in lesione: vel per-
 cussione: vel vulnere corporali.
 Ex. xxj. ubi dicitur. Si
 irati fuerint viri et percussit
 alter proximum suum lapide vel pu-
 gno et ille mortuus non fuerit: sed
 iacuerit in lecto: si surrexerit et
 ambulaverit super baculum suum: in-
 nocens erit qui percussit. scilicet a mor-
 tis pena sustinenda: ita tamen quod
 operas quas interim sic negle-
 xit impeditus percussura: et impe-
 sas in medicos restituat: cui
 pene addenda est reconciliatio
 quantum in eo est. ¶ Quantum ad
 satisfactionem de. iij. lesione. scilicet
 incarcerationem: vel detentionem.
 sciendum quod ultra reconciliationem:
 et veni ad partem lesi: fiet satisfactio
 iniurie: puta sapiens deter-
 minabit. Et si lesus plus vel-
 let exigere quam deberet: ad illud
 plus non tenetur ledens. ut illum re-

conciliet. Nec Seco. Sed bea-
 tus Tho. 2a 2e. q. lxxij. ar. ij. et i
 iij. di. xv. q. j. ar. v. dicit quod in om-
 nibus dānis: ubi nec in se nec
 in equalēti potest fieri restitutio:
 ut mutilatione membri: et homini
 satisfactio fiet per recompensationem
 ad arbitrium boni viri. Adde
 Dul. Et quod exilium reputatur ut
 quidam carcer in iure: idem qui
 mittit aliquem in exilium. vel con-
 finium quod est exilium ad tempus ini-
 iuste: tamen ipse quam omnes homini dā-
 tes auxilium aut consilium ef-
 ficax ad hoc: tenentur exulatum
 de omni dāno inde secuto et hoc.
 ad satisfactionem. ar. ex de ho-
 mi. c. sicut dignus. r. xj. q. iij. c.
 qui consentit. ¶ De tertia dā-
 nificatione. scilicet in fama et hono-
 re sciendum quod iij. modis potest
 contingere. scilicet per contumelie illa-
 tionem: per detractionem: per de-
 tractionis ab alijs facte reci-
 tationem. per veritatis nega-
 tionem cum quis accusatur
 iuste. ¶ Quantum ad primum:
 dicitur quis contumeliari: al-
 teri: seu contumeliam infer-
 re. cum privatim ei vel co-
 ram alijs in faciem dicit con-
 tumeliam importante notabilem
 defectum culpe: vocando eum
 latronem: lenonem: proditorum

adulterum: et huiusmodi vel cuius dicit verba expinētia defectum nature: ut cum dicit intēdēs inde iniuriari: ut vocādo strabonē: vel illegitimū et huiusmodi. quod proprie dicitur dicitur. Quando igitur quis hoc facit aīo iniuriādi: ultra offensam mortalē: tenet satisfacere primo sic leso: et ipsius placare quātū pōt. petendo veniā: vel alio mō: et hoc vel in privato vel publico: sicut quod ipse privatim vel publice iniuriā intulit seu contumeliā. Nam si in publico contumeliā intulit et hoc contumeliatus regit: ut in publico veniā petat: tenet ad hoc. Et si in ipsa contumelia aliquid criminale falso expōsit: tenet contra illis quod hoc audierūt expromere se falsus dixisse. Augu. Vbi petm̄ ortū fuerit: ibi mortat. ii. q. j. c. si peccauerit. Verū si p̄lat⁹ subdito: p̄ filio: vir uxori magister discipulo dñs suo dicit verba contumeliosa. faciēs h̄ ex correctione: nō tenet petere veniā a tali: sicut Augu. i. regula dicēte de p̄latis. Si ipsi modus vos excessisse sentitis non a vobis exigit ut a vobis subditis veniā postuletis etc. Sed si hoc faceret multū iniuriose et liuore vindicte:

tunc tenet prelati subdito petere veniā et recōciliare lesum sicut Ray. Idē tenet glo. in. c. qñ. lxxxvi. di. Verū si contumeliā recipiēs in verbis: post contumeliā domestice cōuersatur cum contumeliāte et familiariter. v̄r̄ oñdere sibi remissam iniuriā et recōciliatū fore et cōsequēter nō teneri alis ad petē. veniā sicut Duran. in summa. Quātū ad sicut dānū. s. per detractionē: hoc cōtingit fieri principaliter duobus modis. Primo imponēdo alicui falsū crimē verbo: cātilena: vel famoso libello. Et talis tenetur illis corā quibus detraxit: declarare se falsus dixisse: quātūcumque exinde exurgat erubescētia et confusio: nisi ex hoc immineret ei magnū periculum vite: vel aliquod magnū icōueniēs sequerēt. Et si nouerit quod his cui⁹ famā abstulit sciuerit detractorē ipm̄: tenet detrahēs cōponere cum ifamato p̄ eū. de iniuriā sibi facta et veniā postulare in propria p̄sona si audeat: vel p̄ aliū si p̄ se apte nō pōt. Sed si ignorat diffamatus detrahentē: recōcilietur ei: tacito nomine suo. Secūdo modo cōtingit fieri detractio: dicēdo

aliquid criminale de alio indu-
ctiuū infamie corā alijs s; vere
p̄petratū: occultū tñ: s; mō iuu-
sto s; debitu; ordinē: talis te-
netur famā restituere infama-
to q̄tū pōt sine mēdacio tñ.
vt. s. nō dicat mēdaciose se il-
lū infamasse: sed dicat se male
dixisse z iuste diffamasse: vel
alio p̄gruo mō: vt nō creda-
tis ipm esse talez: male dixi. z
stulte locutus su; z h̄mōi. Ad
dit Hostien. z dicit hoc suā-
dum: nisi ex tali publica reco-
gnitiōe: ille infamatus: āplius
infamaretur. Et *Dul.* ad h̄ ē
addit q̄ non tenetur qñ peri-
culū sibi iminet ex potētia ad
uersarij. Videtur usup z hoc
suādū. qñ crimē qd̄ pri⁹ erat
occultū: post d̄tractionē: factū
est manifestū p̄ aliū modū q̄
p̄ verba illi⁹: non tenetur ad
h̄mōi restitutionē. Quando ē
nō pōt q̄s famā restituere s; z
Tho. 2a 2e. q. lxx. ar. ij. debet
p̄ aliū modū recōpensare dā-
nū illud. *Dez* si q̄s crimē ali-
cui⁹ occultum reuelat: non ex
odio vel ex loq̄citate: s; ex cha-
ritate vel iusticia: vel ex neces-
sitate: puta dicit ecclesie s̄m
ordinē fraternę correctionis.
vel accusat eū corā iudice: vel

dicit cōfessori cū nō possit ali-
ter pctm̄ suū sufficiēter decla-
rare. vel ē vt confessor oret z
admoneat illum: vel p̄lato vt
melius sibi p̄uideat z gregi
suo: talis nō tenetur ad fame
restitutionē s̄m *De. de tarā.*
Kay. z Dumber. **¶** Quantū
ad tertiuū dānū. s. recitādo de-
tractiōes auditas corā alijs n̄
expsse asserēdo: nec tanq̄ cer-
tū dicendo: sed q̄ audiuit tale
vel tale crimē de aliquo qd̄
nescitur ab auditoribus. dicit
Sco. in. iij. di. xv. q. iij. ar. j. q̄
talis incaute sic loquens de
alio falsū crimē: dicēdo forte
ille fecit hoc certe pōt esse qd̄
fecerit: aut dicēdo ego audiui
q̄ ille hoc fecit. nisi ille ondat
aliquā certitudinē maiorē q̄
ex relatione cōi: nō aufert ex
natura act⁹: illi famā i opinio-
ne audiētū: qz si illi firmiter
cōcipiūt. z credūt illū de quo
est sermo criminofum: leues
sūt: qz q̄ cito credit leuis ē cor-
de. *Eccle. xix.* Verumtñ qz a
scādalo pusilloz cauere. opor-
tet iuxta illud *Math. xvij.*
Qui scādalizauerit vnum de
pusillis istis qui in me credūt
expedit ei suspendatur mola
asinaria i collo eius z demer

gatur in profundum) et multi
 sunt tales pusilli et leues: non pe-
 riculosum est coram eis talia
 audita referre. Et si hoc fiat
 intentione mala. scilicet ledendi famam
 eius: non facile potest excusari
 a mortali. Si autem fiat coram
 pusillis et leuibus ex inconside-
 ratione: durum est dicere quod
 sit mortale. Et dicunt aliqui
 quod si quis ex tali relatione ali-
 cuius notam incurrisset infamie:
 tenetur famam restituere coram
 illis quibus locutus est de il-
 lo. Sed si non est secuta infam-
 ia: non tenetur. **Quantum**
 ad quartum damnum. contingit
 hoc quando quis accusatus in iu-
 dicio de crimine quod commisit
 sed occulto: et non sufficienter
 probabili: negat se commisisse: et
 sic indirecte crimen imponit
 accusatori: ostendens eum in
 hoc esse mendacem. et notat eum
 de calumnia. Vbi dicit Sco. i
 iiii. di. xv. q. iij. quod negans sic:
 non tenetur retractare negati-
 onem suam quam negauit in pu-
 blico verum crimen. Tenetur tamen
 per quedam verba sobria resti-
 tuere famam illi accusati: quem
 indirecte notauit de calumnia:
 dicendo. **Nō** habeatis eum pro
 calumniatore. Credo quod habuit

bonam intentionem in accu-
 sando: et humiliter. **Contra** cum
 quis accusatur ab alijs falso
 de aliquo crimine et ex dolo-
 re torture confessus est crimine:
 quod non commisit: cum se infamaue-
 rit: tenetur in quantum potest. decla-
 rare se falsum dixisse. **Ad** agis
 enim tenetur quis diligere se
 consequenter conseruationem vite
 sue et fame quam alios. Et si ex
 hoc sequeretur infamia. imo
 est mors accusatori: non ei im-
 putatur: sed malitie ipsius accu-
 satoris si aduertenter hoc fecit
 vel insipientie: si ex errore hoc
 fecit. Sibi ergo imputet. quia
 ad hoc indebite se posuit cum
 periculo alterius. **Item** nota sunt
 De. de tara. quod ex iniurijs il-
 latis quibuscumque modis: solent
 tria oriri per ordinem in lesio.
Primum est rancor in affectu.
Secundum est signum rancoris in ef-
 fectu. **Tertium** est actio contra
 iniuriam. **Primum**. scilicet rancorem sta-
 tim debet dimittere iniurian-
 ti. in nunquam hinc. **Secundum** debet
 dimittere cum iniurians petit
 veniam. Et ista dimissio exteri-
 or non est aliud nisi quedam ac-
 ceptatio satisfactionis: vel in-
 dicatio reconciliationis: verbo:
 vel facto expressa: ut cum offen-

Jus offendentes; eleuat genu flexū añ eū: vel cū dicit domi n⁹ parcat vobis ⁊ hmōi. Ter tiū at. s. actionē de iniuria nō tenet dimittere nisi facta satisf actione. S; aduertēdū ē cir ca signa rācoris. q̄ quedā sūt remota ⁊ q̄dā p̄pinqua q̄ in gerūt p̄babilē suspitionē de rācore. vt cū aliqs nūq̄ vult i iuriati loqui: vel obuiās ei di uertit ab eo: aut toruo vultu sp̄ aspicit eū ⁊ hmōi. Et ista si gna nulli licet retinerē nec añ nec post satisfactionē sibi fa cta: q̄ ab oī sp̄e mali abstinē dū ē. s; aplm. Vnde talis nō d; talia signa facerē: p̄ que cre dat p̄babiliter eē in odio. Si gna vero remota sunt q̄ nō i gerūt de odio argumētum. li cet odiū sequeret: vt sunt sub tractio familiaritatis ⁊ furtio rus; aliquoz ⁊ familia. Et illa licet retinere oibus: sine post satisfactionē sine ante dūmō nō fiat malo aio sed. p̄ maio ri sui ⁊ alterius pace. Mō at tenetur iniuriatus q̄rere pacē vel recōciliationē iniuriantis ip̄o nō penitēte: nisi in casu. s. cū crederet p̄babiliter q̄ pro pter hoc liberaret aiam eius a mortali odio. ⁊ nō esset oc-

casio mali: puta q̄ ex hoc in iurias supbiret vel audacians sumeret similia faciēdi: vnde oñderet ex hoc iniuriatū alijs offendisse ⁊ hmōi. Nec om nia Vmbertus in expositio ne regule. Debet at fieri satis factio vel restitutio fame q̄ ci tius pōt: ⁊ adē oportunitas si ne alijs periculis. ¶ De q̄rta dānificatione. s. rerū exterio rū. Notādū primo q̄ restita enda est res rapta vl̄ furata: vel alio mō vsurpatiuē hita i p̄pria sp̄e imo in indiuiduo si ipsa habetur. Nec pōt da ri alia pro ea eiusdem bonita tis (nisi forte pecunia) contra volūtatem domini ipsius rei iij. q. j. c. Reintegranda sunt omnia spoliatis. Et hoc ve rum nisi in casu cum vsurpa tio rei aliene eēt occulta: ⁊ ex restitutione eius in sua sp̄cie detegeretur raptor. vel aliud inconueniens sequeret: tunc enim sufficeret dare preciam eius. ¶ Secundo notandum q̄ si ipsa res male ablata pe rijt morte: vt animal: vel sibi aufertur: nihilominus resti tuere tenetur s; Ray. ⁊ alio. Si autem deteriorata est in bonitate. vel diminuta in

precio:supplendus est precius: qz debet restitui eiusdē boni-
 tatis fm Ray. Mā si equus
 vel bos ablatu: est penes ra-
 ptozē debilitatus. ita vt existi-
 metur. v. florenoz qui pri⁹ va-
 lebat. x. restituet. x. nō. v. Simi-
 liter si furatus est sextariū fru-
 menti valentē tūc solidos. xl.
 cum vero restituitur valet. xx.
 duo sextaria tenetur reddere
 vel. xl. solidos: nec sufficēt red-
 dere sextariū s; Ray. z alios
 Inmo si illo intermedio. scilz
 inter usurpationē z restituti-
 onem plus valuit q̄ tpe usur-
 pationis. illo pluri p̄cio resti-
 tuet fm aliquos. Tenetur et
 raptor post restitutionez dāni
 petere remissionez de iniuria
 saltē per interpositā personā:
 vel per se expresso noie furis
 vel tacito: fm q̄ qualitas ne-
 gocij requirit. s. si est manife-
 stuz vel occultū. Tercio no-
 ta si est res fructificans: tene-
 tur restituere rē cum omnib⁹
 fructib⁹ inde pceptis z qui per-
 cipi potuissent a diligētī pos-
 sessoze: puta usurpauit agrū al-
 terius: ex quo nō percepit de
 fructib⁹ nisi. xx. sextaria frumē-
 ti qz male fecit cultuare: vbi
 xxx. pcepisset diligens cultua

tor annuatim: talis restituere
 tenebitur nō solum. xx. pcepta
 sed. xxx. Similiter si equū fu-
 ratus est cuz quo lucratus est
 mensatim florenū vnum: vbi
 dñs lucratus fuisset vnū cum
 dimidio: tenebitur restituere
 ad rōnem vnus florenū cum
 dimidio per mēsem: z intelli-
 gitur hoc deductis expēsis fa-
 ctis in vtilitatē z p̄servationē
 ipsius rei necessarijs (non tñ
 supfluis) z expensis factis gra-
 colligendoz fructuū. Huius-
 modi. n. deducūtur tam a ma-
 lefidei q̄ a bonafidei posses-
 soze fm Ray. z Tho. secūda
 sede. q. lxxviii. ar. iij. Dāna ēz
 que passus est dñs carētia rei
 sue: tenet satisfacē: et de iniur.
 z dā. dā. c. Si culpa. Tho. vbi
 sap̄ z Ray. Tercio quarto nō
 q̄ si plures p̄currerent ad fur-
 tum. vel ad dānū aliq̄d facien-
 dum ita q̄ vn⁹ nō faceret sine
 altero: qlibet tenetur insolidū
 idest ad totū dānū restituēdū
 quousqz sit illi satis factū in-
 tegre. Illo aut restaurato per
 vnū illoz tenetur postea quil-
 bet eoz pro parte sua satisfac-
 cere ei qui totuz restituit. fm
 Tho. Ray. Inno. Do. z Al.
 Et de ho. c. sic dignū. puta cō

Duo vel plures vadunt ad furandū aliquid: ita q̄ vnus nō āret vel faceret sine altero: seu cū multi stipendiarij bellant iniuste: ita q̄ vnus nō faceret sine altero p̄cipue in p̄ncipalibus: multi p̄siliuz p̄stāt ad faciēduz extorsiones: vel exproliandū iniuste aliquē ciuē: ita q̄ sine assensu eoz nō potuisset fieri: oēs tenent insoluduz. De hoc tñ plene hēs in scda parte sum. ii. j. c. xij. ¶ Quinto nō. q̄ cū duob⁹ vel plurib⁹ existentib⁹ heredib⁹ vsurarij vel raptoris. si alter factus est nō soluēdo. si vnus est. tenet insoludū. Si plures sunt: quilibet tenet pro parte sua ad restituendū que vsurarie ⁊ vsurpatione sunt accepta ab illo. s. vsqz ad quātitatē que puenit ad illos de hereditate. Nam oēs res hereditarie obligate sunt extra de vsur. c. tua. Concor. Hosti. Ber. ⁊ Sof. ⁊ Jo. an. Ad vltra autē q̄ p̄cepit de hereditate predicti vsurarij vel raptoris nō tenet: q̄uis non esset per illa satisfactū in totū creditorib⁹ vsuray vel rapine. ¶ Sexto nō. q̄ recipiēs a religioso p̄tra voluntatē superioris sui: tenet illud restituere,

nisi in extrema necessitate illud recepisset: ar. xij. q. j. c. Mō dicatis. Et recipiens ab ipso prelato religioso sine cā rōnabili s; ex parētela vel turpitudine. tenet ad restitutionē monasterio. Filia religiosi ē abbatiss. dotata notabilr de bonis monasterij: tenet restituere dotes. ⁊ vir eius etiā si hoc scit. nisi per modū elemosyne moderate dotasset. ¶ S; q̄ritur vtrū omne lucrū qd̄ quis fecit ex re rapta: furata: vel per fenus acq̄sita: teneat restituere: vel paupib⁹ erogare? Ad hoc rñdetur per distinctionē. Aut. n. talis res est ex se fructificās que etiā sui vsu nō p̄sumit nec distrahit vt ager: vinea: platea: pratū: dom⁹: iumentum ⁊ hmōi: ⁊ de huiusmodi re d; restitui omne lucrū idē perceptum s̄m Tho. sa se. q. lxxvij. ar. iij. ⁊ oēs alios. Aut talis res nō est ex se fructificans: ⁊ ei⁹ vsus est p̄sumptio: vt granuz: vinū: oleuz ⁊ hmōi aut distractio: vt pecunia numerata: ⁊ circa hmōi res: est triplex modus dicēdi. Nam quidā dicūt q̄ omne lucrum inde perceptuz d; restitui vel pauperib⁹ erogari: qz radice

infecta nullus bonus fructus
 sequi potest: ut dicitur i. q. i. c. Ser-
 tur. Cum ergo radix illi⁹ lucri
 sit usura vel rapina: videtur quod
 fructus vel lucrus exinde sit in-
 fectum et obnoxium restitutioni
 vel erogationi. Alii dicunt quod
 et si pecuniam raptam vel fene-
 brem teneat in dubie restituere:
 ac etiam damna que passus
 est is qui soluit usuram ex caren-
 tia ipsius pecunie solute (puta
 quod oportuit eum accipere ad usu-
 ram pro suis necessitatibus: vel
 vendere res suas multo mi-
 nori pretio quam valerent) lucrum
 tamen perceptum ex pecunia fene-
 bri per licita negocia: non tene-
 tur restituere. vel erogare pau-
 peribus. Et hoc tenet Thoma. fa-
 scde. q. lxxviii. et Ric. in. iiii. di.
 xv. et Idem. de pal. in. iiii. di. xv.
 q. ij. arti. v. Jo. an. et Jo. cal. et
 Ab. in. c. fi. de usuris. Et ad ra-
 tionem aliorum dici potest. quod radix
 iusti lucri non est rapina vel fe-
 nus: sed industria uteris ea. Ex
 se. n. illa pecunia nihil lucri at-
 tulisset: et sic non est radix infe-
 cta: quod industria de se est bona.
 Sed si illa pecunia male ac-
 quisita usus fuisset in fraudi-
 bus et in alijs illicitis acquisi-
 onibus: tunc radice infecta te-

neretur. Alii dicunt ut La. de
 ridol. in supradicto tractatu de
 usuris: quod lucrum ex tali pecu-
 nia acquisitum trisarie dividetur
 et unam quidem partem habebit
 usurarius ipse: videlicet tamen quantum
 debet expensum labori et indu-
 strie: quod boni viri dirimet ar-
 bitrio: partemque aliam restituet
 creditori suo: qui. s. sibi dedit
 usuras habito respectu ad dan-
 num quod ille sustinuit in bonis
 ex carentia illius pecunie ut di-
 cunt Thoma. vbi supra et sequa-
 ces. Residuum tanquam in certum
 dabitur pauperibus. Quod sic
 probat. Penes usurarium non
 debet remanere. ne. s. ex hoc pare-
 tur via usuris. et invitent ho-
 mines ad peccandum: nec debet
 creditori restitui: quod tunc recipe-
 ret usuras de sorte sua: ergo
 pauperibus est erogandum: quod re-
 gula est quod quando aliquid est erro-
 gandum et non apparet cui: illud
 est pauperibus dandum. ar. xiii. q.
 v. Non sane Ray. etiam consulit
 quod post restitutionem solum usu-
 re recepte: petat usurarius abso-
 lutionem ab eo de alijs si tene-
 retur: ad cautelam. Adhuc eg-
 tati vbi inniti ista ultima opi-
 nio tamen sufficere videtur absolu-
 tio que dicitur a beato Thoma. cum alijs

In sua opi. ¶ Item queritur
vtrū manifesto usurario p̄sta
te cautionē de usuris restituē
dis: si ad p̄ces ei⁹ aliquis fide
iubeat pro eo: teneat ipse fide
iussor creditorib⁹ usurarū. vel
epo: vel pauperib⁹. ad restitu
tionē omniū usurarū extortarū
certarū ⁊ incertarū. At qd̄ rñ
det Lau. vbi sup̄ dicēs: q̄ La
pus cū plurib⁹ alijs doctorib⁹
determinauit talē fideiussorē
nō teneri ultra vires heredi
tatis principalis. s. usurarij. et
si se principalē constituisset. Et
addit. Nam etiā qōnē dispu
tauit. Pau. de leaza. ⁊ deter
minauit q̄ nō obligatur fide
iussor ultra facultates usura
rij. hito respectu ad t̄pus cau
tionis: qz si tpe cautionis pri
cipalis erat soluēdo (dato etiā
q̄ facultates sint postea exhau
ste nō restitutione usurarū nec
eris alieni sed per alios mo
dos) fideiussor remanebit ad
oia obligatus: licet. n. exceptio
inopie p̄sit principali: nō tñ fi
deiussori. S; si tpe cautionis
principalis nō erat soluendo:
nō tenetur ultra vires princi
palis. Idē tñ Paulus distin
guit inter h̄de iubētē procauē
tes: ⁊ se obligantē ad restituti

onē usurarū ex alia cā. In prio
n. cāu nō tenet fideiussor ultra
vires. qz nec ultra vires resti
tuē vel cauē tenebat p̄ncipal.
In sc̄do casu sec⁹: qz p̄ncipal
ē obligat⁹ in solidū. s; h̄eat ex
ceptiones inopie vel simile: q̄
exceptio vtpote p̄sonalis nō
dirigitur ad fideiussorē. ¶ Itē
nō fm Ric. in. iij. di. xv. q. v.
ar. iij. in fine q̄ qui dānificat
aliquē iniuste ⁊ in sua libertate
s. iniuste pcurādo eū redigi in
sinitutē: tenetur se facere suū
pro eo: si nō p̄t eū aliter resti
tuere libertati: nisi forte talis
esset d̄ditio p̄sone que hoc dā
nū intulit: q̄ notabilr redūda
ret in p̄iudiciū boni cōis: in q̄
casu nō tenetur se facē suū: s;
tenetur ad oē aliū iteresse ad
arbitriū bōi viri. Quātūcūqz
qs dānificaret aliquē in alijs
possessiōib⁹ nūqz tenet p̄ restō
ne se facē suū ei⁹ vl̄ alteri⁹: qz
vt d̄r. ff. de re. in. libertas iesti
mabil̄ res ē. Qd̄ at̄ d̄r Exo. xx
ij. Si at̄ nō hūerit vñ reddat:
venūdet. iudiciale p̄ceptū fuit
vñ mō nō obligat. nec ille vbi
s. ¶ Itē q̄ emit i suū vl̄ acillā
q̄ ab initio cū fuit capt⁹ i bello
iusto erat xp̄ian⁹ vl̄ xp̄iana (qz
uis h̄etica) libez dimitte d̄z: nē

potest petere precium ab ipso seruo: sed ab eo a quo emit. si inuenit: alias sibi iputet. sicut et qui emit rem alienam ignoranter coperta veritate de restituere domino eius: vel si ignorat dominum: pauperibus errogare: non sibi retinere. Si autem non erat christianus: sed sarracenus: turcus: vel tartarus et homini: talem in seruum emptum: vendere potest et postea baptizatum. Quod si est certo tempore uenienti ex seruitio homo: eum libere dimittere: si tamen bene utitur libertate: non tamen necessarium. Et si quis impedit aliquem iniuste: ab officio: vel beneficio iam obtento: puta procuratoris sibi auferri ex aliqua sinistra causa: vel falsa: tenetur ad satisfactionem de toto secundum Theodorem. scilicet de sede. q. lxxij. ar. iij. et Ricardus in. iij. di. xv. Secundo si iuste hoc procurat: quod meretur priuari ex defectu suo. Sed si impedit a beneficio consequendo: non tenetur ad tantum quantum est beneficium: sed ad arbitrium boni viri secundum Theodorem. ubi supra: et Ricardus. quod intelligendum videtur quoniam hoc facit ex odio vel malicia. Nam si faceret ut sibi vel amico suo magis puideret quam illi: puta testator aliquis vult legare tibi. et ego

rogo quod magis leget michi: vel cuidam persone michi magis dilecte: et ille sic facit: talis secundum Petrum de pal. in. iij. di. xv. q. ij. ar. j. nulli tenetur: quod nulli aufert ius suum. Nam illi nullus ius erat acquisitum: et nemini facit iniuriam qui utitur iure suo. Cui libet. n. licet se. alteri comedare: ut donet sibi: vel leget. precipue cum indiget. Et iterum queritur utrum clerici teneant restituere illos fructus quos voluptuose consumunt non facientes seruitium in ecclesia. scilicet non officiantes vel officiando? Respondeo secundum Archiepiscopum di. xliij. §. i. utique tenentur et hoc tripliciter. Primo ratione dati. Secundo ratione sacrilegij. Tertio ratione odij. Primo ratione dati. Nam illa bona tali ecclesie: ideo data sunt ut offerent preces et sacrificia pro ipsis qui dederunt: et ex residuo alentur pauperes. Ad quod facit verbum Hieronymi dicentis. Tibi o sacerdos de altari viuere. non luxuriari permittitur. di. xliij. §. j. et qui hoc non facit infideliter agit. Secundo ratione sacrilegij: quod defraudant totam ecclesiam quam suis precibus et officiis inuare deberent et ei precesse: Unde Alexander papa. Ipsi sacerdo

res pro populo interpellant ⁊ peccata populi comedunt. qz precib⁹ suis ea delent. j. q. j. c. Ipsi. Tertio rōne odij qz pro uocant irā dei ⁊ tra populuz. Breg. Cū is qui displicet ad intercedendū mittit: irati animus pculdubio ad deteriora pronocat. di. xlix. §. j. qd̄ veruz est qñ populus est in cā malitie sacerdotis. ¶ Sed quid si facit fuitiū ecclesie s; in mortali pseuerat: Rñ. Mō videt teneri de fructibus. Et rō est. qz ēt mali ministri orationes cōmunes. vt officiu; ⁊ misse: profunt viuis ⁊ defunctis s; Tho. in. iij. di. xiiij. q. i. ar. i. q. v. Itē in. iij. q. lxxxij. vi. ¶ S; qd̄ de horis ōmissis: nūquid tenetur restaurare totū? Rñ. s; Archi. Ex egrate deberet sibi iniungi in pnia si posset: s; nō est necessariū. Sed in hoc est pnia arbitraria sic in alijs. Et idē vī sentire ¶ De. de pa. i. iij. ¶ Capl; iij. vbi fit fiēda restō.

¶ Vantū ad tertiū pn
cipale. s. vbi fienda est
restitutio. Circa hoc
distinguedū: qz aut psona cui
fienda est restitutio scit: aut in
grendo sciri p̄t: aut oīno igno
ratur. Si aut scit: aut inquirē

do sciri potest ipse: vel heres
eius (ipso mortuo) in loco vbi
facta est rapina: vsura. vel dā
nū restitutio fier: si vterq; ibi
est: vel vbiq; ad inuicem se
pveniunt creditor ⁊ debitor.
Si at̄ alter est absens a loco
vbi facta est vsurpatio: vel dā
nificatio: mittet̄ expensis eius
qui se absentauit de loco. Si
igit̄ est abns is cui fienda est
restitutio: puta qz mutauit do
miciliū. mittet sibi rez ablatā
vel pecuniaz ipse qui abstulit
expensis illi⁹ cui h; restituere
Si vero absentauit se a dicto
loco is qui rez vsurpauit: ipse
suis pprijs expensis trāsmittet
rē: vel pecuniā s; m̄ Hosti.
⁊ Jo. an. ⁊ hoc per talē modū
q; nō detegat peccator si pec
catum est occultuz: ar. ij. q. i. c.
Si peccauerit: vel ēt pōt cre
ditozi significari: precipue qñ
est multū remotus a debitore
occulte vel manifeste: scdm q;
expedit ⁊ s; m̄ q; creditor ordi
nat vel de mittēda illa re: vel
reseruāda: vel aliter dāda. sic
agat d̄bitoz: ⁊ liber erit. Si at̄
suo pprio motu rē illaz desti
naret: seu pecuniā d̄bitoz: ⁊ in
via periret v̄l auferret: sibi pe
riret: qz adhuc teneret̄ ad sa-

tiffaciendum. fm Jo. in glo. vel et si speratur citoveturus ad locū: pōt sibi rē suare. Et fm Tho. fa. sc. q. lxxij. ar. v. ad iij. Itē in. iij. di. xv. q. i. ar. v. q. iij. Host. Jo. an. in. edē sacra deponē: v' alio tuto loco. Aut si res est parui valoris: et creditor distās multū et abūdās fuerit. pōt et fm Dul. pro aia eius paupib' erogari. Idē tenet glo. in. c. Luz tu. ex de usu. Si vero ignoratur: nec perquirēdo inueniri pōt: cui restō fieri d'z: tunc erogāda est res ablata vel p'ciū ei' paupibus pro aia illi' in loco illo vbi facta est vsura: rapina: v' dānū: vel in loco i quo i bitat is cui fiēda est restō. et hoc iō. qz meli' est q' vicini inde sentiat cōmodū q'z exnei. tū et qz verisimile est ibi repiri dānūz passum vel h'rdem. ei'. Ita notat Hosti. Jo. an. et Jo. de ligna. vel saltē fiat talis erogatio: ad arbitriū diocefani loci vbi factum est dānū: vel rapina fm Ray. Si tū nō cōmode fieri possz in dicto loco: cū hoc nō sit necessariū: pōt tūc et d'z alibi fieri fm Dul. S3 et beatus Tho. vbi supra in h'mōi casu: nil dicit de loco determinato

sed pro anima illi'. cuius res erat: d'z paupib' erogari. Dñ et Ad. Dgo. perit' in vtroqz iure et. Frater Clar' dicebat: q' cū paupes sint vt vnuz mēbrū in corpore ecclesie: nec ab hac vnitate scq'strentur pp lo eoz distātiā: sufficit si restō in certoz detur qbuscūqz paupibus et alteri' puincie q' vbi facta ē rapina vel dānū: et maxime qui magis sunt paupes xp'i: et vtiliores ecclesie dei: et saluti aiaz: et ex hoc appet q' locus nō est de necessitate restitūōis: s3 de congruētia. Idē et Sede. de senis. c. xxxij. opis sui Vsure tū icerte: extorte p manifestos vsurarios: quō dbeāt restitui: et in q' loco: et per quez diocefanū: hēs in. ij. p. sum. ti. j. c. x. ¶ Quāuis. n. qd hētur in isto. §. nō ptineat ad vbi: s3 magis ad qd: tū hic nōbilitate qritur vtrū fideiussor possit repetē a d'bitore vsuras: q's pro eo soluit creditori: penes quez pro ipso d'bitore intercessit. Ad qd rñdet Lau. d. ridol. q. Jo. an. i qōnib' mercurialib' sup regula. Dānūz: de re. iu. in. vi. hāc qōnez explanat notabiliter. et ex ei' dictis elicit. xi. Conclusiones: quarum p'ia est talis.

Nō recipit fideiussor a de-
bitore obligationē sciēte: et cō-
tradicēte vsuras suo solutas
debitori: nec ēt sortē. nec quid
aliud iutiliter impēsuz. **P**lus
est. n. dīdicere: q̄ nō p̄sentire.
ē de fumo. c. Sic tuis. **S**e-
cūda cōclusio est. Nō repetit
a debitore sciēte et patiēte: sed
nō mādante obligationē fide-
iussor vsuras vel indebitū so-
lutas vel solutuz creditori: et si
ibi iputet q̄ se obtulit. ē de re.
iur. c. Bona fides i. vi. **R**epe-
tit tñ sortē indebitū: qd̄ soluit.
Tertia cōclusio est. Nō re-
petit a debitore sciēte: et man-
dante ipm obligari pro sorte
tñ fideiussor solūes vsuras: tñ
qz fines mādātī excessit: tñ qz
ad illas obligatus non erat.
Quarta cōclusio est. Nō re-
petit a debitore fideiussor vsu-
ras sciēte et mādante ipm in
oēz casuz: vel simpliciter obli-
gari siue fideiuberē. **P**atet: qz
in generali mādato nō inclu-
sit in debitū: de quo verisimi-
liter in specie nō mādasset. c.
in generali de regu. iur. in. vi.
Quinta cōclusio est. **R**epe-
tit a debitore sciēte et mādante
ipm pro vsuris: cum sub noie
sortis iclusit eas: vt est moris

obligari siue fideiubere ipse fi-
deiussor vsuras: qñ iuste crede-
re potuit. illam sortē totū d̄bi-
tuz: nec p̄sumere debuit illud
indebitū sub noie sortis p̄mit-
tere. ē de p̄sump. c. qz verisi-
mile. **S**exta cōclusio ē. **R**e-
petit a debitore. sciēte et man-
dāte noiatim pro vsuris fide-
iuberi ipse fideiussor creditori
solutas: si iurauit illas solūe.
Et ista est cōis opinio. ē de
fideiussor. c. ij. **E**t istam opi. ap-
probat Jo. an. **H**abet tñ fide-
iussor optionē solūedi vel ab-
solutionē petēdi: sicut bz debi-
tor. **S**eptima cōclusio est.
Repetit a debitore etiā noia-
tim mādante pro vsuris fide-
iuberi: ipse fideiussor vsuras
creditori solutas: etiā si nō iu-
rauit creditori illas solūere s̄
ipm fideiussori debitor in dē-
nitatez iurauit: dummodo al-
propter pignora data: vel ali-
am causam debitori fuerit ex-
pediēs vsuras solui. c. perue-
nit. extra de fideiussor. **O**cta-
ua cōclusio est. **N**on repetit
a debitore sciēte: et man-
dante nominatim pro vsuris
fideiuberi ipse fideiussor cre-
ditori sponte solutas: si nō iu-
rauit creditori illas solūere:

nec debitor iuravit fideiussori
 indēnitatē: nec expediebat de
 bitori ppter pignora data vel
 aliaz cām ipsas vsuras solui:
 ⁊ hoc de iure fori. Sed opinio
 theologorum que fm Jo. an.
 multū fauet egrati. est q̄ vrge
 atur debitor ad solvēdū in fo
 ro cōscie. de re. iu. c. Sciētī li.
 vi. ¶ Nonā conclusio est: nō re
 petit a debitore sciēte ⁊ man
 dante noiatis pro vsuris fide
 iuberi ipse fideiussor vsuras
 creditori coacte solutas: si nō
 iurauerit creditori illas solue
 re: nec debitor iuravit fideiuf
 sori indēnitatem: nec expedie
 bat debitori pp pignora data
 vel aliam cām vsuras solui: si
 fuit ipse fideiussor in culpa: vt
 q̄ nō excepit. Secus si nō fu
 it in culpa. ¶ Decima cōclu
 sio est. q̄ in omni casu quo p̄t
 a dbitore fideiussor vsuras re
 petere: d̄z intelligi si nō inter
 uenit fraus p̄sone ad p̄sonā. s.
 p̄stituentis ob hoc fideiussorē
 c̄ de pri. c. Quāto. ¶ Unde
 cima conclusio est. q̄ in oī casu
 quo p̄t a debitore vsuras re
 petere: fideiussor poterit illas
 repetere a creditore: cui soluit
 s. mādati. l. si fideius. §. i oib̄.
 ¶ Capitulum quartū per quos

debet fieri restitutio.

¶ Quantum ad quartū
 q̄ s. per quos fieri d̄z re
 stitutio. ¶ Primo dicē
 dū est de incertis: sc̄do de cer
 tis. ¶ Queritur ergo utrū re
 stitutio incertorū debeat fieri
 per eū qui h̄z restituere v̄l per
 aliu; cui cōmiserit: aut solum
 per diocesanū. R̄n. Circa hec
 sunt varie opiniones ⁊ tra
 rie. Hosti. sup. c. cum tu. c̄ de
 vsur. ⁊ in. c. cū fit. c̄ de iude. ⁊
 in sum. sua. de pe. c. si. iuxta fi
 nē tenet q̄ vn̄ de casib̄ perti
 nentib̄ ad ep̄m est restitutio
 male ablatoy incertoy. Quod
 etiam tenet Jo. an. c̄ de pe. ⁊
 re. in. c. si ep̄s. in glo. li. vi. ⁊ in
 c. peccatū. de reg. iur. li. vi. Ad
 q̄d videt̄ facere q̄d h̄. xij. q. j.
 c. precipim̄. Adducit etiā ali
 quos qui tenēt hanc rōnem.
 Quz h̄mōi bona incerta: sint
 pro aiab̄ eoy quoy fuerūt fi
 deliter dispēsanda: ac per se
 quens sint ad diuinū cultum
 eo ip̄o ⁊ sustentationē paup̄y
 ordinata: solus aut̄ ecclesiasti
 cus p̄lat̄ sit rector ⁊ modera
 tor diuini cult̄: ⁊ pater paupe
 rum ⁊ dispēsator rex diuino
 cultui ordinandarū: vt p̄z di.
 lxxvij. c. diuie ⁊ i mltis alijs

e. ideo secundum iudicium eius debita incerta sunt per eum dispensanda. Archi. autem in quadam questione disputata per eum et in rosario. xiiij. q. v. c. non sane tenet strarium et dicit sententiam. Hosti. circa hec. supradicta esse veram in casu ubi nullus deputatus est a testatore: qui hoc exequatur. ut. xij. q. ij. c. de laicis. Vbi vero certa persona deputata est a testatore: illa persona debet exequi: ut in d. c. de laicis et. de. te. ca. tua. Immo credo quod ipse raptor in certa que dicitur pauperibus errorari potest ipse pauperibus errorari absque iniuria vel auctoritate episcopi: vel alterius iudicis ecclesiastici ut satis colligitur in d. c. cum tu. Et hoc inuit et clare glo. j. c. sicut dignum de homi. s. eos. Nec obstat illa decretalis. c. cum sit et de iude. per quam probat Hosti. suam opinionem. Nam illud. c. loquitur de iudeo non de christiano: cuius actus vel dispensatio merito habetur suspecta ab ecclesia quo ad christianos: ideo iuste et bene dicit ibi se eundem puideturam diocesani: que suspitio cessat in christiano: et sic non dubito quod episcopus non habet se intrinsecus de talibus. Nec Ar

chi. Joan. de lignano idem sentit: et post adducit hanc rationem. Qui indebitum extorsit. obligatus est ex maleficio: vel quasi illis quibus extorsit si extat: alias pauperibus. Et regula habet: quod debitor potest se per solutionem liberare. Insti. quibus modo. tol. oblo per totum. Tu qui dicis prius: da mihi casum expressum contra regulam. Nec est verum quod sit in dicto. c. cum sit: quod non loquitur in christiano sed in iudeo: ut dicit Archi. Hanc opinionem sequuntur Dau. et Henze. super cle. i. de privilegijs. Hoc etiam consulerunt Jo. cal. et recuper. Sed dominus Dgo. utriusque iuris perit et frater Clarus: ut habetur in quadam summula: concordauerunt in hoc quod nullum ius expressum hoc dicit nec in decretis: nec alibi nisi quod episcopus est procurator pauperum. Illud vero ad aptatur quod potest procurare de suo proprio si habet. vel de bonis ecclesie. i. fructibus vel alijs modis. Sed quod sacerdotes simplices: sunt imperiti pro maiori parte. episcopi vero reputantur sufficientes in scientia: hinc inoleuit quod hominum restitutiones remittuntur ad episcopos. Unde si professor perit

fit: & sciat in hmoi sufficenter
 consulere: nō est necesse remit-
 tere ad epos. Nec ibi. Et in
 hac snia est Jo. mo. Hoc ē
 innuit. Inno. extra de imuni.
 ecclesie. c. qz pleriqz: ar. xxiij.
 q. iij. c. figs romipetas. Ad rō
 nē superi⁹ iductā pro alia opi-
 niōe possz rñderi: qz q̄uis ep̄i
 & plati sint dispēsatores rerū
 datarū ecclesijs. nō tñ segtur
 qz sint dispēsatores oīuz que
 fm̄ deū sunt in diuinū cultū
 & in paupes eroganda: s; so-
 lū in diuinū cultū iaz ordina-
 ta: vt redditus ecclesiarum &
 hmoi. Nā si cēt dispensato-
 res erogadarū oīum: secun-
 dū hoc essent ēt dispēsatores
 oīm supfluoꝝ que diuites ex
 diuino precepto deberēt pau-
 peribus erogare. qd̄ a nullo
 cōceditur. Sed & Tho. 2a 2e
 q. lxiij. dicit qz si ille cui debet
 fieri restitutio sit oīno signor⁹:
 debz ei restitui sicut pōt. s. dā-
 do in elemosynas pro salute
 eius. siue sit mortu⁹ siue sit. vi-
 uis: p̄missa tñ diligētī inqsi-
 tione ei⁹: & de auctoritate ep̄i
 nihil dicit. Sco. in. iij. di. xv.
 dicit si queras per cuius ma-
 nus debeāt talia dispēsari. s.
 i. certa. Rñ. qz nō inuenio quis

necessario fit determinatus
 mediator in ista pauperib⁹ di-
 spēsandū. Vides aut̄ mibi qz
 per se ipsum (consilio nihilo-
 minus boni viri) pōt hoc pau-
 perib⁹ erogare: qz tali media-
 tori ad dispēsandū tribui pos-
 set: de cuius fidelitate p̄sume-
 ret: & tñ iste sibi appropriaret.
 vel in alios vsus conuerteret
 qz deberet. Vnde vbi lex di-
 uina vel ecclesiastica non li-
 gat p̄sonā: sequenda est ratio
 naturalis. Illa aut̄ dicit. qz
 qui tenetur restituere: magis
 hoc faciat per se: qz per aliu:
 nō excludēdo tñ hoc cōsiliuz
 boni viri: sed icludēdo. Nec
 Sco. vbi supra. Quidā alij
 faciūt circa hoc distinctionez
 videlicet: quātū eorū in qbus
 cōpetit repetitio: vt furto: ra-
 pina: vsura: fraude: & hmoi di-
 spēsatio incertozū pertineat
 ad ep̄m. Sed alioꝝ vbi non
 cōpetit repetitio: & si eroga-
 tio fienda est pauperib⁹: vt in
 ludo. & iniuste acceptis a iudi-
 ce pro iudicādo: vel a teste: p̄
 testimonio: a meretrice p̄ for-
 nicatione & hmoi: qlibet per
 se possit dispēsare: vel cū cōsi-
 lio p̄fessoris. Ego credo secū-
 dā opinionē. s. Archi. & sequa

cium omnino veram et simpliciter excepto vno casu: videlicet in incertis publicorum usurariorum: quæ casus non dubito oēs illos excepisse intendere quia ibi expressè et clare ius prouidit: ut scilicet per dispositionem diocesani talia incerta determinentur et dispensetur: extra de usuris. c. quælibet lib. vi. ubi traditur forma de hominibus. de qua habes i. ij. parte sum. ti. j. c. x. In hoc ergo casu tamen potest intelligi illud quod dicitur per tertiã opinionem. scilicet in usuris publicis incertis. Et si queratur utrum episcopus possit per sua synodalia hoc statuere: ut scilicet sibi retineat dispensationem incertorum et aliorum non possit se intromittere. Dicunt in hoc casu Jo. an. de ligna. super. c. cum sit iudeis: quod quicquid dicit Jo. an. dubius est an possit. Et Jo. cal. in quodam consilio dicit expresse quod non potest Dgo et frater Clarus dicunt quod non potest episcopus excõdicare de iure sacerdotes: qui se intromittunt de dispensatione incertorum. Quãtũ ad scõm. scilicet per quos debet fieri restitutio certorum bonorum ad quod respondetur quod per eum qui abstulit seu recepit usuras. seu male abla-

ta. Potest etiam et per quãcumque personam aliam facere. In hoc. n. vera est regula iuris: qui per alium facit. per inde est ac si per seipsum facere videatur. de re. iu. li. vi. Si tamen vitium usure: furti: rapine: vel alterius dani est occultum: et restitutio occulto modo per se vel per alium fida est: ut non detegatur persona. ar. ij. q. j. c. si peccauerit. Laueat etiam diligenter quod cum per alium facit: ita caute faciat ut recipiat qui debet et non ille sibi retineat: quia non esset per hoc liberatus. nec p̄dat de confessoribus: nec p̄dicatoribus: nec quæstuariis qui querunt pecunias non animarum salutem. Et si his. qui rapinam usuram vel fraudem fecit non restituat: cum heres teneat ad oia onera defuncti in quantum sufficit ad hereditas: tenet et ipse facere dictam restitutionem: de usu. ca. michael. Et eadem ratione heres heredis: et sic in infinitum: cum sciat ab eis hereditas obligata ad restitutionem pro usuris et rapias et danna a prioribus facta. Et ubi non sufficeret hereditas ad satisfaciendum: tenet legatarij et donatarij quia non legari nec donari potest alienum. Nec ex

cusarentur heredes scientes
 vel dubitantes: vel merito du-
 bitare debentes: et publica fa-
 ma, vel ex scripturis: vel ex fi-
 deli relatu: testatores illicitos
 fecisse. **Tractatus**, vel usurari-
 os: ex hoc quod nullus ponit quod
 relatum super hoc, vel postulat ali-
 quid ab eis ut debitum. Sed de-
 bet diligenter inquirere verita-
 tem quantum potest. Et si inveniunt sic
 esse: notificent: vel notificari fa-
 ciant illis quibus debet: se of-
 ferentes ad restitutionem. Et si
 non inveniuntur aliqui: paupe-
 ribus est errogandum. Alias es-
 set in eis ignorantia crassa que
 non excusat. di. xxxvij. §. si. Et
 quantum ad defunctis non profit il-
 la restitutio si decesserint ipe-
 nitentes: prodest tamen: imo necessa-
 ria est ipsis heredibus si volunt
 saluari: quod non remittit pecca-
 tum etc. de re. iur. li. vi. **¶** Qui
 autem licitam artem exercebat: vel
 patrimonialia tantum habebat
 testator: nec apparet ex fama
 vel scriptis de illicitis contra-
 ctibus: seu alieno: presumere
 debet eum iuste acquisisse: quod
 nemo iudicandus est inemor
 proprie salutis et divini timoris
 l. q. vij. c. sancimus. et precipue in
 mortis articulo. **¶** Item nota

quod dicit Hosti. in sum. ti. de
 usu. quod si aliqua honesta perso-
 na puta sacerdos vel episcopus tra-
 ctet inter debitorem et credito-
 rem de satisfaciendo. et dicat cre-
 ditori talis mediator: tantum
 faciam tibi reddi si ex corde re-
 fiduus remittas: non decipias
 me: quia mediator sum: nec de-
 bitorem: cuius aie salutes quero:
 et respondet creditor se ex toto
 corde liberare ipsum: debitorem
 quare non didicam ipsum liberatum:
 non video: nec curo qualiter cum
 quod sit satisfactum dummodo sit
 satisfactum ei. Si qui moueant
 in preteritum: hoc faciunt in odium
 usurarioz. Si quis. n. ex alia
 causa alij iniuriat: equidem hoc ad-
 mittit quilibet theologus: quod
 concordia inter partes possit tra-
 ctari: et pars eius quod deberet
 ex pacto remitti: alias titulus
 de transactionibus inutilis esset.
 Et quare non idem de usura.
 Dicendum ergo et tenendum quod proci-
 bus possit vel iussu iudicis vel
 pactioe partium remissio fieri:
 et sic dicam usurarium absolutum.
¶ Nec Hosti. Que quidem intel-
 ligo vera esse in foro contentio-
 so: non in foro conscientie. vel esse
 in foro conscientie quantum ad ea que
 dubia essent: utrum deberet de

ri vel nō: qz rationes sunt ad
 utrāqz partē: vel cū dubiū est
 q̄tū debeat satisfacē pro dā
 no dato. Et ad hoc faciūt rō
 nes quas facit ipse. **Mosti.**
 Sed vbi certū vel clarū est
 debitū: vel rōne vsurarū: vel
 alterius vsurpationis: nisi de
 bitoꝝ liberaliter remittat illō
 q̄ remittit: et si de mille tan
 tū decē remitteret: si hoc fa
 cit qz putat se aliter residuū
 nō posse habere: nil valet illa
 remissio facta etiā publico pa
 cto quo ad aiām. Vnde cuz
 mercator ifortunia passus fal
 lit: et occultās multa de bonis
 suis mobilib⁹ vt nō pueniāt
 ad man⁹ creditoꝝ querit cō
 positionē cum eis de minori
 q̄titate q̄z debeat (puta cōue
 nit respōdere singulis credi
 torib⁹ ad rōnez. xv. solidoz p
 libra: cū tñ posset totū dare vlt
 cedere bonis) cui cōpositioni
 assentiūt creditoꝝ: et ita reci
 piētes liberāt eū de residuo:
 certū ē: qz quo ad deū ad huc
 tenet de residuo cum illi non
 spōte sed coacte fecerint illaz
 remissionem: volentes illa p
 te potius carere q̄z toto. Qui
 immo et si cederet bonis tota
 liter. nihil sibi reseruādo: et nō

sufficiūt bona illa ad satisfaci
 endū. si postea puenit ad pi
 guiorē fortunā tenet de resi
 duo. et de soluti. c. odoardus.
De dānis datis tempore
 guerre ad inuicē inter ciuita
 tes quō et per quos potest fie
 ri relaxatio seu remissio: qñ fa
 ciūt pacē cum certis pactis et
 capitulis. **Mota** q̄ in qua
 daz sūmula sic dicit: q̄ q̄uis
 sint pupilli multi et absentes
 qui nō assentiūt: et forte et alii
 qui p̄dicunt ex p̄uictis qui re
 ceperūt dāna iniuste: nec eis
 est satisfactuꝝ: nihilominus
 tantū est bonū pacis: q̄ qui
 habēt rē publicā gerere: pos
 sunt cum p̄sensu: maioris p
 tis subiectoz sibi: pactis pa
 cis subdere et licite relaxare i
 uicē dāna data: et si fiat rela
 xatio predicta: tenet et valet.
Mā et in hoc modo p̄nt p bo
 no rei publice sibi tallias im
 ponere et h̄mōi: quas gabel
 las vocāt. **De bonis vero**
 cleroꝝ et religiosoz: nō pos
 sunt laici facere relaxationez:
 qz nō sunt eorum foro subdi
 ti: nec de bonis ecclesiasticis
 pmittitur eis aliqua dispō. vt
 di. lxxxvi. Bene possunt tñ
 hoc facere p̄lati sp̄uales ter

rarum ad inuicem: de cōsen-
 su et cōueniētia clericorū et re-
 ligiosorū qui dāna receperūt
 in guerra. Hāc autē relaxati-
 onem quo ad laicos vel cleri-
 cos intelligas de dānis da-
 de rebus psumptis. Mā res
 extantes: ut equos: pannos et
 hmōi qui habēt et sciunt sua
 nō esse: ut puta qz bellū iustū
 nō fuit ex parte suorū. vel si iu-
 stū ab eis acceperūt a quib⁹
 nō poterant: ipsa tenere non
 pnt. Vnde si dominos ppi-
 os inuenire pnt: eis reddere
 tenētur: alias si nō inueniunt
 pauperib⁹ errogare. Idē vi-
 detur: si de iusticia belli dubi-
 tatur. Mā ubi clare bellū iu-
 stū est: res acceptę efficiuntur
 capiētibus (disti. j. c. Jus mili-
 tare) que tñ debēt iter eos p
 portionabiliter distribui per
 duces belli: ut. xxij. q. v. c. di-
 cat: nisi per publicū editū da-
 tū sit vnicuiqz qd capit. Hāc
 perū aut et innocentū non vř
 tutū bona auferre cū sint si-
 ne culpa: nisi subsit cā: cuz sit
 aliquis puniendus. de re. iur. li.
 vi. Pena tñ tēporali frequen-
 ter punitur vn⁹ pro altero di-
 uersis de causis: ut. j. q. iij. p
 totū. De tutoribus: curato-
 rib⁹ negociorū aliorū gesto-
 rib⁹ filijs familias et hmōi qui
 extorserūt vsuras: vel fecerūt
 rapinas: fraudes et dāna noie
 alieno. s. p pupillis: patronis.
 vel patribus suis: nil tñ eorū
 peruenit ad eos: sed ad pupil-
 los: dominos vel patres eo-
 rū: querit vtrū per eos possit
 et debeat fieri restitutio ipsis
 pupillis: vel patribus. seu do-
 minis nesciētibus et iuris de
 bonis eorum ad quos puene-
 rūt taliter extorta. Respō. di-
 cūt quidā indistincte: qz sic in
 foro psciētie: dū nō non imi-
 neat inde piculū vite: psciē-
 tie. vel fame: si deprehēderēt
 aut scādalu sequitur puta qz ali-
 qs credit furat⁹ fuisse illa qui
 innocēs est et hmōi. Tales. n.
 ut dicūt illi nō cōmittunt fur-
 tū occulte illa recipiētes: cuz
 pecūia fenebris: vel p rapinas
 et fraudes habita nō sit eorū.
 Et rō est qz cū p efficacē cāz
 pdictorū. s. tutorū: curatorū et
 hmōi: et p inter mediū illorū
 tale iniustū lucrū deuenit ad
 man⁹ pupillorū: patronorū vř
 patrū: et ad restitutionem sine
 obligati isti mediatores: iustū
 esse vř ut que cā illoz iniuste
 ablata sunt: nūc iste iniustū ba-

habeat illa satisfaccere: ne ipsi de ppo satisfaccer teneant ar. ad h de re. iij. vbi dicit Chryso. Omnis res p quascunqz cas pbitur p eadem dissoluitur. Propterea ad hoc agendum pdicti tenentur: et i hoc gerunt vtile cura sui: et illoz qui iniuste detinet aliena. Alij aut pfectius et equo rudent p distinctionez videlicet: qz aut tales adhuc habent in manibus administratione reru illoz: aut no. In primo casu: pnt et debet restituere de bonis illoz ad quos puenit lucrū quod habet pmanibus si nolūt remanere ipsi obligati ad satisfacciedū d suo. Et hoc siue occulte siue manifeste: cū sufficiēti cautela: aut ab ipsis nō possit postea repeti. Et ad hoc videtur facere rō prime opinionis euz regula prima. **Dis res.** Si at nō habēt amplius administrationez: tunc sub distinguēdū est: qz aut pdicti tutores: procuratores et hmōi: nō pnt illa restituere d suo (puta qz pauperes sūt) aut pnt: et si nō pnt: sufficit qz denunciēt pncipalibz p quibz fecerūt vsuras: fraudes et hmōi qui ignorāt quō fecerūt p eis

talīa illicita lucra que ad eos deuenerūt: vñ et obligati sunt ad restitutionē. Et si nō satisfaciunt ipsi pncipales: hēant ppositū satisfacciedū d suo cū poterūt. Ad accipiendū at occulte a pdictis ad h nō tenēt nec debēt: et rō ē qz quo ad se excusati sūt a restitutione rōne ipotentie. vt. xiiij. q. vj. c. si res. Quo ad illos p qbz fecerūt vsuras vel fraudes: auferēdo ab eis occulte. p h nō pvideēt saluti eoz cū remaneāt obligati i cōscia: ex quo sciūt talia fore facta: nec velit satisfaccer: et sic nō dissoluitur peccatuz: vel obligatio quo ad estimatione eozum. Sed nec potest quis a priuata psona cogi ad restitutionem male ablatorū nisi p iudicem ecclesiasticuz: vel ciuilem: nec videtur bene posse excusari a furto cū contractet rē alienā inuito domino: cū i vsura trāsserat dominū. Per hoc etiā exponit se multis piculis. Si autē tales mediatores de quibus dictū est pnt restituere: cum illi ad quod extorta puenērūt nolūt restituere: qui pncipaliter obligantur) possunt petere humiliter non p coactionez vel

fraudem a creditoribus usurarum vel fraudum remissionem: cum penes eos non remanserit pecunia fenestris: et illi qui eam habuerunt remaneant principaliter obligati: quia remissionem obrecta libere et sponte: apostolice non tenentur: sed tamen principales: nisi et eis fieret remissio. Quod si remissionem facere non vellent. tenentur satisfacere de suo et tunc usque ad quantitatem solutam per illis poterunt occulte accipere de bonis eorum: si alias per viam iudicij habere non possunt: ita tamen quod non sequatur scandalum vel periculum que semper vitanda sunt. Vbi autem mediator talis sic satisfecit: deus per aliquem modum cautum declarare illi quod sciebat se obligatum ad illud apostolice non teneri: ut puta: si dicat se non curare ab eo illa recuperare quasi ac si donasset vel declarare heredibus suis: quod non recipiant a tali persona aliquid vel debitum per talis causa et hominum. Bona. n. fides non patitur ut semel exactum bis exigatur: de re. iu. li. vi.

Capitulum quintum cui fides sit restitutio.

Datum ad quintum. s. q. cui fides est restitutio seu datio rei ablata vel

alias illicite acqsite. Pro fundamento notanda est distinctio quam ponit Tho. 2a 2e. q. xxxij. ar. vij. dicens. Et tripliciter potest esse aliquid acqsite. Et primo modo quod id quod acqsite illicite: debet ei a quo acqsite extortum est: et sine non transferatur dominium illi rei in accipientem ut in furto et rapina: siue transferatur: ut in usura: tamen competit repetitio. Secundo modo dicitur aliquid quod illicite acqsite: ita quod ille quod illicite acquisiuit non potest illud retinere: nec tamen debetur illi a quo acqsite quia ille contra iusticiam dedit: et ille contra iusticiam accepit: ut in simonia et similibus in quibus ipsa datio et acceptio est contra legem. Tertio modo dicitur illicite acqsite non quod ipsa acqsite sit illicita: sed illud ex quo acqsite est illicitum: ex quo transferatur dominium nec competit repetitio: ut in meretricio et huius. Nam meretrix turpiter agit et contra legem dei fornicando: sed ipsa acqsite. vel datio pecunie per hominum illicitis: non est illicita nec contra legem dei: et hoc proprie dicitur turpe lucrum. De illicitis ergo isto tertio modo acqsite secundum Tho. ubi supra et Ray. potest

Dari elemosina: et potest etiam
retineri nisi superfluum per frau-
dem vel dolum mulier extorse-
rit: quia illud esset restituendum. Et
ad hoc pertinent lucra facta ex
histrionatu illicito: ex duello:
ex torneamento: ex sortis factis
de floribus: et alijs hominum: quorum
usus est contra ad lascivias: ex
decis factis ex mathematica
seu arte divinatoria: ex lucro
negociationis: aduocationis
vel medicine in casu non neces-
sario quo ad clericos. In his di-
xerunt aliqui non posse fieri ele-
mosyna: quia ut dicitur puer. ter-
tio honora deum de tua substancia:
et iterum honora deum de tuis
iustis laboribus: et. xiiij. q. v. c. ele-
mosyna: et. i. q. i. non est putanda.
Sed hoc non est verum sed Tho.
ubi supra. et Ray. et alios con-
ter. Predicta autem capitula al-
legata hoc intendunt: quia non licet
dare elemosinam de male ac-
quisitis: que. s. debent certis perso-
nis restitui: vel quia non debet aliquis
aliquid facere illicitum ut det ele-
mosinam. Et quis quidam di-
stinguunt ut dicit Dul. quia in
his que prohibita sunt: quia ma-
la et non puniuntur a iure nisi in
famam: ut meretricium duellus:
et hominum talia possunt retineri. Sed

que mala sunt quia prohibita a
iure ut torneamenta: et negocia-
tio quo ad clericos: et hominum: et
taliam non possunt retineri ad usum
suum: sed debent pauperibus erroga-
ri. Licet hec distinctio videatur
esse probabilis tamen (quia pene sunt
restringende non absolute: et qui-
nimis emungit elicit sanguinem) credo quod in predictis omnibus
casibus et similibus: bonum est et
salubre. quod penitentes inducantur ad
erogandum pauperibus non tamen co-
gendus ad hoc: nec si non ve-
lit: in hoc est iudicandus non esse
in statu salutis si non velit hu-
iusmodi penitentiam agere: vel acci-
pere. s. quod hominum lucra pauperibus
eroget: nisi in casibus a iure ex-
pressis ut in simonia et idem de
eo quod datur iudici ad corrupen-
dum eum et hominum: ut infra dicitur.
Secundum ergo Tho. Dul.
Ray. et Inno. de hominum debet
dari elemosina debito hone-
statis et consilij: non debito neces-
sitaris salutis. Et sic intelligitur
illud. xiiij. q. v. qui heres. Non
est ergo illud acceptum sic resti-
tuendum ei a quo acceptum est: quia
in turpi causa: melior est condi-
tio possidentis. ff. de conditione
ob turpem causam. l. si. ob turpem.

C De illicite acquisitis. scdo

modo videlz cum illud sic ac-
quisituz nō debetur ei a quo
sic est acquisitū: nec tñ acqui-
rens p̄t pro se retinere. Illud
pōt z d̄z de necessitate salutis
nō solum de consilio z honesta-
te paupibus erogari: z hui⁹
rō est s̄z Tho. sc̄da secūde. q.
lxij. ar. v. qz ipsa datio z acce-
ptio est lege p̄hibita: vt in si-
monia. Quidā tñ extendunt
istū s̄m modū ad oē lucrū in
quo cōmittit̄ pctm̄ in dante z
recipiente nō solū in simonia
sed etiā in pecunia accepta ex
adulterio z pro usura: cū quis
accipit mutuū sine cā rōnabi-
li: puta vt āplius dicit̄ z inde
soluit usurā. Illā usurā vt di-
cūt: qui accipit retinere nō p̄t
nec tñ ei d̄bet reddere qui de-
dit: qz turpiter opatus est dā-
do mutuū ei quē nouerat nō
indigere. S̄z Tho. vbi sup̄ nō
dicit hoc. s̄z cū datio est p̄tra-
legem. In dicto aut̄ casu da-
tio pecunie pro mutuo nō est
peccatū: s̄z accipe illo mō usu-
rario mutuuz est pctm̄: qz dat
illi occasionē mali. Vñ licet
peccet mortaliter sic mutuuz
accipiēdo: d̄z tñ potius redde-
re illi a quo accepit q̄z paupi-
bus erogare: nisi vbi nō iue-

niretur ille a quo accepit: vel
etiā si vellet illam usurā red-
dere nō usurario: s̄z his a qui-
bus extorsit ipse usurari⁹ usi-
ras: pro eo satisfaciēdo pro il-
la parte. z tūc d̄z usurario si-
gnificare ne itez illi restituat:
z precipue d̄z hoc facere cum
lnia ep̄i. vt si dictus usurari⁹
vellet ab eo repetere. ep̄s co-
gat illū desistere a receptione
z ex quo utiliter gestū est ne-
gociū eius ratū hēre d̄z. Nō
tñ tenetur ad hoc. s̄z inquirere
vel dare his quib⁹ debitor est
usurari⁹: s̄z sufficit q̄ restituat
a quo accepit. Pauperib⁹ au-
tem erogare nō d̄z: cū nouit
euz a quo accepit z pōt ei da-
re. Ad̄ expresse oñdit Augu-
dicens. Nolite facere elemo-
synas de fenore z usuris. xiiij.
q. v. Nam cū dat paupib⁹ qd̄
debet certe p̄sone: nō liberat̄
a restitutionis obligatiōe ad
illaz p̄sonā: vt h̄r̄ ē de homi-
c. sicut dignū: circa finē. Sed
in simonia ipsa datio z acce-
ptio pecunie pro sp̄salib⁹ est
prohibita. Vñ dicitur. i. q. i. c.
Placuit anathema dāti ana-
thema accipiēti. Et ideo nec
sibi retinere valet: nec illi red-
dere qui dedit: s̄z d̄z de neces-

firate salutis pauperibus er-
rogare si pōt: vñ illi ecclesie in
cui⁹ iniuriā data est pecunia
applicari. vel aliter prouideri
prout habes in scda pte sum.
ti. i. c. v. Similr in iudicio: pro-
hibitū est iudici vñ assessori. cū
hñt certū salariū: accipere ali-
quid a partib⁹ pro iudicando:
vel nō iudicādo. vel iudicādo
bñ vel male. Et testi est pbi-
bitum accipere pro testimonio
ferendo: Vñ Augu. Ideo nō
debet vēdere iudex iustū iudi-
ciū: aut testis vex testimoniū:
qz vēdit aduocat⁹ iustū patro-
ciniū: et iuriscōsultus vex pfi-
lium. Illi. n. inter vtrāqz ptez
ad examē adhibēt: isti in vna
parte p̄sistunt. xiiij. q. v. c. Mō
sane. Qd ergo recipit iudex
pro hmōi vel testis: pro se re-
tinere nō pōt: s; dz illi restitui
qui dedit: si iuste vdit puta vt
iuste iudicaret: intēdens redi-
mere quodāmo verationē su-
am. Vñ Aug. in. d. c. nō sane.
Ille solet male sibi ablatā pe-
cuniā repetere: qui iustus iudi-
ciū emit: qm venale eē nō de-
buit. Sed si pecunia data fu-
it iudici ad eū corrūpendum:
vel testi ad falsuz testimoniū
dicendū: vel alicui ad falso ac-

cusandū: vel aduocato ad in-
iuste aduocādū: illi datorī red-
di nō debet qz turpiter dedit
nec sibi retinere dz s; paupe-
rib⁹ largiri vel illi in cui⁹ dā-
nū siue iniuria data est: et p̄ci-
pue si ex hoc amīssisset iustam
cām. Habeñ h in. d. c. nō sane
put ibi nōt. Jo. an. et Archi. et
ij. q. iij. c. Qui tecte. et Inno. ex
de imu. ec. c. qz pleriqz Ray. et
Ho. in sum. Simlr iseriores of-
ficiales vt nūcij missi: et hmōi
si aliqd extorquet per improbi-
tatē: vt denariū puuz et hmōi
tenēt paupib⁹ errogare: et hoc
vbi certū salariū recipiunt: vt
dic gl. i. c. Mō sane. Mā cū sa-
lariū sufficiēs recipiūt: si q̄ ex-
torqnt. dñt restituē si ē qd nō
bile. Et idē vñ dicēdū d nōrijs
camerarijs: et hmōi q offō suo
exercēdo: exigunt aliqd a p̄so-
nis Si. n. hñt sufficiēs salariū
tenēt ad restōnē eoz q̄ accipi-
ūt. Nec vñ excusat p̄suetudo:
cuz sit irrōnabil. ar. xiiij. q. i. c.
Militare: vñ paupib⁹ errogat
si de facili n̄ pt iueniri. Si ve-
ro salariū nō hērēt: vñ nō suf-
ficiēs: credo q̄ p̄suetudo excu-
saret: qz nemo cogit suis stipē-
dijs militare. C In sup de his
qui accipiūt pecuniā ab accu-

satis vel incarceratis anteq̄
 proferatur sn̄ia cōtra eos vt
 intercedāt pro eis ⁊ liberent̄.
¶ Sciendū q̄ si accusati. vel
 icarcerati sunt culpabiles: vñ
 ⁊ merito p̄dēnandi: illā pecu-
 niā nec reddere debēt datori-
 bus q̄ turpiter dederunt: nec
 sibi retineri p̄nt: q̄ turpiter ac-
 ceperūt impediēte iusticiā: s̄
 debet paupib⁹ errogari. ar.
 xiiij. q. v. Qui hētis. Si vero
 sunt innocētes: ⁊ ad redimen-
 dam suā verationē dederūt ⁊
 procurandā sui liberationem
 (si intercessores eorū sunt offi-
 ciales salariati alias) pecuniā
 pro hoc receptā. reddere d̄bēt
 vel paupib⁹ errogare: nisi da-
 ta fuisset per modū doni ⁊ li-
 beralitatis: ⁊ p̄cipue post libe-
 rationē: q̄ tūc retineri posset
 ar. i. q. ij. c. Sicut ep̄s. Et simi-
 liter si itercessores nō sunt of-
 ficiales salariati: s̄ p̄uate p̄so-
 ne: laborando pro h̄mōi iusta
 liberatione. iuste faciunt: ⁊ qd̄
 eis dat: iuste retinere valent.
¶ Item de pecunia data pro
 adulterio cōmisso vel cōmit-
 tēdo: q̄uis quidāz dicāt q̄ d̄z
 dari nō ei qui d̄dit: nec sibi re-
 tineri: s̄ ei dari in cui⁹ iniuriā
 data est. s. marito (si vxor eius

cōmisit adulteriu⁹: ex quo pe-
 cuniā habuit) vñ q̄ poti⁹ debe-
 at paupibus errogari: nisi ille
 maritus esset paup: q̄ p̄pter
 paupratē posset ēt p̄fessor ipsi
 mulieri tanq̄ paupi dimitte-
 re. Et similiter de viro cōmit-
 tente adulteriū quo ad vxorē
 caste viuētē ⁊ vñ esse in h̄mōi
 quasi idēz ius sicut ⁊ in turpi
 lucro: vt in meretricio qd̄ etiā
 pōt retineri sic acq̄sitū nisi q̄
 leges p̄hibent adulteria ⁊ pu-
 niunt nō aut simplicem forni-
 cationē ⁊ meretricia. Nihilō
 min⁹ de pecuniis data pro a-
 dultorio nil statuūt sic de pe-
 cunia simoniaca ⁊ alijs huius
 modi: vñ paupib⁹ errogari po-
 tius inducēdi sunt. xiiij. q. v. c.
 nō sane. **¶** De acquisitis per
 ludos fortunē. ex illos casus in
 quib⁹ d̄z acquisituz pro h̄mōi
 restitui: debēt paupib⁹ eroga-
 ri: q̄nq̄z etiā posset sibi retine-
 re. Sed de hoc in. ij. pte sum.
 ti. j. c. xiiij. **¶** De illicite acq̄si-
 tis primo mō. i. cū debet illud
 acq̄sitū ei a quo acq̄situz
 est: vt in furto: rapina: vsura ⁊
 h̄mōi. Regula ē: q̄ huiusmōi
 sunt restituēda spoliatis. siue
 sint dñi illaz rex: siue ad eos
 spectet dūmodo cōstet rē nō

fuisse ablatam: ut accidit in pi-
gnore. deposito: comodato: et
homo. Licet. n. tales qui habent
pignora. deposita: et hmoi non
sint dñi illarum rerum: tñ ex hone-
sta cā. illa tenent. iō his debent
restitui talia ablata non dñis
ipsarum rerum. Et sic itelligo illud
ij. q. i. c. Reintegranda sunt oia
spoliatis. Et de restituti. spo.
per totū. Si at res: ablata est
ab eo qui iniuste hūerat: puta
per furtū. vel per rapinā: resti-
tuenda est dño illius rei: non illi
furi. Quāvis aut malefaceret
talis restituēdo furi a quo ipse
acceperat: et non dño rei ipsius
quē nouit: tñ fm *B. uil.* libe-
ratus est ab obligatiōe restitu-
tionis: qz reposuit rē in pristi-
num statum et gradū. ¶ Qui-
dam tñ dicunt: qd illud qd ac-
quirit ex usura mētali tñ: non
d3 illi restitui qui dedit: qz id
a se uoluntarie abdicauit. Nec
tñ sibi d3 retinere: qz ptra le-
gem accepit. ex de usu. c. p-
sult: sed d3 paupibus erroga-
ri. ar. c. sic dignus. ex de homi.
De usu. c. cū tu. Sed ista iura
inducta: uident esse ptra tales
opinionē. Mā ibi dñ qd debet
ablata restitui eis quorū. fue-
runt si reperiunt: vel eorū be-

redibus. Nec aliqd ius: nec
aligs doctor solēnis: fac istaz
distinctionē inter usurā men-
talē et pactionalē: ut prima de-
beat restitui ei qui dedit. scda
autē non s3 paupibus errogari.
Sed sic indistincte dicit Aug.
(de acceptis per furtū et rabi-
nā: qd debent restitui non dari
paupibus) sic inquit. Qui p
ius societatis humane: furtis:
rapinis: inuasionib9: oppōsioni-
bus: aliqua abstulerint. reddē-
da poti9 q3 donāda cēsemus.
exēplo zachei. xiiij. q. v. c. non sa-
ne. Ita et indistincte dicit idē
de usuris. Nolite elemosynas
facere de usuris. q. ea. c. Nolite
quasi dicat hec reddēda sunt
non paupibus dāda. cū. s. inueni-
unt qui dderūt ipsas usuras.
¶ Et cuz dñ qd qui dedit usu-
ras uoluntarie: illud a se abdi-
cauit. Rñ. qd si dedit ex libera-
litate et per modū doni ueruz
esset: et tūc recipiēs hoc sciens
non tenet restituere nec paupibus
dare. S3 si dedit ratione
mutui pncipaliter. non abdicauit
illud uoluntarie (supple) sed
pditionate: nec mutuas repu-
taret se grauatū: et istū ingra-
tum: et sic alia uice non inueni-
ret mutuū. Et ideo sibi debet

restitui usura. Si autē nil ac-
 cepit ultra sortē (quāvis hoc nō
 cōtenderet): in nullo tenetur:
 nec illi nec paupibus. Ad hoc
 facit qd dicit in directorio iu-
 ris. Ibi. n. dī q̄ usurari⁹ men-
 talis inducēdus est in foro pe-
 nitētiāli. vt restituat per. c. Cō-
 suluit de usur. Et subditur in
 fra q̄ in foro ecclēie usurarius
 mētalis iudicandus est male
 agē. ⁊ est inducēdus nō cōpel-
 lēdus vt sic accepta restituat.
 nec tāq̄ usurari⁹ est punien-
 dus ī foro iudiciali. s; quo ad
 deū re vera usurari⁹ est. ⁊ tene-
 tur restituē sic accepta. ⁊ sic in-
 tentio cū effectu facit usurariū.
 vt in. d. c. Cōsuluit. ⁊. xiiij. q. iij.
 c. Si feneraueris. hec notat
 Ber. Inno. Hosti. ⁊ Boss.
 ¶ Pro hōi aut maiori de-
 claratiōe sciēdū q̄ in re q̄ d;̄
 restitui: se aliq; tripl̄ pōt hēre
 q; aut est ver⁹ dñs: aut heres
 ei⁹: aut solū est dispēsator cir-
 ca ipsaz rē. ¶ In p̄mo cāu: cū
 s. est ver⁹ dñs rei ablate: d;̄ si-
 bi restitui si pōt. iij. q. i. c. reite-
 grāda. ⁊ fere per totā qōnez. ⁊
 hoc nisi iusto bello: v; iusto e-
 dicto ipertali: v; ecclēastico: il-
 le cui res sublata ē: p̄uaretur
 iure re habēdi simpl̄: vel ad

tempus. Max cum stingeret
 hoc: puta q; tanq; heretic⁹ cō-
 dēnatus est dñs rei: v; de cri-
 mine lese maieſtatis quictus
 in quib; casibus oia p̄fiscātur
 post sniam sup hoc: nō sibi s;̄
 fisco debēt oia sua applicari.
 cē de here. c. Excoīcam⁹. In
 sup si dñs rei ablate non hēt
 administrationē bonoz suoz
 vt pupillus: d;̄ illud reddi tu-
 tori v; curatori. ¶ In scdo ve-
 ro casu. s. cū legitim⁹ heres est
 sibi debēt ablata restitui: sed
 cū tali distinctione s̄m Ray.
 q; si heredes sunt plures: vni
 cuiq; scdm p̄portioēs sue he-
 reditarie partis: restituēdum
 est. Si at heres in aliqua de-
 terminata quātitate p̄stituit⁹
 sit: puta in. c. v; in demo ⁊ nō
 plus: tūc restitutio nō fiet he-
 redi: s;̄ illi vel illis quib; testa-
 tor cōmisit dispensationē bo-
 noz suoz. Si vero d̄functus
 in morte sua: oia bona sua le-
 gavit pauperib; ⁊ pijs locis:
 quib; illa legata sunt. acgritur
 ius in bonis defuncti p̄ntib;
 ⁊ futuris: vñ ⁊ eis d;̄ restitui.
 ¶ In tertio cāu. s. cū est dispē-
 sator rex: vt ep̄i ⁊ alij prelati
 ecclēsiar; ⁊ gubernatores hos-
 pitaliū: est distinguēdū. Quia

euz dant aliqua alijs: aut dāt
 de reb⁹ suis pprijs: puta patri
 monialib⁹: vel per industria^z
 acqfitis: sicut scripture: doctri
 ne: z hmōi z de hmōi dando
 quibuscūq^z etiā malis vt me
 retricibus z histrionib⁹ (quū
 grauer peccēt: vt illud. lxxx.
 vi. di. c. donare) tñ nō tenētur
 ad restitutionē: nec illi qui hu
 iusmodi recipiunt ab eis fm
 Ray. z Guil. Aut dāt de fru
 ctibus ecclesiaz suaz: z loco^z
 pio^z ad mensaz co^z seu vsuz
 spāliter deputatis z tūc etiā
 male vtendo z dādo male fa
 ciunt: nō tñ tenētur ad restitū
 tionem ipsi: nec qui recipiunt
 ab eis: nisi reciperent per ex
 tortiones: fraudes: z violētias
 z hmōi: tunc tenerētur: z hoc
 fm Tho. scda scde. q. lxxij. ar.
 v. Item qstione. clxxxv. z fm
 Guil. Aut dāt de bonis ec
 clesie deputatis ad cultū diu
 num: vel. c. distribuendis aut
 pauperibus erogandis spālī
 ter: vel cū ēt simpliciter com
 mittūtur dispēsationi sue sine
 distinctione sibi deputato^z
 ad vitā ab alijs: z tūc si dant
 causa necessitatis seu elemo
 syne bñfaciunt: nec ipsi tenen
 tur: nec qui recipiunt ad resti

tuendum: nisi tarent de his
 que sunt distincte dputata cle
 ricis: qz tūc tenētur eis de eo
 qd abstulerūt ab eis: quia nō
 danda est elemosyna de alie
 no. xiiij. q. v. c. Meqz. Si dāt
 personis honestis pro patroc
 inio z labore quē ipēdūt eccle
 sijs: etiā laudabiliter faciūt: z
 hoc s^z quātitatē laboris z in
 dustric. Ecclesiasticis. n. utili
 tatib⁹ seruientes: ecclesiastica
 op^z remuneratione gaudere
 xij. q. ij. c. Quicūq^z suffragio.
 Nec ergo plati dātes nec re
 cipiētes pro hmōi tenētur in
 aliquo restituere. Sed si dant
 rōne parentele: cu^z tñ nō indi
 geant: vel cā fauoris humani
 erga pncipes nisi facerent ad
 redimendā verationē quo ad
 tyrānos z similes: vel dāt cū
 turpitudinis vt meretricib⁹ z
 hmōi: tenētur ad restituendū
 que sic male dederūt: nō qui
 dez de bonis ecclesie: s^z de bo
 nis patrimonialib⁹ si hnt: vel
 per industria^z acqfitis. Illi ēt
 qui sic talia que alijs debeba
 tur male accipiūt: tenētur re
 stituere: nisi ipse qui dedit sa
 tisfeciss^z. Tho. vbi sup. Debēt
 aut dare. vel successori ei⁹ qui
 dedit: vel in utilitate^z ecclesie

conuertere cum licentia superioris: vel pauperibus erogare: si illa pauperibus debebant. ¶ Qui autem recipiunt a religiosis pro iniusta causa: vel sine licentia superioris debent restituere pro tanto ipsi monasterij: vel conventui: vel alias in utilitate monasterij conuerti vel expendere: precipue si ipse platus fuit qui male dedit. ¶ In omni autem casu ex supradictis: debet fieri ita quod peccatum quod est occultum non manifestetur: et ita quod non sequatur maius scandalum: ar. di. xiiij. c. duo. ¶ Qui autem tenentur alicui ecclesie vel loco pio: debent illud dare gubernatori seu rectori eius loci: nisi ille rector non haberet iustum titulum sed usurpatum: vel probabiliter credatur male usurum. tunc. n. posset in utilitatem illius loci conuerti vel successori reseruare. ¶ Capitulum sextum cur fit restitutio.

¶ Vantū ad. vi. s. cur fit restitutio. Ad hoc beat⁹ Tho. sa. se. q. lxxij. assignat rationem videlicet quod restitutio est actus iusticie. Ad iusticiam autem habendam et exercendam: quilibet tenetur. ¶ Consistit autem iusticia in quadam equalitate:

que tollitur per usurpationem et detentionem aliene rei: et reparari non potest: nisi per iteratam donationem seu per assignationem rei: ei cuius erat si potest et ideo tenetur restituere. ¶ Sed nota quod sicut quilibet qui est sui iuris potest donare res suas: ita potest et remittere rem sibi debitam gratis et relaxari suo debitori. Que remissio siue donatio libera facta: sine fraude: et coactione. postquam facta est per penam non potest reuocari: ut dicit Ray. ar. vij. q. j. c. q. piculosum. ¶ Sed sciendum quod illi qui ponunt se in manibus creditorum. permittendo seu offerendo se ad dandum quod peterent: rogantes tamen quod totum vel partem dimittant sed non intendunt restituere. imo sperant quod pro nibilo vel modico quietabunt: alias non se ponerent in manibus eorum: a peccato quod est rapine: usure: seu alterius male usurpationis non sunt absoluti: quia peccatum per penam et confessionem dimittitur quam illi vere non habent. ¶ Sed utrum absoluti sint a debito: seu obligatione restituendi: distinguendum secundum Egi. in quolibet. Quia si creditor propria voluntate et liberalitate dimisit et donauit non

curans quicquid debitor in-
 tederet: nō tenet ipse debitor
 amplius restituere. si ei clare
 cōstat. Secus autē si creditor
 deceptus vel coactus vel de-
 spatus. i. q. nūq̄ spabat se il-
 lud debitū ab eo posse h̄re: v̄l
 nō posse h̄re totū: et iō potius
 voluit h̄re p̄tem q̄ nihil: du-
 bitās ne nihil haberet si to-
 tu; vellet habere. Talis. n. re-
 missio nō valet: et adhuc obli-
 gatur ad restituendū. Sed qz
 hec mā est multū utilis et ne-
 cessaria sciri: et infrequēti pra-
 tica: iō seriosius et pleni⁹ tra-
 ctāda: et qd sentiant docto. in
 hoc referēdū. ¶ Cū ergo q̄ri-
 tur vtrū usurario vel cuilibet
 alteri qui habet aliena: suffici-
 at in foro cōscie remissio sibi
 facta ab his quib⁹ extorsit usu-
 ras vel alia male ablata: vel
 ab heredibus eorū si illi non
 viuūt respōdetur diuersimo-
 de a diuersis: vt patet in. §. se-
 quētib⁹. ¶ Sirar. d. senis. or.
 bere. asserit qz h̄is male abla-
 ta: nisi reddat aut sufficientes
 faciat cautionē: nō pōt libera-
 ri a sua obligatione p̄ alium
 modū cū pōt aliquo mō re-
 stituere. Nec. n. pōt de obli-
 gari p̄o p̄ viā remissionis:

secundo nec p̄ viam satisfacti-
 onis: tertio nec p̄ viā liberati-
 onis: quarto nec p̄ viā trālla-
 tionis: quinto nec p̄ viam do-
 nationis: sexto nec p̄ viam re-
 nūciationis: septimo nec p̄ vi-
 am cōueniētie et discretionis.
 ¶ Inducit ad hoc has rōnes
 que nō vidētur multū vrgerē:
 s; sine multa difficultate sol-
 uunt p̄ eos qz tenēt qz absqz
 actuali restitutione. pōt tolli
 obligatio male ablatorū ab
 eo qz obligatur p̄ quēlibz horū
 modorū: dūmō nil fiat in frau-
 dē: vel p̄ metū: vel p̄ despatio-
 nē. s. nō rehabendi: sed libere
 pōte gratis et sciēter. Si enī
 s̄ fraudulēter. coacte: vel h̄mōi
 fieret talis de obligatio: locus
 habet quod dicit: et nō aliter.
 ¶ Quod nō possit tolli talis
 obligatio p̄ viā remissionis ni-
 si restituat: p̄bat sic. Nullus
 ē capax remissionis nisi a pec-
 cato p̄i⁹ desistat: s; h̄is rem-
 male ablatā cōdiu remanet
 obligat⁹ ad reddēdū n̄ d̄r de-
 sistere a p̄tō: ergo nō ē capax
 remissionis: et p̄ d̄ns obligatio
 illa tolli nō pōt p̄ viā remissi-
 onis. Ad qd̄ fac̄ regula. Dec-
 catū de re. iu. i. vj. Restitutio
 n. p̄ quā obligatio tollitur: est

preuia remissioni. Vnde nō videtur remissio fieri: nisi p re-
stitutionē tollat pri⁹ obligatio.
Sed ad hoc rñdetur. Maior
pōt itelligi duplr. Vno mō vt
itelligatur d remissioe debiti
rei ablate z sic vr falsa. Ma-
pōt alicui remitti dbitū: si vult
creditor liber z spōte: q̄uis il-
le dbitor nō itēdat dare: et n̄
sibi apli⁹ obligabit fm Egi.
Scdo mō vt itelligat d re-
missioe pcti: z tūc ē vera maior z
minor falsa. Nam hñs male
ablata si nō pōt restituere vllō
mō: remāet obligat⁹ ad resti-
tutionē cū poterit. ex d solu. c.
odoard⁹: z tñ desistit a pctō si
penitet z p̄pōit restituē i futu-
rū. S; z si pōt restituere s; ma-
le: z hoc itēdit facere si credi-
tor n̄ remittat: talis ē adhuc
remanet obligat⁹ ad restituē
dū: z tñ desistit a pctō penitē-
do. Et quod subdit ex regula.
Aug. pctm. de re. iu. li. vi. q. re-
stitutio ē p̄uia remissioi: verū
ē de restitutioe nō solū actua-
li: s; et mētalī z i p̄posito z i
equalēti. Qd nō tollatur p
viā satisfactiois pbat sic. Sa-
tisfacere est pctōz cās excide-
re z eoz suggestioib⁹ adituz
nō idulgere. d pe. di. iij. c. Sa-

tisfactio: circa pri. Cū ḡ abla-
tio z detētio rei aliene sit cā
pcti nisi ipa cā pcti excidatur
qd fit p oppositū suū. s. restō-
nē: nisi restituat n̄ vr posse sa-
tisfacē q̄stucūq; acceptet cre-
ditor. Insup cū p satisfactio-
nē nō solum reparetur amici-
tia: s; et eq̄litas iusticie q̄ abla-
ta erat p vsurpationē z detē-
tionē alienoz: nisi tollatur cā
iniusticie z inc̄q̄litas que fit
p restitutionē subtractoz: dū
creditori reddit qd min⁹ hē-
bat q̄s debebat ab ipō vsurpa-
toze: q pl⁹ hēbat q̄s dbebat: n̄
repabit iusticie eq̄litas: z sic n̄
fiet satisfactio nisi reddat abla-
ta. Satisfactio. n. fieri d; p ip-
suz debitorē q̄violauit iusti-
ciā vsurpādo aliena: nō p cre-
ditorē. Ad hoc rñderi pōt. q̄
vtiq; peccati cā excidi nō pōt.
nisi p restitutionē: s; restitū-
tio non solū fieri pōt actu: sed
et mēte z p̄posito: als qui nō
pōt restituere cū nil hēat: seq̄-
retur q̄ non posset satisfacere
p peccatis qd est falsuz. Si-
militer et eq̄litas iusticie repa-
rari pōt. n̄ solū p actualē resti-
tutionē: sed et p aliū modum
p quē sibi creditor vel iniurū
passus reputat sibi satisfaciū.

Sit quoque in huiusmodi remissione
 ne satisfactio: pro debitoribus qui
 violauit iustitiam dum habet animam
 paratam et se offert ad restituendum:
 si non remittit. **T**ertio probatur
 quod non tollatur pro via libera
 tionis sic. **C**hrysto. dicitur: ex de re.
 iur. c. **D**is ois res pro quacumque
 causa nascitur: pro eadem dissoluitur.
Sed obligatio talis iniusti
 detentoris: nascitur pro sola eius
 deprauata voluntate. scilicet rapiendo.
 vel tenendo: vel detinendo
 rem alienam: ergo dissolui non potuit
 nisi pro voluntate. scilicet rectificata.
 scilicet in restituendo ablata: et sic
 ubi quod non sufficiat voluntas eius
 cui fieri debet restitutio ad tollendam
 obligationem cum non fuerit causa
 ipsius. **A**d quod responderi potest:
 quod voluntas deprauata usurpatoris
 rectificari potest. non solum
 pro actuali restitutione: sed pro
 intentione voluntaria restituendi: si
 ille sponte noluerit remittere.
Et sic non solum voluntas creditoris:
 sed et debitoris voluntas: quod
 fuit causa obligationis: percurrit ad
 liberandum obligatorem dum se offert
 ad satisfaciendum creditori
 ad placitum. **Q**uatum ad quartum
 scilicet pro via translationis et acquisitionis
 domini probatur quod non possit tolli
 obligatio sic. **P**resupposito

quod in usura non transferatur dominium
 secundum quosdam: tunc assumitur
 talis regula. **N**ullus potest
 in re detinenda iustus titulus
 aduenire nisi prius iniustus auferatur
 titulus. **M**an inustus
 titulus auferri non potest absque
 hoc quod iustus titulus acquiratur.
 et econuerso: et ideo erit alia
 actio pro qua iniustus titulus tollitur
 et pro qua iustus titulus acquiritur.
Nulli ergo aduenire poterit
 iustus titulus pro aliqua actione:
 nisi ei auferatur iniustus titulus
 pro alia actione.
Sed illis qui acquirunt dominium
 in re detinenda: aduenit iustus
 titulus pro dominij acquisitione.
Ergo si prius habuit iniustum titulum
 pro rei aliene usurpatione et
 detentione: oportet quod dictus
 titulus iniustus auferatur pro eiusdem
 rei restitutionem ante dominij
 acquisitionem: et sic non est capax
 dominij ante restitutionem: et merito
 foris in furtis et rapinis in quibus
 habetur quod omnes non transferunt dominium.
Sed ad hoc respondetur: quod ut dictum
 est: restitutio pro qua auferatur
 iniustus titulus in foro: scilicet fieri
 potest non solum manualiter sed et
 mentaliter dum scilicet est paratus
 reddere realiter si non vult dimittere:
 et sic ablato iniusto titulo pro

Tractatus

spontaneas & liberam remis-
 sionē creditoris: acgritur do-
 miniū. ¶ Quātū ad qntuz q
 nō possit tolli p viā donatio-
 nis: pbat sic p has ppositio-
 nes. ¶ Ille cui restitutio fie-
 ri d3: donare nō pōt p usq3 sit
 restitut9. Et ipse iniuste deti-
 nens aliena anteq3 restituat
 ablata: certificari nō pōt d ta-
 li donatiōe vtrū sit vera do-
 natio. ¶ Primā sit pbat. Do-
 natio nisi sit libera: nō est do-
 natio vera. ff. de adimen. l. l.
 rē legatā. Iste at q taliter do-
 nat. s. anteq3 sit restitut9 nō li-
 bere donat: qz nō libere illud
 hēt: cū nō actualr hēat. Et si
 dicat q restituēdus libere pōt
 hēre & p oīs libere pōt dona-
 re: qz detētor bonoz: suoz pa-
 ratus est reddere: talis instā-
 tia nihil valet qz restituēdus
 certificari nō pōt. q talis ha-
 bēs sua male ablata: sit para-
 tus ad ea restituenda: nisi ea
 statim cū pōt reddat: vel pro
 eis reddēdis sufficientē cau-
 tionem faciat: qd p̄tinet ad se-
 cundā ppositionē. Mas & si
 videant aliquā signa: qbus se
 paratū ad satisfaciēdū oīdat:
 nō pbantur esse sufficientia:
 cū illis vti possit: ita ille q nō

habet intētionē restituendū: si-
 cut ille q habet. Et talis alic-
 noz detētor iniustus: cui do-
 natio fit ante restitutionē: nō
 pōt cā: vt verā donationē ac-
 ceptare vel accipere: cū bona
 conscia. ¶ Ad quod rīdet: q
 donari pnt nō solū res habi-
 te: s; et iura & actiōes & q spe-
 rant hri. Nec p̄pterea pōt di-
 ci q nō sit donatio libera: qz
 res actu nō habet. Et cū hoc
 negociū agat & discutiat secū-
 dū forū conscie: vbi credēdus
 est cuilibz p se & p se. & nemo
 sit arbitrandus imemor pro-
 prie salutis: vt dī. j. q. vij. San-
 cimus: ex quo debitor offert
 se paratum ad restituēdum si
 vult. rogat tñ vt donet: nō co-
 actus nō deceptus sed spōta-
 ne9: pōt sibi psuadere & crede-
 re liber donasse: p̄cipue si nō
 egeat multū: nec. n. p̄sumit de
 facili qd p̄icere sua & dona-
 re. ¶ Quātū ad sextum q nō
 possit tolli p viā renunciatio-
 nis pbat sic: Vbi renuncia-
 tio nō habet locum obligatio
 tolli nō pōt p viā renūciatio-
 nis: sed anteq3 fiat male abla-
 toz restitutio: non pōt ille cui
 restitutio fieri d3 renūciat:
 ergo non pōt tolli obligatio

detinentis aliena iniuste per
 viā renūciationis. **A**d maior est
 nota. **C**adinoz probat. **M**az
 renūciatio illa que fit a spolia
 to anteq̄ restituať: ipsa decer
 nit esse nulla: sicut patet. iij. q.
 j. c. ep̄is. z extra de resti. spo. c.
 Sollicite: z hoc iō qz p̄sumit
 nō libere fieri: qz nō est verifi
 mile q̄ spōte iuri suo renun
 ciauerit: qui renunciat spolia
 tus. Sic in p̄posito v̄r dicē
 dū q̄ renūciās creditoz: nō
 restitutus: nō v̄r spōte renun
 ciare: sed vt coactus z hmōi.
Ad qđ respōdet q̄ ca que
 p̄tinent in dictis capitulis: ha
 bēt locum in foro cōtentioso
 vbi p̄cedit p̄ p̄sumptionem.
Sz in foro conscie: et spolia
 tus pōt renūciare iuri suo: vt
 in p̄posito. **P**reterea eo
 ip̄o q̄ offert se ei ad restituti
 onē si vult: iā reuestit z resti
 tuit euz iuri suo. **Q**uātum
 ad. vij. q. nō possit tolli p̄ viaz
 p̄ueniētie z discretionis: pro
 bat sic. **S**upposito dicte re
 gule pctm. li. vj. **O**bligatio il
 la qua iniust⁹ detētoz alieno
 rū est obligat⁹ ad restituti
 onē: necesse est q̄ tollatur p̄ vi
 am restitutionis: vel aliā eq
 pollētē. **E**t q̄redo q̄ sit via eq

pollēs restitutioni: si dicatur
 q̄ sit remissionis via vel do
 natiōis: seqtur iter alia istud
 icōueniēs: q̄ pōt dici restituti
 o: z tñ i possessione minime
 positus: quod p̄ esse falsum p̄
 illud quod habet. ff. de verbo.
 signi. l. plus ē. **D**icit enīz ibi:
 q̄ restituere est nō solū p̄sen
 tiā rei p̄bere: sed etiā possesso
 rem facere fructusqz reddere.
Quapp: nullus pōt dici resti
 tut⁹: nisi in possessione fuerit
 cōstitut⁹. **S**i ergo rēssio que
 fit āte restitutionē equipollet
 restitutiōi ipsi: seqtur hoc icō
 ueniēs q̄ et nō positus in pos
 sessiōe dicetur restitut⁹. **S**ed
 ab hoc respōdetur: q̄ in foro
 cōsciētie z ab augu. nō sumi
 tur. ita stricte restitutio: sicut i
 foro p̄tentioso secundū iura.
Mā quocūqz impleatur volun
 tas creditoz a debitore dī
 r̄stitutio facta. **E**t euz qz ce
 dit hōis: et āteq̄ ponat eos i
 possessionē: r̄stituit quo ad cō
 sciam. **Q**đ ergo dicit p̄fatus
Sirar. s. q. nō sufficit remis
 sio: nec p̄t liberari nisi restitu
 at si p̄t: v̄r hēre locū qñ r̄mis
 sio fieret nō liber⁹ z sincer⁹: sed
 remittēs iducereť ad hoc vi:
 fraude v̄l timore seu despera

nione. s. nisi inde consequendi.
 ¶ Hęc eadē q̄stionē formās
 Laurenti⁹ de rodul. in tracta
 tu de usuris: prius recitat opi
 nionē doctoz dīc ergo Glo.
 secūda in regula. pctm̄. tenet.
 q̄ sic. S; dicimus ibidē con
 tra. s. q̄ nō sufficit nisi pecūia
 sit restitutioni parata. ¶ Ali
 quoz vero theologozū opinio
 fuit: q̄ et nō sufficit q̄ res sit
 parata restitutioni: sed et opz
 q̄ offeratur. ¶ Jo. an. ibidē su
 per glo. demū assumit viā me
 diā dicēs: q̄ aut gerit in men
 te usurari⁹ restituere: et remis
 sio sufficit aut nō: et tūc secus.
 ¶ Sed Sede. de senis in ope
 suo: firmat indistincte opinio
 nez dicte glo. sic dicēs. Si is
 cui dñt restitui pecūie vel ma
 le ablata nō coactus: vel dece
 ptus: nō circumuētus et oi do
 lo et vi et calliditate et metu: ces
 santib⁹ et p̄cibus: vel fuitioz
 exhibitione inductus: debitā
 sibi pecūiā n̄ oblata. nec resti
 tutioe paratā usurario dimit
 tat: liberat⁹ ē usurarius a resti
 tutione: non tñ a pctō qd̄ p̄xit
 exercēdo usuras: nisi et de illo
 pctō p̄niaz agat. ¶ P̄dot etiā
 dici q̄ plus est: q̄ si usurario
 p̄leuerate in erie et nō disposi

to ad aliquā restitutionem: is
 qui d; recipere usuras remit
 tat illas p̄prio motu v̄l ad pe
 titionē usurarij: liberatus est
 usurarius a restitutione rei: et
 si nō a pctō: q; de hoc opz sa
 tisfacere deo p̄ p̄niam. Hęc il
 le. Hęc opinioē v̄l firmare
 Hosti. in sū. et Archi. i. c. ij. de
 usuris li. vj. sup verbo satisfi
 ctū: dicēs. Satisfactū accipi
 m⁹. quocūq; volūtati credito
 ris satisfiat. Idē lopus d̄ cast.
 Idē Hof. et Buil. Et demū
 idē Lau. sic p̄cludit. Ut tol
 latur oio ois dubitatio an sit
 vel nō sit liber aius remitten
 tis: et p̄ dñs clara p̄scia usura
 rij: et vt facilius iducatur ho
 mines ad p̄tritionē: et decete
 ro a talib⁹ abstineāt: cautū est
 p̄dicare q̄ nō sufficit remissio
 facta: q̄uis se disponat ad sa
 tisfaciēdū: si nō remitteret cre
 ditor: et cautū q̄ opz q̄ pecunia
 sit restitutioni parata: et cautū
 sine q̄ offerat pecunia. vel q̄
 plus ē q̄ ponatur i manibus
 creditoris. S; de iure et i foro
 p̄scie puto illā gl. cui⁹ opinio
 nē sequitur Sede. vt demū ē esse
 verissimā: et ad hoc iducit ip̄e
 Sede. plures rōnes. ¶ Et pri
 ma ē talis. In maiorib⁹ cri

minibus sicut est in crimine fur-
 ti: vel rapie. vel violentie: re furti-
 ua vel rapta remanente apud
 furem vel raptorem de voluntate
 domini: purgatur vitium furti vel ra-
 pie sine aliqua restitutione: ut. l. si
 fur. d. usuri i. p. r. ff. d. p. cario.
 l. si certe. ergo purgatur vitium
 usure remanente usura apud
 usurarium de voluntate domini. Et
 quod illa sint maiora crimina: patet
 ex maiori parte pene: siue agatur
 civiliter siue criminaliter. Graui-
 us est autem peccatum quod grauius puni-
 tur. ut. xxiii. q. j. c. non assera-
 m. Secunda ratio est quod in crimine
 usurarum et in alijs maioribus. suf-
 ficere facere indignam satisfactio-
 nem vel emendationem. ex de rap.
 c. j. ut sit quis liberatus a peccato. c.
 quanto. ex de usu. Sed satisfactum in-
 telligitur: quocumque desiderium
 creditoris impleatur. et si non sol-
 uatur. ff. q. satisfacta. co. l. j. Tercia
 ratio est: quod verum est in eo insolubilis.
 Sunt quidam speciales casus in quibus
 obligatis ad restitutionem: non
 sufficit remissio: ut. c. exigit. de
 censu. li. vj. et ibi de hoc generaliter in alijs
 casibus stabit regula. quod sufficit re-
 missio. Et Ideo tenet Idem. de
 pal. i. iij. d. l. xv. q. ij. ar. j. q. dicit
 quod obligatus restitutioni excu-
 satur pro remissione credito-

ris: quod per acceptationem tolli-
 tur. Et hoc nisi sit talis perso-
 na: quae non habeat administrationem:
 vel quae non potest donare: nec pro
 omnibus remittere quod remittere est
 dare. Item quoniam in iure cautum est quod
 remissio non valeat: tunc non ex-
 cusat: sicut in iudice delegato qui
 munera et expensas recipiens
 vel extorquens: tenetur reddere:
 nulla prius remissione sibi pro-
 futura: ex de rescriptis. c. Sta-
 tutum. li. vj. Idem de visitatione iure
 ordinaris recipiente munus: ad cuius
 duplum restituendum tenetur ex
 de censu. c. exigit li. vj. hec Idem.
 ubi. s. Quod si quis obijerit regu-
 lam. Non remittit peccatum tunc. quod est
 verbum Augustini. et restituere est re in pro-
 positum statum reponere unde non videtur
 satisfacere remissio. Ad quod respondet
 predictum. Idem. Lau. post Sedem. quod
 Augustinus in dicta regula non habuit
 respectum ad strictam significati-
 onem verbi: sed ad mentem eius quae
 verbis praefertur est. ex de verbo.
 sig. c. Intelligentia verborum fu-
 it: quod si offendisti proximum tuum
 rapiendo: furando: usuras extor-
 quendo: reconcilies te cum ipso. Et
 contra quod homines non iactant pecunias
 suas: sed volunt sibi restituere
 res ablatas: propterea Augustinus se-
 retulit ad verbum restituit. Quod

quē sic intellexerit Aug. ostēdit multiplex. Nec ille. Quō autez dicit Lau. s. s. esse p̄dicā dum nō sufficere remissionez nisi fiant ea que dicūt diuersi nō videt tutū vel cautū. Mas ex tali p̄dicatione: ita p̄t sequi periculus aiay: sicut cautela.

Sicut. n. p̄dicator d̄z sibi cauere a p̄dicādo ea que h̄nt homines iducere ad maluz: et ab alleviādo mala: ita d̄z cauere a p̄dicando scrupulosa et ardua qm̄ cōis opinio est in p̄rium. Hoc. n. eēt iniicere laqueum aiabus: qd̄ fieri nō d̄z. xxvij. q. j. c. Viduas. Audiēdo enim talia et nō fruādo (cuꝝ ex auditis format sibi p̄scia) hoc sibi necessario fiēdū. Qui habuit h̄mōi remissionem: et ex difficultate nolit ponere se ad faciendū: erit in malo statu rōne conscie sibi facte sup̄ eo: in quo bñ poterat trāsire cū bona p̄scia. Preterea si p̄dicator hoc dicat in p̄dicatione. s. sibi nō sufficet remissionē nisi r̄c. et postea in audiētia p̄fessionis faciat p̄riuz et dicat illi sufficet: nōne ex hoc p̄t sequi magnū scādaluꝝ p̄tra doctri nam p̄dicationis? Ex hoc. n. poterunt credet hoies sic esse

de multis alijs. que p̄dicatores dicūt. s. q. nō sunt simplr vera: s̄ ad terrore dicta: et sic piclitabit̄ fidei doctrina. Mō video etiā cum bona p̄scia q. absq. sui magno pctō possit hoc dicei in p̄dicatione. si sentiat p̄riuz: qz hoc cōiter tenent doctores. Sed et si tenerēt aliā aliā opinionē cū ille sint scrupulose: nō d̄z velle inducere hoies ad suos scrupulos. Non ergo p̄dicādo dicat q. sufficiat remissio: ne iducat occasionē mali: et apiat via vsuris: neq. dicat q. nō suffic. ne dicat mēdaciū: vel scrupulos et laqueos iniiciat auditorib. Sed dicat qd̄ dicit Aug. q. opz q. restituat si p̄t. xiiij. q. vi. c. Si res: et in restitutiōe includit̄ remissio. Et s̄z quid si post remissionē liber factaz et ver̄ vsurario: vsurarius mandat in testō suo reddi vsuras nūquid qd̄ semel remissuz est debet restitui his quib. tenebat̄ p̄us. Dicendū s̄m̄ Sede. q. in hoc distinguenduz est. Quia aut talis tenor locutus est p̄ verba trāsferētia se ad factū: ut puta qz iubet vsuras restitui his quib. d̄bebat eas restitueri: et p̄barent eas sol.

uisse: et tunc non obstante remissione tenebitur satisfacere heres. Et hoc casu loquitur. c. Ad vestram de iureiur. Aut loquitur per verba transferentia se ad ius non ad factum: ut puta quod iubet ea restitui quibus dicitur: et tunc secus dicendum est. Nec ille. ¶ Item sciendum quod cum alicui fit remissio libere et sine fraude: non tenet talis illud quod sibi reus sum est pauperibus dare. Sibi namque acquirat illud ius siue debitum non pauperibus: sicut ne quis tenet pauperibus dare quod sibi donatum est. ¶ Hostiensis in sum. tit. de usuris dicit quod si fenerator partem pecunie fenebris restituit ei a quo habuerat vel heredi suo et devoluntate eius partem retineat: dicunt theologici infuncte quod non est liberatus nisi totum offerat. Tu dicas quod si ex pacto fit: non est liberatus: arg. c. Veniens: et de fimo. Si autem usurarius partem sine pacto liberaliter soluat: et offerat: et de altera parte misericordiam petat: et creditor liberaliter remittat liberatus est debitor: nec tenet ulterius ad restitutionem: sic nec tenet si gratis accepisset gratis oblatus. ¶ Hos. Dicit tamen bonus iudex. ex certis directu

ris: motum sui animi informabit. Nam si creditor est pauper et inops: et usurarius dives et potens: non presumo quod creditor ipsum usurarium sponte ex corde liberet. sed hoc faciat quod ultra recuperare non potest: ut illud tantillum quod offert recuperaret: et non amitteret. Si vero creditor sit dives et potens (qui est consuevit histrionibus et ioculatoribus tantummodo de suo donare. vel plus frequenter presumi potest quod ex corde hoc faciat: Nec ille. ¶ Item in quadam summula dicitur: quod si usurarius offert liberare totam summam pecunie creditoris: omnem plenariam voluntatem cum non habeat (quod si crederetur quod aliquid accipet non offeret) creditor nihil penitus vult accipere: sed liberaliter dimittere totum: iste plenarie satisfacit proximo: sed non deo: et ideo postea sufficit sibi sola contritio: ut satisfaciat deo. Non consulendum est non contritis: ut haud minus hanc liberam satisfactionem faciant primo. ¶ Item sunt aliqui usurarii qui nituntur decipere deum: qui numeratam pecuniam et acceptam tunc exponunt creditoribus: credentes quod illam non accipiant (quod si crederent quod illam

reciperent: nō illā representa-
rent) at ille timore vel verecū-
dia ductus: nibil vel parū re-
cipit: residuū dans: z sic isti ta-
les dicerent se satisfecisse: qđ
nō est verū. ¶ Item nota sūm
quosdā q̄ sunt qnqz modi sa-
tisfaciendi. ¶ Prim⁹ modus
est cū pecunia libere offertur.
¶ Secundus modus est cū pe-
cuniam non hēt. offert pigno-
ra. ¶ Tertius modus est cū pe-
cuniā nō hēt nec pignora cō-
gruentia: facit tñ instrū: vt be-
redes cōpellant ad satisfacti-
onē z etiā ipsemet. ¶ Quart⁹
modus est cū mediāte sacer-
dote vel aliquo alio religioso
fit volūtaria z libera concordia
Iste tñ modus: d̄z semp ostē-
dere creditori. velle z posse li-
berę debitoris. ¶ Quint⁹ mo-
dus est cū cōsensu z misericor-
dia creditoris ponit debitor
aliquam possessionē in manu
alicuius honesti viri: ex cuius
fructib⁹ soluant per tps debi-
ta: deinde possessio ad heredes
reuertat: vel ita debet pmane-
re: pro incertis. ¶ Dec ibi. ¶ Itē
Archi. i rosario. xiiij. q. v. c. nō
sane. dicit q̄ Mos. dicebat q̄
in his in quib⁹ est pctm mor-
tale sūm legē diuinā: vt in fur-

to vel rapina: dispensare non
pōt ep̄s: imo nec etiā papa vt
aliqui dicūt: quo min⁹ p̄niam
agat z restitutio fiat si pōt: ex
de vsur. c. cū tu. In is vero in
quib⁹ est. pctm mortale s̄z ius
positiuū: z cū ep̄is seu inferi-
orib⁹ pape: interdicta ē dispē-
satio. Nullus dispēsare vel dī-
lationez p̄stare pōt: nisi solus
papa. iij. q. i. c. reintegrāda. vel
hi qbus spāliter cōmiserit. Si
vero nō est interdicta poterit
¶ Dec ibi. ¶ S̄z q̄ dicit papaz
nō posse dispēsare in his re-
stitutionib⁹ vbi est pctm mor-
tale perpetrātū in vsurpatione
contra legē diuinā facta vt fur-
to: rapina: vsura: z hmoi quo-
minus restitutio fiat si pōt: vī-
deť intelligendū quo ad resti-
tutionē certoz si sciunt p̄sone
vel quo ad incerta: cū dispen-
saret absqz cā rōnabili: vt sal-
tem dubia pro libito volunta-
tis. Non enīz pōt tollere que
sunt ppria hoīuz z dare alijs
sine cā. Sed cum cā rōnabilē
pōt: puta per moduz pene: vt
cu; aufert regnū vel imperiū
alicui p̄pter demerita sua qz
esset inimicus eccle. hereticus
vel scismaticus: nec se vellet
corrigere: vel cū facēt mouet

bellū s̄ aliquē dñm vel ciuita
tē: psequētē ecclesiā: v̄l fauētē
hētīcis vel detinentē bona ec
clesie: z tradēt alijs dignitatē
iura z bona illoꝝ sic factū est
pluries. Nec pōt papa cū bo
na p̄scia que pauperib⁹ debe
ret dispēsare. dar̄ diuitib⁹ s̄n̄
cā rōnabili: s̄ cū causa rōna
bili pōt talib⁹ obligatis remit
tere: seu vt pauperib⁹ dare ea
que acq̄suerūt per furta: ra
pīnas z vsuras: cū sunt incerta
scdm̄ oēs al̄ cū sit supremus
z vniuersalis pater pauperū
magisq̄ ep̄i: qui in hm̄oi so
lent dispensare: vt. lxxxviii. di.
c. ep̄s. ex de or. Quia etiā hēt
plenitudinē p̄tatis in dispēsa
tione bonoꝝ ecclesiasticorū: z
plenā iurisdictionē in terris ec
clesie: forte d̄ hm̄oi bonis. s̄. ec
clesiā: z eoꝝ qui habitant in
terris ecclesie: posset remitte
re debita ex furtis: rapina: z
vsura: etiā cū sciūtur persone
sine eoꝝ cōsensu: z ex aliqua
causa rōnabili. Mā quottidie
hoc fit vt iura vni⁹ ecclesie z
fruct⁹ auferat: z det alteri q̄
curato illi⁹ eccle. cum cā. tñ vt
credit rōnabili. Et sic multo
magis in hm̄oi pōt dare dila
tionem: qz plus est remittere

debituz: q̄z dilationē dare ad
soluendū. ¶ Querit vtrū sup
incertis cū ep̄o qui est p̄ pau
perū: possit fieri cōpositio vel
trāsactio. R̄s̄idet Lau. de ri
dol. Sciendū qz p̄ Dan. in cle.
ij. de pe. z re. hūc passim exa
minat: z finaliter determinat
qz nō: per illū tex. z per. c. licet
de of. vica. li. vi. Vult. n. qz si
ne mādato ap̄lico id facē ne
queant ep̄i: nisi cōpenerēt de
tāta quātitate quāta ē illa ad
q̄z ascēdūt: z nō de minori. p̄m̄
suat: lz facta cōputatiōe ferat̄
demū snia taxatiua ip̄oꝝ icer
toꝝ. Et si vera sit q̄ fat⁹ ē pau.
qd̄ v̄l de iur: nec v̄l p̄na p̄sue
tudo valere multoꝝ aie illa q̄a
rēt. Tex. tñ illi vidē meo: n̄ p̄
bāt ita clar. Vñ forte possz r̄n̄
deri qz n̄ ē credēdū qz papa q̄
p̄ficat ep̄os p̄ces pauperū indi
sticte: nō p̄cessisset eis i specie
qz ex cā possz cū talib⁹ trāsfigē
Et isti h̄nt maiorē p̄tate: qz illi
qb⁹ libera administratio p̄cessa
est. Itē nō simplr donat. Itē
p̄p̄ scit hāc p̄suetudinē z diu
tolleravit. Sūt tñ taxationes
p̄ sniaz: h̄ Lau. Forte possz di
ci qz q̄ ad eccliam militatē va
let dictū Lau. z et q̄ ad deū z
eccliāz triūphatē: cū ex causa

rationabili facit cōpositionez
 de minori quātitate q̄z sint in
 certa: puta qz residuū dimit-
 tit ei vt pauperi: cu; alias nō
 possz viuere sine indecētia sui
 status notabilr. Sz vbi absqz
 hac cā epus sciēter cōponat
 de minori quātitate notabilr
 valet dictū **I**da. in foro dei.
Mon. n. credendū est papā fe-
 cisse ep̄os dispēsatores bono-
 rum pauperz vt possent pro li-
 bito voluntatis remittere vel
 cōponere super incertis: vt de
 his postmodū hōies pompo-
 se viuant. Nec ipse papa pos-
 set cum bona p̄scia absqz ali-
 qua rōnabili cā facere h̄mōi
 taxationes lōge min⁹ q̄z sit de-
 bitū incertoz: z residuū scien-
 ter illis d̄bitozib⁹ dare. cū oia
 h̄n z plene possint restituere.
 Secus cum dubitat: vtrū re-
 stituere possit debitor, pro in-
 certis. Mā in dubio: est semp
 interpretandū factū pape per
 maxime: in bonū. vt dist. xl. c.
Mō nos. cū glo. **E** **I**da. n.
 z si habeat plenitudinē, pote-
 statis: errare pōt vt hō. Et in-
 ter cetera sue ptātis: nō ause-
 retur sibi p̄ditio ista cōis ho-
 minū: qn possit peccare mor-
 taliter: z descēdere ad iseros;

z grauius ceteris puniendus
 si deliquerit. vt d̄r di. xl. c. Si
 papa z in glo. **I**nsuper cu; z
 restitutio certoz debeat p̄ce-
 dere restitutionē incertoz: qz
 ep̄i circa vsurarios publicos:
 vt licentient ad sacra ecclesie
 z sepulturā: prius cōponāt su-
 per certa quātitate pro incer-
 tis: quā sibi solent imbursare
 magis q̄z pauperibus dare: z
 de certis nō p̄uideant suffici-
 enter vt reddant integraliter
 minus h̄n faciūt. Quinimo si
 nō sufficerēt bona que rema-
 nent vsurarijs vel heredibus
 eozū: tenēt que acceperūt pro
 incertis p̄tribuere pro restitu-
 tione certoz: als fures sunt z
 latrones auferētes que debē-
 tur certis p̄sonis. ex de vsu. c.
 cu; tu. xiiij. q. vi. Si res. Sed
 cōsuetudo in hoc nō excusat:
 que potē dicēda est corrupte-
 la: qz cōtra ius diuinum. Di.
 viij. c. que contra mores. xxx-
 ij. q. viij. c. Flagitia.

Capitulum septimū de mo-
 do z ordine restituendi.

Vantuz ad septimū
 qz scilicet de mō restitu-
 endi seu ordine. Cir-
 ca qd cōsideranda sunt tria.
Primū est qz restitutio cer

toꝝ: preponenda est restituti-
oni incertoꝝ. ¶ Sciendū igit
q̄ certa oīa obligata restituti
oni. i. cū sciūtur p̄sone quibus
est facienda: p̄ri⁹ & integraliter
soluēda sunt. q̄ soluant incer-
ta: q̄n. s. scit vel dubitat bona
restituentis non sufficere ad
vtrūq̄. Mā tunc restituenda
sunt plene p̄ri⁹ & integraliter
certa. Et hoc triplici ratione:

¶ Primo rōne successionis.
Secundo rōne obligationis.
Tertio ratione similitudinis.
¶ Quantū ad primā rōnem
s. successionis: aduertendū di-
ligenter q̄ nō succedit in pau-
perib⁹ ipse christus: nisi q̄n nō
reperiunt p̄sone certe quibus
restitui debēt certa: vt q̄si per
substitutionē succedere videat̄
ac si diceret testator dimitto
meos hēdes tales & tales qui-
bus debeo: vel ēt si nō debeo

Sed si eos nō reperiri p̄tin-
gat: substituo mihi christū cuz
pauperib⁹ suis. ¶ Quantū ad
scdā rōnem obligationis:
probat̄ hoc sic. Mā paupibus
nō tenent heredes dare. s. pro
restitutione dictoꝝ incertoꝝ
nisi vnica rōne. s. in foro dei:
s. creditorib⁹ certis tenent du-
plici rōne. s. in foro dei & in fo-

ro mundi: q̄ heredes possunt
a creditorib⁹ in iudicio p̄ueni
ri. ¶ Quantū ad tertiā rōnem
s. similitudinis p̄bat̄ idē a si-
mili de voto simplici & solēni
Mā votū simplex: nō ita obli-
gat sicut id qd̄ est solēne. Mā
quo ad deū: simplex obligat:
& solēne quo ad deū & mūdū
i. foꝝ mūdi. Vñ simplex votū
impedit m̄rimoniū p̄hendū
s. nō dirimit p̄ctum. Solēne
aut. impedit p̄hendū & p̄ctum
dirimit: vt p̄ di. xvij. per to-
tum. Et rō hui⁹ est: q̄ in voto
simplici: est vnū vinculum li-
gans: in solēni duplex. ¶ De
restitutione vero certoꝝ: scien-
dū est q̄ restō etiā fieri d̄z cū
quodā ordine. ¶ Pro cuius de-
claratione sciēdū: q̄ scd̄m tri-
plicē voluntatē creditoris: cō-
tingit debitorē hēre substātiā
ei⁹. ¶ Prima est violēta. Scd̄a
est p̄ditōata. Tertia p̄forma-
ta. ¶ Prima reperit̄ in furto
rapina: & similib⁹. Secūda in
usura. Tertia in p̄ctib⁹ licitis:
siue iustis. Et scd̄m hūc tripli-
cem volūtatis gradum: varie
p̄ri⁹ & posteri⁹ hō restituē obli-
gat. ¶ Cū igit̄ p̄ma voluntate
s. violēta debitor tenet: vt puta
q̄ abstulit p̄ furtū & rapinas:

et huiusmodi violentias: talia
 prius restituenda sunt quam usura
 et alia debita. Et hoc propter tria
 scilicet propter offensiones: propter ex
 propriationem: et propter compulsi
 onem. Propter offensionem qui
 dem. Nam maior in eis fertur
 iniuria: quia illa penitus sunt inuo
 luntaria. scilicet rapina: furtum et homicidium
 Usura vero: aliquo modo est vo
 luntaria. scilicet voluntate conditiona
 ra: propterea de sui natura minor est
 iniuria in primis sapit. Alia
 vero debita sine iniuria sunt
 quia sunt voluntaria: puta id quod
 debetur ratione emptiois facte
 alicuius rei: vel ratione mutui li
 citi: et homicidium. Et ideo rapina et
 furtum prius restitui debent quam ip
 sa usura: et alia debita licito modo
 facta: et eadem ratione prius rapina
 quia grauior in ea fit violentia et
 iniuria: quam in furto. ¶ Secundo
 dicitur suari talis ordo propter ex
 propriationem. Nam in rapina et
 furto semper omnes: dominium non
 transferuntur: et ideo talia nunquam tota
 liter sunt possidentium. In usu
 ra vero dominium transferri videtur.
 ¶ Tertio suadus est talis or
 do propter compulsionem. Magis enim
 debitor compellitur et artatur a
 iure restituere: que extorsit per
 furtum et rapinam: quam que habuit

per usuram. Nam ad restitu
 tionem usure compellitur diuino
 et ecclesiastico iure: sed ad resti
 tuendum rapinam: compellitur vel
 artatur iure diuino: ecclesiasti
 co et civili. Ex quibus sequitur quod
 debitor si non potest in solidum re
 stituere: quod extorsit per rapi
 nam: et furtum: et etiam quod habuit per
 usuram: tenetur in solidum restituere
 re prius quod habuit per rapinam et
 furtum: quam quod habuit per usuram: et
 hoc tamen ratione voluntatis occur
 rentis: quia in soluente usuram: ali
 quo modo voluntas eius occurrit
 ad illam expoliationem usure. Sed
 expoliationis per furtum seu rapi
 nam: contra omnem suam voluntatem
 expoliatur: tamen etiam ratione iuris
 coartantis. Nam a iure civili:
 homo compellitur ad restitutionem
 rapine et furti in solidum: et si non
 habeat ad restituendum usuras. Et
 homicidium sine est Serar. or. homici
 tidii: que videtur rationabiliter di
 cta: hoc excepto. scilicet quod dicitur prius
 restitui rapina: furtum: et usura:
 quam alia debita modo licito facta.
 Hoc enim esset offerre holocau
 stum de rapina. Sicut enim iniu
 ste accipitur ab aliquo diui
 te: ut daretur elemosyna pau
 peri ut dicit Augustinus. xiiii. q. v. c. for
 te: ita et iniustum videtur: ut de eo quod

iuste debetur alteri: puta hone
 sti mutui: vel emptiois: vel ali
 cui liciti p̄ct̄ restituat aliena.
 Hoc. n. esset rapere alienū: vt
 reddat alienū: z nō sunt faciē
 da mala: vt eueniāt bona: ait
 ap̄ls ad Ro. Ad hoc. ar. xiiij.
 q. v. c. neq. n. ¶ Quātū ad se
 cundā volūtātē que dī p̄diti
 onata: que. s. cadit in usura: dicit
 Ale. lōbardus: q. p̄t̄ tenetur
 quis restituē que hūit per vsu
 rā: q̄z que hūit per alios p̄ct̄
 factos volūtariē. Et h̄mōi rō
 est: qz in restōne debitorū: solū
 suatur iusticia: sed in restōne
 usure: z male ablatorū: nō so
 lum iusticia suatur. s. ēt iniu
 ria deo facta z primo āmo
 uetur. Et iō restō usure p̄ferē
 da est. ¶ Si tñ p̄riū obfuetur
 qz. s. talia iusta d̄bita in satisfa
 ctione p̄ponētur male ablati
 aduertēduz qz in duplici casu
 hoc fieri pōt. s. qñ debita sunt
 clare manifesta: z restō male
 ablatorū non sic: s. obscure sic
 inquiredo. Secōdo qñ res que
 debetur est d̄terminata: puta
 50. vel. 100. z male ablata inde
 terminata. Nā claz sp̄ p̄cedit
 obscurū in iure: z d̄terminata
 rē indeterminatā. S; illd̄ cōi
 ter nō obfuetur: ēt in p̄dictos

duos casus: qd̄ etiāz vī rōna
 biliter fieri: qz indeccēs vī vsu
 rā d̄bere restituī de re iuste al
 teri obligata. Nā per hoc nō
 tollitur iniuria scā primo z
 deo: s; addit noua: qz alienuz
 aufertur. Nec. n. tenetur deo
 z primo rōne usure p̄petrate
 vel alteri male ablati: nisi in
 q̄tū p̄t d̄ iure: ar. c. de re. iur.
 Memo ad impossibile obligat.
 Si ergo nō p̄t restituē usurā
 nisi subtrahēdo ius alteri: p̄
 tūc excusatur a restōne. Pro
 p̄terea hoc magis erit violen
 tū: seu p̄ voluntatē ei: cui d̄be
 tur aliqd̄ rōne p̄ct̄ iusti siue li
 citi. s. subtrahē suū credituz: q̄z
 fuerit accipe usuram ab alio.
 Propterea non vī rōnabile
 vt de iusto obsego: qd̄ fec̄ p̄ri
 mo. s. ei mutuādo seu expectā
 do p̄ciū rei vēdite: reportet in
 cōmodū z damnū: qd̄ p̄tinge
 ret hoc suādo: cū qz d̄dit usurā
 recepit iā cōmodū magnū ex
 mutuo sibi scō: z iō d̄z sibi suf
 ficē: vt usurari restituat sibi cū
 poterit de suo: z nō alieno: qz
 fm regulā: nemo d̄z locuple
 tari cū alteri iactura vel dāno
 de re. iu. li. vi. z h̄ nisi iura cōia
 vel mūicipalia alī disponerēt:
 qz in h̄mōi suāda s̄. Nā iure

humano possessiones et alia: ut propria possidentur: ut patet di. viij. c. quo iure. ¶ Quatuor ad tertia voluntate: que dicitur conformata: reperit in tractibus licitis: ubi voluntates presentium reformatur in fil. ¶ In restitutione est talium aliquid prior restituenda sunt. Nam prior restituuntur dicitur quecumque certa debita: que quecumque ad pias causas relicta atque donata. Cuius ratio est: quia donatio et ad pias causas largitio: sunt ex supererogationis consilio. vel sunt forte bona incerta. Restitutio autem male ablatorum: seu aliorum debitorum certorum: sunt ex obligatione et precepto. Prior. n. restituuntur dicitur que sunt sine necessitate precepti que sunt supererogatione consilii. Ad hoc sine concordat Archi. in. c. non sane. xiiij. q. v. Dicitur et Ray. ait quod si creditores vel legatarii filii venerunt ad heredem: primo satisfaciendum est creditoribus. Sed si veniunt separatim: liberabitur heres solvendo per ordinem civilibus venientibus: siue creditoribus siue legatario: dum tamen nil in dolo vel in fraude operetur. Dicitur tamen si legatarii perveniunt creditores: et accipiunt vel posteriores creditores. po-

res et potiores in iure prevenerunt. Creditores post modum venientes heredem in gerere non dicitur: nisi tamen de hereditate remanserit ei: unde possit adhuc satisfacere illis: sed habent tamen quodammodo potiores in suo saluum contra legatarios qui primo acceperunt. ¶ Similiter et creditores anteriores contra posteriores qui acceperunt primo. Idem quoque Dul. ait et addit quod si heres scit vel credit hereditatem ultra debita non extendi: siue ex contractu vel quasi: seu ex maleficio vel quasi: nihil legatariis debet dare. ¶ Si vero quantitates debitorum nescit: de creditoribus satisfacere primo. Et si legatarii prius vel simul cum creditoribus legata petant: creditoribus potioribus primo solvendum est. Si autem de hereditate nihil remanet post solutis debitis: legatariis non tenetur. Si vero hunc ordinem mutaverit heres: primo. scilicet solvendo legatariis seu secundariis creditoribus: prioribus in foro conscientie minime liberatur: nisi hoc faciat ignoranter reputans. scilicet hereditatem sufficere ad omnia solvenda: vel nesciens hunc creditores esse potiores. Adis autem concordat. Adosti. ¶ Itaque

nota q̄ ceteris paribus suan
da est regula. Qui p̄or ē tpe:
prior est in iure de regu. iu. in
li. vi. Vbi at̄ sunt p̄uilegia pa
ria. s. p̄sonar̄ z actionū: i. siml̄
z cōliter satisfaciēdū ē. nisi de
aliquo illorūz probeſ q̄ alteri
p̄ferēdus sit s̄m legē pacti: v̄l
scripti: v̄l vsus p̄bati. Nec at̄
notari solēt. L. d̄ bon. au. iudi.
pos. l. pro debito. Cum ergo
mercator vel ali⁹ frāgit. vel vt
vulgariter d̄r fallit: nō suffici
ens satisfacere creditorib⁹ oi
bus ex integro veniētib⁹ cun
ctis: vt sibi satisfaciāt. hic or
do seruat s̄z Bal. in. l. pro de
bito. L. de bo. aucto. iu. pos.
p̄mo d̄z satisfieri d̄nis rerūz.
Verbi gr̄a: deponētib⁹ si de
posita erant sibi facta. vt. ff. de
p̄uil. credi. l. si. z. l. veteri. ¶ Se
cūdo satis fit merciū vēdito
ri. si extāt merces: hoc est ipse
merces restituunt̄ tāc̄z singu
lariter pro p̄cio obligate. Si
aut̄ plus valerēt. id plus red
dit̄ ad q̄modū creditorū: vt. ff.
de ac. ven. l. iulianus. Si autē
ip̄e merces nō extant: s̄z vēdi
te sunt: z loco earūz alie subro
gate: tales subrogate non red
dunt̄ loco earūz: q̄ nō sunt p̄
p̄cio obligate: vt. ff. de in re

ver. l. quidam. ¶ In d̄i rō. assi
gnat̄: q̄ p̄cius ex re illa reda
ctū: obligatū nō erat. ergo nec
ēt res: que emitur: z h̄r ex eo.
Idē quoq̄ in p̄mutationem
dicēdū est: q̄ vbi sp̄s in obli
gatiōe est: nō succedit loco al
teri⁹ altera: vt notat̄. ff. de ver
bo. signi. l. labeo. ¶ Tertio ce
teris p̄tib⁹ p̄fertur vxor: q̄ h̄y
pothecā habet cēsetur. z iō p̄
fertur ne dum p̄tendentib⁹ p̄
sonalē obligationez: s̄z ēt p̄tē
dētib⁹ tacitā hypothecā vt. l.
assiduis. L. qui po. in pi. ha. nō
t̄n p̄fertur creditoribus ante
riorib⁹ habentib⁹ hypothecas
exp̄ssas. z tacitas. Fiscus quo
q̄ simile habet p̄uilegiū cum
muliere. L. de p̄uile. fisci. l. q̄
uis. Et de hoc ēt habes: ex d̄
pig. c. ex l̄ris in glo. quoniam.
¶ Quarto post hypothecas
veniūt d̄ponētes. s. si nō extat
depositū. ff. de positi. l. si hois.
S. si. ¶ Hoc. n. p̄uilegium datur
cause depositi pp̄ frequētianz
p̄ctūz depositorū. T̄n sic in. l.
p̄dicta p̄z. tali p̄uilegio non
gaudēt qui sub noie depositi
mutuāt ad vsurā. Hypothe
ca aut̄ est potior: q̄ p̄tinet ad
ipsam rē. ff. de pac. l. Reper
tū. ¶ Quinto veniunt simpli

res privilegiati. i. habentes pri-
 vilegia personalia: non realia.
 Sexto et ultimo veniunt chi-
 rographarii pro rata: non ob-
 tenta prioritate p̄ctuum: quia licitum
 est debitori pro cumulo cre-
 ditorum facere deteriorē causam cre-
 ditorum priorum non habentium do-
 minium nec hypothecam: nec pri-
 vilegium habentium. ut ff. de se-
 para. l. j. §. contrario. Et ista
 est ratio: quia in chirographariis
 creditoribus non attenditur tempus.
 Hoc ille. Vbi lex muni-
 cipalis: seu statutum civitatis
 aliter disponderet: illi est stan-
 dum: et in foro conscie: si non sit
 expresse contra deum: quod non de
 facili iudicandum est: quia nemo est
 arbitrarius in memoriam divini ti-
 moris: et sue salutis. j. q. vij. c.
 Sancimus nisi evidenter ap-
 pareat contrarium. Unde in aliquibus
 civitatibus ut florentie: fallentes
 mercatores. per syndicos insti-
 tutos a civitate super omnibus ubi
 non sufficiunt bona debitoris fal-
 lētis ad plene restituendum om-
 nibus satisficit unicuique pro ra-
 ta sui facultate bonorum illius:
 et non pro uno quam alteri: nisi ali-
 quibus personis privilegiatis in
 hoc: ut in mulieribus pro doti-
 bus rehabendis et homini qui-
 bus ad plenus satisficit antequam
 cuiquam aliorum. Item primo nota.
 quod hi qui tenentur restituere: si
 oio non possunt solvere vel restitue-
 re sufficit contritio et propositus
 restituendi: quam commode pote-
 runt. xiiij. q. vj. c. si res. Quod vix
 est cum nota sit paupertas. Talis
 non debet excusari: ut dicitur. et
 de solu. c. odoardus nec aliquis
 pena mulctari. et de usu. c. cum
 tu. Et dicitur nota paupertas: quan-
 do cedit bonis. Non quod tali de-
 consulere sacerdos: si de paup-
 tate dubitat quod cedat bonis.
 Nota tamen quod non sufficit hec
 cessio (ita quod non sit ei aliquis pnia
 iungenda) quia nec solutio nec
 satisfactio plenaria sufficeret.
 Nam licet cessio seu solutio
 quo ad satisfactionem homini suffi-
 ciat: adhuc tamen non est ecclesie
 satisfactum. Ergo iudex eccle-
 siasticus seu sacerdos: per usur-
 pationem rei aliene. iniungat si-
 bi pnam. In hoc offendunt
 plurimi peccatores delinquen-
 tes: qui putant sufficere quod satisfa-
 ctum. nec transgressionem quam fe-
 cerunt postmodum confitentur.
 Hec Hostiensis in sum. ti. de pe-
 et re. Secundo nota quod si ta-
 lis pervenerit post ad pinguiorē
 fortunam: tenetur satisfacere et

si cesserat bonis: quia per hoc non sunt liberati. Sed talis cessio ad hoc eis predestinetur ne iudicati traherentur in carcere. *L. q. bo. ce. pos. l. q. bonis.* *Ubi est dicitur glo. q. cessio in hoc est predestinetur: quia postea non poterunt ueniri nisi inquam tunc facere possunt. et sic habet ratio ne egeat.* Et propterea conueniri non debet nisi tamen sit id quod acquisiuit: quia merito videatur debere ueniri. *Hoc in glo. Sed qui habent restituere: si ueniatur ex maleficio si non sunt soluendo: verberandi sunt pro debito.* *Et Sed si non ueniunt ex maleficio: non debent tales verberari: sed sufficit quod cedant bonis.* *Arch. xiiij. q. vj. si res.* *¶ Non tertio quod si is qui aliena abstulit potest restituere et non restituit. non est in statu salutis. xiiij. q. vj. c. si res.* *¶ Dicit autem Ray. in sum. sua quod dominus alicuius terre: tenet restituere id debite exacta a se vel a suis: directe vel indirecte glo. supra. In directe: ut qui denegat eis iusticiam vel non defendit eos ut debet et ut sic extorqueat aliquam.* *¶ Si tali domino ex aliquibus. circumstantiis appareat multum difficile vel impossibile talis restitutio: satis videtur quod possit deservi huiusmodi quod in operatione: vel re*

mittat eis contra eorum consensu: et libera voluntate aliquam futuram vel annuam prestationem in perpetuum vel ad tempus: ita quod plenissime videatur eis satisfactus: vel et faciat in remissione peccatorum illorum quibus tenet aliquod hospitale. vel aliquod simile opus pietatis cum consensu tamen eorundem si potest requiri. *Hec ibi.* *¶ Quarto nota quod is qui habet aliena restituere et certis personis: si potest in totum vel in partem: sed non commode sed cum multa sui incommoditate: tunc componat vel conueniat cum ipso leso: vel spoliato amicitiositer: de redditibus suis moderate (ita quod victus sibi remaneat) assignando sibi: quousque fuerit plenarie satisfactus: vel paulatim singulis. annis vel mensibus: vel alijs temporibus emendet quod potest et hoc cum voluntate illi cui debet satisfacere. Quia si nullam inueniret misericordiam apud eum: absque dilatione tenetur satisfacere vel bonis cedere: quia talis peccator semper est in mora. *Hosti. et Ray.* Sed hoc melius declarabitur in vltimo §. *¶ Si autem predictus ius**

niat gratias apud creditores suos: faciētes sibi remissionē vel dilationē: tūc p̄t ea vti: e ē in bono statu aīe: si tñ hēt i p̄posito sciēdi qđ debuisset: si nō potuisset obtinere ipsam remissionem: vel dilationem.

¶ Quinto nota qđ vbi essent plures creditores alicuius. z debitori petēti dilationē aliq̄ creditores volūt dare aliqui nō. sed qđ cedat bonis: stabit̄ maiori p̄ti creditoꝝ. z intellige maiorē partē. vbi est mai⁹ z forti⁹ debitū ēt si vnus eēt cui plus q̄ oībus debeatur.

¶ Si vero par sit debitū: stā dū ē maiori numero creditoꝝ. **¶** Si vero sūt paria: eligēda est clemētior snia. s. dilatio dāda. **¶** L. de cessi. bo. l. si. Ray.

¶ Mō hic qđ io. an. sup. c. q̄q̄z de vsu. li. vj. mouet q̄stionem.

An heres vsurarij qñ hereditas nō sufficit oībus: debeat satisfaccere p̄mo veniētibus.

Sert se dixisse qđ nō. Immo fiet eis z alijs satisfactio p̄ rata vnū quēqz cōngēte: ar. supra de testa. c. relatum in s̄.

¶ Sed dicit ipse Jo. an. satis v̄t in hoc casu h̄ri debere p̄sideratio tēporis: vt ille qđ p̄t soluit vsuras: recipiat qđ suū

est integraliter: z sic de singulis s̄m regulā infra de re. iur. qđ prior. cū istozū par sit cā: vt dixi ibi z i hypothecca hoc cōsideram⁹. **¶** L. qui po. in pi. ba. l.

Sz si fundus. Et bona vsurarij: vidētur esse hypotheccata de vsur. c. cuz tu. **¶** Adulti tñ docto: tenēt p̄riū in h. s. qđ bona vsurarioꝝ sint hypotheccata: vt Hosti. Archi. Sc. Hof.

Et Joā. an. ēt dicit qđ de hac hypothecca nō habem⁹ textū exp̄ssuz.

¶ Sexto nota: qđ vbi aliqs institutus. est heres: z nō sufficit hereditas ad soluēduz oīa legata z debita: dicit

Ray. qđ credit in iudicio aīe: qđ nō teneat nisi inquātū hereditas se extēdit vel sufficit:

ēt si nō fecit iuētarium. **¶** Idez Jo. an. z Sede. Sec⁹ in iudicio p̄tētioso. si non fecisset iuētariū.

Sz si fecisset: nō teneatur nisi durante hereditate.

¶ Distinguit tñ inter legata z debita: qz debita sine dimi nutiōe d̄z p̄soluere durāte. s. adhuc hereditate.

¶ De legatis vero: si tot sunt qđ nō remaneat legitima pōt detraberē suā legitimā z iterū q̄rtā s̄z quos

dam: si fuit institutus heres.

¶ Et nō qđ heres pōt deduce

re ante omnia expēsas fune-
ris: et alias necessarias quā fecit
cā hereditatis: ut i testō et
hmoī. **¶** Expēsas tū quā fecissz
supfluas ad honorē et pōpam
mūdi: nō posset cū tuta psciē
tia trahere de ere alieno: s; fa
cere itelligeret de suo. **¶** De. d.
pal. in. iij. **¶** Si aut sūt plures
heredes ad debitavel legata:
regulariter tenet qlibet p he
reditaria parte. **¶** L. de here. ar.
¶ Excipiūtur. v. casus s; ipz
Ray. **¶** Primus est si aliqd
opus idividuū est in obligati
one faciēdi vel nō faciēdi: tūc
n. qlibet tenet isolidū. **¶** ff. d. ver.
ob. in executionibz. §. ij. **¶** Glo.
pōit hoc exēplū: ut si testator
pmisit se aliqd op^o facturuz:
vel pmisit p se vel heredē suū
nō fieri quo min^o p fundum
suūz tibi ire liceat: ad h qlibet
heredū erit isolidū obligatus.
¶ Secundus casus ē: si res: q
dz restitui: ab vno isolidū pos
sidadeatur. **¶** L. de acqui. vl here.
ven. l. iij. §. nemo. **¶** Tertius
est in alimētis legatis q pvo
lūtate defuncti vel iudicis: vl
ab vno isolidū: vel a pluribus
pro ptibus designatis petunt
ff. de ali. le. l. iij. **¶** Quartus ē.
si testator ab vno heredū: le-

gauerit creditori hereditario:
aio cōpēsandi. **¶** Tūc. n. heres il
le: vsqz ad q̄titatē legati on^o
illi^o debiti sustinebit. **¶** ff. de le.
ij. cū ab vno. **¶** Quinto ē in ex
pensis vxoris: que non tamē
astrinxit heredes p heredita
rijs portionibus: s; ēt vix pro
portione q̄ puenit ad eum de
dote vxoris sue: puta si ad eū
puenerint. i. 100. et in hereditate
sint. 200. ipse vir tenebitur pro
tertia pte: et heredes p duabz
ptibus. **¶** ff. de reli. et sum. fune. l.
quotiens: et l. veluti. **¶** Nec oia.
Hosti. **¶** Quomō debeat fie
ri restō vxore concipiēte filiū
p adulteriū: quez vir reputat
suū de his q̄ psumit ipse fili^o
spuri^o de bonis pris putatiuis
et de hereditate tota vel parte
ad eū pueniēte. **¶** Primo vi
dēdū est de ipsa vxore adulta
quō teneatur ad qd. **¶** Secū
do de ipso filio spurio: si tene
tur et quō. **¶** Tertio vero de
ipso pte q̄ ex adulterio talē fi
liū hūit: quō et ad q̄tuz tenet.
¶ Similis casus videtur qui
ponitur. ex de pe. et remis. c. of
ficij. s. de muliere supponēte si
bi alienū ptuz: quē vir eius re
putās suū nutrit: et heredē in
stituit. **¶** Unde idē vr̄ dicendū

quantum ad restitutionē de
 ipsa muliere: et filio supposito:
 et huic fraudi dātib⁹ opaz effi
 cacez: et de muliere adultera.
Querit pmo si debeat re
 uelare marito. **A**d hoc dicē
 duz: qd aliquñ nō aliquādo sic.
Mā ubi imineat aliqd ho
 rū periculoz: nō dz reuelare
 marito. **P**rimū periculuz
 est ifamie. s. mulieris: qz hec ta
 liter reuelādo: cū esset ātea bo
 ne fame. seipsam pessime ac
 turpissime diffamaret: quod
 qdē magnū periculū est mu
 lieri. **M**āz qd prover. xxij.
 scriptū est: meli⁹ est bonū no
 mē q̄ dimitte multe: licet itel
 ligat de viris: tñ turpi⁹ et peri
 culosius in honestis infamie
 mulierib⁹ igerit notā. **S**e
 cūda est: piculū scādali. s. viri:
 ofanguineoz et amicoz eius:
 si illis h̄ inotesceret malū: nā
 nō solū apud se turbarētur ex
 eo: s; vix ex tūc possent cuz ea
 amiciciā et pacē ac cōcordem
 societatez h̄re. imo forte cam
 marit⁹ dimitteret: et iō nō va
 lentes forsitā p̄tinere: vterqz
 adulteriū p̄petraret. et sic inu
 merabilia et irrecuperabilia i
 ter eos orirētur mala. **T**er
 tiū est piculū mortis. s. et vro

ris et sue spurie. plis atqz adul
 teri sui. **M**ā pbabiliter ti
 mere posset qd ei⁹ maritus seu
 qcuqz alius: dū occidere aliū
 q̄reret. necaretur s; Sco. in
 iij. **L**ōcurrētib⁹ p̄dictis picu
 lis que vidētur valde pbabi
 lia: et i plurib⁹ eueniētia: nō dz
 talis mulier suo p̄iugi reuela
 re: et pp bonū incertuz restitu
 endi hereditatem: talib⁹ peri
 culis se exponere manifeste.
Quartū pp periculū ipro
 babilitatis. **M**ā nec vir nec fi
 lius nec ēt public⁹ iudex: hoc
 mulieri reuelāti credere obli
 gatur: nisi p̄bet dicta sua per
 infallibilia signa aut per violē
 tas p̄bationes: siue per testes
 idoneos. **M**ā ex solo ei⁹ dicto
 nō pōt exheredare talē filiz:
 maxime i terris in qb⁹ primo
 genita ex cōsuetudine in toto
 vel in pte succedūt. **I**nsup s; Sco.
 in talib⁹ terris si pater
 crederet vrozī sue in hoc: ta
 men non posset a spurio au
 ferre hereditatē. nisi in publi
 co foro cum probaret talē. **E**t
 tunc oporteret mulicrem nō
 tm apud marituz: sed apud to
 tam patriaz diffamari: et isto
 presupposito. s. qd non debeat
 reuelare. rāione maloz. gra.

niorum exinde contingentium. **¶** Quod obbeat talis mulier satisfacere: dicitur infra. Ubi tamen non imineret alium periculum vel malum nisi infamie ipsi adultere: vel mortis sue: vel quod si promoriatur viro suo. Debeat ante mortem ordinare cum confessore suo vel alia persona matura: quod si moriatur: postea reuelet ex parte sua viro: quoniam scilicet ex hoc potest obuiari ne putatiu filius habeat hereditatem totam vel partem. **¶** Aliquam vero hoc marito vel alijs personis esse confessio tenetur mulier reuelare videlicet si hec tria concurrunt simul. **¶** Primo si apud maritum et alios super hoc fortis et grauis suspitio impressa est et occasio suspicandi totaliter. **¶** Secundo si ex certis et sufficientibus causis potest et debet vehementer et valde probabiliter credi: quod nihil de primis periculis supradictis hoc subsequatur aut crescat: sed potest minueretur. **¶** Tertio si firmiter presumatur: quod filius bonis mariti voluntarie cedit. Sed si puellus est filius cessat ista ratio: quod mitti potest illum maritum ad hospitale: cum non teneatur alere alienos nisi in extrema necessitate: cum alij desunt qui pui-

deat. **¶** His autem tribus concurrenti-

bus reuelari deberet et possit. Sed vix ista concurrunt: et rarissime presumendum est quod concurrat. **¶** Insuper dici possit: si uul. quod est reuelare posset. si non timeret maritum: vel aliud imineret periculum. Sunt quidam utique quod viri scienter uxorum adulterium sustinentes: vel est consentientes: immo quoniam uxores suas ad hoc hortantes: vel quod proprios filios non possunt habere: vel alia quocumque pudenda occasione. Facta est hac notificatione ante quam vir eius pro educatione talis filij expedit: vel de obligari a restitutione aliqua fidei: quod fecit quod in se fuit: ut damnum euitaret viri: expensarum in educando: et hereditationis quo ad alios: argu. cum de iur. et da. da. c. si culpa. Nec tamen debet manifestare adulterium propter periculum persone. et infamie detrimendum: et odium ad eum euitandum. Et si ante manifestationem iam aliqua consumpsisset bonorum putatiu filius: tenebit ipsa mater in quantum potest satisfacere: si aliquid ut suum possidet. Et si magnus exilis: quoniam hoc notificat nollet ipse filius credere hoc: nec cedere bonis putati prius petens saltim legitimam que sunt causas expensis a m-

re auferri non debet vt legiti-
 mus fili: nec prius pot pbari
 tenebit nihilominus ipsa mu-
 lier heredit de portione illa
 ablata sibi: de eo tñ q pt r nō
 plus. Extra de reg. iur. li. vi. c.
 nemo: r h qz fuit in mora ad
 notificandū: qñ potuit pvide-
 ri. ¶ S; nūquid mulier talis
 debet reuelare crimen suū fi-
 lio suo spurio: r iducere eū ad
 dimittendū hereditatez vero
 heredi? Ad h dicendum fm
 Sco. vbi supra: q aut fili? cre-
 deret matri: aut nō. Si at cre-
 deret: nō autez pbabile est: q
 propter dictū dimitteret here-
 ditatē. Nam paucos reperire
 contingit q ita pfecti sint. q
 propter pseruandā iusticiā in
 foro dei dimittāt magnas pos-
 sessiōes: quas retinere pnt iu-
 re exteriori: r vellent spurii re-
 putari. Nec hic mater presu-
 mere pot nisi antea multū fu-
 isset expta de bona voluntate
 filij sui. Nō ergo dēt se expo-
 nere periculo certo diffamati-
 onis apud filiū: ppter incertā
 correctionē illius. Si vero nō
 crederet: tūc sequerēt inde du-
 plex malum. Primum: qz ipsa
 diffamaretur. Secundū qz ab
 illo siē antea hēditas posside-

retur. Si quis at instet q talis
 filio obeat reuelari: ne. s. igno-
 ranter forte copularet per ma-
 trimoniale coniugiū sue sorori:
 aut alteri sue ppinque: seu ali-
 qua alia faceret: que a iur spu-
 rijs phibita sunt: dicendū q
 talis ignorātia: duz pseuerat.
 oino excusat: cū sit ignorātia
 facti. Si qñ tñ factuz veniret
 ad lucē tale matrimoniū diri-
 mēdum esset. Si vero quera-
 tur: an dato q talis filius ex
 verbis matris se spurium cre-
 dat teneatur reddere bona q
 hūit a marito matris. ceteris
 filijs atqz heredit alijs pdicti
 mariti: dicendū q si hoc indu-
 bitanter credit: r rōnem illud
 credendi hz: tenetur fm deuz
 nō tñ humano iure. Si tamē
 nō hz sufficientez cām: r rati-
 onē credēdi illud: tūc reddere
 nō tenetur: ex quo p sevel per
 altez sibi claret. q nō hēt suf-
 ficientē cām: seu odignam ra-
 tionē credendi. ¶ Sunt autē
 inter cetera. iij. signa: que red-
 dunt suspectā talez matrē. ita
 q ei de facili nō debet credi.
 Primum est amor. i. si pdiligit
 aliā plem viri sui. Scdm est
 odium: videlz si psumitur ipz
 vel vxorē odire. Tertium est

stulticia: quia mulier fatua et
 leuis: pertinacis est sensus.
 Quartum est incertitudo: cum
 non constet ipsam esse vel fuisse
 certam: quod hunc concepit de
 adulterio: non de viro. Non
 enim hoc potest omni adu-
 ltere esse certum. ¶ Sed quod re-
 mediū tali mulieri debet ad-
 hiberi? Dicit quod secundum
 ubi supra) triplex in mediū da-
 ri potest. Primus est quod indu-
 cat filium intrare religionē: et
 tamen tales quod possit professi-
 onem suam seruare ne. scilicet inci-
 dat in spillas volens vitare ca-
 ribdim. Secundum est quod clericus
 fiat: unde valeat tamen secundum
 deum ecclesiastica beneficia
 acceptare: et his quasi sufficiē-
 tibus merito iam contentus: di-
 mittat hereditatem alteri fra-
 tri laico in seculo remanenti.
 Si tamen per nullas persua-
 sionem honestam cor talis fi-
 lij mater flectere potest ut he-
 reditatē dimittat: non videtur
 quod debeat se prodere illi: cum
 certa non sit quod talis ab ea: im-
 persuasibilis in alijs tamen licitis
 et honestis. flecteret ex illo: im-
 mo forte tenaci⁹ retineret: ne
 spurius putaret: cum tales no-
 taz multi caueant male nati.

¶ Tunc demū tertium reme-
 dium addendum est. scilicet quod saluo
 iure humano et absque infamia
 sua potest et det de sua dote cum
 eam habebit in potestate: vel
 de parafrenalibus si habet: et
 ceteris bonis et laborib⁹ et su-
 doribus suis: indemnē facere
 virum et legitimā eius prolem.
 Obligat enim satisfacere vi-
 ro de consumptis ab illegiti-
 mo filio. Sed talis filius non te-
 netur satisfacere que consum-
 psit quādiu bone fidei fuit. De
 hereditate autem. mulier obli-
 gatur heredibus viri ab inte-
 stato vel heredib⁹ scriptis: vel
 quibus verisimiliter creditur
 quod reliquisset hereditatem. Quod
 si nescit: debet pauperibus er-
 rogari. Tenetur in quibus: secundum
 corresponsionem iusticie. Non
 enim dico quod teneatur ad resti-
 tuendum equiualentis heredi-
 tati: quod ut superius dictum est
 plurimū quidem differt inter
 habere et prope esse. Sed quod iste
 legitimus heres nunquam hūit he-
 reditatem: licet secundum iusticiam
 fuerit prope: propterea minus quā
 equiualens hereditati: sufficit
 sibi pro hereditate fienda. Il-
 lud autem minus: determinetur
 secundum arbitriū boni viri. Quod si

nec hoc fieri potest: pro tunc non obligat. Tenebitur tñ cū peruenierit ad pinguetorē fortunaz. ex de solu. c. *Doardus*. Si vero talis mulier nunq̄ h̄z vn̄ possit restituere: tunc ex impotētia excusat. si h̄eat satisfaciendi ppositum. *riiij. q. vi.* Si res. *De adultero aut̄ cui⁹ est fili⁹: dicenduz v̄. si scit vel credit verisimiliter illum esse suū: vbi mater sua satisfacere non valeat: videt̄ q̄ teneat̄ de expēsis patri putatiuo: qz cāz efficacē dedit tali dāno. ex de iniur. z dā. da. c. Si culpa: fm̄ tñ possibilitatez suā. Et si mitteret ipsa adultera ad hospitale. vel qz finxit mortuuz peperisse: v̄ qz notificauit sine suo periculo nō esse filium suū: tenebitur hospitali de nutrimēto z alijs expēn. nisi notabilis paupertas excuset eam: cū de iure naturali ad hoc teneatur *di. i. c.* Jus naturale: z hospitalia ppter pauperes nutriendos sint facta: nō pp diuites. Sed z de hereditate vel dote si dotaret̄ a patre putatiuo: teneri videt̄ ad arbitrium boni vri attēta sua facultate. que tñ satisfactio occulte fieri debet cū sine periculo manifestari nō*

possit: *ar. ij. q. i. c.* Si peccauerit. Si aut̄ dubitat adulter ex eo q̄ mulier leuis ē. z cū alijs adulterat: vel ēt qz ipsa adultera dubitat vtrum sit ei⁹ vel mariti: reliquatur iudicio dei cui oia nuda sunt z aperta: z grauari nō v̄ de restitutiōe. *De hmōi materia. s. de muliere accipiente per adulteriū: v̄ de diffuse in sum. Hostiē. de peni. z re. §. Quib⁹ z qualiter ver. Quid de muli. Itē Sco. in. iij. di. xv. ar. iij. ad argumēta. Indecēs est. n. vt in re dubia certa det̄ snia: ait Greg. di. xxxij. Habuisse. In nullo tñ cāu ad obuiandū hmōi periculis vel malis: d̄z adultera vel adulter q̄rere aborsuz vel mortē puuli. *xxij. q. ij. c.* faciāt. **C**apitulum octauum. s. qñ debeat fieri restitutiō.*

Wantū ad octauū. s. qñ d̄z fieri restitutiō. dic̄ Tho. sc̄da sc̄dc. q. lxiij. q. statiz: qz sicut accipe rē alienā est contra iusticiam: ita z detinē eam: qz per hoc q̄ aliquis detinet rē alienā inuito dño: ipedit eū ab vsu rei sue. z sic facit ei iniuriā. Manifestū est aut̄ q̄ nec per modicū tps licet alicui in pctō morari: sed

quilibet tenetur statim peccatum dimittere vel deserere. **Dñ** dicit. quasi a facie colubri fuge peccatū. Et ideo qui libet tenetur statim restituere vel dilationē petere ab eo qui pōt vsum rei concedere. Et si quidē teneant de incertis (cū illud esset errogandū in pias causas cum cōsilio ecclesie. si hmōi psonē hñtes restituere remaneāt ita paupes cū filiis ⁊ familia q̄ nō habeāt unde viuat) fiat dīc. Ray. vt dixi in casu simili. s. in ti. de decimis. **Ibi** autē sic dicit. **¶** Si qs retinuit decimas lōgo tpe. ⁊ nūc venit ad satisfactionē: ⁊ postulat intuitu dei ⁊ ecclesie (⁊ maxime qz hz parvā substantiā) si bi remitti q̄ accepit tpe p̄terito (cū aliter oporteret euz sua familia medicare) q̄uis ecclā oēs decimas posset petē. si viderit istuz stritū ⁊ preces ei⁹ inniti veritati: dz ei tanq̄ pauperi dimittere vñ viuat. cum hoc eēt ei datura postea. xvi. q. j. c. **¶** **Qm̄** Hoc Ray. **¶** Ad intelligendū vñ: vbi dant decime de more: prout est de iure cōi. **¶** **Mā** sec⁹: vbi de more nō datur: vel valde diminute: videtur excusari. **De** hoc tñ plene

hēs in. ij. parte sum. ti. iij. c. iij. **¶** Et dīc ibi glo. **¶** **Dul.** q̄ illi qui resignāt in manu penitentiarij qui hoc nō facerēt nisi penitentiarij restituerēt eis pro parte vel pro toto (qñ nescit cui fieri da est restō) q̄ non credit eos esse in statu salutis. **¶** **Dicit** etiā paulo post. q̄ nō est necesse: q̄ fiat hmōi restō in manu penitentiarij: dūmodo tñ sit paratus ad arbitriuz ei⁹ vel alteri⁹ boni viri: satisfacere. **¶** **Dicit** et q̄ in hoc casu: ep̄s qui est dispensator pauperū: pōt dilationē dare vel partē dimittē. vel etiā totuz. si viderit ei expedire ad necessariam sustentationem illius tanq̄ alicuius alterius pauperis: ita tamen q̄ quātum vtilius potest. gerat negocium illius: cui facienda est restitutio: si persona ei⁹ esset nota: videlicet exponendo illa que erant restituenda in vsus tales: q̄ magis ei possent p̄ficere quo ad deū. **¶** **Hec** ibi **¶** **Suil.** sup Ray. li. ij. c. de Raptorib⁹. **¶** **¶** Si tenet certis psonis que nolūt dare dilationē dz ad petitionez ipsoꝝ absqz dilatiōe satisfacere vel cedere bonis: qz fur ⁊ raptor semper sunt in mora: ⁊ ideo semper

augent peccatum. ff. de condi. fur. l. in re furtiua vbi lesi egēt & fame pereunt: ne interueniēte paululus mora: inueniri nō valeant qui redimantur di. v. c. Baptizari. Semp. n. est vitanda mora vbi est periculus dist. xxviii. c. De siracusane. & hoc etiam si opz ipsum mendicare. Vnde nō dico habito respectu ne egeat. ¶ Nam contra hoc. notatur extra de vsur. cum tu. Tamē Dul. addit. sine culpa pōt accipere vite necessaria. scilicet extreme Ray. moderate sibi vita retenta quousqz plene sibi satisfaciat. ¶ Hosti. vero sic dicit. Sed quid si nō immineat tale periculus necessitatis: & his qui tenetur restituere non potest induci ad restitutionē statim faciendam: puto qz discretus sacerdos potest conscientiam suam informare: ex eo qz intendit vtiliter gerere negocium creditoris. Mā si videt qz aliter nō potest recuperare imperpetuū: vel non ita cito: vel ita cōmode: potest (recepto iuramento vel alia sufficiēti cautione si habere pōt) dilationē concedere: & sub hac p̄ditione si hoc ad impleuerit infra ta-

lem diem peccatorē absolueret: vt sic creditor qd̄ ei debetur. recuperet: & peccator non recedat a presbytero desperatus. Nec ille. S3 qz in fine huius. §. s. qz absoluat sub p̄ditione: contrariū asserit Dul. dicens qz absolutio a peccatis nunquā debet fieri sub cōditione & ideo potest dici. qz absoluat simpliciter si est absoluendus sed declaret qz nō valebit absolutio: nisi adimpleat promissum. Dul. ¶ Archi. vero sup. c. Si res. xiiii. q. vi. q̄rit vtruz habenti restituere: debeat haberi respectus ne egeat. Et dicit. videtur qz sic. ff. de iniur. l. in condemnati. ff. de cessi. bo. l. is qui. Et sic notat per. B. c. de solu. c. Odoardus. Et facit ad hoc qd̄ habetur. xvj. q. vij. Quicūqz. Sed Inno. per. notata in. c. cuz tu eēt de vsur. sec⁹ credit scdm canones: vbi ibi notat. Ale. B. & Hostiē. qz in soliduz tenētur detentores vsuraz: & non solum in quantum facere p̄nt. Qui Hostiē. in sum. dicit qz qui habēt restituere: paulatiz singulis mē sibus soluant creditoribus: si aliter nō possunt sine magno sui detrimento prout poterunt

vel cōponant se cū expoliatis
 Qd si nullam possunt inueni
 re misericordiā apud eos: abs
 qz dilatione tunc tenetur sa
 tisfacere. vel bonis cedere: qz
 peccator semp est in mora. ff.
 de condi. fur. l. in. re furtiva. ex
 tra de simo. c. cum in ecclesie.
 Adulti tenent dictum prece
 dens tanqz equum. s. qz tenen
 tur soluere q̄tum possunt re
 tenta sibi vita cōmoda ar. d.
 cō. di. v. c. discipulos extra de
 fur. c. si quis. Sed Archi. tra
 super verbo reddere eiusdem
 c. Et ibi dicit qz statim debet
 reddere totū quod potest: alle
 gās. Tho. scda scde. q. lxiij. qui
 dicit qz statim est fienda resti
 tutio. Dictum tñ Tho. potest
 dici: non esse tra: si sane in
 telligat. vt infra dicef. ¶ Sed
 in quadam summa dicitur qz
 qui habēt restituere vsuras &
 male ablata: & pponunt firmi
 ter reddere: & nō possunt sta
 tim (qz nolunt cū familia ege
 re vel mendicare: & tñ incipi
 unt iuxta posse satisfacere) vtrū
 tales possint absolui & cōmu
 nicare: Respō. aut sciunt per
 sonas certas aut nō. Si sciūt
 ipsi habentes male ablata: &
 ipsi etiā quibus debentur bu

iusmodi volunt. tutū est: qz de
 conscientia corū stent ad ter
 minum & voluntatem. Si ve
 ro tales nesciunt damna sibi
 data: & reuelatio posset esse pe
 riculosa illis qui volunt resti
 tuere: tunc non est reuelandū
 illis: sed presumendū qz con
 fessor causam illorum vtiliter
 agat. & p̄fitens intendat & pro
 mittat satisfacere q̄ cito po
 test (qz hic habet locum rati
 habitio de bono & equo) & tūc
 confitens absolui & cōmuni
 care potest: qz est in via salu
 tis. Si vero omnino nescian
 tur persone quibus est restitu
 tio fienda: tūc est libere in po
 testate prelati vel discreti con
 fessoris dare. & constituere ter
 minum confitenti: sicut vide
 rit necessitatem & contritionē
 eius. & voluntatem promptaz
 restituendi: & infra istum ter
 minum: talis potest absolui &
 communicari. Item. vbi ma
 ior est contritio: ibi maior mī
 sericordia & venia est fienda &
 remissio. Et quia totus mun
 dus fere & inuolutus in rapi
 nis: sic pro posse tuo curre p̄
 medium: ne nimia securitas
 vel remissio. pire faciat quos
 discreta equitas poterat reuo

care. Itēz semper iniurians: & spolians: vel complices eorum: debent humiliter postulare veniaz ab eis quos offenderunt. ne illi remaneant in rancore & mala voluntate.

Quid autēz debeat facere vxor & familia raptoris & vsurarij & huiusmodi: qui nō habent nisi de obligatis restitutioni. habes in secunda parte summe ti. i. c. xij. in fi. **M**ota q̄ Ray. & Hostiē. circa istaz materiam restitutionis dicūt **H**oc notent sacerdotes & retineant: q̄ scdm q̄ maior vel minor fuerit fraus vel dolus vel violentia maior vel minor: debet esse discretio iudicatis: & fm hoc in vsuris que fiunt in depositis vt dictū est in. secunda parte summe. ti. i. c. de vsura: que omnino sunt restituende. **T**amē quia minor est ibi violentia q̄ in ceteris: poterit confessor etiam cum scitur persona cui fienda est restitutio: magis moderare tempus restituendi. retenta sibi vita commoda & familie sue. **Q**uidā circa materiā istam dicunt & meo iudicio satis rationabilr: q̄ in certis casibus nō tenet quis ad

statim restituendū actualiter. etiam si hēt moduz aliquales ad restituenduz: & ab eo cui tenetur inuenire non possit nec dilationem nec remissionē: s̄z subitam velit fieri sibi restitutionem: qñ videlicet ex restitutione statim vel statim restituendo: sequeretur inde euidentis vel probabile damnum spiri- tuale vel tēporale notabile. ip- sius restituentis: vel aliorum quod preponderaret damno eius qui debet hēre ex caren- tia illius rei. **P**otest autēz tale damnum esse triplex. scilicet periculum mortis: infamie grauis: seu scandaluz notabile: vel damnum & pericu- luz probabile mortalis culpe. **R**atio autē huiusmodi est q̄ scilicet talis restitutio possit differri: quia secūdm Sco. in. iij. distin. xv. ar. iij. credi- tor. idest qui d̄bet habere: magis debet velle in huiusmodi casibus: vt maximum in com- modum seu damnum eius qui habet restituere euitetur immodica restitutionis dila- tione: q̄ suum modicum in commodum. vel damnum: ex carētia ad tempus sue rei. **E**t si obijciatur q̄ resti-

tere est actus negatiui precepti: quod reducitur seu explicatur per hoc quod est. non retinere alienum: sed preceptum negatiuum obligat semper et ad semper. Respondetur secundum Scotum. ubi supra quod alienum iniuste et iniure domino retinere simpliciter prohibetur: propterea semper et ad semper isto modo necesse est saluti alienum non retinere. Sed quando quis habet voluntatem et propositum restituendi alienum pro tempore opportuno: ex tunc tenetur domino rei volente id est velle debente. Vult autem hoc dominus rei. et si non actu elicit: tamen actu debito et honesto: quia velle debet dominus quod qui suum habet. retineat quousque potuerit opportune reddere. Et si dicas dominus rei hoc agit iniuste: quia non vult quod per quantumcunque tempus: suum retineatur. Dicendum secundum Scotum. ubi supra quod domino. etiam inordinate volente statim re habere suam: et per consequens contra rectam rationem nolente proximum retinere suum: tunc tenens non est detentor iniustus. Nam et depositum

debet restitutione strictissima reddi: cum repetitur: ut. l. de positi. l. si. tamen iniure domino: voluntate inordinata cum repetit: ut cum eo malum faciat sibi vel alteri: potest retineri. Et Augustinus. dicit. quod multa bona prestantur iniuste: dum eorum potius utilitati quam voluntati consulitur. di. lv. q. c. Et qui emendat: et exemplum ponit. xxiii. q. iiii. c. Ipsa pietas. de eo. scilicet qui contra voluntatem suam extrahitur de domo ruitura quod laudabiliter fit. Est ergo vnus casus cum imminet ex huiusmodi restitutione subdita periculum damni incomparabiliter preualentis damno quod inde habet creditor ex carentia rei sue: puta cum ipse creditor impugnet bonum commune: et habendo illam rem seu pecuniam quam quis de suo retinet. magis possit impugneret et preualere contra bonum commune. Nam tunc secundum Richardum. in. iiii. di. xv. ar. iiii. q. iiii. ad tertium argumentum non tenetur illud restituere illi. sed fideliter reservare ut restituat sibi vel heredibus suis: quando hoc fieri poterit sine preiudicio

Tractatus

boni cōmunis: vel deposita
re illud ordinādo ⁊ prouiden
do q̄ tempore suo restituat.
Idem v̄r d̄d: cum quis male
vteretur re sua rehabita: puta
gladio ad occidendū se vel ali
um vel hmōi. ¶ Idem v̄r d̄d
cuz ex subita restitutione: ille
qui restitueret rem ablatam
per furtuz vel aliud vituz: de
tegeret ⁊ inde infamaret. cuz
fama sit quid notabilius sub
stantia tēporali. Vnde graui
us reputat peccatum detracti
onis: q̄ furti ceteris pauperi
bus fm Tho. 2a 2e. q. lxxiii.
ar. iiii. ⁊. vi. q. i. c. Deteriores.
Cum ergo q̄libet debeat p
uidere cōseruationi fame sue:
ar. xii. q. i. c. nolo. p̄t talis dif
ferre restitutionē vsqz ad tē
pus quo non deprehendat in
crimine ⁊ infamēt. si aliter p
videri nō p̄t. Idē d̄d est cuz
id q̄d debet restitui nō possit
restitui nisi faciēdo magnas
expēsas admittēdū sibi: qz in
remotis ē creditor. Tūc. n. qd
agēdū: habes hic supra ē in
eo. tractatu. c. iij. Et idem d̄d
q̄n mulier habet filiū p adul
teriū nesciēte viro: vel suppo
suit sibi alienū partū: qui nu
trit de bonis viri: vel ēt heres

dimittit vt proprius filius: cō
tineat mater talis. de oibus
bonis que p̄cipit filius ille. s.
putatiui patris. Mō tñ d̄z re
uelare factū: q̄n ex hoc seque
ret vel sequi p̄babiliter possz
mors sua vel prolis talis: vel
etiā notabilis ifamia seu alia
grauia scandala fm Ray. le.
ii. c. de Raptoribz ⁊ Jo. nea
po. in quolibet. de quo habes
hic supra plene eo. ibi vide.
¶ Alius casus est quando ex
hmōi restitutione subita pos
set sequi mors spiritualis: seu
peccatū mortale p̄babiliter ī
restituēte vel familia eius: pu
ta restituēdo que habet alie
na: ad tātā venit paup̄tatē vt
miseriaz q̄ nō p̄t viuere. vel
p̄uidere filiis suis de victu ⁊
vestitu: ⁊ cū sint alicuius no
bilis conditionis mendicare
nimis erubescunt: ab amicis
ad sufficientiā nō inueniunt.
laborare nesciunt vel non pos
sunt: quia paruuli vel infirmi
⁊ sic restituendo exponit peri
culo ip̄c cū familia sua furādū
vel p̄stituēdi alias: vel despa
tionis: vbi retinēdo q̄d habet
alienum cum ip̄so ⁊ industria
sua prouidet ⁊ parce sibi ⁊ fa
milie sue ⁊ disponitur ad sa

rificiendū paulatim. **C** Hoc
 sentire videt̄ Sco. in. iij. vbi
 supra. **A** den. in quolibet. vi. q.
 xxij. Et idē videt̄ dō cū quis
 habet instrumenta artis sue
 vnde ex labore suo gubernat
 se et suos: et vēdendo vel tradē
 do ea vt restituat suis credi-
 torib⁹: non poterit laborare et
 inde lucrari: puta libros quo
 ad iurisperitos et medicos: fe-
 ramēta quo ad artifices. La-
 borādo aut̄ cum predictis: vl-
 tra sustentationem suam. po-
 terit in futurum paulatim sa-
 tisfacere. Nec credo esse con-
 tra hoc quod dicit Tho. secū-
 da secūde. q. lxxii. s. quod statim
 restituendum est alienū sim-
 pliciter. **E** Non enī ita ama-
 re verba accipienda sunt di-
 cit lex: s; ciuilit̄. Et in sacra
 scriptura statim dī fieri: quod
 in plūro tēpore: vt patet **A**da-
 lachi. iij. Statim veniet ad tē-
 plū et. et precipue cū ex cā ita
 vrgenti differē vt dictum est.
Pōt etiā multipliciter capi
 in iure: et nō solū pro potētia
 facti: sed iuris et cōmoditatis
 vt. patet. xxii. q. ii. c. faciat in gl.
Nec tamen non sunt. predi-
 cāda ne parēt via detentioni
 alienorum ad quod nimis p-

sone sunt inclinate: sed cū ma-
 gna discretionē in cōfessione
 et consilijs tractāda: et cū mul-
 tis circumstantijs consideran-
 da que honestent factum. Ad
 hoc etiā facit quod dicit Jo.
 neapoli. in quolibet. viij. q.
 xxij. et Rich. in. iij. et Pet. de
 palu. **E** Item potenti restituere
 male ablata statim: vtrum
 sufficiat relinq̄re in testamen-
 to vel instrumēto q; heredes
 restituant. Respondet ad hoc
 Jo. neapoli in. viij. quolibz. q.
 xxij. q; h sufficit in duobus ca-
 sibus tm̄. **P**rim⁹ est quan-
 do habens male ablata: cre-
 dit vere et pro certo vel quasi
 pro certo: q; talis retentio nō
 fit contra voluntatem domi-
 ni. Tales enim retentio. non
 est iniuriosa vel iniusta. **N**ul-
 lus enim patitur iniusticiam
 volens: vt dicitur. v. ethicozū.
Secundus casus est quan-
 do talis retentio rei aliene est
 contra voluntatez domini s; in
 ordinatam: puta cum non
 redditur gladius furioso cum
 repetit ipsum in furia. **H**oc
 enī iuste fit vt. xxij. q. ij. c. Ne
 quis et similiter hoc est quan-
 do vult rem suam statim ha-
 bere: quam retinens non pōt

dare sine notabili dāno suo: et contra ille cuius est. potest sine damno et incommodo carere ad tempus. Extra istos casus non sufficit ad salutem. nisi statim restituat. Ratio ē. quia de necessitate salutis est vitare peccatum mortale: sed non solum auferre alienum: sed etiam detentio rei aliene extra predictos casus est mortale: quia contra iusticiam cū faciat iniuriam proximo. Et hoc cuz potest restituere. Unde non sufficit ad salutem tali relinquere in instrumento: vel per testamentum q̄ heredes restituant: sed de necessitate salutis est. statim restituere si potest. Sed si ille cuius est res vel cui obligatur. non potest illa re carere sine incommodo suo etiam ad tempus: oportet q̄ restituat etiam cuz magno incommodo suo: nec sufficeret dimittere per testamentum. Tertius casus excusans a restitutione subita est: cum ex hoc immineret periculum mortis corporalis. Et nota s̄ Ricca. in. iiii. di. xv. q̄ si ille qui damnum intulit. habet aliquid ultra necessitatem sustentationis natu-

re (cū quis sibi necessarium ad victum secundum decentias sue persone) restitueri tenetur. Non enim licitum est de alieno vivere cuz seculari honore. Si autem non habet nisi necessaria ad sustentationem nature: tunc subdistinguidū est: q̄ aut iste q̄ est passus dānum non indiget ad sustentationem nature: eo quod ab eo ablatum est. et tunc ille qui abstulit potest retineri: et restituere nō tenetur: quia ex iure nature. licitus est unicuiq̄ vsus possessionis necessarie a sustentatione nature. Extrema enī necessitas facit omnia cōia. ff. ad legem rhodiam de iactu. l. ij. §. primo cum in eadem inter. et glo. Aut indiget ad sustentationem nature eo q̄ ablatū est: et tunc subdistinguo: quia aut primus. i. dominus ipsius rei indiget ista re ad sustentationem sue nature: priusq̄ fuit necessaria ad sustentationem nature illius qui abstulit: aut eodē tēpore vterq̄ indigens factus est ista re ad sustentationem sue nature: aut iste qui abstulit factus est indigens re ista ad sustentationem sue nature priusq̄ iste a quo ablata

est. Primo modo et secundo: potest dici sine preiudicio: quod iste qui abstulit rem istam teneatur restituere illi a quo abstulit: quia nunquam fuit res illius qui eam abstulit: sed semper remansit istius de iure. ¶ Postquam enim sum in statu in quo res mea necessaria est mihi ad sustentationem nature: non potest fieri alterius me contradicente. Si tertio modo: tunc ille qui abstulit restituere non tenetur: quia ab isto tempore quo facta est necessaria sibi ad sustentationem nature: cum tunc illi a quo ablata est non esset necessaria. Acquisitum fuit ius in illa re illi qui abstulit. Et ideo quamuis damnum passus: veniat postea ad statum in quo res sibi ablata, esset sibi necessaria ad sustentationem nature: non propter hoc habet maius ius in ista re quam iste qui eam abstulit. nisi iste qui eam abstulit devenisset ad statum in quo amplius res ista non esset sibi necessaria ad sustentationem nature. ¶ Idem ¶ De. de pal. in. iij. et Seco. in. iij. di. xv.

ar. iij. ad argumenta. Ex predictis horum patet: quod tales qui habent restituere, et si retineant sibi quodammodo necessaria ad sustentationem sui et familie: ad vitandum multa pericula anime et corporis que verisimiliter sequi possent bonis suis cedendo et omnibus se exponendo pro restitutione faciendac quod forte tutius esset restituere et in deo confidere etiam si oportet mendicare sicut Ray. ad hoc non videtur teneri de necessitate salutis. Tamen non debent tales ita laute vivere et pompose vestiri cum familijs: et filias suas cum magnis dotibus nuptui tradere: sicut si non essent obligati restitutioni: sed parce vivere et parvas dotes tradere. Et si non possunt nobili vel mercatori nuptui dare, debent artificii et plebeo tradere: et alia superflua rescare. ¶ Cum multa ergo prudentia hoc negocium agendum est. Cum efficaciter videntur facere quod possunt, ad restituendum: et in alijs se bene habere cum timore dei: credo quod possunt absolvi et omni

nicari. **¶** Qui autem et de eo quod possunt semper pcastinant: et annuatim reperiuntur pmittere cōfessoribus restitutionē facere et postea nō faciunt: nō videntur absoluedi: nisi prius faciant vt disponāt efficaciter negociuz vt habeat executionē. et multominus ei pmitteri debet cōio sumi: q̄tum dico spectat ad consiliuz confessoris. **¶** Nam quantū ad sacerdotem qui habet cōicare: cum ille se in manifesto ad hoc ingerit: quid iuris. habes supra in. iij. parte de bonitate confessoris fo. xxxvij. eo. **¶** De usurarijs autem manifestis quomodo agendum sit cum eis in restitutione et collatione sacramentorū habes i. ij. p. sum. ti. j. c. r. et **¶** De. d. pa. in. iij. di. xv. q. ij. ar. vj. de usur. Possent etiā tales petere remissionē a creditoribus quaz si sine fraude et spōte obtinēt: nō ipsis amplius obligantur: nec et pauperibus illa remissa eis dare tenentur. Non tñ decēs esset. vt diues a paupere et indigēs paz a multū indigente peteret remissionem. **¶** Queritvtrū episcopus elapsis. xxx. vel .xl. annis pos-

fit agere contra heredes vel possessores bonorū quondam illius: qui in testamento reliquit mille libras soluendas: nomine usurarū incertaruz: cum de extorsione dictarum usurarū nō appareat nisi per p̄fessionē dicti testatoris: **¶** Rñ det Lau. de ridol. in tractatu de usuris post Federi. q. cuz actio que cōpetit ex testamento: vel conditio que competit ep̄o per. l. Nulli et. l. figs ad d. clinandam sint personales: et spacio. xxx. annorū claudant: per consequēs. **¶** L. de p̄scrip. xxx. vel. xl. annorū: ideo cōtra heredes bona fide possidētes (que semper p̄sumitur) non cōpetit actio ad dictas mille libras nisi p̄baretur heredes malā fidez habuisse: et sciuisse vitiū et crimen defuncti: quo casu debet itelligi. c. Tua nos cuz si. extra de usuris. **¶** Et idē si de extorsione appareat per aliud: q̄ p̄ testamētū. **¶** Quo autē ad possessores bonorum in quos per testatorē vel eius heredem bona sunt alienata nō: est aliqd̄ dubiū si possederūt spatio. x. annorū: qz actio p̄sonalis nō competit contra successorē singulare: vt. l. j. §.

Si heres. ff. ad trebel. Nec ob. pmo dicta. s. actiones ep̄o cōpetētes durant. iij. annis: qz itelligitur hoc de actionib⁹ cōpetentibus episcopatui vel ecclesijs collegiatis: sed hic n̄ competit actio ep̄o: vt ep̄o: s; vt iconomo ⁊ amministrato ri bonorū pauperum. ¶ Querit vt quid si premissio generali edicto: qz quicunq; dederit vsurarū nomine aliquid tali: veniat infra tot dies ⁊c. Si nemo veniat. nec etiam aliq; vsuras certas vsurarius assignauerit: infra terminum sibi ad id statutū: lataq; est sententia per episcopum declarās illas esse incertas: vtrum vsurarius sit tutus si postea appareant p̄sone certe: quib⁹ est restitutio fienda. Federi. de senis sentit qz sic: etiā quo ad illos: qui tunc erāt extra dioec̄sim. Fatetur tamen qz talib⁹ cōpetit remediū contra ep̄m vel pauperes. Sed cogita dicit Lau. d. Idol. in. q. cir. an sit verum. Et cōtrariū praticatur: qm̄ non est determinatū qz oia veniāt sub nomine incertorum hoc est quādo non fit taxatio vere ⁊ secūdū quantitatem ad quam ascendunt: s; minor: ⁊ secūdū qz inter eos conuentum est: ⁊ de hoc iudici (pro cuius sententia alio nō dato presumitur) constat legitime. An autem talis pratica sit iuris consona: tu ipse vide. ¶ Prōpti sunt tamen episcopi ad eius obseruationez: qz pro seipsis incerta i bur sant: nec ad illorum volunt restitutionem venire vel teneri: sed fit certa taxatio secūdū cōventionē. secundū quod moris est que tñ an possit de iure: fieri vidēduz est. ¶ Querit etiā Archi. xiiij. q. vi. c. si res qz sigs decedens: relinquat sibi heredē ex testamento vel ab intestato. ⁊ ordinauit quēdam executorē tantū ad emendādū sua foris facta: qui decedens tempore mortis sue creditoribus tenebatur ⁊ iam termini solutionis sue fluxerant. Dicit respondendo qz iste executor debita h̄mōi soluere tenet: ⁊ p̄t cōueniri: qz elapsis terminis solutionis defunctus cepit iniuriari creditoribus: in nō soluēdo. Ex precepto autē domini: est solutio faciēda: ar. xj. q. j. c. magnum. xliij. q. vltima. c. Tributū: qz peccat in termino nō soluēdo: tuz qz frangit

promissus. et de pac. c. j. et. iij. tum quia illo elapso: iusto domino detinet alienum. ff. de excep. doli. l. ij. §. circa. Et hoc tenent quidam. s. ut nomine foris factorum contineatur hoc casu debita: quorum terminus solutionis: tempore mortis elapsus erat. et per illis agi possit. Secus de debitis: quorum terminus non aduenerat. Et ita notat. Spe. in rubrica: qualiter scripta in iudicio profertur. §. Munc vero. ¶ De eo vero demum cui datum est aliquid per errorem: dicit. Jo. de rip. in tractatu de contractibus. q. in tali datione: aut est error persone. vel fortune. vel alterius conditionis apposite. Si primo modo: puta intendendo dare petro et do Adartino: tunc Adartinus tenet acceptum restituere vel danti. vel illi cui intendebat dare: ar. xxix. q. j. §. j. Si vero error fortune: puta intendendo tibi dare ut pauperi. et tu ex diues: dicitur q. sic acceptum tenetur restituere danti vel alicui pauperi nisi recipiens iterum effectus fuisset pauper. Si vero sit error alicuius alterius conditionis puta credo te sanctum cum tu

non sis. et ideo dono tibi: vel credo te celebraturum missas: et ideo tibi: dicitur q. si receptori constat de precisa intentione dantis. s. q. alias non daret nisi ista conditio subesset talis error obligat ad restituendum receptum: aut ad sufficienter supplendum per se vel per alium intentione dantis: quorum ratio est: q. cum res in istis non transeat nisi eo modo quod vult dans transferre: si non exigat conditio in ipsius res non transfertur. ¶ Alij autem dicunt: q. ad talem restitutionem. talis error non obligat: nisi ipsa conditio circa quam erratur esset causa motiva et finalis talis dationis. Quod probant per simile. Do tibi libras centum: quia credo te esse amicum meum dato q. accipiens non sit amicus meus non obligatur ad restitutionem. ¶ Si autem amicitia sit causa propter quando tibi centum libras. s. si sis amicus meus: et nisi amicus fueris: obligatus es ad restitutionem. Ex his patet q. quod quodam sancti Antonij: vel alij quicumque: nullo modo possunt sibi retinere ea que illis pauperibus: vel locis pro quibus petunt dantur: quia hic est er-

roz persone. ¶ Veruz tamen quia nullus tenetur proprijs stipendijs militare . nec causas aliorū agere ad suas expēsas: dico q̄ tales possunt viuere super questus quos faciūt: et potest eis moderatū salarium dari. Nec ille. Illa vero que dantur eis ex mendacijs eorū questorum: videlicet qz asserunt q̄ dicēt multe misse pro dantibus vel habebūt tales indulgentiam: vel absoluetur a votis eorū vel a casti-

bus reseruatis: vel q̄ fient lectisternia in hospitali de huiusmodi pro quibus illi dant alias non daturi: cum nec talia fiunt: vel vera sunt: totū est rapina et restitui debent dantibus ea: vel pauperibus erogari: ar. xiiij. q. v. c. non sane.

¶ Explicit tractatus de restitutionibus beati Antonini archiepiscopi florentini ordinis fratrum predicatorum.

The text on this page is extremely faint and largely illegible due to significant water damage and fading. The visible fragments of text appear to be Latin, consistent with the page header "De Institutionibus". Some discernible words include "et", "quod", "etiam", and "quoniam". The text is organized into several paragraphs, with some lines appearing to be part of a list or numbered sequence. The damage is most prominent in the upper and middle sections of the page, where the ink has been washed away or blurred.

Incipit aliquę cōclusiones
 ⁊ decisiones in foro ꝑsciētie.
 collectę per eundē Reueren-
 tissimum fratrem Antoninum
 ordinis fratrum predicatorū:
 quondā Archiep̄m flo. ad in-
 stantiam fratris dominici de
 Carbalonia.

Euerēde pa-
 ter: post recō
 mēdationem
 in christo ꝑe-
 su dño nro.
 Recepi litte-
 ras vestras a
 diu cū pluribus inquisitionib⁹
 de diuersis materijs: nume-
 ro. lxx. S; infirmitate longa
 fatigatus graui ac multiplici
 occupatione: non valui rñdē.
 Sed ⁊ multitudo tāta qōnū:
 tediū pigritie meę nō ꝑax ad
 ministravit vix vidēdo qñ fi-
 nem attingere. Non min⁹ ve-
 ro ignorātia meā nō mibi vs-
 que quaq; ignota: me retrarit
 In balneis vero ꝑstituto: cuz
 mibi aliqd̄ tpus vacaret: cura
 ui foliū illud implere vt satis-
 faciā; desiderio vro. Et qz in
 his nulla est auctas dicēt: il-
 lis adherete ad que rō prudē-
 tie vestre iclinat. Alia que nō
 placent dimitte.

Utrum scolaris extra suā
 dioceſiꝝ ꝑstitut⁹ tpe cōionis:
 possit ꝑfiteri: absolui ⁊ cōica-
 re in locis vbi se iuenit ꝑ tūc.

Espōdēdo ergo ordi-
 ne retrogrado: ad qñ
 ta vra. Quantum ad
 vltimū dico. Qd̄ cū nulla cō-
 suetudine introduci possit: vt
 valeat quis alteri ꝑfiteri ⁊ ab-
 solui nisi a curato suo: vel de
 licētia sua exp̄ssa vel interpre-
 tatiua. c. de ꝑe. ⁊ remis. li. vi.
 c. Omnis vtriusq; sexus: id-
 circo opinor. q; peregre cōsti-
 tut⁹ nō valeat cōfiteri nec ꝑ-
 ꝑsequens hñs necessario ꝑfi-
 tenda cōicare in pasca nisi li-
 centiā habuerit sup hoc ab eo
 qui dare pōt: vel ipse audiens
 hanc hēat potestātē: sicut qui
 busdā ex priuilegio cōcessum
 est: q; ex omni dioceſi audire
 possint adueniētes simpliciter
 Alijs cū limitatione. s. dūmō
 nō venerint ꝑcise ad illā ciui-
 tatē vel patriā hac de cā. s. vt
 ꝑfiteant̄ extra suā; dioceſim:
 Quā auctoritatē sic limitata:
 nostri frēs habuerunt a dño
 Aldartino ꝑꝑ. v. ⁊ habēt ab eo
 qui nē viuit ⁊ regnat dño Eu-
 genio. **L**icentiā aut̄ Inter-
 pretatiuā. vident̄ hēre qui de

licentia suorum curatorum iter assumunt. sicut illi qui de licentia domini pape vel summi penitentiarii accedunt ad sepulchrum domini: quod alii non possunt facere. scilicet ire illuc sine incursum excommunicationis. Casus necessitatis: et periculi mortis propinqui: in hoc semper excusat: quia tunc cuilibet sacerdoti licet audire et absolvere non tamen communicare vel extremam conferre unctionem quo ad religiosos. Secundo quo ad clericos seculares: quibus non est facta illa prohibitio fulminatoria. Si tamen esset discurrens ex proposito per plures annos ut posset iudicari vagabundus: possit utique talis ut vagabundus ubique confiteri et communicare: non tamen a religiosis quo ad communionem. Et presupposito autem de tali peregre constituto qui non possit confiteri et coicere (si hec non faciat in pascha quia non potest) iuris est. sicut de non habente copiam sacerdotis: qui non peccaret illud omittendo cum non potest. paratus supplere defectum cum primo poterit. Sed si faciliter potuit providere talem defectum futurum sibi: tunc peccavit. Sic a similibus: iste cum non petijt

licentiam confitendi et communicandi: vel licentiam itinerandi quam potuit: nisi probabilis ignorantia cum excusaret. Presupposito autem quod talis posset confiteri vel ex licentia habita expressse super hoc: vel ex parte confessoris. tunc non faceret multam difficultatem quod sumeret talis coitionem: non quidem a religiosis quibus hoc est prohibitum: sed a clericis secularibus qui in hoc excedentes: non incurrunt sententiam excommunicationis. Hec vide in. iij. parte sum. ti. xvij. c. iij.

¶ Quidrum mulier peccet et incurrat sententiam excommunicationis percutiens clericum ipsam impetentem.

¶ Penultimum dico: quod cum de iure naturali sit vis vi repellere. ut dicitur i. Jus naturale: cum moderamine tamen in culpate tutelae secundum glo. si incidit mulier hec solam defensionem sue pudicitie: et casu clericus impetens moriatur: puta irruens in gladium quem illa tenet ad sui defensionem: non incidit in sententiam: nec peccatur incurrit. Secus si fecit ob vindictam: puta post factum: vel si excessit moderamen inculpate tutelae: puta cum posset clamare vel fugere vel alio modo illam

repellere: fuste vel gladio euz
impetijt; nō euitaret mortale
nec excōicationē: et mutilādo
vel graue vuln⁹ iferēdo. **Dec**
in. iij. pte sum. ti. xxv. c. primo.
¶ **Q**trum religiosi possint in
extrema necessitate seculares
cōicare et in vngere. s. in arti-
culo mortis quādo alij pres-
byteri non sunt.

¶ **D.** lxxvij. iam rñsuz est
a in prima. s. q. nō euita-
rent religiosi excōica-
tionē ministrātes in extrema
necessitate eucharistiā et extre-
mā unctionē sine licētia cura-
torū: etiā si desit alius qui mi-
nistret: qz simpliciter eis p̄bi-
betur in clemē. de delic. et ex-
ces. p̄cla. c. Religiosi. Nec il-
la sunt sacramēta necessitatis
vt baptism⁹ et p̄nia: que in his
casibus p̄nt ab oib⁹ ministra-
ri. **¶** **D.** debetis tamen scire q
dominus noster papa: cōces-
sit auctoritatē vicarijs gene-
ralibus cōuentuū reformato-
rum nūc nouiter: absoluendi
subditos suos ab his senten-
tijs: si sine malicia et certa sci-
entia hoc facerent. **Dec** vide
in. iij. p. sum. ti. xiiij. c. xiiij. §. v.
¶ **¶** **A**n debeat dici offm̄ beate
virginis in die animarum.

¶ **D.** lxxvi. rñdet per de-
a clarationē factam in
quoddaz ca. generali:
videlz q. nō dicat offm̄ beate
virginis in die animarū: neqz
in vigilia natiuitatis.

¶ **¶** **Q**trum aliqui excusentur
a ieiunio ecclesie.

¶ **D.** lxxv. qñ qz excuset a
a ieiunio: satis hētis de
claratuz in sūmis. Si

n. cultores terrarū v^l artifices
artiū multi laboris nō p̄nt mi-
nuere opa vel dimitte sine de-
trimēto sui stat⁹ et familie no-
tabilr: et cū labore quē opz tol-
lerare nō p̄nt ieiunare sine pe-
riculo verifimilr infirmitatis
corporalis: vident^r s̄m docto-
res excusati tales. **Dec** vide
in. iij. parte sum. tit. vi. c. ij. §. v.
¶ **¶** **Q**trum ille qui dicit se nō
posse ieiunare: quia nō est as-
suetus possit absolui.

¶ **D.** lxxiiij. Si qz dicit se
a nō posse ieiunare. s. nō
vult se ad hoc disponē: et clare
hoc dic̄ p̄fessori: qz v^l sibi labo-
riosuz: nō video quō possit ab-
solui. euz nō sit parat⁹ obedire
mādati ecclesie nec per dñs
p̄tritus. **Sec⁹** si diceret se nō
velle ieiunare: qz credit se nō
posse sine icursiōe infirmitatis

et hoc quod vel est debilis: et sic habet
 eam dubitandi: vel non est assue-
 tus: et sibi. unde quod multum debeat
 nocere. Trinuar. xl. dies et hu-
 iusmodi: tales. n. non puto ois
 repellendos: sed exhortandos ut
 experiant et incipiant. Et si possunt
 bene quidem. si non possunt: quod incur-
 runt aliquam infirmitatem: beneant
 recurrere ad superiores si est ti-
 moratus: vel ad confessores si
 est peritus.

¶ Utrum ornatus virorum et mu-
 lierum sit mortale peccatum.

D. lxiiij. Circa ornatum
 a vestium et excessum. se-
 questratis his tribus
 casibus: primo cum quis vel que or-
 nat se intendens inducere ad la-
 sciuiam ex status matrimonij. seu
 ad amorem turpem et si non ad
 actum. Secundo cum constituit ibi fi-
 nes in tali vanitate vel inani
 gloria inde sumpta. Tertio et si
 sciret inde ex tali ornatu alios
 scandalizari. i. trahi ad occupis-
 centiam sui: non curas de salute
 proximi: non vult omittere etiam si
 commode posset: in quibus mor-
 tale arbitror. In alijs. multum
 habet excusare vel minime peccatum
 mos patrie: non solum de cibis
 et potibus intelligendum est: quod dicit
 Augu. di. xli. quisquis. s. quod pro-

mare quis se de moribus cum qui-
 bus querat: cum. s. non sunt se sunt
 mala vel contra sua vota vel re-
 gulari: sed et de vestibus. unde
 non iudicant tales ornatus excess-
 suos vel superfluos de se mor-
 talia: nisi esset nimis notabilis
 excessus. Non autem credo de fa-
 cili: in hoc posse dari mensuram.
 Et ideo detestanda sunt ista in
 predicationibus et confessionibus: et
 quantum bono modo fieri potest: reser-
 da. Non tamen illis fida est conscientia
 in hoc de mortali: quod ois quod est
 conscientia edificat ad gehennam. xx-
 viij. q. i. c. ois. s. ex his. nec est de
 neganda absolutio: nec erigenda
 promissio ad hec dimittenda.
 he diffuse in. ij. pre. s. t. iij. c. v.
¶ Utrum preceptum de coniunctione
 intelligatur quod oino fiat in die
 pasce et non ante nec post sine
 causa et licentia.

D. lxij. que est duplex
 a Quo ad primam partem
 respondeo: quod cum preceptum
 determinat die. s. pasce. i. domi-
 ce resurrectionis secundum doc. solen-
 nes theologos et canonistas:
 super illud omnisvtriusque. de pe.
 et re. anticipare non licet: nec est
 prolongare tempus nisi de consilio
 confessoris per aliquos dies vel
 ebdomadam coniunctio differat. verum

qz illi tres dies quo ad officiū suū simile pro vno cōputātur nō facerē vim nec dēnare: qui scda vel tertia feria p^o diē resurrectionis cōionē ipsaz reciperet. Simples ēt qui ex doctrina suorū p^olatoz: vel p^odicatoz: vel p^ofessorū qui periti in hoc estimātur: in cena dñi vel sabbō sc^o vel in pasceue hoc facerēt: nō dēnarem de mortali: q̄uis mihi displiceat talis opinio: et multo magis hoc in pplis seminare psuaderē p^orius. et p^odicarē quo ad scda. Audiui tñ a fide dignis: dñm Eugeniū: nō facere difficultatez sup his q̄situs: ēt in anticipādo infra ebdomadaz sanctaz sumēdo. Et sic facili^o pōt in hoc trāsiri: cū. fm iura ei^o sit interpretari cui^o est dēre et multo magis dispēsare. hec vide in. ij. pte ti. ix. c. ix.

¶ Vtrū p^osbyter nō celebrās in die pasce peccet mortaliter Ad scda: p^ote. nō celebrās in die resurrectionis ex aliqua cā et si nō sufficiēt: s; die sequēti vnde mortale debeat iudicari non intelligo.

¶ Vtrū clericus nō attēdēs mēte ad officium quod dicit peccet mortaliter.

D. lxi. scilz circa euagationē mētis in officio: triplicē modū dicēdi recolo me legisse. ¶ P^orius est qz attētio actualis in officijs sit in precepto: fm ea que habētur de cele. missaz. dolentes. vbi p^ocipit qz officiū nocturnū pariter et diurnū dicat studiosē et deuote. Sed qz dur^o est hic sermo: et vix aliqis pōt audire eū vt impleat: nec est vere simile qz ecclesia p^ora dictū apostoli velit suis filiis laqueū iniicere. xxvij. q. i. viduas. ¶ Secūdus modus dicēdi cōmuni^o et humani^o est: qz p^oceptū illius decretalis. dolentes. referat ad integritatez officij seu horaz canonizarū: et nō ad attentionē. Et hoc elēciunt ex modo loquēdi. s. q̄tū deus dderit studiosē dicatur pariter et deuote. ¶ Tertius modus dicēdi qui est theologozū bti Thome. in. iij. di. xv. q. iij. ar. ij. q. iij. et v. et alioz: medi^o est inter p^odictos: videlz qz nō requirāt de necessitate actualis attētio nec suffic habitual sola quā h; qui dormit: s; requirit et sufficit virtualis: que cōtinuatur ex primo p^oposito cum. s. quis als. disponit se ad

dicendum officiū cum intentione attendendi, vel salteꝝ soluendi debitū suū. s. dicēdi officiū. Et si frequēter infra ipm offm̄ distrahat: nō solum imperceptibiliter sꝫ etiā ex q̄daz negligētia: dum tñ p̄ria intentio nō interueniat. s. nullo mō volendi attēde ex p̄dictis vos eliciatis p̄clusionē de mortali. **Deꝝ.** cū quis dicēdo offm̄ per magnā partē eiꝝ occupat se aliq̄ exercitio manuali distractiuo: nō satisfacit ecclesie p̄cepto. **Idez** vñ dicendū de missa: nisi qꝫ qꝫ diuinius ideo maior attentio. **Dec** vide in iij. pre sum. tit. xiiij. c. iij. §. viij.

Utrum iurat per corpꝫ et sanguinē xp̄i: et hm̄oi sit mortale.

D. lx. Circa iuramēta distinguendū est si iurat quis iniurie se per mēbra xp̄i et sc̄toꝝ vt per culū et vuluā: et hoc ēt vey dicēdo: mortaliter peccat: pp̄ iniurias ibi cōprehēsas. **xxii. q. i.** Si qꝫ per capillū. Si aut̄ per verba vel mēbra honesta: vt per corpus: et sanguinē xp̄i et sc̄toꝝ et hm̄oi: si vey iurat. sꝫ ex leuitate qꝫ sine vlla necessitate non tñ ex p̄temptu: venialiter peccat. **Sꝫ** si iurat mēdaciōse: ad

uertens de mēdaciō et de iuramēto: mortaliter peccat qꝫ tumcūqꝫ nemineꝝ ledat: imo etiam si vtilitatē magnā inde procuret: fm̄ b̄m̄ **Tho.** sc̄da sc̄de. q. xviii. ar. iij. ad. iij. **Et** glo. **Jo.** in decretis. **xxii. q. ii. c. primo.** **Dec** vide in secunda parte sum. **ti. x. c. iij.**

Utrum beneficiati teneantur diuidere fructus beneficij et quibus et quomodo.

D. lix. De beneficiatis: qꝫ sermo est ḡndis et interpretabilis ad dicendū: p̄dicentibꝫ sibi inuicēꝫ dictis sanctoꝝ cū factis b̄nificiatoꝝ: breuitati vacans. tribꝫ p̄clusionibꝫ positis: sequētem q̄dem ingrediar. **Est** igitur prima p̄clo: qꝫ b̄nificiatꝫ ex fructibꝫ b̄nificioꝝ viuere cōgruit. nō tñ luxuriari fm̄ **Jerō.** di. **xliiij. §. i.** Qui. n. altario deseruit: de altario dꝫ viuere. de iure diuino et nāli. **Reliquū** qd̄ eis supfluit: pauperū est: vt in canon. **xvi. q. i.** vel pro reparatione ecclesie sue cū indiget. **xii. q. ii.** Quattuor. et in alijs. **c. vel** in ornatu moderato tñ ecclesie **xii. q. ii.** **Auz** **z. c. B̄na.** **Secūda** p̄clo est: qꝫ si p̄sanguinei b̄nificiati: sunt indigētes etiā

extra necessitatē extremā: nō
erit q̄: s̄ s̄m ordinez caritatis
vt illis p̄uideat ad exempluz
Augu. nō t̄n̄ ira vt illos diui-
tes faciat vt docet Ambro. di.
lxxxvi. c. Non satis. Nā si de
patrimonio crucifiri parētib⁹
et amicis sine indigētia donat
vel alijs p̄sonis nō laboranti-
bus pro ecclesia sua: mortalr
peccat: qz qd̄ paup̄ez ē rapit:
et in aliquo casu tenet ecclesie
illi satisfacere et ipse si p̄t et illi
qui receperūt s̄m cā rōnabili:
videlz cū sunt distincta depu-
tata ad mēsam suā: seu vitam
ab his que d̄z v̄l clericis suis
vel repationi ecclie: vel paup̄e-
rib⁹ erogare. de his. n. tribus
portionib⁹ tenet vltra peccatū
ad restitutionē: et qui etiam vt
dictum est receperunt. Et idē
si bona ecclesie sue sint simpli-
citer cōmissa sue disp̄sationi
s̄m b̄tm̄ Tho. sc̄da secūde. q.
clxxxv. et alios. ¶ Tertia cōclu-
sio: qz duo beneficia curata si-
ne disp̄satione pape quis te-
nere nō potest de iure cōmu-
ni: als̄ fur est: et latro. Et si plu-
ra curata vel simplicia habet
ex dispensatione: tenet facere
deservire vbi non residet per
sufficientē: als̄ sibi imputan-

tur omnia mala que inde se-
quuntur. Nec vide in. iij. parte
summe ti. xv. c. i. in fine et in. sc̄-
cūda parte ti. ii. c. v. in fine. itē
in. ii. pte ti. ii. de resti. c. v. in fi.
¶ Vtruz clericus vel religio-
sus: comedens in. xl. anteq̄ d̄i-
cat vesp̄as v̄l nonā i ieiunijs
ecclesie: peccet mortaliter.

i
Ingressus. lviij. eā
expedio. qz tempo-
re quadragesimali
vespere dicatur an-
te prandiū canon insinuat. de
cōsecra. di. i. Solent plures.
Sed qz istd̄ loqui videtur de
officiatione ecclesiarū: ideo si
quis priuatiz vesp̄as dicat
post cōmestionē in quadrage-
sima: nō condēnare de mor-
tali: quia nō reperio scriptum
Nulli tamen cōsulerem hoc
agere qz videtur esse de com-
muni more timoratoruz non
prandere ante vesp̄as dic-
tas. Illud etiam decretū ma-
gis ibi ponitur rōe temporis
congrui observandi in cōme-
stione ieiunij quadragesima-
lis: q̄z rōe officij. Et de nona
dicēda ante prandium in iei-
unijs ecclesie extra q̄dragesi-
mā multo minus: qz nil super
hoc reperitur determinatuz

¶ Vtrum secularis, vel mortalis: vel accolitus dicens in missa eplaz peccet mortaliter et sit irregularis.

¶ In quagesimus; sequitur
q primū est d' accolitis, monialibus et laicis dicentibus in missa eplam si peccant. Circa quod: occurrit mihi tal' rñsio. Dicere v' cātare eplam in missa: nō videt' principal' actus subdiaconat' s; ipparat' materiā d' sacrādā in vasis debitis vt patet ex ordinatione. Nec tunicella videt' principalis vestis eius: s; manipulus. **¶** Propter qd in minorib' d' instituti si dicāt eplā in missa sine manipulo et p'paratione materie: et oblationē dyacono reseruēt non credo peccare: nec irregularitatem incurret: et p'cipue cū ē de more p'rie. Nō tñ fuerē illd' agere: qñ p'ns eēt aliquis subdiacon'. S; ministrādo euz oī ea solēnitate et ornatu vt subdiaconus tūc mortaliter peccat: et forte irregularitatez incurrit. Allegationes dimittito pp breuitatē et ne errem in quocatione cū libros nō habeam. Laicus simpliciter sic vt nūc imediate ministrans:

multo magis. Sed ē sine dicta solēnitate: nō credo pctm euadere. Adonialis aut cū in quātū femina habeat irregularitatem p' papā ē indispenabile: nullomō p't i missa eplam cātare sic nec ministrare: alio nō euadit pctm rōne d' suetudinis: que in hac pte potius corruptela dicenda est.

¶ Vtrum dicere mendaciū in predicatione sit mortale.

¶ M. lvi. potius audire
i vellez q; docere. **¶** Qd sentio tñ referā. **¶** Qz q; mēdaciū marie d' satisfactū p'dicatiois: p' quē fides in scripturis scōz fundata. gignit roboratur atq; dilatat: sic arguit Aug. dicit. Si ad scripturas. **¶** Qd et vno mendacio ēt offōso qd de se mīmū ē: si ibi fuerit reptū: tota nutabit nilq; ea rēnebit anctis. Si repto a fidelibus q' mēdacia studiose ibi dicāt: d' doctria fidei occasione sumēt: vtrū vera sit scriptura scā. Et iō rōne scādali qd ide seq poss; et act' maxime repugnātis: mortale existimo: si ex deliberatione. non surreptione loquele quis mēdaciū dicat p'dicādo q'ntūcūq; offōsum. **¶** Dec. i. iij. pte ti.

xviii. c. iij.

Quōd peccet mortali qui dicit mendacium in confessione.

Mendacium vero veniale cum sit beatum

Tho. in. iij. di. xv. q. ij.

ar. ij. q. iij. et alios non sint de necessitate confitenda: non credo mortale. sed graue veniale et piculosum: et multum deest stabile. Quo aut ad ea que sunt de necessitate confitenda ut mortalia: Mortalia esse per se quibus aduertitur peccatum. Et sic intelligo dicta sanctorum in hac parte. In. ca. at: cum ibi foris exerceatur contentio sus: quodammodo in quo proprie et principaliter circa criminalia iurisdictionis ostenditur: procedendo per vias inquisitionis et accusationis et huiusmodi mendacium circa hoc. cum legitime quo fuerit interrogatus: erit mortale et si nulli inferatur damnum. De leuibus aut de quibus est prefamilias et seniores solent corrigere: non videtur mendacium in hoc mortale: nec videtur prelatum ad eum intendere obligare. Et idem in iudicio seculari vel ecclesiastico.

Quōd cum quis per negligentiam non facit preceptum ad quod tenetur illa negligentia sit speciale peccatum mortale: distinctum a transgressione precepti.

E.lv. Interrogatis potius speculatiue vacantes. Ego aut non abscondam

ignorantiam meam: et in hac. ut doceat ipse. Sunt pleraque peccata: que maliter vel large accepta: in omni actu vitioso reperiuntur: ut superbia. iobediencia: ingratitude. et huiusmodi singula tamen habent suam speciem malicie: vnde a ceteris distinguuntur. Nec est inconueniens plura vicia concurrere ad actum vitiosum: sic e converso plures virtutes ad actum virtuosum vna electiue alia impatiue: alia suffragantur. Inter illa videtur negligentia: ut aliquando fit circumstantia aliquando speciale peccatum verbi gratia. Scit aliquis ex precepto ecclesie debere profiteri concicere: audit missas et huiusmodi: intendit non facere: vel non intendit suam: iobediencia formaliter incurrit. Alius sciens se ad hec obligatum intendit suam. sed adeo implicat se negociis secularibus hic autem distractus et sine necessitate urgente: que paulatim transit tempus aptum et sic dimittit: ille videtur maliter iobedienciaz incurrit: et formaliter negligentiam mortalem. In primo autem casu: est negligentia materialiter de timiditate ex qua incurrit peccatum. Ex dictis vos trabatis conclusionem. Alius cito impleat fo-

lium. hec vide in. ij. parte sum
me ti. ix. c. iij. z. iij.

Utrum ars recamatum. z
frappantiu vestes possit sine
peccato mortali exerceri.

Quest. lviij. de poluni-
tarijs z frappatarijs.

Latet canon de pnia
di. v. Falsas z. c. negociu: qz pe
nitentē opz reliqre artē q sine
pctō exerceri nō p̄t. s. mortali
fm glo. z doc. vt in pluribus
Portare at vestes poluitas
z lingulatas seu varic icifas:
nō video qre sit mortifex de
se. cū nō sit multū lasciuie p-
uocatiuū: s; multo magis fu-
cus: qz tñ nō ponit de se a bto
Tho. 8a 8c. q. clxix. ij. ad. ij. mō
tale: vñ nec p dñs iudicārē ar
tē illā sine mortali exercerē nō
posse: nec denegarē absolutio
nē: sed monere; supfluitates
z vanitates minuēdas. Et qz
vanitati plurimū seruit: si ali-
am posset artē facere vnde vi
ueret psuaderē. **H**ec in. ij. par
te sum. ti. j. c. xxiij. §. xij.

Utrum stipendiarij q sequun
tur capitancos contra terras
ecclesie sint excommunicati.

Quia iuadere z occu-
pare alienū est dñs ius
diuinū z naturale: cu

ius ignorātia neminē excusat
i. q. iij. §. vlti. **N**ō hñtes vsu
rōnis iuadētes: detinētes: di-
scurrētes hostilr terras eccle
z dāna iserētes: nō excusarē a
mōtali: nec ab icursiōe snie ex
cōicatiōis: qz dāt opaz rei de
se phibite z hoc est solō. lviij.

Utrum cābia sint licita.

Quo seqt. liij. s. de cā-
bijs i q forte meli⁹ est
ōmitterē qz paz dicit:
p̄cipue cū hāc materiā diffu-
se hēam ex alioz snijs. Et vo
bis scripsi latissime i regula.
pctm. aut se i repetitis: p cui⁹
copia mittere potestis: z ego
calāo pcā cū scribā nō habedā
z man⁹ lassēt euz stomacho i
scribendo. **V**ocabula tñ seu
termios dclaro. **C**ābiū triplex
ponit. **P**rimū dī **A**dinu-
tū cū. s. aurū cābio v̄l p̄muto
i monetā argēteā: v̄l eneā: aut
ecōuerso cū aliq lucro cāpsō
ris. **C**ābiū. ij. s. p lras z rea-
le cū. s. do mercatori v̄l trape-
zite. xxx. florenos: cui⁹ vt ipos
faciat mihi v̄l alteri p me da-
re florentie vel alio loco z de
hoc p̄cipit aliqđ emolumētū.
z vtrūqz ē de se licitū: nisi ad
dāt fraudes z excessus lucrī.
qd ēt i qbuscūqz p̄ctib⁹ p̄t cō

ringere. **C**ambius tertiu dicitur
ficcū et p venetijs et ad libras
grossoz nūcupat. Et idē ē. Et
fit isto mō. Indigēs pecunia
florētie existēs: accipit a mer-
catore cētū florenos restituē-
dos sibi inde ad mēsem: s; cū
illo valore quo valebūt ide ad
x. dies a tpe dicte pecunie ac-
cepte. Venetijs illi cētū flore-
ni aliqñ valēt plus: aliqñ mi-
nus et valde raro. Hoc arbi-
troz vsurariuz dicitur: qz hic est
mutuū et sub spe lucri. quozuz
primū est mā scd; vt forma in
pctō vsure. nec excusat dubiū
vt i dec. Maugati. ex de vsu.
hec vide i. ij. p. s. t. i. c. vii. §. xlvij.
C Vtrū cū symoniaco in be-
neficio possit dispēsari absq;
renunciacione beneficij

E beneficij per viā sy-
d moniacā. vtruz retētis
beneficij: possit licite dis-
pēsari cū eis qd qritis. li. Di-
co q qzuis Ray. dicat si bñ
recolo: q oz q pri⁹ fnūciat: nō
derogādo nec scitāt: nec au-
toritati scie tāti viri i iur⁹ do-
ctissimi: ego vir vidi cooptu-
ras: mihi satis rōabile et facti-
bile iuste vī: qd qtidie peticat
vt. s. absq; renunciacione scā in
actu: dūmō cā hēat i pposito

si obtinē licito mō nō poss;: si
secū dispēsāt cū bōa cōscia te-
neat: p supposito q i circūstāti-
b⁹ factū. faciat dōbitū suū: puta
restituēdo fruct⁹ ātea pceptos
vl cōponēdo cū curia: aut re-
missiōz petēdo et obtinēdo. et
si icidit i irregularitatē vel sus-
pēsiōez aū dispēsationē absti-
nēdo ab exec. of. suoz et hmōi.
C Vtrū religios⁹ dōponēs hitū
vt ludat et hmōi sit excōicat⁹.

Emeraria dimissio ha-
bit⁹ q fit a doctorib⁹ in
grite. Existimo. n. q re-
ligiosus dimittēs hitū ad iaci-
endū palū: vl ludēdū ad pilaz
vel saltādū: vl tripudiādū: vel
discurrēd⁹ d nocte cū talia nō
dceat religiosos agē: et siue di-
missiōe hit⁹ fieri pnt: iciderēt i
canonē ppter temerariā hit⁹
dimissioz. S; balneās se: vel
natās: vel piscatiōi intendēs
vbi sunt aq pfunde cum hoc
nō dedecet religiosos: et cūz
habitu fieri nō valeāt: nō mi-
hi vī q habitū temerarie di-
mittat: nec per dñs iūcidat in
canonē. qd pmet ad qnāgesi-
mā. Hec vide in. tertia parte
sum. tit. xv. c. liij.

C Vtrum vti lineis ad car-
nem fit mortale religiosis.

Declinationes

Queritur. xlii. de religioſis vrentib⁹ lincis ad carnē: ſi mortez ex hoc aie incurrat. **P**roceſſus ordinatos qōnum ⁊ eaz arg. pro ⁊ contra vito: vt ſaſtidiū mihi ⁊ legentib⁹ tollam. **H**oc ſi quidē phibetur monachis ex regula ſua. **E**t ſi bñ recoło. in decre. eē de ſta mon. **M**obis vero ex ōſtitutionib⁹ nris. **E**t bñs **T**ho. i. qdā qōe d̄ qdlib⁹ qlib⁹. i. ar. xx. q̄ ad eſuz carniū d̄terminat mōachis n̄ eē mō tale hoc: niſi fieret ex cōtēptu vel ōtra p̄ceptū ſupioris. **I**n quibus caſib⁹ intelligit penaz carceris poſitā mōachis hoc faciētib⁹. i. c. **C**arnē d̄ ōſecra. di. v. **C**ū igit nō ſit magis ſtrictē phibit⁹ vſus lineoz q̄ carniū: ſz potius ecōtra. ideo nec vſus lineoz mihi mortale vī. niſi p̄pter ōtēptū vel p̄ceptū exp̄ſſuz: qd̄ nullibi adhuc legi quo ad mōachos ⁊ nos. **M**ā de minorib⁹ taceo: quoz regula plena eſt p̄ceptis. **D**ex qz ōſuetudo: ⁊ ſi nō ſit ipſa cōtēptus: vī tñ p̄p̄inqua ōtēptui: ⁊ ad ip̄z diſponere: iō cauere d̄z ſibi quilibet ab his in eis permanendo.

Queritur. **Q**uod peccet mortalit̄ qui

nō refert enormia vicia viſitatorī ſi p̄cipiēti ſz ſimpl̄ q̄rēti.

Et viſitantib⁹ quētus fine formatiōe p̄cepti **A**n viſitati peccēt criminaliter. nō ei referēdo enormia ⁊ piculoſa: in ſequēti queris. **S**i talis diſtinctio ſufficiēter d̄clarat dubiū vīri: prudētia vīra diiudicet. **A**ut. n. tal eſt viſitator q̄ credit viſtatus verifiſimiliter ip̄m neſcire mature ⁊ ſine ſcādalo. p̄cedere in negotio: aut eē diſſimulare ⁊ nō curate de ip̄o ſcō: ⁊ tūc nō peccabit. **A**ut eſt talis q̄ credit. aut h̄z credē viſitat⁹: q̄ prudenter ſe hēbit vt bonus p̄r ⁊ rect⁹ iudex adhibendo ōgrua remedia: ⁊ tūc occultas ex mala cōpaſſione vel negligētia ⁊ h̄mōi. ⁊ p̄cipue in his que p̄nt hēre recidinationē ⁊ de facili trahi in exē. aut vergi in magnū ſcandalū: peccat mortalit̄ qz p̄ caritatē boni cōis. **E**t lo cū h̄z ibi regula iur. i. vi. **Q**ui tacet conſentire videtur. ⁊ di. lxxiiij. **E**rroz.

Queritur. **Q**uod eligēs ineptū ad prelacionē peccet mortalit̄.

Quadrageſimā ſeptimā p̄ponitis multuz intricatā: ad quā extri

candā aliquas cōclusiones po-
nā: residuū vobis ruminādū
dimitto. ¶ Prima videlz. q
qui eligit aliquē in aliqua pla-
tura: vel ponit quē nouit esse
male cōscie. vel oīno ineptum
ex negligētia vel ignorātia: ita
q̄ dubitat vel credit religionē
sub ei⁹ cura p̄clitari ⁊ pati ia-
cturā: v̄l p̄p̄m male regi: mor-
taliter peccat. di. lxi. c. Ad ira-
mur ⁊ ex de dā. ⁊ in iur. c. vlt.
¶ Secūda cōclō: q̄ ille qui q̄rit
absolutiōnē alicui⁹ p̄relati quē
reputat cōpetētē idoneū: sed
motus p̄ncipaliter ex indigna-
tione p̄ eū. vel q̄ secū nō dis-
p̄sat vt velle: mortalr pecca-
ret: q̄ p̄ iusticiā ⁊ caritatē: nisi
intēderet ⁊ speraret meli⁹ ide
posse p̄uidere cōuentui: ⁊ ex
hoc p̄ncipali⁹ duceret: ⁊ si se-
cūdario ex indignatiōe p̄ illū
nō tñ mortifera. ¶ Tertia cō-
clusio est. Cū sit nimis diffici-
le mediū tenē in regimine le-
uitatis ⁊ seueritatis p̄nt dicit
di. xlv. c. Disciplina. Excessus
in altero horū duorū qd̄ cōiter
accidit in p̄latis: qd̄ sit magis
expediens subditis: oib⁹ cōpu-
tatis nō facile dixerim: nisi q̄
ex iure diuino hēmus. Judici-
um sūi misericordia fret illi: qui

nō fecit misericordiā. Et q̄ be-
nignū oꝝ hoīez eē ⁊ humanū
⁊ mitē ad oēs: ⁊ q̄ dirigit do-
mus māsuetos in iudicio: p̄p̄
qd̄ prim⁹ a dño electus moy-
ses mitissim⁹ erat oīum super
terrā. Ex iure nāli loquit̄ ep̄s
cordubēf dicēs. Ad eli⁹ impe-
rat: qui remissius nupat. ⁊ le-
uiter castigat reuerentiā exhi-
bet castiganti. Asperitas autē
nimie icrepatiōis: nec correc-
tione recipit nec salutē. Et ci-
cero ad cesarē. Nulla de vir-
tutib⁹ ei⁹: pietate maior ē. Ex
iure canonico. Iniaz que miseri-
cordiā verat: nō solū tenere s̄
audire fugite: q̄ misericordia
potior est cūctis holocausto-
matib⁹ di. l. pōderet. Et Lhrif.
Ad eli⁹ est reddere dño rōnez
de nimia mia: q̄ de nimia se-
ueritate. xxvi. q. vii. Alligāt. vñ
in hoc. nō facile est aliqs dē-
nandus. Et iō si querit aliqs
absolutiōnē alicui⁹: q̄ v̄l ni-
mis austerus (⁊ si bon⁹) vel cū
tractat de eligēdo: q̄rit: cōsulit:
eligit mitiorem sibi: ⁊ als cre-
dēs bñ per illū gubernari cō-
uentū sūi deū ⁊ meli⁹ q̄ per
aliūm austeriōrē: q̄uis in qui-
busdā videat aliū excellere: tñ
oib⁹ cōputatis mitiōrē putat

melius se habere: de mortali non argueretur sed nec de veniali: nisi passio indignationis in hoc se misceret et livoris et videlicet.

Utrum accipere certum numerum missarum sit peccatum. **D**e prima parte. xlvi. dico quod si constitutio ponit istud amittat sine dicitur: clare loquitur. scilicet quod non amittat numerum missarum quod ibi statuunt dici sub certo numero annuatim in communi et in particulari. Si vero admittat scriptum sit cum dicitur. ut contra repit: licet aliqui intelligant de missis quotidianis perpetuis. ego simpliciter intelligo quod missae non sumantur sub numero puta. xxx. vel. xl. vel. centum vel mille ut petuntur quotidie a laicis: et tunc dicitur operis: quod derogatum est illi constitutioni per suam consuetudinem quasi generale: saltem in Italia. De alijs partibus nescio sic et de vna campana solum: et de calice non subleuando post consecrationem: et de ecclesijs curatis. non suscipiendis: et alia hoc derogatum est. **E**t quod ad hoc quod consuetudo tollat ius est generale: requiritur quod sit rationabilis. et prescripta. ex de consuetudine. c. vlt. Quod prescripta sit haec consuetudo de se patet. Quod sit rationabilis quod ad moderatam acceptionem piam et usitatissimam.

scilicet. missas gregorianas vel impositas pro peccatis: et hoc satis videtur si additis superstitionibus. Accipe autem centum vel. cc. pro vice sine urgentissima causa: indiscretum videtur: indiscretissimum nulle. **A**d tertiam partem respondeo. Quod cum valor missae sit finitus: quousque deus in sacro sit virtutis infinite: finite tamen operatur quod ad effectum sacri ex intentione celebrantis: vel sui superioris. Valor ille applicetur ad hunc vel illum: si tamen capax est. et finitum in plura distributum minus fit ad singula. Fides vero in licitis. id est. obsequatio promissorum observanda sit. xxiii. q. i. c. Moli. et. xxij. q. v. Juramenti. Sic arbitror eorum quod promittit simpliciter vel acceptat missas gregorianas dicendas pro aliquo: vel alias missas plures vel pauciores pro vno acceptas: non debere ad alios simul cum illa valore principalis sacrificij extendere: aliter videtur infideliter agere. Quod autem ad orationes quod ibi dicitur: cum ecclesia intendat pro omnibus vivis et defunctis orare: hoc auferre non debet nec potest et similiter quod ad orationes privatas quod in silentijs interpolatis ad placitum dicitur in missa: liber est quousque quod ad omnes. Si autem solum dicitur illi quod faciat pro eo orari in. xxx. vel centum missis vel participet fieri: tunc

puto p plurib⁹ simul posse of
ferri & si sigillatiz fuerit pmissum.
s. de orando. Hec vide in. j. pte
sum. ti. x. c. ij. §. iij. v.
Utrum diebus dominicis.
dicere vel audire missam que non
est illi⁹ diei sit pctm̄.
Ira. xlv. Quāvis e^t
c de celebra. mis. c. Qui
dā. rephendantur qui
audire missas ad q̄s hnt de-
uotionē: pura beate virginis
v^t sancti michael: & hoc dimis-
sis pprijs occurrētib⁹. & per
p̄ns & qui eas dicunt vel can-
tāt: nō tñ credo illud pcepto-
rie positū. Certo. n. cert⁹ est:
nō esse sub pcepto omne qd
in iure canonico habet. Quā-
do at pceptoria sit ordinatio
aliqua: nō ē p̄ntis r̄n̄salis edi-
scere. Vnde ex iusta & vrgēte
cā ppriaz missam dimittere:
puta est in loco vbi nō est scri-
pta in missali missa ppria: vel
est p̄ns funus in festo: vel in
dñica: vbi in patria cōsuetuz
est p illo celebrari: & hoc in
nullo credo peccare. S; sine
cā vrgēte puta ob deuotionē
(vtinā nō fatuā) alicuius per-
sone: vel ad seruādūz morem
alicuius societatis. qui volūt
missam p mortuis sp̄ in dñi

cis. & hoc puto non euadere
pctm̄: ita leuiter dimittere rō-
nabiles ordinationes ecclesie
vel ordinis. Hec vide in. ii. p-
te sum. ti. ix. c. x. §. i.

Utrum habens votuz de
artiori religione: & sine di-
spensatione ingreditur religio-
nem laxiorem peccet & teneat-
ur exire.

Habens votū de igres-
su ad religionē artio-
rē: si ingreditur laxio-
rem sine dispensatione p̄p: si
hoc agit intēdens ante p̄fessi-
onēz petere dispēsationem: &
estimans obtinere: alio patuz
ad artiorē vt vouit intrare: nō
videtur peccare. Si autēz in-
trat cum proposito profiten-
di ibi absq; dispēsatione: vel
actu profiteatur non habi-
ta dispensatione: puto vt vo-
ti transgressorem de mortali
iudicandum: nisi ita simplex
sit q; ignorantia iuris videa-
tur euz excusare: credens hoc
licite posse facere. & precipue
super hoc consulens ab his.
qui in hoc periti credebātur.
Utrum post professionem
emissam in laxiori: ibi de-
bet remanere nec āplius in-
diget dispēsatione: s; p̄nia de

voti transgressione ex de vo. 7
 vo. re. li. vj. Et sic expedit. xliiij
Quod magister ordinis possit
 dispensare cum monialibus nostri
 ordinis in pena quam incurrunt
 intrando monasterium symoniace.
Et pena quam incurrit
 ingrediens monasterium
 symoniace. s. q. det
 expelli et ad aliud transferri. ex
 de symo. c. Qum symoniaca qd
 valeat dispensare qritis. xliij.
 vbi qda scintilla ronis et equi
 tatis: tale suggerit rnsionem.
 Cum eandem videant hēre au
 ctoritatem in absoluendo et dispē
 sando plati ordinis: erga sub
 ditos suos. s. m. puilegia ordi
 nis ipsi: quā hnt diocesani i
 sibi subiectis. et magister ordinis
 et puincialis hēant ptātez in
 monasterijs montaliū in spūa
 lib: p:cipue equalē in fratrib:
 et puentib: sic epōs: credo pos
 se cū monialibus in illa pena
 dispensare in monasterijs sibi
 subditis: ita magim generalē
 et forte puinciales in nris. Et
 qz pp scit et tollerat hmoi cor
 ruptelas: poti: qz consuetudi
 nes: de dotib: que dant rē. id
 quo ad illā penaz et puto pos
 se per trāfiri. Secus de pctō.
 hec vide in. ij. p. s. ti. i. c. v. §. xx.

Quod cum quis vult aliis le
 gare alteri si aliis impedit ne
 fiat: teneatur ad restituendū.

Equitur. xliij. In qua
 omīssa inq:stiois nre
 exp:ssione: vt in pluri
 bus alijs: dico: q. si aliquis aliū
 volentē mihi legare centū vel
 ecclesie: inducit vt det sibi vel
 alteri ecclesie vel laico: si hoc
 agit intēdēs illi meli: p: sulere
 s. m. deū: i nullo tenet nec pec
 cat. Si autē hoc facit intēdēs
 nō illi: dāmnū principāl: sed
 poti: sui utilitatē. vel alterius
 amici: cū adhuc illi nō sit ali
 qd ius acq: sitū: nō credo tenē
 illi: p:cipue si eget. Si autē ab
 odiū illius mouet: intendens
 principāl: dānū illius: et mor
 taliter peccaret. et tenet ad ar
 bitriū boni viri. Nec vide in
 scda pte sum. ti. ij. c. ij. §. vi. itez
 ti. i. c. xij. §. penultimo.

Quod existēs in sacris nō
 hnt aliqd beneficiū teneatur
 dicere officium.

Existens in sacris qui
 cūqz: et si nō sit bñfici
 atus: tenet ad horas:
 als peccat mortāl: Nec duz
 reperi p:riū dicentē. In mino
 rib: aut p:stituti: si nō sunt bñ
 ficiati: nec de iure cōi: nec de

consuetudine generali: tenentur ad aliqd officium vel ps. Sz si sint beneficiati et simplici beneficio et tenuissimo: tenentur ad oēs horas: aliter peccat mortaliter: ut notat cōiter doc. sup dolētes de cele. mis. Et hoc sufficit pro solutione. xli. Nec vide in. iij. pte ti. xiiij. c. iij. §. i.

Quod nō dicens officium beate virginis. peccat mortaliter.

Et saltū subdo. xxiiij.

Propter idēptitatē marie: que multiplex est

Dimittēs horas de beatā virginē quā dici debēt: peccat mortaliter: qz et hoc est de pcepto ecclesie. Franc. de za. Nec vide in. iij. pte. s. ti. xiiij. c. iij. §. iij.

Quod nō dicens totū officium mortuorū cum dici debet: peccat mortaliter.

Dimittēs novē lectiōes seu totū officium defunctorū cū dici dicitur infra ebdomadas: peccat mortaliter: hoc intelligēdo: quā ex negligentia vel advertēter. Nec in hoc excusat ignorantia iuris.

Nec in. tertia ubi supra.

Quod clericus professus nō ordinatur teneat dicere officium.

Clericus professus sicut de. de palu. in. iij. di.

rv. q. i. ar. i. et Ber. dimittens officium mortaliter peccat. Que opinio: et si ex iure non trahatur tū ex rōe: quā mihi plz: hec vbi. s.

Quod monialis professus teneatur dicere officium.

Non malem professus sicut puto obligari et eadē ratione: quam ob brevitatem dimitto.

Quod novicius teneatur ad officium.

Novicius obligari ad hoc: dux mihi videtur dicere: ut credē: nec mēs mea huic acqesit et si aliquis dicat.

Quod conversus professus teneatur ad officium.

Conversus professus tenetur ad dicendū officium.

Sed in p̄m eē v̄: qz p̄tialib⁹ assumuntur et exercitijs corporalib⁹ vescūt pane suo. hec vide i. iij. p. s. t. xiiij. c. iij. §. i. i. fi.

Quod ad tres lectiōes mortuorū teneatur quod ex pcepto.

Tres lectiones defunctorū dicere: quā ad clericos seculares cū de

feria faciūt pceptū est. Fratrib⁹ autē n̄is notatis per tablas ad hoc. s. ministerijs altaris: et qui hz missas pro defunctis. debetū est dicere cū in choro d̄r.

Utrum autē ex precepto du-
biū ē mihi. Et meli⁹ ē pie du-
bitat⁹: et tutiorē viā i suādo il-
lud tenē: q̄z temere diffinire.
Dec i. iij. p. s. ti. xij. c. iij. §. iij.
Utrum liceat habere plura
beneficia cum dispensatione.
Et habētib⁹ plura be-
neficia: qd iuris quo
ad peccatuz et quo ad
restitutionē q̄ritis p̄nr. Pro
licitate indiget mā ista: cuz tñ
ad finē ei⁹ et aliaz q̄onuz festi-
nē. Si sine dispēsatione q̄tra
iura quis tenet bñficia: vnū
vel plura: dubiuz nō est quin
mortaliter peccet. et ad restitu-
tionez fructuū tenet deductis
expēs factis in utilitatē bñfi-
cioz illoz. Si autē cū dispēsā-
tione tenet plura bñficia vltra
q̄uenientiā sui stat⁹: et si in fo-
ro p̄tentioso eēt excusatus: tñ
in foro p̄scie et dei: nō puto ip-
sum tutū de salute sua. Si ve-
ro cū dispensatione et sine ex-
cessu sue p̄ditionis: nec fac̄ il-
lis ecclesijs ad sufficiētiaz per
aliū deservire: vbi ipse p̄sona-
liter nō p̄t: si secur⁹ hinc erit.
ego nō sum securus. S; si fa-
ciat per alios desuere: p̄suppo-
sita ē dispensatione. et ablato
excessu multitudinis bñficioz

si de fructib⁹ bñficij sumptis
 ide q̄gruis expēs: d̄ supfluo p̄
 dige sp̄git: puta i aleis q̄uinis
 egtaturis v̄l donādo amicis
 v̄l sanguineis v̄l tirānis s̄m i
 digētia rōnabili: nescirē a mō
 tali excusare: cuz paupib⁹ sua
 subtrahat. Nō. n. dñi instituti
 sūt: i p̄rimonio crucifiri. Sic
 iā querit v̄t fidelis q̄ iueniat.
De restitutionē at̄ quo tales
teneāt iā supra bitū ē in. q. lv.
Utrum restitui debeat pe-
cunia data symoniacce.

In manib⁹. xxxviii. te-
nem⁹: qua querit qd
de pecūia data symo-
niace. s. renūciāti bñficio v̄t re-
nūciet. Ad qd dicūt doc. bñf
Tho. scda secūde. q. c. ar. vi. ad
iiij. et Ray. et alij: q̄ nec sibi re-
cipiēs retinere d; nec dāri re-
stituerē. pp̄ turpitudinē v̄trius
q̄z in ipsa datiōe: s; d; paupi-
b⁹ erogari: vel illi eccleie appli-
cari in cui⁹ iniuriāz data est. s.
circa quā cōmissa est talis sy-
monia (ita tñ q̄ non reportet
aliquis illoz cōmodū) puta iā
aliquā reparationē tal̄ eccleie
si idiget: vel ornatū necessariū
et decētē et h̄mōi. Sic autē acci-
piēs bñficiū symoniacce: v̄t d̄
ctuz est. s. q. li. retinere nō p̄t.

Hec in ij. p. sum. t. i. c. v. §. vij.
C Vtrū dicere missam ante
 primam sit peccatum.

Xpediēs. xxxvij. dico
e q̄ cū dicere primā an
 misse celebrationē nō
 repiāt statutū i iure. neq; ge-
 nerali consuetudine introductū
 qd̄ eādē vim ligaminis h̄z: iō
 celebrās an primā dictaz (nisi
 in sua regula vel eccl̄a sit p̄ce-
 ptū) nō credo pctm̄ aliqd̄ p̄pe-
 trare. Mā de consuetudine p̄ti-
 culari: difficile est iudicare vel
 ipsas cognoscē. Et tñ cuilibet
 suaderē (nisi vrgēs necessitas
 imineret) primā pri^o dicerē: qd̄
 sp̄ facere conat^o sum. **Hec in**
iii. p. s. ti. xiiij. c. iij. §. iij. in fine.

C Vtrum homicidiū sit ca-
 sus pape reseruatus.

Insequēti qōni Rñ
c deo. s. de homicidio v̄z
 q̄ in corpe iuris nūq;̄
 adhuc repi: n̄z in exuagātibus
 q̄s vidi: homicidiū ē notoriū
 aut aliqd̄ aliud enorme (q̄ ad
 pctm̄) p̄cise pape reseruatus. Et
 fm̄ regulā canonistaz cōiorē
 qd̄ nō repi pape reseruātū: itel-
 ligi ep̄is concessuz. c̄ de sen. ex.
 c. Mup. **Dez ē:** q̄ p̄p̄ horrozē
 facti: consueuerit ep̄i homicidas
 mittere ad curiā: si ire p̄nt La-

sus. n. vt nollis: est vn^o ex reser-
 uatis. Et quo ē pz: q̄ ipsi p̄nt
 absolue: als frustra diceret eis
 resuari. Quo ad excoicatioez
 vel irregularitatē: aliō ē: s; de
 his nō est inq̄sio v̄ra. A qd̄ā
 iurispito: a diu recepi sub cō-
 modato consōnes q̄sdā consōtie
 factas sub Aldartino. v. et p̄ le-
 gēdo. et aliq; vtiliores trāscri-
 bēdo nihil d̄ hac mā ibi iuci.

C Vtrū symōiaci sint excoi.

E mōbo cācroso symo-
d nie agit. xxxv. **E**gdē in
 corpe iuris n̄ credo ali-
 cubi hēri: q̄ excoicatio icurra-
 tur p̄p̄ aliq; symoniā. Mā q̄
 i. q. i. c. q̄cūq; a gre. d̄ anathēa
 dātis: anathēa recipiētis. s. sy-
 moniace: exponit a doctorib;
 sic: fiat. i. q̄ tal' d̄z excoicari. s.
 cū d̄uicūt. Et tal' expō hēt di.
 xxx. p̄ totū. **Ad** aut̄ dic̄ Amb.
 in. c. repiūtur. i. q. i. exponit de
 suspēsiōe quo ad aliquā symo-
 niā. In exuagātib; vero secus
 est. Mā p̄. ex bonifacina quaz
 allegāt Jo. an. et Jo. de li. In
 lecturis suis. excoicam^o q̄ ad
 symōias q̄ cōmittūt in curia
 romana s; dātes: vel accipiē-
 tes pro aliq; grā vel iustitia v̄l
 eccl̄asticav̄l bñficio obrinēdo:
 exordinarie intelligatis. nō de

raris et alijs hmoi. Et pape re
 seruatur absolutio talium. Qui
 da tñ dicunt illas reuocatas fuis
 se. ¶ Per urbanū vero fuit la
 ta snia excoicationis ꝑ dātes
 aliqd: vel accipiētes pro igres
 su monasterij. In exuaganti
 Me in vinea: audiui qꝫ papa
 Martin⁹ dixit qꝫ nolebat illā
 ligari. ¶ Per martinianā ve
 ro exuagantē ꝑtra oēs symo
 niā occultā vel manifestā ter
 ribile fulgur in terrā cecidit et
 sibi refuauit absolo: sꝫ paulo
 añ mortē martini: per euz re
 uocata est: vt audiui ex ore car
 dinalis bononiēn. cū sup hac
 mā aliqd a dñatiōe sua qꝫrerē
 ¶ Constitutio aut ꝑcilij ꝑstan
 tiēn. ꝑtinet vtiqꝫ: et ifert excoi
 cationē ꝑ symoniacos in or
 dine. Sꝫ mibi dubius extat si
 etiaz reuocata fuerit: qd et ille
 Cardinal⁹ videbat dicē. Nec
 adhuc mibi clare ꝑstat: quāti
 roboꝝ sint ꝑstitutiones facte
 in dicto ꝑcilio. ¶ Demū qui
 nunc est Eugenius: reuocauit
 martinianā supradictā de mā
 symo. modicum añqꝫ de vrbe
 discederet. Et cū florētie qdā
 inde surgētia dubia peterē de
 clarari: rñdit mibi ex parte seu
 cōmissione ipsi⁹ Eugenij: ep̃s

triuifinus. s. dñs io. bñdicti de
 venetis ordi. no. ff qꝫ dñs nꝫ
 intēdebat solū de symonijs qꝫ
 cōmittunt in curia sua. Nec
 vide in. tertia parte. s. ti. xxv. c.
 lxx. lxxvi. et lxxvij.

¶ Et suspēsiōne que in
 d currit qꝫ aliqꝫ symo
 niā. de hoc qꝫ nō qꝫri
 tis nihil dico. Tamē si vultis
 vidē. hētis i. iij. p. s. t. xxvij. c. ii.
 ¶ Vtrū ille a quo cōitas vel
 dñs accepit aliqd et detinet vel
 dānificauit iuste possit de bo
 nis illorū accipere.

¶ Reuerende in xpo pꝫ:
 r post recōmēdationē.
 Circa qꝫsitū vestrū in
 littera positū fr̃i gaspari dire
 cta: absqꝫ reuolutione librorū
 ex his qꝫ aliqꝫ legi: talis mibi
 occurrit rñsio. Cū qꝫritis vtrū
 ille a quo cōitas. dñs. vel ali⁹
 quicūqꝫ accepit aliqd. vꝫ deti
 net iniuste. vꝫ dānificauit: pos
 sit de bonis predictoz accipe
 vel cū ad manus suas veniūt
 retinere sine pctō. et restōne?
 Dicēduz qꝫ talis qui aufert a
 ꝑdictis dicto m. o: aut est cer
 tus qꝫ cōitas: vel dñs: vel ali⁹
 hēat tātūdē de suo: aut nō est
 certus sꝫ dubitat: seu suspicat
 siue credit: si nō est certus: nō

excusatur a mortali. cuz expo-
nat se piculo furti: nec excusat
a restōne. Si aut est cert⁹: tūc
aut illud pōt in iudicio repetē
in quo administraret sibi iusti-
tia: aut nō pōt: ⁊ in pmo casu
peccat mortālī: qz vsurpat si-
bi iudiciū qd̄ spectat ad iudi-
cem: ⁊ fm̄ iura deberet illud
amittere. Si tñ nō pcedatur
ptra eū: nec ex inde dānū al-
teri scq̄tur: nō credo teneri ad
restōnē. In scdo casu. s. cū de-
ficiūt ei p̄bationes: vel nō ad-
ministrat ei iustitia pp̄ poten-
tiā alteri⁹: tūc aut de bonis il-
lius detinētis sua. accipit per
modū quo orit̄ scandaluz: vel
dānū alijs: vt qz hētur suspi-
cio vehemēs q̄ alter abstule-
rit: vel accepit ab eo qui hēat
in deposito vel cōmodato: ⁊
hm̄ōi: ⁊ tunc nō lz: qz nemini
licet locupletari cū dāno alte-
ri⁹: aut sine scādalo vel dāno
cuiusq̄ accepit: v̄l vēit ad ma-
nus ei⁹ de bōis illi⁹: ⁊ tūc abs-
qz pctō pōt accipere: nec resti-
tuere tenetur vsqz ad tantū dē
qd̄ ille habebat d̄ suo. Vex si
illi est notum se p̄dicto obliga-
tum (ne cōtingat bis fieri re-
stitutio) significet aliquo mo-
do coopto: q̄ illi remittit ⁊ hu-

ijsmōi. valete ⁊ orate pro me
in festinātia in festo innocētū
Anno dñi. 1438. frater An-
thoninus de flo. vicarius rē.
De hm̄ōi materia vide in. ij.
parte sum. ti. ii. c. iij. §. iij. Itē
hic superius in tac. de resti. fo.
cxvij. §. de tutoribus.

¶ Sequūtur. xxi. dubia decla-
rata per Reuerēdissimū fra-
trem Anthoninū de florē. ar-
chiepiscopū florētīnū ordinis
fratrum predicatorum.

¶ Vtrum liceat tenere Co-
lumbaria.

Reuerēdissime p̄r pla-
ceat r̄ndere ad dubia
sequētia. p̄rio si p̄t qz
h̄re colūbaria i comitatu: vel
teneat restituē ⁊ destruē. Scd̄z
De. de pal. i. iij. di. xv. q. ii. ar.
ii. in fi. tenetur de damno. Ad
hūc casum r̄ndetur: q̄ si dñs
columborū: ipsos sufficienter
pascat eo tēpore quo solent fa-
me compulsi legumina ⁊ alia
grana seminata cōedere: effo-
dere: ⁊ destruere: absolui pote-
rit sine lesione p̄scientie: q̄q̄
tutius foret talia colūbaria ad
terrā deijcere ⁊ in alios utili-
ores vsus cōvertere. Nec in
secunda parte summe tit. p̄ri-
mo. c. xii. in fine.

¶ Vtrū daciarij possint emere quedam dacia.

Secūdo. si daciarij pnt saluari: qz dacia in his partib⁹ sunt triplicata qz si dñs nō pōt vendere nec ipsi emere nec erigerē. Rñdeo hec dubitatio q̄uis scipaz solvere videat: qz dñs nō pōt tē. tñ in hoc resoluenda videt: an videlz dñs possit talia dacia siue gabellas duplicare vñ triplicare. Quia igit dubiū non est. quin dñs possit tallias imponere subditis suis et exactiones pecuniarū in ipos facere: iusta causa regrente: puta ad expugnandū inimicos siue ad defensionē patrie et p̄servationē subditoꝝ et hmōi: poterit etiā per viā indirectā exigere: puta dacia duplicādo et huiusmōi. Emēs igitur tales exactiones siue poti⁹ taliū exactionū executionē: peccare nō vñ alio nō obstāte. Et q̄q̄z vt frequēt⁹: dñi ex cupiditate improba ista requāt: videtur tñ tales ementes posse excusari rōe dubij: sicut dicim⁹ de subditis bellantibus ad mandatum dñoꝝ.

¶ De venditione rex alteri⁹.

¶ Tertio deditis mihi librum vñ vestē vt vēderē p

x. vēdidi p. xij. an possis tenere duo vñ dbeo vobis vñ c̄ptori redderē. **¶** Itē vultis mihi librum vēderē p. x. et ego nō itēdo emere nisi pri⁹ inueniam qui emat a me pro. xij. et postq̄z vēdidi alteri emo a vobis. do vobis. x. et ego teneo duo: an possim. vñ cui teneor: vel qd si primo volebā emere. **¶** Ad primū dicitur qz vēdētī sufficere d̄z lucrū qd inde p̄sequitur: puta tātū pro libra et hmōi. Unde iste medi⁹ vēdēs: cū puz ministerium gerat primi tradētis qui sibi p̄stituit certam mercedē p̄ exercitio: quicqd sup̄ēdat rē sibi traditaz: vt librum vestē et hmōi: totū traderē siue restituere d̄z p̄mo vēdētī et nō emētī: nisi forte plus iusto precio vēdidisset: quoniaz tūc restituere tenētur emptori: et nō p̄movēditori. **¶** Ad secundū. Rñdeo qz iustū p̄ciū rerū nō cōsistit in idiuisibili: s̄z in quadā latitudine p̄sistit: iō si emēs librum p. x. eundē vendat p. xij. iusto tñ p̄cio vt quotidie p̄tingit: nō videtur cōdē nādus. Quinimo si alias nō erat empturus nisi p̄mo certificatus de lucrādo duo fuisset: dūmō vt iā dictū est iustū pre

eiū nō excedat: de industria vř
laudāndus: n̄ d̄vicio d̄dēnād̄.
¶ Vtrum famuli stipenda-
riorum teneātur quādo nihil
ad eos devenit.

¶ Quarto famulus sti-
pēdiarij de mandato
dñi sui generali: vel
speciali: vel de d̄suetudine qz
sic alij saccomāni faciūt: capit
boies: p̄dat i iusto vel d̄ubio
bello nihil ad eū tñ devenit sz
ad dominū: an famul⁹ tenea-
tur. Similiter d̄ famulis mer-
catoruz: qui fraudant alios in
numero: pondere: z mensura
z nihil ad eos devenit. **¶** Rñ-
sio de famulis mercatorz qui
defraudāt zc. Et stipēdiarijs
sive saccomānis zc. vt prefer-
tur: nō est d̄ubium quin inso-
lidum teneātur defraudatis:
sive d̄ānificatis: vbi domini
eoruz mercatores z huiusmo-
di. ad quos lucrū d̄uenit: resti-
tuere nō velint vel nō possint.
¶ Vtruz bona facta in mor-
tali: reuiuiscant

¶ Quinto dicit bea-
tus Tho. in. iij. parte
q. lxxxix. ar. vj. in. c. q
bona facta in mortali non re-
uiuiscant per p̄niam sequen-
tes. Et tñ. in. iij. di. xv. q. j. ar.

ij. q. iij. ad. iij. dicit q̄ ieiunia z
elemosine iniuncta in cōfessi-
one z expleta in mortali valēt
z nō dñt iterari: ratione effe-
ctus qui manet: ergo eadē rō-
ne quelibz alia bona que spō-
te quis facit in mortali: quo-
rum aliquis effectus manet.
Ad hoc dicendum est: quod
non videtur negari quin bo-
na que quis facit i pctō mor-
tali absqz iniunctione sacer-
dotis: valeant ratione effect⁹
remanentis post peccatū mor-
tale. Alia tamen ratione va-
lent ista z illa: que fiunt ex in-
iunctione sacerdotis. Nam il-
la que fiunt propria sponte: co-
modo valent quo dicimus
valere alia inflicta a deo vel
hominibus. **¶** Mas scōz Tho.
in. iij. di. xv. q. j. ar. iij. q. ij. va-
lent ista in quantum fiunt pa-
tienter: puta eis patienter vtē-
do zc. **¶** Vbi videatis illa vero
que fiunt ex iniunctione sa-
cerdotis: valent etiam ratio-
ne sacramenti penitentie.

¶ Vtrum ante. xj. annū te-
neat̄ q̄ ad aliquod ieiuniū.

¶ Sexto an q̄ teneat̄ ex
p̄cepto ad aliqđ ieiu-
niū ecclē añ. xj. añū:
puta semel vř bis i ebdomada

in xl. v. h. m. o. i. cū sit. xii. xv. v. l. xx. a. no. x. z. h. m. o. i. r. n. s. i. o. Circa hoc varie sūt opiniōes docto-
rū. **Mā** **I**de. de pal. in. iiii. di. xv. q. iii. ar. i. dīc hoc eē hoc re-
liquēdū arbitrio hōi sacerdo-
tis: qñ q. s. z. q. tū ieiunā tene-
atur: cū lex ecclāstica annos
etatis non p̄figat. Sanior tñ
doctrina z cōioz opinio ē illa
scti Tho. 2a 2e. q. cxlvii. ar. iiii.
videlicet q. nemo obliget ex
p̄cepto ecclēsie. infra tertium
septēnium ieiunare.

Quōd sit mortale in festis
legere z studere in legibus z
artibus z huiusmodi.

Eptimo si peccāt mō-
taliter q. legunt in tri-
uio vel q. d. ruio: vel le-
ges v. l. canones dieb. festiuis:
p̄ p̄cio siue sine p̄cio vel cā
exercitij vel ocij vitandi in se
vel in alijs z similit. de his q.
legūt dantez in p̄dictis dieb.
z an liceat studet. his diebus
festiuis. **R**ūdeo studere dieb.
festiuis in lege ciuili vel sacris
canonib. de se illicitū eē non
videt. Eodē mō legere dātez.
cū moral. poeta extitēt. Lege-
re vero artes: aut leges p̄ pe-
cunia dieb. festiuis: nō videt
vsq. quaq. licitū. Si tñ fieret

cu. dispēsatione ep̄i: satis de
facili possit pertransiri.

Quōd dñs alicui civitatis
possit mutare mensuras.

Ltauo. Si dñs p̄ an-
tiquas mēsuras mu-
tar ad libitū. **R**ūdeo:
dicēdū q. dñs p̄ antiquas mē-
suras mutare: minuire v. l. ac-
crescere: dūmō hoc faciat. p̄
bonū cōe. Si vero secus face-
ret: puta vt sue cupiditati cō-
suleret: vtiq. peccaret pl. z mi-
nus fm sue cupiditatis rōnē.

Quōd pignora p̄dita apud
vsurarios possint emi.

No si licet emer ab
vsurario: libros: vestes.
z h. m. o. i. que p̄dūtur z
dimittūtur apud eos: z quō i
vsura trāsfit dominiū. **R**ūdeo
an in vsura trāsferat domini-
um: varie sunt opiniones do-
cto. **Mā** plures tā theologi.
q. iuriste. p̄dicatores z mino-
res dicūt in vsurā dominiuz
nō trāsferri. **S**actus thomas
quē plures alij theologi z iu-
riste sequūtur: dicit q. trāsfer-
tur dominiū i vsura. **Q**uid at
sit dominiū trāsferri i vsura
p̄t p̄ dñū videri: v. z p̄ furtū z
rapinā. in qb. dominiū nō trās-
fertur. sur nāq. siue raptor. nō

solū tenetur dānificato satisfacere: imo si dānificatus petit rē i specie restituere obligatur. Et qz qd suū nō ē: nō pōt qz iuste i aliū trāsferre. hinc ē qz raptor z fur: rē raptam siue furatā: alienari nō pōt: puta vedēdo: donādo. z hmōi: quimmo de māu ei⁹ recipiēs p viā ēptiōnis: donatiōis: z hmōi: restituere obligat vt raptor z fur. Usurari⁹ aut supposito qz in vsura dominiū trāsferat: qz qz ei a q extorfit vsuras satisfacere teneat: tñ ei rē i specie: puta librū: vestē: z hmōi acq̄sita p vsuras: restituere nō tenetur. Ratio aut differētie ē: qz in furto z rapina z si qua sūt similia: i volūtariū oio cōcurrit. In vsura vero: volūtariū mixtū. Vult. n. poti⁹ accipiēs mutuū sub vsuris: vestē p̄dere: qz mutuo carere. Et quo patet qd fit dicēdū ad p̄ncipale q̄sitū. Nā fm opinionē illoz qui dicūt dominiū in vsura nō trāsferri: nō licebit emere libros: vestes: z hmōi que p̄dūt vt p̄mittitur. Secūdū vero d̄iaz opinionem licebit. Sufficit. n. qz usurari⁹ ex hoc ipotēs nō fit: ad soluēdū vsuras. Nec vide in. ii. pte sum.

ti. i. c. viii. §. xxi.

Utrum quis possit soluere debitū alteri⁹: accipiens furti⁹ de bonis eius.

Ecumo. vos debetis d mibi deces: nō vultis soluere: nec misstratur iusticia: alius auferit a vobis clam. x. z dat mibi: vtrum peccet: an teneat restituere vobis. Et vñ qz nō: qz soluit debitū vestrū: z vtiliter egit negociū vestrū. Rñdeo dicēdū qz nō videt bñ posse excusari iste tertius auferēs: nō dico a pctō (qz certū ē qz peccat) s; a restitutiōne. Nā qz quis forte excusetur rapiēs ab eo qz sibi d;: non tñ ita excusandus ē: qui nō h; actionē i eū quē nō dānificauit. Iste quoqz pri⁹ creditur qui suscepit debitū suū a non suo d̄bitore: restituet ei a quo suscepit z ita res redibit i gradū pristinū. Credo tñ qz possent se mutuo absoluer: ita qz non teneretur ad restitutionē ille de quo querebat.

Utrum mercator possit lucrari de re empta: quaz in nullo meliorauit.

Adecimo. Mercator emit aliquid pro x. In eadē ciuitate vñ

domo absqz vlla traiectione
merciū vel modica z sine ali
qua melioratiōe rei enipte z
hmoī vedit p. xij. an hoc lice
at. Rñsio dicēdū ē qz sic dū
modo iustū p̄ciū nō excedat.

De bōis certis restituēdis.

Undecimo. Si cōfi
dētēs dic se h̄c bōa cer
ta restituēda. z dic se
velle restituere an possit absol
ui añ q̄z restituat vel cōponat
cū veditore. Itē si i veritate
cū effectu vult restituere ad li
bitū creditorū. z tñ creditor ex
corde sibi remittit nō timore
nūq̄z habēdi an sit debitor ab
solut⁹ aut opz vt dicūt qdā qz
p̄mo sibi det pecūias vel on
dat Ad p̄dicta: aliter n̄ rñdēt
q̄z dictum est in tractatu de
restitutionibus. c. vj. quez als
papie scribī fecistis.

Undecimo. Si de
Inia pape possit qz
audire diuina z suscipere sa
cramenta a scismaticis.

Undecimo. Si de
Inia pape: p̄t qz audir
diuina z suscipere sa
cramenta: celebrare z hmoī a
scismaticis: excōicatis: hereti
cis: z hoc i terris eoz. Rñsio
dicēdū qz nūq̄z Iniam daret p̄
dicta faciēdi. Si tñ daret: nō

est dubium quin audiri diui
na ab eis possent. De suscepti
one vero sacroz: distinguēdū
est: qz recipere sacm̄ baptis
mi z eucharistie. marie tēpo
re generalis siue pascalis cōi
onis: nō vidēt aliqd̄ p̄iudiciū
suscipiēti: cum Inia ḡnali. Sa
cramētū vero ordinis: ad hac
cū Inia pape posset ab hereti
cis. scismaticis: z hmoī susci
pi. Mā q̄z executionem or
dinū nō p̄ferāt tales: sacramē
tū tñ verū z integrū p̄ferunt.
vt habēt in decretis. i. q. i. per
totū. Cōcurrēt at Inia pape:
ecclesiasticū illud impedimē
tū tolli vidēt. Qd̄ vero qz p̄
tētur scismatico z hmoī: vt a
peccatis absoluātur: papa cō
cedere nō possit cū ei auctori
tas absoluendi a xp̄o deriue
tur: in sacerdotez per papam.
Qua auctoritate queso absol
ueret a capite ecclie p̄cisus?
Undecimo. Si de
Inia pape: p̄t qz audir
diuina z suscipere sa
cramenta: celebrare z hmoī a
scismaticis: excōicatis: hereti
cis: z hoc i terris eoz. Rñsio
dicēdū qz nūq̄z Iniam daret p̄
dicta faciēdi. Si tñ daret: nō

Undecimo. Si de
Inia pape: p̄t qz audir
diuina z suscipere sa
cramenta: celebrare z hmoī a
scismaticis: excōicatis: hereti
cis: z hoc i terris eoz. Rñsio
dicēdū qz nūq̄z Iniam daret p̄
dicta faciēdi. Si tñ daret: nō

aliquam censuram. Vel qd si in beneficio loco sui: alius seruit & obedit scismatico. Ad hoc dubiū trifurcatū respon- deo. **¶** Pro primo mēbro: dicitur qd articulus iste, s. esse neutralē tempore scismatis: alias fuit disputatus: & cōclusus est qd talis neutralitas heresim sapit. Mā sic credere: est quodāmodo ecclesiam sine capi- te estimare: quod erroneū est. Simples vero qui credunt pseudo papam esse verum pa- pam: & per hostium intrasse: quo ad deum excusant. Quo ad secundas. Tales omnino: scismatici cēsentur. Exordē enī creditur rē. & sententiam ex- cōmunicationis incurrūt ipso facto. Quo ad tertium. dicen- dum qd male agit qui loco sui illum ponit: quem nouit pseu- do pape obedire paratum. **¶** Debet. n. ei incentiuum pec- candi: cum ratione bñficii rē. de huiusmōi materia vide in ij. parte. sum. ti. iij. c. xi.

¶ Vtrum possim facere fru- ctus meos de possessione ipi- gnorata sub specie veditiōis.

¶ Vitodecimo. Susce- pi in pignore sub spe- cie veditiōis & empti

onīs aliquā possessionez: ego sumo fructus: ali⁹ vtrū meis pe- cunijs: ductus & scia volo sibi dare possessionē & peto p̄ciuz datū intēdēs fructus cōputa- re in sortez: vel cū eo pacisci: ali⁹ n̄ vult nec curat: an ego possum isto medio facere fru- ctus meos. Ad istum casuz qd q̄ttidie p̄tingit dicitur: qd iste debet detegere vsurā p̄ signa: vt per diminutionez ad pos- sessionē: & hmōi: & suffragium curie spiritualis inuocare vt huiusmōi veditiō fraudulēta rescindat. Qd si nullo modo possit se iuuare: sibi imputer: & fructus deinceps nō p̄cipi- piet nisi forte in sortē cōputā- do. Ex qdā tñ nāli eqtate pos- set dici qd vbi nullo mō p̄t se iuuat puta qz mutuauit cōita- ti: vt ianue & saone sepe p̄tingit & hmōi: posset aliquid vltra sortē recipere rōne interesse.

¶ Vtrū teneatur quis rece- dere ab illa p̄sona cui cohabi- tando vix p̄t vitare mortale

¶ Vitodecimo. Mon.

¶ potest quis vitare pec- catum mortale pro- pter fragilitatez suā habitan- do cum marito vel vxore vel patre: vel matre: vel filio: vel

filia: an teneatur recedere ab illa persona: vel pōt de domo eicere sū p̄ctō. Dicēdū q̄ q̄z q̄z iste casus de facili p̄tingerē nō possit: tñ vbi p̄tingeret nullo dubiū q̄ a tali p̄sona ob cuius p̄sentia a mortali abstinē nō pōt: discedēdū esset. Et in hoc casu multa dicēda forēt: puta q̄ si ab vxore marit⁹ discederet quo ad thori p̄iunctio nē eā pascat ⁊ hmōi. Que discretioni vestre ac prudentie consideranda reliquo.

¶ Quidam bñficiat⁹ teneatur dicere officiu⁹ qñ alius seruit pro eo in beneficio.

¶ Decimo septimo. bñficiatus per aliū fuit bñficiatus ponēs aliquē qui loco sui dicat officiu⁹ diuinū: an ipse etiā teneatur dicere offm̄. v̄r q̄ nō qz per aliū fuit ⁊ dici fac̄. Itē deo bñficiat⁹ in sacris: siue habeat bñficiū siue nō: siue fructus bñficij ip̄e p̄cipiat siue alteri pro se ecclesiā officiātū eosqz assignet: nō absoluitur ab onere dicēdi horas canonicas nisi infirmitate v̄gēte. Si vero non h̄z breuiariū vel clare nō videat ⁊ hmōi: dicat horas suas p̄ut pōt: supplendo psalmis ⁊ oratione dñica: qd̄ in li

bro dicere nō. Valet Cleric⁹ vero simplex beneficiat⁹: siue bñficiū sibi retineat. siue alteri pro se officiātū fruct⁹ oēs resignet: tenet dicere officiu⁹. nec valet si dicatur: qz bñficiū datur p̄pter officiu⁹: ⁊ hic dic̄ officiu⁹ ergo ⁊c. Mā isto mō clericus simplex bñficiat⁹ nō h̄ns beneficiū pro sufficiētī sustentatiōe sui: nō teneretur dicere officiu⁹: qd̄ tñ falsus est: qz q̄stū cūqz sit beneficiū modicū: tenetur cleric⁹ qui illud h̄z in titulum dicere officiu⁹. fm̄ doctores. Hec in. iij. parte sum. r. xiiij. c. iij. §. primo.

¶ Quidam gener possit accipere a socero tantum pro centum quādo non dat sibi dotem nec pignus.

¶ Decimo octauo. Socer nō dat dotem genero sustinenti onera matrimonij: nec possessionē pro pignore: an possit ab eo aliquid recipere pro cētenario: puta. x. vel a quolibet alio habēte dotem vel si possessionē pignoratā sibi: pōt genero tradere pro certo fictu ānuo. fm̄ Jo. an. dicendū est q̄ nō. Paul. vero de Adarijs dicit q̄ sic. Istū casuz videre potestis in

secūda.p.sum.t.i.c.vij. §.xxvij.
Utrum donatio nō libere
 facta valeat.

Ecimono. Credito
 d ri meo feci publicam
 donationē. x. floren-
 rum: qz nihil inde sperabā ha-
 bere: vel ne icurrerē damnū:
 vtrum post hāc donationem
 possim aliud de bonis ei⁹ in-
 uentis vel ab alio oblati ac-
 cipere. Et si accepi an tenear
 eidem restituere. Dicēduz est
 qz sic: qz possit accipere. De ra-
 tione enim donationis: est li-
 beralis ⁊ voluntaria transla-
 tio donantis: qd non stringit
 in casu posito. ⁊ ideo sibi lice-
 bit satisfacere de bonis illius
 inuentis: quēadmodum licet
 alijs damnificatis. quasi non
 donasset.

Ticesimo. Emo pro iu-
 v sto precio cētum floze-
 norum possessionem:
 ⁊ inuestio vēditorem pro sex
 saccis frumenti: vel intendo
 emere fictum sex saccorū pro
 centū florenis: emendo ⁊ locā
 do aliquā possessionē ei a quo
 emi. Ad istum casum pro pri-
 ma parte sui dicēdū est. qz ca-
 sus est honestissimus dūmo-
 do ibi pensio iusta siue fictuz

statuatur: qd quandoqz non
 cōtingit. Nam vt plurimum
 tales venditiones cū locatio-
 ne sequēti eidem vendenti fa-
 cta: ob paupertatez fieri solet.
 Quod aduertētes emptores:
 granant conductores iniusta
 pensione. **Q**uātuz ad secun-
 dam partem dubij: dicēdum
 fuit Inno. qz si redditus p̄di-
 ctorum saccoz frumēti sit cō-
 stitutus ante cōtractum: cōtra-
 ctus erit licitus. Si vero cō-
 tractus cōstituatur de nouo:
 dicit idem Inno. cūctis fide-
 libus esse cōsulendum qz a ta-
 li cōtractu se abstineāt. ⁊ Jo.
 an. dicit qz est illicit⁹: ⁊ vir vi-
 det quomō talis contractus
 possit sine fraude fieri. Iste cō-
 tractus multū practicatur in
 quibusdā partib⁹ lombardie:
 ⁊ vt frequētius fit in fraudez
 vsurarum: qz nec ille intendit
 proprie emere: nec iste libera-
 liter vēdere: vnde ⁊ fit pactuz
 de rescindēdo cōtractū. **P**u-
 to qz practica istius casus: sa-
 tis sit vobis nota. **U**t refert tñ
 Inno. aliqui dicūt talez cōtū
 esse licitum. Et Hostiens. ex-
 presse dicit casum esse licituz
 ⁊ veraz venditionez dūmodo
 non fiat in fraudē vsurarum.

Decisiones

Utrum medicis liceat uti mortuorum ossibus: ad sanitatē.

Responsum primo. **Q**uod
Utrum medicis liceat uti mortuorum ossibus ad sanitatē viuorum procurandam: prout realis medicine disciplina requirit: scilicet semotis quibuscūq; superstitionis obseruatijs. Ad hoc frater **De. de arimino** et frater **Anthonus de florētia** interrogati responderunt dicentes. quod nunquā potuerunt reperire aliquem textū vel doctorem hoc prohibentem. vel illicitū affirmantem: et ideo cōcludunt quod licitū est medicis uti ossibus mortuorum ad sanitatem viuendum hominū prout natura et simplex disciplina medicine requirit.

Motent hic cōfessores: quod **beatus Tho.** dicit in questionibus

de quolibet: quolibet. **ir. q. vij. ad. ij. in. c.** **Q**uod omnis questio in qua de peccato mortali queritur: nisi expressē veritas habeatur: periculose determinatur: quia error quo non creditur esse peccatum mortale quod est peccatum mortale: conscientia non excusat a toto licet forte a tanto. Error vero quo creditur esse mortale quod non est mortale: ex cōscientia ligat ad peccatum mortale. **P**recipue autē periculosum est: ubi veritas ambigua est. **Hec Tho.** ubi supra. **S**ed illud primū (scilicet **Archiepiscopus flo.**) videtur sane intelligendum: quando scilicet erraret ex grassa ignorantia. **S**ecus si ex probabili: puta quia cōsultuit peritos in tali materia: a quibus sibi dicitur illud tale non esse mortale.

Laus Deo

Tabula

Incipit tabula materialium
principalium que in hoc libro
continentur.

Ractatus de con-
fessore qui hic pro-
ponit: diuiditur in
tres partes quarum
prima est de potestate seu auctoritate
confessoris: et habet. xv. capitula.
De potestate seu auctoritate con-
fessoris: et quis possit vel non possit
audire confessiones. c. p. m. fol. ij.
De ordinario confessore vniuersalis
cuiusque quo ad ecclesiasticas
personas. c. secundum. fol. iij.
De cardinalibus. fol. iij.
De patriarchis et alijs. fo. iij.
Abbatissa quid possit in spiri-
tualibus. fol. iij.
Lui debeant laici ordinarie con-
fiteri. capitulum. iij. fol. v.
Casus octo in quibus potest quis
alteri confiteri contra proprium sacerdo-
tem sine eius licentia. c. iij. fol. v.
Quis possit committere et quis non
audiendam confessionum. c. v. fo. vij.
Quomodo et quando curatus vel
presbyter parochialis possit
dare vel denegare licentiam
alteri confitendi subdito si pe-
tat illam. c. vi. fol. viij.
De religiosis qui non possunt au-
dire confessiones sine licentia
prelati sui. c. vij. fol. ix.

De potestate audiendi confessiones
tributa fratribus predicatoribus
et minoribus a iure per text. cle.
dudum. §. ij. de sepul. quomodo fieri
possit: et quomodo exponitur. capitulum. viij. fol. ix.

De effectibus qui sequuntur ex
commissione audientie confessionis
alteri facte. c. ix. fol. x.

Differentia inter fratres pre-
sentatos secundum formam cle. dudum
et differentia inter sacerdotes
curatos. c. x. fol. xij.

De casibus multiplicibus episcopis
reputatis: de quibus agit in fine
cle. dudum. de sepul. c. xi. fo. xij.

De sacerdote qui absoluit alium
quem a casu a quo non potest
absolvere. c. xij. fol. xv.

An in generali confessione retineatur
specialis. c. xij. fol. xv.

Quid possint priuarij curie ro-
mane. c. xij. fol. xv.

Quid sciendum quando confessor non
intelligit penitentem. c. v. fol. xvi.

Explicit capitula huius
prime partis.

Incipit tabula huius secunde
partis: que erit de scientia con-
fessoris et habet. §. v. fol. xvi.

Quod duplex est clavis ordi-
nis. s. scientie et potestatis. §. i. fol. xvi.

Quanta scientia requiratur in
confessore. §. ij. fol. xvi.

Tabula

- An cōfessor teneatur scire: an peccata i cōfessione audita sint mortalia vel ne. §.iii. fo.xvii.
- Quod iteranda est cōfessio in vi.casibus. §.iiii. fo.xviii.
- An valeat confessio ab incontrito facta: vt eam iterare nō oporteat. §.v. fo.xix.
- De attritione & contritione. fo.xxi.
- Sexdecim cōditiones q̄ requiruntur in omni bona cōfessione. fienda. fo.xxii.
- Explicunt. §.secunde partis huius operis.
- Incipit tabula tertie partis huius opis. que erit de bonitate confessoris & habet. §.decem. fo.xxiii.
- Qualē oporteat cōfessore eē i exercitio tal' officij. §.i. fo.xxiii.
- Duo debet habere confessor bonus. fo.xxiii.
- Quomodo se h̄re debeat cōfessor erga penitētē. fo.xxiiii.
- In interrogationibus f̄edis tria d̄nt obseruari. fo.xxiiii.
- De circūstantijs peccatorū & ibi versus eaz. §.iii. fo.xxv.
- Circūstātie pctōz cōfiteēde sūt i multiplici genere. fo.xxvi.
- Circūstātie q̄ trahūt pctm̄ ad aliō gen^o sūt cōfiteēde. fo.xxvi.
- Pctm̄ pmissuz die festo trahūt ad circūstātiā aliā. fo.xxvi.
- Cogitatio cū deliberatiōe rōnis i actū peccati mortāl' absq; ope: ē pctm̄ mōtale. fo.xxvi.
- Pctm̄ diuidit̄ i tria. fo.xxvii.
- Regule quinq; ad cognoscendum peccatum mortale a veniali fo.xxvii.
- Que debeat suare & scire cōfessor vtilia & necessaria in ipso exercitio cōfessionis. §.iiii. fo.xxviii.
- Quō se h̄re debeat confessor audiēdo mulieres. fo.xxviii.
- Qualis & quāta debeat iniūgi satisfactio seu pnia a cōfessore penitētī. §.v. fo.xxix.
- Qualiter se habere debeat cōfessor penitētias iniūgēdo penitentibus. fo.xxx.
- Contraria penitentia debet imponi delicto. fo.xxx.
- Pro peccato occulto non debet dari manifesta penitentia. fo.xxx.
- Ademorale dicendum penitenti circa penitentiam faciendam. fo.xxx.
- Quid fiendū qñ penitēs non cōfiteatur aliqd pctm̄ mortale quod confessor nouit esse in eo. fo.xxxi.
- Sacerdos d̄r soluere vel ligare tripliciter & de modo & forma absoluēdi. §.vi. fo.xxxi.

Tabula

Forma verborum absoluendi penitentem. fol. xxij.	Confessor indiget consilio super aliquo casu. fol. xxxix.
De forma et vi verborum que requiruntur in absolutione. fol. xxij.	¶ Explicunt. §. tertie partis: et per consequens tractatus iste de confessore.
Forma absolutionis ab omnibus censuris: et penis tam a iure quam ab homine latis. fol. xxij.	¶ Incipiunt excommunicationes sedi apostolice reseruate: tam a iure quam per processum: siue per extrauagantes: breuiter recollecte per ordinem: de inde sequuntur excommunicationes reseruate episcopis vniuscuiusque diocesis. fol. xxxix.
Quid sciendum quando Confessor absoluit penitentem de quo non debuit. fol. xxij.	Excommunicationes papales concernentes religiosos et religiosas. fol. xli.
Quid de Confessore qui non intelligit penitentem. fol. xxij.	Excommunicationes episcopis ex iure reseruate. fol. xli.
An penitens teneatur iterare penitentiam ei iniunctam in peccato mortali factam in toto vel in parte: et an dicta penitentia taliter facta ei valeat in foro militantis ecclesie. §. vij. fol. xxij.	¶ Incipit tabula super interrogatorio Interrogatorium est secundus liber huius operis in ordine. et distinguitur in tres partes principales: quarum prima est de interrogationibus sciendis a Confessore secundum ordinem decem preceptorum decalogi: et habet capitula. xxiiij. fol. xlvi.
Remedium tutius siue consilium dandum penitenti qualiter perficere debeat penitentiam sibi iniunctam: et que penitentia debeat sibi dari securior. fol. xxxv.	¶ Primum preceptum continet tria. c. fol. xlvi.
De relatione confessionis. §. viij. fol. xxxv.	De votis. c. i. fol. xlvi.
Penitentia Confessoris confessionem reuelantis. fol. xxxvi.	De voti transgressione. fol. xlvi.
Qui teneantur ad sigillum confessionis. §. ix. fol. xxxviiij.	De supstitutionibus. c. ij. fol. xlviij.
Ad que se extendat sigillum Confessoris. §. si. fol. xxxviiij.	De incantationibus. fol. xlviij.
Quid sciendum quando con-	De adoracione creaturarum. fol. xlviij.

Tabula

De diuinationib ⁹ .	fol. xlvij.	De luxuria actuali: z eius spe-	ciebus.	fol. liij.
De arte notoria.	fol. xlvij.	¶ Septimum preceptum ha-	bet. c. octo.	fol. liij.
De ostellationib ⁹ .	fol. xlvij.	De usurpatione rei aliene mul-	tiplici. c. i.	fol. liij.
De sortibus.	fol. xlvij.	¶ Circa usuram.	fol. liij.	
De incantationib ⁹ .	fol. xlvij.	De homicidis aiali ⁹ .	fol. liij.	
De breuib ⁹ .	fol. xlvij.	De venditione ad terminuz.	fol. liij.	
De obseruatione temporuz.	fol. xlvij.	De cambijs.	fol. liij.	
De somnijs.	fol. xlvij.	De mutuati ⁹ sub spe.	fol. liij.	
De blasphemia dei z sancto-	rum multiplici. c. iij.	fol. xlviii.	De accipientibus ad usuras.	fol. liij.
¶ Secundum preceptum. ha-	bet. c. duo.	fol. xlvij.	De facientib ⁹ statuta in fauo-	rem usurarioz.
De periurio. c. i.	fol. xlviii.		De emptione imprestioz lo-	coz z montiu. c. ij.
De adiuratione. c. ij.	fol. xlix.		fol. liij.	
¶ Tertium preceptum habet	c. duo.	fol. xlix.	De fraudulencia que multis	modis comittit. c. iij.
De obseruatione festoz. c. i.	fol. xlix.		fol. liij.	
De auditione misse dieb ⁹ dñi	cis z festiuis.	fol. xlix.	De falsificatione. c. iij.	fol. lv.
De obseruatione ieiunioz.	c. ij.	fol. l.	De iniustitia que fit in iudi-	cio. c. v.
¶ Quartum preceptum con-	tinet duo. c. de honore paren-	tum. c. i.	fol. l.	De furto. c. vi.
De gubernatione familie. c. ij.	fol. l.		De sacrilegio qd comittitur	circa res sacras. c. vij.
¶ Quintum preceptuz habet	unicum capitulum de homi-	cidio triplici. scilicet corde ore	z opere.	fol. li.
¶ Sextum preceptum habet	unicum. c.	fol. liij.	De rapia violēta. c. viij.	fol. lvi.
			¶ Octauum preceptum ha-	bet. c. duo.
			fol. lvij.	
			De mendacio. c. i.	fol. lvij.
			De detractione. c. ij.	fol. lvij.
			¶ Nonum preceptum habet	c. unicum.
			fol. lix.	
			De luxuria mentali: z eius	

Tabula

speciebus.	fol.lix.	gnatione.c.ij.	fol.lxiij.
D ecimum preceptum.habet.c.vnicum.	fol.lix.	D e tumore mētis.	fol.lxiij.
D e desiderio habēdi res alienas.	fol.lix.	D e clamore.	fol.lxiij.
E xplicit tabula super prima parte interrogatorij.		D e contumelia.	fol.lxiij.
I ncipit tabula secūde partis interrogatorij: que est de vij.vicijs capitalibus.		D e blasphemia ⁊ maledictione creaturarum.	fol.lxiij.
A uaritia hz.c.ix.	fo.lix.	D e rira.	fol.lxiij.
D e simonia.c.i.	fol.lx.	D e scditione.	fol.lxiij.
D e prodicione.c.ij.	fol.lx.	D e bello.	fol.lxiij.
D e acceptione personarum c.iiij.	fol.lx.	A ccidia: habet capitula quinque.	fol.lxv.
D e turpi lucro.c.iiij.	fol.lxi.	D e accidia ipsa.c.i.	fol.lxv.
D e ludo mltiplici.c.v.	fol.lxi.	D e filiab ⁹ accidie.c.ij.	fol.lxv.
D e ingetudine.c.vi.	fol.lxiij.	D e desperatione.	fol.lxv.
D e inhumanitate retinendi tenaciter.c.vij.	fol.lxiij.	D e malicia:	fol.lxv.
D e auaritia amādi res inordinate capitulū.viiij.	fol.lxiij.	D e pusillanimitate.	fol.lxv.
D e prodigalitate p̄ria auaritie.c.ix.	fol.lxiij.	D e rancore.	fol.lxv.
I nuidia habz.capitula.iiij.c.primum.	fol.lxiij.	D e ociositate que p̄cedit ex redio.	fol.lxv.
D e odio ⁊ filiabus inuidie.c.secundum.	fol.lxiij.	D e torpore seu pigritia bene operandi.	fol.lxv.
D e susurratiōe.c.iiij.	fol.lxiij.	D e euagatiōe mētis.	fol.lxv.
D e exultatione in aduersis.c.iiij.	fol.lxiij.	D e negligentia seu tepiditate capitulum tertiu.	fol.lxvi.
D e tristitia i' p̄speris.	fol.lxiij.	D e negligentia confessionis c.iiij.	fol.lxvi.
I ra habet.c.ij.	fol.lxiij.	D e negligentia circa cōmunionem.caplm.v.	fol.lxvi.
D e filiabus ire scilicet indi-		D e inanigloria: ⁊ hēt.iiij.c.	fol.lxvij.
		D e inanigloria ipsa.cap.i.	fol.lxvij.
		D e immodestia ornatus.c.ij.	fol.lxvij.
		D e filiab ⁹ inanisglorie: ⁊ p̄mo	

Tabula

De hypocrisi. c. iij.	fol. lxxviii.	De horrore futuri. secti. fo. lxx.
De iactantia.	fol. lxxviii.	¶ De supbia ⁊ habet. ij. capi-
De ironia:	fol. lxxviii.	cula. fol. lxx.
De contentione.	fol. lxxviii.	¶ De supbia ipsa. c. i. fol. lxx.
De discordia.	fol. lxxviii.	De filiab ⁹ superbie: ⁊ primo
De pertinacia.	fol. lxxviii.	de derisione. c. ij. fol. lxxi.
De singularitate nouitatum.	fol. lxxviii.	De ambitione. fol. lxxi.
		De presumptione. fol. lxxi.
De inobedientia.	fol. lxxviii.	De temeraria iudicatione.
¶ De gula: ⁊ hz. c. iij. fo. lxxviii.		fol. lxxi.
¶ De gula ipsa. c. i. fol. lxxviii.		De curiositate. fol. lxxi.
De ebrietate. c. ij.	fol. lxxix.	De ingratitudine. fo. lxxj.
De insensibilitate.	fol. lxxix.	De scandalo. fol. lxxij.
De filiabus gule: ⁊ primo de		De adulatione fol. lxxij.
hebetudine. c. iij.	fol. lxxix.	De blasphemia in spiritū san-
De loquacitate.	fol. lxxix.	ctum. fol. lxxij.
De scurrilitate.	fol. lxxix.	De scismate. fol. lxxij.
De inepta leticia.	fol. lxxix.	De infidelitate paganorum ⁊
De choreis.	fol. lxxix.	⁊ hereticorum. fol. lxxij.
De immunditia seu polluti-		¶ Explicit tabula secūde par-
one procurata.	fol. lxxix.	tis interrogatorij.
¶ De luxuria: ⁊ habet capi-		¶ Incipit tabula tertie partis
tula duo. fol. lxx.		interrogatorij: que est de stati-
¶ De luxuria ⁊ pertinentib ⁹		b ⁹ diuersarū personarū ⁊ p̄ti-
ad ipsam. caplm. j. fol. lxx.		net capitula. xvij. fol. lxxiiij.
De dlectatiōe morosa. fo. lxx.		De coniugatis capitulum pri-
De filiab ⁹ : luxurie. c. ij. fol. lxx.		mum. fol. lxxiiij.
De cecitate mētis.	fol. lxx.	De actu cōiugali: ⁊ peccatis
De p̄cipitatione.	fol. lxx.	commissis in eo. fol. lxxv.
De incōsideratione.	fol. lxx.	¶ Interrogationes fiēde cir-
De inconstantia.	fol. lxx.	ca coniugatos. fol. lxxvj.
De amore sui.	fol. lxx.	¶ De principibus rectorib ⁹
De odio dei.	fol. lxx.	⁊ baronibus. c. ij. fol. lxxvj.
De amore vite p̄ntis. fol. lxx.		De iudicib ⁹ seu qbuscūqz hñ

Tabula

lib ⁹ auctoritatē. c. liij. fol. lxxix.	¶ De religiosis masculis & feminis. c. xiiij. fol. xcii.
De aduocatis: pcuratoribus & notarijs. c. iij. fol. lxxx.	De voto paupertatis. fol. xcij.
¶ De doctoribus & scholaribus. c. v. fol. lxxxiij.	De voto castitatis fol. xciiij.
¶ De medicis & aromatarijs. c. vi. fol. lxxxiiij.	De voto obedientie. fol. xciiij.
De mercatoribus campso- rib⁹ & psonetis. c. viij. fol. lxxxiiij.	De officio diuino. fol. xciiij.
¶ De artificibus & mechani- cis. c. viij. fol. lxxxv.	De exercitio. fol. xciiij.
De lanicibus. fol. lxxxv.	De oratiōe & p̄fessiōe. fol. xc v.
De setariolo fol. lxxxv.	De amore parentū. fol. xc v.
De tabernario & hospite fol. lxxxv.	De p̄lati i cōi. c. xiiij. fol. xcvi.
De macellario. fol. lxxxv.	De episcopis & prelatis supe- rioribus c. xv. fol. xcviij.
De pistore. fol. lxxxv.	De iudicando in foro contē- tioso. fol. c. j.
De sutroze pannoꝝ. fol. lxxxv.	De absoluteione & penitentie iniunctione. c. xvi. fol. c. ij.
De aurificibus fol. lxxxv.	De modo absoluendi ab ex- cōicatione maiori. fol. c. ij.
De cerdonibus. fol. lxxxv.	De penitētia iniungenda pe- nitenti. fol. c. iij.
De fabris. fol. lxxxv.	¶ De infirmis & quid agēdū sit erga eos. c. xvij. fol. c. iij.
De locatorib⁹ eq̄rū. fol. lxxxv.	Forma absoluteionis in arti- culo mortis. fol. cvj.
De histrionib⁹. fol. lxxxv.	Forma absoluteionis ab excōi- catione minori. fol. cvj.
De cytharizatib⁹. fol. lxxxvi.	Forma absoluteionis & minoris excōicationis & a pctis. fo. cvj.
De seruatoribus & laborato- ribus. fol. lxxxvi.	Forma sacramenti baptisma- tis. fol. cvj.
¶ De rusticis & agricolis. c. ix. fol. lxxxvi.	Forma p̄secratiōis seu chris- matis. fol. cvj.
¶ De pueris & puellis. ca. x. fol. lxxxvi.	Forma absoluendi a pecca- tis. fol. cvj.
¶ De clericis in cōmuni. c. xi. fol. lxxxvi.	
¶ De beneficiatis & canoni- cis. c. xii. fol. lxxxix.	

Tabula

Forma extrēvinctōis. fo. cvij.	Adanus ipeditoria. fo. cxiiij.
Forma consecrationis corpo- ris christi. fo. cvij.	Adanus luforia. fo. cxiiij.
Forma cōsecrationis sangui- nis christi. fo. cvij.	Adanus locationis z ꝑducti- onis viciatoria. fo. cxiiij.
Forma ordinuz minorū. f. for- ma hostiarij. fo. cvij.	Adanus turpiter lucratoria. fo. cxiiij.
Forma lectoratus. fo. cvij.	Adan ⁹ detractoria. fo. cxiiij.
Forma exorcizatus. fo. cvij.	Adan ⁹ p̄sone leforia. fo. cxv.
Forma acolythatus. fo. cvij.	Adan ⁹ aiaz ꝑdatoria. fo. cxv.
Forma subdiaconat ⁹ . fo. cvij.	Capituluꝝ scđm de restitu- tionib ⁹ in quo oñditur quid z quātū fit restituēdū. fo. cxv.
Forma diaconatus. fo. cvij.	De dāno qđ inferē homini: quo ad aiaz auferēdo ei virtu- tes ifusas z morales: qđ ꝑtin- git fieri q̄ttuor mōis. fo. cxvi.
Forma ꝑsbyteratus. fo. cvij.	De scđa dānificatiōe que in- ferē hoi quo ad corp ⁹ iferēdo ei lefiones corpales: qđ ē ꝑtin- git fieri q̄ttuor mōis. fo. cxvij.
Forma sacri m̄rimōij. fo. cvij.	De tertia dānificatione que inferē hoi quo ad famā z ho- norē ꝑ vitupatiōes verbales: qđ ē fit q̄ttuor mōis. fo. cxvij.
Explicet tabula super tertia parte interrogatorij.	De quarta dānificatiōe que inferē homini quo ad substā- tiam tēporalez ꝑut ꝑtinet ad restitutionē male ablatoz cer- toꝝ z incertoꝝ. fo. cxv.
Incipit tabula super tracta- tus de restitutionib ⁹ . fo. cvij.	Utrū omne lucrū qđ quis facit ex re rapta: furata: vel ꝑ fenus acquisita: teneatur resti- tuere. fo. cxvi.
Capitulum primū de resti- tutionibus in genere.	De manifesto vsurario ꝑstan-
Idia man ⁹ fenēatoria. f. cvij.	
Adan ⁹ raptoria. fo. cx.	
Adan ⁹ furatoria. fo. cx.	
Adanus bellatoria. fo. cx.	
Adan ⁹ dānificatoria. fo. cx.	
Adan ⁹ participatoria. fo. cx.	
Adanus sacrilega. fo. cx.	
Adan ⁹ iuste iudicatōia. fo. cx.	
Adanus in iudicio iniuste as- fistoria. fo. cx.	
Adanus fraudatoria. fo. cx.	
Adanus falsificatoria. fo. cx.	
Adanus proditoria. fo. cx.	
Adanus simoniaca. fo. cx.	

Tabula

- te cautionem de restituendis
 usuris. fo. cxxij.
 De damnificantib⁹ aliquē in
 iuste ⁊ i sua libertate. fo. cxxij.
 De emētib⁹ in seruos ⁊ ancil
 las: qui erāt xpiani. fo. cxxij.
 De impedientib⁹ aliquē ab offi
 cio vel beneficio cōsecuto vel
 psequendo iniuste. fo. cxxij.
 An clerici teneant restituere
 fructus voluptuose consum
 ptos. fo. cxxij.
 Capitulū tertiu vbi fiē
 da est restitutio. fo. cxxiiij.
 An fideiussor possit repetere
 a debitore usuras pro eo so
 lutas. fo. cxxiiij.
 Quartū capitulū. s. per
 quos fieri dbeat restitutio in
 certorū. fo. cxxiiij.
 Per quos fieri debet restitū
 tio certorum. fo. cxxvi.
 De damnis datis tempore
 guerre. fo. cxxvij.
 De tutorib⁹ ⁊ curatorib⁹ aliorū
 negotiorū gestorib⁹. fo. cxxvij.
 Quintū capitulū. s. cui fi
 enda est restitutio. fo. cxxviiij.
 De illicite acquisitis secundo
 modo. fo. cxxix.
 De his qui accipiūt pecuniā
 ab accusatis vel incarceratis
 vt intercedāt pro eis. fo. cxxx.
 De pecunia data p adulterio
 cōmissovl cōmittēdo. fo. cxxx.
 De acquisitis p ludos. fo. cxxx.
 Sextū capitulū. s. cur sit
 fienda restitutio. fo. cxxxij.
 Quiaq³ mōi satisfaciē. fo. i37.
 Vtrū cū epō possit fieri com
 positio sup icertis. fo. cxxxviiij.
 Septimū capitulū de modo
 ⁊ ordine restituēdi. fo. cxxxviiij.
 De restōne certorū. fo. cxxxix.
 Quō fieri debeat restō vroz
 picipēte p adulteriū. fo. cxliij.
 Octauū capitulū. s. qñ fieri
 debet restitutio. fo. cxlv.
 Vtrū epus elapsis. xxx. vl. xl.
 ānis possit agē p hīdes. fo. cl.
 Quid de eo cui datus est ali
 quid per errorem. fo. cli.
 Explicīt tabula: materiarū
 principalū huius summule
 p fessionalis sine defecerunt.
 Incipit tabula decisionū
 quarūdaꝝ questionū rēuerē
 dissimi Archiepi flo. fo. cliij.
 Vtrū scolaris ex suā dioce
 sis pstitut⁹ tpe cōionis possit
 confiteri: absolui ⁊ cōicare in
 locis vbi se inuenerit. fo. cliij.
 Vtrū mulier icurrat sniaz
 ex cōicationis pcutiēs clericū
 ipsaz impetentē. fo. cliij.
 Vtrū religiosi possint in
 extrema necessitate seculares
 cōicare: ⁊ unungere. fo. cliij.

Tabula

- ¶** An debeat dici officium beate virginis in die animarum et in vigilia natiuitatis domini. fol. cliiii.
- ¶** Vtrum aliqui excusentur a ieiunio ecclesie. fol. cliiii.
- ¶** Vtrum ille qui dicit se non posse ieiunare quia non est assuetus possit absolui. fol. cliiii.
- ¶** Vtrum ornatus virorum et mulierum sit mortale peccatum. fol. cliiii.
- ¶** Vtrum preceptum ecclesie de comunione: intelligatur quod oio fiat in die pasce. fol. cliiii.
- ¶** Vtrum sacerdos non celebrans in die pasce peccet mortaliter. fol. clv.
- ¶** Vtrum clericus non attendens mente ad officium peccet mortaliter. fol. clv.
- ¶** Vtrum iurare per corpus et sanguinem christi et homini sit peccatum mortale. fol. clv.
- ¶** Vtrum beneficiati teneantur diuidere fructus beneficii: et quibus et quomodo. fol. clv.
- ¶** Vtrum clericus et religiosus comedens in quadragesima antequam dicat vesperas vel nonam in ieiunijs ecclesie peccet mortaliter. fol. clvi.
- ¶** Vtrum secularis vel monialis vel acolitus dicens eplam in missa peccet mortaliter et sit irregularis. fol. clvi.
- ¶** Vtrum dicere mendacium in predicatione sit mortale. fol. clvi.
- ¶** Vtrum peccet mortaliter qui dicit mendacium in confessione. fol. clvij.
- ¶** Vtrum cum quis propter negligentiam non facit preceptum ad quod tenetur illa negligentia sit speciale peccatum mortale. fol. clvij.
- ¶** Vtrum ars recamantium et frappantium vestes possit sine peccato mortali exerceri. fol. clvij.
- ¶** Vtrum stipendiarum qui sequuntur capitaneos extra terras ecclesie sint excoicati. fol. clvij.
- ¶** Vtrum cambia sint licita. fol. clvij.
- ¶** Vtrum cum simoniaci in beneficio possit dispensari absque renunciatione beneficii. fol. clviij.
- ¶** Vtrum Religiosus depones habitum ut ludat et huiusmodi sit excoicatus. fol. clviij.
- ¶** Vtrum uti lineis ad carnes sit mortale religiosi. fol. clviij.
- ¶** Vtrum peccet mortaliter qui non refert enormia vitia visitatori non precipienti sed querenti simpliciter. fol. clviij.
- ¶** Vtrum eligens ineptum ad prelaturam et qui querit absolutionem

Tabula

alicuius prelati: quez reputat
cōpetēter idoneū: sed motus
pripaliter ōtra eū ex indigna
tione z querens absolutionez
alicuius prelati: qz videtur ni
mis austerus: peccet mortali
ter. fol. clviij.

¶ **U**trum accipere certū nu
merum missarum sit pecca
tum: z si vna missa possit dici
pro pluribus. fol. clx.

¶ **U**trum dieb⁹ dominicis
dicere vel audire missaz que
non est illius diei sit peccatū.
fol. clx.

¶ **U**trum habens votuz de
artiori religione z fine dispen
satione possit ingredi laxiozez
sine peccato. fol. clx.

¶ **U**trum magister ordinis
possit dispensare cum monia
libus nostri ordinis in pena
quam incurrunt intrādo mo
nasterium simoniace. fol. clx.

¶ **U**trum cū quis vult lega
re aliquid alteri si alius impe
diat ne fiat: teneatur ad resti
tutionem. fol. clx.

¶ **U**trū existēs in sacris nō
habens aliqd beneficiū tenea
tur dicere officium. fol. clx.

¶ **U**trū nō dicēs officiū bea
te virginis peccet mortaliter.
fol. clxj.

¶ **U**trū nō dicēs totū offici
um mortuorū cū dici debet:
peccet mortaliter. fol. clxj.

¶ **U**trum clericus professus
non ordinatus: teneatur dice
re officium. fol. clxj.

¶ **U**trū monialis p̄fessa te
neat dicere officiū fo. clxj.

¶ **U**trum nouicij teneantur
dicere officium. fol. clxj.

¶ **U**trum conuersus profes
sus teneat ad officiū. fol. clxj.

¶ **U**trum ad tres lectiones
mortuorum teneatur quis ex
precepto. fol. clxj.

¶ **U**trū liceat h̄re plura b̄nifi
cia cū dispēsatione. fol. clxj.

¶ **U**trū restitui debeat pecu
nia data simoniace. fo. clxj.

¶ **U**trū dicere missaz aū p̄i
mā sit peccatū. fol. clxj.

¶ **U**trū homicidiū sit casus
pape reseruatus. fol. clxj.

¶ **U**trū simoniaci. sint exco
municati. fol. clxj.

¶ **U**trum ille a quo cōmunī
tas vel dominus accepit vel
detinet iniuste vel dānifica
uit possit de bonis predicto
rum accipere. fol. clxj.

¶ **U**trum liceat habere colū
baria. fol. clxij

¶ **U**trū daciarij possint eme
re quedam datia. fol. clxij.

- Q**uid de venditione reruz seu vestiū alteri⁹ sicut faciunt qui vulgariter dicunt^r straza roli. fo. clxiiij.
- U**trū famuli stipēdiariorū teneantur zc. fo. clxiiij.
- U**trū bona facta in mortali reuiviscant. fo. clxiiij.
- U**trū ante. xxi. ānū teneat^r quis ad ieiuniū. fo. clxiiij.
- U**trū sit mortale i festis leger^r z studer^r i legib⁹. fo. clxiiij.
- U**trū dñs alicui⁹ ciuitatis possit mutar^r mēsuras. fo. clxiiij.
- U**trū pignora pdita apud usurarios possint emi. fo. clxiiij.
- U**trū qs possit soluere debitū alterius accipiens furtiz de bonis eius fo. clxv.
- U**trū mercato possit lucrari de re empta quam in nullo meliorauit. fo. clxv.
- D**e bonis certis restituendis. fo. clxv.
- U**trū de licētia pape possit qs audire diuina z accipere sacra a scismaticis. fo. clxv.
- U**truz tempore scismatis possit quis esse neutralis. fo. clxv.
- E**t qd de bñficiatis in obediētia pseudo pape. fo. clxv.
- U**trū pe ssi⁹ facere fructus meos d⁹ possessiōe ipignorata sub specie vēditionis. fo. clxvi.
- U**trū teneatur quis recedere ab illa psona cui cobabitando vix pōt vitare mortale. fo. clxvi.
- U**trū beneficiatus teneat^r dicere officium qñ alius seruit pro eo in bñficio. fo. clxvi.
- U**trū gener possit accipere a socero tantum pro centū quando non dat sibi dotem nec pignus. fo. clxvi.
- U**trum donatio non libere facta valeat. fo. clxviij.
- C**asus de possessione iusto precio empta. fo. clxviij.
- U**trū medicis liceat vti of sibus mortuorum pro sanitate procuranda. fo. clxviij.
- S I M I S.**
- E**xplicit vtilissima cōfessionalis summula cum tractatu de Restitutionibus: necnon quibusdā questionib⁹ in foro conscientie. Reuerendissimi bti Antonini Archiepiscopi florentini ordinis pdicatorū. z ibi versus decem preceptoruz ac septē pctōrū mortaliū. Venetijs per Petrum Jo. de quarengijs Bergomēsem die. xxix. Nouemb. 1497.

C Versus decem preceptorum.

C Primum preceptum.

Qui colit extra deum: vel sanctos: quodq; creatur:
Articulos fidei negans: si spemq; relinquit
Voti transgressor: vel qui mortalia vouit:
Et tardans nimium: spernens implere promissum
Sine malo vouens: ac per se vota refringens:
Incantans: faciens fieri breuia ⁊ malefactor:
Inuenit atq; docens: adiscens: medius extans:
Aut orans obseruat somnia: sortibus vtens.
Blasphemansq; deum: qui marmurat: vel maledicit
Vel non posse refert: sed despicit: accipit ipse:
Libas vt faciat mala: prauus preterit iste
Vnū cole deum: si sic mortaliter egit:

C Secundum preceptum.

Qui cantans: fabulans: truffans vel turpia dicens
Despiciendo deum nominat sanctos sacra sprens.
Iudicio iurans mendax: inductor ad illud:
Periurans: dubium iurans: mortalia iurans
Iurans cunq; tamen nolit seruare promissum
Per crucem: atq; fidem: sanctos: animamq;: deūq;
Adiurans: dicens mendaciter: atq; iocose
Et per membra dei: sanctorum euangeliorum.
Inducens falsum iurantem quisq; scienter
Aduertens frangit: Ne iures vana per ipsum.

C Tertium preceptum.

Qui non confessus dimittens ⁊ sacramentum.
In festis missam sine culpa: inductor ad illud.
Qui manuale facit: vendens: emens non edenda:
Ieiunium frangit. qui tertia comedit hora.
Impletum in festo peccatum: grauius extat.
Assumens crisma: sacramentum: vel mulierem
Si peccator erat mortali fune ligatus
Ecclesie verito qui contradicit tempore sacro

Lozians: ludens: veneri mortaliter egit
Sabbata sanctifices: violat reus atq; superbus

¶ Quartum preceptum.

¶ Qui precepta dei: contēnit iussa q; legis.
Vel qui noluerit parere parentibus atq;
Alere si possit miseros: inopes & egenos.
Irridensq; patrē vel matrem vel maledicens
Verberat: opprobriās: blaffemans: aspere turbans
Adoritur aspernēs habeas in honore parētes.

¶ Quintum preceptum.

¶ Occisor verbo: facto: vel corde: suasor
Incitat & causans: cupiēs q;: procurat aborsum.
Verberat & mandans faciens vel torneamēta
Si iudex ceperit ex sacro limite prauum:
Sacrilegus factus ac ledens: vel mutilator:
Non sis occisor frangens: mortaliter egit.

¶ Sextum preceptum.

¶ Quisquis non nuptus miscebitur: ac poluetur
¶ Per se: mollis erit: si nuptus fiet adulter.
Atq; solutus fornicator crit: sodomita.
Incestumq; parens: & cum virgine stuprum:
Cum moniali: scelus magnum & sacrilegus extat.
Exigit in sacro: qui semine polluit illud.
¶ Vi rapiens raptor: cum brutis bestia fiet.
¶ Qui clam cōtraxit: vel sponsam preuenit actu:
Spondens contrahere mendax: vt misceat illi
¶ Et qui contraxit maiori fune ligatus.
¶ Quinque modis peccat vtroz maritus abutēs.
Actibus illicitis sequitur cum semen: & extra
¶ Vas operans: prolem deuitans: semen emittens
¶ Exercens aliam cupit: arcens firmo petentem:
¶ Inuitans: tangens: inductor: medius extans:
¶ Lubrica verba refert: iactans se: mechus habetur.

Septimum preceptum.

Si quis furatur: raptor: vel participator
Inssio: consilium: consensus: palpo: recursus:
Participans: mutus: non obstans: non manifestans:
Reddere cuncta debet: qui ni sint officiales
Atq; non in causa primus pro parte tenetur.
Fortune lusor: cupiens spoliare sodalem
Ac fraudans ludum: retinens inductor ad illum
Nec dare perenti censebitur: si non: egenti.
Iusta etiam fraudans pedagia: siue gabellas.
Ledens monetas: mensuras: fur malus extat.

Octauum preceptum.

Qui mendax fuerit in damnum proximitatis:
Vel mala qui dicit bona: narrans vel bona praua.
Accusans falso: iurans: est testis iniquus.
Detractor odio: mēdarq; relator oculi
Vel diffamator: diuulgans ⁊ manifesta.
Ledula si fiat detractrix: cantio ledens:
Secretū: ratumq; sigillo: littera clausa
Proditor: ⁊ laudans: inducens ad mala supra.
Illa reportari gaudens: est testis iniquus.

Monum preceptum.

Qui cupit alterius sponsam: noscatur adulter
Affines etiam desiderat ⁊ moniales
Incestum scelus simul: ⁊ cum virgine stuprum
Et cupiens: marem sodomittaq; bestia bruta
Et quotiēs cupit: aut etiam si sit filocaptus.
Qui delectatur cogitando lubrica: vel qui
Se somno poluit causans: vel postea gaudens.
Ut placeat multis ornatur: sic gloriatur
Absq; viro proprio: cui facit vt sic ametur.
Vel si ruinam perpendat: vel prouocando.
Alterius sponsam cupiens: moritur lubricando.

C Decimum preceptum

C Qui cupit alterius rem in damnus proximitatis:

Si per vim raptor: per occultum fur malus extat.

Si per auaritiam cupiat: dicetur auarus.

In rapiendo male vel fallere quēq; paratus.

Hic cupiens contra: mandata cetera: frangit.

Denum mandatum: Nec rem cupies alienam.

C Explicunt versus decem preceptorum.

C Incipiunt versus septem peccatorū mortalium.

C Superbia

C Ambit superbus: ridet: presumptio: iudex.

Luriosus: ingratus: blanditur: scandala reddit.

Blasphematur: dubius: non fidus: scisma prophanus.

Inanis iactat: contemptio: non obedire.

Ipocrisis: discors: durus: se diligit: audax.

C Inuidia

C Inuidus affligitur bonis: letatur inique.

Detrahit: exaltat: susurrat: murmurat: odit.

C Ira

C Iratus tumet: clamat: conuicia: rirat.

Blasphematur: prelium parat indignatio surgit.

C Accidia

C Tristis maliciā parit: blasphematur et odit.

Desperat: torpet: piger: et pusillanimis extat.

Undiq; vagatur: pertractans molia mente.

C Auaricia

C Auarus fallit: perquirat turpia lucra.

Usuras torquet: proditio vel simonia.

Periurus: sequitur furtum: nec mense quiescit.

C Bula

C Bula nimis laute: prepropere: vel studiose.

Letata nimis: et inepte loquax: scurilia fouet.

Ebrietas: ebes mentis: pollutio feda.

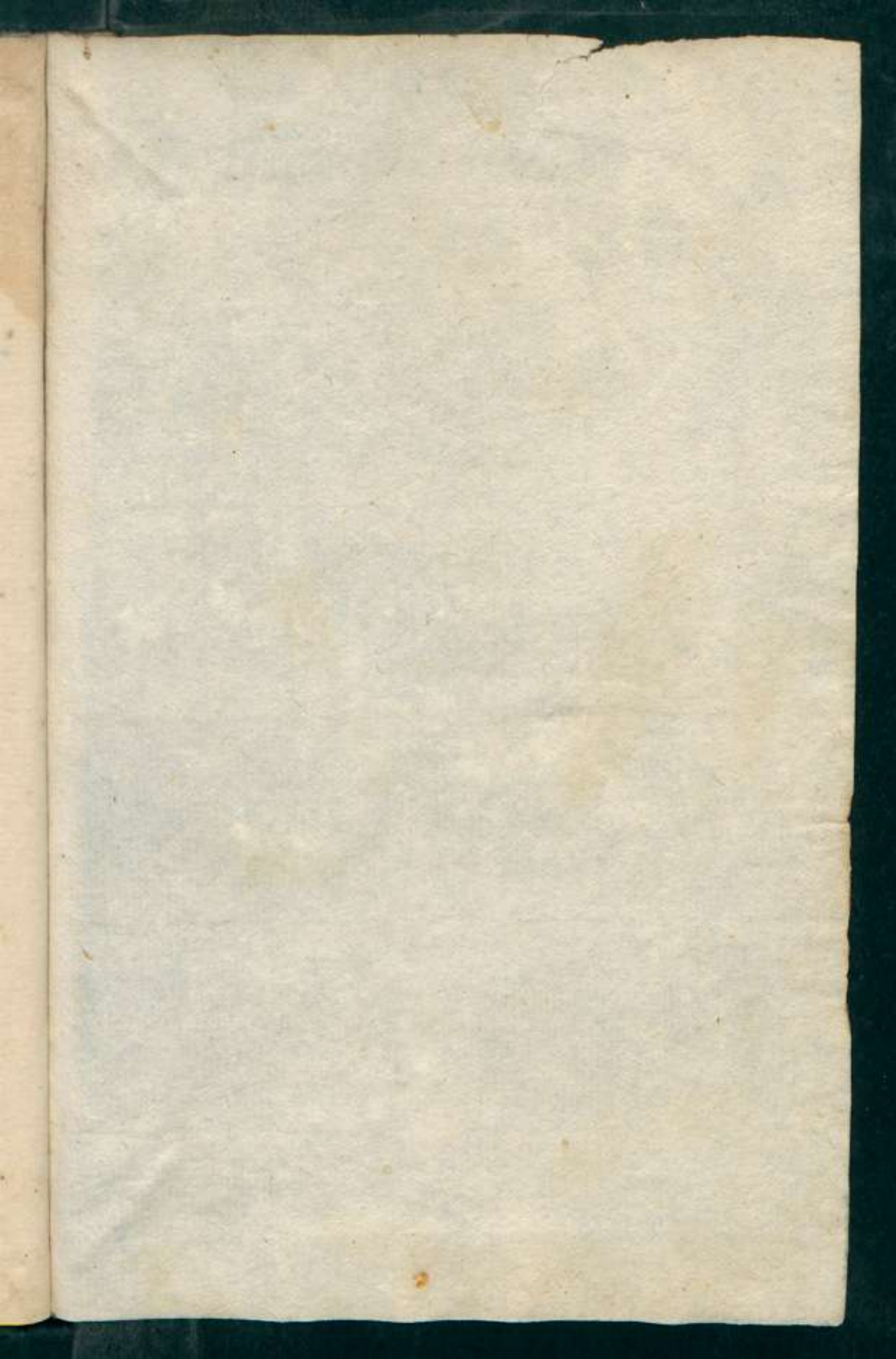
Luxuria

Luxuriam sequitur for: stuprum: raptor: adulter.
 Incestus: sacrum mollit: sodo: contra iumenta.
 Est cecus: est audax nimium: inconstans et amator.
 Incautus: preceps: contemnit iussa diuina.
 Atque simul ventura bona: presentia presert.
 His qui seruierint perpetua damna subibunt.
 Et qui suppeditant celestia regna triumphant.

Registrum Operis

a	f	l	q	r
pria vacat	sonis: reb ⁹	omni	duo vel	consuetudie
I ncipit	vbi dicta	uit et tenet	in sua	N ec in
Scienduz	tio ep ^o alis	causa	tes pro	excusatur
absolucere:	nis:	S i ne-	M on	cium non
b	g	m	r	y
auctoitatē	D e ad-	eē mortale	dari	forma
faciant	sam dieb ⁹	le tractauit	fitate	speciebus
P rim ⁹	ne misse:	quodidianas	fuisse	tribus
cetera: vel	sionem:	sunt	cum dant	te cautioez
c	b	n	s	
scientiam	c. sicut	vel beneficiū	nisse: et tūc	S inis
fit licitum	me tit. ij. c.	ctus in	bellū tra	
querat	S i autem	lentium:	torum:	
D na ex	di est de	qui non	inste debet	
d	i	o	t	
ipi pctores	litez peccat	tritus. et	stulticia: qz	
A d decla-	S i habuit	tozem: nisi	quilibet	
illius pcti	recundia:	illud qcqd	vel	
ipsuz qd	gentiam et	ctis. I n	tuere est	
e	k	p	v	
nomine	I ncipit	nisi per	I ncipit	
videtur	monium	ecclesiasticū	repellere:	
de ⁹ magis	est de his	detegedo	qz illi tres	
xxi. q. vbi	volūtarie:	corporales	extra	

H.R. 1203
Goff. A-830
GW. 2136
191.

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1001959092

120

Biblioteca de Catalunya

Reg. 501.885

Sig. _____

Inc. 69-12^e

_____ 9

